

Šis dokuments ir tikai informatīvs, un tam nav juridiska spēka. Eiropas Savienības iestādes neatbild par tā saturu. Attiecīgo tiesību aktu un to preambulu autentiskās versijas ir publicētas Eiropas Savienības “Oficiālajā Vēstnesī” un ir pieejamas datubāzē “Eur-Lex”. Šie oficiāli spēkā esošie dokumenti ir tieši pieejami, noklikšķinot uz šajā dokumentā iegultajām saitēm

► **B**

KOMISIJAS REGULA (ES) Nr. 1178/2011

(2011. gada 3. novembris),

ar ko nosaka tehniskās prasības un administratīvās procedūras attiecībā uz civilās aviācijas gaisa kuģa apkalpi atbilstīgi Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai (EK) Nr. 216/2008

(Dokuments attiecas uz EEZ)

(OV L 311, 25.11.2011., 1. lpp.)

Grozīta ar:

Oficiālais Vēstnesis

		Nr.	Lappuse	Datums
► <u>M1</u>	Komisijas Regula (ES) Nr. 290/2012 (2012. gada 30. marts)	L 100	1	5.4.2012.
► <u>M2</u>	Komisijas Regula (ES) Nr. 70/2014 (2014. gada 27. janvāris)	L 23	25	28.1.2014.
► <u>M3</u>	Komisijas Regula (ES) Nr. 245/2014 (2014. gada 13. marts)	L 74	33	14.3.2014.
► <u>M4</u>	Komisijas Regula (ES) 2015/445 (2015. gada 17. marts)	L 74	1	18.3.2015.
► <u>M5</u>	Komisijas Regula (ES) 2016/539 (2016. gada 6. aprīlis)	L 91	1	7.4.2016.
► <u>M6</u>	Komisijas Regula (ES) 2018/1065 (2018. gada 27. jūlijs)	L 192	31	30.7.2018.
► <u>M7</u>	Komisijas Regula (ES) 2018/1119 (2018. gada 31. jūlijs)	L 204	13	13.8.2018.

▼B**KOMISIJAS REGULA (ES) Nr. 1178/2011****(2011. gada 3. novembris),****ar ko nosaka tehniskās prasības un administratīvās procedūras attiecībā uz civilās aviācijas gaisa kuģa apkalpi atbilstīgi Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai (EK) Nr. 216/2008****(Dokuments attiecas uz EEZ)***1. pants***Darbības joma**

Ar šo regulu nosaka sīkus noteikumus

1. dažādām ar pilota apliecībām saistītām kvalifikācijas atzīmēm, nosacījumus, ar kādiem šīs apliecības izdod, uztur to derīgumu, groza, ierobežo, aptur vai atsauc, apliecību turētāju tiesības un pienākumus, nosacījumus, ar kādiem notiek jau izdoto nacionālo pilota apliecību un nacionālo lidotāja-inženiera apliecību konvertācija par pilota licencēm, kā arī nosacījumus trešo valstu izdoto apliecību pieņemšanai;
2. par mācību lidojumu vai simulēto mācību lidojumu nodrošināšanu un pilotu prasmju novērtēšanu atbildīgo personu sertificēšanai;
3. par dažādām pilotu veselības apliecībām, nosacījumus, ar kādiem veselības apliecības izdod, uztur to derīgumu, groza, ierobežo, aptur vai atsauc, veselības apliecību turētāju tiesības un pienākumus, kā arī nosacījumus, ar kādiem notiek nacionālo veselības apliecību konvertācija par vispārēji atzītām veselības apliecībām;
4. aviācijas medicīnas ekspertu sertifikācijai, kā arī nosacījumus, kuriem atbilstoši aviācijas medicīnas pārbaudes var veikt vispārējās medicīniskās prakses ārsti;
5. salona apkalpes locekļu regulārajām aviācijas medicīnas pārbaudēm, kā arī par šo pārbažu veikšanu atbildīgo personu kvalifikācijai;

▼M1

6. nosacījumi, ar kādiem izsniedz, uztur spēkā, groza, ierobežo, aptur vai atsauc salona apkalpes locekļu apliecības, kā arī salona apkalpes locekļu apliecību turētāju tiesības un pienākumus;
7. nosacījumi, saskaņā ar kuriem izdod, uztur spēkā, groza, ierobežo, aptur vai atsauc sertifikātus pilotu mācību organizācijām un aviācijas medicīnas centriem, kas iesaistīti civilās aviācijas gaisa kuģa apkalpes kvalificēšanā;
8. prasības lidojumu simulācijas trenāžieru iekārtu sertifikācijai un organizācijām, kas izmanto šādas iekārtas;
9. prasības vadības un pārvaldības sistēmai, kas dalībvalstīm, Aģentūrai un organizācijām jāizpilda saistībā ar 1.–8. punktā minētajiem noteikumiem.

▼B

2. pants

Definīcijas

Šajā regulā ir lietotas šādas definīcijas:

- 1) “FCL daļas apliecība” (*Part-FCL licence*) ir gaisa kuģa apkalpes apliecība, kas atbilst I pielikuma prasībām;
- 2) “JAR” ir apvienoto aviācijas institūciju pieņemtās vienotās prasības aviācijai, kuras piemēro kopš 2009. gada 30. jūnija;
- 3) “viegla lidaparāta pilota apliecība (LAPL)” ir amatierpilota apliecība, kas minēta Regulas (EK) Nr. 216/2008 7. pantā;
- 4) “JAR atbilstoša apliecība” ir pilota apliecība un ar to saistītās kvalifikācijas atzīmes, sertifikāti, atļaujas un/vai kvalifikācijas, ko saskaņā ar valsts tiesību aktiem, kuros atspoguļojas JAR prasības, un procedūrām ir izdevusi vai atzinusi dalībvalsts, kas izpildījusi attiecīgās JAR prasības, un kuru – saistībā ar šādu JAR – ierosina savstarpēji atzīt apvienoto aviācijas institūciju sistēmā;
- 5) “JAR neatbilstoša apliecība” ir pilota apliecība, ko izdevusi vai atzinusi dalībvalsts saskaņā ar valsts tiesību aktiem, bet kuru – saistībā ar attiecīgo JAR – neierosina savstarpēji atzīt;
- 6) “prasību izpildes ieskaitīšana” ir iepriekšējās pieredzes vai kvalifikācijas atzīšana;
- 7) “prasību izpildes ieskaitīšanas ziņojums” ir ziņojums, uz kura pamata var atzīt iepriekšēju pieredzi vai kvalifikāciju;
- 8) “konvertācijas ziņojums” ir ziņojums, uz kura pamata apliecību var konvertēt par FCL daļas apliecību;
- 9) “JAR atbilstoša pilota veselības apliecība un aviācijas medicīnas eksperta apliecība” ir apliecība, kuru saskaņā ar valsts tiesību aktiem, kuros atspoguļojas JAR prasības, un procedūrām ir izdevusi vai atzinusi dalībvalsts, kas izpildījusi attiecīgās JAR prasības, un kuru – saistībā ar šādu JAR – ierosina savstarpēji atzīt apvienoto aviācijas institūciju sistēmā;
- 10) “JAR neatbilstoša pilota veselības apliecība un aviācijas medicīnas eksperta apliecība” ir apliecība, kuru saskaņā ar valsts tiesību aktiem izdevusi vai atzinusi dalībvalsts, bet kuru – saistībā ar attiecīgo JAR – neierosina savstarpēji atzīt;

▼MI

- 11) “salona apkalpes loceklis” ir atbilstīgi kvalificēts apkalpes loceklis, kurš nav lidojumu apkalpes loceklis vai tehniskās apkalpes loceklis un kuram ekspluatants ir uzticējis ekspluatācijas laikā veikt ar pasažieru un lidojuma drošību saistītus uzdevumus;
- 12) “gaisa kuģa apkalpe” ir lidojuma apkalpe un salona apkalpe;

▼ M1

- 13) “*JAR* atbilstīgs sertifikāts, apstiprinājums vai organizācija” ir sertifikāts vai apstiprinājums, ko saskaņā ar valsts tiesību aktiem, kuros atspoguļotas *JAR* prasības un procedūras, izdevusi vai atzinusi dalībvalsts, kas izpildījusi attiecīgās *JAR* prasības, vai organizācija, kuru šāda dalībvalsts ir sertificējusi, apstiprinājusi, reģistrējusi vai atzinusi, un kas apvienoto aviācijas iestāžu sistēmā ir ieteikts savstarpējai atzišanai saistībā ar šīm *JAR* prasībām;

▼ M7

- 14) “pieņemami līdzekļi atbilstības panākšanai (*AMC*)” ir nesaistoši standarti, ko Aģentūra pieņēmusi, lai piedāvātu līdzekļu klāstu, ar kuriem panākt atbilstību Regulai (EK) Nr. 216/2008 un tās īstenošanas noteikumiem;
- 15) “alternatīvi līdzekļi atbilstības panākšanai (*AltMoC*)” ir tādi līdzekļi, kas nodrošina alternatīvu esošiem *AMC* vai nodrošina jaunus līdzekļus, lai varētu panākt atbilstību Regulai (EK) Nr. 216/2008 un tās īstenošanas noteikumiem, par kuriem Aģentūra nav pieņēmusi attiecīgus *AMC*;
- 16) “apstiprināta mācību organizācija (*ATO*)” ir organizācija, kas, pamatojoties uz apstiprinājumu, kurš izdots saskaņā ar 10.a panta 1. punkta pirmo daļu, ir tiesīga apmācīt pilotus;
- 17) “pamatlīmeņa instrumentālo lidojumu trenāžieris (*BITD*)” ir uz zemes izvietota trenāžieru iekārta, kas paredzēta pilotu apmācībai un kas ir attiecīgās lidmašīnu klases studentpilota postenis; tajā var būt instrumentu paneļi, kas attēloti uz ekrāna, un ar atsperēm noslogotas lidojuma vadības ierīces, nodrošinot vismaz instrumentālo lidojumu procedūru apmācības iespējas;
- 18) “sertifikācijas specifikācijas (*CS*)” ir Aģentūras pieņemti tehniskie standarti, kuros norādīti līdzekļi, ko organizācija var izmantot sertifikācijas nolūkā;
- 19) “lidojumu instruktors (*FI*)” ir instruktors, kas saskaņā ar I pielikuma (*FCL* daļa) J apakšdaļu ir tiesīgs nodrošināt apmācību gaisa kuģī;
- 20) “lidojumu simulācijas trenāžieru iekārta (*FSTD*)” ir pilotu apmācībai paredzēta iekārta, kas:
- a) attiecībā uz lidmašīnām ir pilnīgs lidojumu trenāžieris (*FFS*), lidojuma trenāžieru iekārta (*FTD*), lidojuma un navigācijas procedūru trenāžieris (*FNPT*) vai pamatlīmeņa instrumentālo lidojumu trenāžieris (*BITD*);
 - b) attiecībā uz helikopteriem ir pilnīgs lidojumu trenāžieris (*FFS*), lidojuma trenāžieru iekārta (*FTD*) vai lidojuma un navigācijas procedūru trenāžieris (*FNPT*);
- 21) “*FSTD* kvalifikācija” ir *FSTD* tehnisko iespēju līmenis, kāds norādīts sertifikācijas specifikācijās, kas saistītas ar attiecīgo *FSTD*;
- 22) organizācijas “galvenā darījumdarbības vieta” ir organizācijas galvenais birojs vai reģistrēts birojs, kur tiek veiktas galvenās finanšu funkcijas un šajā regulā minēto darbību operatīvā kontrole;

▼ **M7**

- 23) “kvalifikācijas pārbaūžu rokasgrāmata (*QTG*)” ir dokuments, ar kuru pierāda, ka *FSTD* veikspējas un izmantošanas īpašības atbilst attiecīgajām gaisa kuģa, lidmašīnu klases vai helikoptera tipa īpašībām, kas ir simulētas saskaņā ar noteiktajiem ierobežojumiem, un ir izpildītas visas piemērojamās prasības. Nolūkā atvieglot apstiprināšanu *QTG* ietver gan informāciju par gaisa kuģi, lidmašīnas klasi vai helikoptera tipu, gan informāciju par *FSTD*;
- 24) “deklarētā mācību organizācija (*DTO*)” ir organizācija, kas, pamatojoties uz deklarāciju, kura sniegta saskaņā ar 10.a panta 1. punkta otro daļu, ir tiesīga apmācīt pilotus;
- 25) “*DTO* mācību programma” ir *DTO* izstrādāts dokuments, kurā sīki izklāstīts attiecīgās *DTO* nodrošinātais mācību kurss.

▼ **M3**

3. pants

Pilota apliecības un veselības apliecības izsniegšana

1. Neskarot šīs regulas 8. pantu, Regulas (EK) Nr. 216/2008 4. panta 1. punkta b) un c) apakšpunktā un 4. panta 5. punktā minēto gaisa kuģu pilotiem ir jāievēro šīs regulas I pielikumā un IV pielikumā noteiktās tehniskās prasības un administratīvās procedūras.
2. Neatkarīgi no apliecības turētāju tiesībām, kas noteiktas šīs regulas I pielikumā, saskaņā ar šīs regulas I pielikuma B un C apakšdaļu izdoto pilota apliecību turētāji var veikt lidojumus, kas minēti Regulas (ES) Nr. 965/2012 6. panta 4. punkta a) apakšpunktā. Tas neskar jebkuru citu papildu prasību ievērošanu pasažieru pārvadājumiem vai šīs regulas I pielikuma B vai C apakšdaļā minēto komerciālo darbību izvēršanai.

▼ **B**

4. pants

Jau izdotas nacionālās pilota apliecības

1. *JAR* atbilstošās apliecības, ko dalībvalsts izdevusi vai atzinusi pirms ►**M1** šīs regulas piemērošanas ◀, uzskata par izdotām saskaņā ar šo regulu. Ne vēlāk kā līdz ►**M1** 2018. gada 8. aprīlim ◀ dalībvalstis šīs apliecības aizstāj ar apliecībām, kas atbilst ARA daļā noteiktajam paraugam.
2. *JAR* neatbilstošās apliecības, tostarp visas ar tām saistītas atzīmes, sertifikātus, atļaujas un/vai kvalifikācijas, ko dalībvalsts ir izdevusi vai atzinusi, pirms sāks piemērot šo regulu, šīs apliecības izdevēja dalībvalsts konvertē par FCL daļas apliecībām.

▼B

3. *JAR* neatbilstošas apliecības konvertē par FCL daļas apliecībām un ar tām saistītām atzīmēm vai sertifikātiem saskaņā ar:

- a) II pielikuma noteikumiem vai
- b) konvertācijas ziņojumā noteiktajiem elementiem.

4. Konvertācijas ziņojumu,

- a) apspriežoties ar Eiropas Aviācijas drošības aģentūru (turpmāk – aģentūra), sagatavo dalībvalsts, kas izdevusi attiecīgo pilota apliecību;
- b) ziņojumā norāda valsts prasības, uz kuru pamata pilota apliecības izsniegtas;
- c) tajā apraksta pilotiem piešķirtās tiesības;
- d) tajā norāda, par kurām I pielikuma prasībām to izpilde ir ieskaifta;
- e) norāda ierobežojumus, kas jāiekļauj FCL daļas apliecībās, un visas prasības, kas pilotam jāizpilda, lai šie ierobežojumi tiktu atcelti.

5. Konvertācijas ziņojumā iekļauj arī visu to dokumentu kopijas, kas nepieciešami, lai apliecinātu 4. punkta a) līdz e) apakšpunktos izklāstītos elementus, tostarp attiecīgo valsts prasību un procedūru kopijas. Izstrādājot konvertācijas ziņojumu, dalībvalstis dara visu iespējamo, lai piloti varētu saglabāt savu pašreizējo darbības jomu.

6. Neatkarīgi no 1. punkta un 3. punkta klases kvalifikācijas instruktora apliecības vai eksaminētāja apliecības turētājiem, kuru tiesības attiecas uz vienpilota augstas veiktspējas sarežģītajām lidmašīnām, viņu tiesības konvertē par tipa kvalifikācijas instruktora apliecību vai eksaminētāja apliecību vienpilota lidmašīnām.

7. Dalībvalsts var atļaut studentpilotam bez uzraudzības izmantot ierobežotas tiesības līdz laikam, kad viņš/viņa atbilst visām prasībām, kuru izpilde nepieciešama LAPL izdošanai saskaņā ar šādiem nosacījumiem:

- a) šīs tiesības attiecas tikai uz attiecīgās valsts teritoriju vai tās daļu;
- b) tiesības piešķir ierobežotā ģeogrāfiskajā apgabalā, attiecībā uz lidojumiem ar viena virzuļdzinēja lidmašīnām, kuru maksimālā pacelšanās masa nepārsniedz 2 000 kg, un izslēdzot iespēju pārvadāt pasažierus;
- c) šīs atļaujas izdod, pamatojoties uz individuālu drošuma riska novērtējumu, ko veic instruktors pēc tam, kad dalībvalsts ir veikusi vispārēju drošības riska iepriekšēju novērtējumu;
- d) dalībvalstis iesniedz regulārus ziņojumus Komisijai un aģentūrai ik pēc trīs gadiem.

▼ M3

8. Līdz 2019. gada 8. aprīlim dalībvalsts var izdot pilotam atļauju izmantot konkrētas, ierobežotas tiesības veikt lidojumus ar lidmašīnām saskaņā ar instrumentālo lidojumu noteikumiem, pirms pilots ir panācis atbilstību visām prasībām, kas jāievēro, lai varētu izdot instrumentālo lidojumu kvalifikāciju saskaņā ar šo regulu, ja ir ievēroti turpmākie nosacījumi:

- a) dalībvalsts šo atļauju izdod tikai tad, kad to pamato īpaša vietēja vajadzība, kuru nevar apmierināt ar šajā regulā noteiktajām kvalifikācijas atzīmēm;
- b) ar atļauju piešķirto tiesību tvēruma pamatā ir īpašs riska novērtējums, kuru veikusi attiecīgā dalībvalsts, ņemot vērā apmācības apmēru, kas vajadzīgs, lai sasniegtu nepieciešamo pilota kompetences līmeni;
- c) atļaujā paredzētās tiesības attiecas vienīgi uz attiecīgās dalībvalsts nacionālās teritorijas gaisa telpu vai tās daļām;
- d) atļauju izdod pretendentiem, kas apguvuši attiecīgu mācību kursu kvalificētu instruktoru vadībā un dalībvalsts noteiktajā kārtībā kvalificētam eksaminētājam ir apliecinājuši nepieciešamās prasmes;
- e) dalībvalstis informē Komisiju, *EASA* un pārējās dalībvalstis par šīs atļaujas specifiskajām iezīmēm, tostarp to pamatojumu un drošības riska novērtējumu;
- f) dalībvalsts pārtrauga ar šo atļauju saistītās darbības, lai nodrošinātu pieņemamu drošības līmeni un atbilstoši rīkotos gadījumā, ja tiktū konstatēts paaugstināts risks vai jebkāda veida ar drošību saistīta problēma;
- g) dalībvalsts pārskatīs ar atļaujas īstenošanu saistītos drošības aspektus un ne vēlāk kā 2017. gada 8. aprīlī iesniegs ziņojumu Komisijai.

▼ M6

9. Attiecībā uz apliecībām, kas izdotas pirms 2018. gada 19. augusta, dalībvalstis vēlākais līdz 2022. gada 31. decembrim nodrošina atbilstību prasībām, kas izklāstītas ARA.FCL.200, kas grozīts ar Komisijas Regulu (ES) 2018/1065 ⁽¹⁾, a) apakšpunkta otrajā daļā.

▼ M5*4.a pants***Veiktspējas navigācijas instrumentālo lidojumu kvalifikācijas tiesības**

1. Piloti saskaņā ar veiktspējas navigācijas (*PBN*) procedūrām var lidot vienīgi pēc tam, kad viņiem ar apstiprinājumu instrumentālo lidojumu kvalifikācijā (*IR*) ir piešķirtas *PBN* tiesības.

2. Pilotam piešķir *PBN* tiesības, ja tas atbilst visām šīm prasībām:

⁽¹⁾ Komisijas 2018. gada 27. jūlijs Regula (ES) 2018/1065, ar ko Regulu (ES) Nr. 1178/2011 groza attiecībā uz Savienības lidojuma apkalpes locekļu apliecību automātisku apstiprināšanu un pacelšanās un nosēšanās mācībām (OV L 192, 30.7.2018., 31. lpp.).

▼ M5

- a) pilots saskaņā ar I pielikuma (*Part-FCL*) FCL.615. punktu ir sekmīgi apguvis teorētisko zināšanu kursu, kurā ietverta *PBN*;
- b) pilots saskaņā ar I pielikuma (*Part-FCL*) FCL.615. punktu ir sekmīgi veicis mācību lidojumus, kuros ietverta *PBN*;
- c) pilots ir sekmīgi nokārtojis vai nu prasmju pārbaudi saskaņā ar I pielikuma (*Part-FCL*) 7. papildinājumu, vai arī prasmju pārbaudi vai kvalifikācijas pārbaudi saskaņā ar I pielikuma (*Part-FCL*) 9. papildinājumu.

3. Šā panta 2. punkta a) un b) apakšpunkta prasības uzskata par izpildītām, ja kompetentā iestāde uzskata, ka kompetence, kas iegūta vai nu mācībās, vai arī ar zināšanām par *PBN* operācijām, ir līdzvērtīga kompetencei, kas iegūta 2. punkta a) un b) apakšpunktā minētajosursos, un ja pilots kvalifikācijas pārbaudē vai prasmju pārbaudē, kas minēta 2. punkta c) apakšpunktā, eksaminētājam pietiekamā mērā pierāda šādu kompetenci.

4. Pēc 2. punkta c) apakšpunktā minētās prasmju pārbaudes vai kvalifikācijas pārbaudes pabeigšanas pilota reģistrācijas žurnālā vai līdzvērtīgā dokumentā reģistrē sekmīgu *PBN* kompetences pierādīšanu, un to paraksta pārbaudi veikušais eksaminētājs.

5. Piloti, kuriem ir *IR*, bet nav *PBN* tiesību, līdz 2020. gada 25. augustam var lidot vienīgi tādos maršrutos un veikt vienīgi tādas nosēšanās, kurās nav nepieciešamas *PBN* tiesības, un to *IR* atjaunošanai nav nepieciešami *PBN* elementi; pēc minētā datuma visiem pilotiem ar *IR* kvalifikāciju ir nepieciešamas *PBN* tiesības.

▼ B*5. pants***Jau izdotas nacionālās pilota veselības apliecības un aviācijas medicīnas eksperta apliecības**

1. *JAR* atbilstošas pilota veselības apliecības un aviācijas medicīnas eksperta apliecības, ko dalībvalsts izdevusi vai atzinusi, pirms sāks piemēro šo regulu, uzskata par tādām apliecībām, kas izdotas saskaņā ar šo regulu.

2. Ne vēlāk kā līdz 2017. gada 8. aprīlim dalībvalstis šīs pilota veselības apliecības un aviācijas medicīnas eksperta apliecības aizstāj ar apliecībām, kas atbilst ARA daļā noteiktajam paraugam.

3. *JAR* neatbilstošas pilota veselības apliecības un aviācijas medicīnas eksperta apliecības, ko dalībvalsts izdevusi, pirms sāks piemērot šo regulu, saglabā savu derīgumu līdz to nākamās atkārtotās apstiprināšanas termiņam vai līdz 2017. gada 8. aprīlim, atkarībā no tā, kurš datums ir agrāk.

4. Šā panta 1. un 2. punktā minēto apliecību atkārtotajai apstiprināšanai jāatbilst IV pielikuma noteikumiem.

▼B*6. pants***Pārbaudes lidojumu kvalifikāciju konvertācija**

1. Pilotiem, kas, pirms sākts piemērot šo regulu, veikuši 1. un 2. kategorijas pārbaudes lidojumus, kā noteikts Komisijas Regulas (EK) Nr. 1702/2003 ⁽¹⁾ pielikumā, vai kas snieguši instruktāžu pārbaudes lidojumu pilotiem, dalībvalsts, kas viņiem izdevusi pārbaudes lidojumu kvalifikācijas, šīs pārbaudes lidojumu kvalifikācijas konvertē par pārbaudes lidojumu atzīmēm saskaņā ar šīs regulas I pielikumu un – attiecīgā gadījumā – par pārbaudes lidojumu instruktora apliecībām.

2. Šo konvertāciju veic saskaņā ar elementiem, kas iekļauti konvertācijas ziņojumā, kurš atbilst 4. panta 4) un 5) punktā izklāstītajām prasībām.

*7. pants***Jau izdotas nacionālās lidotāja-inženiera apliecības**

1. Lai lidotāja-inženiera apliecības, kas izdotas saskaņā ar Čikāgas konvencijas 1. pielikumu, konvertētu par FCL daļas apliecībām, to turētājiem jāiesniedz iesniegums šo apliecību izdevējai dalībvalstij.

2. Lidotāja-inženiera apliecības konvertē par FCL daļas apliecībām saskaņā ar konvertācijas ziņojumu, kas atbilst 4. panta 4) un 5) punktā izklāstītajām prasībām.

3. Ja pieteikums ir iesniegts aviokompāniju transporta pilota apliecības (ATPL) saņemšanai lidmašīnām, ir jānodrošina atbilstība I pielikuma FCL.510.A c) punkta 2) apakšpunkta noteikumiem par prasību izpildes ieskaitīšanu.

*8. pants***Nosacījumi, ar kādiem tiek pieņemtas trešo valstu izdotas apliecības****▼M4**

1. Neskarot Regulas (EK) Nr. 216/2008 12. pantu un gadījumā, ja Savienība un trešā valsts nav noslēgusi nolīgumu attiecībā uz pilotu apliecību izsniegšanu, dalībvalsts var pieņemt trešās valsts apliecības, atzīmes vai sertifikātus un saistītās veselības apliecības, ko izdevušas trešās valstis vai kas izdotas to vārdā, saskaņā ar šīs regulas III pielikuma noteikumiem.

▼B

2. FCL daļas apliecības pretendentiem, kuriem jau ir vismaz līdzvērtīga apliecība, kvalifikācijas atzīme vai sertifikāts, ko saskaņā ar Čikāgas konvencijas 1. pielikumu izsniegusi trešā valsts, ir jāizpilda visas šīs regulas I pielikuma prasības, lai gan var samazināt prasības attiecībā uz kursu ilgumu, lekciju un specifisko mācību stundu skaitu.

3. Pretendentam ieskaitāmās prasības, ņemot vērā apstiprinātās mācību organizācijas ieteikumu, nosaka tā dalībvalsts, kurai pilots iesniedzis pieteikumu.

⁽¹⁾ OV L 243, 27.9.2003., 6. lpp.

▼B

4. Saskaņā ar Čikāgas konvencijas 1. pielikumu trešo valstu vai trešo valstu vārdā izsniegto ATPL turētājiem, kas izpildījuši pieredzes prasības ATPL saņemšanai attiecīgajā gaisa kuģu kategorijā, kā noteikts šīs regulas I pielikuma F apakšsiedaļā, var pilnā apjomā ieskaitīt prasību izpildi attiecībā uz mācību kursa apguvi pirms teorētiskajiem eksāmeņiem un prasmju pārbaudes, ja trešās valsts apliecībā ir derīga tipa kvalifikācijas atzīme tādām lidaparātam, ko paredzēts izmanto ATPL prasmju pārbaudē.

5. Lidmašīnas vai helikoptera tipa kvalifikācijas atzīmes var izsniegt FCL daļas apliecību turētājiem, kas atbilst trešo valstu noteiktajām prasībām attiecībā uz šo kvalifikācijas atzīmju izdošanu. Šādas atzīmes attiecas tikai uz šajā trešajā valstī reģistrētu gaisa kuģi. Šo ierobežojumu var atcelt tad, kad pilots izpilda III pielikuma C.1. punkta prasības.

*9. pants***To mācību ieskaitīšana, kas sāktas, pirms sākts piemērot šo regulu**

1. Saistībā ar FCL daļas apliecību izdošanu saskaņā ar I pielikumu pilnā mērā ieskaita mācības, kuras – saskaņā ar apvienoto aviācijas institūciju prasībām un procedūrām un kādas dalībvalsts regulatīvā kontrolē – sāktas, pirms sākts piemērot šo regulu, un kuras – saistībā ar attiecīgo *JAR* – ir ierosināts savstarpēji atzīt apvienoto aviācijas institūciju sistēmā, ar nosacījumu, ka šīs mācības un eksāmeni ir pabeigti vēlākais 2016. gada 8. aprīlī.

2. Mācības, kas saskaņā ar Čikāgas konvencijas 1. pielikumu sāktas, pirms sākts piemērot šo regulu, ieskaita FCL daļas licences izdošanas nolūkā, pamatojoties uz prasību izpildes ieskaitīšanas ziņojumu, kuru, apspriežoties ar aģentūru, sagatavojusi attiecīgā dalībvalsts.

3. Prasību izpildes ieskaitīšanas ziņojumā apraksta mācību jomu, norāda tās prasības FCL daļas apliecības saņemšanai, kas tiek ieskaitītas, un – attiecīgā gadījumā – norāda prasības, kas pieteikuma iesniedzējam jāizpilda, lai saņemtu FCL daļas apliecību. Ziņojumā iekļauj visu to dokumentu kopijas, kas nepieciešami, lai apliecinātu mācību jomu un valsts noteikumus un procedūras, ar kurām saskaņā šīs mācības sāktas.

▼M2*9.a pants***Tipa kvalifikācijas apmācība un dati par piemērotību ekspluatācijai**

1. Ja šīs regulas pielikumos sniegta atsauce uz datiem par piemērotību ekspluatācijai, kas izveidoti saskaņā ar Regulu (ES) Nr. 748/2012, bet šādi dati par attiecīgo gaisa kuģa tipu nav pieejami, tipa kvalifikācijas apmācības kursa pieteikuma iesniedzējs izpilda tikai Regulas (ES) Nr. 1178/2011 pielikumos norādītos noteikumus.

▼ **M2**

2. Tipa kvalifikācijas apmācības kursus, kas apstiprināti, pirms tikusi apstiprināta minimālā mācību programma pilotu tipa kvalifikācijas apmācībai saistībā ar attiecīgā gaisa kuģa tipa datiem par piemērotību ekspluatācijai saskaņā ar Regulu (ES) Nr. 748/2012, līdz 2017. gada 18. decembrim vai divu gadu laikā pēc datu par piemērotību ekspluatācijai apstiprināšanas, no šiem datumiem izvēloties vēlāko, iekļauj obligātos mācību elementus.

▼ **B***10. pants***Militārā dienesta laikā iegūto pilota apliecību ieskaitīšana**

1. Lai militārās aviācijas personāla apliecību turētāji varētu iegūt FCL daļas apliecības, tie iesniedz pieteikumu dalībvalstī, kur tie bijuši militārā dienestā.

2. Militārā dienestā gūtās zināšanas, pieredzi un iemaņas ieskaita attiecīgo, I pielikumā izklāstīto prasību izpildes nolūkā, atbilstoši prasību izpildes ieskaitīšanas ziņojuma elementiem, kuru, apspriežoties ar aģentūru, sagatavojusi dalībvalsts.

3. Prasību izpildes ieskaitīšanas ziņojumā:

- a) apraksta valsts prasības, uz kuru pamata tika izsniegtas militārās apliecības, kvalifikācijas atzīmes, sertifikāti, atļaujas un/vai kvalifikācijas;
- b) apraksta pilotiem piešķirtās tiesības;
- c) norāda, par kurām I pielikuma prasībām to izpilde ir ieskaitīta;
- d) norāda ierobežojumus, kas jāiekļauj FCL daļas apliecībās, un norāda visas prasības, kas pilotam jāizpilda, lai šie ierobežojumi tiktu atcelti;
- e) iekļauj visu to dokumentu kopijas, kas nepieciešami, lai apliecinātu iepriekšējos punktos norādīto informāciju, tostarp attiecīgo valsts prasību un procedūru kopijas.

▼ **M1***10.a pants***Pilotu mācību organizācijas**▼ **M7**

1. Organizācijas saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 216/2008 7. panta 3. punktu vienīgi tad ir tiesīgas apmācīt pilotus, kas iesaistīti Regulas (EK) Nr. 216/2008 4. panta 1. punkta b) un c) apakšpunktā minēto gaisa kuģu ekspluatācijā, ja šīm organizācijām kompetentā iestāde ir izdevusi apstiprinājumu par to, ka tās atbilst Regulas (EK) Nr. 216/2008 III pielikumā noteiktajām pamatprasībām un šīs regulas VII pielikumā noteiktajām prasībām.

▼ M7

Tomēr, atkāpjoties no Regulas (EK) Nr. 216/2008 7. panta 3. punkta un šā punkta pirmās daļas, organizācijas ir tiesīgas nodrošināt šīs regulas VIII pielikuma DTO.GEN.110. punktā minēto apmācību bez šāda apstiprinājuma, ja tās kompetentajai iestādei ir sniegušas deklarāciju saskaņā ar minētā pielikuma DTO.GEN.115. punktu un, ja tas prasīts minētā pielikuma DTO.GEN.230. punkta c) apakšpunktā, kompetentā iestāde ir apstiprinājusi attiecīgo mācību programmu.

▼ M1

2. Ja pilotu mācību organizācijām ir *JAR* noteikumiem atbilstoši sertifikāti, kurus dalībvalsts izsniegusi vai atzinusi, pirms sāks piemērot šo regulu, tiek uzskatīts, ka šīm organizācijām ir sertifikāts, kas izdots saskaņā ar šīs regulas noteikumiem.

Tādā gadījumā šo organizāciju tiesības aprobežojas ar tām tiesībām, kas paredzētas dalībvalsts izdotajā apstiprinājumā.

Neskarot 2. pantu, ne vēlāk kā līdz 2014. gada 8. aprīlim pilotu mācību organizācijas pielāgo savu pārvaldības sistēmu, mācību programmas, procedūras un rokasgrāmatas tā, lai tās atbilstu VII pielikuma noteikumiem.

▼ M7

3. *JAR* prasībām atbilstošas mācību organizācijas drīkst nodrošināt apmācību *FCL* daļas privātpilota apliecības (*PPL*) saņemšanai, attiecībā uz reģistrācijā iekļautajām saistītajām kvalifikācijas atzīmēm un vieglā gaisa kuģa pilota apliecības (*LAPL*) saņemšanai līdz 2019. gada 8. aprīlim, nenodrošinot atbilstību VII un VIII pielikuma noteikumiem, ar nosacījumu, ka šīs mācību organizācijas reģistrētas pirms 2015. gada 8. aprīļa.

▼ M1

4. Ne vēlāk kā 2017. gada 8. aprīlī sertifikāti, kas minēti 2. punktā pirmajā daļā, dalībvalstīm jāaizstāj ar sertifikātiem, kas atbilst VI pielikumā noteiktajam formātam.

▼ M5

5. Pilotu mācību organizācijas nodrošina, ka ne vēlāk kā 2020. gada 25. augustā *IR* mācību kurss, ko tie piedāvā, ietver mācības par *PBN* tiesībām un ka attiecīgais mācību kurss atbilst I pielikuma (*Part-FCL*) prasībām.

▼ M1*10.b pants***Lidojumu simulācijas trenāžieru iekārtas**

1. Lidojumu simulācijas trenāžieru iekārtām (*FSTD*), ko izmanto pilotu mācībās, eksāmenos un pārbaudēs, izņemot attīstošās trenāžieru iekārtas, ko izmanto izmēģinājumu lidojumu apmācībai, jāatbilst VI un VII pielikumā izklāstītajām tehniskajām prasībām un administratīvajām procedūrām, un tām jābūt sertificētām.

2. *JAR* prasībām atbilstīgi *FSTD* kvalifikācijas sertifikāti, kas izdoti vai atzīti pirms šīs regulas piemērošanas, jāuzskata par tādiem, kas izdoti saskaņā ar šīs regulas noteikumiem.

▼ M1

3. Ne vēlāk kā 2017. gada 8. aprīlī sertifikāti, kas minēti 2. punktā, dalībvalstīm jāaizstāj ar kvalifikācijas sertifikātiem, kas atbilst VI pielikumā noteiktajam formātam.

*10.c pants***Aviācijas medicīnas centri**

1. Aviācijas medicīnas centriem jāatbilst tehniskajām prasībām un administratīvajām procedūrām, kas noteiktas VI un VII pielikumā, un tie ir jāsertificē.

2. *JAR* prasībām atbilstošus aviācijas medicīnas centru apstiprinājumus, ko dalībvalsts izdevusi vai atzinusi, pirms sākts piemērot šo regulu, uzskata par tādiem, kas izdoti saskaņā ar šo regulu.

Ne vēlāk kā līdz 2014. gada 8. aprīlim aviācijas medicīnas centri pielāgo savu pārvaldības sistēmu, mācību programmas, procedūras un rokasgrāmatas tā, lai tās atbilstu VII pielikuma noteikumiem.

3. Ne vēlāk kā 2017. gada 8. aprīlī aviācijas medicīnas centru apstiprinājumi, kas minēti 2. punkta pirmajā daļā, dalībvalstīm jāaizstāj ar sertifikātiem, kas atbilst VI pielikumā noteiktajam formātam.

▼ B*11. pants***Salona apkalpes veselības stāvoklis**

1. Salona apkalpes locekļiem, kas iesaistīti Regulas (EK) Nr. 216/2008 4. panta 1. punkta b) un c) apakšpunktā minēto gaisa kuģu darbībā, ir jāievēro VI pielikumā noteiktās tehniskās prasības un administratīvās procedūras.

2. Salona apkalpes locekļu medicīnas pārbaudes vai novērtējumus, kas veikti saskaņā ar Padomes Regulu (EEK) Nr. 3922/91⁽¹⁾ un kas šīs regulas piemērošanas dienā ir joprojām derīgi, uzskata par derīgiem saskaņā ar šo regulu līdz datumam, kurš ir agrāk:

a) līdz to derīguma beigām, ko nosaka kompetentā iestāde saskaņā ar Regulu (EEK) Nr. 3922/91, vai

b) līdz derīguma beigām, kas noteikts IV pielikuma MED.C.005. punktā.

Derīguma termiņu skaita no pēdējās veselības pārbaudes vai novērtējuma dienas.

Pēc derīguma termiņa beigām visas turpmākās aviācijas medicīnas atkārtotās pārbaudes veic saskaņā ar IV pielikumu.

⁽¹⁾ OV L 373, 31.12.1991., 4. lpp.

▼ M1*11.a pants***Salona apkalpes locekļu kvalifikācijas un ar to saistīti apliecinājumi**

1. Salona apkalpes locekļiem, kas veic gaisa komercpārvadājumus ar Regulas (EK) Nr. 216/2008 4. panta 1. punkta b) un c) apakšpunktā minētajiem gaisa kuģiem, ir saskaņā ar V un VI pielikumā noteiktajām tehniskajām prasībām un administratīvajām procedūrām iegūta kvalifikācija, un viņi ir attiecīgu saistīto apliecību turētāji.

2. Salona apkalpes locekļi, kam pirms šīs regulas piemērošanas ir drošības apmācības apliecība, kura izdota saskaņā ar Padomes Regulas (EEK) Nr. 3922/91 prasībām (*EU-OPS*):

a) ir uzskatāmi par atbilstīgiem šīs regulas noteikumiem, ja viņi ievēro piemērojamās *EU-OPS* prasības par apmācību, pārbaudēm un nesen iegūto pieredzi; vai

b) ja salona apkalpes locekļi neatbilst piemērojamām *EU-OPS* prasībām par apmācību, pārbaudēm un nesen iegūto pieredzi, vispirms viņiem jāpabeidz visa vajadzīgā apmācība un pārbaudes un tikai tad viņus var uzskatīt par atbilstīgiem šīs regulas noteikumiem; vai

c) ja salona apkalpes locekļi ilgāk par 5 gadiem nav veikuši komercpārvadājumus ar lidmašīnām, viņiem jāpabeidz sākotnējās apmācības kurss un jānokārto attiecīgais eksāmens, kā paredzēts V pielikumā, pirms viņus var uzskatīt par atbilstīgiem šīs regulas noteikumiem.

3. Ne vēlāk kā līdz 2017. gada 8. aprīlim saskaņā ar *EU-OPS* izdotās drošības apmācības apliecības tiek aizstātas ar salona apkalpes locekļu apliecībām, kas atbilst VI pielikumā noteiktajam formātam.

4. Salona apkalpes locekļi, kas dienā, kad sāk piemērot šo regulu, piedalās komercpārvadājumos ar helikopteriem:

a) ir uzskatāmi par atbilstīgiem V pielikumā noteiktajām prasībām par sākotnējo apmācību, ja viņi ievēro *JAR* noteikumus par apmācību, pārbaudēm un nesen iegūto pieredzi attiecībā uz gaisa komercpārvadājumiem, ko veic ar helikopteriem; vai

b) ja salona apkalpes locekļi neatbilst piemērojamām *JAR* prasībām par apmācību, pārbaudēm un nesen iegūto pieredzi attiecībā uz gaisa komercpārvadājumiem, ko veic ar helikopteriem, vispirms viņiem jāpabeidz visa attiecīgā apmācība un pārbaudes, kas nepieciešamas helikopteru ekspluatācijai, izņemot sākotnējo apmācību, un tikai tad viņus var uzskatīt par atbilstīgiem šīs regulas noteikumiem; vai

c) ja salona apkalpes locekļi ilgāk par 5 gadiem nav veikuši komercpārvadājumus ar helikopteriem, viņiem jāpabeidz sākotnējās apmācības kurss un jānokārto attiecīgais eksāmens, kā paredzēts V pielikumā, pirms viņus var uzskatīt par atbilstīgiem šīs regulas noteikumiem.

▼ M1

5. Neskarot 2. pantu, ne vēlāk kā līdz 2013. gada 8. aprīlim salona apkalpes locekļu apliecības, kas atbilst VI pielikumā noteiktajam formātam, izdod visiem salona apkalpes locekļiem, kas piedalās komerc-lidojumos ar helikopteriem.

*11.b pants***Uzraudzības spējas**

1. Dalībvalsts vienu vai vairākas šīs dalībvalsts iestādes nosaka par tās kompetento(-ajām) iestādi(-ēm), kam ir nepieciešamās pilnvaras un kas atbild par personu un organizāciju sertificēšanu un uzraudzību saskaņā ar Regulu (EK) Nr. 216/2008 un tās īstenošanas noteikumiem.

2. Ja dalībvalsts par kompetento iestādi nosaka vairākas iestādes:

- a) ir skaidri jānosaka katras kompetentās iestādes kompetences joma atbilstīgi tās pienākumiem un ģeogrāfiskajai atrašanās vietai;
- b) jāiedibina koordinācija starp šīm iestādēm, lai tās savas kompetences ietvaros nodrošinātu efektīvu uzraudzību pār visām organizācijām un personām saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 216/2008 un tās īstenošanas noteikumu prasībām.

3. Dalībvalstis nodrošina, ka kompetentā(-ās) iestāde(-es) spēj pienācīgi veikt visu tās(to) uzraudzības programmā ietilpstošo personu un organizāciju uzraudzību, tostarp, ka šai(-šīm) iestādei(-ēm) ir pietiekami resursi šīs regulas prasību izpildei.

4. Dalībvalstis gādā, lai kompetentās iestādes darbinieki neveiktu uzraudzības pasākumus, ja ir pierādījumi par to, ka šādi pasākumi varētu tieši vai netieši izraisīt interešu konfliktu, jo īpaši saistībā ar ģimenes vai finanšu interesēm.

5. Darbiniekiem, kurus kompetentā iestāde pilnvarojusi veikt sertifikācijas un/vai uzraudzības uzdevumus, jābūt tiesīgiem veikt vismaz šādus uzdevumus:

- a) pārbaudīt dokumentus, datus, procedūras un visus citus dokumentus, kas attiecas uz sertifikācijas un/vai uzraudzības uzdevumu izpildi;
- b) kopēt vai veikt izrakstus no šādiem dokumentiem, datiem, procedūrām un visiem citiem dokumentiem;
- c) uz vietas prasīt mutisku paskaidrojumu;
- d) iekļūt attiecīgajās telpās, darba vietās vai transporta līdzekļos;
- e) veikt revīziju, izmeklēšanu, novērtējumus un pārbaudes, tostarp gaisa kuģa perona pārbaudes un nepaziņotas pārbaudes, un
- f) attiecīgā gadījumā veikt vai uzsākt izpildes nodrošināšanas pasākumus.

6. Uzdevumus, kas paredzēti 5. punktā, veic saskaņā ar attiecīgās dalībvalsts tiesību normām.

▼ M1*11.c pants***Pārejas pasākumi**

Attiecībā uz organizācijām, kuru kompetentā iestāde ir Aģentūra, saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 216/2008 21. panta 1. punkta b) apakšpunktu:

- a) ne vēlāk kā 2013. gada 8. aprīlī dalībvalstis nosūta Aģentūrai visus dokumentus, kas attiecas uz šādu organizāciju uzraudzību;
- b) sertifikācijas procesi, ko dalībvalsts sākusi pirms 2012. gada 8. aprīļa, šai dalībvalstij ir jāpabeidz, koordinējot ar Aģentūru. Pēc tam, kad šī dalībvalsts sertifikātu ir izdevusi, Aģentūra uzņemas pilnīgu atbildību par šo organizāciju kā kompetentā iestāde.

▼ B*12. pants***Stāšanās spēkā un piemērošana**

1. Šī regula stājas spēkā divdesmitajā dienā pēc tās publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.

To piemēro no 2012. gada 8. aprīļa.

▼ M1

1.b Atkāpjoties no 1. punkta, dalībvalstis var pieņemt lēmumu I–IV pielikuma noteikumus nepiemērot līdz 2013. gada 8. aprīlim.

▼ M4

2. Atkāpjoties no 1. punkta, dalībvalstis var pieņemt lēmumu turpmākos I pielikuma noteikumus nepiemērot līdz 2015. gada 8. aprīlim:

- a) noteikumus saistībā ar vertikālās pacelšanās un nosēšanās gaisa kuģu un dirižabļu pilota apliecībām;
- b) FCL.820. punkta noteikumus;
- c) attiecībā uz helikopteriem – J apakšsadaļas 8. iedaļas noteikumus;
- d) J apakšsadaļas 11. iedaļas noteikumus.

▼ M7

2.a Atkāpjoties no 1. punkta, dalībvalstis var nolemt līdz 2020. gada 8. aprīlim nepiemērot:

- 1) I pielikuma noteikumus, kas saistīti ar gaisa balonu un planieru pilota apliecībām;
- 2) VII un VIII pielikuma noteikumus mācību organizācijai, kas nodrošina apmācību tikai tādas valsts apliecības saņemšanai, kuru saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1178/2011 4. panta 3. punktu var konvertēt par FCL daļas vieglā gaisa kuģa pilota apliecību (LAPL) planieriem vai gaisa baloniem, FCL daļas planiera pilota apliecību (SPL) vai FCL daļas gaisa balonu pilota apliecību (BPL);

▼ M7

3) I pielikuma B apakšsadaļas noteikumus.

▼ B

3. Atkāpjoties no 1. punkta, dalībvalstis var pieņemt lēmumu nekonvertēt *JAR* neatbilstošas lidmašīnu un helikopteru apliecības, ko tās izsniegušas līdz 2014. gada 8. aprīlim.

▼ M5

4. Atkāpjoties no 1. punkta, dalībvalstis var pieņemt lēmumu līdz 2017. gada 8. aprīlim nepiemērot šīs regulas noteikumus pilotiem, kuriem ir kādas trešās valsts izdota apliecība un ar to saistīta veselības apliecība un kas iesaistīti Regulas (EK) Nr. 216/2008 4. panta 1. punkta b) vai c) apakšpunktā noteikto gaisa kuģu nekomerciālā ekspluatācijā. Dalībvalstis šos lēmumus dara publiski pieejamus.

▼ B

5. Atkāpjoties no 1. punkta, dalībvalstis var pieņemt lēmumu IV pielikuma B apakšsadaļas 3. iedaļas noteikumus nepiemērot līdz 2015. gada 8. aprīlim.

6. Atkāpjoties no 1. punkta, dalībvalstis var pieņemt lēmumu IV pielikuma C apakšsadaļas noteikumus nepiemērot līdz 2014. gada 8. aprīlim.

7. Ja dalībvalsts izmanto ► **M1** 1.b līdz 6. punkta ◀ noteikumus, tā par to ziņo Komisijai un aģentūrai. Šajā paziņojumā tiek aprakstīti iemesli, kāpēc šāda atkāpe piemērota, kā arī programma paredzēto pasākumu izpildei un attiecīgais šo pasākumu izpildes grafiks.

▼ M7

8. Atkāpjoties no 1. punkta, I pielikuma (*FCL* daļa) FCL.315.A. punktu, FCL.410.A. punkta a) apakšpunkta otro teikumu un FCL.725.A. punkta c) apakšpunktu piemēro no 2019. gada 8. aprīļa.

▼ B

Šī regula uzliek saistības kopumā un ir tieši piemērojama visās dalībvalstīs.

▼ B*I PIELIKUMS***[PART-FCL]****A APAKŠIEDAĻA****VISPĀRĪGĀS PRASĪBAS****FCL.001 Kompetentā iestāde**

Šajā daļā kompetentā iestāde ir dalībvalsts norīkota iestāde, kurai persona lūdz izsniegt pilota apliecības vai ar tām saistītās kvalifikācijas atzīmes vai sertifikātus.

FCL.005 Darbības joma

Šī daļa nosaka prasības pilotu apliecību un ar tām saistīto kvalifikācijas atzīmju vai sertifikātu izsniegšanai, kā arī to derīguma un izmantošanas nosacījumus.

FCL.010 Definīcijas

Šajā daļā izmantotas šādas definīcijas.

“Akrobātiskais lidojums” ir manevrēšana ar iepriekšēju nodomu, tostarp pēkšņa gaisa kuģa stāvokļa maiņa, neparastā stāvoklī gaisā vai ar neparastām ātruma izmaiņām, kas nav nepieciešams parastā lidojumā vai tādā apmācībā tādu apliecību vai kvalifikācijas atzīmju saņemšanai, kas nav akrobātisko lidojumu apliecība vai kvalifikācijas atzīme.

“Lidmašīna” ir par gaisu smagāks gaisa kuģis, kurš pārvietojas ar dzinēja palīdzību un kuru lidojumā notur aerodinamiskā reakcija uz tā spārniem, kuri ir nekustīgi.

“Lidmašīna, kas jāekspluatē, izmantojot otro pilotu” ir lidmašīnas tips, kuras pilotēšanai ir nepieciešams otrs pilots, kā norādīts lidojumu rokasgrāmatā vai ekspluatanta apliecībā.

“Gaisa kuģis” ir ikviens lidaparāts, ko atmosfērā notur mijiedarbība ar gaisu, ja tā nav no zemes virsmas reflektēta mijiedarbība ar gaisu.

“Lidotmāka” ir konsekventa labas spriestspējas un padziļinātu zināšanu, prasmju lietošana un attieksme, lai sasniegtu lidojuma mērķus.

“Dirižablis” ir par gaisu vieglāks gaisa kuģis, kurš pārvietojas ar dzinēja palīdzību, izņemot karstā gaisa dirižabļus, kas šajā daļā tiek iekļauti gaisa balona definīcijā.

▼ M5

“Leņķiska operācija” ir instrumentālas nolaišanās operācija, kurā maksimāli pieļaujamo kļūdu/novirzi no plānotās trases līnijas izsaka, izmantojot adatu novirzi kursa novirzes indikatorā (*CDI*) vai līdzvērtīgā iekārtā pilotu kabīnē.

▼ B

“Balons” ir par gaisu vieglāks gaisa kuģis, kam virzību nepiešķir dzinējs un kas veic lidojumu, izmantojot gāzi vai sildierīci. Šajā daļā arī karstā gaisa dirižabli ar dzinēju uzskata par balonu.

▼ M7**▼ B**

“Gaisa kuģa kategorija” ir gaisa kuģu klasifikācija pēc galvenajiem raksturojumiem, piemēram, lidmašīna, vertikālas pacelšanās un nosēšanās gaisa kuģis, helikopters, dirižablis, planieris, brīvais gaisa balons.

“Lidmašīnas klase” ir vienpilota lidmašīnu klasifikācija, kam nav nepieciešama tipa kvalifikācijas atzīme.

“Gaisa balonu klase” ir gaisa balonu klasifikācija atbilstīgi līdzekļiem, kas izmantoti gaisa balona pacelšanai un lidojuma turpināšanai.

“Komerciāli gaisa pārvadājumi” ir pasažieru, kravas vai pasta pārvadājumi par samaksu vai saskaņā ar nomu.

▼ B

“Kompetence” ir prasmju, zināšanu un attieksmes apvienojums, kas nepieciešams, lai izpildītu uzdevumu saskaņā ar noteikto standartu.

“Kompetences elements” ir darbība, ko veido uzdevums ar sākuma notikumu un beigu notikumu, skaidri nosakot uzdevuma robežas, kā arī redzams rezultāts.

“Kompetences vienība” ir atsevišķa funkcija, ko veido virkne kompetences elementu.

“Otrais pilots” ir pilots, kurš pilda jebkurus pilota pienākumus, izņemot gaisa kuģa komandiera pienākumus, gaisa kuģī, kura apkalpē nepieciešami vairāki piloti, izņemot pilotu, kas atrodas gaisa kuģī tikai mācību lidojuma nolūkā apliecības vai kvalifikācijas atzīmes saņemšanai.

“Maršruta lidojums” ir lidojums no izlidošanas vietas līdz ielidošanas vietai pa iepriekš izplānotu maršrutu, izmantojot standarta navigācijas procedūras.

“Maiņas otrais pilots kreisēšanas fāzē” ir pilots, kas lidojumos ar daudzpilotu apkalpi kreisēšanas fāzē augstāk nekā FL 200 nomaina otro pilotu, atbrīvojot to no tā pienākumiem pie vadības ierīcēm.

“Nolidojums ar instruktoru” ir lidojuma laiks vai zemes instrumentālā treniņa laiks, kurā personu māca lidot attiecīgi kvalificēts instruktors.

“Kļūda” ir lidojuma apkalpes darbība vai bezdarbība, kas izraisa novirzes organizatoriskajos vai lidojuma nolūkos vai gaidāmajos rezultātos.

“Kļūdu pārvaldība” ir process, kurā kļūdas tiek atklātas un uz to reaģē ar pretpasākumiem, kas samazina vai novērš kļūdu sekas un samazina turpmāku kļūdu vai nevēlamu gaisa kuģa stāvokļa iespēju.

“Pilnīgs lidojumu trenižieris” (FFS) ir noteikta gaisa kuģu tipa, modeļa vai sērijas pilota kabīnes pilnīga kopija, tostarp viss aprīkojums un datorprogrammas gaisa kuģa kustības pa zemi un lidojuma pilnīgai imitēšanai, vizuālā sistēma, kas nodrošina skatu no kabīnes imitāciju kustības pa zemi un lidojuma laikā, un slodžu un gaisa stāvokļa imitācijas sistēma.

“Lidojuma laiks”:

lidmašīnām, ceļojuma planieriem ar dzinēju un vertikālās pacelšanās un nosēšanās gaisa kuģiem – kopējais laiks no gaisa kuģa kustības sākuma brīža, lai paceltos, līdz tā apstāšanās brīdim pēc lidojuma;

helikopteriem – kopējais laiks no brīža, kad helikoptera rotoru sāk griezties, līdz helikoptera apstāšanās brīdim pēc lidojuma beigām un rotoru apstāšanās;

dirižabļiem – kopējais laiks no brīža, kad dirižablis tiek atbrīvots no masta, lai paceltos, līdz brīdim, kad dirižablis pēc lidojuma beigām apstājas un tiek nostiprināts pie masta;

planieriem – kopējais laiks no brīža, kad planieris sāk kustību uz zemes, lai paceltos, līdz brīdim, kad planieris pēc lidojuma beigām apstājas;

gaisa baloniem – kopējais laiks no brīža, kad grozs atraujas no zemes, lai paceltos, līdz brīdim, kad tas pēc lidojuma beigām apstājas.

“Lidojuma laiks saskaņā ar instrumentālā lidojuma noteikumiem” (IFR) ir kopējais lidojuma laiks, kad gaisa kuģis tiek ekspluatēts saskaņā ar instrumentālā lidojuma noteikumiem.

▼ B

“Lidojumu trenāžieris” (FTD) ir noteikta gaisa kuģa tipa instrumentu, aprīkojuma, paneļu un vadības ierīču kopija atklātā pilotu kabīnes zonā vai slēgtā gaisa kuģa pilotu kabīnē, tostarp viss aprīkojums un datorprogrammas, kas nepieciešamas gaisa kuģa tehniskajam raksturojumam ekspluatācijā uz zemes un lidojumu ekspluatācijā tādā mērā, kas atbilst ierīkotajām sistēmām. Nav nepieciešama kustības imitācijas vai vizuālā sistēma, izņemot helikoptera 2. un 3. līmeņa FTD, kam ir nepieciešamas vizuālās sistēmas.

“Lidojuma un navigācijas procedūru trenāžieris” (FNPT) ir trenāžieru iekārta ar pilotu kabīni, tostarp visu aprīkojumu un datorprogrammām, kas nepieciešamas gaisa kuģa tipa vai klases tehniskajam raksturojumam atbilstīgiem lidojumiem tādā mērā, lai sistēmas funkcionētu kā gaisa kuģī.

“Gaisa balonu grupa” ir gaisa balonu klasifikācija, ņemot vērā to izmēru vai apvalka ietilpību.

“Helikopters” ir par gaisu smagāks gaisa kuģis, kas noturas gaisā lidojuma laikā galvenokārt viena vai vairāku nesošo propelleru un gaisa mijiedarbības rezultātā, un šos propellerus griež dzinējs ap vertikālei tuvām rotācijas asīm.

“Instrumentālā lidojuma laiks” ir laiks, kad pilots vada gaisa kuģi, izmantojot tikai instrumentus.

“Zemes instrumentālā treniņa laiks” ir laiks, kurā pilots tiek apmācīts simulētā instrumentālā lidojumā, izmantojot lidojumu simulācijas trenāžieru iekārtas (FSTD).

“Instrumentālais laiks” ir instrumentālā lidojuma vai zemes instrumentālā treniņa laiks.

▼ M5

“Lineāra operācija” ir instrumentālas nolaišanās operācija, kurā maksimāli pieļaujamo kļūdu/novirzi no plānotās trases līnijas izsaka garuma vienībās, piemēram, attiecībā uz sānu novirzi no trases līnijas – jūras jūdzēs.

“*LNAV*” ir laterālā navigācija.

“*LPV*” ir lokalizētāja veikspēja, izmantojot vertikālos norādījumus.

▼ B

“Daudzpilotu lidojums”:

lidmašīnām – ir lidojums ar vismaz diviem pilotiem, izmantojot apkalpes sadarbību viena vai daudzpilotu lidmašīnās;

helikopteriem – lidojums ar vismaz diviem pilotiem, izmantojot apkalpes sadarbību daudzpilotu helikopteros.

“Daudzpilotu apkalpes sadarbība” (MCC) ir lidojuma apkalpes darbība saliedētā komandā, ko vada gaisa kuģa kapteinis.

“Daudzpilotu apkalpes gaisa kuģis”:

lidmašīnām – lidmašīnas, kas sertificētas lidojumiem ar vismaz divu pilotu apkalpi;

helikopteriem, dirižabļiem un vertikālās pacelšanās un nosēšanās gaisa kuģiem – gaisa kuģa tips, kura ekspluatācijā ir nepieciešams otrs pilots, kā norādīts lidojumu rokasgrāmatā, gaisa kuģa ekspluatanta apliecībā vai līdzvērtīgā dokumentā.

“Nakts” ir laika periods no civilās vakara krēslas beigām līdz civilās rītausmas sākumam vai cits tāds laika periods starp saulrietu un saullēktu, kuru var noteikt attiecīgā pilnvarotā iestāde.

“Citas trenāžieru iekārtas” (OTD) ir mācību palīgierīces, kas nav lidojumu simulatori, lidojumu trenāžieru iekārtas vai lidojuma un navigācijas procedūru trenāžieri, un kas sniedz apmācības iespējas, ja pilotu kabīnes apstākļus nav nepieciešams nodrošināt pilnā apjomā.

▼ M5

“Veiktspējas navigācija (*PBN*)” ir zonālā navigācija, kas balstās uz veiktspējas prasībām gaisa kuģiem, kuri veic lidojumus *ATS* maršrutā, veic instrumentālas nolaišanās procedūru vai lido norādītā gaisa telpā.

▼ B

“Izpildījuma kritēriji” ir vienkārši, vērtējoši apgalvojumi attiecībā uz vajadzīgo kompetences elementa izpildes rezultātu un kritērija apraksts, ko izmanto, lai noteiktu, vai sasniegts vajadzīgais izpildījuma līmenis.

“Gaisa kuģa kapteinis” (*PIC*) ir pilots, kas norīkots pildīt kapteiņa pienākumus un atbild par drošu lidojuma norisi.

“Uzraudzīts gaisa kuģa kapteinis” (*PICUS*) ir otrais pilots, kas kuģa kapteiņa uzraudzībā veic gaisa kuģa kapteiņa pienākumus un uzdevumus.

“Vertikālās pacelšanās un nosēšanās gaisa kuģis” ir gaisa kuģis, kas attīsta vertikālās pacelšanās un lidojuma dzinējspēku, izmantojot mainīgas ģeometrijas rotorus, dzinējus vai vilces iekārtas lidaparāta fizelāžā vai spārnos.

“Planieris ar dzinēju” ir gaisa kuģis ar vienu vai diviem dzinējiem; laikā, kad dzinēji nedarbojas, tam ir planiera īpašības.

“Privātais pilots” ir pilots, kura apliecība nedod tiesības pilotēt gaisa kuģi lidojumos, par kuriem tiek maksāts atalgojums, izņemot šajā daļā noteiktās mācības vai eksāmenus.

“Kvalifikācijas pārbaude” ir prasmju apliecināšana, lai atjaunotu kvalifikācijas atzīmes vai pagarinātu to derīguma termiņu, tostarp mutisks eksāmens, ja tāds ir nepieciešams.

“Atjaunošana” (piemēram, kvalifikācijas atzīmes vai sertifikāta atjaunošana) ir administratīva darbība pēc kvalifikācijas atzīmes vai sertifikāta derīguma termiņa beigām, lai noteiktu prasību izpildes gadījumā uz konkrētu laikposmu atjaunotu ar kvalifikācijas atzīmi vai sertifikātu saistītās tiesības.

“Derīguma termiņa pagarināšana” (piemēram, kvalifikācijas atzīmes vai sertifikāta derīguma termiņa pagarināšana) ir administratīva darbība kvalifikācijas vai sertifikāta derīguma termiņa laikā, kas noteiktu prasību izpildes gadījumā turētājam dod iespēju konkrētā laikposmā izmantot ar kvalifikācijas atzīmi vai sertifikātu saistītās tiesības.

▼ M5

“*RNP APCH*” ir *PBN* specifiskācija, ko izmanto instrumentālas nolaišanās operācijā.

“*RNP APCH* operācija līdz *LNAV* minimumiem” ir 2D instrumentālas nolaišanās operācija, kurā laterālie norādījumi balstās uz *GNSS* pozicionēšanu.

“*RNP APCH* operācija līdz *LNAV/VNAV* minimumiem” ir 3D instrumentālas nolaišanās operācija, kurā laterālie norādījumi balstās uz *GNSS* pozicionēšanu un vertikālos norādījumus nodrošina vai nu *Baro VNAV* funkcija, vai arī *GNSS* pozicionēšana, tostarp *SBAS*.

“*RNP APCH* operācija līdz *LPV* minimumiem” ir 3D instrumentālas nolaišanās operācija, kurā gan laterālie, gan vertikālie norādījumi balstās uz *GNSS* pozicionēšanu, tostarp *SBAS*.

“*RNP AR APCH*” ir navigācijas specifiskācija, kuru izmanto instrumentālas nolaišanās operācijās, kurām nepieciešams īpašs apstiprinājums.

▼ B

“Maršruta sektors” ir lidojums ar pacelšanos, izlidošanu, vismaz 15 minūšu ilgū kreisēšanu, ielidošanu, nolaišanās un nosēšanās fāzi.

▼ B

“Planieris” ir par gaisu smagāks gaisa kuģis, kuru lidojumā notur gaisa aerodinamiskā reakcija uz tā nekustīgajām nesošajām virsmām un kura brīvais lidojums nav atkarīgs no dzinēja.

“Vienpilota gaisa kuģis” ir gaisa kuģis, kas sertificēts lidojumiem ar vienu pilotu.

“Prasmju pārbaude” ir prasmju apliecināšana, kas nepieciešama apliecības vai kvalifikācijas atzīmes izsniegšanai, tostarp mutisks eksāmens, ja tāds ir nepieciešams.

“Patstāvīgais nolidojums” ir lidojuma laiks, kurā studentpilots ir vienīgā persona gaisa kuģī.

“Gaisa kuģa kapteinis apmācību procesā” (SPIC) ir studentpilots, kas darbojas kuģa kapteiņa statusā, lidojumā piedaloties instruktoram, kurš tika novēro studentpilotu apmācību procesā un neiejaucas vai nevada gaisa kuģa lidojumu.

“Apdraudējums” ir lidojuma sarežģītību palielinoši gaisa kuģa apkalpes neizraisīti notikumi vai kļūdas, kas jānovērš, lai saglabātu pietiekamu lidojuma drošību.

“Apdraudējumu pārvaldība” ir process, kurā apdraudējumi tiek atklāti un uz to reaģē ar pretpasākumiem, kas samazina vai novērš apdraudējumu sekas un samazina turpmāku kļūdu vai nevēlamu gaisa kuģa stāvokļu iespēju.

▼ M5

“Trīsdimensiju (3D) instrumentālas nolaišanās operācija” ir instrumentālas nolaišanās operācija, kurā izmanto gan laterālos, gan vertikālos navigācijas norādījumus.

▼ B

“Ceļojuma planieris ar dzinēju” (TMG) ir atsevišķas klases planieris ar dzinēju, kam integrēts nievelkams dzinējs un nievelkams propellers. Tas spēj ar savu jaudu pacelties un uzņemt augstumu saskaņā ar lidojumu rokasgrāmatu.

▼ M5

“Divdimensionāla (2D) instrumentālas nolaišanās operācija” ir instrumentālas nolaišanās operācija, kurā izmanto tikai laterālos navigācijas norādījumus.

▼ B

“Gaisa kuģa tips” ir gaisa kuģu klasifikācija, kam nepieciešama tipa kvalifikācijas atzīme atbilstīgi 21. daļā noteiktajiem datiem par piemērotību ekspluatācijai un kur ietilpst visi vienas un tās pašas principiālās konstrukcijas visu modifikāciju gaisa kuģi, izņemot tādas gaisa kuģa modifikācijas, kam izmainās pilotēšanas vai lidojumu raksturojumi.

▼ M5

“VNAV” ir vertikālā navigācija.

▼ M3

FCL.015 Apliecību, kvalifikāciju un sertifikātu pieteikumi un to izsniegšana, derīguma termiņa pagarināšana un atjaunošana

▼ B

- a) Pieteikumu pilota apliecību un ar tām saistīto kvalifikāciju un sertifikātu izsniegšanai, derīguma termiņa pagarināšanai vai atjaunošanai iesniedz kompetentajai iestādei šīs iestādes noteiktajā formā un veidā. Pieteikumam pievieno apliecinājumus, ka pretendents atbilst apliecības vai sertifikāta, kā arī saistīto kvalifikāciju vai apstiprinājumu izsniegšanas, derīguma termiņa pagarināšanas vai atjaunošanas prasībām, kas noteiktas šajā daļā un medicīnisko noteikumu daļā.
- b) Ar apliecību, kvalifikāciju vai sertifikātu piešķirto tiesību ierobežojumu vai paplašinājumu apliecībā vai sertifikātā apstiprina kompetentā iestāde.
- c) Personai vienlaikus ir tikai viena apliecība attiecīgās kategorijas gaisa kuģiem, kas izsniegta saskaņā ar šo daļu.

▼ B

- d) Pieteikumu citas kategorijas lidaparāta kvalifikācijas apliecības izsniegšanai vai papildu kvalifikāciju vai sertifikātu izsniegšanai, kā arī pieteikumu šo apliecību kvalifikāciju vai sertifikātu grozīšanai, derīguma termiņa pagarināšanai vai atjaunošanai iesniedz kompetentajai iestādei, kas sākotnēji izsniedza pilota apliecību, izņemot gadījumu, ja pilots pieprasījis kompetentās iestādes maiņu un pilota licencēšanas un medicīniskās informācijas nodošanu citai iestādei.

▼ M3**FCL.020 Studentpilots**

- a) Patstāvīgus lidojumus studentpilots veic tikai tad, ja ir attiecīgs pilnvarojums un ja lidojumu uzrauga instruktors.
- b) Pirms pirmā patstāvīgā lidojuma veikšanas studentpilots:
- 1) lidmašīnām, helikopteriem un dirižabļiem – ir vismaz 16 gadu vecs;
 - 2) planieriem un gaisa baloniem – ir vismaz 14 gadu vecs.

FCL.025 Teorētiskie eksāmeni apliecību un kvalifikāciju izsniegšanai**▼ B**

- a) *Pretendenta pienākumi*

▼ M3

- 1) Pretendents nokārto visus attiecīgās apliecības vai kvalifikācijas saņemšanai nepieciešamos teorētiskos eksāmenus, par ko atbild viena dalībvalsts.

▼ M7

- 2) Pretendenti teorētiskos eksāmenus kārto tikai pēc tās deklarētās mācību organizācijas (*DTO*) vai apstiprinātās mācību organizācijas (*ATO*) ieteikuma, kas atbild par mācību norisi, kad apmierinošā līmenī ir apgūti teorētiskā mācību kursa attiecīgie elementi.
- 3) *DTO* vai *ATO* ieteikums ir derīgs 12 mēnešus. Ja šajā termiņā pretendents nav mēģinājis nokārtot vismaz vienu teorētiskā eksāmena biļeti, *DTO* vai *ATO* lenj par papildu mācību nepieciešamību, ņemot vērā pretendenta vajadzības.

▼ B

- b) *Prasības eksāmenu sekmīgai nokārtošanai*

▼ M3

- 1) Pretendents ir sekmīgi nokārtojis teorētiskos eksāmenus, ja saņemti vismaz 75 % no attiecīgajam eksāmenam noteiktā vērtējuma. Netiek izmantota vērtējuma samazināšana par nepareizām atbildēm.

▼ B

- 2) Ja šajā daļā nav noteikts citādi, pretendents ir sekmīgi nokārtojis attiecīgajai pilota apliecībai vai kvalifikācijai nepieciešamos teorētiskos eksāmenus, ja visas eksāmena biļetes ir nokārtotas 18 mēnešu laikā kopš tā kalendārā mēneša beigām, kad pretendents pirmo reizi mēģināja nokārtot kādu no eksāmena biļetēm.

▼ M7

- 3) Ja pretendents kādu no teorētisko eksāmenu biļetēm nespēj sekmīgi nokārtot arī ceturtajā mēģinājumā vai ja pretendents visas eksāmenu biļetes nespēj sekmīgi nokārtot vai nu sešās reizēs, vai 2) punktā norādītajā laikā, pretendents vēlreiz kārto visas eksāmenu biļetes.

Pirms atkārtotas teorētisko eksāmenu kārtošanas pretendents turpina mācības *DTO* vai *ATO*. Nepieciešamo mācību apjomu un jomu nosaka *DTO* vai *ATO*, ņemot vērā pretendenta vajadzības.

▼ B

- c) *Derīguma termiņš*

- 1) Sekmīgi nokārtotiem teorētiskajiem eksāmeniem ir noteikti šādi derīguma termiņi:

▼ B

- i) vieglā gaisa kuģa pilota, privātpilota, planiera pilota vai gaisa balona pilota apliecības izsniegšanai – 24 mēneši;

▼ M3

- ii) komercpilota apliecības, instrumentālo lidojumu kvalifikācijas (IR) vai maršruta instrumentālo lidojumu kvalifikācijas (EIR) izsniegšanai – 36 mēneši;

▼ B

- iii) gan i), gan ii) apakšpunktā norādīto termiņu skaita no dienas, kad pilots sekmīgi nokārto teorētiskos eksāmenus saskaņā ar b) apakšpunkta 2) punktu.

- 2) Sekmīgi nokārtoti aviokompāniju transporta pilota apliecības (ATPL) izsniegšanai nepieciešamie teorētiskie eksāmeni ir derīgi ATPL izsniegšanai vismaz 7 gadus pēc pēdējās derīguma dienas, kas noteikta:

- i) apliecībā norādītajām IR; vai
- ii) helikopteriem – apliecībā norādītajām helikoptera tipa kvalifikācijām.

FCL.030 Praktisko prasmju pārbaude

- a) Pirms apliecības, kvalifikācijas vai sertifikāta saņemšanai nepieciešamās praktisko prasmju pārbaudes pretendents sekmīgi nokārto nepieciešamos teorētiskos eksāmenus, izņemot gadījumu, ja pretendents apgūst integrētās lidojumu mācības.

Teorētisko zināšanu apguvi vienmēr pabeidz pirms prasmju pārbaudēm.

- b) Izņemot aviokompāniju transporta pilota apliecības izsniegšanu, pēc mācību apguves pretendentu prasmju pārbaudei iesaka par mācībām atbildīgā organizācija vai persona. Mācību apguves dati tiek iesniegti eksaminētājam.

FCL.035 Lidojumu laika un teorētisko zināšanu prasību izpildes ieskaitīšana

- a) *Lidojumu laika ieskaitīšana*

▼ M3

- 1) Ja šajā daļā nav noteikts citādi, apliecībai, kvalifikācijai vai sertifikātam noteiktajā lidojumu laikā ieskaita lidojumus ar tādas pašas kategorijas gaisa kuģi, kura pilota apliecībai, kvalifikācijai vai sertifikātam pretendents ir pieteicies.

- 2) PIC vai PIC mācību procesā.

▼ B

- i) Pretendentam, kurš piesakās uz apliecību, kvalifikāciju vai sertifikātu, visus patstāvīgos nolidojumus, nolidojumus ar instruktoru vai PIC statusā veiktos lidojumus pilnā apjomā ieskaita kopējā lidojumu laikā, kas nepieciešams apliecības, kvalifikācijas vai sertifikāta saņemšanai.
- ii) ATP integrētā mācību kursa beidzējam ieskaita līdz 50 stundām gaisa kuģa kapteiņa apmācību procesā instrumentālo laiku PIC laikā, kas nepieciešams aviokompāniju transporta pilota apliecībai, komercpilota apliecībai un daudzdzinēju tipa vai klases kvalifikācijām.
- iii) CPL/IR integrētā mācību kursa beidzējam ieskaita līdz 50 stundām gaisa kuģa kapteiņa apmācību procesā instrumentālo laiku PIC laikā, kas nepieciešams komercpilota apliecībai un daudzdzinēju tipa vai klases kvalifikācijām.

▼ M3

- 3) Lidojumu laiks otrā pilota vai PICUS statusā. Ja šajā daļā nav noteikts citādi, pilota apliecības turētājam, kas darbojas otrā pilota vai PICUS statusā, visu otrā pilota lidojumu laiku ieskaita kopējā lidojumu laikā, kas nepieciešams augstākas pakāpes pilota apliecības saņemšanai.

▼ B

b) *Teorētisko zināšanu prasību izpildes ieskaitīšana*

▼ M3

- 1) Pretendentam, kas ir nokārtojis aviokompāniju transporta pilota apliecības saņemšanai nepieciešamos teorētiskos eksāmenus, ieskaita teorētisko zināšanu prasību izpildi vieglā gaisa kuģa pilota apliecībai, privātpilota apliecībai, komercpilota apliecībai un, izņemot helikopterus, IR un EIR tajā pašā gaisa kuģu kategorijā.

▼ B

- 2) Pretendentam, kas ir nokārtojis komercpilota apliecības saņemšanai nepieciešamos teorētiskos eksāmenus, ieskaita teorētisko zināšanu prasību izpildi vieglā gaisa kuģa pilota apliecībai vai privātpilota apliecībai tajā pašā gaisa kuģu kategorijā.
- 3) IR turētājam vai pretendentam, kas ir nokārtojis noteiktas gaisa kuģu kategorijas instrumentu teorētiskos eksāmenus, pilnā apjomā ieskaita prasību izpildi attiecībā uz teorētisko zināšanu apguvi un eksāmeniem IR iegūšanai citā gaisa kuģu kategorijā.
- 4) Pilota apliecības turētājam ieskaita attiecīgo prasību izpildi attiecībā uz teorētisko zināšanu apguvi un eksāmeniem citas gaisa kuģu kategorijas apliecības saņemšanai saskaņā ar šīs daļas 1. pielikumu.

▼ M3

- 5) Neskarot b) apakšpunkta 3) punktu, IR(A) turētājam, kas pabeidzis uz kompetencēm balstītu moduļu IR(A) kursu, vai EIR turētājam prasību izpildi attiecībā uz teorētiskā mācību kursa apguvi un eksāmeniem IR iegūšanai citā gaisa kuģu kategorijā pilnā apjomā ieskaita tikai tad, ja turētājs ir arī apguvis teorētisko mācību kursu un nokārtojis eksāmenus attiecībā uz kursa IFR daļu saskaņā ar FCL.720.A. punkta b) apakšpunkta 2) punkta i) apakšpunktu.

▼ B

Prasību izpildes ieskaitīšana attiecas arī uz pilota apliecības pretendentiem, kas jau ir sekmīgi nokārtojuši teorētiskos eksāmenus šādas apliecības saņemšanai citā gaisa kuģu kategorijā, ja ir ievērots FCL.025. punkta c) apakšpunktā noteiktais derīguma termiņš.

FCL.040 Apliecību tiesību izmantošana

Apliecības tiesību izmantošana ir atkarīga no tajā iekļautajām kvalifikācijām, ja tādas ir, un no medicīniskās izziņas.

FCL.045 Pienākums nēsāt līdzī un uzrādīt dokumentus

- a) Izmantojot apliecības tiesības, pilotam vienmēr jābūt līdzī derīgai apliecībai un derīgai veselības apliecībai.
- b) Pilotam jābūt līdzī arī personu apliecinošam dokumentam ar viņa fotogrāfiju.
- c) Pilots vai studentpilots bez nepamatotas kavēšanās uzrāda lidojumu laika vēsturi pārbaudei, ja to pieprasa kompetentas iestādes pilnvarots pārstāvis.
- d) Studentpilotam ir līdzī visi apliecinājumi, kas apstiprina patstāvīgu maršruta lidojumu pilnvarojumu, ko nosaka FCL.020. punkta a) apakšpunkts.

▼ M6

- e) Pilotam, kas plāno lidot ārpus Savienības teritorijas ar gaisa kuģi, kas reģistrēts citā dalībvalstī, nevis tajā, kas izdevusi lidojuma apkalpes locekļa apliecību, jābūt līdzī jaunākajam ICAO pielikuma drukātam vai elektroniskam izdevumam, kurā ietverta atsauce uz nolīguma, ar kuru atzīst apliecību automātisku apstiprināšanu, ICAO reģistrācijas numuru, kā arī saraksts ar valstīm, kuras ir šā nolīguma līgumslēdzējas puses.

▼ B**FCL.050 Lidojumu laika reģistrēšana**

Pilots uztur ticamu informācijas reģistru par visiem lidojumiem atbilstīgi kompetentās iestādes noteiktajai formai un veidam.

FCL.055 Valodu zināšanas

a) Vispārīgās prasības. Lidmašīnu, helikopteru, vertikālās pacelšanās un nosēšanās gaisa kuģu un dirižabļu pilotiem, kam ir jālieto radio tālrunis, nav atļauts izmantot savu apliecību un kvalifikāciju tiesības, ja uz apliecības nav apstiprinājuma, ka pilots pārvalda angļu valodu vai valodu, kas lidojumu laikā tiek izmantota radio saziņā. Apstiprinājumā norāda valodu, zināšanu līmeni un derīguma termiņu.

b) Valodas zināšanu apstiprinājuma pretendents saskaņā ar šīs daļas 2. pielikumu apliecina valodas zināšanas vismaz operatīvajā līmenī gan frazeoloģismu, gan sarunvalodas jomā. Šajā nolūkā pretendents apliecina spēju:

- 1) raiti sazināties, gan neredzot sarunbiedru, gan arī tiešā saziņā;
- 2) precīzi un skaidri sazināties par vispārīgiem un ar darbu saistītiem tematiem;
- 3) izmantot piemērotas saziņas stratēģijas, apmainoties ar ziņām, konstatējot un risinot pārpratumus vispārējās un ar darbu saistītās situācijās;
- 4) veiksmīgi tikt galā ar valodas problēmām, ko izraisa sarežģījumi vai negaidīti notikumu pavērsieni, kas rodas parastās darba situācijās vai saistībā ar saziņas uzdevumu, kas valodas lietotājam citādā ziņā ir pazīstams; un
- 5) lietot dialektu vai akcentu, ko saprot aeronavigācijas vidē.

c) Izņemot pilotus, kas saskaņā ar šīs daļas 2. pielikumu ir apliecinājuši valodas zināšanas eksperta līmenī, valodas zināšanu apstiprinājums tiek atkārtoti novērtēts ik pēc:

- 1) 4 gadiem, ja pilots apliecina operatīvā līmeņa zināšanas; vai
- 2) 6 gadiem, ja pilots apliecina paaugstināta līmeņa zināšanas.

▼ M3

d) Īpašas prasības instrumentālo lidojumu kvalifikācijas (IR) vai maršruta instrumentālo lidojumu kvalifikācijas (EIR) turētājiem. Neskarot iepriekšējos punktus, IR vai EIR turētāji apliecina spēju lietot angļu valodu tādā līmenī, kas ļauj:

▼ B

- 1) saprast visu būtisko informāciju visos lidojuma posmos, tostarp lidojuma sagatavošanā;
- 2) izmantot radiotelefonu visos lidojuma posmos, tostarp ārkārtas situācijās;
- 3) sazināties ar citiem apkalpes locekļiem visos lidojuma posmos, tostarp lidojuma sagatavošanā.

▼ M3

e) IR vai EIR turētāji apliecina valodas zināšanas un spēju lietot angļu valodu saskaņā ar kompetentās iestādes noteiktu novērtēšanas metodi.

▼ B**FCL.060 Nesenā pieredze**

- a) Gaisa baloni. Komerciālus gaisa pārvadājumus vai pasažieru pārvadājumus ar gaisa balonu pilots drīkst veikt tikai tad, ja iepriekšējās 180 dienās ir veicis:
- 1) vismaz 3 lidojumus gaisa balona pilota statusā, no kuriem vismaz viens lidojums veikts ar attiecīgās klases un grupas gaisa balonu; vai
 - 2) 1 lidojumu ar attiecīgās klases un grupas gaisa balonu tāda instruktora uzraudzībā, kura kvalifikācija atbilst J apakšiedaļai.
- b) Lidmašīnas, helikopteri, vertikālās pacelšanās un nosēšanās gaisa kuģi, dirižabļi un planieri. Komerciālu gaisa pārvadājumu vai pasažieru pārvadājumu lidojumus ar gaisa kuģi pilots drīkst veikt:
- 1) PIC vai otrā pilota statusā, ja viņš iepriekšējās 90 dienās ir veicis vismaz 3 pacelšanās, nolaišanās un nosēšanās ar tāda paša tipa vai klases gaisa kuģi vai ar tāda paša tipa vai klases FFS. Visas 3 pacelšanās un nosēšanās pilots veic daudzpilota vai vienpilota lidojumos atbilstīgi pilotam piešķirtajām tiesībām; un
 - 2) PIC statusā naktī, ja viņš:
 - i) iepriekšējās 90 dienās ir veicis vismaz 1 pacelšanos, nolaišanos un nosēšanos naktī ar tāda paša tipa vai klases gaisa kuģi vai ar tāda paša tipa vai klases FFS; vai
 - ii) ir IR turētājs;

▼ M3

- 3) kā aizvietojošais otrais pilots kreisēšanas lidojumā, ja viņš:
- i) ir izpildījis b) apakšpunkta 1) punkta prasības; vai
 - ii) iepriekšējās 90 dienās ir veicis vismaz 3 sektorus kreisēšanas lidojumā aizvietojošā otrā pilota statusā ar tāda paša tipa vai klases gaisa kuģi; vai
 - iii) ir piedalījies FFS pieredzes un lidojumu prasmes atsvaidzināšanas mācībās ar intervālu, kas nepārsniedz 90 dienas. Šīs atsvaidzināšanas mācības var apvienot ar ekspluatanta prasmju atsvaidzināšanas mācībām, kas noteiktas *Part-ORO* attiecīgajās prasībās.

▼ B

- 4) Ja pilotam ir piešķirtas tiesības veikt lidojumus ar vairāku tipu lidmašīnām ar līdzīgām vadības un lidojuma spējām, 3 pacelšanās, nolaišanās un nosēšanās, kas noteiktas 1) punktā, var veikt tā, kā definēts atbilstīgi 21. daļai noteiktajos datos par piemērotību ekspluatācijai.
- 5) Ja pilotam ir piešķirtas tiesības veikt lidojumus ar vairāku tipu nesarežģītiem helikopteriem ar līdzīgām vadības un lidojuma spējām, kā definēts atbilstīgi 21. daļai noteiktajos datos par piemērotību ekspluatācijai, 3 pacelšanās, nolaišanās un nosēšanās, kas noteiktas 1) punktā, var veikt ar vienu no attiecīgo tipu helikopteriem, ja pilots iepriekšējos 6 mēnešos ir veicis vismaz 2 lidojuma stundas ar katru no attiecīgo tipu helikopteriem.
- c) Īpašas prasības komerciāliem gaisa pārvadājumiem
- 1) Attiecībā uz komerciālajiem gaisa pārvadājumiem 90 dienu periodu, kas noteikts b) apakšpunkta 1) un 2) punktā, var pagarināt līdz ne vairāk kā 120 dienām, ja pilots veic uzraudzītu lidojumu reisa apstākļos kopā ar tipa kvalifikācijas instruktoru vai eksaminētāju.
 - 2) Ja pilots neizpilda 1) punkta prasības, pirms pilota tiesību izmantošanas viņš veic mācību lidojumu ar izmantojamā tipa gaisa kuģi vai tā FFS, ievērojot vismaz tās prasības, kas noteiktas b) apakšpunkta 1) un 2) punktā.

▼ **M4****FCL.065. Tiesību ierobežojums komerciālo gaisa pārvadājumu pilota apliecību turētājiem, kas vecāki par 60 gadiem**

- a) 60–64 gadu vecums. Lidmašīnas un helikopteri. Pilota apliecības turētājs, kas sasniedzis 60 gadu vecumu, neveic lidojumus komerciālo gaisa pārvadājumu gaisa kuģa pilota statusā, izņemot – kā vairāku pilotu lidojuma apkalpes loceklis.
- b) 65 gadu vecums. Izņemot balona vai planiera pilota apliecības turētājus, pilota apliecības turētājs, kas sasniedzis 65 gadu vecumu, neveic lidojumus komerciālo gaisa pārvadājumu gaisa kuģa pilota statusā.
- c) 70 gadu vecums. Balona vai planiera pilota apliecības turētājs, kas sasniedzis 70 gadu vecumu, neveic lidojumus komerciālo gaisa pārvadājumu balona vai planiera pilota statusā.

▼ **B****FCL.070 Apliecību, kvalifikāciju un sertifikātu atsaukšana, apturēšana un ierobežošana**

- a) Kompetentā iestāde ir tiesīga ierobežot, apturēt vai atsaukt apliecības, kvalifikācijas un sertifikātus, kas izsniegti saskaņā ar šo daļu, ja pilots neizpilda šīs daļas, medicīnisko noteikumu daļas vai ekspluatācijas prasības saskaņā ar ARA daļā noteiktajiem nosacījumiem un procedūrām.
- b) Ja pilota apliecība tiek apturēta vai atsaukta, pilots nekavējoties atdod apliecību vai sertifikātu attiecīgajai kompetentajai iestādei.

B APAKŠIEDAĻA

VIEGLĀ GAISA KUĢA PILOTA APLIECĪBA – LAPL

1. IEDAĻA

Kopīgās prasības**FCL.100 LAPL – minimālais vecums**

LAPL pretendenti ir:

- a) lidmašīnām un helikopteriem – vismaz 17 gadu veci;
- b) planieriem un gaisa baloniem – vismaz 16 gadu veci.

FCL.105 LAPL – tiesības un nosacījumi

- a) Vispārīgās prasības. LAPL apliecības turētājs ir tiesīgs bez atalgojuma veikt nekomerciālus lidojumus PIC statusā ar attiecīgās kategorijas gaisa kuģi.
- b) Nosacījumi. LAPL pretendenti izpilda prasības, kas noteiktas attiecīgajai gaisa kuģu kategorijai un (attiecīgos gadījumos) prasmju pārbaudē izmantotās klases vai tipa gaisa kuģim.

FCL.110 LAPL – prasību izpildes ieskaitīšana tādai pašai gaisa kuģu kategorijai

- a) LAPL pretendentiem, kas ir bijuši citas apliecības turētāji tādā pašā gaisa kuģu kategorijā, pilnā apjomā ieskaita attiecīgo prasību izpildi šīs gaisa kuģu kategorijas LAPL saņemšanai.
- b) Neskarot iepriekšējo punktu, ja apliecības derīguma termiņš ir beidzies, pretendents nokārto prasmju pārbaudi saskaņā ar FCL.125 LAPL izsniegšanai attiecīgajā gaisa kuģu kategorijā.

▼ **M7****FCL.115 LAPL – mācību kurss**

- a) LAPL pretendenti mācību kursu apgūst *DTO* vai *ATO*.
- b) Kursā ir teorētisko zināšanu apguve un mācību lidojumi atbilstīgi pieprasītajām LAPL tiesībām.

▼M7

- c) Teorētisko mācību kursu un mācību lidojumu var pabeigt vai nu *DTO*, vai *ATO*, kas nav tā pati, kurā pretendenti mācības sāka.

▼B**FCL.120 LAPL – teorētiskie eksāmeni**

LAPL pretendenti apliecina LAPL piešķirtajām tiesībām atbilstīgu teorētisko zināšanu līmeni, nokārtojot šādus eksāmenus:

- a) vispārīgi priekšmeti:
- aviāciju regulējošie normatīvie akti,
 - cilvēka veiktspēja,
 - meteoroloģija un
 - sakari;
- b) specifiski priekšmeti, kas saistīti ar atšķirīgām gaisa kuģu kategorijām:
- lidojuma principi,
 - ekspluatācijas procedūras,
 - lidojuma tehniskais raksturojums un plānošana,
 - vispārīgas zināšanas par gaisa kuģiem un
 - navigācija.

FCL.125 LAPL – prasmju pārbaude

- a) LAPL pretendenti prasmju pārbaudē apliecina spēju attiecīgās kategorijas gaisa kuģa PIC statusā veikt nepieciešamās procedūras un manevrus tādā kompetences līmenī, kas atbilst apliecības piešķirtajām tiesībām.
- b) Pirms prasmju pārbaudes pretendenti veic mācību lidojumus ar tādas pašas klases vai tipa gaisa kuģi, kādu izmanto prasmju pārbaudē. Piešķirtās tiesības attiecina tikai uz to klasi vai tipu, ko izmanto prasmju pārbaudē, kamēr apliecībā nav apstiprinātas paplašinātas tiesības saskaņā ar B apakšiedaļu.
- c) *Sekmīgs novērtējums*
- 1) Prasmju pārbaudi sadala vairākās daļās, aptverot visus lidojuma posmus ar attiecīgās kategorijas gaisa kuģi.
 - 2) Ja pretendents nenokārto kādu no iedaļas punktiem, visu iedaļu uzskata par nenokārtotu. Ja pretendents nenokārto tikai vienu iedaļu, viņš vēlreiz kārtot tikai šo iedaļu. Ja pretendents nenokārto vairāk nekā vienu iedaļu, visa pārbaude tiek uzskatīta par nenokārtotu.
 - 3) Ja saskaņā ar 2) punktu prasmju pārbaude ir jākārtot vēlreiz, jebkuras iedaļas (tostarp iepriekšējā reizē nokārtoto iedaļu) nenokārtošana nozīmē, ka nav nokārtota visa pārbaude.
 - 4) Ja visas iedaļas netiek nokārtotas divos mēģinājumos, ir nepieciešamas papildu praktiskās mācības.

*2. IEDAĻA****Īpašas prasības LAPL saņemšanai lidmašīnām – LAPL(A)*****FCL.105.A LAPL(A) – Tiesības un nosacījumi**

- a) LAPL, kas attiecas uz lidmašīnām, tās turētājam piešķir tiesības PIC statusā veikt lidojumus ar viena virzuļdzinēja lidmašīnām (zeme) vai ar TMG, kuru maksimālā pieļaujamā sertificētā pacelšanās masa nepārsniedz 2 000 kg, ar ne vairāk kā 3 pasažieriem, lai gaisa kuģī nekad nebūtu vairāk par 4 personām.

▼ M3

- b) LAPL(A) turētāji pārvadā pasažierus tikai tad, kad pēc apliecības saņemšanas ir veiktas 10 lidojuma stundas PIC statusā ar lidmašīnām vai TMG.

▼ B**FCL.110.A LAPL(A) – pieredzes prasības un prasību izpildes ieskaitīšana**

- a) LAPL(A) pretendenti ir veikuši vismaz 30 mācību lidojuma stundas ar lidmašīnu vai TMG, tostarp vismaz:
- 1) 15 nolidojumu stundas ar instruktoru ar tās klases lidaparātu, ar kuru kārto prasmju pārbaudi;
 - 2) 6 uzraudzīta patstāvīga nolidojuma stundas, tostarp vismaz 3 patstāvīgo maršruta lidojuma stundas; no tiem vismaz viens maršruta lidojums ir vismaz 150 km (80 NM) attālumā, veicot 1 nosēšanos ar pilnīgu apstāšanos lidlaukā, kas nav izlidošanas lidlauks.

▼ M7

- b) Īpašas prasības pretendentiem, kas ir tādas *LAPL(S)* vai *SPL* turētāji, kuru attiecinā arī uz *TMG*. *LAPL(A)* pretendenti, kas ir tādas *LAPL(S)* vai *SPL* turētāji, kuru attiecinā arī uz *TMG*, ir veikuši vismaz 21 lidojuma stundu ar *TMG*, kad ir saņemts apstiprinājums par tiesību attiecināšanu uz *TMG*, un izpilda FCL.135.A punkta a) apakšpunkta prasības attiecībā uz lidmašīnām.
- c) Prasību izpildes ieskaitīšana. Pretendenti ar pieredzi *PIC* statusā var ieskaitīt a) apakšpunkta prasību izpildi.

Ieskaitāmo prasību apjomu nosaka *DTO* vai *ATO*, kur pilots apgūst mācību kursu, ņemot vērā pirmsiestāšanās pārbaudes lidojumu, taču šis apjoms:

- 1) nepārsniedz kopējo lidojumu laiku *PIC* statusā;
- 2) nepārsniedz 50 % no a) apakšpunktā noteiktā stundu skaita;
- 3) neiekļauj prasības, ko nosaka a) apakšpunkta 2) punkts.

▼ B**FCL.135.A LAPL(A) – tiesību attiecināšana uz citu lidmašīnas klasi vai variantu**

- a) LAPL(A) tiesības attiecas tikai uz tās klases un varianta lidmašīnu vai TMG, ar kuru kārto prasmju pārbaudi. Šo ierobežojumu var atcelt, ja pilots ar citas klases lidmašīnu ir izpildījis turpmākās prasības:
- 1) 3 mācību lidojuma stundas, tostarp:
 - i) 10 mācību pacelšanās un nosēšanās ar instruktoru un
 - ii) 10 uzraudzītas patstāvīgas pacelšanās un nosēšanās;
 - 2) prasmju pārbaudi, lai apliecinātu adekvātu prasmju līmeni lidojumos ar jaunās klases lidmašīnu. Prasmju pārbaudē pretendents eksaminētājam apliecinā arī adekvātas teorētiskās zināšanas par jauno lidmašīnu klasi šādos priekšmetos:
 - i) ekspluatācijas procedūras;
 - ii) lidojuma tehniskais raksturojums un plānošana;
 - iii) vispārīgas zināšanas par gaisa kuģiem.
- b) Pirms LAPL turētājs var izmantot apliecības tiesības cita varianta lidmašīnā, kas netika izmantota prasmju pārbaudē, pilots piedalās atšķirību vai iepazīšanās mācībās. Atšķirību mācību apguvi reģistrē pilota reģistrācijas žurnālā vai līdzvērtīgā dokumentā, ko paraksta instruktors.

▼B**FCL.140.A LAPL(A) – prasmju uzturēšanas prasības**

a) LAPL(A) turētājs izmanto apliecības tiesības tikai tad, ja iepriekšējos 24 mēnešos viņš lidmašīnas vai TMG pilota statusā:

- 1) ir veicis vismaz 12 lidojuma stundas PIC statusā, tostarp 12 pacelšanās un nosēšanās; un
- 2) ir piedalījies lidojumu prasmju atsvaidzināšanas mācībās vismaz 1 stundu no kopējā lidojumu laika ar instruktoru.

b) LAPL(A) turētāji, kas neatbilst a) apakšpunkta prasībām:

- 1) nokārto kvalifikācijas pārbaudi eksaminētāja klātbūtnē pirms apliecības tiesību izmantošanas atsākšanas; vai
- 2) vai nu ar instruktoru, vai arī pastāvīgos nolidojumos, iegūst papildu lidojuma laiku vai veic pacelšanās un nosēšanās, lai izpildītu a) apakšpunkta prasības.

3. IEDAĻA**Īpašas prasības LAPL saņemšanai helikopteriem – LAPL(H)****FCL.105.H LAPL(H) – tiesības**

LAPL, kas attiecas uz helikopteriem, tās turētājam piešķir tiesības PIC statusā veikt lidojumus ar viendzinēja helikopteriem, kuru maksimālā pieļaujamā sertificētā pacelšanās masa nepārsniedz 2 000 kg, ar ne vairāk kā 3 pasažieriem, lai lidaparātā nekad nebūtu vairāk par 4 personām.

FCL.110.H LAPL(H) – pieredzes prasības un prasību izpildes ieskaitīšana

a) LAPL(H) pretendenti ir veikuši vismaz 40 mācību lidojuma stundas ar helikopteru. No tām vismaz 35 stundas pretendents lido ar tā tipa helikopteru, ar kuru kārto prasmju pārbaudi. Mācību lidojumi ietver vismaz:

- 1) 20 mācību lidojumu stundas ar instruktoru; un
- 2) 10 uzraudzītus patstāvīgos lidojumus ar vismaz 5 patstāvīga maršruta lidojuma stundām; no tiem vismaz viens maršruta lidojums ir vismaz 150 km (80 NM) attālumā, veicot 1 nosēšanos ar pilnīgu apstāšanos lidlaukā, kas nav izlidošanas lidlauks.

▼M7

b) Prasību izpildes ieskaitīšana. Pretendentiem ar pieredzi PIC statusā var ieskaitīt a) apakšpunkta prasību izpildi.

Ieskaitāmo prasību apjomu nosaka *DTO* vai *ATO*, kur pilots apgūst mācību kursu, ņemot vērā pirmsiestāšanās pārbaudes lidojumu, taču šis apjoms:

- 1) nepārsniedz kopējo lidojumu laiku *PIC* statusā;
- 2) nepārsniedz 50 % no a) apakšpunktā noteiktā stundu skaita;
- 3) neiekļauj prasības, ko nosaka a) apakšpunkta 2) punkts.

▼B**FCL.135.H LAPL(H) – tiesību attiecināšana uz citu helikoptera klasi vai variantu**

a) LAPL(H) tiesības attiecas tikai uz tā tipa vai varianta helikopteru, ar kuru kārto prasmju pārbaudi. Šo ierobežojumu var atcelt, ja pilots ir veicis:

- 1) 5 mācību lidojuma stundas, tostarp:
 - i) 15 mācību pacelšanās ar instruktoru, nolaišanās un nosēšanās;

▼B

- ii) 15 uzraudzītas patstāvīgas pacelšanās, nolaišanās un nosēšanās;
- 2) prasmju pārbaudi, lai apliecinātu adekvātu prasmju līmeni lidojumos ar jaunā tipa helikopteru. Prasmju pārbaudē pretendents eksaminētājam apliecina arī adekvātas teorētiskās zināšanas par jaunā tipa helikopteru šādos priekšmetos:
 - ekspluatācijas procedūras,
 - lidojuma tehniskais raksturojums un plānošana,
 - vispārīgas zināšanas par gaisa kuģiem.
- b) Pirms LAPL(H) turētājs izmanto apliecības tiesības cita varianta helikopterā, kas netika izmantots prasmju pārbaudē, pilots piedalās atšķirību vai iepazīšanās mācībās atbilstīgi 21. daļā noteiktajiem datiem par piemērotību ekspluatācijai. Atšķirību mācību apguvi reģistrē pilota reģistrācijas žurnālā vai līdzvērtīgā dokumentā, ko paraksta instruktors.

FCL.140.H LAPL(H) – prasmju uzturēšanas prasības

- a) LAPL(H) turētājs izmanto attiecīgā helikoptera tipa apliecības tiesības tikai tad, ja iepriekšējos 12 mēnešos viņš ar šā tipa helikopteru:
 - 1) ir veicis vismaz 6 lidojuma stundas PIC statusā, tostarp 6 pacelšanās, nolaišanās un nosēšanās; un
 - 2) ir piedalījies lidojumu prasmju atsvaidzināšanas mācībās vismaz 1 stundu no kopējā lidojumu laika ar instruktoru.
- b) LAPL(H) turētāji, kas neatbilst a) apakšpunkta prasībām:
 - 1) ar attiecīgā tipa helikopteru nokārto kvalifikācijas pārbaudi eksaminētāja klātbūtnē pirms apliecības tiesību izmantošanas atsākšanas; vai
 - 2) veic papildu apmācības nolidojumus ar instruktoru vai patstāvīgos lidojumus vai pacelšanās un nosēšanās instruktora uzraudzībā, lai izpildītu a) apakšpunkta prasības.

*4. IEDAĻA**Īpašas prasības LAPL saņemšanai planieriem – LAPL(S)***FCL.105.S LAPL(S) – tiesības un nosacījumi**

- a) LAPL, kas attiecas uz planieriem, tās turētājam piešķir tiesības PIC statusā veikt lidojumus ar planieriem un planieriem ar dzinēju. Lai izmantotu apliecības tiesības ar TMG, apliecības turētājs izpilda FCL.135.S prasības.

▼M3

- b) LAPL(S) turētāji pārvadā pasažierus tikai tad, kad pēc apliecības saņemšanas ir veiktas 10 lidojumu stundas vai 30 planiera palaišanas PIC statusā ar planieriem vai planieriem ar dzinēju.

▼B**FCL.110.S LAPL(S) – pieredzes prasības un prasību izpildes ieskaitīšana**

- a) LAPL(S) pretendenti ir veikuši vismaz 15 mācību lidojumu stundas ar planieriem vai planieriem ar dzinēju, tostarp vismaz:
 - 1) 10 mācību lidojumu stundas ar instruktoru;
 - 2) 2 uzraudzītu patstāvīgu lidojumu stundas;

▼ B

- 3) 45 palaišanas un nosēšanās;
 - 4) 1 patstāvīgu maršruta lidojumu vismaz 50 km (27 NM) attālumā vai 1 apmācības maršruta nolidojumu ar instruktoru vismaz 100 km (55 NM) attālumā.
- b) No 15 stundām, ko nosaka a) apakšpunkts, ar TMG atļauts lidot ne vairāk kā 7 stundas.

▼ M7

- c) Prasību izpildes ieskaitīšana. Pretendenti ar pieredzi *PIC* statusā var ieskaitīt a) apakšpunkta prasību izpildi.

Ieskaitāmo prasību apjomu nosaka *DTO* vai *ATO*, kur pilots apgūst mācību kursu, ņemot vērā pirmsiestāšanās pārbaudes lidojumu, taču šis apjoms:

- 1) nepārsniedz kopējo lidojumu laiku *PIC* statusā;
- 2) nepārsniedz 50 % no a) apakšpunktā noteiktā stundu skaita;
- 3) neiekļauj prasības, ko nosaka a) apakšpunkta 2), 3) un 4) punkts.

▼ B**FCL.130.S LAPL(S) – palaišanas metodes**

- a) LAPL(S) tiesības attiecas tikai uz to palaišanas metodi, kas tika iekļauta prasmju pārbaudē. Šo ierobežojumu var atcelt, ja pilots ir veicis:

- 1) attiecībā uz palaišanu ar vinčas palīdzību un ievēkot ar automobili – vismaz 10 pacelšanās mācību lidojumos ar instruktoru un 5 patstāvīgas pacelšanās instruktora uzraudzībā;
- 2) attiecībā uz palaišanu, izmantojot ievilcēju lidmašīnu, vai planieriem ar patstāvīgu palaišanu – vismaz 5 pacelšanās mācību lidojumos ar instruktoru un 5 patstāvīgas pacelšanās instruktora uzraudzībā. Attiecībā uz planieriem ar patstāvīgu palaišanu mācību nolidojumus ar instruktoru var veikt ar TMG;
- 3) attiecībā uz palaišanu, izmantojot gumijas trosi (amortizatoru) – vismaz 3 pacelšanās apmācības nolidojumu laikā ar instruktoru vai uzraudzītas patstāvīgas pacelšanās.

- b) Papildu mācību palaišanas reģistrē pilota reģistrācijas žurnālā, ko paraksta instruktors.

- c) Lai saglabātu katras palaišanas metodes tiesības, piloti iepriekšējos 24 mēnešos ir veikuši vismaz 5 pacelšanās, izņemot pacelšanos, izmantojot gumijas trosi (amortizatoru), ar šo metodi veicot 2 pacelšanās.

- d) Ja pilots neizpilda c) apakšpunkta prasības, tad, lai atjaunotu apliecības tiesības, viņš attiecīgajā daudzumā veic papildu palaišanas apmācības lidojumus ar instruktoru vai instruktora uzraudzītos patstāvīgos lidojumus.

FCL.135.S LAPL(S) – tiesību attiecināšana uz TMG**▼ M7**

LAPL(S) tiesības attiecinā uz *TMG*, ja pilots *DTO* vai *ATO* ir veicis vismaz:

▼ B

- a) 6 mācību lidojumu stundas ar TMG, tostarp:

- 1) 4 apmācības nolidojumu stundas ar instruktoru;
- 2) 1 patstāvīgu maršruta lidojumu vismaz 150 km (80 NM) attālumā, veicot 1 nosēšanos ar pilnīgu apstāšanos lidlaukā, kas nav izlidošanas lidlauks;

- b) prasmju pārbaudi, lai apliecinātu adekvātu prasmju līmeni lidojumos ar TMG. Prasmju pārbaudē pretendents eksaminētājam apliecina arī adekvātas teorētiskās zināšanas par TMG šādos priekšmetos:

— lidojuma principi,

▼B

- ekspluatācijas procedūras,
- lidojuma tehniskais raksturojums un plānošana,
- vispārīgas zināšanas par gaisa kuģiem,
- navigācija.

FCL.140.S LAPL(S) – prasmju uzturēšanas prasības

- a) Planieri un planieri ar dzinēju. LAPL(S) turētājs izmanto planiera vai planiera ar dzinēju apliecības tiesības tikai tad, ja iepriekšējos 24 mēnešos viņš ar planieriem vai planieriem ar dzinēju, izņemot TMG, ir veicis:
- 1) 5 lidojumu stundas PIC statusā, tostarp 15 palaišanas;
 - 2) 2 mācību lidojumus kopā ar instruktoru.
- b) TMG. LAPL(S) turētājs izmanto apliecības tiesības ar lidojumiem ar TMG tikai tad, ja:
- 1) iepriekšējos 24 mēnešos ar TMG:
 - i) ir veicis vismaz 12 lidojumu stundas PIC statusā, tostarp 12 pacelšanās un nosēšanās; un
 - ii) ir piedalījies lidojumu prasmju atsvaidzināšanas mācībās vismaz 1 stundu no kopējā lidojumu laika ar instruktoru.
 - 2) Ja LAPL(S) turētājs ir tiesīgs veikt lidojumus arī ar lidmašīnām, 1) punkta prasības var izpildīt arī ar lidmašīnām.
- c) LAPL(S) turētāji, kas neatbilst a) un b) apakšpunkta prasībām, pirms apliecības tiesību izmantošanas atsākšanas:
- 1) attiecīgi ar planieri vai TMG nokārto kvalifikācijas pārbaudi eksaminētāja klātbūtnē; vai
 - 2) veic papildu apmācības nolidojumus ar instruktoru vai patstāvīgos lidojumus vai pacelšanās un nosēšanās instruktora uzraudzībā, lai izpildītu a) un b) apakšpunkta prasības.

5. IEDAĻA

Īpašas prasības LAPL saņemšanai gaisa baloniem – LAPL(B)**▼M4****FCL.105.B LAPL(B) – tiesības**

LAPL, kas attiecas uz gaisa baloniem, tās turētājam piešķir tiesības PIC statusā veikt lidojumus ar karstā gaisa baloniem vai karstā gaisa dirižabļiem, kuru balona apvalka tilpums nepārsniedz 3 400 m³, vai ar gāzes gaisa baloniem, kuru balona apvalka tilpums nepārsniedz 1 260 m³, pārvadājot ne vairāk kā trīs pasažierus, lai balonā nekad nebūtu vairāk par četrām personām.

▼M3**FCL.110.B LAPL(B) – pieredzes prasības un prasību izpildes ieskaitīšana****▼B**

- a) LAPL(B) pretendenti ar tās pašas klases gaisa baloniem ir veikuši vismaz 16 mācību lidojumu stundas, tostarp vismaz:
- 1) 12 apmācības nolidojumu stundas ar instruktoru;
 - 2) 10 piepūšanas un 20 pacelšanās un nosēšanās; un
 - 3) 1 uzraudzītu patstāvīgu lidojumu ar minimālo lidojuma laiku vismaz 30 minūtes.

▼M7

- b) Prasību izpildes ieskaitīšana. Pretendenti ar gaisa balonu lidojumu pieredzi *PIC* statusā var ieskaitīt a) apakšpunkta prasību izpildi.

Ieskaitāmo prasību apjomu nosaka *DTO* vai *ATO*, kur pilots apgūst mācību kursu, ņemot vērā pirmsiestāšanās pārbaudes lidojumu, taču šis apjoms:

- 1) nepārsniedz kopējo gaisa balonu lidojumu laiku *PIC* statusā;
- 2) nepārsniedz 50 % no a) apakšpunktā noteiktā stundu skaita;
- 3) neiekļauj prasības, ko nosaka a) apakšpunkta 2) un 3) punkts.

▼B**FCL.130.B LAPL(B) – tiesību attiecināšana uz sasaites lidojumiem**

- a) LAPL(B) tiesības attiecas tikai uz lidojumiem bez sasaites. Šo ierobežojumu var atcelt, ja pilots ir veicis vismaz 3 sasaites mācību lidojumus.
- b) Papildu mācību apguvi reģistrē pilota reģistrācijas žurnālā, ko paraksta instruktors.
- c) Lai saglabātu šīs tiesības, piloti iepriekšējos 24 mēnešos veic vismaz 2 sasaites lidojumus.
- d) Ja pilots neizpilda c) apakšpunkta prasības, tad, lai atjaunotu apliecības tiesības, viņš attiecīgajā daudzumā veic papildu apmācības sasaites nolidojumus ar instruktoru vai instruktora uzraudzītus patstāvīgos sasaites lidojumus.

FCL.135.B LAPL(B) – tiesību attiecināšana uz citu gaisa balona klasi**▼M7**

LAPL(B) tiesības attiecas tikai uz tās klases gaisa balonu, ar kuru kārtu prasmju pārbaudi. Šo ierobežojumu var atcelt, ja pilots *DTO* vai *ATO* ar citas klases gaisa balonu ir veicis vismaz:

▼B

- a) 5 mācību lidojumus ar instruktoru; vai
- b) ja pilots vēlas karstā gaisa balonu LAPL(B) tiesības attiecināt uz karstā gaisa dirižabļiem – 5 apmācības nolidojumu stundas ar instruktoru; un
- c) prasmju pārbaudi, kurā pretendents eksaminētājam apliecina adekvātas teorētiskās zināšanas par attiecīgo citu gaisa balonu klasi šādos priekšmetos:

— lidojuma principi,

— ekspluatācijas procedūras,

— lidojuma tehniskais raksturojums un plānošana,

— vispārīgas zināšanas par gaisa kuģiem.

FCL.140.B LAPL(B) – prasmju uzturēšanas prasības

- a) LAPL(B) turētājs izmanto apliecības tiesības tikai tad, ja iepriekšējos 24 mēnešos viņš ar vienu gaisa balona klasi ir veicis vismaz:
 - 1) 6 lidojumu stundas *PIC* statusā, tostarp 10 pacelšanās un nosēšanās; un
 - 2) 1 mācību lidojumu kopā ar instruktoru;
 - 3) turklāt, ja pilots ir kvalificēts lidojumiem ar vairāku klašu gaisa baloniem, tad, lai izmantotu apliecības tiesības ar citas klases gaisa balonu, viņš iepriekšējos 24 mēnešos ir veicis vismaz 3 lidojumu stundas ar šīs klases gaisa baloniem, tostarp 3 pacelšanās un nosēšanās.

▼B

b) LAPL(B) turētāji, kas neatbilst a) apakšpunkta prasībām, pirms apliecības tiesību izmantošanas atsākšanas:

- 1) nokārto attiecīgās klases kvalifikācijas pārbaudi eksaminētāja klātbūtnē; vai
- 2) veic papildu apmācības nolidojumus ar instruktoru vai patstāvīgos lidojumus vai pacelšanās un nosēšanās instruktoru uzraudzībā, lai izpildītu a) apakšpunkta prasības.

C APAKŠIEDAĻA**PRIVĀTPILOTA APLIECĪBA (PPL), PLANIERA PILOTA APLIECĪBA (SPL) UN GAISA BALONA PILOTA APLIECĪBA (BPL)****1. IEDAĻA****Kopīgās prasības****FCL.200 Minimālais vecums**

- a) PPL pretendenti ir vismaz 17 gadu veci;
- b) BPL vai SPL pretendenti ir vismaz 16 gadu veci.

FCL.205 Nosacījumi

PPL pretendenti izpilda tās klases vai tipa kvalifikācijas prasības, kas saskaņā ar H apakšiedaļu noteiktas prasmju pārbaudē izmantotajam gaisa kuģim.

▼M7**FCL.210 Mācību kurss**

- a) *BPL*, *SPL* vai *PPL* pretendenti apgūst mācību kursu, ko nodrošina *DTO* vai *ATO*.
- b) Kursā ir teorētisko zināšanu apguve un mācību lidojumi atbilstīgi pieprasītajām *BPL*, *SPL* vai *PPL* tiesībām.
- c) Teorētisko mācību kursu un mācību lidojumu var pabeigt vai nu *DTO*, vai *ATO*, kas nav tā pati, kurā pretendenti mācības sāka.

▼B**FCL.215 Teorētisko zināšanu eksāmens**

BPL, *SPL* vai *PPL* pretendenti apliecina piešķirtajām tiesībām atbilstīgu teorētisko zināšanu līmeni, nokārtojot šādus eksāmenus:

- a) vispārīgi priekšmeti:
 - aviāciju regulējošie normatīvie akti,
 - cilvēka veikspēja,
 - meteoroloģija un
 - sakari;
- b) specifiski priekšmeti, kas saistīti ar atšķirīgām gaisa kuģu kategorijām:
 - lidojuma principi,
 - ekspluatācijas procedūras,
 - lidojuma tehniskais raksturojums un plānošana,
 - vispārīgas zināšanas par gaisa kuģiem un
 - navigācija.

FCL.235 Prasmju pārbaude

- a) *BPL*, *SPL* vai *PPL* pretendenti prasmju pārbaudē apliecina spēju attiecīgās kategorijas gaisa kuģa PIC statusā veikt nepieciešamās procedūras un manevrus tādā kompetences līmenī, kas atbilst apliecības piešķirtajām tiesībām.

▼ B

- b) Prasmju pārbaudes pretendenti ir veikuši mācību lidojumus ar tādas pašas klases vai tipa gaisa kuģi vai ar tās grupas gaisa balonu, kādu izmanto prasmju pārbaudē.
- c) Sekmīgs novērtējums
 - 1) Prasmju pārbaudi sadala vairākās daļās, aptverot visus lidojuma posmus ar attiecīgās kategorijas gaisa kuģi.

▼ M3

- 2) Ja pretendents nenokārto kādu no iedaļas punktiem, visu iedaļu uzskata par nenokārtotu. Ja pretendents nenokārto tikai vienu iedaļu, viņš vēlreiz kārto tikai šo iedaļu. Ja pretendents nenokārto vairāk nekā vienu iedaļu, visa pārbaude tiek uzskatīta par nenokārtotu.

▼ B

- 3) Ja saskaņā ar 2) punktu prasmju pārbaude ir jākārto vēlreiz, jebkuras iedaļas (tostarp iepriekšējā reizē nokārtoto iedaļu) nenokārtošana nozīmē, ka nav nokārtota visa pārbaude.
- 4) Ja visas iedaļas netiek nokārtotas divos mēģinājumos, ir nepieciešamas papildu mācības.

*2. IEDAĻA**Īpašas prasības PPL saņemšanai lidmašīnām – PPL(A)***FCL.205.A PPL(A) – tiesības**

- a) PPL(A) apliecības turētājs ir tiesīgs PIC vai otrā pilota statusā bez atalgojuma veikt nekomerciālus lidojumus ar lidmašīnām vai TMG.
- b) Neatkarīgi no iepriekšējā apakšpunkta PPL(A) turētājs ar instruktora vai eksaminētāja tiesībām var saņemt atalgojumu par:
 - 1) LAPL(A) vai PPL(A) mācību lidojumu nodrošināšanu;
 - 2) šo apliecību saņemšanai nepieciešamo prasmju pārbaūžu vai kvalifikācijas pārbaūžu veikšanu;

▼ M3

- 3) apmācību, eksaminēšanu un pārbaudēm attiecībā uz kvalifikācijām un sertifikātiem, kas saistīti ar šo apliecību.

▼ B**FCL.210.A PPL(A) – pieredzes prasības un prasību izpildes ieskaitīšana****▼ M4**

- a) *PPL(A)* pretendenti ir veikuši vismaz 45 mācību lidojumu stundas ar lidmašīnām vai *TMG*, no kurām piecas stundas var veikt ar *FSTD*; tostarp vismaz:
 - 1) 25 apmācības nolidojuma stundas ar instruktoru; un
 - 2) 10 uzraudzītu patstāvīgu lidojumu stundas, tostarp vismaz piecas patstāvīgo maršruta lidojumu stundas; no tiem vismaz viens maršruta lidojums ir vismaz 270 km (150 NM) attālumā, veicot nosēšanos ar pilnīgu apstāšanos divos lidlaukos, kas nav izlidošanas lidlauks.

▼ M7

- b) Īpašas prasības pretendentiem, kas ir *LAPL(A)* turētāji. *PPL(A)* pretendenti, kas ir *LAPL(A)* turētāji, pēc *LAPL(A)* saņemšanas ar lidmašīnām ir veikuši vismaz 15 lidojumu stundas, no kurām vismaz 10 stundas ir mācību lidojumi mācību kursā, ko nodrošina *DTO* vai *ATO*. Minētajā mācību kursā ir vismaz četras uzraudzīta patstāvīga lidojuma stundas, tostarp vismaz divas patstāvīga maršruta lidojuma stundas; no tiem vismaz viens maršruta lidojums ir vismaz 270 km (150 NM) attālumā, veicot nosēšanos ar pilnīgu apstāšanos divos lidlaukos, kas nav izlidošanas lidlauks.

▼ M7

- c) Īpašas prasības pretendentiem, kas ir tādas *LAPL(S)* vai *SPL* turētāji, kuru attiecina arī uz *TMG*. *PPL(A)* pretendenti, kas ir tādas *LAPL(S)* vai *SPL* turētāji, kuru attiecina arī uz *TMG*, ir veikuši:
- 1) vismaz 24 lidojuma stundas ar *TMG* pēc tam, kad ir saņemts apstiprinājums par tiesību attiecināšanu arī uz *TMG*; un
 - 2) vismaz 15 mācību lidojuma stundas ar lidmašīnām mācību kursā, ko nodrošina *DTO* vai *ATO*, tostarp izpildot vismaz a) apakšpunkta 2) punkta prasības.

▼ B

- d) Prasību izpildes ieskaitīšana. Pretendenti ar citas gaisa kuģa kategorijas apliecību, izņemot gaisa balonu apliecību, ieskaita 10 % no PIC lidojumu laika prasībām ar šādu gaisa kuģi, bet ne vairāk kā 10 stundas. Prasību izpildes ieskaitīšana neattiecas uz a) apakšpunkta 2) punkta prasībām.

3. IEDAĻA

*Īpašas prasības PPL saņemšanai helikopteriem – PPL(H)***FCL.205.H PPL(H) – tiesības**

- a) PPL(H) apliecības turētājs ir tiesīgs PIC vai otrā pilota statusā bez atalgojuma veikt nekomerciālus lidojumus ar helikopteriem.
- b) Neatkarīgi no iepriekšējā apakšpunkta PPL(H) turētājs ar instruktora vai eksaminētāja tiesībām var saņemt atalgojumu par:
- 1) LAPL(H) vai PPL(H) mācību lidojumu nodrošināšanu;
 - 2) šo apliecību saņemšanai nepieciešamo prasmju pārbaūžu vai kvalifikācijas pārbaūžu veikšanu;

▼ M3

- 3) apmācību, eksaminēšanu un pārbaudēm attiecībā uz kvalifikācijām un sertifikātiem, kas saistīti ar šo apliecību.

▼ B**FCL.210.H PPL(H) – pieredzes prasības un prasību izpildes ieskaitīšana**

- a) PPL(H) pretendenti ir veikuši vismaz 45 mācību lidojuma stundas ar helikopteriem, no kurām 5 stundas var veikt ar FSTD vai FFS; tostarp vismaz:
- 1) 25 apmācības nolidojuma stundas ar instruktoru; un
 - 2) 10 uzraudzīta patstāvīga lidojuma stundas, tostarp vismaz 5 patstāvīga maršruta lidojuma stundas; no tiem vismaz 1 maršruta lidojums ir vismaz 185 km (100 NM) attālumā, veicot nosēšanos ar pilnīgu apstāšanos 2 lidlaukos, kas nav izlidošanas lidlauks.
 - 3) no 45 mācību lidojuma stundām vismaz 35 stundas pretendents ir veicis ar tā tipa helikopteru, ar kuru kārtu prasmju pārbaudi.

▼ M7

- b) Īpašas prasības pretendentiem, kurš ir *LAPL(H)* turētājs. *PPL(H)* pretendenti, kas ir *LAPL(H)* turētāji, apgūst mācību kursu, ko nodrošina *DTO* vai *ATO*. Minētajā mācību kursā ir vismaz piecas mācību lidojuma stundas ar instruktoru un vismaz viens uzraudzīts patstāvīgs maršruta lidojums vismaz 185 km (100 NM) attālumā, veicot nosēšanos ar pilnīgu apstāšanos divos lidlaukos, kas nav izlidošanas lidlauks.

▼ B

- c) Pretendenti ar citas gaisa kuģa kategorijas apliecību, izņemot gaisa balonu apliecību, ieskaita 10 % no PIC lidojumu laika prasībām ar šādu gaisa kuģi, bet ne vairāk kā 6 stundas. Prasību izpildes ieskaitīšana neattiecas uz a) apakšpunkta 2) punkta prasībām.

▼B

4. IEDAĻA

*Īpašas prasības PPL saņemšanai dirižabļiem – PPL(As)***FCL.205.As PPL(As) – tiesības**

- a) PPL(H) apliecības turētājs ir tiesīgs PIC vai otrā pilota statusā bez atalgojuma veikt nekomerciālus lidojumus ar dirižabļiem.
 - b) Neatkarīgi no iepriekšējā apakšpunkta PPL(As) turētājs ar instruktora vai eksaminētāja tiesībām var saņemt atalgojumu par:
 - 1) PPL(As) mācību lidojumu nodrošināšanu;
 - 2) šīs apliecības saņemšanai nepieciešamo prasmju pārbaužu vai kvalifikācijas pārbaužu veikšanu;
- 3) apmācību, eksaminēšanu un pārbaudēm attiecībā uz kvalifikācijām un sertifikātiem, kas saistīti ar šo apliecību.

▼M3**▼B****FCL.210.As PPL(As) – pieredzes prasības un prasību izpildes ieskaitīšana**

- a) PPL(As) pretendenti ir veikuši vismaz 35 mācību lidojuma stundas ar dirižabļiem, no kurām 5 stundas var veikt ar FSTD; tostarp vismaz:
 - 1) 25 apmācības nolidojuma stundas ar instruktoru, tostarp:
 - i) 3 mācību maršruta lidojuma stundas, tostarp 1 maršruta lidojumu vismaz 65 km (35 NM) attālumā;
 - ii) 3 instrumentālo mācību stundas;
 - 2) 8 pacelšanās un nosēšanās lidlaukā, tostarp nostiprināšanas pie masta un atbrīvošanas no masta procedūras;
 - 3) 8 uzraudzīta patstāvīga lidojuma stundas;
- b) Pretendentiem, kam ir BPL un kvalifikācija lidojumiem ar karstā gaisa dirižabļiem, ieskaita 10 % no PIC lidojumu laika prasībām ar šādiem dirižabļiem, bet ne vairāk kā 5 stundas.

5. IEDAĻA

*Īpašas prasības planiera pilota apliecības (SPL) saņemšanai***FCL.205.S SPL – tiesības un nosacījumi**

- a) SPL piešķir tās turētājam tiesības PIC statusā veikt lidojumus ar planieriem un planieriem ar dzinēju. Lai izmantotu apliecības tiesības ar TMG, apliecības turētājs izpilda FCL.135.S prasības.
- b) SPL turētāji:
 - 1) pārvadā pasažierus tikai pēc tam, kad pēc apliecības saņemšanas ir veiktas vismaz 10 lidojuma stundas vai 30 planiera palaišanas PIC statusā ar planieriem vai planieriem ar dzinēju;
 - 2) ir tiesīgi veikt tikai nekomerciālus lidojumus bez atalgojuma līdz brīdim, kad SPL turētāji:
 - i) ir sasnieguši 18 gadu vecumu;
 - ii) pēc apliecības saņemšanas ir veikuši 75 lidojuma stundas vai 200 planiera palaišanas PIC statusā ar planieriem vai planieriem ar dzinēju;
 - iii) ir nokārtojuši kvalifikācijas pārbaudi eksaminētāja klātbūtnē.

▼M3

- c) Neatkarīgi no b) apakšpunkta 2) punkta SPL turētājs ar instruktora vai eksaminētāja tiesībām var saņemt atalgojumu par:
 - 1) LAPL(S) vai SPL mācību lidojumu nodrošināšanu;

▼ M3

- 2) šo apliecību saņemšanai nepieciešamo prasmju pārbaudu vai kvalifikācijas pārbaudu veikšanu;
- 3) apmācību, eksaminēšanu un pārbaudēm attiecībā uz kvalifikācijām un sertifikātiem, kas saistīti ar šīm apliecībām.

▼ B**FCL.210.S SPL – pieredzes prasības un prasību izpildes ieskaitīšana**

- a) SPL pretendenti ir veikuši vismaz 15 mācību lidojuma stundas ar planieriem vai planieriem ar dzinēju, tostarp izpildot vismaz FCL.110.S prasības.
- b) SPL pretendentiem ar LAPL(S) pilnā apjomā ieskaita SPL saņemšanai noteikto prasību izpildi.

SPL pretendentiem, kam iepriekšējos 2 gados pirms pieteikuma iesniegšanas bija LAPL(S), pilnā apjomā ieskaita teorētisko zināšanu un mācību lidojumu prasību izpildi.

Prasību izpildes ieskaitīšana. Pretendentiem ar citas gaisa kuģa kategorijas apliecību, izņemot gaisa balonu apliecību, ieskaita 10 % no PIC lidojumu laika prasībām ar šādu gaisa kuģi, bet ne vairāk kā 7 stundas. Prasību izpildes ieskaitīšana neattiecas uz FCL.110.S a) apakšpunkta 2) līdz 4) punkta prasībām.

FCL.220.S SPL – palaišanas metodes

SPL tiesības attiecas tikai uz to palaišanas metodi, kas tika iekļauta prasmju pārbaudē. Šo ierobežojumu var atcelt un jaunās tiesības var izmantot, ja pilots izpilda FCL.130.S prasības.

FCL.230.S SPL – prasmju uzturēšanas prasības

SPL turētāji izmanto apliecības tiesības tikai tad, ja ir izpildītas FCL.140.A noteiktās prasmju uzturēšanas prasības.

*6. IEDAĻA**Īpašas prasības gaisa balona pilota apliecības (BPL) saņemšanai***FCL.205.B BPL tiesības un nosacījumi****▼ M3**

- a) BPL piešķir tās turētājam tiesības PIC statusā veikt lidojumus ar gaisa baloniem.

▼ B

- b) BPL turētāji ir tiesīgi veikt tikai nekomerciālus lidojumus bez atalgojuma līdz brīdim, kad:
 - 1) ir sasnieguši 18 gadu vecumu;
 - 2) PIC statusā ar gaisa baloniem ir veikuši 50 lidojuma stundas un 50 pacelšanās un nosēšanās;
 - 3) ar attiecīgās klases gaisa balonu ir nokārtojuši kvalifikācijas pārbaudi eksaminētāja klātbūtnē.
- c) Neatkarīgi no b) apakšpunkta BPL turētājs ar instruktora vai eksaminētāja tiesībām var saņemt atalgojumu par:
 - 1) LAPL(B) vai BPL mācību lidojumu nodrošināšanu;
 - 2) šo apliecību saņemšanai nepieciešamo prasmju pārbaudu vai kvalifikācijas pārbaudu veikšanu;

▼ M3

- 3) apmācību, eksaminēšanu un pārbaudēm attiecībā uz kvalifikācijām un sertifikātiem, kas saistīti ar šīm apliecībām.

▼ B**FCL.210.B BPL – pieredzes prasības un prasību izpildes ieskaitīšana**

- a) BPL pretendenti ar tās pašas klases un grupas gaisa baloniem ir veikuši vismaz 16 mācību lidojuma stundas, tostarp vismaz:
 - 1) 12 apmācības nolidojuma stundas ar instruktoru;

▼ B

- 2) 10 piepūšanas un 20 pacelšanās un nosēšanās; un
 - 3) 1 uzraudzītu patstāvīgu lidojumu ar minimālo lidojuma laiku vismaz 30 minūtes.
- b) BPL pretendentiem ar LAPL(B) pilnā apjomā ieskaita BPL saņemšanai noteikto prasību izpildi.

BPL pretendentiem, kam iepriekšējos 2 gados pirms pieteikuma iesniegšanas bija LAPL(B), pilnā apjomā ieskaita teorētisko zināšanu un mācību lidojumu prasību izpildi.

FCL.220.B BPL – tiesību attiecināšana uz sasaites lidojumiem

BPL tiesības attiecas tikai uz lidojumiem bez sasaites. Šo ierobežojumu var atcelt, ja pilots izpilda FCL.130.B prasības.

FCL.225.B BPL – tiesību attiecināšana uz citu gaisa balona klasi vai grupu

BPL tiesības attiecas tikai uz tās klases un grupas gaisa balonu, ar kuru kārtu prasmju pārbaudi. Šo ierobežojumu var atcelt, ja pilots:

- a) gadījumos, kad tiesības tiek attiecinātas uz citu klasi tajā pašā gaisa balonu grupā, ir izpildījis FCL.135.B prasības;
- b) gadījumos, kad tiesības tiek attiecinātas uz citu grupu tajā pašā gaisa balonu klasē, ir veicis vismaz:
 - 1) 2 mācību lidojumus ar attiecīgās grupas gaisa balonu; un
 - 2) turpmāk norādītā ilguma lidojumus ar gaisa baloniem PIC statusā:
 - i) baloniem ar balona apvalka tilpumu no 3 401 m³ līdz 6 000 m³ – vismaz 100 stundas;
 - ii) gaisa baloniem ar balona apvalka tilpumu no 6 001 m³ līdz 10 500 m³ – vismaz 200 stundas;
 - iii) gaisa baloniem ar balona apvalka tilpumu vairāk par 10 500 m³ – vismaz 300 stundas;
 - iv) gāzes baloniem ar balona apvalka tilpumu vairāk par 1 260 m³ – vismaz 50 stundas.

▼ M4**FCL. 230.B BPL – prasmju uzturēšanas prasības**

- a) BPL turētājs izmanto apliecības tiesības tikai tad, ja iepriekšējos 24 mēnešos ar vienu gaisa balonu klasi viņš veicis vismaz:
 - 1) sešas lidojuma stundas PIC statusā, tostarp desmit pacelšanās un nosēšanās; un
 - 2) vienu mācību lidojumu kopā ar instruktoru attiecīgās klases balonā;
 - 3) turklāt, ja pilots ir kvalificēts lidojumiem ar vairāku klašu gaisa baloniem, tad, lai apliecības tiesības izmantotu ar citas klases gaisa balonu, viņš iepriekšējos 24 mēnešos ir veicis vismaz trīs lidojuma stundas ar šīs klases gaisa baloniem, tostarp trīs pacelšanās un nosēšanās.
- b) BPL turētāji vada tikai tās grupas gaisa balonu, kurā ir pabeigts mācību lidojums, vai gaisa balonu no grupas ar mazāku apvalka tilpumu.
- c) BPL turētāji, kas neatbilst a) apakšpunkta prasībām, pirms apliecības tiesību izmantošanas atsākšanas:
 - 1) nokārto attiecīgās balona klases kvalifikācijas pārbaudi eksaminētāja klātbūtnē; vai

▼M4

- 2) veic papildu apmācības nolidojumus ar instruktoru vai patstāvīgos lidojumus, vai pacelšanās un nosēšanās instruktora uzraudzībā, lai izpildītu a) apakšpunkta prasības.
- d) *BPL* turētājs c) apakšpunkta 1) punkta gadījumā vada tikai tās grupas gaisa balonu, kurā ir pabeigta kvalifikācijas pārbaude, vai gaisa balonu no grupas ar mazāku apvaka tilpumu.

▼B

D APAKŠIEDAĻA

KOMERCPILOTA APLIECĪBA – CPL

1. IEDAĻA

Kopīgās prasības**FCL.300 CPL – minimālais vecums**

CPL pretendenti ir vismaz 18 gadu veci.

FCL.305 CPL – tiesības un nosacījumi

a) Tiesības. Attiecīgās gaisa kuģa kategorijas CPL turētājam ir šādas tiesības:

- 1) izmantot LAPL un PPL turētāja tiesības;
- 2) pildīt PIC vai otrā pilota funkcijas jebkura gaisa kuģa lidojumos, kas nav komerciāli gaisa pārvadājumi;
- 3) pildīt jebkura vienpilota gaisa kuģa PIC funkcijas komerciālos gaisa pārvadājumos, ievērojot FCL.060 un šīs apakšiedaļas ierobežojumus;
- 4) pildīt otrā pilota funkcijas komerciālos gaisa pārvadājumos, ievērojot FCL.060 noteiktos ierobežojumus.

b) Nosacījumi. CPL pretendenti izpilda tās klases vai tipa kvalifikācijas prasības, kas noteiktas prasmju pārbaudē izmantotajam gaisa kuģim.

FCL.310 CPL – teorētiskie eksāmeni

CPL pretendenti apliecina piešķirtajām tiesībām atbilstīgu teorētisko zināšanu līmeni, nokārtojot šādus eksāmenus:

- aviāciju regulējošie normatīvie akti,
- vispārīgas zināšanas par gaisa kuģiem – gaisa kuģa korpus/sistēmas/spēka iekārta,
- vispārīgas zināšanas par gaisa kuģiem – instrumenti,
- masa un līdzsvars,
- lidojuma tehniskais raksturojums,
- lidojuma plānošana un uzraudzība,
- cilvēka veiktspēja,
- meteoroloģija,
- vispārējā navigācija,
- radionavigācija,
- ekspluatācijas procedūras,
- lidojuma principi,
- vizuālo lidojumu noteikumu (VFR) sakari.

FCL.315 CPL – mācību kurss

CPL pretendents ir apguvis teorētiskās zināšanas un mācību lidojumus, ko nodrošina ATO, saskaņā ar šīs daļas 3. pielikumu.

▼ B**FCL.320 CPL – prasmju pārbaude**

CPL pretendents nokārto prasmju pārbaudi saskaņā ar šīs daļas 4. pielikumu, lai apliecinātu spēju attiecīgās kategorijas gaisa kuģa PIC statusā veikt nepieciešamās procedūras un manevrus apliecības piešķirtajām tiesībām atbilstīgā kompetences līmenī.

*2. IEDAĻA**Īpašas prasības lidmašīnu kategorijai – CPL(A)***▼ M4****FCL.315.A CPL – mācību kurss**

CPL(A) izdošanai vajadzīgās teorētiskās zināšanas un mācības ar instruktoru ietver mācības neparasta stāvokļa novēršanai un iziešanai no tā.

▼ B**FCL.325.A CPL(A) – īpaši nosacījumi MPL turētājiem**

Pirms *CPL(A)* tiesību izmantošanas MPL turētājs ar lidmašīnām ir veicis:

a) 70 lidojuma stundas:

1) PIC statusā; vai

2) vismaz 10 lidojuma stundas PIC statusā un papildu lidojumu laiku uzraudzīta PIC statusā (PICUS).

No šīm 70 stundām 20 stundas ir VFR maršruta lidojumu laiks PIC statusā vai maršruta lidojumu laiks, no kura vismaz 10 stundas ir lidojumi PIC statusā un 10 stundas – PICUS statusā. Šajā lidojumu laikā ietilpst VFR maršruta lidojums vismaz 540 km (300 NM) attālumā, PIC statusā, veicot nosēšanos ar pilnīgu apstāšanos 2 dažādos lidlaukos;

b) *CPL(A)* moduļu kursa elementus atbilstīgi šīs daļas 3. pielikuma E iedaļas 10. punkta a) apakšpunktam un 11. punktam; un

c) *CPL(A)* prasmju pārbaudi saskaņā ar FCL.320.

*E APAKŠIEDAĻA**DAUDZPILOTU APKALPES PILOTA APLIECĪBA – MPL***FCL.400.A MPL – minimālais vecums**

MPL pretendenti ir vismaz 18 gadu veci.

FCL.405.A MPL – tiesības

a) MPL turētājs ir tiesīgs pildīt otrā pilota funkcijas lidmašīnā, kuras apkalpē nepieciešams otrais pilots.

b) MPL turētājs ir tiesīgs iegūt papildu tiesības, kas piešķirtas:

1) PPL(A) turētājam, ja ir izpildītas C apakšiedaļā noteiktās PPL(A) prasības;

2) *CPL(A)*, ja ir izpildītas FCL.325.A prasības.

c) MPL turētāja *IR(A)* tiesības attiecas tikai uz lidmašīnām, kuru apkalpē nepieciešams otrais pilots. *IR(A)* tiesības var attiecināt uz vienpilota lidmašīnu lidojumiem, ja apliecības turētājs ir apguvis nepieciešamo apmācību, lai pildītu PIC funkcijas vienpilota lidojumos tikai pēc instrumentu rādījumiem, un ir nokārtojis *IR(A)* prasmju pārbaudi vienpilota lidojumiem.

FCL.410.A MPL – mācību kurss un teorētiskie eksāmeni**▼ M4**

a) Mācību kurss. *MPL* pretendents ir apguvis teorētiskās zināšanas un veicis mācību lidojumus, ko nodrošina *ATO*, saskaņā ar šīs daļas 5. papildinājumu. *MPL* izdošanai vajadzīgās teorētiskās zināšanas un mācības ar instruktoru ietver mācības neparasta stāvokļa novēršanai un iziešanai no tā.

▼B

- b) Eksāmeni. MPL pretendents apliecina zināšanu līmeni, kas atbilst ATPL(A) turētājam saskaņā ar FCL.515 un daudzpilotu tipa kvalifikācijām.

FCL.415.A MPL – praktiskās prasmes

- a) MPL pretendents ilgstošā novērtēšanas procesā apliecina prasmes, kas nepieciešamas visu šīs daļas 5. pielikumā norādīto kompetences vienību izpildei pilotam, kas lido vai nelido ar vairāku turbīndzinēju daudzpilotu lidmašīnu, atbilstīgi VFR un IFR.
- b) Mācību kursa noslēgumā pretendents nokārto prasmju pārbaudi saskaņā ar šīs daļas 9. pielikumu, lai apliecinātu spēju veikt nepieciešamās procedūras un manevrus apliecības piešķirtajām tiesībām atbilstīgā kompetences līmenī. Prasmju pārbaudi kārto ar tāda tipa lidmašīnu, ko izmanto MPL integrētā mācību kursa noslēguma daļā, vai ar tāda paša tipa FFS.

F APAKŠIEDAĻA**AVIOKOMPĀNIJU TRANSPORTA PILOTA APLIECĪBA – ATPL****1. IEDAĻA****Kopīgās prasības****FCL.500 ATPL – minimālais vecums**

ATPL pretendenti ir vismaz 21 gadu veci.

FCL.505 ATPL – tiesības

- a) Attiecīgās gaisa kuģu kategorijas ATPL turētājam ir šādas tiesības:
- 1) izmantot LAPL, PPL un CPL turētāja tiesības;
 - 2) veikt lidojumus kā komerciālo gaisa pārvadājumu PIC.
- b) ATPL pretendenti izpilda tās tipa kvalifikācijas prasības, kas noteiktas prasmju pārbaudē izmantotajam gaisa kuģim.

FCL.515 ATPL – mācību kurss un teorētiskie eksāmeni

- a) Mācību kurss. ATPL pretendenti ir apguvuši mācību kursu, ko nodrošina ATO. Tas ir integrēts mācību kurss vai moduļu kurss saskaņā ar šīs daļas 3. pielikumu.
- b) Eksāmeni. ATPL pretendenti apliecina piešķirtajām tiesībām atbilstīgu teorētisko zināšanu līmeni, nokārtojot šādus eksāmenus:
- aviāciju regulējošie normatīvie akti,
 - vispārīgas zināšanas par gaisa kuģiem – gaisa kuģa korpus/sistēmas/-spēka iekārta,
 - vispārīgas zināšanas par gaisa kuģiem – instrumenti,
 - masa un līdzsvars,
 - lidojuma tehniskais raksturojums,
 - lidojuma plānošana un uzraudzība,
 - cilvēka veiktspēja,
 - meteoroloģija,
 - vispārējā navigācija,

▼B

- radionavigācija,
- ekspluatācijas procedūras,
- lidojuma principi,
- VFR sakari,
- IFR sakari.

2. IEDAĻA***Īpašas prasības gaisa kuģu kategorijai – ATPL(A)*****FCL.505.A ATPL(A) – tiesību ierobežojumi pilotiem, kam iepriekš bijusi MPL**

Ja ATPL(A) turētājiem iepriekš ir bijusi tikai MPL, apliecības tiesības attiecas tikai uz daudzpilota lidojumiem, ja vien turētājs nav izpildījis FCL.405.A b) apakšpunkta 2) punkta un c) apakšpunkta prasības vienpilota lidojumiem.

FCL.510.A ATPL(A) – priekšnosacījumi, pieredze un prasību izpildes ieskaitīšana

a) Priekšnosacījumi. ATPL(A) pretendenti ir:

- 1) MPL; vai
- 2) CPL(A) un daudzdzinēju IR lidmašīnām. Šajā gadījumā pretendents ir apguvis MCC mācības.

b) Pieredze. ATPL(A) pretendenti ir veikuši vismaz 1 500 lidojuma stundas ar lidmašīnām, tostarp vismaz:

- 1) 500 daudzpilota lidojuma stundas ar lidmašīnām;
- 2) i) 500 lidojuma stundas uzraudzīta PIC statusā; vai
 - ii) 250 stundas PIC statusā; vai
 - iii) 250 lidojuma stundas, tostarp vismaz 70 lidojuma stundas PIC statusā, bet pārējie ir lidojumi uzraudzīta PIC statusā;
- 3) 200 maršruta lidojuma stundas, no tām vismaz 100 lidojuma stundas PIC statusā vai uzraudzīta PIC statusā;
- 4) 75 stundas instrumentālās mācībās, no kurām ne vairāk kā 30 stundas ir zemes instrumentālā treniņa laiks; un
- 5) 100 nakts lidojuma stundas PIC vai otrā pilota statusā.

Līdz 100 stundām no 1 500 lidojuma stundu laika var veikt ar FFS un FNTP. No šīm 100 stundām ar FNTP atļauts veikt ne vairāk kā 25 stundas.

c) Prasību izpildes ieskaitīšana.

- 1) Citu gaisa kuģu kategoriju pilota apliecības turētājiem var ieskaitīt lidojumu laika prasību izpildi šādā maksimālajā apjomā:
 - i) TMG vai planieriem – 30 lidojuma stundas PIC statusā;
 - ii) helikopteriem – 50 % no visām b) apakšpunktā noteiktajām lidojumu laika prasībām.

▼ M3

- 2) Saskaņā ar piemērojamiem valsts noteikumiem izsniegtas lidotāja-inženiera apliecības turētājiem ieskaita 50 % no lidotāja-inženiera lidojumu laika, bet ne vairāk par 250 stundām. Šīs 250 stundas var ieskaitīt attiecībā uz b) apakšpunktā noteikto 1 500 stundu prasību vai b) apakšpunkta 1) punktā noteikto 500 stundu prasību, ja kopējais ieskaitīto prasību apjoms attiecībā pret jebkuru no apakšpunktiem nepārsniedz 250 stundas.

▼ B

- d) Pieredze, kas prasīta b) apakšpunktā, jāpabeidz pirms ATPL(A) prasmju pārbaudes.

FCL.520.A ATPL(A) – prasmju pārbaude

ATPL(A) pretendents nokārto prasmju pārbaudi saskaņā ar šīs daļas 9. pielikumu, lai apliecinātu spēju daudzpilota lidmašīnas PIC statusā, ievērojot IFR, veikt nepieciešamās procedūras un manevrus apliecības piešķirtajām tiesībām atbilstīgā kompetences līmenī.

Prasmju pārbaudi kārto ar lidmašīnu vai ar tāda paša tipa atbilstīgi kvalificētu FFS.

3. IEDAĻA***Īpašas prasības helikopteru kategorijai – ATPL(H)*****FCL.510.H ATPL(H) – priekšnosacījumi, pieredze un prasību izpildes ieskaitīšana**

ATPL(H) pretendenti:

- a) ir CPL(H) un daudzpilota helikoptera tipa kvalifikācijas turētāji, kā arī ir apguvuši MCC;
- b) ir veikuši vismaz 1 000 lidojuma stundas helikoptera pilota statusā, tostarp vismaz:
- 1) 350 lidojuma stundas ar daudzpilota helikopteriem;
 - 2) i) 250 stundas PIC statusā; vai
 - ii) 100 lidojuma stundas PIC statusā un 150 lidojuma stundas uzraudzīta PIC statusā; vai
 - iii) 250 lidojumu stundas ar daudzpilota helikopteriem uzraudzīta PIC statusā. Šajā gadījumā ATPL(H) tiesības attiecas tikai uz daudzpilota lidojumiem, līdz veiktas 100 lidojumu stundas PIC statusā;
 - 3) 200 maršruta lidojumu stundas, no tām vismaz 100 lidojumu stundas PIC statusā vai uzraudzīta PIC statusā;
 - 4) 30 instrumentālā laika mācību stundas, no kurām ne vairāk kā 10 stundas ir zemes instrumentālā treniņa laiks; un
 - 5) 100 nakts lidojumu stundas PIC vai otrā pilota statusā.
- No 1 000 stundām ne vairāk kā 100 stundas var veikt ar FSTD, no kurām ne vairāk kā 25 stundas – ar FNPT.
- c) Attiecībā uz lidmašīnu lidojumu laiku ieskaita izpildi apjomā līdz 50 % no b) apakšpunktā noteiktajām lidojumu laika prasībām.
- d) Pieredzes prasības, ko nosaka b) apakšpunkts, izpilda pirms ATPL(H) prasmju pārbaudes.

FCL.520.H ATPL(H) – prasmju pārbaude

ATPL(H) pretendents nokārto prasmju pārbaudi saskaņā ar šīs daļas 9. pielikumu, lai apliecinātu spēju daudzpilota helikoptera PIC statusā veikt nepieciešamās procedūras un manevrus apliecības piešķirtajām tiesībām atbilstīgā kompetences līmenī.

▼ B

Prasmju pārbaudi kārtu ar helikopteru vai ar tāda paša tipa atbilstīgi kvalificētu FFS.

G APAKŠIEDAĻA

INSTRUMENTĀLO LIDOJUMU KVALIFIKĀCIJA – IR

1. IEDAĻA

Kopīgās prasības**▼ M3**

FCL.600 IR – vispārīgās prasības

▼ M5

Izņemot FCL.825. punktā paredzēto, lidojumus ar lidmašīnu, helikopteru, dirižabli vai vertikālās pacelšanās un nosēšanās gaisa kuģi atbilstīgi *IFR* veic tikai:

- a) *PPL*, *CPL*, *MPL* un *ATPL* turētāji; un
- b) izņemot gadījumus, ja tiek kārtota prasmju pārbaude, kvalifikācijas pārbaude vai veic lidojumu ar instruktoru, *IR* turētāji, kam ir tiesības, kuras atbilst attiecīgajām gaisa telpas prasībām un gaisa kuģa kategorijai.

▼ B

FCL.605 IR – tiesības

▼ M5

- a) *IR* turētājs ir tiesīgs veikt lidojumus ar gaisa kuģi atbilstīgi *IFR*, tostarp *PBN* operācijas, ar lēmuma pieņemšanas augstumu, kas nav mazāks par 200 pēdām (60 m).

▼ B

- b) Daudzdzinēju *IR* tiesības var attiecināt uz lēmuma pieņemšanas augstumu, kas ir mazāks nekā 200 pēdas (60 m), ja pretendents ir apguvis īpašas mācības, ko nodrošina *ATO*, un ar daudzpilotu gaisa kuģi ir nokārtojis šīs daļas 9. pielikumā noteiktās prasmju pārbaudes 6. iedaļu.
- c) *IR* turētāji izmanto savas tiesības saskaņā ar šīs daļas 8. pielikuma nosacījumiem.
- d) Tikai attiecībā uz helikopteriem. Lai atbilstīgi *IFR* izmantotu *PIC* tiesības daudzpilotu helikopteros, *IR(H)* turētājs veic vismaz 70 instrumentālā laika mācību stundas, no kurām ne vairāk kā 30 stundas ir zemes instrumentālā treniņa laiks.

FCL.610 IR – priekšnosacījumi un prasību izpildes ieskaitīšana

IR pretendenti:

- a) ir:
 - 1) vismaz attiecīgās gaisa kuģu kategorijas *PPL* turētāji un:

▼ M3

- i) tiesīgi veikt nakts lidojumus saskaņā ar FCL.810. punktu, ja *IR* tiesības izmanto naktī; vai

▼ B

- ii) ir citas gaisa kuģu kategorijas *ATPL* turētāji; vai

- 2) attiecīgās gaisa kuģu kategorijas *CPL* turētāji.

▼ M3

- b) ir veikuši vismaz 50 maršruta lidojumu stundas *PIC* statusā ar lidmašīnām, *TMG*, helikopteriem vai dirižabļiem, no tām vismaz 10 stundas vai – attiecībā uz dirižabļiem – 20 stundas ir nolidotas ar attiecīgās kategorijas gaisa kuģi.

▼ B

- c) Tikai attiecībā uz helikopteriem. Pretendentus, kas ir apguvuši *ATP(H)/IR*, *ATP(H)*, *CPL(H)/IR* vai *CPL(H)* integrēto mācību kursu, atbrīvo no b) apakšpunkta prasību izpildes.

▼B**FCL.615 IR – teorētiskās zināšanas un mācību lidojumi**

- a) Mācību kurss. IR pretendenti ir apguvuši teorētisko mācību kursu un mācību lidojumus, ko nodrošina ATO. Mācību kurss ir:
- 1) integrēts mācību kurss, kurā ietilpst mācības IR saņemšanai saskaņā ar šīs daļas 3. pielikumu; vai
 - 2) moduļu kurss saskaņā ar šīs daļas 6. pielikumu.

▼M3

- b) Eksāmeni. Pretendenti apliecina piešķirtajām tiesībām atbilstīgu teorētisko zināšanu līmeni, nokārtojot šādus eksāmenus:

- aviāciju reglamentējošie normatīvie akti,
- vispārīgas zināšanas par gaisa kuģiem – instrumenti,
- lidojuma plānošana un uzraudzība,
- cilvēka veiktspēja,
- meteoroloģija,
- radionavigācija,
- IFR sakari.

▼B**FCL.620 IR – prasmju pārbaude**

- a) IR pretendenti nokārto prasmju pārbaudi saskaņā ar šīs daļas 7. pielikumu, lai apliecinātu spēju veikt nepieciešamās procedūras un manevrus apliecības piešķirtajām tiesībām atbilstīgā kompetences līmenī.
- b) Daudzdzinēju IR prasmju pārbaudi kārto ar daudzdzinēju gaisa kuģi. Viendzinēja IR prasmju pārbaudi kārto ar viendzinēja gaisa kuģi. Šajā apakšpunktā daudzdzinēju centrālās vilces lidmašīnu uzskata par viendzinēja lidmašīnu.

FCL.625 IR – Derīguma termiņš, derīguma termiņa pagarināšana un atjaunošana

- a) Derīguma termiņš. IR ir derīga 1 gadu.
- b) Derīguma termiņa pagarināšana.
- 1) IR derīguma termiņu pagarina 3 mēnešu laikā pirms kvalifikācijas derīguma beigu datuma.
 - 2) Pretendenti, kas nespēj nokārtot IR saņemšanai nepieciešamo attiecīgo kvalifikācijas pārbaudes iedaļu pirms derīguma beigu datuma, neizmanto IR tiesības tikmēr, kamēr nokārto IR saņemšanai nepieciešamo kvalifikācijas pārbaudi.
- c) Derīguma termiņa atjaunošana. Ja IR derīguma termiņš ir beidzies, pretendenti savu tiesību atjaunošanas nolūkā:
- 1) piedalās lidojumu prasmju atsvaidzināšanas mācībās, ko nodrošina ATO, lai sasniegtu kvalifikācijas līmeni, kāds nepieciešams prasmju pārbaudes instrumenta elementa sekmīgai nokārtošanai saskaņā ar šīs daļas 9. pielikumu; un
 - 2) nokārto kvalifikācijas pārbaudi attiecīgajā gaisa kuģu kategorijā saskaņā ar šīs daļas 9. pielikumu.
- d) Ja IR derīguma termiņš nav ticis pagarināts vai atjaunots 7 iepriekšējo gadu laikā, turētājs vēlreiz kārto IR teorētiskos eksāmenus un prasmju pārbaudi.

▼B

2. IEDAĻA

*Īpašas prasības lidmašīnu kategorijai***FCL.625.A IR(A) – derīguma termiņa pagarināšana**

- a) Derīguma termiņa pagarināšana. IR(A) derīguma termiņa pagarināšanas pretendenti:
- 1) ja ir nepieciešama arī klases vai tipa kvalifikācijas derīguma termiņa pagarināšana, nokārto kvalifikācijas pārbaudi saskaņā ar šīs daļas 9. pielikumu;
 - 2) ja klases vai tipa kvalifikācijas derīguma termiņa pagarināšana nav nepieciešama:
 - i) vienpilota lidmašīnām – nokārto šīs daļas 9. pielikumā noteiktās kvalifikācijas pārbaudes visu 3.b iedaļu un tās 1. iedaļas daļas, kas attiecas uz konkrēto lidojumu veidu; un
 - ii) daudzpilota lidmašīnām – nokārto šīs daļas 9. pielikumā noteiktās kvalifikācijas pārbaudes visu 6. iedaļu tikai par instrumentu rādītjiem.
 - 3) Attiecībā uz 2) punktu var izmantot attiecīgās lidmašīnas klases vai tipa FNPT II vai FFS, bet vismaz katru otro kvalifikācijas pārbaudi IR(A) derīguma termiņa pagarināšanai šādos apstākļos veic ar lidmašīnu.
- b) Savstarpējo prasību izpildes ieskaitīšanu veic saskaņā ar šīs daļas 8. pielikumu.

3. IEDAĻA

*Īpašas prasības helikopteru kategorijai***FCL.625.H IR(H) – derīguma termiņa pagarināšana**

- a) IR(H) derīguma termiņa pagarināšanas pretendenti:
- 1) ja ir nepieciešama arī tipa kvalifikācijas derīguma termiņa pagarināšana, nokārto kvalifikācijas pārbaudi ar attiecīgā tipa helikopteru saskaņā ar šīs daļas 9. pielikumu;
 - 2) ja tipa kvalifikācijas derīguma termiņa pagarināšana nav nepieciešama, nokārto tikai šīs daļas 9. pielikumā noteiktās kvalifikācijas pārbaudes 5. iedaļu un tās 1. iedaļas daļas, kas attiecas uz konkrēto helikoptera tipu. Šajā gadījumā var izmantot FTD 2/3 vai FFS, kas pārstāv attiecīgo helikoptera tipu, bet vismaz katru otro kvalifikācijas pārbaudi IR(H) derīguma termiņa pagarināšanai šādos apstākļos veic ar helikopteru.

▼M3

- b) Savstarpējo prasību izpildes ieskaitīšanu veic saskaņā ar šīs daļas 8. pielikumu.

FCL.630.H IR(H) – ar viendzinēja helikopteriem saistīto tiesību attiecināšana uz daudzdzinēju helikopteriem

Viendzinēja helikopteriem derīgu IR(H) turētāji, kas pirmo reizi vēlas attiecināt savas IR(H) tiesības uz daudzdzinēju helikopteriem:

- a) apgūst mācību kursu, ko nodrošina ATO, tostarp 5 instrumentālā lidojuma mācību stundas ar instruktoru, no kurām 3 stundas ir atļautas ar FFS vai FTD 2/3, vai FNPT II/III; un
- b) ar daudzdzinēju helikopteriem nokārto šīs daļas 9. pielikumā noteiktās prasmju pārbaudes 5. iedaļu.

▼B

▼ B

4. IEDAĻA

*Īpašas prasības dirižabļu kategorijai***FCL.625.As IR(As) – derīguma termiņa pagarināšana**

IR(As) derīguma termiņa pagarināšanas pretendenti:

- a) ja ir nepieciešama arī tipa kvalifikācijas derīguma termiņa pagarināšana, nokārto kvalifikācijas pārbaudi ar attiecīgā tipa dirižabli saskaņā ar šīs daļas 9. pielikumu;
- b) ja tipa kvalifikācijas derīguma termiņa pagarināšana nav nepieciešama, nokārto tikai šīs daļas 9. pielikumā noteiktās dirižabļa kvalifikācijas pārbaudes 5. iedaļu un tās 1. iedaļas daļas, kas attiecas uz konkrēto lidojumu veidu. Šajā gadījumā var izmantot attiecīgā tipa FTD 2/3 vai FFS, bet vismaz katru otro kvalifikācijas pārbaudi IR(As) derīguma termiņa pagarināšanai šādos apstākļos veic ar dirižabli.

H APAKŠIEDAĻA

KLASES UN TIPA KVALIFIKĀCIJA

1. IEDAĻA

*Kopīgās prasības***FCL.700 Klases vai tipa kvalifikācijas nepieciešamības nosacījumi****▼ M5**

- a) Pilota apliecības turētāji neveic gaisa kuģa pilota funkcijas bez derīgas un atbilstīgas klases vai tipa kvalifikācijas, izņemot:
 - i) *LAPL, SPL un BPL*;
 - ii) ja tiek kārtota prasmju pārbaude vai kvalifikācijas pārbaude, lai atjaunotu klases vai tipa kvalifikāciju;
 - iii) ja tiek veikti mācību lidojumi;
 - iv) ja tie ir ieguvuši pārbaudes lidojumu kvalifikāciju saskaņā ar FCL.820.

▼ B

- b) Neatkarīgi no a) apakšpunkta, tādus lidojumus, kas saistīti ar gaisa kuģu tipu ieviešanu vai modificēšanu, piloti ir tiesīgi no kompetentās iestādes saņemt īpašu sertifikātu, kas pilotus pilnvaro šādu lidojumu veikšanai. Šāds pilnvarojums ir derīgs tikai konkrētajiem lidojumiem.

▼ M5**▼ B****FCL.705 Klases vai tipa kvalifikācijas turētāja tiesības**

Klases vai tipa kvalifikācijas turētāji ir tiesīgi veikt pilota funkcijas kvalifikācijā norādītās klases vai tipa gaisa kuģi.

FCL.710 Klases un tipa kvalifikācija – varianti

- a) Lai pilots savas tiesības varētu attiecināt uz citu gaisa kuģa variantu tās pašas klases vai tipa kvalifikāciju ietvaros, viņš piedalās atšķirību vai iepazīšanās mācībās. Attiecībā uz variantiem vienu un to pašu tipa kvalifikāciju ietvaros atšķirību vai iepazīšanās mācībās ir attiecīgie elementi atbilstīgi 21. daļai noteiktajos datos par piemērotību ekspluatācijai.

▼ M3

- b) Ja 2 gadus pēc atšķirību mācībām ar attiecīgo gaisa kuģa variantu lidojumi nav veikti, pilots piedalās papildu atšķirību mācībās un nokārto kvalifikācijas pārbaudi ar attiecīgo gaisa kuģa variantu, lai saglabātu tiesības, izņemot tipus vai variantus, kas attiecas uz viena virzuļdzinēja lidaparātu vai TMG klases kvalifikācijām.

▼ B

- c) Atšķirību mācību apguvi reģistrē pilota reģistrācijas žurnālā vai līdzvērtīgā dokumentā, ko paraksta instruktors.

FCL.725 Klases vai tipa kvalifikācijas izsniegšanas prasības**▼ M7**

- a) Mācību kurss. Klases vai tipa kvalifikācijas pretendents apgūst mācību kursu, ko nodrošina ATO. Zemas veikspējas viena virzuļdzinēja klases kvalifikācijas, TMG klases kvalifikācijas vai VIII pielikuma (DTO daļa) DTO.GEN.110. punkta a) apakšpunkta 2) punkta c) apakšpunktā minētās viendzinēja helikopteru klases kvalifikācijas pretendents mācību kursu var apgūt DTO. Tipa kvalifikācijas mācību kursā ir attiecīgā tipa obligātie mācību elementi atbilstīgi Komisijas Regulas (ES) Nr. 748/2012 I pielikumā (21. daļa) noteiktajiem datiem par piemērofību ekspluatācijai.

▼ B

- b) Teorētisko zināšanu eksāmens. Klases vai tipa kvalifikācijas pretendents nokārto teorētisko eksāmenu, ko organizē ATO, lai apliecinātu teorētisko zināšanu līmeni, kas nepieciešams attiecīgās klases vai tipa gaisa kuģu lidojumu drošībai.

1) Daudzpilotu gaisa kuģiem – teorētisko eksāmenu kārtu rakstveidā, un tajā ir vismaz 100 jautājumi ar atbilžu variantiem, kas proporcionāli aptver galvenos mācību programmas priekšmetus.

2) Vienpilota daudzdzinēju gaisa kuģiem – teorētisko eksāmenu kārtu rakstveidā, un tajā iekļauto jautājumu ar atbilžu variantiem skaitu nosaka gaisa kuģa sarežģītība.

3) Viendzinēja gaisa kuģiem – eksaminētājs prasmju pārbaudes laikā pieņem mutisku teorētisko eksāmenu, lai noskaidrotu, vai ir sasniegts apmierinošs zināšanu līmenis.

▼ M3

- 4) Vienpilota lidmašīnām, kas klasificētas kā augstas veikspējas lidmašīnas, – teorētisko eksāmenu kārtu rakstveidā, un tajā ir vismaz 100 jautājumi ar atbilžu variantiem, kas proporcionāli aptver mācību programmas priekšmetus.

▼ B

- c) Prasmju pārbaude. Klases vai tipa kvalifikācijas pretendents nokārto prasmju pārbaudi saskaņā ar šīs daļas 9. pielikumu, lai apliecinātu prasmes, kas nepieciešamas attiecīgās klases vai tipa gaisa kuģa drošai pilotēšanai.

Pretendents nokārto prasmju pārbaudi 6 mēnešu laikā pēc klases vai tipa kvalifikācijas mācību kursa sākšanas un 6 mēnešu laikā pirms klases vai tipa kvalifikācijas pieteikuma iesniegšanas.

- d) Ja pretendents jau ir tipa kvalifikācija noteiktam gaisa kuģu tipam ar tiesībām veikt vienpilota vai daudzpilotu lidojumus, tiek uzskatīts, ka šis pretendents ir izpildījis teorētisko zināšanu prasības, piesakoties uz tiesībām veikt cita veida lidojumus ar tāda paša tipa gaisa kuģiem.

- e) Neatkarīgi no iepriekšējiem punktiem, piloti, kam ir pārbaudes lidojumu kvalifikācija (izsniegta saskaņā ar FCL.820), kas bijuši iesaistīti noteikta gaisa kuģu tipa izstrādes, sertifikācijas vai ražošanas pārbaudes lidojumos un kas veikuši vai nu kopumā 50 lidojumu stundas, vai arī 10 pārbaudes lidojumu stundas PIC statusā ar attiecīgā tipa gaisa kuģi, ir tiesīgi pretendēt uz attiecīgā tipa kvalifikāciju, ja ir izpildītas šā tipa kvalifikācijai noteiktās pieredzes prasības un priekšnosacījumi saskaņā ar šīs apakšdaļas noteikumiem attiecīgajai gaisa kuģu kategorijai.

▼B**FCL.740 Klases vai tipa kvalifikācijas derīgums un atjaunošana**

- a) Klases un tipa kvalifikācijas derīguma termiņš ir 1 gads, izņemot vienpilota viendzinēja klases kvalifikāciju, kam derīguma termiņš ir 2 gadi, ja atbilstīgi 21. daļai noteiktie dati par piemērotību ekspluatācijai nenosaka citādi.

▼M7

- b) Derīguma termiņa atjaunošana. Ja ir beidzies klases vai tipa kvalifikācijas derīguma termiņš, pretendents:

1) nokārto kvalifikācijas pārbaudi saskaņā ar šā pielikuma 9. papildinājumu;

2) pirms 1) punktā minētās kvalifikācijas pārbaudes piedalās lidojumu prasmes atsvaidzināšanas mācībās, ko nodrošina ATO, ja tās nepieciešamas drošai attiecīgās klases vai tipa gaisa kuģu pilotēšanai. Tomēr pretendents apmācību var veikt:

- i) *DTO* vai *ATO*, ja kvalifikācijas atzīme, kurai beidzies derīguma termiņš, ir zemas veiktspējas viena virzuļdzinēja klases kvalifikācija, *TMG* klases kvalifikācija vai VIII pielikuma (*DTO* daļa) *DTO.GEN.110.* punkta a) apakšpunkta 2) punkta c) apakšpunktā minētā viendzinēja helikopteru klases kvalifikācija;
- ii) *DTO*, *ATO* vai ar instruktoru, ja kvalifikācijas atzīmes derīguma termiņš beidzies pirms ne vairāk kā trīs gadiem un kvalifikācijas atzīme bija zemas veiktspējas viena virzuļdzinēja klases kvalifikācija vai *TMG* klases kvalifikācija.

▼B**2. IEDAĻA*****Īpašas prasības lidmašīnu kategorijai*****FCL.720.A Pieredzes prasības un priekšnosacījumi klases vai tipa kvalifikācijas izsniegšanai – lidmašīnas**

Ja atbilstīgi 21. daļai noteiktie dati par piemērotību ekspluatācijai nenosaka citādi, klases vai tipa kvalifikācijas pretendents izpilda šādas pieredzes prasības un priekšnosacījumus attiecīgās kvalifikācijas saņemšanai:

- a) Vienpilota daudzdzinēju lidmašīnas. vienpilota daudzdzinēju lidmašīnas pirmās klases vai tipa kvalifikācijas pretendents ar lidmašīnām ir veicis 70 lidojumu stundas PIC statusā;

- b) Vienpilota augstas veiktspējas nesarežģītas lidmašīnas. Pirms mācību lidojumu sākšanas vienpilota augstas veiktspējas lidmašīnas pirmās klases vai tipa kvalifikācijas pretendents:

1) ir nodrošinājis kopējo lidojumu pieredzi vismaz 200 stundu apjomā, no kurām 70 stundas ir nolīdotas ar lidmašīnām PIC statusā; un

2) i) ir ieguvis sertifikātu, kas apliecina ATO papildu teorētiskā mācību kursa apmierinošu apguvi; vai

ii) ir nokārtoti ATPL(A) teorētiskie eksāmeni saskaņā ar šo daļu; vai

iii) ir gan apliecība, kas izsniegta saskaņā ar šo daļu, gan atbilstīgi Čikāgas konvencijas 1. pielikumam izsniegtas ATPL(A) vai CPL(A)/IR turētājs ar ieskaitītu ATPL(A) teorētisko zināšanu prasību izpildi;

3) turklāt piloti, kas vēlas iegūt tiesības veikt daudzpilota lidmašīnu lidojumus, izpilda d) apakšpunkta 4) punkta prasības;

- c) Vienpilota augstas veiktspējas sarežģītas lidmašīnas. Vienpilota augstas veiktspējas lidmašīnas pirmās tipa kvalifikācijas pretendents papildus b) apakšpunkta prasību izpildei ir izpildījis prasības arī daudzdzinēju IR(A), kā noteikts G apakšiedaļā.

▼B

- d) Daudzpilotu lidmašīnas. Pretendents, kas piesakās uz daudzpilotu lidmašīnas pirmās tipa kvalifikācijas mācību kursu, ir studentpilots, kurš apgūst MPL mācību kursu vai kuram:
- 1) ir vismaz 70 lidojumu stundu pieredze ar lidmašīnām PIC statusā;
 - 2) ir daudzdzinēju IR(A);
 - 3) ir nokārtoti ATPL(A) teorētiskie eksāmeni saskaņā ar šo daļu; un
 - 4) izņemot gadījumu, ja tipa kvalifikācijas kurss ir apvienots ar MCC kursu:
 - i) ir sertifikāts, kas apliecina lidmašīnu MCC kursa apmierinošu apguvi; vai
 - ii) ir sertifikāts, kas apliecina helikopteru MCC kursa apmierinošu apguvi, un vairāk nekā 100 stundu pilota pieredze lidojumos ar daudzpilotu helikopteriem; vai
 - iii) ir vismaz 500 stundu pilota pieredze lidojumos ar daudzpilotu helikopteriem; vai
 - iv) ir vismaz 500 stundu pilota pieredze daudzpilotu lidojumos ar vienpilota daudzdzinēju lidmašīnām komerciālos gaisa pārvadājumos saskaņā ar attiecīgajām lidaparātu ekspluatācijas prasībām.

▼M3

- e) Neatkarīgi no d) apakšpunkta daļbvalsts var izdot tipa kvalifikāciju ar ierobežotām tiesībām daudzpilotu lidmašīnām, kas ļauj šādas kvalifikācijas turētājam pildīt maiņas otrā pilota funkcijas kreisēšanas fāzē virs lidojuma līmeņa 200 ar nosacījumu, ka diviem pārējiem apkalpes locekļiem ir tipa kvalifikācija saskaņā ar d) apakšpunktu.

▼B

- f) Papildu daudzpilotu un vienpilota augstas veiktspējas sarežģītu lidmašīnu tipa kvalifikācijas. Pretendentam, kas vēlas iegūt papildu daudzpilotu tipa kvalifikācijas un vienpilota augstas veiktspējas sarežģītu lidmašīnu tipa kvalifikācijas, ir jābūt daudzdzinēju IR(A) turētājam.
- g) Ja to nosaka atbilstīgi 21. daļai noteiktie dati par piemērotību ekspluatācijai, tipa kvalifikācijas tiesības sākotnēji var attiekties tikai uz lidojumiem instruktora uzraudzībā. Uzraudzīto lidojumu stundas reģistrē pilota reģistrācijas žurnālā vai līdzīgā reģistrā, ko paraksta instruktors. Ierobežojumu atceļ, kad pilots apliecina, ka ir izpildījis datus par piemērotību ekspluatācijai noteiktās uzraudzīto lidojumu stundu prasības.

FCL.725.A Teorētiskās zināšanas un mācību lidojumi klases vai tipa kvalifikācijas izsniegšanai – lidmašīnas

Ja atbilstīgi 21. daļai noteiktie dati par piemērotību ekspluatācijai nenosaka citādi:

- a) vienpilota daudzdzinēju lidmašīnām:
- 1) vienpilota daudzdzinēju klases kvalifikācijas teorētiskajā mācību kursā ir mācības par daudzdzinēju lidmašīnu ekspluatāciju vismaz 7 stundu apjomā;
 - 2) vienpilota daudzdzinēju klases vai tipa kvalifikācijas mācību lidojumu kursā ir vismaz 2 stundas un 30 minūtes apmācības nolidojumi ar instruktoru daudzdzinēju lidmašīnu standarta ekspluatācijas apstākļos un vismaz 3 stundas un 30 minūtes ilgi apmācības nolidojumi ar instruktoru dzinēja atteices un nestandarta lidojumu metožu izmantošanas apstākļos.
- b) Vienpilota lidmašīnas (jūra). Vienpilota lidmašīnas (jūra) kvalifikācijas mācību kursā ir teorētisko zināšanu apguve un mācību lidojumi. Vienpilota lidmašīnu (jūra) klases vai tipa kvalifikācijas (jūra) mācību kursā ir vismaz 8

▼ B

apmācības nolidojumu stundas ar instruktoru, ja pretendents ir attiecīgās klases vai tipa kvalifikācijas sauszemes versija, vai 10 apmācības nolidojumu stundas ar instruktoru, ja pretendents šādas kvalifikācijas nav.

▼ M4

- c) Daudzpilotu lidmašīnas. Daudzpilotu lidmašīnas tipa kvalifikācijai vajadzīgais mācību kurss ietver teorētiskās zināšanas un mācību lidojumus ar instruktoru neparasta stāvokļa novēršanai un iziešanai no tā.

▼ B**FCL.730.A Īpašas prasības pilotiem, kas sāk tipa kvalifikācijas bez lidojumu prakses (ZFTT) mācību kursu – lidmašīnas**

- a) Pilots, kas sāk ZFTT mācību kursu, ar daudzpilotu turboreaktīvu lidmašīnu, kas sertificēta saskaņā ar CS-25 standartiem vai līdzvērtīgām lidojumderīguma normām, vai ar daudzpilotu turbopropelleru lidmašīnu, kuras maksimālā pieļaujamā sertificētā pacelšanās masa ir vismaz 10 tonnas vai sertificētā pasažieru vietu konfigurācija ir vairāk nekā 19 pasažieriem, ir veicis vismaz:
- 1) 1 500 lidojumu stundas vai 250 maršruta sektorus, ja mācību kursā izmantotais FFS atbilst CG, C līmenim vai C starplīmenim;
 - 2) 500 lidojumu stundas vai 100 maršruta sektorus, ja mācību kursā izmantotais FFS atbilst DG vai D līmenim.
- b) Ja pilots turbopropelleru lidmašīnu nomaina pret turboreaktīvu lidmašīnu, ir nepieciešamas papildu mācības ar simulatoru.

FCL.735.A Daudzpilotu apkalpes sadarbības mācību kurss – lidmašīnas

- a) MCC mācību kursā ir vismaz:
- 1) teorētiskās mācības un uzdevumi 25 stundu apjomā; un
 - 2) praktiskas MCC mācības 20 stundu apjomā vai – studentpilotiem, kas apgūst ATP integrēto mācību kursu, – 15 stundu apjomā.

Izmanto FNPT II MCC vai FFS. Ja MCC mācības apvieno ar sākotnējām tipa kvalifikācijas mācībām, praktiskās MCC mācības ir atļauts samazināt līdz ne mazāk kā 10 stundām, ja vienu un to pašu FSS izmanto gan MCC, gan tipa kvalifikācijas mācībās.

- b) MMC mācību kursu, ko nodrošina ATO, apgūst 6 mēnešos.
- c) Ja MCC kurss nav apvienots ar tipa kvalifikācijas kursu, pēc MCC mācību kursa pretendents izsniedz sertifikātu par mācību kursa apguvi.
- d) Pretendentu, kas apguvis jebkuras citas gaisa kuģu kategorijas MCC kursu, atbrīvo no a) apakšpunkta 1) punkta prasībām.

FCL.740.A Klases vai tipa kvalifikācijas derīguma termiņa pagarināšana – lidmašīnas

- a) Daudzdzinēju klases un tipa kvalifikācijas derīguma termiņa pagarināšana. Lai pagarinātu daudzdzinēju klases un tipa kvalifikāciju, pretendents:
- 1) 3 mēnešu laikā pirms kvalifikācijas derīguma beigām nokārto kvalifikācijas pārbaudi saskaņā ar šīs daļas 9. pielikumu ar attiecīgās klases vai tipa lidmašīnu vai ar šīs klases vai tipa FSTD; un

▼ B

- 2) kvalifikācijas derīguma termiņa laikā veic vismaz:
- i) 10 maršruta sektorus kā attiecīgās klases vai tipa lidmašīnas pilots; vai
 - ii) 1 maršruta sektoru kā attiecīgās klases vai tipa lidmašīnas vai FFS pilots, lidojot kopā ar eksaminētāju. Šo maršruta sektoru var veikt kvalifikācijas pārbaudes laikā;
- 3) Pilotu, kurš strādā komerciālo gaisa pārvadājumu uzņēmumā, kas apstiprināts saskaņā ar piemērojamām prasībām attiecībā uz gaisa pārvadājumu darbībām, un kurš ir nokārtojis ekspluatanta kvalifikācijas pārbaudi kopā ar kvalifikācijas pārbaudi klases vai tipa kvalifikācijas derīguma termiņa pagarināšanai, atbilstoši no 2) punkta prasībām.

▼ M3

- 4) Maršruta instrumentālo lidojumu kvalifikācijas (EIR) vai IR(A) derīguma termiņa pagarināšanu var apvienot ar kvalifikācijas pārbaudi klases vai tipa kvalifikācijas derīguma termiņa pagarināšanai.

▼ M4

- b) Vienpilota viendzinēja klases kvalifikācijas derīguma termiņa pagarināšana.
- 1) Viena virzuļdzinēja lidmašīnas klases kvalifikācijas un *TMG* kvalifikācijas. Lai pagarinātu vienpilota viena virzuļdzinēja lidmašīnas klases kvalifikācijas vai *TMG* kvalifikācijas derīguma termiņu, pretendents:
- i) triju mēnešu laikā pirms kvalifikācijas derīguma beigu datuma eksaminētāja klātbūtnē nokārto attiecīgās klases kvalifikācijas pārbaudi saskaņā ar šīs daļas 9. papildinājumu; vai
 - ii) 12 mēnešu laikā pirms kvalifikācijas beigu datuma veic 12 lidojumu stundas attiecīgajā klasē, tostarp:
 - sešas stundas *PIC* statusā,
 - 12 pacelšanās un 12 nosēšanās un
 - prasmju atsvaidzināšanas mācības ar lidojumu instruktoru (*FI*) vai klases kvalifikācijas instruktoru (*CRJ*), ar vismaz vienas stundas kopējo lidojumu laiku. Pretendentus atbilstoši no prasmju atsvaidzināšanas mācībām, ja ir nokārtota klases vai tipa kvalifikācijas pārbaude, prasmju pārbaude vai kompetences novērtēšana ar jebkuras citas klases vai tipa lidmašīnu.
- 2) Ja pretendentiem ir gan viena virzuļdzinēja lidmašīnas (sauszeme) klases kvalifikācija, gan *TMG* kvalifikācija, 1) punkta prasības var izpildīt jebkurā no šīm klasēm vai to apvienojumā, tādējādi nodrošinot abu kvalifikāciju derīguma termiņa pagarināšanu.
- 3) Vienpilota viendzinēja turbopropelleru lidmašīnas. Lai pagarinātu viendzinēja turbopropelleru klases kvalifikācijas derīguma termiņu, triju mēnešu laikā pirms kvalifikācijas derīguma beigu datuma pretendents eksaminētāja klātbūtnē nokārto attiecīgās klases kvalifikācijas pārbaudi saskaņā ar šīs daļas 9. papildinājumu.
- 4) Ja pretendentiem ir gan viena virzuļdzinēja lidmašīnas (sauszeme) klases kvalifikācija, gan viena virzuļdzinēja lidmašīnas (jūra) klases kvalifikācija, 1) punkta ii) apakšpunkta prasības var izpildīt jebkurā no šīm klasēm vai to apvienojumā, tādējādi nodrošinot abu kvalifikāciju prasību izpildi. Katrā klasē jāpabeidz vismaz viena stunda no nepieciešamā *PIC* laika un sešas no noteikto 12 pacelšanos un nosēšanos skaita.

▼B

- c) Pretendenti, kas līdz klases vai tipa kvalifikācijas derīguma beigu datumam nenokārto visas kvalifikācijas pārbaudes iedaļas, neizmanto šīs kvalifikācijas tiesības līdz brīdim, kad kvalifikācijas pārbaude ir nokārtota.

3. IEDAĻA

*Īpašas prasības helikopteru kategorijai***FCL.720.H Pieredzes prasības un priekšnosacījumi klases vai tipa kvalifikācijas izsniegšanai – helikopteri**

Ja atbilstīgi 21. daļai noteiktie dati par piemērotību ekspluatācijai nenosaka citādi, pirmās helikoptera tipa kvalifikācijas pretendents izpilda šādas pieredzes prasības un priekšnosacījumus attiecīgās kvalifikācijas saņemšanai:

- a) Daudzpilotu helikopteri. Daudzpilotu helikoptera pirmās tipa kvalifikācijas pretendents:

- 1) ir veicis vismaz 70 lidojumu stundas ar helikopteriem PIC statusā;
- 2) izņemot gadījumu, ja tipa kvalifikācijas kurss ir apvienots ar MCC kursu:
 - i) ir sertifikāts, kas apliecina helikopteru MCC kursa apmierinošu apguvi; vai
 - ii) ir vismaz 500 stundu pilota pieredze lidojumos ar daudzpilotu lidmašīnām; vai
 - iii) ir vismaz 500 stundu pilota pieredze daudzpilotu lidojumos ar daudzdzinēju helikopteriem;
- 3) ir nokārtojis ATPL(H) teorētiskos eksāmenus.

- b) Pretendentam, kas piesakās uz daudzpilotu helikoptera pirmās tipa kvalifikācijas mācību kursu, ir apguvis ATP(H)/IR, ATP(H), CPL(H)/IR vai CPL(H) integrēto mācību kursu un kas neatbilst a) apakšpunkta 1) punkta prasībām, tipa kvalifikācijas tiesības attiecas tikai uz otrā pilota funkciju izpildi. Šo ierobežojumu atceļ, ja pilots ir:

- 1) veicis 70 lidojumu stundas ar helikopteriem PIC vai uzraudzīta kapteiņa statusā;
- 2) nokārtojis daudzpilotu prasmju pārbaudi ar attiecīgā tipa helikopteru PIC statusā;

- c) Vienpilota daudzdzinēju helikopteri. Vienpilota daudzdzinēju helikoptera pirmās tipa kvalifikācijas pretendents:

- 1) pirms mācību lidojumu sākšanas:
 - i) ir nokārtojis ATPL(H) teorētiskos eksāmenus; vai
 - ii) ir ieguvis sertifikātu par ATO pirmsiestāšanās kursa apguvi. Kursā ir šādi ATPL(H) teorētiskā mācību kursa priekšmeti:
 - vispārīgas zināšanas par lidaparātiem: lidaparāta korpuss/sistēmas/-spēka iekārta un instrumenti/elektronika,
 - lidojuma tehniskais raksturojums un plānošana: masa un līdzsvars, tehniskais raksturojums;
- 2) ja ir apgūts ATP(H)/IR, ATP(H) vai CPL(H)/IR integrētais mācību kurss, ir veicis 70 lidojumu stundas ar helikopteriem PIC statusā.

▼B**FCL.735.H Daudzpilotu apkalpes sadarbības mācību kurss – helikopteri**

a) MCC mācību kursā ir vismaz:

1) attiecībā uz MCC/IR:

i) teorētiskās mācības un uzdevumi 25 stundu apjomā; un

ii) praktiskās MCC mācības 20 stundu apjomā vai – studentpilotiem, kas apgūst ATP(H)/IR integrēto mācību kursu, – 15 stundu apjomā. Ja MCC mācības apvieno ar sākotnējām daudzpilotu helikoptera tipa kvalifikācijas mācībām, praktiskās MCC mācības var samazināt līdz ne mazāk kā 10 stundām, ja vienu un to pašu FSTD izmanto gan MCC, gan tipa kvalifikācijas mācībās;

2) attiecībā uz MCC/VFR:

i) teorētiskās mācības un uzdevumi 25 stundu apjomā; un

ii) praktiskās MCC mācības 15 stundu apjomā vai – studentpilotiem, kas apgūst ATP(H)/IR integrēto mācību kursu, – 10 stundu apjomā. Ja MCC mācības apvieno ar sākotnējām daudzpilotu helikoptera tipa kvalifikācijas mācībām, praktiskās MCC mācības var samazināt līdz ne mazāk kā 7 stundām, ja vienu un to pašu FSTD izmanto gan MCC, gan tipa kvalifikācijas mācībās.

b) MMC mācību kursu, ko nodrošina ATO, apgūst 6 mēnešos.

Izmanto MCC atbilstīgu FNPT II vai III un FTD 2/3 vai FFS.

c) Ja MCC kurss nav apvienots ar daudzpilotu tipa kvalifikācijas kursu, pēc MCC mācību kursa pretendents izsniedz sertifikātu par mācību kursa apguvi.

d) Pretendentu, kas apguvis jebkuras citas gaisa kuģu kategorijas MCC kursu, atbrīvo no a) apakšpunkta 1) punkta i) apakšpunkta vai a) apakšpunkta 2) punkta i) apakšpunkta prasībām.

e) MCC/IR pretendentu, kas apguvis MCC/VFR kursu, atbrīvo no a) apakšpunkta 1) punkta i) apakšpunkta prasībām, un šāds pretendents apmeklē praktiskās MCC/IR mācības 5 stundu apjomā.

FCL.740.H Tipa kvalifikācijas derīguma termiņa pagarināšana – helikopteri

a) Derīguma termiņa pagarināšana. Lai pagarinātu termiņu helikopteru tipa kvalifikācijai, pretendents:

1) 3 mēnešu laikā pirms kvalifikācijas derīguma beigu datuma nokārto kvalifikācijas pārbaudi saskaņā ar šīs daļas 9. pielikumu ar attiecīgā tipa helikopteru vai ar šā tipa FSTD, kas atbilst attiecīgajam tipam; un

2) kvalifikācijas derīguma termiņa laikā veic vismaz 2 lidojumu stundas ar attiecīgā tipa helikopteru. Kvalifikācijas pārbaudes ilgumu var ieskaitīt šo 2 stundu apjomā.

▼B

- 3) Ja pretendentiem ir vairākas viena virzuļdzinēja helikoptera tipa kvalifikācijas, visu attiecīgo tipu kvalifikāciju derīguma termiņu var pagarināt, nokārtojot tikai 1 attiecīgā tipa kvalifikācijas pārbaudi, ja derīguma termiņa laikā ar cita tipa helikopteriem veiktas vismaz 2 lidojumu stundas PIC statusā.

Kvalifikācijas pārbaudi katru reizi kāro ar cita tipa helikopteri.

- 4) Ja pretendentiem ir vairākas tipa kvalifikācijas viena virzuļdzinēja helikopteriem ar maksimālo pieļaujamo sertificēto pacelšanās masu līdz 3 175 kg, visu attiecīgo tipu kvalifikāciju derīguma termiņu var pagarināt, nokārtojot kvalifikācijas pārbaudi tikai vienā no pretendenta tipa kvalifikācijām, ja:

- i) ir veiktas 300 lidojumu stundas ar helikopteriem PIC statusā;
- ii) ir veiktas 15 lidojumu stundas ar katra attiecīgā tipa helikopteriem; un
- iii) derīguma termiņa laikā PIC statusā ir veiktas vismaz 2 lidojumu stundas ar katru no pārējo tipu helikopteriem.

Kvalifikācijas pārbaudi katru reizi kāro ar cita tipa helikopteri.

- 5) Pilots, kas sekmīgi nokārto papildu tipa kvalifikācijas prasmju pārbaudi, iegūst vispārējo grupu tipu kvalifikāciju derīguma termiņa pagarinājumu saskaņā ar 3) un 4) punktu.

- 6) IR(H) derīguma termiņa pagarināšanu var apvienot ar tipa kvalifikācijas pārbaudi.

- b) Pretendenti, kas līdz tipa kvalifikācijas derīguma beigu datumam nenokārto visas kvalifikācijas pārbaudes iedaļas, neizmanto šīs kvalifikācijas tiesības līdz brīdim, kad kvalifikācijas pārbaude ir nokārtota. Saistībā ar a) apakšpunkta 3) un 4) punktu pretendents neizmanto neviena attiecīgā tipa tiesības.

4. IEDAĻA

Īpašas prasības vertikālās pacelšanās un nosēšanās gaisa kuģu kategorijai

FCL.720.PL Pieredzes prasības un priekšnosacījumi tipa kvalifikācijas izsniegšanai – vertikālās pacelšanās un nosēšanās gaisa kuģi

Ja atbilstīgi 21. daļai noteiktie dati par piemērotību ekspluatācijai nenosaka citādi, vertikālās pacelšanās un nosēšanās gaisa kuģa pirmreizējās tipa kvalifikācijas pretendents izpilda šādas pieredzes prasības un priekšnosacījumus:

- a) lidmašīnu pilotiem:

- 1) ir iegūta CPL/IR(A) ar ATPL teorētiskajām zināšanām vai ATPL(A);
- 2) ir sertifikāts, kas apliecina MCC kursa apguvi;
- 3) ir vairāk nekā 100 stundu pilota pieredze lidojumos ar daudzpilotu lidmašīnām;
- 4) ir veiktas 40 mācību lidojumu stundas ar helikopteriem;

- b) helikopteri pilotiem:

- 1) ir iegūta CPL/IR(H) ar ATPL teorētiskajām zināšanām vai ATPL/IR(H);
- 2) ir sertifikāts, kas apliecina MCC kursa apguvi;

▼B

- 3) ir vairāk nekā 100 stundu pilota pieredze lidojumos ar daudzpilotu helikopteriem;
 - 4) ir veiktas 40 mācību lidojumu stundas ar lidmašīnām;
- c) pilotiem, kas kvalificēti lidojumiem gan ar lidmašīnām, gan ar helikopteriem:
- 1) ir iegūta vismaz CPL(H);
 - 2) ir iegūtas IR un ATPL teorētiskās zināšanas vai ATPL lidmašīnām vai helikopteriem;
 - 3) ir sertifikāts, kas apliecina helikopteru vai lidmašīnu MCC kursa apguvi;
 - 4) ir vismaz 100 stundu pilota pieredze lidojumos ar daudzpilotu helikopteriem vai lidmašīnām;
 - 5) ir veiktas vismaz 40 mācību lidojumu stundas attiecīgi ar lidmašīnām vai helikopteriem, ja pilotam nav ATPL vai daudzpilotu gaisa kuģu vadīšanas pieredzes.

FCL.725.PL Tipa kvalifikācijas izsniegšanai nepieciešamie mācību lidojumi – vertikālās pacelšanās un nosēšanās gaisa kuģi

Mācību lidojumu daļu vertikālās pacelšanās un nosēšanās gaisa kuģu tipa kvalifikācijas mācību kursā veic gan ar gaisa kuģi, gan ar šādam nolūkam kvalificētu gaisa kuģa FSTD.

FCL.740.PL Tipa kvalifikācijas derīguma termiņa pagarināšana – vertikālās pacelšanās un nosēšanās gaisa kuģi

- a) Derīguma termiņa pagarināšana. Lai pagarinātu vertikālās pacelšanās un nosēšanās gaisa kuģa tipa kvalifikāciju derīguma termiņu, pretendents:
- 1) 3 mēnešu laikā pirms kvalifikācijas derīguma beigu datuma nokārto attiecīgā vertikālās pacelšanās un nosēšanās gaisa kuģa tipa kvalifikācijas pārbaudi saskaņā ar šīs daļas 9. pielikumu;
 - 2) kvalifikācijas derīguma termiņa laikā veic vismaz:
 - i) 10 maršruta sektorus attiecīgā tipa vertikālās pacelšanās un nosēšanās gaisa kuģa pilota statusā; vai
 - ii) 1 maršruta sektoru attiecīgā tipa vertikālās pacelšanās un nosēšanās gaisa kuģa vai FFS pilota statusā, lidojot kopā ar eksaminētāju. Šo maršruta sektoru var veikt kvalifikācijas pārbaudes laikā;
 - 3) Pilotu, kurš strādā komerciālo gaisa pārvadājumu uzņēmumā, kas apstiprināts saskaņā ar piemērojamām prasībām attiecībā uz gaisa pārvadājumu darbībām, un kurš ir nokārtojis ekspluatanta kvalifikācijas pārbaudi kopā ar kvalifikācijas pārbaudi tipa kvalifikācijas derīguma termiņa pagarināšanai, atbrīvo no 2) punkta prasībām.
- b) Pretendenti, kas līdz tipa kvalifikācijas derīguma beigu datumam nenokārto visas kvalifikācijas pārbaudes iedaļas, neizmanto šīs kvalifikācijas tiesības līdz brīdim, kad kvalifikācijas pārbaude ir nokārtota.

▼B

5. IEDAĻA

*Īpašas prasības dirižabļu kategorijai***FCL.720.As Priekšnosacījumi tipa kvalifikācijas izsniegšanai – dirižabļi**

Ja atbilstīgi 21. daļai noteiktie dati par piemērotību ekspluatācijai nenosaka citādi, pirmreizējās dirižabļa tipa kvalifikācijas pretendents izpilda šādas pieredzes prasības un priekšnosacījumus:

a) daudzpilotu dirižabļiem:

- 1) ir vismaz 70 lidojumu stundu pieredze ar dirižabļiem PIC statusā;
- 2) ir sertifikāts, kas apliecina dirižabļu MCC kursa apmierinošu apguvi.
- 3) Pretendentam, kas neatbilst 2) punkta prasībām, tipa kvalifikācijas tiesības attiecas tikai uz otrā pilota funkciju izpildi. Ierobežojumu atceļ, ja pilots ir veicis 100 lidojumu stundas ar dirižabļiem PIC statusā vai kā uzraudzīts dirižabļa kapteinis.

FCL.735.As Daudzpilotu apkalpes sadarbības mācību kurss – dirižabļi**▼M3**

a) MCC mācību kursā ir vismaz:

- 1) teorētiskās mācības un uzdevumi 12 stundu apjomā; un
- 2) praktiskās MCC mācības 5 stundu apjomā.

Izmanto MCC atbilstīgu FNPT II vai III un FTD 2/3 vai FFS.

▼B

b) MMC mācību kursu, ko nodrošina ATO, apgūst 6 mēnešos.

c) Ja MCC kurss nav apvienots ar daudzpilotu tipa kvalifikācijas kursu, pēc MCC mācību kursa pretendentam izsniedz sertifikātu par mācību kursa apguvi.

d) Pretendentu, kas apguvis jebkuras citas gaisa kuģu kategorijas MCC kursu, atbrīvo no a) apakšpunkta prasībām.

FCL.740.As Tipa kvalifikācijas derīguma termiņa pagarināšana – dirižabļi

a) Derīguma termiņa pagarināšana. Lai pagarinātu dirižabļu tipa kvalifikāciju derīguma termiņu, pretendents:

- 1) 3 mēnešu laikā pirms kvalifikācijas derīguma beigu datuma nokārto attiecīgā dirižabļu tipa kvalifikācijas pārbaudi saskaņā ar šīs daļas 9. pielikumu; un
- 2) kvalifikācijas derīguma termiņa laikā veic vismaz 2 lidojumu stundas ar attiecīgā tipa dirižabli. Kvalifikācijas pārbaudes ilgumu var ieskaitīt šo 2 stundu apjomā;
- 3) IR(As) derīguma termiņa pagarināšanu var apvienot ar kvalifikācijas pārbaudi klases vai tipa kvalifikācijas derīguma termiņa pagarināšanai.

▼B

- b) Pretendenti, kas līdz tipa kvalifikācijas derīguma beigu datumam nenokārto visas kvalifikācijas pārbaudes iedaļas, neizmanto šīs kvalifikācijas tiesības līdz brīdim, kad kvalifikācijas pārbaude ir nokārtota.

I APAKŠIEDAĻA

PAPILDU KVALIFIKĀCIJAS**FCL.800 Akrobātisko lidojumu kvalifikācija**

- a) Lidmašīnas, TMG vai planiera pilota apliecības turētāji veic akrobātiskos lidojumus tikai tad, ja ir iegūta atbilstīga kvalifikācija.
- b) Akrobātisko lidojumu kvalifikācijas pretendenti:
- 1) pēc apliecības saņemšanas ir veikuši vismaz 40 lidojumu stundas vai – attiecībā uz planieriem – 120 palaišanas ar attiecīgās kategorijas gaisa kuģi PIC statusā;

▼M7

- 2) ir apguvuši mācību kursu, ko nodrošina *DTO* vai *ATO*, tostarp:

▼B

- i) kvalifikācijai atbilstīgas teorētiskās mācības;
 - ii) vismaz 5 stundu vai 20 mācību akrobātiskos lidojumus ar attiecīgās kategorijas gaisa kuģi.
- c) Akrobātisko lidojumu kvalifikācijas tiesības attiecas tikai uz to gaisa kuģu kategoriju, ar kuru tika veikti mācību lidojumi. Tiesības attiecinā uz citu gaisa kuģu kategoriju, ja pilotam ir šīs gaisa kuģu kategorijas apliecība un ja ir sekmīgi veikti vismaz 3 apmācības nolidojumi ar instruktoru, aptverot visu akrobātisko lidojumu mācību programmu attiecīgajai gaisa kuģu kategorijai.

FCL.805 Planiera vilkšanas un reklāmkaroga vilkšanas kvalifikācija

- a) Lidmašīnas vai TMG apliecības turētāji var vilkt planieri vai reklāmkarogu tikai tad, ja ir iegūta atbilstīga planiera vilkšanas vai reklāmkaroga vilkšanas kvalifikācija.
- b) Planiera vilkšanas kvalifikācijas pretendenti:
- 1) pēc apliecības saņemšanas ir veikuši vismaz 30 lidojumu stundas PIC statusā un 60 pacelšanās un nosēšanās ar lidmašīnām, ja paredzēts vilkt lidmašīnas, vai ar TMG, ja paredzēts vilkt TMG;

▼M7

- 2) ir apguvuši mācību kursu, ko nodrošina *DTO* vai *ATO*, tostarp:

▼B

- i) teorētiskās mācības par vilkšanas lidojumiem un procedūrām;
 - ii) vismaz 10 mācību lidojumu stundas, velkot planieri, tostarp 5 apmācības lidojumus ar instruktoru; un
 - iii) izņemot LAPL(S) vai SPL turētājus, 5 iepazīšanās lidojumus ar planieri, kuru palaiž gaisa kuģi.
- c) Reklāmkaroga vilkšanas pretendenti:
- 1) pēc apliecības saņemšanas ir veikuši vismaz 100 lidojumu stundas un 200 pacelšanās un nosēšanās PIC statusā ar lidmašīnām vai TMG. No šīm stundām vismaz 30 lidojumu stundas ir veiktas ar lidmašīnām, ja paredzēts veikt lidmašīnu lidojumus, vai ar TMG, ja paredzēts veikt TMG lidojumus;

▼ M7

2) ir apguvuši mācību kursu, ko nodrošina *DTO* vai *ATO*, tostarp:

▼ B

- i) teorētiskās mācības par vilkšanas lidojumiem un procedūrām;
 - ii) vismaz 10 mācību lidojumu stundas, velkot reklāmkarogu, tostarp 5 apmācības lidojumus ar instruktoru.
- d) Planiera un reklāmkaroga vilkšanas kvalifikācijas tiesības attiecas tikai uz lidmašīnām vai TMG atbilstīgi tam, ar kādu gaisa kuģi tika veikti mācību lidojumi. Tiesības attiecinā uz citu gaisa kuģu kategoriju, ja pilotam ir lidmašīnu vai TMG apliecība un ja ir sekmīgi veikti vismaz 3 apmācības nolidojumi ar instruktoru, aptverot visu vilkšanas mācību programmu attiecīgajai gaisa kuģu kategorijai.
- e) Lai izmantotu planiera vai reklāmkaroga vilkšanas kvalifikācijas tiesības, kvalifikācijas turētājs iepriekšējos 24 mēnešos ir veicis vismaz 5 vilkšanas lidojumus.
- f) Ja pilots neatbilst e) apakšpunkta prasībām, pirms tiesību izmantošanas atsākšanas pilots veic trūkstošos vilkšanas lidojumus ar instruktoru vai instruktora uzraudzībā.

FCL.810 Nakts lidojumu kvalifikācija

a) Lidmašīnas, TMG, dirižabļi.

▼ M7

- 1) Ja *LAPL*, *SPL* vai *PPL* tiesības lidmašīnām, *TMG* vai dirižabļiem paredzēts izmantot *VFR* apstākļos naktī, pretendenti apgūst mācību kursu, ko nodrošina *DTO* vai *ATO*. Mācību kursā ir:

▼ B

i) teorētiskās mācības;

▼ M3

- ii) vismaz 5 nakts lidojumu stundas ar attiecīgās kategorijas gaisa kuģi, tostarp 3 apmācības lidojumu stundas ar instruktoru, tajā skaitā vismaz 1 maršruta navigācijas stunda ar vismaz vienu apmācības maršruta nolidojumu ar instruktoru vismaz 50 km (27 NM) attālumā, kā arī 5 patstāvīgas pacelšanās un 5 patstāvīgas nosēšanās ar pilnīgu apstāšanos.

▼ B

- 2) Pirms nakts apmācības pabeigšanas *LAPL* turētāji ir apguvuši pamata instrumentālo lidojumu apmācību, kas nepieciešama *PPL* saņemšanai.
- 3) Ja pretendentiem ir gan viena virzuļdzinēja lidmašīnas (sauszeme), gan *TMG* klases kvalifikācija, 1) punkta prasības var izpildīt ar vienas klases vai abu klašu lidaparātiem.
- b) Helikopteri. Ja *PPL* tiesības helikopteriem ir paredzēts izmantot *VFR* apstākļos naktī, pretendents:
- 1) pēc apliecības saņemšanas ir veicis vismaz 100 lidojumu stundas ar helikopteriem pilota statusā, tostarp vismaz 60 lidojumu stundas ar helikopteriem *PIC* statusā un 20 maršruta lidojumu stundas;

▼ M7

- 2) ir apguvis mācību kursu, ko nodrošina *DTO* vai *ATO*. Mācību kursu apgūst sešu mēnešu laikā, un tajā ir:

▼ B

- i) teorētiskās mācības 5 stundu apjomā;
- ii) 10 apmācības instrumentālo mācību lidojumu stundas ar instruktoru ar helikopteriem; un

▼B

- iii) 5 nakts lidojumu stundas, tostarp 3 apmācības nolidojumu stundas ar instruktoru, tajā skaitā 1 maršruta navigācijas stunda un 5 patstāvīgie nakts cikli. Katrā ciklā ir pacelšanās un nosēšanās.
- 3) Pretendentam, kam ir vai ir bijusi IR lidmašīnai vai TMG, ieskaita 5 stundu izpildi no 2) punkta ii) apakšpunkta prasībām.
- c) Gaisa baloni. Ja LAPL tiesības gaisa baloniem vai BPL tiesības paredzēts izmantot VFR apstākļos naktī, pretendenti veic vismaz 2 nakts mācību lidojumus, un katrs no tiem ilgst vismaz 1 stundu.

FCL.815 Kalnu lidojumu kvalifikācija

- a) Tiesības. Kalnu lidojumu kvalifikācijas turētājs ir tiesīgs veikt lidojumus ar lidmašīnām vai TMG, paceļoties no un nosēžoties uz virsmām, kas atbilst dalībvalstu attiecīgi norīkoto iestāžu noteiktajām kvalifikācijas prasībām.

Sākotnējo kalnu lidojumu kvalifikāciju var iegūt:

- 1) uz riteņiem, lai iegūtu tiesības pacelties no un nosēsties uz virsmām, ko neklāj sniegs; vai
- 2) uz slēpēm, lai iegūtu tiesības pacelties no un nosēsties uz virsmām, ko klāj sniegs.
- 3) Sākotnējās kvalifikācijas tiesības var attiecināt uz riteņu vai slēpju varianta tiesībām, ja pilots ir apguvis attiecīgu papildu iepazīšanās kursu, tostarp teorētiskās mācības un mācību lidojumus ar kalnu lidojumu instruktoru.

▼M7

- b) Mācību kurss. Kalnu lidojumu kvalifikācijas pretendenti 24 mēnešu laikā ir apguvuši teorētisko mācību kursu un mācību lidojumu kursu, ko nodrošina *DTO* vai *ATO*. Kurša saturs atbilst pieprasītās kalnu lidojumu kvalifikācijas prasībām.

▼B

- c) Prasmju pārbaude. Pēc mācību kursa apguves pretendents nokārto prasmju pārbaudi ar šādam nolūkam kvalificētu FE. Prasmju pārbaudē ir:
 - 1) mutisks teorētisko zināšanu eksāmens;
 - 2) 6 nosēšanās uz vismaz 2 atšķirīgām virsmām atbilstīgi kalnu lidojumu kvalifikācijas prasībām, izņemot to virsmu, no kuras veic pacelšanos.
- d) Derīguma termiņš. Kalnu lidojumu kvalifikācijas derīguma termiņš ir 24 mēneši.
- e) Derīguma termiņa pagarināšana. Lai pagarinātu kalnu lidojumu kvalifikācijas derīguma termiņu, pretendents:
 - 1) iepriekšējos 24 mēnešos ir veicis vismaz 6 nosēšanās kalnos; vai
 - 2) nokārto kvalifikācijas pārbaudi. Kvalifikācijas pārbaude atbilst c) apakšpunkta prasībām.
- f) Derīguma termiņa atjaunošana. Ja kvalifikācijas derīguma termiņš ir beidzies, pretendents izpilda e) apakšpunkta 2) punkta prasības.

FCL.820 Pārbaudes lidojumu kvalifikācija

- a) Lidmašīnas vai helikoptera pilota apliecības turētāji pilda PIC funkcijas 1. un 2. kategorijas pārbaudes lidojumos, kā noteikts 21. daļā, tikai tad, ja ir iegūta pārbaudes lidojumu kvalifikācija.
- b) Pārbaudes lidojumu kvalifikācijas prasība, ko nosaka a) apakšpunkts, attiecas tikai uz pārbaudes lidojumiem, ko veic ar:
 - 1) helikopteriem, kas ir sertificēti vai kas jāsertificē saskaņā ar CS-27 vai CS-29 standartu vai līdzvērtīgām lidojumperīguma normām; vai

▼B

- 2) lidmašīnām, kas sertificētas vai kas jāsertificē saskaņā ar:
- i) CS-25 standartu vai līdzvērtīgām lidojumderīguma normām; vai
 - ii) CS-23 standartu vai līdzvērtīgām lidojumderīguma normām, izņemot lidmašīnas, kuru maksimālā pacelšanās masa ir zem 2 000 kg.
- c) Pārbaudes lidojumu kvalifikācijas turētāja tiesības ar attiecīgās kategorijas gaisa kuģi:
- 1) 1. kategorijas pārbaudes lidojumu kvalifikācijas iegūšanai – PIC vai otrā pilota statusā veikt visu kategoriju pārbaudes lidojumus saskaņā ar 21. daļu;
 - 2) 2. kategorijas pārbaudes lidojumu kvalifikācijas iegūšanai:
 - i) veikt 1. kategorijas pārbaudes lidojumus saskaņā ar 21. daļu:
 - otrā pilota statusā; vai
 - PIC statusā attiecībā uz lidmašīnām, kas norādītas b) apakšpunkta 2) punkta ii) apakšpunktā, izņemot tās, kuras ietilpst reģionālo lidmašīnu (*commuter aeroplanes*) kategorijā vai kuru projektētais pikēšanas ātrums pārsniedz 0,6 mahus, vai kurām maksimālā mākoņu apakšējā robeža ir augstāka par 25 000 pēdām;
 - ii) PIC vai otrā pilota statusā veikt visu citu kategoriju pārbaudes lidojumus saskaņā ar 21. daļu;

▼M5

- 3) veikt lidojumus bez tipa vai klases kvalifikācijas, kā noteikts H apakšdaļā; pārbaudes lidojumu kvalifikāciju neizmanto komerciālo gaisa pārvadājumu darbībām.

▼B

- d) Pirmreizējās pārbaudes lidojumu kvalifikācijas pretendenti ir:
- 1) vismaz attiecīgās gaisa kuģu kategorijas CPL un IR turētāji;
 - 2) veikuši vismaz 1 000 lidojumu stundas ar attiecīgās kategorijas gaisa kuģiem; no tām vismaz 400 lidojumu stundas veiktas PIC statusā;
 - 3) apguvuši ATO mācību kursu, kas atbilst paredzētajai gaisa kuģa un lidojumu kategorijai. Mācību procesā ir vismaz šādi priekšmeti:
 - tehniskais raksturojums,
 - stabilitātes un kontroles/vadības īpašības,
 - sistēmas,
 - pārbauzu pārvaldība,
 - riska/drošības pārvaldība.
- e) Pārbaudes lidojumu kvalifikācijas turētāju tiesības var attiecināt uz citu pārbaudes lidojumu kategoriju vai citu gaisa kuģu kategoriju, ja ATO ir ticis apgūts papildu mācību kurss.

▼M3**FCL.825 Maršruta instrumentālo lidojumu kvalifikācija (EIR)**

- a) Tiesības un nosacījumi
- 1) Maršruta instrumentālo lidojumu kvalifikācijas (EIR) turētājam ir tiesības veikt lidojumus dienas laikā IFR apstākļos lidojuma maršruta posmā ar kvalifikācijai atbilstošas klases vai tipa lidmašīnu. Šīs tiesības var paplašināt attiecībā uz lidojumu veikšanu naktī IFR apstākļos lidojuma maršruta posmā, ja pilotam ir kvalifikācija lidojumu veikšanai naktī saskaņā ar FCL.810. punktu.

▼ **M3**

- 2) EIR turētājs drīkst sākt vai turpināt lidojumu, attiecībā uz kuru EIR turētājs plāno izmantot savā kvalifikācijā paredzētās tiesības, tikai tad, ja jaunākā pieejamā informācija par meteoroloģiskajiem apstākļiem norāda, ka
 - i) izlidošanas vietā ir tādi laika apstākļi, kas ļauj lidojuma posmu no pacelšanās līdz plānotajai pārejai no VFR uz IFR veikt atbilstoši VFR; un
 - ii) paredzētajā ierašanās laikā plānotajā galamērķa lidlaukā būs tādi laika apstākļi, kas ļauj lidojuma posmu no pārejas no IFR uz VFR līdz nolaišanās brīdim veikt atbilstoši VFR.
- b) Priekšnosacījumi. EIR pretendents ir vismaz PPL(A), un tas ir veicis vismaz 20 maršruta lidojumu stundas ar lidmašīnu PIC statusā.
- c) Mācību kurss. EIR pretendents 36 mēnešu laikā ATO ir pabeidzis:
 - 1) vismaz 80 stundas ilgu teorētisko mācību kursu saskaņā ar FCL.615. punktu; un
 - 2) instrumentālo lidojumu mācības, kurās:
 - i) mācību lidojumi viendzinēja EIR saņemšanai ietver vismaz 15 stundas instrumentālo mācību lidojumu instruktora pavadībā; un
 - ii) mācību lidojumi daudzdzinēju EIR saņemšanai ietver vismaz 16 stundas instrumentālo mācību lidojumu instruktora pavadībā, un vismaz 4 stundas no šī laika veic mācību lidojumus ar daudzdzinēju lidmašīnām.
- d) Teorētiskās zināšanas Pirms prasmju pārbaudes pretendents apliecinā, ka viņa teorētisko zināšanu līmenis FCL.615. punkta b) apakšpunktā minētajos mācību priekšmetos atbilst piešķirtajām tiesībām.
- e) Prasmju pārbaude. Pēc mācību kursa apguves pretendents nokārto prasmju pārbaudi ar lidmašīnu ar IRE. Prasmju pārbaudi daudzdzinēju EIR saņemšanai kārtā ar daudzdzinēju lidmašīnu. Prasmju pārbaudi viendzinēja EIR saņemšanai kārtā ar viendzinēja lidmašīnu.
- f) Atkāpjoties no c) un d) apakšpunkta, viendzinēja EIR turētājs, kuram ir arī daudzdzinēju klases vai tipa kvalifikācija un kurš vēlas pirmoreiz saņemt daudzdzinēju EIR, pabeidz ATO rīkotu mācību kursu, kas ietver vismaz 2 stundas instrumentālo lidojumu ar daudzdzinēju lidmašīnu lidojuma maršruta posmā instruktora pavadībā, un nokārto e) apakšpunktā minēto prasmju pārbaudi.
- g) Derīguma termiņš, tā pagarināšana un atjaunošana
 - 1) EIR ir derīga 1 gadu.
 - 2) EIR derīguma termiņa pagarināšanas pretendenti:
 - i) 3 mēnešu laikā tieši pirms kvalifikācijas derīguma termiņa beigām nokārto kvalifikācijas pārbaudi ar lidmašīnu; vai
 - ii) 12 mēnešu laikā pirms kvalifikācijas derīguma termiņa beigām pabeidz 6 stundas PIC statusā IFR apstākļos un veic vismaz 1 vienu stundu ilgu mācību lidojumu tāda instruktora pavadībā, kam ir tiesības sniegt IR(A) vai EIR apmācību.

▼ **M3**

- 3) Katrai otrajai turpmākajai derīguma termiņa pagarināšanai EIR turētājs nokārto kvalifikācijas pārbaudi saskaņā ar g) apakšpunkta 2) punkta i) apakšpunktu.
- 4) Ja EIR derīguma termiņš ir beidzies, pretendents tiesību atjaunošanas nolūkā:
 - i) lai sasniegtu vajadzīgo kvalifikācijas līmeni, pabeidz prasmju atsvaidzināšanas apmācību pie instruktora, kam ir tiesības sniegt IRI(A) vai EIR apmācību; un
 - ii) nokārto kvalifikācijas pārbaudi.
- 5) Ja EIR derīguma termiņš nav ticis pagarināts vai atjaunots 7 gadu laikā kopš pēdējā derīguma termiņa beigām, turētājam arī vēlreiz jākārt EIR teorētiskie eksāmeni saskaņā ar FCL.615. punkta b) apakšpunktu.

▼ **M4**

- 6) Attiecībā uz daudzdzinēju *EIR* – kvalifikācijas pārbaudi derīguma termiņa pagarināšanai vai atjaunošanai un g) apakšpunkta 2) punkta ii) apakšpunktā prasīto mācību lidojumu veic ar daudzdzinēju lidmašīnu. Ja pilotam ir arī viendzinēja *EIR*, ar šo kvalifikācijas pārbaudi arī pagarina vai atjauno viendzinēja *EIR*. Mācību nolidojums ar daudzdzinēju lidmašīnu atbilst arī mācību nolidojuma prasībai viendzinēja *EIR*.

▼ **M3**

- h) Ja EIR pretendents ir pabeidzis instrumentālo lidojumu laiku tāda IRI(A) vai FI(A) instruktora pavadībā, kam ir tiesības sniegt IR vai EIR apmācību, ne vairāk kā attiecīgi 5 vai 6 no šīm stundām var ieskaitīt c) apakšpunkta 2) punkta i) un ii) apakšpunktā prasīto stundu izpildē. c) apakšpunkta 2) punkta ii) apakšpunktā prasītās 4 stundas instrumentālo mācību lidojumu ar daudzdzinēju lidmašīnām neattiecas uz šo prasību izpildes ieskaiti.
 - 1) Lai noteiktu, cik stundas var ieskaitīt prasību izpildē, kā arī lai apzinātu apmācības vajadzības, pretendents ATO aizpilda pirmsiestāšanās novērtējumu.
 - 2) IRI(A) vai FI(A) sniegto instrumentālo lidojumu mācību pabeigšanu dokumentē īpašā mācību dokumentā, un to paraksta instruktors.
- i) EIR pretendentiem, kam ir *Part-FCL PPL* vai *CPL* un derīga IRI(A), ko izdevusi trešā valsts saskaņā ar Čikāgas konvencijas 1. pielikuma prasībām, var pilnā apmērā ieskaitīt šā punkta c) apakšpunktā norādīto mācību kursu prasību izpildē. Lai saņemtu EIR, pretendents:
 - 1) sekmīgi nokārto EIR prasmju pārbaudi;
 - 2) atkāpjoties no d) apakšpunkta, prasmju pārbaudē eksaminētājam pierāda, ka pretendents ir atbilstoša līmeņa teorētiskās zināšanas par aviāciju reglamentējošiem normatīvajiem aktiem, meteoroloģiju un lidojumu plānošanu un veikšanu (IR);
 - 3) pretendents ir vismaz 25 stundu lidojuma laika pieredze lidojumos ar lidmašīnām IFR apstākļos PIC statusā.

FCL.830 Kvalifikācija lidošanai ar planieri mākoņos

- a) Pilota apliecības turētājs, kuram ir tiesības vadīt planierus, drīkst veikt lidojumus mākoņos ar planieri vai planieri ar dzinēju, izņemot TMG, tikai tad, ja viņam ir kvalifikācija lidošanai ar planieri mākoņos.

▼ M3

- b) Pretendents uz kvalifikāciju lidošanai ar planieri mākoņos ir pabeidzis vismaz:
- 1) pēc apliecības izsniegšanas – 30 stundas PIC statusā lidojumos ar planieriem vai planieriem ar dzinēju;

▼ M7

- 2) ir apguvuši mācību kursu, ko nodrošina *DTO* vai *ATO*, tostarp:

▼ M3

- i) teorētiskās mācības; un
 - ii) vismaz 2 apmācības nolikuma stundas ar instruktoru planieros vai planieros ar dzinēju, kad planieri vada, tikai pamatojoties uz instrumentu rādījumiem, pie tam ne vairāk kā vienu stundu no šī laika drīkst veikt ar *TMG*; un
- 3) prasmju pārbaudi ar šādam nolūkam kvalificētu *FE*.
- c) *EIR* vai *IR(A)* turētājiem ieskaita b) apakšpunkta 2) punkta i) apakšpunktā noteiktās prasības izpildi. Atkāpjoties no b) apakšpunkta 2) punkta ii) apakšpunkta, pabeidz vismaz vienu apmācības nolikuma stundu ar instruktoru planierī vai planierī ar dzinēju, izņemot *TMG*, kad planieri vada, tikai pamatojoties uz instrumentu rādījumiem.
- d) Lidošanai mākoņos paredzētās kvalifikācijas turētāji savas tiesības var izmantot tikai tad, ja pēdējos 24 mēnešos ir veikuši vismaz 1 stundu lidojumu laika vai 5 lidojumus *PIC* statusā, izmantojot tiesības saskaņā ar kvalifikāciju lidošanai mākoņos ar planieriem vai planieriem ar dzinēju, izņemot *TMG*.
- e) Lidošanai mākoņos paredzētās kvalifikācijas turētāji, kuri neatbilst d) apakšpunkta prasībām, pirms tie atsāk izmantot tiesības:
- 1) nokārto prasmju pārbaudi ar šādam nolūkam kvalificētu *FE*; vai
 - 2) kvalificēta instruktora pavadībā izpilda d) apakšpunktā noteiktās prasības par papildu lidojumu laiku vai lidojumiem.
- f) Derīgas *EIR* vai *IR(A)* turētājiem pilnā apmērā ieskaita d) apakšpunktā noteikto prasību izpildi.

▼ B**J APAKŠIEDAĻA*****INSTRUKTORI******1. IEDAĻA******Kopīgās prasības*****FCL.900 Instruktoru sertifikāti**

- a) Vispārīgās prasības. Persona tikai tad vada:
- 1) mācību lidojumus ar gaisa kuģi, ja viņam/viņai ir:
 - i) pilota apliecība, kas izsniegta vai apstiprināta saskaņā ar šo regulu;
 - ii) attiecīgajām mācībām atbilstīgs instruktora sertifikāts, kas izsniegts saskaņā ar šo apakšiedaļu;
 - 2) trenāziera mācību lidojumu vai *MCC* mācības, ja viņam/viņai ir attiecīgajām mācībām atbilstīgs instruktora sertifikāts, kas izsniegts saskaņā ar šo apakšiedaļu.

▼B

b) Īpašie nosacījumi

- 1) Ieviešot jaunu gaisa kuģi dalībvalstī vai ekspluatanta flotē, kad nav iespējams nodrošināt šīs apakšsadaļas prasību izpildi, kompetentā iestāde ir tiesīga izsniegt īpašu sertifikātu, kas piešķir mācību lidojumu vadīšanas tiesības. Šāds sertifikāts attiecas tikai uz mācību lidojumiem, kas nepieciešami jauna gaisa kuģu tipa ieviešanai, un tā derīguma termiņš nepārsniedz 1 gadu.
- 2) Saskaņā ar b) apakšpunkta 1) punktu izsniegta sertifikāta turētāji, kas vēlas pieteikties uz instruktora sertifikātu, izpilda priekšnosacījumus un derīguma termiņa pagarināšanas prasības, kas noteiktas šai instruktoru kategorijai. Neatkarīgi no FCL.905.TRI (b) TRI apliecībā, kas izdota saskaņā ar šo [apakš]punktu, ietilpst tiesības nodrošināt pildīt instruktora funkcijas attiecīgā tipa TRI vai SFI apliecību izsniegšanai.

c) Mācības ārpus dalībvalstu teritorijas

- 1) Neatkarīgi no a) punkta – ja mācību lidojumus nodrošina ATO, kas atrodas ārpus dalībvalstu teritorijas, kompetentā iestāde ir tiesīga izsniegt instruktora sertifikātu pretendentam, kuram ir pilota apliecība, kas izsniegta saskaņā ar Čikāgas konvencijas 1. pielikumu, ja pretendents:
 - i) ir ieguvis vismaz tādu apliecību, kvalifikāciju vai sertifikātu, kas ir līdzvērtīgs tai, kurai atbilstīgi viņš/viņa drīkst pildīt instruktora funkcijas, un – jebkurā gadījumā – vismaz CPL.
 - ii) atbilst attiecīgā instruktoru sertifikāta izsniegšanas prasībām, kas noteiktas šajā apakšsadaļā;
 - iii) kompetentajai iestādei apliecina adekvātu zināšanu līmeni par Eiropas aviācijas drošības noteikumiem, lai spētu īstenot instruktora tiesības saskaņā ar šo daļu.
- 2) Sertifikāta tiesības attiecas tikai uz mācību lidojumu vadīšanu:
 - i) ATO, kas atrodas ārpus dalībvalstu teritorijas;
 - ii) studentpilottiem, kas pietiekami labi pārvalda valodu, kādā tiek vadīti mācību lidojumi.

FCL.915 Vispārīgi priekšnosacījumi un prasības instruktoriem

- a) Vispārīgās prasības. Instruktoru sertifikāta pretendents ir vismaz 18 gadu vecs.
- b) Papildu prasības instruktoriem, kas vada mācību lidojumus ar gaisa kuģi. Instruktoru sertifikāta pretendents vai šāda sertifikāta turētājs ar tiesībām vadīt mācību lidojumus ar gaisa kuģi:
 - 1) ir vismaz apliecības un – attiecīgos gadījumos – arī kvalifikācijas turētājs ar tiesībām vadīt mācību lidojumus;
 - 2) izņemot pārbaudes lidojumu instruktoru, ir:

▼M3

- i) veicis vismaz 15 stundas lidojumu laika pilota statusā ar tādas klases vai tipa gaisa kuģi, kādā ir jāvada mācību lidojumi; attiecīgā gadījumā no tām ne vairāk kā 7 stundas var veikt ar gaisa kuģa klasei vai tipam atbilstīgu FSTD; vai

▼B

- ii) nokārtojis kompetenču pārbaudi attiecīgajā gaisa kuģu klases vai tipa instruktoru kategorijā;
- 3) ir tiesīgs šādos mācību lidojumos veikt PIC funkcijas.
- c) Prasību izpildes ieskaitīšana turpmāko kvalifikāciju iegūšanai un derīguma termiņa pagarināšanai.
 - 1) Papildu instruktoru sertifikātu pretendentiem var ieskaitīt mācību vadīšanas un mācību apguves prasības, kas izpildītas jau iegūtā instruktoru sertifikāta iegūšanai.

▼B

- 2) Lidojumu stundas eksaminētāja statusā prasmju pārbaudēs vai kvalifikācijas pārbaudēs pilnā apjomā ieskaita visu jau iegūto instruktora sertifikātu derīguma termiņa pagarināšanas prasību izpildē.

▼M4

- d) Prasību izpildes attiecināšanā uz citiem tiptiem ņem vērā attiecīgos elementus, kas noteikti datos par piemērotību ekspluatācijai saskaņā ar 21. daļas noteikumiem.

▼B**FCL.920 Instruktoru kompetences un to pārbaude**

Visiem instruktoriem nodrošina mācības šādu kompetenču iegūšanai:

- mācību līdzekļu sagatavošana,
- mācību procesu veicinoša klimata radīšana,
- zināšanu nodošanas prasmes,
- apdraudējuma un kļūdu pārvaldības (TEM) un apkalpes resursu pārvaldības integrēšana,
- laika pārvaldība mācību mērķu sasniegšanai,
- mācību procesa sekmēšana,
- apmācāmās personas snieguma novērtēšana,
- progresu uzraudzīšana un izvērtēšana,
- mācību sesiju novērtēšana,
- ziņojuma sagatavošana par sasniegto rezultātu.

FCL.925 Papildu prasības MPL mācību instruktoriem

- a) Instruktori, kas vada MPL mācības:
- 1) ir sekmīgi apguvuši MPL mācību instruktora kursu, ko nodrošina ATO; un
 - 2) turklāt attiecībā uz MPL integrētā mācību kursa pamata, vidējā un augstākā līmeņa mācību posmiem:
 - i) ir ieguvuši daudzpilotu lidojumu pieredzi; un
 - ii) ir apguvuši sākotnējās apkalpes resursu pārvaldības mācības pie komerciālu gaisa pārvadājumu ekspluatanta, kas apstiprināts saskaņā ar attiecīgajām lidaparātu ekspluatācijas prasībām.
- b) MPL mācību instruktoru mācību kurss.
- 1) MPL mācību instruktoru mācību kursā ir mācības vismaz 14 stundu apjomā.
Pēc mācību kursa apguves pretendents iegūst instruktora kompetenču un mācību procesa kompetenču pieejas zināšanu novērtējumu.
 - 2) Novērtējumu veido praktiska mācību lidojumu vadīšanas prasmju apliecināšana atbilstīgā MPL mācību kursa posmā. Šo novērtēšanas procesu saskaņā ar K apakšsadaļu vada kvalificēts eksaminētājs.
 - 3) Pretendentam pēc sekmīgas MPL mācību kursa apguves ATO izsniedz MPL mācību instruktora kvalifikācijas sertifikātu.
- c) Lai saglabātu tiesības, instruktors iepriekšējos 12 mēnešos MPL mācību kursa ietvaros ir vadījis:
- 1) 1 treniņlidojumu mācību lidojumu vismaz 3 stundu ilgumā; vai
 - 2) 1 treniņlidojumu gaisā vismaz 1 stundas ilgumā, tostarp vismaz 2 pacelšanās un nosēšanās.
- d) Ja instruktors nav izpildījis c) apakšpunkta prasības, tad pirms MPL mācību lidojumu vadīšanas tiesību izmantošanas viņš:

▼B

1) piedalās atsvaidzināšanas mācībās, ko nodrošina ATO, lai sasniegtu instruktora kompetenču pārbaudes nokārtošanai nepieciešamo kompetences līmeni; un

2) nokārto b) apakšpunkta 2) punktā noteikto kompetenču pārbaudi.

▼M7**FCL.930 Mācību kurss**

a) Instruktoru sertifikāta pretendents ir apguvis teorētisko mācību un mācību lidojumu kursu, ko nodrošina ATO. Planieru vai gaisa balonu instruktora sertifikāta pretendents var būt apguvis teorētisko mācību un mācību lidojumu kursu, ko nodrošina DTO.

b) Papildus katras instruktora kategorijas konkrētajiem elementiem, kas noteikti šajā pielikumā (FCL daļa), mācību kursā ir arī FCL.920. punktā noteiktie elementi.

▼B**FCL.935 Kompetenču pārbaude**

a) Izņemot daudzpilotu apkalpes sadarbības instruktora (MCCI), trenāžiera mācību instruktora (STI), kalnu lidojumu kvalifikācijas mācību instruktora (MI) un pārbaudes lidojumu instruktora (FTI), instruktora sertifikāta pretendents nokārto attiecīgās gaisa kuģu kategorijas kompetenču pārbaudi, lai saskaņā ar K apakšsadaļu kvalificētam eksaminētājam apliecinātu spēju nodrošināt studentpilotu mācību vadīšanu nolūkā sasniegt attiecīgajai apliecībai, kvalifikācijai vai sertifikātam atbilstīgu līmeni.

b) Šajā pārbaudē ietilpst:

1) FCL.920 aprakstīto kompetenču apliecināšana attiecībā uz pirmslidojuma un pēclidojuma instruktāžu un teorētisko mācību vadīšanu;

2) mutisks teorijas eksāmens uz zemes, pirmslidojuma un pēclidojuma instruktāža un instruktāžas spēju apliecināšana lidojuma laikā ar attiecīgās klases vai tipa gaisa kuģi vai FSTD;

3) atbilstīgi uzdevumi instruktora kompetenču novērtēšanai.

c) Pārbaudi veic ar tādas pašas klases vai tipa gaisa kuģi vai FSTD, kādu izmanto lidojumu mācībās.

d) Ja kompetenču pārbaude ir nepieciešama, lai pagarinātu instruktora sertifikāta derīguma termiņu, pretendents, kas nenokārto kompetenču pārbaudi, līdz sekmīgai pārbaudes nokārtošanai sertifikāta tiesības neizmanto.

FCL.940 Instruktoru sertifikātu derīguma termiņš

Izņemot MI un neskarot FCL.900 b) apakšpunkta 1) punktu, instruktora sertifikāta derīguma termiņš ir 3 gadi.

▼M4**FCL.945 Instruktoru pienākumi**

Pēc mācību lidojumu pabeigšanas SEP vai TMG klases kvalifikācijas derīguma termiņa pagarināšanai saskaņā ar FCL.740.A b) apakšpunkta 1) punktu un tikai tad, ja ir izpildīti visi pārējie termiņa pagarināšanas kritēriji, kas prasīti FCL.740.A b) apakšpunkta 1) punktā, instruktors apstiprina pretendenta apliecību ar jauno kvalifikācijas vai sertifikāta derīguma beigu datumu, ja īpaši šim nolūkam viņu pilnvarojusi kompetentā iestāde, kas atbild par pretendenta apliecību.

▼B

2. IEDAĻA

*Īpašas prasības lidojumu instruktoram – FI***FCL.905.FI FI – tiesības un nosacījumi**

FI piešķir tiesības vadīt mācību lidojumus, lai:

- a) izsniegtu attiecīgās gaisa kuģu kategorijas PPL, SPL, BPL un LAPL, pagarinātu vai atjaunotu tās derīguma termiņu;
- b) izsniegtu klases un tipa kvalifikācijas vienpilota viendzinēja gaisa kuģim, izņemot vienpilota augstas veikspējas sarežģītās lidmašīnas; tiesību attiecināšanai uz citu gaisa balonu klasi un grupu un tiesību attiecināšanai uz citu planieru klasi;
- c) izsniegtu vienpilota vai daudzpilota dirižabļu tipa kvalifikācijas;
- d) izsniegtu attiecīgās gaisa kuģu kategorijas CPL, pagarinātu vai atjaunotu tās derīguma termiņu, ja FI ir veicis vismaz 500 lidojumu stundas šādas kategorijas gaisa kuģa pilota statusā, tostarp vismaz 200 mācību lidojumu stundas;
- e) izsniegtu nakts lidojumu kvalifikāciju, ja FI:
 - 1) ir kvalificēts veikt nakts lidojumus ar attiecīgās kategorijas gaisa kuģi;
 - 2) saskaņā ar i) apakšpunktu kvalificētam FI ir apliecinājis spēju vadīt nakts mācību lidojumus; un
 - 3) atbilst nakts lidojumu pieredzes prasībām, ko nosaka FCL.060 b) apakšpunkta 2) punkts.

▼M3

- f) izsniegtu vilkšanas lidojumu vai akrobātisko lidojumu kvalifikāciju vai FI(S) gadījumā kvalifikāciju lidošanai mākoņos, pagarinātu vai atjaunotu tās derīguma termiņu, ja ir iegūtas šādas tiesības un ja FI saskaņā ar i) apakšpunktu kvalificētam FI ir apliecinājis spēju vadīt mācību lidojumus šādai kvalifikācijai;
- g) izsniegtu attiecīgās gaisa kuģu kategorijas EIR vai IR, pagarinātu vai atjaunotu tās derīguma termiņu, ja FI:

▼B

- 1) ir veicis vismaz 200 lidojumu stundas atbilstīgi IFR; no tām ne vairāk par 50 stundām var būt zemes instrumentālā treniņa laiks ar FFS, FTD 2/3 vai FNPT II;
- 2) kā studentpilots ir apguvis IRI mācību kursu un ir nokārtojis IRI sertifikāta kompetenču pārbaudi; un
- 3) turklāt:

▼M3

- i) attiecībā uz daudzdzinēju lidmašīnām ir izpildījis CRI prasības par daudzdzinēju lidmašīnām;

▼B

- ii) attiecībā uz daudzdzinēju helikopteriem ir izpildījis TRI sertifikāta izsniegšanas prasības.
- h) izsniegtu vienpilota daudzdzinēju klases vai tipa kvalifikācijas, izņemot vienpilota augstas veikspējas sarežģītās lidmašīnas, ja FI:
 - 1) attiecībā uz lidmašīnām atbilst CRI mācību kursa priekšnosacījumiem, kas noteikti FCL.915.CRI a) apakšpunktā, un FCL.930.CRI un FCL.935 prasībām;

▼ M3

- 2) attiecībā uz helikopteriem atbilst FCL.910.TRI c) apakšpunkta 1) punkta prasībām un TRI(H) mācību kursa priekšnosacījumiem, kas noteikti FCL.915.TRI d) apakšpunkta 2) punktā;

▼ B

- i) izsniegtu FI, IRI, CRI, STI vai MI sertifikātu, pagarinātu vai atjaunotu tā derīguma termiņu, ja FI:

- 1) ir veicis vismaz:

- i) attiecībā uz FI(S) – vismaz 50 mācību lidojumu stundas ar planieriem vai 150 palaišanas planieru mācību lidojumos;
- ii) attiecībā uz FI(B) – vismaz 50 mācību lidojumu stundas ar gaisa baloniem vai 50 pacelšanās gaisa balonu mācību lidojumos;
- iii) visos citos gadījumos – 500 mācību lidojumu stundas ar attiecīgās kategorijas gaisa kuģi;

- 2) ir nokārtojis kompetenču pārbaudi saskaņā ar FCL.935 ar attiecīgās kategorijas gaisa kuģi, lai lidojumu instruktora eksaminētājam (FIE) apliecinātu spēju vadīt FI sertifikāta mācības;

- j) izsniegtu MPL, pagarinātu vai atjaunotu tās derīguma termiņu, ja FI:

- 1) mācību lidojumu pamata posmam ir veicis vismaz 500 lidojumu stundas lidmašīnas pilota statusā, tostarp vismaz 200 mācību lidojumu stundas;

- 2) mācību pamata līmeņa posmam:

- i) ir ieguvis daudzdzinēju lidmašīnas IR un tiesības vadīt IR mācības; un
- ii) ir veicis vismaz 1 500 daudzpilotu apkalpes lidojumu stundas.

- 3) Ja FI jau ir kvalificēts vadīt mācības ATP(A) vai CPL(A)/IR integrētajos mācībuursos, 2) punkta ii) apakšpunkta prasības var aizstāt ar prasību apgūt strukturētu mācību kursu, ko veido:

- i) MCC kvalifikācija;
- ii) 5 mācību lidojumu novērošana MPL kursa 3. posmā;
- iii) 5 mācību lidojumu novērošana MPL kursa 4. posmā;
- iv) ekspluatantu regulāro avioreisu 5 praktisko mācību lidojumu sesiju novērošana;
- v) MCCI instruktora kursa saturs.

Šajā gadījumā FI vada pirmās 5 instruktora uzraudzītās sesijas, ko uzrauga MPL mācību lidojumiem kvalificēts TRI(A), MCCI(A) vai SFI(A).

FCL.910.FI FI – tiesību ierobežojumi**▼ M7**

- a) *FI* tiesības attiecas tikai uz mācību lidojumu vadīšanu tās pašas gaisa kuģu kategorijas *FI* uzraudzībā, kuru šim nolūkam izraudzījusies *DTO* vai *ATO*, šādos gadījumos:

▼ B

- 1) PPL, SPL, BPL un LAPL izsniegšanai;
- 2) visos PPL līmeņa lidmašīnu un helikopteru integrētajos mācībuursos;

▼ M3

- 3) vienpilota viendzinēja gaisa kuģu klases un tipa kvalifikācijām, izņemot vienpilota augstas veiktspējas sarežģītas lidmašīnas, tiesību attiecināšanai uz citu gaisa balonu klasi un grupu un tiesību attiecināšanai uz citu planieru klasi;

▼ B

- 4) nakts lidojumu, vilkšanas vai akrobātisko lidojumu kvalifikācijām.
- b) Vadot uzraudzītas mācības saskaņā ar a) apakšpunktu, FI nav tiesību atļaut studentpilotiem veikt pirmos patstāvīgos lidojumus un pirmos patstāvīgos maršruta lidojumus.
- c) FI sertifikāta ierobežojumus, kas noteikti a) un b) apakšpunktā, atceļ, ja:
 - 1) attiecībā uz FI(A) – ir veicis vismaz 100 mācību lidojumu stundas ar lidmašīnām vai TMG un turklāt ir uzraudzījis vismaz 25 studentpilotu patstāvīgos lidojumus;
 - 2) attiecībā uz FI(H) – ir veicis vismaz 100 mācību lidojumu stundas ar helikopteriem un turklāt ir uzraudzījis vismaz 25 studentpilotu patstāvīgās lidojumu mācības gaisā;
 - 3) attiecībā uz FI(As), FI(S) un FI(B) – ir veicis vismaz 15 mācību lidojumu stundas vai 50 pacelšanās mācību lidojumus, aptverot visu mācību lidojumu programmu PPL(As), SPL vai BPL attiecīgajā gaisa kuģu kategorijā;

FCL.915.FI FI – priekšnosacījumi

FI sertifikāta pretendents:

- a) piesakoties uz FI(A) un FI(H) sertifikātu:
 - 1) ir veicis vismaz 10 instrumentālo mācību lidojumu stundas ar attiecīgās kategorijas gaisa kuģi; no tām 5 stundas var būt zemes instrumentālā treniņa laiks ar FSTD;
 - 2) ir veicis 20 maršruta lidojumu stundas PIC statusā ar attiecīgās kategorijas gaisa kuģi atbilstīgi VFR; un
- b) turklāt, piesakoties uz FI(A) sertifikātu:
 - 1) ir vismaz CPL(A) turētājs; vai
 - 2) ir vismaz PPL(A) turētājs un:
 - i) izpilda prasības attiecībā uz CPL teorētiskajām zināšanām, izņemot gadījumus, ja FI(A) nodrošina apmācību vienīgi LAPL(A), un
 - ii) ir veicis vismaz 200 lidojumu stundas, tostarp 150 stundas PIC statusā, ar lidmašīnām vai TMG;
 - 3) ir veicis vismaz 30 lidojumu stundas ar viena virzuļdzinēja lidmašīnām, no kurām vismaz 5 lidojumu stundas ir veiktas iepriekšējos 6 mēnešos pirms pirmsiestāšanās pārbaudes lidojuma, ko nosaka FCL.930.FI a) apakšpunkts;
 - 4) ir veicis VFR atbilstīgu maršruta lidojumu PIC statusā, tostarp lidojumu vismaz 540 km (300 NM) attālumā, veicot nosēšanos ar pilnīgu apstāšanos 2 dažādos lidlaukos;
- c) turklāt, piesakoties uz FI(H) sertifikātu, ir veicis 250 lidojumu stundas helikoptera pilota statusā, no kurām:
 - 1) vismaz 100 lidojumu stundas veiktas PIC statusā, ja pretendents ir vismaz CPL(H); vai
 - 2) vismaz 200 lidojumu stundas veiktas PIC statusā, ja pretendents ir vismaz PPL(H) un ir izpildītas CPL teorētisko zināšanu prasības;
- d) piesakoties uz FI(As) sertifikātu, ir veicis vismaz 500 lidojumu stundas PIC statusā ar dirižabļiem, no kurām vismaz 400 lidojumu stundas veiktas PIC statusā ar CPL(As) sertifikātu;
- e) piesakoties uz FI(S) sertifikātu, ir veicis 100 lidojumu stundas un 200 palaišanas PIC statusā ar planieriem. Turklāt, ja pretendents vēlas vadīt lidojumu mācības ar TMG, viņš veic 30 lidojumu stundas PIC statusā ar TMG un ar

▼ M3

▼M3

TMG nokārto papildu kompetenču pārbaudi saskaņā ar FCL.935 tāda FI klātbūtnē, kas ir attiecīgi kvalificēts saskaņā ar FCL.905.FI i) apakšpunktu;

▼B

- f) piesakoties uz FI(B) sertifikātu, ir veicis vismaz 75 lidojumu stundas PIC statusā ar gaisa baloniem; no tām vismaz 15 stundas ir veiktas ar tādas klases gaisa balonu, kādu paredzēts vadīt lidojumu mācībās.

FCL.930.FI FI – mācību kurss

- a) FI sertifikāta pretendenti ir nokārtojuši pirmsiestāšanās pārbaudes lidojumu, ko saskaņā ar FCL.905.FI i) apakšpunktu vada kvalificēts FI, 6 mēnešu laikā pirms kursa sākšanas, lai novērtētu viņu spēju apgūt šo kursu. Pirmsiestāšanās pārbaudes lidojuma pamatā ir klases un tipa kvalifikācijas prasmju pārbaude, ko nosaka šīs daļas 9. pielikums.

- b) FI mācību kursā ir:

- 1) mācību procesa vadīšana 25 stundu apjomā;
- 2) i) attiecībā uz FI(A), (H) un (As) – teorētiskās mācības vismaz 100 stundu apjomā, tostarp pārbaudes mācību gaitā;
 - ii) attiecībā uz FI(B) vai FI(S) – teorētiskās mācības vismaz 30 stundu apjomā, tostarp pārbaudes mācību gaitā;
- 3) i) attiecībā uz FI(A) un (H) – vismaz 30 mācību lidojumu stundas, no kurām 25 stundas ir apmācības nolidojumi ar instruktoru, no tām 5 stundas var veikt ar FFS, FNPT I vai II vai FTD 2/3;
 - ii) attiecībā uz FI(As) – vismaz 20 mācību lidojumu stundas, no kurām 15 stundas ir apmācības nolidojumi ar instruktoru;
 - iii) attiecībā uz FI(S) – vismaz 6 mācību lidojumu stundas vai 20 pacelšanās mācību lidojumus;
 - iv) attiecībā uz FI(S), kas nodrošina TMG mācības, – vismaz 6 stundas apmācības nolidojumi ar instruktoru ar TMG;

▼M3

- v) attiecībā uz FI(B) – vismaz 3 mācību lidojumu stundas, tostarp 3 pacelšanās.

- 4) Piesakoties uz FI sertifikātu citā gaisa kuģu kategorijā, pilotiem, kam ir vai ir bijusi FI(A), (H) vai (As), ieskaita 55 stundas b) apakšpunkta 2) punkta i) apakšpunkta prasību izpildei vai 18 stundas b) apakšpunkta 2) punkta ii) apakšpunkta prasību izpildei.

▼B**FCL.940.FI FI – derīguma termiņa pagarināšana un atjaunošana**

- a) Lai pagarinātu FI sertifikāta derīguma termiņu, tā turētājs izpilda 2 no šādām 3 prasībām:

- 1) veic:

- i) attiecībā uz FI(A) un (H) – vismaz 50 mācību lidojumu stundas ar attiecīgās kategorijas gaisa kuģi kā FI, TRI, CRI, IRI, MI vai eksaminētāja statusā sertifikāta derīguma termiņa laikā. Ja ir jāpagarina IR mācību vadīšanas tiesības, 10 no šīm stundām ir mācību lidojumi IR iegūšanai, un tie ir veikti iepriekšējos 12 mēnešos pirms FI sertifikāta derīguma beigu datuma;

▼B

- ii) attiecībā uz FI(As) – vismaz 20 mācību lidojumu stundas ar gaisa kuģiem kā FI, IRI vai eksaminētāja statusā sertifikāta derīguma termiņa laikā. Ja ir jāpagarina IR mācību vadīšanas tiesības, 10 no šīm stundām ir mācību lidojumi IR iegūšanai, un tie ir veikti iepriekšējos 12 mēnešos pirms FI sertifikāta derīguma beigu datuma;
 - iii) attiecībā uz FI(S) – vismaz 30 mācību lidojumu stundas vai 60 pacelšanās mācību lidojumos ar planieriem, planieriem ar dzinēju vai TMG kā LAFI, FI vai eksaminētāja statusā sertifikāta derīguma termiņa laikā;
 - iv) attiecībā uz FI(B) – vismaz 6 mācību lidojumu stundas ar gaisa baloniem kā FI vai eksaminētāja statusā sertifikāta derīguma termiņa laikā;
- 2) FI sertifikāta derīguma termiņa laikā apmeklē instruktoru prasmju atsvaidzināšanas semināru;
 - 3) 12 mēnešu laikā pirms FI sertifikāta derīguma beigu datuma nokārto kompetenču pārbaudi saskaņā ar FCL.935.
- b) Katrai otrajai FI(A) vai FI(H) derīguma termiņa pagarināšanai vai katrai trešajai FI(As), (S) un (B) derīguma termiņa pagarināšanai turētājs nokārto kompetenču pārbaudi saskaņā ar FCL.935.
 - c) Derīguma termiņa atjaunošana. Ja FI sertifikāta derīguma termiņš ir beidzies, pretendents iepriekšējos 12 mēnešos pirms derīguma termiņa atjaunošanas:
 - 1) apmeklē instruktora prasmju atsvaidzināšanas semināru;
 - 2) nokārto kompetenču pārbaudi saskaņā ar FCL.935.

4. IEDAĻA***Īpašas prasības tipu kvalifikācijas instruktoram – TRI*****FCL.905.TRI TRI – tiesības un nosacījumi**

TRI ir tiesīgs vadīt mācības:

▼M3

- a) EIR vai IR derīguma termiņa pagarināšanai vai atjaunošanai, ja TRI ir derīga IR;

▼B

- b) TRI vai SFI sertifikāta izsniegšanai, ja turētājam ir 3 gadu TRI pieredze; un
- c) attiecībā uz TRI vienpilota lidmašīnām:
 - 1) vienpilota augstas veiktspējas sarežģīto lidmašīnu tipa kvalifikāciju izsniegšanai, derīguma termiņa pagarināšanai un atjaunošanai, ja pretendents vēlas iegūt tiesības veikt vienpilota lidojumus.

TRI(SPA) tiesības var attiecināt uz vienpilota augstas veiktspējas sarežģītā lidmašīnu tipa kvalifikācijas mācību lidojumiem daudzpilota lidojumos, ja TRI:

 - i) ir MCCI sertifikāts; vai
 - ii) ir vai ir bijis TRI sertifikāts daudzpilota lidmašīnām;
 - 2) MPL kursa pamata līmeņa posma apgūšanai, ja viņa/viņas tiesības tiek attiecinātas uz daudzpilota lidojumiem un viņam/viņai ir vai ir bijis FI(A) vai IRI(A) sertifikāts;
- d) attiecībā uz TRI daudzpilota lidmašīnām:
 - 1) tipa kvalifikāciju izsniegšanai, derīguma termiņa pagarināšanai un atjaunošanai:
 - i) daudzpilota lidmašīnām;
 - ii) vienpilota augstas veiktspējas sarežģītām lidmašīnām, ja pretendents vēlas iegūt TRI tiesības daudzpilota lidojumos;

▼ B

- 2) MCC mācību kursa apgūšanai;
 - 3) MPL kursa pamata, vidējā un augstākā līmeņa posma apgūšanai, ja saistībā ar pamata posmu viņam/viņai ir vai ir bijis FI(A) vai IRI(A) sertifikāts;
- e) attiecībā uz TRI helikopteriem:
- 1) helikoptera tipa kvalifikāciju izsniegšanai, derīguma termiņa pagarināšanai un atjaunošanai;
 - 2) MCC mācību kursa apgūšanai, ja viņam/viņai ir daudzpilota helikoptera tipa kvalifikācija;
 - 3) vienpilota IR(H) tiesību attiecināšanai uz daudzdzinēju IR(H);
- f) attiecībā uz TRI vertikālās pacelšanās un nosēšanās gaisa kuģi:
- 1) vertikālās pacelšanās un nosēšanās gaisa kuģa tipa kvalifikāciju izsniegšanai, derīguma termiņa pagarināšanai un atjaunošanai;
 - 2) MCC mācību kursa apgūšanai.

FCL.910.TRI TRI – tiesību ierobežojumi

- a) Vispārīgās prasības. Ja TRI mācības veic tikai ar FFS, TRI tiesības attiecas tikai uz mācību vadīšanu ar FFS.

Šajā gadījumā TRI var vadīt uzraudzītus lidojumus reisa apstākļos, ja TRI mācību kursā ir nodrošinātas papildu mācības šādam nolūkam.

▼ M4

- b) TRI lidmašīnām un vertikālās pacelšanās un nosēšanās gaisa kuģiem – TRI(A) un TRI(PL). TRI tiesības attiecas tikai uz tāda tipa lidmašīnu vai vertikālās pacelšanās un nosēšanās gaisa kuģi, kāds izmantots mācībās un kompetenču pārbaudē. Ja nav noteikts citādi datos par piemērotību ekspluatācijai, kas izveidoti saskaņā ar 21. daļu, TRI tiesības attiecinā uz citiem tipiem, ja TRI:
- 1) 12 mēnešu laikā pirms pieteikuma iesniegšanas ir veicis vismaz 15 maršruta sektorus, tostarp pacelšanās un nosēšanās ar attiecīgā tipa gaisa kuģi; no tiem septiņus sektorus var veikt ar FFS;
 - 2) ir apguvis attiecīgā TRI kursa tehnisko mācību un mācību lidojumu daļas;
 - 3) ir nokārtojis attiecīgās kompetenču pārbaudes iedaļas saskaņā ar FCL.935, lai atbilstīgi K apakšiedaļai kvalificētam FIE vai TRE apliecinātu spēju nodrošināt pilota mācības, tostarp pirmslidojuma un pēclidojuma instruktažu un teorētisko mācību vadīšanu, tipa kvalifikācijas izsniegšanai nepieciešamajā līmenī.
- c) TRI helikopteriem – TRI(H).
- 1) TRI(H) tiesības attiecas tikai uz tāda tipa helikopteri, ar kādu tika kārtota TRI sertifikāta izsniegšanas prasmju pārbaude. Ja nav noteikts citādi datos par piemērotību ekspluatācijai, kas izveidoti saskaņā ar 21. daļu, TRI tiesības attiecinā uz citiem tipiem, ja TRI:
 - i) ir apguvis atbilstīgo TRI kursa tehnisko daļu ar attiecīgā tipa helikopteri vai šā tipa FSTD;
 - ii) ir veicis vismaz divas mācību lidojumu stundas ar šo tipu atbilstīgi kvalificēta TRI(H) uzraudzībā; un

▼M4

- iii) ir nokārtojies attiecīgās kompetenču pārbaudes iedaļas saskaņā ar FCL.935, lai atbilstīgi K apakšiedaļai kvalificētam *FIE* vai *TRE* apliecinātu spēju nodrošināt pilota apmācību, tostarp pirmslidojuma un pēclidojuma instruktāžu un teorētisko mācību vadīšanu, tipa kvalifikācijas izsniegšanai nepieciešamajā līmenī.

▼B

- 2) Pirms vienpilota TRI(H) tiesību attiecināšanas uz tāda paša tipa daudzpilota helikopteriem to turētājs veic vismaz 100 lidojumu stundas ar šāda tipa daudzpilota helikopteriem.
- d) Neatkarīgi no iepriekšējiem apakšpunktiem – to TRI sertifikāta turētāju tiesības, kam ir izsniegta tipa kvalifikācija saskaņā ar FCL.725 e) apakšpunktu, var attiecināt uz šo jaunā tipa gaisa kuģi.

FCL.915.TRI TRI – priekšnosacījumi

TRI sertifikāta pretendents:

- a) ir attiecīgās gaisa kuģu kategorijas CPL, MPL vai ATPL pilota apliecības turētājs;
- b) piesakoties uz TRI(MPA) sertifikātu:
 - 1) ir veicis 1 500 lidojumu stundas daudzpilota lidmašīnas pilota statusā; un
 - 2) iepriekšējos 12 mēnešos pirms pieteikuma iesniegšanas dienas ir veicis 30 maršruta sektorus, tostarp pacelšanās un nosēšanās, PIC vai otrā pilota statusā ar attiecīgā tipa lidmašīnu; no tiem 15 sektorus var veikt ar šā tipa FFS;
- c) piesakoties uz TRI(SPA) sertifikātu:
 - 1) iepriekšējos 12 mēnešos pirms pieteikuma iesniegšanas dienas ir veicis 30 maršruta sektorus, tostarp pacelšanās un nosēšanās, PIC statusā ar attiecīgā tipa lidmašīnu; no tiem 15 sektorus var veikt ar šā tipa FFS; un
 - 2) i) ir veicis vismaz 500 lidojumu stundas lidmašīnas pilota statusā, tostarp 30 lidojumu stundas PIC statusā ar attiecīgā tipa lidmašīnu; vai
 - ii) ir vai ir bijis FI sertifikāta turētājs daudzdzinēju lidmašīnām ar IR(A) tiesībām;
- d) piesakoties uz TRI(H) sertifikātu:
 - 1) piesakoties uz TRI(H) sertifikātu vienpilota viendzinēja helikopteriem, ir veicis 250 lidojumu stundas helikoptera pilota statusā;
 - 2) piesakoties uz TRI(H) sertifikātu vienpilota daudzdzinēju helikopteriem, ir veicis 500 lidojumu stundas helikoptera pilota statusā, tostarp 100 lidojumu stundas PIC statusā ar vienpilota daudzdzinēju helikopteriem;
 - 3) piesakoties uz TRI(H) sertifikātu daudzpilota helikopteriem, ir veicis 1 000 lidojumu stundas helikoptera pilota statusā, tostarp:
 - i) 350 lidojumu stundas daudzpilota helikoptera pilota statusā; vai
 - ii) ja pretendents jau ir TRI(H) sertifikāts vienpilota daudzdzinēju helikopteriem, 100 lidojumu stundas šā tipa daudzpilota lidojumu pilota statusā.
 - 4) FI(H) turētājiem pilnā apjomā ieskaita 1) un 2) punkta prasību izpildi attiecībā uz vienpilota helikopteri;

▼B

e) piesakoties uz TRI(PL)sertifikātu:

- 1) ir veicis 1 500 lidojumu stundas daudzpilota lidmašīnas, vertikālās pacelšanās un nosēšanās gaisa kuģa vai daudzpilota helikoptera pilota statusā; un
- 2) iepriekšējos 12 mēnešos pirms pieteikuma iesniegšanas ir veicis 30 maršruta sektorus, tostarp pacelšanās un nosēšanās, PIC vai otrā pilota statusā ar attiecīgā tipa vertikālās pacelšanās un nosēšanās gaisa kuģi; no tiem 15 sektorus var veikt ar šā tipa FFS.

FCL.930.TRI TRI – mācību kurss

a) TRI mācību kursā ir vismaz:

- 1) mācību procesa vadīšana 25 stundu apjomā;
- 2) tehniskās mācības 10 stundu apjomā, tostarp tehnisko zināšanu atjaunošana, mācību stundu materiālu sagatavošana un mācīšanas prasmju attīstīšana darbam klasē un ar trenāžieriem;
- 3) 5 mācību lidojumu stundas ar attiecīgo gaisa kuģi vai šā gaisa kuģa trenāžieri, ja izmanto vienpilota gaisa kuģi, vai 10 mācību lidojumu stundas ar daudzpilota lidaparātu vai šā gaisa kuģa trenāžieri.

b) Pretendentiem, kam ir instruktora sertifikāts, pilnā apjomā ieskaita a) apakšpunkta 1) punkta prasību izpildi.

c) TRI sertifikāta pretendents, kam ir SFI sertifikāts attiecīgajam tipam, pilnā apjomā ieskaita šā apakšpunkta prasību izpildi TRI sertifikāta izsniegšanai ar tiesībām veikt tikai mācību lidojumus ar trenāžieriem.

FCL.935.TRI TRI – kompetenču pārbaude

Ja TRI kompetenču pārbaudi kārto ar FFS, TRI sertifikāta tiesības attiecas tikai uz mācību lidojumiem ar FFS.

Šo ierobežojumu atcel, ja TRI ir nokārtojis kompetenču pārbaudi ar gaisa kuģi.

FCL.940.TRI TRI – Derīguma termiņa pagarināšana un atjaunošana

a) *Derīguma termiņa pagarināšana*

1) Lidmašīnas. Lai pagarinātu TRI(A) sertifikāta derīguma termiņu, pretendents pēdējo 12 mēnešu laikā pirms sertifikāta derīguma termiņa beigām izpilda 1 no šādām 3 prasībām:

- i) veic vienu no šādām pilna tipa kvalifikācijas mācību kursa daļām: vismaz 3 stundas trenāžieru sesijas vai vienu uzdevumu gaisā, kas ilgt vismaz 1 stundu un kura laikā tiek veiktas vismaz 2 pacelšanās un nosēšanās;
- ii) piedalās ATO nodrošinātās TRI instruktora prasmju atsvaidzināšanas mācībās;

iii) nokārto kompetenču pārbaudi saskaņā ar FCL.935.

2) Helikopteri un vertikālās pacelšanās un nosēšanās gaisa kuģi. Lai pagarinātu TRI (H) vai TRI(PL) sertifikāta derīguma termiņu, pretendents TRI sertifikāta derīguma termiņa laikā izpilda 2 no šādām 3 prasībām:

- i) veic 50 mācību lidojumu stundas ar katra tipa gaisa kuģi, uz kuru attiecas instruktora tiesības, vai ar šo tipu FSTD; no tām vismaz 15 lidojumu stundas ir veiktas iepriekšējos 12 mēnešos pirms TRI sertifikāta derīguma beigu datuma.

▼B

Attiecībā uz TRI(PL) – šīs mācību lidojumu stundas veic TRI vai tipa kvalifikācijas eksaminētāja (TRE) vai SFI, vai trenāzienu mācību lidojumu eksaminētāja (SFE) statusā. Attiecībā uz TRI(H) šajā nolūkā tiek ņemts vērā arī lidojumu laiks FI, instrumentālo lidojumu kvalifikācijas instruktora (IRI), trenāzienu mācību instruktora (STI) vai jebkura cita veida eksaminētāja statusā;

- ii) piedalās ATO nodrošinātās TRI instruktora prasmju atsvaidzināšanas mācībās;
 - iii) nokārto kompetenču pārbaudi saskaņā ar FCL.935.
- 3) Vismaz katrai otrajai TRI sertifikāta derīguma termiņa pagarināšanai, sertifikāta turētājam jānokārto kompetenču pārbaude saskaņā ar FCL.935.
- 4) Ja personai ir TRI sertifikāts vairākiem vienas gaisa kuģu kategorijas tipiem, līdz ar noteiktās kompetenču pārbaudes nokārtošanu ar vienu no šiem tipiem tiek pagarināts arī citu tās pašas gaisa kuģu kategorijas tipu derīguma termiņš.
- 5) Īpašas prasības TRI(H) derīguma termiņa pagarināšanai. TRI(H), kam ir FI(H) sertifikāts attiecīgajam tipam, pilnā apjomā ieskaita a) apakšpunkta prasību izpildi. Šajā gadījumā TRI(H) sertifikāts ir derīgs līdz FI(H) sertifikāta derīguma beigu datumam.
- b) *Derīguma termiņa atjaunošana*
- 1) Lidmašīnas Ja TRI(A) sertifikāta derīguma termiņš ir beidzies, pretendents:
 - i) pēdējo 12 mēnešu laikā pirms pieteikuma iesniegšanas ir veicis vismaz 30 maršruta sektorus, tostarp pacelšanās un nosēšanās ar attiecīgā tipa lidmašīnu; no tiem 15 sektorus var veikt ar FFS;
 - ii) ir pabeidzis TRI kursa attiecīgās daļas apstiprinātā ATO;
 - iii) pilnā tipa kvalifikācijas kursā vismaz 3 stundas ir vadījis mācību lidojumus ar attiecīgā tipa lidmašīnu TRI(A) uzraudzībā.
 - 2) Helikopteri un vertikālās pacelšanās un nosēšanās gaisa kuģi. Ja TRI (H) vai TRI(PL) sertifikāta derīguma termiņš ir beidzies, pretendents iepriekšējos 12 mēnešos pirms derīguma termiņa atjaunošanas:
 - i) piedalās ATO nodrošinātās TRI instruktora prasmju atsvaidzināšanas mācībās, kur ir attiecīgie TRI mācību kursa elementi; un
 - ii) nokārto kompetenču pārbaudi saskaņā ar FCL.935 ar katru gaisa kuģa tipu, attiecībā uz kuru pretendents vēlas atjaunot instruktora tiesību derīguma termiņu.

5. IEDAĻA

Īpašas prasības klases kvalifikācijas instruktoram – CRI**FCL.905.CRI CRI – tiesības un nosacījumi**

- a) CRI ir tiesīgs vadīt mācības:

▼M3

- 1) klases vai tipa kvalifikācijas izsniegšanai, derīguma termiņa pagarināšanai vai atjaunošanai vienpilota lidmašīnām, izņemot vienpilota augstas veiktspējas sarežģītas lidmašīnas, ja pretendents vēlas iegūt tiesības veikt vienpilota lidojumus;

▼B

- 2) vilkšanas vai akrobātiskos lidojumus kvalifikācijai attiecīgajā lidaparātu kategorijā, ja CRI ir attiecīgā kvalifikācija un saskaņā ar FCL.905.FI i) apakšpunktu kvalificētam FI ir apliecinājis spēju vadīt šīs kvalifikācijas mācības;

▼ M4

- 3) *LAPL(A)* – tiesību attiecināšana uz citu lidmašīnas klasi vai variantu.

▼ B

- b) CRI tiesības attiecas tikai uz to lidmašīnas klasi vai tipu, ar kuru tika nokārtota instruktora kompetenču pārbaude. CRI tiesības attiecinā uz citām klasēm vai tiem, ja iepriekšējos 12 mēnešos CRI ir:
- 1) veicis 15 lidojumu stundas PIC statusā ar attiecīgās klases vai tipa lidmašīnām;
 - 2) veicis vienu mācību lidojumu labās puses sēdeklī cita attiecīgajā klasē vai tipā kvalificēta CRI vai FI uzraudzībā, kas sēž otrā pilota sēdeklī.

▼ M3

- c) CRI sertifikāta pretendenti attiecībā uz daudzdzinēju lidmašīnām, kuriem ir CRI sertifikāts viendzinēja lidmašīnām, ir izpildījuši FCL.915.CRI a) apakšpunktā noteiktos CRI priekšnosacījumus un FCL.930.CRI a) apakšpunkta 3) punkta un FCL.935 prasības.

▼ B**FCL.915.CRI CRI – priekšnosacījumi**

CRI sertifikāta pretendents:

- a) attiecībā uz daudzdzinēju lidmašīnām:
- 1) ir veicis vismaz 500 lidojumu stundas lidmašīnas pilota statusā;
 - 2) ir veicis vismaz 30 lidojumu stundas PIC statusā ar attiecīgās klases vai tipa lidmašīnu;
- b) attiecībā uz viendzinēja lidmašīnām:
- 1) ir veicis vismaz 300 lidojumu stundas lidmašīnas pilota statusā;
 - 2) ir veicis vismaz 30 lidojumu stundas PIC statusā ar attiecīgās klases vai tipa lidmašīnu.

FCL.930.CRI CRI – mācību kurss

- a) CRI mācību kursā ir vismaz:
- 1) mācību procesa vadīšana 25 stundu apjomā;
 - 2) tehniskās mācības 10 stundu apjomā, tostarp tehnisko zināšanu atjaunošana, mācību stundu materiālu sagatavošana un mācīšanas prasmju attīstīšana darbam klasē un ar trenāžieriem;
 - 3) 5 mācību lidojumu stundas ar daudzdzinēju lidmašīnām vai 3 mācību lidojumu stundas ar viendzinēja lidmašīnām, ko saskaņā ar FCL.905.FI i) apakšpunktu nodrošina kvalificēts FI(A).
- b) Pretendentiem, kam ir instruktora sertifikāts, pilnā apjomā ieskaita a) apakšpunkta 1) punkta prasību izpildi.

FCL.940.CRI CRI – derīguma termiņa pagarināšana un atjaunošana

- a) Lai pagarinātu CRI sertifikāta derīguma termiņu, pretendents iepriekšējos 12 mēnešos pirms CRI sertifikāta derīguma beigu datuma ir:
- 1) vadījis vismaz 10 mācību lidojumu stundas CRI statusā. Ja pretendenta CRI tiesības attiecas gan uz viendzinēja, gan daudzdzinēju lidmašīnām, 10 mācību lidojumu stundas vienādās daļās ir lidojumi ar viendzinēja un daudzdzinēju lidmašīnām; vai
 - 2) piedalās ATO nodrošinātās CRI instruktora prasmju atsvaidzināšanas mācībās; vai
 - 3) nokārtojis kompetenču pārbaudi saskaņā ar FCL.935 attiecīgi daudzdzinēju vai viendzinēja lidmašīnām.
- b) Vismaz katrai otrajai CRI sertifikāta derīguma termiņa pagarināšanai turētājs izpilda a) apakšpunkta 3) punkta prasības.

▼ B

- c) Derīguma termiņa atjaunošana. Ja CRI sertifikāta derīguma termiņš ir beidzies, pretendents iepriekšējos 12 mēnešos pirms derīguma termiņa atjaunošanas:
- 1) piedalās ATO nodrošinātās CRI instruktora prasmju atsvaidzināšanas mācībās;
 - 2) nokārto kompetenču pārbaudi saskaņā ar FCL.935.

6. IEDAĻA

Īpašas prasības instrumentālo lidojumu kvalifikācijas instruktoram – IRI**FCL.905.IRI IRI – tiesības un nosacījumi****▼ M3**

- a) IRI ir tiesīgs vadīt mācības EIR vai IR izsniegšanai, derīguma termiņa pagarināšanai vai atjaunošanai attiecīgajā gaisa kuģu kategorijā.

▼ B

- b) Īpašas prasības attiecībā uz MPL kursu. Lai vadītu mācības MPL kursa pamata līmeņa posmā, IRI(A):
- 1) ir IR daudzdzinēju lidmašīnām; un
 - 2) ir veicis vismaz 1 500 daudzpilotu apkalpes lidojumu stundas.
 - 3) Ja IRI jau ir kvalificēts vadīt mācības ATP(A) vai CPL(A)/IR integrētajā mācību kursā, b) apakšpunkta 2) punkta prasības var aizstāt ar FCL.905.FI j) apakšpunkta 3) punktā noteiktā mācību kursa apguvi.

FCL.915.IRI IRI – priekšnosacījumi

IRI sertifikāta pretendents:

- a) piesakoties uz IRI(A) sertifikātu:
- 1) ir veicis vismaz 800 lidojumu stundas atbilstīgi IFR, no kurām vismaz 400 lidojumu stundas veiktas ar lidmašīnām; un
 - 2) ja pretendents piesakās uz IRI(A) daudzdzinēju lidmašīnām – atbilst FCL.915.CRI a) apakšpunkta, FCL.930.CRI un FCL.935 prasībām;

▼ M3**▼ B**

- b) piesakoties uz IRI(H) sertifikātu:
- 1) ir veicis vismaz 500 lidojumu stundas atbilstīgi IFR, no kurām vismaz 250 stundas ir instrumentāli lidojumi ar helikopteriem; un
 - 2) ja pretendents piesakās uz IR(H) daudzpilotu helikopteriem – atbilst FCL.905.FI g) apakšpunkta 3) punkta ii) apakšpunkta prasībām;
- c) piesakoties uz IRI(As) sertifikātu, ir veicis vismaz 300 lidojumu stundas atbilstīgi IFR, no kurām vismaz 100 stundas ir instrumentāli lidojumi ar gaisa kuģiem.

FCL.930.IRI IRI – mācību kurss

- a) IRI mācību kursā ir vismaz:
- 1) mācību procesa vadīšana 25 stundu apjomā;
 - 2) tehniskās mācības 10 stundu apjomā, tostarp instrumentu teorētisko zināšanu atjaunošana, mācību stundu materiālu sagatavošana un mācīšanas prasmju attīstīšana darbam klasē;
 - 3) i) attiecībā uz IRI(A) – vismaz 10 mācību lidojumu stundas ar lidmašīnu, FFS, FTD 2/3 vai FNPT II. Pretendentiem ar FI(A) sertifikātu šo skaitu samazina līdz 5 stundām;

▼B

- ii) attiecībā uz IRI(H) – vismaz 10 mācību lidojumu stundas ar helikopteru, FFS, FTD 2/3 vai FNPT II/III;
 - iii) attiecībā uz IRI(A) – vismaz 10 mācību lidojumu stundas ar gaisa kuģi, FFS, FTD 2/3 vai FNPT II.
- b) Mācību lidojumus saskaņā ar FCL.905.FI i) apakšpunktu vada kvalificēts FI.
 - c) Pretendentiem, kam ir instruktora sertifikāts, pilnā apjomā ieskaita a) apakšpunkta 1) punkta prasību izpildi.

FCL.940.IRI IRI – derīguma termiņa pagarināšana un atjaunošana

Lai pagarinātu vai atjaunotu IRI sertifikāta derīguma termiņu, turētājs izpilda FI sertifikāta derīguma termiņa pagarināšanas vai atjaunošanas prasības saskaņā ar FCL.940.FI.

*7. IEDAĻA**Īpašas prasības lidojumu trenāžieru instruktoram – SFI***FCL.905.SFI SFI – tiesības un nosacījumi**

SFI ir tiesīgs vadīt attiecīgās kategorijas gaisa kuģa mācību lidojumus trenāžierī:

- a) IR izsniegšanai, derīguma termiņa pagarināšanai vai atjaunošanai, ja viņam/-viņai ir vai ir bijusi IR attiecīgajā gaisa kuģu kategorijā un ja ir apgūts IRI mācību kurss; un
- b) attiecībā uz SFI vienpilota lidmašīnām:
 - 1) vienpilota augstas veiktspējas sarežģītu lidmašīnu tipa kvalifikāciju izsniegšanai, derīguma termiņa pagarināšanai un atjaunošanai, ja pretendents vēlas iegūt tiesības veikt vienpilota lidojumus.

SFI (SPA) tiesības var attiecināt uz vienpilota augstas veiktspējas sarežģīto lidmašīnu tipa kvalifikācijām daudzpilota lidojumos, ja viņam/viņai:

- i) ir MCCI sertifikāts; vai
 - ii) ir vai ir bijis TRI sertifikāts daudzpilota lidmašīnām; un
- 2) ja SFI(SPA) tiesības saskaņā ar 1) punktu tiek attiecinātas uz daudzpilota lidojumiem:
 - i) MCC mācību kursa apgūšanai;
 - ii) MPL kursa pamata līmeņa posma apgūšanai;
- c) attiecībā uz SFI daudzpilota lidmašīnām:
 - 1) tipa kvalifikāciju izsniegšanai, derīguma termiņa pagarināšanai un atjaunošanai:
 - i) daudzpilota lidmašīnām;
 - ii) vienpilota augstas veiktspējas sarežģītām lidmašīnām, ja pretendents vēlas iegūt TRI tiesības daudzpilota lidojumos;
 - 2) MCC mācību kursa apgūšanai;
 - 3) MCC mācību kursa apgūšanai; MPL pamata, vidējā un augstākā līmeņa posma apgūšanai, ja saistībā ar pamata posmu viņam/viņai ir vai ir bijis FI(A) vai IRI(A) sertifikāts;

▼ B

d) attiecībā uz SFI helikopteriem:

- 1) helikoptera tipa kvalifikāciju izsniegšanai, derīguma termiņa pagarināšanai un atjaunošanai;

▼ M3

- 2) MCC mācību kursa apgūšanai, ja SFI ir tiesīgs vadīt daudzpilotu helikopteru mācības.

▼ B**FCL.910.SFI SFI – tiesību ierobežojumi**

SFI tiesības attiecas tikai uz FTD 2/3 vai FFS tādām gaisa kuģa tipam, ar kādu tika apgūts SFI mācību kurss.

Tiesības var attiecināt uz citu tipu FSTD tajā pašā gaisa kuģu kategorijā, ja turētājs:

- a) ir sekmīgi apguvis trenāžieru mācības attiecīgā tipa kvalifikācijas mācību kursā; un
- b) pilnā tipa kvalifikācijas kursā vismaz 3 stundas ir vadījis mācību lidojumus saistībā ar attiecīgā tipa SFI pienākumiem šim nolūkam kvalificēta TRE uzraudzībā, kurš apstiprina mācību vadīšanu atbilstīgā līmenī.

FCL.915.SFI SFI – priekšnosacījumi

SFI sertifikāta pretendents:

- a) ir vai ir bijis attiecīgās gaisa kuģu kategorijas CPL, MPL vai ATPL turētājs;
- b) 12 mēnešu laikā pirms pieteikuma iesniegšanas ir nokārtojis kvalifikācijas pārbaudi attiecīgās gaisa kuģa tipa kvalifikācijas izsniegšanai, izmantojot šā tipa FFS; un
- c) turklāt, piesakoties uz SFI(A) sertifikātu daudzpilotu lidmašīnām vai uz SFI(PL) sertifikātu:
 - 1) ir veicis vismaz 1 500 lidojumu stundas attiecīgi daudzpilotu lidmašīnu vai vertikālās pacelšanās un nosēšanās gaisa kuģa pilota statusā;
 - 2) 12 mēnešu laikā pirms pieteikuma iesniegšanas pilota vai novērotāja statusā ir veicis vismaz:
 - i) 3 maršruta sektorus attiecīgā tipa gaisa kuģa pilota kabīnē; vai
 - ii) regulāro avioreisu 2 mācību simulācijas sesijas, ko attiecīgā tipa gaisa kuģa pilota kabīnē veic kvalificēta apkalpe. Šīs simulācijas nozīmē vismaz 2 lidojumus, katru 2 stundu ilgumā, starp 2 dažādiem lidlaukiem, tostarp attiecīgo pirmslidojuma plānošanu un instruktāžu;
- d) turklāt, piesakoties uz SFI(A) sertifikātu vienpilota augstas veiktspējas sarežģītām lidmašīnām:
 - 1) ir veicis vismaz 500 lidojumu stundas PIC statusā ar vienpilota lidmašīnām;
 - 2) ir vai ir bijis daudzdzinēju IR(A) turētājs; un
 - 3) ir izpildījis c) apakšpunkta 2) punkta prasības;
- e) turklāt, piesakoties uz SFI(H) sertifikātu:
 - 1) 12 mēnešu laikā pirms pieteikuma iesniegšanas ir veicis vismaz 1 lidojumu stundu pilota vai novērotāja statusā attiecīgā tipa gaisa kuģa pilota kabīnē; un

▼B

- 2) attiecībā uz daudzpilotu helikopteriem – ir ieguvis vismaz 1 000 lidojumu stundu pieredzi helikoptera pilota statusā, tostarp vismaz 350 stundu pieredzi daudzpilotu helikoptera pilota statusā;
- 3) attiecībā uz vienpilota daudzdzinēju helikopteriem – ir veicis 500 lidojumu stundas helikoptera pilota statusā, tostarp 100 lidojumu stundas PIC statusā ar vienpilota daudzdzinēju helikopteriem;
- 4) attiecībā uz vienpilota viendzinēja helikopteriem – ir veicis 250 lidojumu stundas helikoptera pilota statusā.

FCL.930.SFI SFI – mācību kurss

- a) SFI mācību kursā ir:
 - 1) attiecīgā tipa kvalifikācijas mācību kursa FSTD mācību daļa;
 - 2) TRI mācību kurss.
- b) SFI sertifikāta pretendents, kam ir attiecīgā tipa TRI sertifikāts, pilnā apjomā ieskaita šā punkta prasības.

FCL.940.SFI SFI – derīguma termiņa pagarināšana un atjaunošana

- a) Derīguma termiņa pagarināšana. Lai pagarinātu SFI sertifikāta derīguma termiņu, pretendents SFI sertifikāta derīguma termiņa laikā izpilda 2 no šādām 3 prasībām:
 - 1) 50 stundas veic instruktora vai eksaminētāja funkcijā ar FSTD, no kurām vismaz 15 stundas veiktas 12 mēnešu laikā pirms SFI sertifikāta derīguma beigu datuma;
 - 2) piedalās ATO nodrošinātās SFI prasmju atsvaidzināšanas mācībās;
 - 3) nokārto attiecīgās kompetenču pārbaudes iedaļas saskaņā ar FCL.935.
- b) Turklāt pretendents ar FFS nokārto kvalifikācijas pārbaudes kvalifikāciju izsniegšanai tādiem gaisa kuģu tipiem, uz kuriem attiecas iegūtās tiesības.
- c) Vismaz katrai otrajai SFI sertifikāta derīguma termiņa pagarināšanai sertifikāta turētājs izpilda a) apakšpunkta 3) punkta prasības.
- d) Derīguma termiņa atjaunošana. Ja SFI sertifikāta derīguma termiņš ir beidzies, pretendents 12 mēnešu laikā pirms derīguma termiņa atjaunošanas:
 - 1) apgūst SFI mācību kursa trenāžieru mācību daļu;
 - 2) izpilda a) apakšpunkta 2) un 3) punkta prasības.

8. IEDAĻA***Īpašas prasības daudzpilotu apkalpes sadarbības instruktoram – MCCI*****FCL.905.MCCI MCCI – tiesības un nosacījumi**

- a) MCCI ir tiesīgs vadīt mācību lidojumus:
 - 1) MCC kursa praktisko daļu, kad tā netiek apvienota ar tipa kvalifikācijas mācībām; un
 - 2) attiecībā uz MCCI(A) – MPL integrētā mācību kursa pamata līmeņa posmā, ja viņam/viņai ir vai ir bijis FI(A) vai IRI(A) sertifikāts.

FCL.910.MCCI MCCI – tiesību ierobežojumi

MCCI sertifikāta turētāja tiesības attiecas uz FNPT II/III MCC, FTD 2/3 vai FFS, ar kuru tika apgūts MCCI mācību kurss.

▼ B

Tiesības var attiecināt uz citu gaisa kuģa tipu FSTD, ja turētājs ir apguvis MCCI praktisko mācību kursu ar šo tipu FNPT II/III MCC, FTD 2/3 vai FFS.

FCL.915.MCCI MCCI – priekšnosacījumi

MCCI sertifikāta pretendents:

- a) ir vai ir bijis attiecīgās gaisa kuģu kategorijas CPL, MPL vai ATPL turētājs;
- b) ir:

▼ M3

- 1) attiecībā uz lidmašīnām, dirižabļiem un vertikālās pacelšanās un nosēšanās gaisa kuģiem – ieguvis vismaz 1 500 lidojumu stundu pieredzi daudzpilotu apkalpes lidojumu pilota statusā;

▼ B

- 2) attiecībā uz helikopteriem – ieguvis vismaz 1 000 lidojumu stundu pieredzi daudzpilotu apkalpes lidojumu pilota statusā, no kurām vismaz 350 stundas ir lidojumi ar daudzpilotu helikopteriem.

FCL.930.MCCI MCCI – mācību kurss

- a) MCCI mācību kursā ir vismaz:

- 1) mācību procesa vadīšana 25 stundu apjomā;
- 2) tehniskās mācības ar FSTD tipu, kura mācības pretendents vēlas nodrošināt;
- 3) 3 praktisko mācību stundas, kas var būt mācību lidojumi vai MCC mācības ar attiecīgo FNPT II/III MCC, FTD 2/3 vai FFS šim nolūkam ATO norādīta TRI, SFI vai MCCI uzraudzībā. Šajās uzraudzīto mācību lidojumu stundās iekļauta pretendenta kompetenču pārbaude saskaņā ar FCL.920.

- b) Pretendentiem, kam ir vai ir bijis FI, TRI, CRI, IRI vai SFI sertifikāts, pilnā apjomā ieskaita a) apakšpunkta 1) punkta prasību izpildi.

FCL.940.MCCI MCCI – derīguma termiņa pagarināšana un atjaunošana

- a) Lai pagarinātu MCCI sertifikāta derīguma termiņu, MCCI sertifikāta derīguma termiņa pēdējos 12 mēnešos pretendents ir izpildījis FCL.930.MCCI a) apakšpunkta 3) punkta prasības ar attiecīgā tipa FNPT II/III, FTD 2/3 vai FFS.
- b) Derīguma termiņa atjaunošana. Ja MCCI derīguma termiņš ir beidzies, pretendents izpilda FCL.930.MCCI a) apakšpunkta 2) un 3) punkta prasības ar attiecīgā tipa FNPT II/III MCC, FTD 2/3 vai FFS.

*9. IEDAĻA**Īpašas prasības trenāžieru mācību lidojumu instruktoram – STI***FCL.905.STI STI – tiesības un nosacījumi**

- a) STI ir tiesīgs vadīt attiecīgās gaisa kuģu kategorijas trenāžieru mācību lidojumus:

- 1) apliecības izsniegšanai;

▼B

2) vienpilota lidmašīnu (izņemot vienpilota augstas veiktspējas sarežģīto lidmašīnu), IR un klases vai tipa kvalifikācijas izsniegšanai, derīguma termiņa pagarināšanai vai atjaunošanai.

b) STI(A) papildu tiesības. STI(A) tiesības attiecas arī uz trenāžieru mācību lidojumiem MPL integrētā mācību kursa lidojumu pamatprasmju mācībās.

FCL.910.STI STI – tiesību ierobežojumi

STI tiesības attiecas uz FNPT II/III, FTD 2/3 vai FFS, ar kuru tika apgūts STI mācību kurss.

Tiesības var attiecināt uz citu gaisa kuģa tipu FSTD, ja turētājs:

- a) ir apguvis attiecīgā tipa TRI kursa FFS mācību daļu;
- b) 12 mēnešu laikā pirms pieteikuma iesniegšanas ir nokārtojis kvalifikācijas pārbaudi attiecīgās gaisa kuģa tipa kvalifikācijas izsniegšanai, izmantojot šā tipa FFS;
- c) tipa kvalifikācijas kursā lidojumu instruktora eksaminētāja (FIE) uzraudzībā ir veicis vismaz vienu 3 stundas ilgu FSTD sesiju attiecībā uz STI pienākumiem attiecīgajā gaisa kuģu kategorijā.

FCL.915.STI STI – priekšnosacījumi

STI sertifikāta pretendents:

- a) ir ieguvis vai 3 gadu laikā pirms pieteikuma iesniegšanas bija ieguvis pilota apliecību un instruktora tiesības, kas atbilst kursam, kurā turētājs paredzējis nodrošināt mācības;
- b) 12 mēnešu laikā pirms pieteikuma iesniegšanas ar FNPT ir nokārtojis attiecīgās klases vai tipa kvalifikācijas pārbaudi.

STI(A) pretendents, kas vēlas vadīt mācības tikai ar BITD, veic tikai tos uzdevumus, kas nepieciešami PPL(A) prasmju pārbaudei;

- c) turklāt, piesakoties uz STI(H) sertifikātu, 12 mēnešu laikā pirms pieteikuma iesniegšanas ir veicis vismaz 1 lidojumu stundu novērotāja statusā attiecīgā tipa helikoptera pilotu kabīnē.

FCL.930.STI STI – mācību kurss

- a) STI mācību kursā ir vismaz 3 FIE uzraudzītas mācību lidojumu stundas saistībā ar ST pienākumiem ar FFS, FTD 2/3 vai FNPT II/III. Šajās uzraudzīto mācību lidojumu stundās iekļauta pretendenta kompetenču pārbaude saskaņā ar FCL.920.

Pretendenti, kas vēlas vadīt mācības tikai ar BITD, veic tikai mācību lidojumus ar BITD.

- b) STI(H) sertifikāta pretendentiem kursā ir arī attiecīgā TRI kursa FFS mācību daļa.

▼B**FCL.940.STI STI sertifikāta derīguma termiņa pagarināšana un atjaunošana**

a) Derīguma termiņa pagarināšana. Lai pagarinātu STI sertifikāta derīguma termiņu, STI sertifikāta derīguma termiņa pēdējos 12 mēnešos pretendents:

- 1) ir vadījis vismaz 3 mācību lidojumu stundas ar FFS, FNPT II/III vai BITD kā daļu no CPL, IR, PPL vai klases vai tipa kvalifikācijas kursa; un
- 2) ar FFS, FTD 2/3 vai FNPT II/III, ar kuru parasti tiek veikti mācību lidojumi, ir nokārtojis attiecīgās gaisa kuģu klases vai tipa kvalifikācijas pārbaudes iedaļas saskaņā ar šīs daļas 9. pielikumu.

STI(A), kas vada mācības tikai ar BITD, kvalifikācijas pārbaudē ir tikai tādi uzdevumi, kas nepieciešami PPL(A) prasmju pārbaudei.

b) Derīguma termiņa atjaunošana. Ja STI sertifikāta derīguma termiņš ir beidzies, pretendents:

- 1) piedalās STI prasmju atsvaidzināšanas mācībās, ko nodrošina ATO;
- 2) ar FFS, FTD 2/3 vai FNPT II/III, ar kuru parasti tiek veikti mācību lidojumi, nokārto attiecīgās gaisa kuģa klases vai tipa kvalifikācijas pārbaudes iedaļas saskaņā ar šīs daļas 9. pielikumu;

STI(A), kas vada mācības tikai ar BITD, kvalifikācijas pārbaudē ir tikai tādi uzdevumi, kas nepieciešami PPL(A) prasmju pārbaudei.

- 3) šim nolūkam ATO norādīta FI, CRI(A), IRI vai TRI(H) uzraudzībā vada vismaz 3 mācību lidojumu stundas kā daļu no CPL, IR, PPL vai klases vai tipa kvalifikācijas kursa. Vismaz 1 mācību lidojumu stundu uzrauga FIE(A).

*10. IEDAĻA**Kalnu lidojumu instruktors – MI***FCL.905.MI MI – tiesības un nosacījumi**

MI ir tiesīgs vadīt mācību lidojumus kalnu lidojumu kvalifikācijas izsniegšanai.

FCL.915.MI MI – priekšnosacījumi

MI sertifikāta pretendents:

- a) ieguvis FI, CRI vai TRI sertifikātu ar tiesībām, kas attiecas uz vienpilota lidmašīnām;
- b) ieguvis kalnu lidojumu kvalifikāciju.

FCL.930.MI MI – mācību kurss

- a) MI mācību kursā ir pretendenta kompetenču novērtējums saskaņā ar FCL.920.

▼B

- b) Pirms kursa sākšanas pretendenti ir nokārtojuši pirmsiestāšanās pārbaudes lidojumu kopā ar MI, kam ir FI sertifikāts, lai novērtētu viņu pieredzi un spēju sākt mācību kursu.

▼M3**FCL.940.MI MI sertifikāta derīguma termiņš**

MI sertifikāts ir derīgs FI, TRI vai CRI sertifikāta derīguma termiņa laikā.

▼B*11. IEDAĻA**Īpašas prasības pārbaudes lidojumu instruktoram – FTI***FCL.905.FTI FTI – tiesības un nosacījumi**

- a) Pārbaudes lidojumu instruktors (FTI) ir tiesīgs attiecīgajā gaisa kuģu kategorijā vadīt mācības:
- 1) 1. un 2. kategorijas pārbaudes lidojumu kvalifikāciju izsniegšanai, ja viņam/viņai ir attiecīgā pārbaudes lidojumu kvalifikācijas kategorija;
 - 2) FTI sertifikāta izsniegšanai attiecīgajā pārbaudes lidojumu kvalifikācijas kategorijā, ja instruktoram ir vismaz 2 gadu pieredze pārbaudes lidojumu kvalifikācijas mācību vadīšanā.
- b) FTI tiesībās, ja ir iegūta 1. kategorijas pārbaudes lidojumu kvalifikācija, iekļauta mācību lidojumu vadīšana arī attiecībā uz 2. kategorijas pārbaudes lidojumu kvalifikācijām.

FCL.915.FTI FTI – Priekšnosacījumi

FTI sertifikāta pretendents:

- a) ir ieguvis saskaņā ar FCL.820 izsniegtu pārbaudes lidojumu kvalifikāciju;
- b) ir veicis vismaz 2001. un 2. un kategorijas pārbaudes lidojumu stundas.

FCL.930.FTI FTI – mācību kurss

a) FTI mācību kursā ir vismaz:

- 1) mācību procesa vadīšana 25 stundu apjomā;
- 2) tehniskās mācības 10 stundu apjomā, tostarp tehnisko zināšanu atjaunošana, mācību stundu materiālu sagatavošana un mācīšanas prasmju attīstīšana darbam klasē un ar trenāžieriem;
- 3) 5 praktisko lidojumu mācību stundas saskaņā ar FCL.905.FTI b) apakšpunktu kvalificēta FTI uzraudzībā. Šajās mācību lidojumu stundās iekļauta pretendenta kompetenču pārbaude saskaņā ar FCL.920.

b) Prasību izpildes ieskaitīšana

- 1) Pretendenti, kam ir instruktora sertifikāts, pilnā apjomā ieskaita a) apakšpunkta 1) punkta prasību izpildi.
- 2) Turklāt pretendenti, kam ir vai ir bijis FI vai TRI sertifikāts attiecīgajā gaisa kuģu kategorijā, pilnā apjomā ieskaita a) apakšpunkta 2) punkta prasību izpildi.

FCL.940.FTI FTI – derīguma termiņa pagarināšana un atjaunošana

a) Derīguma termiņa pagarināšana. Lai pagarinātu FTI sertifikāta derīguma termiņu, pretendents FTI sertifikāta derīguma termiņa laikā izpilda 1 no šādām prasībām:

- 1) veic vismaz:
 - i) 50 pārbaudes lidojumu stundas, no kurām vismaz 15 lidojumu stundas veiktas 12 mēnešu laikā pirms FTI sertifikāta derīguma beigu datuma; un

▼B

- ii) 5 pārbaudes lidojumu mācību lidojumu stundas 12 mēnešu laikā pirms FTI sertifikāta derīguma beigu datuma; vai
- 2) piedalās FTI prasmju atsvaidzināšanas mācībās, ko nodrošina ATO. Prasmju atsvaidzināšanas mācību pamatā ir FTI mācību kursa praktisko mācību lidojumu elements saskaņā ar FCL.930.FTI a) apakšpunkta 3) punktu un ietver vismaz 1 mācību lidojumu saskaņā ar FCL.905.FTI b) apakšpunktu kvalificēta FTI uzraudzībā.
- b) Derīguma termiņa atjaunošana. Ja FTI sertifikāta derīguma termiņš ir beidzies, pretendents piedalās FTI prasmju atsvaidzināšanas mācībās, ko nodrošina ATO. Prasmju atsvaidzināšanas mācības atbilst vismaz FCL.930.FTI a) apakšpunkta 3) punkta prasībām.

K APAKŠIEDAĻA***EKSAMINĒTĀJI******1. IEDAĻA******Kopīgās prasības*****FCL.1000 Eksaminētāju sertifikāti**

- a) Vispārīgās prasības. Eksaminētāja sertifikāta turētāji:
 - 1) ir ieguvuši līdzvērtīgu apliecību, kvalifikāciju vai sertifikātu atbilstīgi pilnvarām vadīt prasmju pārbaudes, kvalifikācijas pārbaudes vai kompetenču pārbaudes un tiesībām vadīt attiecīgās mācības;
 - 2) ir kvalificēti veikt PIC funkcijas prasmju pārbaudes, kvalifikācijas pārbaudes vai kompetenču pārbaudes laikā, ja pārbaudi veic ar gaisa kuģi.
- b) Īpašie nosacījumi
 - 1) Ieviešot jaunu gaisa kuģi dalībvalstī vai ekspluatanta flotē, kad nav iespējams nodrošināt atbilstību šīs apakšsadaļas prasībām, kompetentā iestāde ir tiesīga izsniegt īpašu sertifikātu, kas piešķir prasmju pārbauci un kvalifikācijas pārbauci vadīšanas tiesības. Šāds sertifikāts attiecas tikai uz prasmju pārbaudēm un kvalifikācijas pārbaudēm, kas nepieciešamas jauna gaisa kuģu tipa ieviešanai, un tā derīguma termiņš nepārsniedz 1 gadu.
 - 2) Saskaņā ar b) apakšpunkta 1) punktu izsniegta sertifikāta turētāji, kas vēlas pieteikties uz eksaminētāja sertifikātu, izpilda attiecīgās eksaminētāja kategorijas priekšnosacījumus un derīguma termiņa pagarināšanas prasības.
- c) Eksaminācija ārpus dalībvalstu teritorijas
 - 1) Neatkarīgi no a) punkta – ja prasmju vai kvalifikācijas pārbaudes nodrošina ATO, kas atrodas ārpus dalībvalstu teritorijas, dalībvalsts kompetentā iestāde ir tiesīga izsniegt eksaminētāja sertifikātu pretendentam, kuram ir pilota apliecība, kas izsniegta saskaņā ar ICAO 1. pielikumu, ja pretendents:
 - i) ir ieguvis vismaz tādu apliecību, kvalifikāciju vai sertifikātu, kas ir līdzvērtīgs tai, kurai atbilstīgi viņš/viņa drīkst vadīt prasmju pārbaudes, kvalifikācijas pārbaudes vai kompetenču pārbaudes, un – jebkurā gadījumā – vismaz CPL.
 - ii) atbilst attiecīgā eksaminatoru sertifikāta izsniegšanas prasībām, kas noteiktas šajā apakšsadaļā; un

▼ B

- iii) kompetentajai iestādei apliecina adekvātu zināšanu līmeni par Eiropas aviācijas drošības noteikumiem, lai spētu īstenot eksaminatora tiesības saskaņā ar šo daļu.
- 2) Sertifikāts, kas minēts 1) punktā, ir ierobežots; tas paredz tiesības vienīgi sniegt prasmju pārbaudes un kvalifikācijas pārbaudes:
 - i) ārpus dalībvalstu teritorijas; un
 - ii) pilotiem, kas pietiekami labi pārvalda valodu, kādā tiek vadītas pārbaudes/eksāmeni.

FCL.1005 Tiesību ierobežojumi saistībā ar personisku ieinteresētību

Eksaminētāji nevada:

- a) apliecības, kvalifikācijas vai sertifikāta pretendentu prasmju pārbaudes vai kompetenču pārbaudes:

▼ M4

- 1) ja šiem pretendentiem eksaminētāji ir vadījuši vairāk nekā 25 % tās apliecības, kvalifikācijas vai tā sertifikāta mācību lidojumu, kura izdošanai tiek kārtota attiecīgā prasmju pārbaude vai kompetenču pārbaude; vai

▼ B

- 2) ja viņi ir bijuši atbildīgi par prasmju pārbaudes pieteikumu saskaņā ar FCL.030 b) apakšpunktu;
- b) prasmju pārbaudes, kvalifikācijas pārbaudes vai kompetenču pārbaudes, ja viņi uzskata, ka viņu objektivitāte, iespējams, ir ietekmēta.

FCL.1010 Eksaminētāja sertifikāta priekšnosacījumi

Eksaminētāja sertifikāta pretendenti apliecina:

- a) ar eksaminētāja tiesībām saistītas attiecīgas zināšanas, biogrāfiju un atbilstošu pieredzi;
- b) ka viņiem iepriekšējo 3 gadu laikā nav piemērotas sankcijas, tādas kā saskaņā ar šo daļu izsniegto apliecību, kvalifikāciju vai sertifikātu, kuru turētāji tie ir, apturēšana, ierobežošana vai atsaukšana sakarā ar neatbilstību pamatregulai un tās īstenošanas noteikumiem.

FCL.1015 Eksaminētāju standartizācija**▼ M7**

- a) Eksaminētāja sertifikāta pretendents apgūst standartizācijas kursu, ko nodrošina kompetentā iestāde vai ko nodrošina *ATO* un apstiprinājusi kompetentā iestāde. Planieru vai gaisa balonu eksaminētāja sertifikāta pretendents var apgūt standartizācijas kursu, ko nodrošina *DTO* un apstiprinājusi kompetentā iestāde.

▼ B

- b) Standartizācijas kursā ir teorētiskās un praktiskās mācības, tostarp vismaz:
 - 1) 2 prasmju pārbaudes, kvalifikācijas pārbaudes vai kompetenču pārbaudes vadīšana to apliecību, kvalifikāciju vai sertifikātu izsniegšanai, saistībā ar kurām pretendents vēlas iegūt tiesības veikt pārbaudes;
 - 2) mācības par šajā daļā piemērojamajām prasībām, piemērojamajām gaisa kuģu ekspluatācijas prasībām, prasmju pārbaudes, kvalifikācijas pārbaudes un kompetenču pārbaudes vadīšanu, attiecīgo dokumentu sagatavošanu un ziņošanu;
 - 3) instruktāža par valsts administratīvajām procedūrām un prasībām attiecībā uz personas datu aizsardzību, atbildību, negadījumu apdrošināšanu un nodevām;

▼ M3

- 4) instruktāža par nepieciešamību pārskatīt un piemērot 3) punktā norādītās pozīcijas, ja tiek veikta tāda pretendenta prasmju pārbaude, kvalifikācijas pārbaude vai kompetenču pārbaude, kura kompetentā iestāde nav tā pati, kas izsniedza eksaminētāja sertifikātu; un

▼ **M3**

- 5) instruktāža par to, kā vajadzības gadījumā iegūt piekļuvi šīm citu kompetento iestāžu valsts procedūrām un prasībām.
- c) Eksaminētāja sertifikāta turētāji nevada pretendenta prasmju pārbaudes, kvalifikācijas pārbaudes vai kompetenču pārbaudes, ja pretendenta kompetentā iestāde nav tā pati, kas izsniedza eksaminētāja sertifikātu, ja vien tie nav izskatījuši jaunāko pieejamo informāciju par pretendenta kompetentās iestādes attiecīgajām valsts procedūrām.

▼ **B****FCL.1020 Eksaminētāju kompetences pārbaude**

Eksaminētāja sertifikāta pretendenti savu kompetenci apliecina kompetentās iestādes inspektoram vai vadošajam eksaminētājam, ko šim nolūkam īpaši pilnvarojusi par eksaminētāja sertifikātu atbildīgā kompetentā iestāde, vadot prasmju pārbaudi, kvalifikācijas pārbaudi vai kompetenču pārbaudi un veicot tāda eksaminētāja funkcijas, kura tiesības pretendents vēlas iegūt, tostarp instruktāžu, prasmju pārbaudes, kvalifikācijas pārbaudes vai kompetenču pārbaudes vadīšanu un tās personas novērtēšanu, kuras pārbaude tiek vadīta, mutisko iztaujāšanu un reģistrācijas dokumentu sagatavošanu.

FCL.1025 Eksaminētāja sertifikāta derīguma termiņš, tā pagarināšana un atjaunošana

- a) Derīguma termiņš. Eksaminētāja sertifikāta derīguma termiņš ir 3 gadi.
- b) Derīguma termiņa pagarināšana. Eksaminētāja sertifikāta derīguma termiņu pagarina, ja sertifikāta turētājs sertifikāta derīguma termiņa laikā:
- 1) katru gadu ir vadījis vismaz 2 prasmju pārbaudes, kvalifikācijas pārbaudes vai kompetenču pārbaudes;

▼ **M7**

- 2) derīguma termiņa pēdējā gadā ir apmeklējis eksaminētāja zināšanu atsvaidzināšanas kursu, ko nodrošina kompetentā iestāde vai ko nodrošina *ATO* un apstiprinājusi kompetentā iestāde. Eksaminētājs, kuram ir sertifikāts attiecībā uz planieriem vai gaisa baloniem, derīguma termiņa pēdējā gadā var būt apmeklējis eksaminētāju zināšanu atsvaidzināšanas kursu, ko nodrošina *DTO* un apstiprinājusi kompetentā iestāde.

▼ **B**

- 3) Vienu no prasmju pārbaudēm vai kvalifikācijas pārbaudēm, kas vadīta derīguma termiņa pēdējā gadā saskaņā ar 1) punktu, novērtē kompetentās iestādes inspektors vai vadošais eksaminētājs, ko šim nolūkam īpaši pilnvarojusi par eksaminētāja sertifikātu atbildīgā kompetentā iestāde.
 - 4) Ja derīguma termiņa pagarināšanas pretendents ir vairāku eksaminētāja kategoriju tiesības, visu tiesību apvienoto derīguma termiņa pagarinājumu var nodrošināt, ja pretendents izpilda b) apakšpunkta 1) un 2) punkta un FCL.1020 prasības vienā no iegūtajām eksaminētāju kategorijām, saņemot kompetentās iestādes piekrišanu.
- c) Derīguma termiņa atjaunošana. Ja sertifikāta derīguma termiņš ir beidzies, pretendenti pirms tiesību izmantošanas atsākšanas izpilda b) apakšpunkta 2) punkta un FCL.1020 prasības.
- d) Eksaminētāja sertifikāta derīguma termiņu pagarina vai atjauno, ja pretendents apliecina konsekventu atbilstību FCL.1010 un FCL.1030 prasībām.

FCL.1030 Prasmju pārbaude, kvalifikācijas pārbaude un kompetenču pārbaude vadīšana

- a) Vadot prasmju pārbaudes, kvalifikācijas pārbaudes un kompetenču pārbaudes, eksaminētāji:
- 1) nodrošina, ka saziņa ar pretendentu tiek veidota bez valodas barjerām;
 - 2) pārliecinās, ka pretendents atbilst visām šajā daļā noteiktajām kvalifikācijas, mācību apguves un pieredzes prasībām tādas apliecības, kvalifikācijas vai

▼ B

sertifikāta izsniegšanai, derīguma termiņa pagarināšanai vai atjaunošanai, kuras prasmju pārbaude, kvalifikācijas pārbaude vai kompetenču pārbaude tiek kārtota;

- 3) informē pretendentu par sekām, ko rada nepilnīgas, neprecīzas vai nepatiesas informācijas sniegšana par mācībām un lidojumu pieredzi.
- b) Pēc prasmju pārbaudes vai kvalifikācijas pārbaudes eksaminētājs:
- 1) informē pretendentu par pārbaudes rezultātu. Ja pārbaude nokārtota daļēji vai ja tā nav nokārtota, eksaminētājs informē pretendentu, ka viņam/viņai nav tiesību izmantot kvalifikācijas tiesības līdz pārbaudes pilnīgai nokārtošanai. Eksaminētājs izskaidro turpmākās mācību prasības un pretendenta apelācijas tiesības;
 - 2) ja ir nokārtota kvalifikācijas pārbaude vai kompetenču pārbaude derīguma termiņa pagarināšanai vai atjaunošanai, pretendenta apliecībā vai sertifikātā apstiprina jauno kvalifikācijas vai sertifikāta derīguma beigu datumu, ja par pretendenta licenci atbildīgā kompetentā iestāde ir devusi attiecīgu pilnvarojumu;
 - 3) pretendentam izsniedz parakstītu ziņojumu par prasmju pārbaudi vai kvalifikācijas pārbaudi un bez kavēšanās iesniedz ziņojuma kopijas par pretendenta apliecību atbildīgajai kompetentajai iestādei un kompetentajai iestādei, kas izsniedza eksaminētāja sertifikātu. Ziņojumā iekļauj:

- i) paziņojumu, ka eksaminētājs no pretendenta ir saņēmis informāciju par viņa/viņas pieredzi un apgūtajām mācībām un ka eksaminētājs uzskata šo pieredzi un apgūtās mācības par atbilstīgām šīs daļas piemērojamajām prasībām;
- ii) apstiprinājumu, ka ir veikti visi nepieciešamie manevri un uzdevumi, kā arī informāciju par mutisko teorijas eksāmenu, ja tāds ticis kārtots. Ja kāds no punktiem nav nokārtots, eksaminētājs protokolā norāda šāda novērtējuma iemeslu;
- iii) prasmju pārbaudes, kvalifikācijas pārbaudes vai kompetenču pārbaudes rezultātu;

▼ M3

- iv) paziņojumu, ka eksaminētājs ir izskatījis un piemērojis pretendenta kompetentās iestādes valsts procedūras un prasības, ja kompetentā iestāde, kura atbild par pretendenta apliecību, nav tā pati, kas izsniedza eksaminētāja sertifikātu;
- v) eksaminētāja sertifikāta kopiju, kurā norādīta eksaminētāja tiesību darbības joma, ja tiek veikta tāda pretendenta prasmju pārbaude, kvalifikācijas pārbaude vai kompetenču pārbaude, kura kompetentā iestāde nav tā pati, kas izsniedza eksaminētāja sertifikātu.

▼ B

- c) Eksaminētāji 5 gadus saglabā protokolus ar informāciju par visām vadītajām prasmju pārbaudēm, kvalifikācijas pārbaudēm un kompetenču pārbaudēm un to rezultātiem.
- d) Pēc pieprasījuma, ko veic par eksaminētāja sertifikātu atbildīgā kompetentā iestāde vai par pretendenta apliecību atbildīgā kompetentā iestāde, eksaminētāji iesniedz visus protokolus, ziņojumus un jebkādu citu informāciju, kas nepieciešama uzraudzības veikšanai.

2. IEDAĻA

*Īpašas prasības lidojumu eksaminētājiem – FE***FCL.1005.FE FE – tiesības un nosacījumi**

- a) FE(A). Lidmašīnu FE ir tiesīgs vadīt:

▼ B

- 1) prasmju pārbaudes PPL(A) izsniegšanai un prasmju pārbaudes un kvalifikācijas pārbaudes saistītajām vienpilota klases un tipu kvalifikācijām, izņemot vienpilota augstas veiktspējas sarežģītās lidmašīnas, ja eksaminētājs ir veicis vismaz 1 000 lidojumu stundas lidmašīnas vai TMG pilota statusā, tostarp vismaz 250 mācību lidojumu stundas;
- 2) prasmju pārbaudes CPL(A) izsniegšanai un prasmju pārbaudes un kvalifikācijas pārbaudes saistītajām vienpilota klases un tipu kvalifikācijām, izņemot vienpilota augstas veiktspējas sarežģītās lidmašīnas, ja eksaminētājs ir veicis vismaz 2 000 lidojumu stundas lidmašīnas vai TMG pilota statusā, tostarp vismaz 250 mācību lidojumu stundas;
- 3) prasmju pārbaudes un kvalifikācijas pārbaudes LAPL(A) izsniegšanai, ja eksaminētājs ir veicis vismaz 500 lidojumu stundas lidmašīnas vai TMG pilota statusā, tostarp vismaz 100 mācību lidojumu stundas;
- 4) prasmju pārbaudes kalnu lidojumu kvalifikācijas izsniegšanai, ja eksaminētājs ir veicis vismaz 500 lidojumu stundas lidmašīnas vai TMG pilota statusā, tostarp vismaz 500 pacelšanās un nosēšanās kalnu lidojumu kvalifikācijas mācību lidojumos;

▼ M3

- 5) kvalifikācijas pārbaudes EIR derīguma termiņa pagarināšanai un atjaunošanai, ja FE ir veicis vismaz 1 500 lidojumu stundas lidmašīnas pilota statusā un atbilst FCL.1010.IRE a) apakšpunkta 2) punkta prasībām.

▼ B

- b) FE(H). Helikopteru FE ir tiesīgs vadīt:

- 1) prasmju pārbaudes PPL(H) izsniegšanai un prasmju pārbaudes un kvalifikācijas pārbaudes vienpilota viendzinēja helikopteru tipu kvalifikācijām, kas norādītas PPL(H), ja eksaminētājs ir veicis vismaz 1 000 lidojumu stundas helikoptera pilota statusā, tostarp vismaz 250 mācību lidojumu stundas;
- 2) prasmju pārbaudes CPL(H) izsniegšanai un prasmju pārbaudes un kvalifikācijas pārbaudes vienpilota viendzinēja helikopteru tipu kvalifikācijām, kas norādītas CPL(H), ja eksaminētājs ir veicis vismaz 2 000 lidojumu stundas helikoptera pilota statusā, tostarp vismaz 250 mācību lidojumu stundas;
- 3) prasmju pārbaudes un kvalifikācijas pārbaudes vienpilota viendzinēja helikopteru tipu kvalifikācijām, kas norādītas PPL(H) vai CPL(H), ja eksaminētājs ir izpildījis attiecīgi 1) un 2) punkta prasības un ir iegūta CPL(H) vai ATPL(H) un – attiecīgos gadījumos – IR(H);
- 4) prasmju pārbaudes un kvalifikācijas pārbaudes LAPL(H) izsniegšanai, ja eksaminētājs ir veicis vismaz 500 lidojumu stundas helikoptera pilota statusā, tostarp vismaz 150 mācību lidojumu stundas.

- c) FE(As). Dirižabļu FE ir tiesīgs vadīt prasmju pārbaudes PPL(As) un CPL(As) izsniegšanai un prasmju pārbaudes un kvalifikācijas saistītajām dirižabļu tipu kvalifikācijām, ja eksaminētājs ir veicis vismaz 500 lidojumu stundas dirižabļa pilota statusā, tostarp 100 mācību lidojumu stundas.

▼ B

d) FE(S). Planieru FE ir tiesīgs vadīt:

- 1) prasmju pārbaudes un kvalifikācijas pārbaudes SPL un LAPL(S) izsniegšanai, ja eksaminētājs ir veicis vismaz 300 lidojumu stundas planiera vai planiera ar dzinēju pilota statusā, tostarp 150 mācību lidojumu stundas vai 300 palaišanas mācību lidojumos;
- 2) kvalifikācijas pārbaudes SPL tiesību attiecināšanai uz komerciāliem pārvadājumiem, ja eksaminētājs ir veicis 300 lidojumu stundas planiera vai planiera ar dzinēju pilota statusā, tostarp 90 mācību lidojumu stundas;

▼ M3

- 3) prasmju pārbaudes SPL vai LAPL(S) tiesību attiecināšanai uz TMG, ja eksaminētājs ir veicis 300 lidojumu stundas planiera vai planiera ar dzinēju pilota statusā, tostarp 50 mācību lidojumu stundas ar TMG;
- 4) prasmju pārbaudes un kvalifikācijas pārbaudes attiecībā uz kvalifikāciju lidošanai mākoņos, ja eksaminētājs ir veicis vismaz 200 lidojumu stundas planiera vai planiera ar dzinēju pilota statusā, tostarp vismaz 5 mācību lidojumu stundas vai 25 mācību lidojumus attiecībā uz kvalifikāciju lidošanai mākoņos vai vismaz 10 mācību lidojumu stundas attiecībā uz EIR vai IR(A).

▼ B

e) FE(B). Gaisa balonu FE ir tiesīgs vadīt:

- 1) prasmju pārbaudes BPL un LAPL(B) izsniegšanai un prasmju pārbaudes un kvalifikācijas pārbaudes tiesību attiecināšanai uz citu gaisa balona klasi vai grupu, ja eksaminētājs ir veicis 250 lidojumu stundas gaisa balona pilota statusā, tostarp vismaz 50 mācību lidojumu stundas;
- 2) kvalifikācijas pārbaudes BPL tiesību attiecināšanai uz komerciāliem pārvadājumiem, ja eksaminētājs ir veicis 300 lidojumu stundas gaisa balona pilota statusā, tostarp 50 lidojumu stundas ar tās grupas gaisa baloniem, uz kuru vēlas attiecināt tiesības. 300 lidojumu stundu laikā iekļautas 50 mācību lidojumu stundas.

FCL.1010.FE FE – priekšnosacījumi

FE sertifikāta pretendents:

ir attiecīgās gaisa kuģu kategorijas FI sertifikāta turētājs.

*3. IEDAĻA**Īpašas prasības tipa kvalifikācijas eksaminētājiem – TRE***FCL.1005.TRE TRE – tiesības un nosacījumi**

a) TRE(A) un TRE(PL). Lidmašīnu vai vertikālās pacelšanās un nosēšanās gaisa kuģu TRE ir tiesīgs vadīt:

- 1) prasmju pārbaudes attiecīgi lidmašīnu vai vertikālās pacelšanās un nosēšanās gaisa kuģu tipu kvalifikāciju pirmajai izsniegšanai;

▼ M3

- 2) kvalifikācijas pārbaudes tipa kvalifikācijas, EIR un IR derīguma termiņa pagarināšanai vai atjaunošanai;

▼ B

- 3) prasmju pārbaudes ATPL(A) izsniegšanai;
- 4) prasmju pārbaudes MPL izsniegšanai, ja eksaminētājs ir izpildījis FCL.925 prasības;

▼B

- 5) kompetenču pārbaudes attiecīgās gaisa kuģu kategorijas TRI vai SFI sertifikāta izsniegšanai, derīguma termiņa pagarināšanai vai atjaunošanai, ja eksaminētājs vismaz 3 gadus ir TRE.
- b) TRE(H). TRE(H) ir tiesīgs vadīt:
- 1) prasmju pārbaudes un kvalifikācijas pārbaudes helikopteru tipu kvalifikāciju izsniegšanai, derīguma termiņa pagarināšanai un atjaunošanai;
 - 2) kvalifikācijas pārbaudes IR derīguma termiņa pagarināšanai vai atjaunošanai, viendzinēja helikopteru IR(H) tiesību attiecināšanai uz daudzdzinēju helikopteriem, ja TRE(H) ir derīga IR(H);
 - 3) prasmju pārbaudes ATPL(H) izsniegšanai;
 - 4) kompetenču pārbaudes TRI(H) vai SFI(H) sertifikāta izsniegšanai, derīguma termiņa pagarināšanai vai atjaunošanai, ja eksaminētājs vismaz 3 gadus ir TRE.

FCL.1010.TRE TRE – priekšnosacījumi

- a) TRE(A) un TRE(PL). Lidmašīnu un vertikālās pacelšanās un nosēšanās gaisa kuģu TRE sertifikāta pretendenti:
- 1) piesakoties uz daudzpilotu lidmašīnu vai vertikālās pacelšanās un nosēšanās gaisa kuģu TRE sertifikātu, ir veikuši vismaz 1 500 lidojumu stundas attiecīgi daudzpilotu lidmašīnas vai vertikālās pacelšanās un nosēšanās gaisa kuģa pilota statusā, no kurām vismaz 500 lidojumu stundas veiktas PIC statusā;
 - 2) piesakoties uz vienpilota augstas veiktspējas sarežģīto lidmašīnu TRE sertifikātu, ir veikuši vismaz 500 lidojumu stundas vienpilota lidmašīnas pilota statusā, no kurām vismaz 200 lidojumu stundas veiktas PIC statusā;
 - 3) ir attiecīgā tipa CPL vai ATPL un TRI sertifikāta turētāji;
 - 4) piesakoties uz TRE sertifikāta sākotnējo izsniegšanu, ir veikuši vismaz 50 mācību lidojumu stundas TRI, FI vai SFI statusā ar attiecīgo tipu vai šā tipa FSTD.
- b) TRE(H). Helikopteru TRE(H) sertifikāta pretendenti:
- 1) ir attiecīgā tipa TRI(H) sertifikāta turētāji vai, piesakoties uz vienpilota viendzinēja helikopteru sertifikātu, ir derīga FI(H) sertifikāta turētāji;
 - 2) piesakoties uz TRE sertifikāta sākotnējo izsniegšanu, ir veikuši 50 mācību lidojumu stundas TRI, FI vai SFI statusā ar attiecīgo tipu vai šā tipa FSTD;
 - 3) piesakoties uz daudzpilotu helikopteru TRE sertifikātu, ir CPL(H) vai ATPL(H) turētāji un ir veikuši vismaz 1 500 lidojumu stundas daudzpilotu helikoptera pilota statusā, no kurām vismaz 500 lidojumu stundas veiktas PIC statusā;
 - 4) piesakoties uz vienpilota daudzdzinēju helikopteru sertifikātu:
 - i) ir veikuši vismaz 1 000 lidojumu stundas helikoptera pilota statusā, no kurām vismaz 500 lidojumu stundas veiktas PIC statusā;
 - ii) ir CPL(H) vai ATPL(H) un (attiecīgos gadījumos) derīga IR(H) sertifikāta turētāji;

▼ B

- 5) piesakoties uz vienpilota viendzinēja helikopteru TRE sertifikātu:
- i) ir veikuši vismaz 750 lidojumu stundas helikoptera pilota statusā, no kurām vismaz 500 lidojumu stundas veiktas PIC statusā;

▼ M3

- ii) ir CPL(H) vai ATPL(H) turētāji.

▼ B

- 6) Pirms vienpilota daudzdzinēju TRE(H) tiesību attiecināšanas uz tāda paša tipa daudzpilota daudzdzinēju helikopteriem turētājs veic vismaz 100 lidojumu stundas ar šāda tipa daudzpilota helikopteriem.
- 7) Piesakoties uz pirmo daudzpilota daudzdzinēju TRE sertifikātu, 1 500 stundu daudzpilota helikopteru lidojumu pieredzes prasības, ko nosaka b) apakšpunkta 3) punkts, var uzskatīt par izpildītām, ja pretendenti veikuši 500 lidojumu stundas PIC statusā ar tāda paša tipa daudzpilota helikopteriem.

*4. IEDAĻA**Īpašas prasības klases kvalifikācijas eksaminētājam – CRE***FCL.1005.CRE CRE – tiesības**

Attiecībā uz vienpilota lidmašīnām, izņemot vienpilota augstas veiktspējas sarežģītās lidmašīnas, CRE ir tiesīgs vadīt:

- a) prasmju pārbaudes klases un tipa kvalifikāciju izsniegšanai;
- b) kvalifikācijas pārbaudes:
 - 1) klases vai tipa kvalifikāciju derīguma termiņa pagarināšanai vai atjaunošanai;
 - 2) IR derīguma termiņa pagarināšanai un atjaunošanai, ja CRE atbilst FCL.1010.IRE a) apakšpunkta prasībām;

▼ M3

- 3) EIR derīguma termiņa pagarināšanai un atjaunošanai, ja CRE ir veicis vismaz 1 500 lidojumu stundas lidmašīnas pilota statusā un atbilst FCL.1010.IRE a) apakšpunkta 2) punkta prasībām.

▼ M4

- c) prasmju pārbaude *LAPL(A)* tiesību attiecināšanai uz citu lidmašīnas klasi vai variantu.

▼ B**FCL.1010.CRE CRE – priekšnosacījumi**

CRE sertifikāta pretendenti:

- a) ir CPL(A), MPL(A) vai ATPL(A) turētāji ar vienpilota lidojumu tiesībām vai ir bijuši šādas apliecības turētāji un ir PPL(A) turētāji;
- b) ir attiecīgās klases vai tipa CRI sertifikāta turētāji;
- c) ir veikuši 500 lidojumu stundas lidmašīnas pilota statusā.

*5. IEDAĻA**Īpašas prasības instrumentālo lidojumu kvalifikācijas eksaminētājam – IRE***▼ M3****FCL.1005.IRE IRE – tiesības**

IRE sertifikāta turētājs ir tiesīgs vadīt EIR vai IR izsniegšanas prasmju pārbaudes un EIR vai IR derīguma termiņa pagarināšanas vai atjaunošanas kvalifikācijas pārbaudes.

▼ B**FCL.1010.IRE IRE – priekšnosacījumi**

- a) IRE(A). Lidmašīnu IRE sertifikāta pretendenti ir IRI(A) turētāji un ir veikuši:

▼B

- 1) 2 000 lidojumu stundas lidmašīnas pilota statusā; un
 - 2) 450 lidojumu stundas atbilstīgi IFR, no kurām 250 stundas – instruktora statusā.
- b) IRE(H). Helikopteru IRE sertifikāta pretendenti ir IRI(H) turētāji un ir veikuši:
- 1) 2 000 lidojumu stundas helikoptera pilota statusā; un
 - 2) 300 instrumentālu lidojumu stundas ar helikopteriem, no kurām 200 stundas – instruktora statusā.
- c) IRE(As). Dirižabļu IRE sertifikāta pretendenti ir IRI(As) turētāji un ir veikuši:
- 1) 500 lidojumu stundas dirižabļa pilota statusā; un
 - 2) 100 instrumentālu lidojumu stundas ar dirižabļiem, no kurām 50 stundas – instruktora statusā.

6. IEDAĻA***Īpašas prasības trenāžieru lidojumu eksaminētājam – SFE*****FCL.1005.SFE SFE – tiesības un nosacījumi**

- a) SFE(A) un SFE(PL). Lidmašīnu vai vertikālās pacelšanās un nosēšanās gaisa kuģu SFE ir tiesīgs ar FFS vadīt:
- 1) prasmju pārbaudes un kvalifikācijas pārbaudes attiecīgi daudzpilotu lidmašīnu vai vertikālās pacelšanās un nosēšanās gaisa kuģu tipu kvalifikāciju izsniegšanai, derīguma termiņa pagarināšanai vai atjaunošanai;
 - 2) kvalifikācijas pārbaudes IR derīguma termiņa pagarināšanai vai atjaunošanai, ja SFE atbilst FCL.1010.IRE prasībām attiecīgajai gaisa kuģu kategorijai;
 - 3) prasmju pārbaudes ATPL(A) izsniegšanai;
 - 4) prasmju pārbaudes MPL izsniegšanai, ja eksaminētājs ir izpildījis FCL.925 prasības;
 - 5) kompetenču pārbaudes attiecīgās gaisa kuģu kategorijas SFI sertifikāta izsniegšanai, derīguma termiņa pagarināšanai vai atjaunošana, ja eksaminētājs vismaz 3 gadus ir SFE.
- b) SFE(H). Helikopteru SFE ir tiesīgs ar FFS vadīt:
- 1) prasmju pārbaudes un kvalifikācijas pārbaudes tipa kvalifikāciju izsniegšanai, derīguma termiņa pagarināšanai un atjaunošanai; un
 - 2) kvalifikācijas pārbaudes IR derīguma termiņa pagarināšanai un atjaunošanai, ja SFE atbilst FCL.1010.IRE b) apakšpunkta prasībām;
 - 3) prasmju pārbaudes ATPL(H) izsniegšanai;
 - 4) prasmju pārbaudes un kvalifikācijas pārbaudes SFI(H) sertifikāta izsniegšanai, derīguma termiņa pagarināšanai vai atjaunošanai, ja eksaminētājs vismaz 3 gadus ir SFE.

FCL.1010.SFE SFE – priekšnosacījumi

- a) SFE(A). Lidmašīnu SFE sertifikāta pretendenti:
- 1) ir vai ir bijuši attiecīgā lidmašīnas tipa ATPL(A), klases vai tipa kvalifikācijas un SFI (A) sertifikāta turētāji;

▼B

- 2) ir veikuši vismaz 1 500 lidojumu stundas daudzpilota lidmašīnas pilota statusā;
 - 3) piesakoties uz SFE sertifikāta sākotnējo izsniegšanu, ar attiecīgo tipu ir veikuši vismaz 50 trenāžieru mācību lidojumu stundas SFI(A) statusā.
- b) SFE(H). Helikopteru SFE sertifikāta pretendenti:
- 1) ir vai ir bijuši atbilstīgā helikoptera tipa ATPL(H), tipa kvalifikācijas un SFI(H) sertifikāta turētāji;
 - 2) ir veikuši vismaz 1 000 lidojumu stundas daudzpilota helikoptera pilota statusā;
 - 3) piesakoties uz SFE sertifikāta sākotnējo izsniegšanu, ar attiecīgo tipu ir veikuši vismaz 50 trenāžieru mācību lidojumu stundas SFI(H) statusā.

7. IEDAĻA***Īpašas prasības lidojumu instruktoru eksaminētājam – FIE*****FCL.1005.FIE FIE – tiesības un nosacījumi**

- a) FIE(A). Lidmašīnu FIE ir tiesīgs vadīt kompetenču pārbaudes vienpilota lidmašīnu FI(A), CRI(A), IRI(A) un TRI(A) sertifikātu izsniegšanai, derīguma termiņa pagarināšanai vai atjaunošanai, ja ir iegūts atbilstīgs instruktora sertifikāts.
- b) FIE(H). Helikopteru FIE ir tiesīgs vadīt kompetenču pārbaudes FI(H), IRI(H) un TRI(H) sertifikātu izsniegšanai, derīguma termiņa pagarināšanai vai atjaunošanai, ja ir iegūts atbilstīgs instruktora sertifikāts.
- c) FIE (As), (S), (B). Planieru, planieru ar dzinēju, gaisa balonu un dirižabļu FIE ir tiesīgs vadīt kompetenču pārbaudes attiecīgās gaisa kuģu kategorijas instruktora sertifikātu izsniegšanai, derīguma termiņa pagarināšanai vai atjaunošanai, ja ir iegūts atbilstīgs instruktora sertifikāts.

FCL.1010.FIE FIE – priekšnosacījumi

- a) FIE(A). Lidmašīnu FIE sertifikāta pretendenti,

ja ir runa par pretendentiem, kas vēlas vadīt kompetenču pārbaudes:

 - 1) ir – attiecīgi – atbilstīga instruktora sertifikāta turētāji;
 - 2) ir veikuši 2 000 lidojumu stundas lidmašīnu vai TMG pilota statusā; un
 - 3) ir veikuši vismaz 100 lidojumu stundas, apmācot instruktora sertifikāta pretendētus.
- b) FIE(H). Helikopteru FIE sertifikāta pretendenti:
 - 1) ir – attiecīgi – atbilstīga instruktora sertifikāta turētāji;
 - 2) ir veikuši 2 000 lidojumu stundas helikoptera pilota statusā;
 - 3) ir veikuši vismaz 100 lidojumu stundas, apmācot instruktora sertifikāta pretendētus.

▼B

- c) FIE(As). Dirižabļu FIE sertifikāta pretendenti:
- 1) ir veikuši 500 lidojumu stundas dirižabļa pilota statusā;
 - 2) ir veikuši vismaz 20 lidojumu stundas, apmācot FI(AS) sertifikāta pretendentus;
 - 3) ir atbilstīga instruktora sertifikāta turētāji.
- d) FIE(S). Planieru FIE sertifikāta pretendenti:
- 1) ir atbilstīga instruktora sertifikāta turētāji;
 - 2) ir veikuši 500 lidojumu stundas planiera vai planiera ar dzinēju pilota statusā;
 - 3) ir veikuši:
 - i) ja sertifikāta pretendenti vēlas vadīt kompetenču pārbaudes ar TMG – 10 stundas vai 30 pacelšanās, apmācot TMG instruktora sertifikāta pretendentus;
 - ii) visos citos gadījumos – 10 stundas vai 30 palaišanas, apmācot instruktora sertifikāta pretendentus.
- e) FIE(B). Gaisa balonu FIE sertifikāta pretendenti:
- 1) ir atbilstīga instruktora sertifikāta turētāji;
 - 2) ir veikuši 350 lidojumu stundas gaisa balona pilota statusā;
 - 3) ir pavadījuši 10 stundas instruktora sertifikāta pretendentu apmācībā.

▼B*1. papildinājums***Teorētisko zināšanu prasību izpildes ieskaitīšana****▼M4****A. TEORĒTISKO ZINĀŠANU PRASĪBU IZPILDES IESKAITĪŠANA
PILOTA APLIECĪBAS IZSNIEGŠANAI – IZLĪDZINĀŠANAS
MĀCĪBU UN EKSĀMENU PRASĪBAS****▼B****1. LAPL, PPL, BPL un SPL**

1.1. LAPL turētājam, kurš pieteicies LAPL saņemšanai citā gaisa kuģu kategorijā, pilnā apjomā ieskaita teorētiskās zināšanas vispārīgajos priekšmetos, kas noteikti FCL.120 a) apakšpunktā.

▼M4

1.2. Neskarot iepriekšējo punktu: citas gaisa kuģu kategorijas apliecības turētājs, kas pieteicies uz *LAPL*, *PPL*, *BPL* vai *SPL*, atbilstīgā līmenī apgūst teorētiskās mācības un nokārto teorētiskos eksāmenus šādos priekšmetos:

- lidojuma principi,
- ekspluatācijas procedūras,
- lidojuma tehniskais raksturojums un plānošana,
- vispārīgas zināšanas par gaisa kuģiem,
- navigācija.

▼B

1.3. LAPL turētājam, kas piesakās uz PPL, BPL vai SPL tādā pašā gaisa kuģu kategorijā, pilnā apjomā ieskaita teorētisko mācību un eksāmenu prasību izpildi.

▼M4

1.4. Neatkarīgi no 1.2. punkta *LAPL(A)* izdošanai *LAPL(S)* turētājs, uz kuru attiecinā arī *TMG*, apliecina adekvātas teorētiskās zināšanas par viena virzuldzinēja lidmašīnas (sauszeme) klasi saskaņā ar FCL.135.A punkta a) apakšpunkta 2) punktu.

▼B**2. CPL**

2.1. CPL pretendents, kam ir CPL citā gaisa kuģu kategorijā, ir apguvis apstiprinātu teorētisko izlīdzināšanas mācību kursu atbilstīgi atšķirībām starp dažādo gaisa kuģu kategoriju CPL mācību programmām.

2.2. Pretendents nokārto teorētiskos eksāmenus, kā noteikts šajā daļā, šādos mācību priekšmetos attiecīgajā gaisa kuģu kategorijā:

021 – vispārīgas zināšanas par gaisa kuģiem: gaisa kuģa korpuss un sistēmas, elektronika, spēka iekārta, avārijas situācijās lietojamās iekārtas,

022 – vispārīgas zināšanas par gaisa kuģiem: instrumenti,

032/034 – augstas veiktspējas lidmašīnas vai – attiecīgi – helikopteri,

070 – ekspluatācijas procedūras un

080 – lidojuma principi.

2.3. CPL pretendents, kas nokārtojis tādas pašas gaisa kuģu kategorijas attiecīgos IR teorētiskos eksāmenus, ieskaita teorētisko zināšanu prasību izpildi šādos mācību priekšmetos:

— cilvēka veiktspēja,

— meteoroloģija.

▼ B3. **ATPL**

- 3.1. ATPL pretendents, kam ir ATPL citā gaisa kuģu kategorijā, ir apguvis teorētisko izlīdzināšanas mācību kursu, ko nodrošina ATO, atbilstīgi atšķirībām starp ATPL mācību programmām dažādās gaisa kuģu kategorijās.

▼ M3

- 3.2. pieteikuma iesniedzējs nokārto teorētiskos eksāmenus, kā noteikts šajā daļā, šādos mācību priekšmetos attiecīgajā gaisa kuģu kategorijā:

021 – vispārīgas zināšanas par gaisa kuģiem: gaisa kuģa korpuss un sistēmas, elektroautomātika, spēka iekārtas, avārijas aprīkojums,

022 – vispārīgas zināšanas par gaisa kuģiem: instrumenti,

032/034 – lidojuma izpilde: attiecīgi lidmašīnas vai helikopteri,

070 – ekspluatācijas procedūras un

080 – lidojumu principi

▼ B

- 3.3. ATPL(A) pretendents, kas nokārtojis attiecīgo CPL(A) teorētisko eksāmenu, ieskaita teorētisko zināšanu prasību izpildi priekšmetā “VFR sakari”.

- 3.4. ATPL(H) pretendents, kas nokārtojis attiecīgos CPL(H) teorētiskos eksāmenus, ieskaita teorētisko zināšanu prasību izpildi šādos mācību priekšmetos:

— aviāciju regulējošie normatīvie akti,

— lidojuma principi (helikopteri),

— VFR sakari.

- 3.5. ATPL(A) pretendents, kas nokārtojis attiecīgo IR(A) teorētisko eksāmenu, ieskaita teorētisko zināšanu prasību izpildi mācību priekšmetā “IFR sakari”.

- 3.6. ATPL(H) pretendents, kam ir IR(H) un kas ir nokārtojis attiecīgos CPL(H) eksāmenus, ieskaita teorētisko zināšanu prasību izpildi šādos mācību priekšmetos:

— lidojuma principi (helikopteri),

— VFR sakari.

4. **IR****▼ M3**

- 4.1. IR vai EIR pieteikuma iesniedzējam, kas nokārtojis attiecīgos tās pašas lidaparātu kategorijas CPL teorētiskos eksāmenus, ieskaita teorētisko zināšanu prasību izpildi šādos mācību priekšmetos:

— cilvēka veiktspēja,

— meteoroloģija.

▼ B

- 4.2. IR(H) pretendents, kas nokārtojis attiecīgos ATPL(H) VFR teorētiskos eksāmenus, nokārto šādus eksāmenus:

— aviāciju regulējošie normatīvie akti,

— lidojuma plānošana un uzraudzība,

— radionavigācija,

— IFR sakari.

2. papildinājums

Valodu prasmes novērtējuma skala – eksperta, paaugstināts un operatīvais līmenis

Līmenis	Izruna	Struktūra	Vārdu krājums	Valodas plūdums	Izpratnes spējas	Mijiedarbība
Eksperta līmenis (6. līmenis)	Izruna, uzsvars, ritms un intonācija, ko var ietekmēt pirmā valoda vai reģionāli varianti, tomēr gandrīz nemaz netraucē uztveri.	Gan elementāras, gan sarežģītas gramatiskās struktūras un teikumu modeļus konsekventi lieto pienācīgi.	Vārdu krājuma apjoms un precizitāte ir pietiekama, lai lietpratīgi sazinātos par daudziem un dažādiem zināmiem un nezināmiem tematiem. Vārdu krājums ir bagāts ar vārdkopām, niansēts un liecina par noskaņu izpratni.	Spēj izvērsti runāt, valodai dabiski plūstot, bez piepūles. Stilistisku apsvērumu dēļ dažādo runu, piemēram, lai uzsvērtu svarīgāko. Spontāni izmanto pienācīgas diskursa zīmes un pārejas.	Izpratne visu laiku ir precīza gandrīz visos kontekstos, ir valodniecisku un kultūras nianšu izpratne.	Mijiedarbojas bez pūlēm gandrīz visās situācijās. Jūt verbālas un neverbālas nianšes un pareizi uz tām reaģē.
Paaugstināts līmenis (5. līmenis)	Izruna, uzsvars, ritms un intonācija, ko var ietekmēt pirmā valoda vai reģionāli varianti, faktiski nemaz netraucē uztveri.	Pamata gramatiskās struktūras un teikumu modeļi visu laiku tiek veidoti atzīstamā līmenī. Mēģina lietot arī sarežģītu teikuma uzbūvi, taču ar kļūdām, kas dažreiz traucē uztvert jēgu.	Vārdu krājuma apjoms un precizitāte ir pietiekama, lai lietpratīgi sazinātos par vispārējiem, konkrētiem un ar darbu saistītiem tematiem. Visu laiku un veiksmīgi pārveido teikumus. Reizēm lieto vārdu pārnēstās nozīmes.	Spēj runāt ilgi un relatīvi viegli par pazīstamiem tematiem, taču var neizmantot runas plūsmas dažādošanu kā stilistisku līdzekli. Var izmantot pienācīgas diskursa zīmes vai pārejas.	Izpratne ir precīza, runājot par vispārējiem, konkrētiem un ar darbu saistītiem tematiem, un gandrīz precīza, runājot par situatīvu sarežģītumu vai neparedzētu notikumu pavērsieni. Spēj saprast dažādus runas variantus (dialektus un/vai akcentus) vai noskaņas.	Atbildes ir tūlītējas, pienācīgas un plašas. Runātāja/klausītāja attiecības pārvalda lietpratīgi.

▼B

Līmenis	Izruna	Struktūra	Vārdu krājums	Valodas plūdums	Izpratnes spējas	Mijiedarbība
Operatīvais līmenis (4. līmenis)	Izruna, uzsvars, ritms un intonācija, ko ietekmē pirmā valoda vai reģionālas variācijas, tikai reizēm traucē uztveri.	Pamata gramatiskās struktūras un teikumu modeļus izmanto ar izdomu, parasti tos pārvalda labi. Var gadīties kļūdas, jo īpaši neparastos vai neparedzētos apstākļos, taču tas reti traucē uztvert jēgu.	Vārdu krājuma apjoms un precizitāte ir pietiekama, lai efektīvi sazinātos par vispārējiem, konkrētiem un ar darbu saistītiem tematiem. Bieži spēj veiksmīgi pārveidot teikumus, ja neparastos vai negaidītos apstākļos pietrūkst vārdu krājuma.	Noteiktā ritmā valodu pagausina. Brīžiem valodas veiklība var pazust, pārejot no iestudētas vai frāžainas runas uz spontānu mijiedarbību, taču tas netraucē efektīvi sazināties. Ierobežoti lieto diskursa zīmes un pārejas. Paužu aizpildījums uzmanību nenovērš.	Izpratne lielākoties ir precīza, runājot par vispārējiem, konkrētiem un ar darbu saistītiem tematiem, ja izmantotais akcents vai variācija ir pietiekami saprotama šīs valodas lietotāju starptautiskai kopienai. Runātājam sastopoties ar valodisku vai situatīvu sarežģītību vai neparedzētu notikumu pavērsienu, izpratne var būt gausāka vai jāizmanto noskaidrošanas paņēmieni.	Parasti atbildes ir tūlītējas, pienācīgas un plašas. Sāk un uztur informācijas apmaiņu pat neparedzētu notikumu pavērsienu gadījumos. Pietiekami labi risina kļaudus pārpratumus: pārbauda, pārliecinās vai noskaidro.

Piezīme: 2. pielikuma sākotnējais teksts ir pārņemts uz AMC, skatīt arī paskaidrojumu.



3. papildinājums

Mācību kursi CPL un ATPL izsniegšanai

1. Šis pielikums nosaka dažādu mācību kursu prasības CPL un ATPL izsniegšanai ar IR vai bez tās.
2. Pretendents, kas mācību kursa laikā vēlas pāriet uz citu ATO, iesniedz pieteikumu kompetentajai iestādei, lai tā novērtētu nepieciešamo mācību stundu skaitu.

A. ATP integrētais mācību kurss – lidmašīnas

VISPĀRĪGĀS PRASĪBAS

1. ATP(A) integrētā mācību kursa mērķis ir mācību nodrošināšana pilotiem, lai sasniegtu otrā pilota funkciju pildīšanai nepieciešamo kvalifikācijas līmeni komerciālu gaisa pārvadājumu daudzpilotu daudzdzinēju lidmašīnu lidojumos un lai iegūtu CPL(A)/IR.
2. Pretendents, kas vēlas apgūt ATP(A) integrēto mācību kursu, visus mācību posmus apgūst vienā nepārtrauktā mācību kursā, ko nodrošina ATO.
3. Pretendents mācības var sākt kā jaunpienācējs bez priekšzināšanām vai kā saskaņā ar Čikāgas konvencijas 1. pielikumu izsniegtas PPL(A) vai PPL(H) turētājs. Ja kursu sāk PPL(A) vai PPL(H) turētājs, tiek ieskaitīti 50 % no iepriekš veiktajiem lidojumiem, bet ieskaitītā lidojumu pieredze nepārsniedz 40 stundas (vai 45 stundas, ja ir iegūta nakts lidojumu kvalifikācija), un no tām 20 stundas var ieskaitīt apmācības nolidojumu ar instruktoru laika prasību izpildē.
4. Mācību kursā ir:
 - a) teorētiskās mācības ATPL(A) nepieciešamajā zināšanu līmenī;
 - b) vizuālie un instrumentālie mācību lidojumi; un
 - c) MCC mācības lidojumi ar daudzpilotu lidmašīnām.
5. Pretendents, kam neizdodas vai kas nespēj apgūt visu ATP(A) mācību kursu, var kompetentajai iestādei iesniegt pieteikumu par teorētisko eksāmenu un prasmju pārbaudi, lai iegūtu apliecību un IR ar lielākiem tiesību ierobežojumiem, ja ir izpildītas attiecīgās prasības.

TEORĒTISKĀS ZINĀŠANAS

6. ATP(A) teorētiskajā mācību kursā ir mācības vismaz 750 stundu apjomā.
7. MCC mācību kursā ir teorētiskās mācības un uzdevumi vismaz 25 stundu apjomā.

TEORĒTISKO ZINĀŠANU EKSĀMENS

8. Pretendents apliecina teorētisko zināšanu līmeni, kas atbilst tiesībām, ko piešķir ATPL(A) turētājam.

MĀCĪBU LIDOJUMI

9. Mācību lidojumi, neskaitot tipa kvalifikācijas mācības, kopumā veido vismaz 195 stundas, tostarp pārbaudes mācību gaitā, no kurām ne vairāk kā 55 stundas no visa mācību kursa var būt zemes instrumentālā treniņa laiks. Šajās 195 stundās pretendenti veic vismaz:
 - a) 95 apmācības nolidojumu stundas ar instruktoru, no kurām ne vairāk kā 55 stundas var būt zemes instrumentālā treniņa laiks;

▼B

- b) 70 lidojumu stundas PIC statusā, tostarp lidojumus atbilstīgi VFR un instrumentālus lidojumus kā studentpilots gaisa kuģa kapteiņa (SPIC) statusā. Instrumentālo lidojumu laiku SPIC statusā ieskaita kā lidojumu laiku PIC statusā ne vairāk kā 20 stundu apjomā;
- c) 50 maršruta lidojumu stundas PIC statusā, tostarp maršruta lidojumus atbilstīgi VFR vismaz 540 km (300 NM) attālumā, veicot nosēšanos ar pilnīgu apstāšanos divos dažādos lidlaukos, kas nav izlidošanas lidlauki;
- d) 5 lidojumu stundas naktī, tostarp 3 apmācības nolidojumu stundas ar instruktoru ar vismaz 1 maršruta navigācijas stundu un 5 patstāvīgas pacelšanās un nosēšanās ar pilnīgu apstāšanos; un
- e) 115 instrumentālā laika stundas, no kurām vismaz:
 - 1) 20 stundas SPIC statusā;
 - 2) 15 stundas ir MCC apguve, kam atļauts izmantot FFS vai FNPT II;
 - 3) 50 stundas ir instrumentālie mācību lidojumi, no kuriem ne vairāk kā:
 - i) 25 stundas var būt zemes instrumentālā treniņa laiks ar FNPT I; vai
 - ii) 40 stundas var būt zemes instrumentālā treniņa laiks ar FNPT II, FTD 2 vai FFS, no kurām ne vairāk kā 10 stundas var būt mācības ar FNPT I.
- f) 5 lidojumu stundas ar lidmašīnu, kas sertificēta vismaz 4 personu pārvaļāšanai un kam ir maināma soļa propellers un ievēlāma šasija.

PRASMJU PĀRBAUDE

10. Pēc mācību lidojumu apguves pretendents kārtā CPL(A) prasmju pārbaudi ar viendzinēja vai daudzdzinēju lidmašīnu un IR prasmju pārbaudi ar daudzdzinēju lidmašīnu.

B. ATP moduļu mācību kurss – lidmašīnas

1. ATPL(A) pretendenti, kas teorētiskās mācības apguvuši moduļu mācību kursā:
- a) ir vismaz PPL(A) turētāji, kas izsniegta saskaņā ar Čikāgas konvencijas 1. pielikumu; un
- apgūst teorētiskās mācības vismaz šādā apjomā:
- 1) pretendenti ar PPL(A): 650 stundas;
 - 2) pretendenti ar CPL(A): 400 stundas;
 - 3) pretendenti ar IR(A): 500 stundas;
 - 4) pretendenti ar CPL(A) un IR(A): 250 stundas.

▼B

Teorētiskās mācības apgūst pirms ATPL(A) prasmju pārbaudes.

C. CPL/IR integrētais mācību kurss – lidmašinas**VISPĀRĪGĀS PRASĪBAS**

1. CPL(A) un IR(A) integrētā mācību kursa mērķis ir mācību nodrošināšana pilotiem, lai sasniegtu nepieciešamo kvalifikācijas līmeni komerciālu gaisa pārvadājumu lidojumu veikšanai ar vienpilota viendzinēja vai daudzdzinēju lidmašīnām un lai iegūtu CPL(A)/IR.
2. Pretendents, kas vēlas apgūt CPL(A)/IR integrēto mācību kursu, visus mācību posmus apgūst vienā nepārtrauktā mācību kursā, ko nodrošina ATO.
3. Pretendents mācības var sākt kā jauniešs bez priekšzināšanām vai kā saskaņā ar Čikāgas konvencijas 1. pielikumu izsniegtas PPL(A) vai PPL(H) turētājs. Ja kursu sāk PPL(A) vai PPL(H) turētājs, tiek ieskaitīti 50 % no iepriekš veiktajiem lidojumiem, bet ieskaitītā lidojumu pieredze nepārsniedz 40 stundas (vai 45 stundas, ja ir iegūta nakts lidojumu kvalifikācija), un no tām 20 stundas var ieskaitīt apmācības nolidojumu ar instruktoru laika prasību izpildē.
4. Mācību kursā ir:
 - a) teorētiskās mācības CPL(A) un IR nepieciešamajā zināšanu līmenī; un
 - b) vizuālie un instrumentālie mācību lidojumi.
5. Pretendents, kam neizdodas vai kas nespēj apgūt visu CPL/IR(A) mācību kursu, var kompetentajai iestādei iesniegt pieteikumu par teorētisko eksāmenu un prasmju pārbaudi, lai iegūtu apliecību un IR ar lielākiem tiesību ierobežojumiem, ja ir izpildītas attiecīgās prasības.

TEORĒTISKĀS ZINĀŠANAS

6. CPL(A)/IR teorētiskajā mācību kursā ir mācības vismaz 500 stundu apjomā.

TEORĒTISKO ZINĀŠANU EKSĀMENS

7. Pretendents apliecina teorētisko zināšanu līmeni, kas atbilst tiesībām, ko piešķir CPL(A) un IR turētājam.

MĀCĪBU LIDOJUMI

8. Mācību lidojumi, neskatot tipa kvalifikācijas mācības, kopumā veido vismaz 180 stundas, tostarp pārbaudes mācību gaitā, no kurām ne vairāk kā 40 stundas no visa mācību kursa var būt zemes instrumentālā treniņa laiks. Šajās 180 stundās pretendenti veic vismaz:
 - a) 80 apmācības nolidojumu stundas ar instruktoru, no kurām ne vairāk kā 40 stundas var būt zemes instrumentālā treniņa laiks;
 - b) 70 lidojumu stundas PIC statusā, tostarp lidojumus atbilstīgi VFR un instrumentālus lidojumus, ko var veikt SPIC statusā. Instrumentālo lidojumu laiku SPIC statusā ieskaita kā lidojumu laiku PIC statusā ne vairāk kā 20 stundu apjomā;
 - c) 50 maršruta lidojumu stundas PIC statusā, tostarp maršruta lidojumus atbilstīgi VFR vismaz 540 km (300 NM) attālumā, veicot nosēšanos ar pilnīgu apstāšanos divos dažādos lidlaukos, kas nav izlidošanas lidlauki;

▼B

d) 5 lidojumu stundas naktī, tostarp 3 apmācības nolidojumu stundas ar instruktoru ar vismaz 1 maršruta navigācijas stundu un 5 patstāvīgas pacelšanās un nosēšanās ar pilnīgu apstāšanos; un

e) 100 instrumentālā laika stundas, no kurām vismaz:

1) 20 stundas SPIC statusā; un

2) 50 stundas ir instrumentālie mācību lidojumi, no kuriem ne vairāk kā:

i) 25 stundas var būt zemes instrumentālā treniņa laiks ar FNPT I, vai

ii) 40 stundas var būt zemes instrumentālā treniņa laiks ar FNPT II, FTD 2 vai FFS, no kurām ne vairāk kā 10 stundas var būt mācības ar FNPT I.

Pretendentam, kam ir pamata instrumentālo lidojumu moduļa apguves sertifikāts, ieskaita ne vairāk kā 10 stundas no instrumentālā mācību laika. Netiek ieskaitīts mācību laiks ar BITD.

f) 5 lidojumu stundas ar lidmašīnu, kas sertificēta vismaz 4 personu pārvaļāšanai un kam ir maināma soļa propellers un ievēkama šasija.

PRASMJU PĀRBAUDES

9. Pēc mācību lidojumu apguves pretendents kārtu CPL(A) prasmju pārbaudi un IR prasmju pārbaudi ar viendzinēja vai daudzdzinēju lidmašīnu.

D. CPL integrētais mācību kurss – lidmašīnas**VISPĀRĪGĀS PRASĪBAS**

1. CPL(A) integrētā mācību kursa mērķis ir mācību nodrošināšana pilotiem, lai sasniegtu CPL(A) izsniegšanai nepieciešamo kvalifikācijas līmeni.

2. Pretendents, kas vēlas apgūt CPL(A) integrēto mācību kursu, visus mācību posmus apgūt vienā nepārtrauktā mācību kursā, ko nodrošina ATO.

3. Pretendents mācības var sākt kā jauniešs bez priekšzināšanām vai kā saskaņā ar Čikāgas konvencijas 1. pielikumu izsniegtas PPL(A) vai PPL(H) turētājs. Ja kursu sāk PPL(A) vai PPL(H) turētājs, tiek ieskaitīti 50 % no iepriekš veiktajiem lidojumiem, bet ieskaitītā lidojumu pieredze nepārsniedz 40 stundas (vai 45 stundas, ja ir iegūta nakts lidojumu kvalifikācija), un no tām 20 stundas var ieskaitīt apmācības nolidojumu ar instruktoru laika prasību izpildē.

4. Mācību kursā ir:

a) teorētiskās mācības CPL(A) nepieciešamajā zināšanu līmenī; un

b) vizuālie un instrumentālie mācību lidojumi.

5. Pretendents, kam neizdodas vai kas nespēj apgūt visu CPL(A) mācību kursu, var kompetentajai iestādei iesniegt pieteikumu par teorētisko eksāmenu un prasmju pārbaudi, lai iegūtu apliecību ar lielākiem tiesību ierobežojumiem, ja ir izpildītas attiecīgās prasības.

▼B

TEORĒTISKĀS ZINĀŠANAS

6. CPL(A) teorētiskajā mācību kursā ir mācības vismaz 350 stundu apjomā.

TEORĒTISKO ZINĀŠANU EKSĀMENS

7. Pretendents apliecina teorētisko zināšanu līmeni, kas atbilst tiesībām, ko piešķir CPL(A) turētājam.

MĀCĪBU LIDOJUMI

8. Mācību lidojumi, neskaitot tipa kvalifikācijas mācības, kopumā veido vismaz 150 stundas, tostarp pārbaudes mācību gaitā, no kurām ne vairāk kā 5 stundas no visa mācību kursa var būt zemes instrumentālā treniņa laiks. Šajās 150 stundās pretendenti veic vismaz:

- a) 80 apmācības nolidojumu stundas ar instruktoru, no kurām ne vairāk kā 5 stundas var būt zemes instrumentālā treniņa laiks;
- b) 70 stundas PIC statusā;
- c) 20 maršruta lidojumu stundas PIC statusā, tostarp maršruta lidojumus atbilstīgi VFR vismaz 540 km (300 NM) attālumā, veicot nosēšanos ar pilnīgu apstāšanos divos dažādos lidlaukos, kas nav izlidošanas lidlauki;
- d) 5 lidojumu stundas naktī, tostarp 3 apmācības nolidojumu stundas ar instruktoru ar vismaz 1 maršruta navigācijas stundu un 5 patstāvīgas pacelšanās un nosēšanās ar pilnīgu apstāšanos;
- e) 10 instrumentālo mācību lidojumu stundas, no kurām ne vairāk kā 5 stundas var būt zemes instrumentālā treniņa laiks ar FNTP I, FTD 2, FNPT II vai FFS. Pretendentam, kam ir pamata instrumentālo lidojumu moduļa apguves sertifikāts, ieskaita ne vairāk kā 10 stundas no instrumentālā mācību laika. Netiek ieskaitīts mācību laiks ar BITD;
- f) 5 lidojumu stundas ar lidmašīnu, kas sertificēta vismaz četru personu pārvadāšanai un kam ir maināma soļa propellers un ievēlējama šasija.

PRASMJU PĀRBAUDE

9. Pēc mācību lidojumu apguves pretendents kārtā CPL(A) prasmju pārbaudi ar viendzinēja vai daudzdzinēju lidmašīnu.

E. CPL moduļu mācību kurss – lidmašīnas

VISPĀRĪGĀS PRASĪBAS

1. CPL(A) moduļu mācību kursa mērķis ir mācību nodrošināšana PPL(A) turētājiem, lai sasniegtu CPL(A) izsniegšanai nepieciešamo kvalifikācijas līmeni.
2. Pirms CPL(A) moduļu mācību kursa sākšanas pretendents ir jābūt saskaņā ar Čikāgas konvencijas I. pielikumu izsniegtas PPL(A) turētājam.
3. Pirms mācību lidojumu sākšanas pretendents:
 - a) ir veicis 150 lidojumu stundas;
 - b) ir izpildījis daudzdzinēju lidmašīnu klases vai tipa kvalifikācijas saņemšanas priekšnosacījumus saskaņā ar H apakšsadaļu, ja prasmju pārbaudē izmanto daudzdzinēju lidmašīnu.

▼B

4. Pretendents, kas vēlas apgūt CPL(A) moduļu mācību kursu, visus mācību posmus apgūst vienā nepārtrauktā mācību kursā, ko nodrošina ATO. Teorētiskās mācības var apgūt ATO, kas nodrošina tikai teorētiskās mācības.

5. Mācību kursā ir:

a) teorētiskās mācības CPL(A) nepieciešamajā zināšanu līmenī; un

b) vizuālie un instrumentālie mācību lidojumi.

TEORĒTISKĀS ZINĀŠANAS

6. Apstiprinātā CPL(A) teorētisko mācību kursā ir mācības vismaz 250 stundu apjomā.

TEORĒTISKO ZINĀŠANU EKSĀMENS

7. Pretendents apliecina teorētisko zināšanu līmeni, kas atbilst tiesībām, ko piešķir CPL(A) turētājam.

MĀCĪBU LIDOJUMI

8. Pretendentiem bez IR nodrošina vismaz 25 apmācības nolidojumu stundas ar instruktoru, tostarp 10 instrumentālo mācību stundas, no kurām ne vairāk kā 5 stundas var būt zemes instrumentālā treniņa laiks ar BITD, FNPT I vai II, FTD 2 vai FFS.

9. Pretendentiem ar derīgu IR(A) pilnā apjomā ieskaita instrumentālo mācību nolidojumu ar instruktoru laiku. Pretendentiem ar derīgu IR(H) ieskaita ne vairāk par 5 instrumentālo mācību nolidojumu ar instruktoru stundām; šādā gadījumā vismaz 5 instrumentālo mācību nolidojumu stundas veic lidmašīnā. Pretendentam, kam ir pamata instrumentālo lidojumu moduļa apguves sertifikāts, ieskaita ne vairāk kā 10 stundas no instrumentālā mācību laika.

10. a) Pretendentiem ar IR nodrošina vismaz 15 stundas apmācības vizuālos nolidojumus ar instruktoru.

b) Pretendentiem bez lidmašīnu nakts lidojumu kvalifikācijas papildus nodrošina vismaz 5 nakts mācību lidojumu stundas, no kurām 3 stundas ir apmācības nolidojumi ar instruktoru, tostarp vismaz 1 maršruta navigācijas stunda un 5 patstāvīgas pacelšanās un nolaišanās ar pilnīgu apstāšanos.

11. Vismaz 5 lidojumu stundas veic ar lidmašīnu, kas sertificēta vismaz 4 personu pārvaldīšanai un kam ir maināma soļa propellers un ievēlējama šasija.

PIEREDZE

12. CPL(A) pretendents ir veicis 200 mācību lidojumu stundas, tostarp vismaz:

a) 100 lidojumu stundas PIC statusā, tostarp 20 maršruta lidojumu stundas PIC statusā, tostarp maršruta lidojumu atbilstīgi VFR vismaz 540 km (300 NM) attālumā, veicot nosēšanos ar pilnīgu apstāšanos divos dažādos lidlaukos, kas nav izlidošanas lidlauki;

b) 5 lidojumu stundas naktī, tostarp 3 apmācības nolidojumu stundas ar instruktoru ar vismaz 1 maršruta navigācijas stundu un 5 patstāvīgas pacelšanās un nosēšanās ar pilnīgu apstāšanos; un

▼ B

- c) 10 instrumentālo mācību lidojumu stundas, no kurām ne vairāk kā 5 stundas var būt zemes instrumentālā treniņa laiks ar FNTP I, FNPT II vai FFS. Pretendentam, kam ir pamata instrumentālo lidojumu moduļa apguves sertifikāts, ieskaita ne vairāk kā 10 stundas no instrumentālā mācību laika. Netiek ieskaitīts mācību laiks ar BITD;

▼ M3

- d) 6 lidojuma stundas ir jāizpilda daudzdzinēju lidmašīnā, ja prasmju pārbaudei izmanto daudzdzinēju lidmašīnu.

▼ B

- e) PIC statusā veikto lidojumu laiku ar citu kategoriju gaisa kuģiem 200 lidojumu stundu laikā var ieskaitīt šādos gadījumos:
- i) 30 lidojumu stundas ar helikopteriem, ja pretendents ir PPL(H) turētājs; vai
 - ii) 100 lidojumu stundas ar helikopteriem, ja pretendents ir CPL(H) turētājs; vai
 - iii) 30 lidojumu stundas ar TMG vai planieriem; vai
 - iv) 30 lidojumu stundas ar dirižabļiem, ja pretendents ir PPL(As) turētājs; vai
 - v) 60 lidojumu stundas ar dirižabļiem, ja pretendents ir CPL(As) turētājs.

PRASMJU PĀRBAUDE

13. Pēc mācību lidojumu apguves un attiecīgo pieredzes prasību izpildes pretendents kārto CPL(A) prasmju pārbaudi ar viendzinēja vai daudzdzinēju lidmašīnu.

F. ATP/IR integrētais mācību kurss – helikopteri

VISPĀRĪGĀS PRASĪBAS

1. ATP(H)/IR integrētā mācību kursa mērķis ir mācību nodrošināšana pilotiem, lai sasniegtu otrā pilota funkciju pildīšanai nepieciešamo kvalifikācijas līmeni komerciālu gaisa pārvadājumu daudzpilotu daudzdzinēju helikopteru lidojumos un lai iegūtu CPL(H)/IR.
2. Pretendents, kas vēlas apgūt ATP(H)/IR integrēto mācību kursu, visus mācību posmus apgūst vienā nepārtrauktā mācību kursā, ko nodrošina ATO.
3. Pretendents mācības var sākt kā jaunpienācējs bez priekšzināšanām vai kā saskaņā ar Čikāgas konvencijas 1. pielikumu izsniegtas PPL(H) turētājs. Ja kursu sāk PPL(H) turētājs, tiek ieskaitīti 50 % no attiecīgajām pieredzes prasībām, bet ne vairāk kā:
 - a) 40 stundas, no kurām ne vairāk kā 20 stundas var būt nolidojumi ar instruktoru; vai
 - b) 50 stundas, no kurām ne vairāk kā 25 stundas var būt apmācības nolidojumi ar instruktoru, ja ir iegūta helikopteru nakts lidojumu kvalifikācija.
4. Mācību kursā ir:
 - a) teorētiskās mācības ATPL(H) un IR nepieciešamajā zināšanu līmenī;
 - b) vizuālie un instrumentālie mācību lidojumi; un
 - c) MCC mācības lidojumiem ar daudzpilotu helikopteriem.
5. Pretendents, kam neizdodas vai kas nespēj apgūt visu ATP(H)/IR mācību kursu, var kompetentajai iestādei iesniegt pieteikumu par teorētisko eksāmenu un prasmju pārbaudi, lai iegūtu apliecību un IR ar lielākiem tiesību ierobežojumiem, ja ir izpildītas attiecīgās prasības.

▼B

TEORĒTISKĀS ZINĀŠANAS

6. ATP(H)/IR teorētiskajā mācību kursā ir mācības vismaz 750 stundu apjomā.
7. MCC mācību kursā ir teorētiski mācību uzdevumi vismaz 25 stundu apjomā.

TEORĒTISKO ZINĀŠANU EKSĀMENS

8. Pretendents apliecina teorētisko zināšanu līmeni, kas atbilst tiesībām, ko piešķir ATPL(H) un IR turētājam.

MĀCĪBU LIDOJUMI

9. Mācību lidojumi kopumā ir vismaz 195 stundu apjomā, ieskaitot pārbaudes mācību gaitā. Šajās 195 stundās pretendenti veic vismaz:

- a) 140 apmācības nolidojumu stundas ar instruktoru, tostarp:

- 1) 75 vizuālo mācību stundās var būt:

- i) 30 stundas ar helikoptera FFS, C/D līmenis, vai

- ii) 25 stundas ar FTD 2/3, vai

- iii) 20 stundas ar helikoptera FNTP II/III, vai

- iv) 20 stundas ar lidmašīnu vai TMG;

- 2) 50 instrumentālās mācību stundās var būt:

- i) ne vairāk kā 20 stundas ar helikoptera FFS, FTD 2/3 vai FNTP II/III, vai

- ii) 10 stundas vismaz ar helikoptera FNTP I vai lidmašīnu;

- 3) 15 stundas ir MCC apguve, kur atļauts izmantot helikoptera FFS vai FTD 2/3(MCC), vai FNPT II/III(MCC).

Ja mācību lidojumos izmantotais helikopters atšķiras no helikoptera FFS, ko izmanto vizuālajās mācībās, maksimālo ieskaitāmo prasību apjomu ierobežo līdz apjomam, ko piešķir par helikoptera FNPT II/III.

- b) 55 lidojumu stundas PIC statusā, no kurām 40 stundas var būt lidojumi SPIC statusā. Veic vismaz 14 stundu patstāvīgos dienas un 1 stundas patstāvīgos nakts lidojumus.
- c) 50 maršruta lidojumu stundas, tostarp vismaz 10 maršruta lidojumu stundas SPIC statusā atbilstīgi VFR vismaz 185 km (100 NM) attālumā, veicot nosēšanos divos dažādos lidlaukos, kas nav izlidošanas lidlauki;
- d) 5 lidojumu stundas ar helikopteri veic naktī, tostarp 3 apmācības nolidojumu stundas ar instruktoru, tajā skaitā 1 maršruta navigācijas stundu un 5 patstāvīgos nakts ciklus. Katrā ciklā ir pacelšanās un nolaišanās;
- e) 50 apmācības instrumentālo lidojumu ar instruktoru mācību stundās ir:
 - i) 10 pamata instrumentālo mācību lidojumu stundas; un
 - ii) 40 IR mācību stundas, tostarp vismaz 10 stundu mācības ar daudzdzinēju helikopteri, kam ir IFR sertifikāts.

▼B**PRASMJU PĀRBAUDE**

10. Pēc attiecīgo mācību lidojumu apguves pretendents kārtā CPL(H) prasmju pārbaudi ar daudzdzinēju helikopteru un IR prasmju pārbaudi ar daudzdzinēju helikopteru, kam ir IFR sertifikāts, un izpilda MCC mācību prasības.

G. ATP integrētais mācību kurss – helikopteri**VISPĀRĪGĀS PRASĪBAS**

1. ATP(H) integrētā mācību kursa mērķis ir mācību nodrošināšana pilotiem, lai sasniegtu otrā pilota funkciju pildīšanai nepieciešamo kvalifikācijas līmeni komerciālo gaisa pārvadājumu daudzpilotu daudzdzinēju helikopteru lidojumos ar VFR tiesībām un lai iegūtu CPL(H).
2. Pretendents, kas vēlas apgūt ATP(H) integrēto mācību kursu, visus mācību posmus apgūst vienā nepārtrauktā mācību kursā, ko nodrošina ATO.
3. Pretendents mācības var sākt kā jaunpienācējs bez priekšzināšanām vai kā saskaņā ar Čikāgas konvencijas 1. pielikumu izsniegtas PPL(H) turētājs. Ja kursu sāk PPL(H) turētājs, tiek ieskaitīti 50 % no attiecīgajām pieredzes prasībām, bet ne vairāk kā:
 - a) 40 stundas, no kurām ne vairāk kā 20 stundas var būt nolidojumi ar instruktoru; vai
 - b) 50 stundas, no kurām ne vairāk kā 25 stundas var būt apmācības nolidojumi ar instruktoru, ja ir iegūta helikopteru nakts lidojumu kvalifikācija.
4. Mācību kursā ir:
 - a) teorētiskās mācības ATPL(H) nepieciešamajā zināšanu līmenī;
 - b) vizuālie un pamata instrumentālie mācību lidojumi; un
 - c) MCC mācības lidojumiem ar daudzpilotu helikopteriem.
5. Pretendents, kam neizdodas vai kas nespēj apgūt visu ATP(H) mācību kursu, var kompetentajai iestādei iesniegt pieteikumu par teorētisko eksāmenu un prasmju pārbaudi, lai iegūtu apliecību ar lielākiem tiesību ierobežojumiem, ja ir izpildītas attiecīgās prasības.

TEORĒTISKĀS ZINĀŠANAS

6. ATP(H) teorētiskajā mācību kursā ir mācības vismaz 650 stundu apjomā.
7. MCC mācību kursā ir teorētiski mācību uzdevumi vismaz 20 stundu apjomā.

TEORĒTISKO ZINĀŠANU EKSĀMENS

8. Pretendents apliecina teorētisko zināšanu līmeni, kas atbilst tiesībām, ko piešķir ATPL(H).

MĀCĪBU LIDOJUMI

9. Mācību lidojumi kopumā ir vismaz 150 stundu apjomā, ieskaitot pārbaudes mācību gaitā. Šajās 150 stundās pretendenti veic vismaz:
 - a) 95 apmācību nolidojumu stundas ar instruktoru, tostarp:
 - i) 75 vizuālo mācību stundās var būt:
 - 1) 30 stundas ar helikoptera FFS, C/D līmenis, vai

▼B

- 2) 25 stundas ar helikoptera FTD 2/3, vai
- 3) 20 stundas ar helikoptera FNTP II/III, vai
- 4) 20 stundas ar lidmašīnu vai TMG;
- ii) 10 pamata instrumentālo mācību lidojumu stundās var būt 5 stundas ar vismaz helikoptera FNTP I vai lidmašīnu;
- iii) 10 stundas MCC, kuras nolūkos: var izmantot helikopteru FFS vai FTD 2,3(MCC) vai FNPT II/III(MCC).

Ja mācību lidojumos izmantotais helikopters atšķiras no helikoptera FFS, ko izmanto vizuālajās mācībās, maksimālo ieskaitāmo prasību apjomu ierobežo līdz apjomam, ko piešķir par helikoptera FNPT II/III.

- b) 55 lidojumu stundas PIC statusā, no kurām 40 stundas var būt lidojumi SPIC statusā. Veic vismaz 14 stundu patstāvīgos dienas un 1 stundas patstāvīgos nakts lidojumus;
- c) 50 maršruta lidojumu stundas, tostarp vismaz 10 maršruta lidojumu stundas SPIC statusā atbilstīgi VFR vismaz 185 km (100 NM) attālumā, veicot nosēšanos divos dažādos lidlaukos, kas nav izlidošanas lidlauki;
- d) 5 lidojumu stundas ar helikopteriem veic naktī, tostarp 3 apmācības nolidojumu stundas ar instruktoru, tajā skaitā 1 maršruta navigācijas stundu un 5 patstāvīgos nakts ciklus. Katrā ciklā ir pacelšanās un nosēšanās.

PRASMJU PĀRBAUDE

10. Pēc mācību lidojumu apguves pretendents kārtā CPL(H) prasmju pārbaudi ar daudzdzinēju helikopteru un izpilda MCC mācību prasības.

H. ATP moduļu mācību kurss – helikopteri

1. ATPL(H) pretendenti, kas apgūst teorētiskās zināšanas moduļu mācību kursā, ir vismaz PPL(H) turētāji un 18 mēnešos apgūst mācības vismaz šādā apjomā:
 - a) pretendentiem, kas ir PPL(H) turētāji, kas izsniegta saskaņā ar Čikāgas konvencijas I. pielikumu: 550 stundas;
 - b) pretendentiem, kas ir CPL(H) turētāji: 300 stundas.
2. ATPL(H)/IR pretendenti, kas apgūst teorētiskās zināšanas moduļu mācību kursā, ir vismaz PPL(H) turētāji un apgūst mācības vismaz šādā apjomā:
 - a) pretendentiem, kas ir PPL(H) turētāji: 650 stundas;
 - b) pretendentiem, kas ir CPL(H) turētāji: 400 stundas;
 - c) pretendentiem, kas ir IR(H) turētāji: 500 stundas;
 - d) pretendentiem, kas ir ar CPL(H) un IR(H) turētāji: 250 stundas.

I. CPL/IR integrētais mācību kurss – helikopteri**VISPĀRĪGĀS PRASĪBAS**

1. CPL(H)/IR integrētā mācību kursa mērķis ir mācību nodrošināšana pilotiem, lai sasniegtu nepieciešamo kvalifikācijas līmeni lidojumu veikšanai ar vienpilota daudzdzinēju helikopteriem un lai iegūtu daudzdzinēju helikopteru CPL(H)/IR.

▼B

2. Pretendents, kas vēlas apgūt CPL(H)/IR integrēto mācību kursu, visus mācību posmus apgūst vienā nepārtrauktā mācību kursā, ko nodrošina ATO.
3. Pretendents mācības var sākt kā jaunpienācējs bez priekšzināšanām vai kā saskaņā ar Čikāgas konvencijas 1. pielikumu izsniegtas PPL(H) turētājs. Ja kursu sāk PPL(H) turētājs, tiek ieskaitīti 50 % no attiecīgajām pieredzes prasībām, bet ne vairāk kā:
 - a) 40 stundas, no kurām ne vairāk kā 20 stundas var būt nolidojumi ar instruktoru; vai
 - b) 50 stundas, no kurām ne vairāk kā 25 stundas var būt apmācības nolidojumi ar instruktoru, ja ir iegūta helikopteru nakts lidojumu kvalifikācija.
4. Mācību kursā ir:
 - a) teorētiskās mācības CPL(H) un IR, kā arī sākotnējai daudzdzinēju helikoptera tipa kvalifikācijai nepieciešamajā zināšanu līmenī; un
 - b) vizuālie un instrumentālie mācību lidojumi.
5. Pretendents, kam neizdodas vai kas nespēj apgūt visu CPL(H)/IR mācību kursu, var kompetentajai iestādei iesniegt pieteikumu par teorētisko eksāmenu un prasmju pārbaudi, lai iegūtu apliecību un IR ar lielākiem tiesību ierobežojumiem, ja ir izpildītas attiecīgās prasības.

TEORĒTISKĀS ZINĀŠANAS

6. CPL(H)/IR teorētiskajā mācību kursā ir mācības vismaz 500 stundu apjomā.

TEORĒTISKO ZINĀŠANU EKSĀMENS

7. Pretendents apliecina teorētisko zināšanu līmeni, kas atbilst tiesībām, ko piešķir CPL(H) un IR.

MĀCĪBU LIDOJUMI

8. Mācību lidojumi kopumā ir vismaz 180 stundu apjomā, ieskaitot pārbaudes mācību gaitā. Šajās 180 stundās pretendenti veic vismaz:
 - a) 125 apmācību nolidojumu stundas ar instruktoru, tostarp:
 - i) 75 vizuālo mācību stundas, kur var iekļaut:
 - 1) 30 stundas ar helikoptera FFS, C/D līmenis, vai
 - 2) 25 stundas ar helikoptera FTD 2/3, vai
 - 3) 20 stundas ar helikoptera FNTP II/III, vai
 - 4) 20 stundas ar lidmašīnu vai TMG;
 - ii) 50 instrumentu mācību stundas, kur var iekļaut:
 - 1) ne vairāk kā 20 stundas ar helikoptera FFS, FTD 2/3 vai FNTP II/III, vai
 - 2) 10 stundas vismaz ar helikoptera FNTP I vai lidmašīnu.

Ja mācību lidojumos izmantotais helikopters atšķiras no FFS, ko izmanto vizuālajās mācībās, maksimālo ieskaitāmo prasību apjomu ierobežo līdz apjomam, ko piešķir par FNTP II/III.

▼B

- b) 55 lidojumu stundas PIC statusā, no kurām 40 stundas var būt lidojumi SPIC statusā. Veic vismaz 14 stundu patstāvīgos dienas un 1 stundas patstāvīgos nakts lidojumus;
- c) 10 apmācības maršruta lidojumu stundas ar instruktoru;
- d) 10 maršruta lidojumu stundas PIC statusā, tostarp maršruta lidojumu atbilstīgi VFR vismaz 185 km (100 NM) attālumā, veicot nosēšanos ar pilnīgu apstāšanos divos dažādos lidlaukos, kas nav izlidošanas lidlauki;
- e) 5 lidojumu stundas ar helikopteriem veic naktī, tostarp 3 apmācības nolidojumu ar instruktoru stundas, tajā skaitā 1 maršruta navigācijas stundu un 5 patstāvīgos nakts ciklus. Katrā ciklā ir pacelšanās un nolaišanās;
- f) 50 apmācības instrumentālo lidojumu ar instruktoru stundās ir:
 - i) 10 pamata instrumentālo lidojumu mācību stundas; un
 - ii) 40 IR mācību stundas, tostarp vismaz 10 stundu mācības ar daudzdzinēju helikopteru, kam ir IFR sertifikāts.

PRASMJU PĀRBAUDE

9. Pēc mācību lidojumu apguves pretendents kārto CPL(H) prasmju pārbaudi ar viendzinēja vai daudzdzinēju helikopteru un IR prasmju pārbaudi ar daudzdzinēju helikopteru, kam ir IFR sertifikāts.

J. CPL integrētais mācību kurss – helikopteri**VISPĀRĪGĀS PRASĪBAS**

1. CPL(H) integrētā mācību kursa mērķis ir mācību nodrošināšana pilotiem, lai sasniegtu CPL(H) izsniegšanai nepieciešamo kvalifikācijas līmeni.
2. Pretendents, kas vēlas apgūt CPL(H) integrēto mācību kursu, visus mācību posmus apgūst vienā nepārtrauktā mācību kursā, ko nodrošina ATO.
3. Pretendents mācības var sākt kā jaunpienācējs bez priekšzināšanām vai kā saskaņā ar Čikāgas konvencijas 1. pielikumu izsniegtas PPL(H) turētājs. Ja kursu sāk PPL(H) turētājs, tiek ieskaitīti 50 % no attiecīgajām pieredzes prasībām, bet ne vairāk kā:
 - a) 40 stundas, no kurām ne vairāk kā 20 stundas var būt nolidojumi ar instruktoru; vai
 - b) 50 stundas, no kurām ne vairāk kā 25 stundas var būt nolidojumi ar instruktoru, ja ir iegūta helikopteru nakts lidojumu kvalifikācija.
4. Mācību kursā ir:
 - a) teorētiskās mācības CPL(H) nepieciešamajā zināšanu līmenī; un
 - b) vizuālie un instrumentālie mācību lidojumi.
5. Pretendents, kam neizdodas vai kas nespēj apgūt visu CPL(H) mācību kursu, var kompetentajai iestādei iesniegt pieteikumu par teorētisko eksāmenu un prasmju pārbaudi, lai iegūtu apliecību ar lielākiem tiesību ierobežojumiem, ja ir izpildītas attiecīgās prasības.

▼B

TEORĒTISKĀS ZINĀŠANAS

6. Apstiprinātā CPL(H) teorētisko mācību kursā ir mācības vismaz 350 stundu apjomā – vai 200 stundu apjomā, ja pretendents ir PPL.

TEORĒTISKO ZINĀŠANU EKSĀMENS

7. Pretendents apliecina teorētisko zināšanu līmeni, kas atbilst tiesībām, ko piešķir CPL(H).

MĀCĪBU LIDOJUMI

8. Mācību lidojumi kopumā ir vismaz 135 stundu apjomā, ieskaitot pārbaudes mācību gaitā, no kurām ne vairāk kā 5 stundas var būt zemes instrumentālā treniņa laiks. Šajās 135 stundās pretendenti veic vismaz:

- a) 85 apmācību nolidojumu stundas ar instruktoru, tostarp:

- i) ne vairāk kā 75 vizuālo mācību stundas, no kurām var būt:

- 1) 30 stundas ar helikoptera FFS, C/D līmenis, vai
- 2) 25 stundas ar helikoptera FTD 2/3, vai
- 3) 20 stundas ar helikoptera FNTP II/III, vai
- 4) 20 stundas ar lidmašīnu vai TMG;

- ii) ne vairāk kā 10 pamatinstrumentu mācību stundas, no kurām 5 stundas var būt ar vismaz helikoptera FNTP I vai lidmašīnu.

Ja mācību lidojumos izmantotais helikopters atšķiras no FFS, ko izmanto vizuālajās mācībās, maksimālo ieskaitāmo prasību apjomu ierobežo līdz apjomam, ko piešķir par FNPT II/III.

- b) 50 lidojumu stundas PIC statusā, no kurām 35 stundas var būt lidojumi SPIC statusā. Veic vismaz 14 stundu patstāvīgos dienas un 1 stundas patstāvīgos nakts lidojumus;
- c) 10 apmācības maršruta lidojumu stundas ar instruktoru;
- d) 10 maršruta lidojumu stundas PIC statusā, tostarp maršruta lidojumu atbilstīgi VFR vismaz 185 km (100 NM) attālumā, veicot nosēšanos ar pilnīgu apstāšanos divos dažādos lidlaukos, kas nav izlidošanas lidlauki;
- e) 5 lidojumu stundas ar helikopteri veic naktī, tostarp 3 apmācības nolidojumu stundas ar instruktoru, tajā skaitā 1 maršruta navigācijas stundu un 5 patstāvīgos nakts ciklus. Katrā ciklā ir pacelšanās un nolaišanās;
- f) 10 apmācības instrumentālo lidojumu stundas ar instruktoru, tostarp vismaz 5 stundas ar helikopteri.

PRASMJU PĀRBAUDE

9. Pēc mācību lidojumu apguves pretendents kārto CPL(H) prasmju pārbaudi.

K. CPL moduļu mācību kurss – helikopteri

VISPĀRĪGĀS PRASĪBAS

1. CPL(H) moduļu mācību kursa mērķis ir mācību nodrošināšana PPL(H) turētājiem, lai sasniegtu CPL(H) izsniegšanai nepieciešamo kvalifikācijas līmeni.

▼B

2. Pirms CPL(H) moduļu mācību kursa sākšanas pretendents ir jābūt saskaņā ar Čikāgas konvencijas 1. pielikumu izsniegtas PPL(H) turētājam.
3. Pirms mācību lidojumu sākšanas pretendents:

▼M3

- a) ir veicis 155 stundas lidojuma laika, ieskaitot 50 stundas PIC statusā ar helikopteriem, no tām 10 stundām jābūt maršruta lidojumam. Citu gaisa kuģu kategoriju laiku PIC režīmā var ieskaitīt 155 stundu lidojuma laikā, kā noteikts K iedaļas 11. punktā;

▼B

- b) ir izpildījis FCL.725 un FCL.720.H, ja prasmju pārbaudē izmanto daudzdzinēju helikopteru.
4. Pretendents, kas vēlas apgūt CPL(H) moduļu mācību kursu, visus mācību posmus apgūst vienā nepārtrauktā mācību kursā, ko nodrošina ATO. Teorētiskās mācības var apgūt ATO, kas nodrošina tikai teorētiskās mācības.
5. Mācību kursā ir:
 - a) teorētiskās mācības CPL(H) nepieciešamajā zināšanu līmenī; un
 - b) vizuālie un instrumentālie mācību lidojumi.

TEORĒTISKĀS ZINĀŠANAS

6. Apstiprinātā CPL(H) teorētisko mācību kursā ir mācības vismaz 250 stundu apjomā.

TEORĒTISKO ZINĀŠANU EKSĀMENS

7. Pretendents apliecina teorētisko zināšanu līmeni, kas atbilst tiesībām, ko piešķir CPL(H).

MĀCĪBU LIDOJUMI

8. Pretendentiem bez IR nodrošina vismaz 30 apmācības nolidojumu stundas ar instruktoru, no kurām:
 - a) 20 ir vizuālo mācību stundas, kur var iekļaut 5 stundu mācības ar helikoptera FFS, FTD 2/3 vai FNPT II,III; un
 - b) 10 ir instrumentu mācību stundas, kur var iekļaut 5 stundas ar vismaz helikoptera FNTP I, FNPT I vai lidmašīnu.
9. Pretendentiem ar derīgu IR(H) pilnā apjomā ieskaita apmācības instrumentālo lidojumu ar instruktoru laiku. Pretendenti ar derīgu IR(A) veic vismaz 5 apmācības instrumentālo lidojumu ar instruktoru mācību stundas ar helikopteru.
10. Pretendentiem bez helikopteru nakts lidojumu kvalifikācijas papildus nodrošina vismaz 5 nakts mācību lidojumu stundas, no kurām 3 stundas ir apmācības nolidojumi ar instruktoru, tostarp vismaz 1 maršruta navigācijas stunda un 5 patstāvīgi nakts cikli. Katrā ciklā ir pacelšanās un nosēšanās.

PIEREDZE

11. CPL(H) pretendents ir veicis vismaz 185 lidojumu stundas, tostarp vismaz 50 lidojumu stundas PIC statusā, no kurām 10 stundas ir maršruta lidojumi PIC statusā, tostarp maršruta lidojums atbilstīgi VFR vismaz 185 km (100 NM) attālumā, veicot nosēšanos divos dažādos lidlaukos, kas nav izlidošanas lidlauki.

▼B

PIC statusā veikto lidojumu laiku ar citu kategoriju gaisa kuģiem 185 lidojumu stundu laikā var ieskaitīt šādos gadījumos:

- a) 20 lidojumu stundas ar lidmašīnām, ja pretendents ir PPL(A); vai
- b) 50 lidojumu stundas ar lidmašīnām, ja pretendents ir CPL(A); vai
- c) 10 lidojumu stundas ar TMG vai planieriem; vai
- d) 20 lidojumu stundas ar dirižabļiem, ja pretendents ir PPL(As) turētājs; vai
- e) 50 lidojumu stundas ar dirižabļiem, ja pretendents ir CPL(As) turētājs.

PRASMJU PĀRBAUDE

12. Pēc mācību lidojumu apguves un attiecīgo pieredzes prasību izpildes pretendents kārto CPL(H) prasmju pārbaudi.

L. CPL/IR integrētais mācību kurss – dirižabļi**VISPĀRĪGĀS PRASĪBAS**

1. CPL(As)/IR integrētā mācību kursa mērķis ir mācību nodrošināšana pilotiem, lai sasniegtu nepieciešamo kvalifikācijas līmeni lidojumu veikšanai ar dirižabļiem un lai iegūtu CPL(As)/IR.
2. Pretendents, kas vēlas apgūt CPL(As)/IR integrēto mācību kursu, visus mācību posmus apgūst vienā nepārtrauktā mācību kursā, ko nodrošina ATO.
3. Pretendents mācības var sākt kā jauniešs bez priekšzināšanām vai kā saskaņā ar Čikāgas konvencijas 1. pielikumu izsniegtas PPL(As), PPL(A) vai PPL(H) turētājs. Ja kursu sāk PPL(As), PPL(A) vai PPL(H) turētājs, tiek ieskaitītas ne vairāk kā:
 - a) 10 stundas, no kurām ne vairāk kā 5 stundas var būt nolidojumi ar instruktoru; vai
 - b) 15 stundas, no kurām ne vairāk kā 7 stundas var būt nolidojumi ar instruktoru, ja ir iegūta dirižabļu nakts lidojumu kvalifikācija.
4. Mācību kursā ir:
 - a) teorētiskās mācības CPL(As) un IR, kā arī sākotnējai daudzdzinēju dirižabļu tipa kvalifikācijai nepieciešamajā zināšanu līmenī; un
 - b) vizuālie un instrumentālie mācību lidojumi.
5. Pretendents, kam neizdodas vai kas nespēj apgūt visu CPL/IR(As) mācību kursu, var kompetentajai iestādei iesniegt pieteikumu par teorētisko eksāmenu un prasmju pārbaudi, lai iegūtu apliecību un IR ar lielākiem tiesību ierobežojumiem, ja ir izpildītas attiecīgās prasības.

TEORĒTISKĀS ZINĀŠANAS

6. CPL(As)/IR teorētiskajā mācību kursā ir mācības vismaz 500 stundu apjomā.

TEORĒTISKO ZINĀŠANU EKSĀMENS

7. Pretendents apliecina teorētisko zināšanu līmeni, kas atbilst tiesībām, ko piešķir CPL(As) un IR.

MĀCĪBU LIDOJUMI

8. Mācību lidojumi kopumā ir vismaz 80 stundu apjomā, ieskaitot pārbaudes mācību gaitā. Šajās 80 stundās pretendenti veic vismaz:

▼B

- a) 60 apmācību nolidojumu stundas ar instruktoru, tostarp:
 - i) 30 vizuālo mācību stundas, kur var iekļaut:
 - 1) 12 stundas ar dirižabļa FFS, vai
 - 2) 10 stundas ar dirižabļa FTD, vai
 - 3) 8 stundas ar dirižabļa FNTP II/III, vai
 - 4) 8 stundas ar lidmašīnu, helikopteru vai TMG;
 - ii) 30 instrumentu mācību stundas, kur var iekļaut:
 - 1) ne vairāk kā 12 stundas ar dirižabļa FFS, FTD vai FNTP II/III, vai
 - 2) 6 stundas vismaz ar dirižabļa FTD 1 vai FNTP I vai lidmašīnu.
- Ja mācību lidojumos izmantotais dirižablis atšķiras no FFS, ko izmanto vizuālajās mācībās, maksimālo ieskaitāmo prasību apjomu ierobežo līdz 8 stundām;
- b) 20 lidojumu stundas PIC statusā, no kurām 5 stundas var būt lidojumi SPIC statusā. Veic vismaz 14 stundu patstāvīgos dienas un 1 stundas patstāvīgos nakts lidojumus;
 - c) 5 maršruta lidojumu stundas PIC statusā, tostarp maršruta lidojumu atbilstīgi VFR vismaz 90 km (50 NM) attālumā, veicot divas nosēšanās ar pilnīgu apstāšanos galamērķa lidlaukā;
 - d) 5 lidojumu stundas ar dirižabļiem veic naktī, tostarp 3 apmācības lidojumu stundas ar instruktoru, tajā skaitā 1 maršruta navigācijas stundu un 5 patstāvīgos nakts ciklus. Katrā ciklā ir pacelšanās un nolaišanās;
 - e) 30 apmācības instrumentālo lidojumu ar instruktoru stundās ir:
 - i) 10 pamata instrumentālo lidojumu mācību stundas; un
 - ii) 20 IR mācību stundas, tostarp vismaz 10 stundu mācības ar daudzdzinēju dirižabli, kam ir IFR sertifikāts.

PRASMJU PĀRBAUDE

- 9. Pēc mācību lidojumu apguves pretendents kārto CPL(As) prasmju pārbaudi ar viendzinēja vai daudzdzinēju dirižabli un IR prasmju pārbaudi ar daudzdzinēju dirižabli, kam ir IFR sertifikāts.

M. CPL integrētais mācību kurss – dirižabļi**VISPĀRĪGĀS PRASĪBAS**

- 1. CPL(As) integrētā mācību kursa mērķis ir mācību nodrošināšana pilotiem, lai sasniegtu CPL(As) izsniegšanai nepieciešamo kvalifikācijas līmeni.
- 2. Pretendents, kas vēlas apgūt CPL(As) integrēto mācību kursu, visus mācību posmus apgūst vienā nepārtrauktā mācību kursā, ko nodrošina ATO.
- 3. Pretendents mācības var sākt kā jaunpienācējs bez priekšzināšanām vai kā saskaņā ar Čikāgas konvencijas 1. pielikumu izsniegtas PPL(As), PPL(A) vai PPL(H) turētājs. Ja kurss sāc PPL(As), PPL(A) vai PPL(H) turētājs, tiek ieskaitītas ne vairāk kā:
 - a) 10 stundas, no kurām ne vairāk kā 5 stundas var būt nolidojumi ar instruktoru; vai
 - b) 15 stundas, no kurām ne vairāk kā 7 stundas var būt nolidojumi ar instruktoru, ja ir iegūta dirižabļu nakts lidojumu kvalifikācija.

▼B

4. Mācību kursā ir:
- teorētiskās mācības CPL(As) nepieciešamajā zināšanu līmenī; un
 - vizuālie un instrumentālie mācību lidojumi.
5. Pretendents, kam neizdodas vai kas nespēj apgūt visu CPL(As) mācību kursu, var kompetentajai iestādei iesniegt pieteikumu par teorētisko eksāmenu un prasmju pārbaudi, lai iegūtu apliecību ar lielākiem tiesību ierobežojumiem, ja ir izpildītas attiecīgās prasības.

TEORĒTISKĀS ZINĀŠANAS

6. Apstiprinātā CPL(As) teorētisko mācību kursā ir mācības vismaz 350 stundu apjomā – vai 200 stundu apjomā, ja pretendents ir PPL.

TEORĒTISKO ZINĀŠANU EKSĀMENS

7. Pretendents apliecina teorētisko zināšanu līmeni, kas atbilst tiesībām, ko piešķir CPL(As).

MĀCĪBU LIDOJUMI

8. Mācību lidojumi kopumā ir vismaz 50 stundu apjomā, ieskaitot pārbaudes mācību gaitā, no kurām ne vairāk kā 5 stundas var būt zemes instrumentālā treniņa laiks. Šajās 50 stundās pretendenti veic vismaz:
- 30 apmācības nolidojumu stundas ar instruktoru, no kurām ne vairāk kā 5 stundas var būt zemes instrumentālā treniņa laiks;
 - 20 stundas PIC statusā;
 - 5 apmācības maršruta lidojumu stundas ar instruktoru;
 - 5 maršruta lidojumu stundas PIC statusā, tostarp maršruta lidojumu atbilstīgi VFR vismaz 90 km (50 NM) attālumā, veicot divas nosēšanās ar pilnīgu apstāšanos galamērķa lidlaukā;
 - 5 lidojumu stundas ar dirižabļiem veic naktī, tostarp 3 apmācības lidojumu stundas ar instruktoru, tajā skaitā 1 maršruta navigācijas stundu un 5 patstāvīgos nakts ciklus. Katrā ciklā ir pacelšanās un nolaišanās;
 - 10 apmācības instrumentālo lidojumu ar instruktoru stundas, tostarp vismaz 5 stundas ar dirižabli.

PRASMJU PĀRBAUDE

9. Pēc mācību lidojumu apguves pretendents kārto CPL(As) prasmju pārbaudi.

N. CPL moduļu mācību kurss – dirižabļi**VISPĀRĪGĀS PRASĪBAS**

- CPL(As) moduļu mācību kursa mērķis ir mācību nodrošināšana PPL(As) turētājiem, lai sasniegtu CPL(As) izsniegšanai nepieciešamo kvalifikācijas līmeni.
- Pirms CPL(As) moduļu mācību kursa sākšanas pretendents:
 - ir PPL(As) turētājs, kas izsniegta saskaņā ar Čikāgas konvencijas 1. pielikumu;
 - ir veicis 200 lidojumu stundas dirižabļa pilota statusā, tostarp vismaz 100 lidojumu stundas PIC statusā, no kurām 50 stundas ir maršruta lidojumi.

▼B

3. Pretendents, kas vēlas apgūt CPL(As) moduļu mācību kursu, visus mācību posmus apgūst vienā nepārtrauktā mācību kursā, ko nodrošina ATO. Teorētiskās mācības var apgūt ATO, kas nodrošina tikai teorētiskās mācības.

4. Mācību kursā ir:

- a) teorētiskās mācības CPL(As) nepieciešamajā zināšanu līmenī; un
- b) vizuālie un instrumentālie mācību lidojumi.

TEORĒTISKĀS ZINĀŠANAS

5. Apstiprinātā CPL(As) teorētisko mācību kursā ir mācības vismaz 250 stundu apjomā.

TEORĒTISKO ZINĀŠANU EKSĀMENS

6. Pretendents apliecina teorētisko zināšanu līmeni, kas atbilst tiesībām, ko piešķir CPL(As).

MĀCĪBU LIDOJUMI

7. Pretendentiem bez IR nodrošina vismaz 20 apmācības nolidojumu stundas ar instruktoru, no kurām:

10 ir vizuālo mācību stundas, kur var iekļaut 5 stundu mācības ar dirižabļa FFS, FTD 2/3 vai FNPT II, III; un

10 ir instrumentu mācību stundas, kur var iekļaut 5 stundas ar vismaz dirižabļa FTD 1, FNPT I vai lidmašīnu.

8. Pretendentiem ar derīgu IR(As) pilnā apjomā ieskaita instrumentālo mācību nolidojumu ar instruktoru laiku. Pretendenti ar derīgu IR veic vismaz 5 apmācības instrumentālo lidojumu ar instruktoru mācību stundas ar dirižabli.

9. Pretendentiem bez dirižabļa nakts lidojumu kvalifikācijas papildus nodrošina vismaz 5 nakts mācību lidojumu stundas, no kurām 3 stundas ir apmācības nolidojumi ar instruktoru, tostarp vismaz 1 maršruta navigācijas stunda un 5 patstāvīgi nakts cikli. Katrā ciklā ir pacelšanās un nosēšanās.

PIEREDZE

10. CPL(As) pretendents ir veicis vismaz 250 lidojumu stundas ar dirižabļiem, tostarp vismaz 125 lidojumu stundas PIC statusā, no kurām 50 stundas ir maršruta lidojumi PIC statusā, tostarp maršruta lidojums atbilstīgi VFR vismaz 90 km (50 NM) attālumā, veicot nosēšanos galamērķa lidlaukā.

PIC statusā veikto lidojumu laiku ar citu kategoriju gaisa kuģiem 185 lidojumu stundu laikā var ieskaitīt šādos gadījumos:

- a) 30 lidojumu stundas ar lidmašīnām vai helikopteriem, ja pretendents ir attiecīgi PPL(A) vai PPL(H); vai
- b) 60 lidojumu stundas ar lidmašīnām vai helikopteriem, ja pretendents ir attiecīgi CPL(A) vai CPL(H); vai
- c) 10 lidojumu stundas ar TMG vai planieriem; vai
- d) 10 lidojumu stundas ar gaisa baloniem.

PRASMJU PĀRBAUDE

11. Pēc mācību lidojumu apguves un attiecīgo pieredzes prasību izpildes pretendents kārtā CPL(As) prasmju pārbaudi.



4. papildinājums

Prasmju pārbaude CPL izsniegšanai

A. Vispārīga informācija

1. CPL prasmju pārbaudes pretendents ir apguvis tādas pašas klases vai tipa gaisa kuģa mācības, kādu izmanto prasmju pārbaudē.
2. Pretendentam jānokārto visas attiecīgās prasmju pārbaudes iedaļas. Ja netiek nokārtots kāds no iedaļas punktiem, nav nokārtota visa iedaļa. Ja pretendents nenokārto vairākas iedaļas, tad vēlreiz jākārtot visa pārbaude. Pretendents, kas nav nokārtojis tikai vienu iedaļu, vēlreiz kārtot tikai nenokārtoto iedaļu. Ja atkārtotajā pārbaudē netiek nokārtota kāda no iedaļām, tostarp iepriekšējā reizē nokārtotās iedaļas, pretendents vēlreiz kārtot visu pārbaudi. Visas attiecīgās prasmju pārbaudes iedaļas ir jānokārto 6 mēnešu laikā. IR pretendents ir apguvis tādas pašas klases vai tipa lidaparāta mācības, kādu izmanto pārbaudē.
3. Pēc jebkuras nenokārtotas prasmju pārbaudes var būt nepieciešamas papildu mācības. Prasmju pārbaudes kārtošana reižu skaits nav ierobežots.

PĀRBAUDES NORISE

4. Ja pretendents izvēlas pārtraukt prasmju pārbaudi tādu iemeslu dēļ, kurus lidojumu eksaminētājs (FE) uzskata par neadekvātiem, pretendents vēlreiz kārtot visu prasmju pārbaudi. Ja pārbaudes pārtraukšanas iemeslus FE uzskata par adekvātiem, citā lidojumā pārbauda tikai nenokārtotās iedaļas.
5. Ja FE uzskata par nepieciešamu, pretendents vēlreiz atkārtot jebkuru no manevriem vai procedūrām. FE jebkurā brīdī var pārtraukt pārbaudi, ja FE uzskata, ka pretendenta demonstrētās lidojuma prasmes liecina par nepieciešamību vēlreiz kārtot visu pārbaudi.
6. Pretendents vada gaisa kuģi no stāvokļa, kurā ir iespējams veikt PIC funkcijas, un veic pārbaudi tā, it kā gaisa kuģī nebūtu neviena cita apkalpes loceklis. Atbildību par lidojumu nosaka saskaņā ar attiecīgās valsts noteikumiem.
7. Pretendents FE norāda izpildītās pārbaudes un pienākumus, tostarp identificētos radiotehniskos līdzekļus. Pārbaudes veic saskaņā ar pārbaudes punktu tabulu gaisa kuģim, ar kuru veic prasmju pārbaudi. Pārbaudes pirmslidojuma posmā pretendents nosaka dzinēja un ātruma režīmus. Pretendents aprēķina pacelšanās, nolaišanās un nosēšanās tehniskā raksturojuma parametrus saskaņā ar izmantotā gaisa kuģa ekspluatācijas rokasgrāmatu vai lidojumu rokasgrāmatu.
8. FE nekādā veidā neiesaistās lidojuma norisē, izņemot gadījumu, ja iejaukšanās ir nepieciešama drošības interesēs vai ja ir jānovērš nepieņemama satiksmes aizkavēšana.

B. Prasmju pārbaudes saturs CPL izsniegšanai – lidmašīnas

1. Prasmju pārbaudē izmantotā lidmašīna atbilst mācību lidmašīnu prasībām un ir sertificēta vismaz četru personu pārvadāšanai, tai ir maināma soļā propellers un ievēlams šasija.
2. Maršrutu izvēlas FE, un galamērķis ir lidlauks ar aviācijas dispečeru dienestu. Pretendents atbild par lidojuma plānošanu un nodrošina, ka uz gaisa kuģa klāja ir viss lidojumam nepieciešamais aprīkojums un dokumenti. Lidojuma ilgums ir vismaz 90 minūtes.

▼B

3. Pretendents apliecina spēju:

- a) vadīt lidaparātu, nepārsniedzot ierobežojumus;
- b) izpildīt visus manevrus gludi un precīzi;
- c) pareizi spriest un lidotmāku;
- d) izmantot aeronavigācijas zināšanas praksē; un
- e) pastāvīgi vadīt lidaparātu tā, lai nerastos nopietnas šaubas par procedūras vai manevra izdošanos.

PĀRBAUDES LIDOJUMA PIELAIDES

4. Uz turbulences apstākļiem, vadības īpašībām un lidmašīnas tehnisko raksturojumu attiecināmas pielāides šeit norādītajās robežās.

Augstums

normāls lidojums	± 100 pēdas
ar imitētu dzinēja atteici	± 150 pēdas

Atrašanās vietas noteikšana ar radionavigācijas līdzekļiem ± 5°

Kurss

normāls lidojums	± 10°
ar imitētu dzinēja atteici	± 15°

Ātrums

pacelšanās un nolaišanās	± 5 mezgli
visi citi lidojuma režīmi	± 10 mezgli

PĀRBAUDES SATURS

5. Darbības 2. iedaļas c) punktā un e) punkta iv) apakšpunktā, kā arī visā 5. un 6. iedaļā var veikt ar FNPT II vai FFS.

Uz visām iedaļām attiecināma lidmašīnas pārbaudes punktu tabulu izmantošana, lidotmāka, lidmašīnas vadība pēc ārējiem vizuālajiem orientieriem, pretapledošanas apstrādes un atledošanas procedūru piemērošana un apdraudējuma un kļūdu pārvaldības principu ievērošana.

1. IEDAĻA — PIRMSLIDOJUMA DARBĪBAS UN IZLIDOŠANA

a	Darbības pirmslidojuma posmā, tostarp: Lidojuma plānošana, dokumentu sagatavošana, masas un līdzsvara noteikšana, meteoroloģisko apstākļu informācija, pirmslidojuma informācijas biļeteni (NOTAMS)
b	Lidmašīnas pārbaude un tehniskā apkalpošana
c	Manevrēšana uz zemes un pacelšanās
d	Tehniskais raksturojums un balansēšana
e	Lidlauka un kustības shēmu ekspluatācija
f	Izlidošanas procedūra, altimetra iestatīšana, sadursmju novēršana (skats no kabīnes)
g	Sadarbība ar ATC – atbilstība, radiosakaru procedūras



2. IEDAĻA — LIDOJUMI NORMĀLOS APSTĀKĻOS	
a	Lidmašīnas vadība pēc ārējiem vizuālajiem orientieriem, tostarp taisna un horizontāla kustība, augstuma uzņemšana un samazināšana, skats no kabīnes
b	Lidojums kritiski zemā ātrumā, tostarp sākotnējas vai pilnīgas ātruma zaudēšanas noteikšana un iziešana no tās
c	Pagriezieni, tostarp nosēšanās konfigurācijā. Asi pagriezieni 45°
d	Lidojums kritiski augstā ātrumā, tostarp spirālveida pikēšanas noteikšana un iziešana no tās
e	Lidojums, ņemot vērā tikai instrumentus, tostarp: i) horizontāls lidojums, kreisēšanas konfigurācija, kursa vadīšana, augstums un ātrums gaisā ii) pagriezieni, uzņemot un samazinot augstumu ar 10°–30° sānsveri iii) iziešana no neparasta stāvokļa gaisā iv) ierobežota paneļa instrumentu funkcionēšana;
f	Sadarbība ar ATC – atbilstība, radiosakaru procedūras
3. IEDAĻA — MARŠRUTA PROCEDŪRAS	
a	Lidmašīnas vadības pēc ārējiem vizuālajiem orientieriem, tostarp kreisēšanas konfigurācija Lidojuma attālums ar iepildīto degvielas daudzumu
b	Orientēšanās, kartes nolasīšana
c	Augstums, ātrums, kursa vadīšana, skats no kabīnes
d	Altimetra iestatīšana. Sadarbība ar ATC – atbilstība, radiosakaru procedūras
e	Lidojuma norises uzraudzīšana, lidojuma žurnāls, degvielas izlietojums, atrašanās vietas noteikšanas kļūdas novērtējums un pareizas atrašanās vietas noteikšanas atjaunošana
f	Meteoroloģisko apstākļu novērošana, tendenču novērtēšana, lidojuma maršruta maiņas plānošana
g	Atrašanās vietas noteikšana, pozīcija (NDB vai VOR), tehnisko līdzekļu identificēšana (instrumentāls lidojums). Lidojuma maršruta maiņas plāna īstenošana, lidojot uz citu lidlauku (vizuāls lidojums)
4. IEDAĻA — NOLAIŠANĀS UN NOSĒŠANĀS PROCEDŪRAS	
a	Ielidošanas procedūras, altimetra iestatīšana, pārbaudes, skats no kabīnes
b	Sadarbība ar ATC – atbilstība, radiosakaru procedūras
c	Riņķošana zemā augstumā
d	Normāla nosēšanās, nosēšanās sānvējā (ja ir piemēroti apstākļi)
e	Nosēšanās uz īsa skrejceļa
f	Nolaišanās un nosēšanās ar dīkstāves jaudu (tikai viendzinēja lidmašīnas)
g	Nosēšanās, neizmantojot aizspārņus
g	Darbības pēclidojuma posmā

▼**B****5. IEDAĻA — NESTANDARTA UN ĀRKĀRTAS PROCEDŪRAS**

Šo iedaļu var apvienot ar 1.–4. iedaļu

a	Imitēta dzinēja atteice pēc pacelšanās (drošā augstumā), ugunsgrēka trauksmes imitācija
b	Aprīkojuma darbības traucējumi tostarp rezerves šasijas izlaišana, elektrisko ierīču un bremžu atteice
c	Piespiedu nosēšanās (imitēta)
d	Sadarbība ar ATC – atbilstība, radiosakaru procedūras
e	Mutiski jautājumi

6. IEDAĻA — IMITĒTS ASIMETRISKS LIDOJUMS UN ATTIECĪGIE KLASĒS VAI TIPA PUNKTI

Šo iedaļu var apvienot ar 1.–5. iedaļu

a	Imitēta dzinēja atteice pacelšanās laikā (drošā augstumā, ja neveic ar FFS)
b	Asimetriska nolaišanās un riņķošana
c	Asimetriska nolaišanās un nosēšanās ar pilnīgu apstāšanos
d	Dzinēja izslēgšana un atkārtota iedarbināšana
e	Sadarbība ar ATC – atbilstība, radiosakaru procedūras, lidotmāka
f	Pēc FE izvēles – jebkuri attiecīgie klases vai tipa kvalifikācijas prasmju pārbaudes punkti: i) lidmašīnas sistēmas, tostarp autopilota režīma vadīšana ii) pārspiediena sistēmas ekspluatācija iii) atleidošanas un pretapleidošanas apstrādes sistēmas izmantošana
g	Mutiski jautājumi

C. Prasmju pārbaudes saturs CPL izsniegšanai – helikopteri

1. Prasmju pārbaudē izmantotais helikopters atbilst mācību helikopteru prasībām.
2. Lidojuma zonu un maršrutu izvēlas FE, un visas darbības zemā augstumā un gaidot gaisā notiek lidlaukā ar aviācijas dispečeru dienestu. Maršruti, ko izmanto 3. iedaļā, var beigties izlidošanas lidlaukā vai citā lidlaukā, un viens no galamērķiem ir lidlauks ar aviācijas dispečeru dienestu. Prasmju pārbaudi veic 2 lidojumos. Kopējais lidojuma/-u ilgums ir vismaz 90 minūtes.
3. Pretendents apliecina spēju:
 - a) vadīt helikopteri, nepārsniedzot ierobežojumus;
 - b) izpildīt visus manevrus gludi un precīzi;
 - c) pareizi spriest un lidotmāku;
 - d) izmantot aeronavigācijas zināšanas praksē; un
 - e) pastāvīgi vadīt helikopteri tā, lai nerastos nopietnas šaubas par procedūras vai manevra izdošanos.

▼ B**PĀRBAUDES LIDOJUMA PIELAIDES**

4. Uz turbulences apstākļiem, vadības īpašībām un helikoptera tehnisko raksturojumu ir attiecināmas pielaides šādās robežās.

Augstums

normāls lidojums	± 100 pēdas
imitēta smagas avārijas situācija	± 150 pēdas

Atrašanās vietas noteikšana ar radionavigācijas līdzekļiem ± 10°

Kurss

normāls lidojums	± 10°
imitēta smagas avārijas situācija	± 15°

Ātrums

pacelšanās un nolaišanās, daudzdzinēju	± 5 mezgli
visi citi lidojuma režīmi	± 10 mezgli

Nonesums

pacelšanās, gaidīšana zemes ietekmes zonā ± 3 pēdas

nosēšanās bez kustības uz sāniem vai atpakaļ

PĀRBAUDES SATURS

5. Visus 4. iedaļas punktus var veikt ar helikoptera FNTP vai helikoptera FFS. Uz visām iedaļām attiecināma helikoptera pārbaudes punktu tabulu izmantošana, lidotmāka, helikoptera vadība pēc ārējiem vizuālajiem orientieriem un apdraudējuma un kļūdu pārvaldības principu ievērošana.

1. IEDAĻA — PĀRBAUDES UN PROCEDŪRAS PIRMSLIDOJUMA/PĒCLIDOJUMA POSMĀ	
a	Zināšanas par helikopteru (piemēram, tehniskais žurnāls, degviela, masa un līdzsvars, tehniskais raksturojums), lidojuma plānošana, dokumenti, pirmslidojuma informācijas biļeteni (NOTAMS), meteoroloģiskie apstākļi
b	Pārbaude/darbības pirmslidojuma posmā, detaļu novietojums un funkcijas
c	Apkalpes kabīnes pārbaude, startēšanas procedūra
d	Sakaru un navigācijas ierīču pārbaude, frekvenču atlase un iestatīšana
e	Pirmspacelšanās procedūra, radiosakaru procedūra, atbilstīga sadarbība ar ATC
f	Novietošana stāvēšanai, izslēgšana un procedūra pēclidojuma posmā
2. IEDAĻA — MANEVRI, GAIDOT GAISĀ, PAAUGSTINĀTA LĪMEŅA VADĪBA UN NOROBEŽOTAS ZONAS	
a	Pacelšanās un nosēšanās (pacelšanās un piezemēšanās)
b	Manevri un manevri, gaidot gaisā

▼B

c	Statiska gaidīšana gaisā ar pretvēju/sānvēju/ceļavēju
d	Statiski pagriezieni, gaidot gaisā, 360° pa kreisi un pa labi (pagriezieni, stāvot uz vietas)
e	Manevrēšanas kustības uz priekšu, uz sāniem un atpakaļ, gaidot gaisā
f	Imitēta dzinēja atteice, gaidot gaisā
g	Īsas apstāšanās vējā un pa vējam
h	Nosēšanās un pacelšanās nogāzēs/nesagatavotās vietās
i	Pacelšanās (dažādi profili)
j	Pacelšanās sānvējā, ceļavējā (ja iespējams)
k	Pacelšanās ar maksimālo pacelšanās masu (faktisko vai imitēto) l
l	Nolaišanās (dažādi profili)
m	Pacelšanās un nosēšanās ar ierobežotu jaudu
n	Autorotācija (FE izvēlas divus punktus no šiem: pamata, loka, zema ātruma un 360° pagriezieni)
o	Nosēšanās ar autorotāciju
p	Piespiedu nosēšanās ar jaudas atgūšanu
q	Jaudas pārbaudes, tehniskā atzišana (<i>reconnaissance technique</i>), nolaišanās un izlidošanas metodes

3. IEDAĻA — NAVIGĀCIJA — MARŠRUTA PROCEDŪRAS

a	Navigācija un orientēšanās dažādos augstumos, kartes nolasīšana
b	Augstuma saglabāšana, ātrums, kursa vadīšana, gaisa telpas novērošana, altimetra iestatīšana
c	Lidojuma norises uzraudzīšana, lidojuma žurnāls, degvielas izlietojums, lidojuma attālums ar iepildīto degvielas daudzumu, ETA, atrašanās vietas noteikšanas kļūdu novērtēšana un pareizas atrašanās vietas noteikšanas atgūšana, instrumentu uzraudzīšana
d	Meteoroloģisko apstākļu novērošana, maršruta maiņas plānošana
e	Atrašanās vietas noteikšana, pozīcija (NDB un/vai VOR), tehnisko līdzekļu identificēšana
f	Sadarbība ar ATC, noteikumu ievērošana utt.

4. IEDAĻA — LIDOJUMA PROCEDŪRAS UN MANEVRI, ŅEMOT VĒRĀ TIKAI INSTRUMENTUS

a	Horizontāls lidojums, kursa vadīšana, augstums un ātrums
b	1. pakāpes horizontāli pagriezieni līdz norādītajam kursam, no 180° līdz 360° pa kreisi un pa labi
c	Augstuma uzņemšana un samazināšana, tostarp 1. ātruma pagriezieni līdz norādītajam kursam
d	Iziešana no neparasta stāvokļa gaisā
e	Pagriezieni ar 30° sānsveri, pagriezieni līdz 90° pa kreisi un pa labi

▼B

5. IEDAĻA — NESTANDARTA UN ĀRKĀRTAS PROCEDŪRAS (JA NEPIECIEŠAMS, IMITĒTAS)

1. *piezīme:* ja pārbaudi veic ar daudzdzinēju helikopteru, pārbaudē iekļauj imitētu dzinēja atteices trauksmi, tostarp nolaišanos un nosēšanos ar vienu dzinēju.

2. *piezīme:* FE izvēlas četrus no šādiem punktiem:

a	Dzinēja darbības traucējumi, tostarp regulatora atteice, karburatora/dzinēja apledojums, eļļošanas sistēmas traucējumi
b	Degvielas sistēmas darbības traucējumi
c	Elektriskās sistēmas darbības traucējumi
d	Hidrauliskās sistēmas darbības traucējumi, tostarp nolaišanās un nosēšanās bez hidraulikas
e	Galvenā rotora un/vai pretvērpes sistēmas darbības traucējumi (FFS vai tikai pārrunas)
f	Ugunsgrēka trauksmes imitācija, tostarp dūmu kontrole un izvadīšana
g	Citas nestandarta un ārkārtas procedūras, kas norādītas attiecīgajā lidojumu rokasgrāmatā, tostarp daudzdzinēju helikopteriem. Imitēta dzinēja atteice pacelšanās laikā: atteikta pacelšanās TDP vai pirms tā vai droša piespiedu nosēšanās DPATO vai pirms tā, tūlīt pēc TDP vai DPATO. Nosēšanās ar imitētu dzinēja atteici: nosēšanās vai riņķošana pēc dzinēja atteices pirms LDP vai DPBL, pēc dzinēja atteices pēc LDP vai droša nosēšanās pēc DPBL.

D. Prasmju pārbaudes saturs CPL izsniegšanai – dirižabļi

1. Prasmju pārbaudē izmantotais dirižablis atbilst mācību dirižabļa prasībām.
2. Zonu un maršrutu izvēlas FE. Maršruti, ko izmanto 3. iedaļā, var beigties izlidošanas lidlaukā vai citā lidlaukā, un viens no galamērķiem ir lidlauks ar aviācijas dispečeru dienestu. Prasmju pārbaudi veic 2 lidojumos. Kopējais lidojuma/-u ilgums ir vismaz 60 minūtes.
3. Pretendents apliecina spēju:
 - a) vadīt dirižabli, nepārsniedzot ierobežojumus;
 - b) izpildīt visus manevrus gludi un precīzi;
 - c) pareizi spriest un lidotmāku;
 - d) izmantot aeronavigācijas zināšanas praksē; un
 - e) pastāvīgi vadīt dirižabli tā, lai nerastos nopietnas šaubas par procedūras vai manevra izdošanos.

PĀRBAUDES LIDOJUMA PIELAIDES

4. Uz turbulences apstākļiem, vadības īpašībām un dirižabļa tehnisko raksturojumu ir attiecināmas pielāides šādās robežās.

▼B

Augstums

normāls lidojums	± 100 pēdas
imitēta smagas avārijas situācija	± 150 pēdas

Atrašanās vietas noteikšana ar radionavigācijas līdzekļiem ± 10°

Kurss

normāls lidojums	± 10°
imitēta smagas avārijas situācija	± 15°

PĀRBAUDES SATURS

5. Visus 5. un 6. iedaļas punktus var veikt ar dirižabļa FNTP vai dirižabļa FFS. Uz visām iedaļām attiecināma dirižabļu pārbaudes punktu tabulu izmantošana, lidotmāka, dirižabļu vadība pēc ārējiem vizuālajiem orientieriem, pretapledošanas apstrādes procedūru piemērošana un apdraudējuma un kļūdu pārvaldības principu ievērošana.

1. IEDAĻA — PIRMSLIDOJUMA DARBĪBAS UN IZLIDOŠANA	
a	Darbības pirmslidojuma posmā, tostarp: Lidojuma plānošana, dokumentu sagatavošana, masas un līdzsvara noteikšana, meteoroloģisko apstākļu informācija, pirmslidojuma informācijas biļeteni (NOTAMS)
b	Dirižabļa pārbaude un tehniskā apkalpošana
c	Procedūra atbrīvošanai no masta, manevrēšana uz zemes un pacelšanās
d	Tehniskais raksturojums un balansēšana
e	Lidlauka un kustības shēmu ekspluatācija
f	Izlidošanas procedūra, altimetra iestatīšana, sadursmju novēršana (skats no kabīnes)
g	Sadarbība ar ATC – atbilstība, radiosakaru procedūras
2. IEDAĻA — LIDOJUMI NORMĀLOS APSTĀKĻOS	
a	Dirižabļa vadība pēc ārējiem vizuālajiem orientieriem, tostarp taisna un horizontāla kustība, augstuma uzņemšana un samazināšana, skats no kabīnes
b	Lidojums barometriskā augstumā
c	Pagriezieni
d	Strauja augstuma samazināšana un paaugstināšana
e	Lidojums, ņemot vērā tikai instrumentus, tostarp: i) horizontāls lidojums, kursa vadīšana, augstums un ātrums gaisā ii) pagriezieni, uzņemot un samazinot augstumu iii) iziešana no neparasta stāvokļa gaisā iv) ierobežoti paneļa instrumenti
f	Sadarbība ar ATC – atbilstība, radiosakaru procedūras
3. IEDAĻA — MARŠRUTA PROCEDŪRAS	
a	Dirižabļa vadība pēc ārējiem vizuālajiem orientieriem, Lidojuma attālums ar iepildīto degvielas daudzumu
b	Orientēšanās, kartes nolasīšana
c	Augstums, ātrums, kursa vadīšana, skats no kabīnes

▼B

d	Altimetra iestatīšana, sadarbība ar ATC – atbilstība, radiosakaru procedūras
e	Lidojuma norises uzraudzīšana, lidojuma žurnāls, degvielas izlietojums, atrašanās vietas noteikšanas kļūdas novērtējums un pareizas atrašanās vietas noteikšanas atjaunošana
f	Meteoroloģisko apstākļu novērošana, tendenču novērtēšana, lidojuma maršruta maiņas plānošana
g	Atrašanās vietas noteikšana, pozīcija (NDB vai VOR), tehnisko līdzekļu identificēšana (instrumentāls lidojums). Lidojuma maršruta maiņas plāna īstenošana, lidojot uz citu lidlauku (vizuāls lidojums)

4. IEDAĻA — NOLAIŠANĀS UN NOSĒŠANĀS PROCEDŪRAS

a	Ielidošanas procedūras, altimetra iestatīšana, pārbaudes, skats no kabīnes
b	Sadarbība ar ATC – atbilstība, radiosakaru procedūras
c	Riņķošana zemā augstumā
d	Normāla nosēšanās
e	Nosēšanās uz īsa skrejceļa
f	Nolaišanās un nosēšanās ar dīkstāves jaudu (tikai viendzinēja dirižabļi)
g	Nosēšanās, neizmantojot aizspārņus
h	Darbības pēclidojuma posmā

5. IEDAĻA — NESTANDARTA UN ĀRKĀRTAS PROCEDŪRAS

Šo iedaļu var apvienot ar 1.–4. iedaļu

a	Imitēta dzinēja atteice pēc pacelšanās (drošā augstumā), ugunsgrēka trauksmes imitācija
b	Aprīkojuma darbības traucējumi
c	Piespiedu nosēšanās (imitēta)
d	Sadarbība ar ATC – atbilstība, radiosakaru procedūras
e	Mutiski jautājumi

6. IEDAĻA — ATTIECĪGĀS KLASĒS VAI TIPA PUNKTI

Šo iedaļu var apvienot ar 1.–5. iedaļu

a	Imitēta dzinēja atteice pacelšanās laikā (drošā augstumā, ja neveic ar FFS)
b	Nolaišanās un riņķošana ar dzinēja/-u atteici
c	Nolaišanās un nosēšanās ar pilnīgu apstāšanos ar dzinēja/-u atteici
d	Balona apvalka spiediena sistēmas darbības traucējumi
e	Sadarbība ar ATC – atbilstība, radiosakaru procedūras, lidotmāka

▼B

f	Pēc FE izvēles – jebkuri attiecīgie klases vai tipa kvalifikācijas prasmju pārbaudes punkti: i) dirižabļu sistēmas ii) balona apvalka spiediena sistēmas darbība
g	Mutiski jautājumi

▼B

5. papildinājums

Integrēts MPL mācību kurss

VISPĀRĪGĀS PRASĪBAS

1. MPL integrētā mācību kursa mērķis ir mācību nodrošināšana pilotiem, lai sasniegtu otrā pilota funkciju pildīšanai nepieciešamo kvalifikācijas līmeni gaisa pārvadājumu daudzpilotu vairāku turbīndzinēju lidmašīnu lidojumos atbilstīgi VFR un IFR un lai iegūtu MPL.

▼M5

2. Apstiprinājumu MPL apmācības kursam dod tikai *ATO*, kas ietilpst komerciālā gaisa pārvadājumu ekspluatantā, kurš sertificēts saskaņā ar *Part-ORO*, vai kuram ir īpaša vienošanās ar šādu ekspluatantu.

▼B

3. Pretendents, kas vēlas apgūt MPL integrēto mācību kursu, visus mācību posmus apgūst vienā nepārtrauktā mācību kursā, ko nodrošina *ATO*. Mācību pamatā ir kompetenču pieeja, un tās notiek daudzpilotu apkalpes darbības vidē.
4. Mācību kursā iekļauj tikai pretendentes bez priekšzināšanām.
5. Mācību kursā ir:
 - a) teorētiskās mācības *ATPL(A)* nepieciešamajā zināšanu līmenī;
 - b) vizuālie un instrumentālie mācību lidojumi;
 - c) *MCC* mācības lidojumiem ar daudzpilotu lidmašīnām; un
 - d) tipa kvalifikācijas mācības.
6. Pretendents, kam neizdodas vai kas nespēj apgūt visu MPL mācību kursu, var kompetentajai iestādei iesniegt pieteikumu par teorētisko eksāmenu un prasmju pārbaudi, lai iegūtu apliecību un *IR* ar lielākiem tiesību ierobežojumiem, ja ir izpildītas attiecīgās prasības.

TEORĒTISKĀS ZINĀŠANAS

7. Apstiprinātā MPL teorētisko mācību kursā ir mācības vismaz 750 stundu apjomā, lai sasniegtu *ATPL(A)* nepieciešamo zināšanu līmeni, kā arī attiecīgās tipa kvalifikācijas iegūšanai nepieciešamās teorētisko mācību stundas saskaņā ar *H* apakšsiedaļu.

MĀCĪBU LIDOJUMI

8. Mācību lidojumu kopējais ilgums ir vismaz 240 stundas, tostarp *PF* un *PNF* statusā, īstos vai imitētos lidojumos, 4 mācību posmos.
 - a) 1. posms – lidojumu pamatprasmes

Īpašs mācību kurss lidojumiem ar vienpilota lidmašīnu.
 - b) 2. posms – pamata līmenis

Daudzpilotu apkalpes lidojumu un instrumentālo lidojumu mācību ievadkurss.
 - c) 3. posms – vidējais līmenis

Daudzpilotu apkalpes lidojumu prakse ar vairāku turbīndzinēju lidmašīnu, kas sertificēta kā augstas veiktspējas lidmašīna saskaņā ar 21. daļu.

▼ B

d) 4. posms – augstākais līmenis

Tipa kvalifikācijas mācības aviokompāniju vidē.

Faktisko lidojumu pieredzē iekļauj visas H apakšsadaļas prasības, mācības iziešanai no neparasta stāvokļa, nakts lidojumus, lidojumus, ņemot vērā tikai instrumentu rādījumus, un pieredzi, kas nepieciešama atbilstīgas lidojumprasmies sasniegšanai.

Norādītajos mācību posmos attiecīgi iekļauj MCC mācību prasības.

Asimetrisko lidojumu mācības veic lidmašīnā vai ar FFS.

9. Katru mācību lidojumu programmas posmu veido gan pamatzināšanu apguve, gan praktiskas mācības.
10. Mācību kursā ir nepārtraukta mācību programmas un studentu novērtēšana. Izvērtēšana nodrošina, ka:
 - a) kompetences un attiecīgais novērtējums atbilst daudzpilota lidmašīnas otrā pilota uzdevumiem; un
 - b) studenti apgūst nepieciešamās zināšanas progresīvā un apmierinošā veidā.

▼ M6

11. Mācību kursā kompetences iegūšanas nolūkā ir vismaz 12 pacelšanās un nosēšanās. Minēto pacelšanos un nosēšanos skaitu var samazināt vismaz līdz sešām, ar nosacījumu, ka pirms mācību sākuma *ATO* un ekspluatants nodrošina, ka:
 - a) ir ieviesta procedūra, ar ko novērtē apmācāmā pilota vajadzīgo kompetences līmeni; un
 - b) ir izveidots process, ar ko nodrošina, ka tiek veikti korigējošie pasākumi, ja novērtējums mācību laikā liecina, ka tie ir vajadzīgi.

Minētās pacelšanās un nosēšanās veic instruktora uzraudzībā ar lidmašīnu, kuras tipa kvalifikāciju plānots izsniegt.

▼ B

NOVĒRTĒJUMA LĪMENIS

12. *MPL* pretendents visās 9 kompetences vienībās, kas norādītas 13. punktā, ir apliecinājis sniegumu augstākajā kompetences līmenī, kas nepieciešams otrā pilota funkciju izpildei un sadarbībai turbīndzinēju daudzpilota lidmašīnā lidojumos vizuālā un instrumentālā režīmā. Novērtējums apstiprina, ka konsekventi tiek saglabāta lidmašīnas vai situācijas kontrole, lai nodrošinātu procedūras vai manevra izdošanos. Pretendents konsekventi apliecina zināšanas, prasmes un attieksmi, kāda nepieciešama drošiem attiecīgā tipa lidmašīnas lidojumiem saskaņā ar *MPL* snieguma kritērijiem.

KOMPETENCES VIENĪBAS

13. Pretendents apliecina kompetenci šādās 9 kompetences vienībās:
 - 1) cilvēka veikspējas principu, tostarp draudu un kļūdu pārvaldības principu, izmantošana;
 - 2) lidmašīnas lidojumu procedūras uz zemes;
 - 3) pacelšanās;
 - 4) augstuma uzņemšana;

▼B

- 5) kreisēšana;
- 6) augstuma samazināšana;
- 7) nolaišanās;
- 8) nosēšanās; un
- 9) darbības pēc nosēšanās un lidmašīnas pēclidojuma posmā.

IMITĒTS LIDOJUMS**14. Minimālās FSTD prasības.****a) 1. posms – lidojumu pamatprasmes**

E-mācības un sava uzdevuma izpildes ierīces, kuras apstiprina kompetentā iestāde un kuras atbilst šādam raksturojumam:

- ir palīgierīces, kuru parasti nav galddatoriem, piemēram, droseles vadības ierīču sektora funkcionālie dublikāti, sānu vadības svira vai FMS tastatūra; un
- nosaka psihomotoro darbību līdz ar noteikta spēka iedarbību un reakcijas laiku.

b) 2. posms – pamata līmenis

FNPT II MCC, kas atbilst tipveida vairāku turbodzinēju lidmašīnai.

c) 3. posms – vidējais līmenis

FSTD, kas atbilst vairāku turbodzinēju lidmašīnai, kuras ekspluatācijā ir nepieciešams otrais pilots, un kas ir kvalificēta B līmenim līdzvērtīgā standartā, ar šādām papildu funkcijām:

- dienasgaismas/krēslas/nakts vizuālā sistēma, nepārtraukts kabīnes minimālais kolimētais vizuālais redzes lauks, kas katram pilotam nodrošina 180° horizontālo un 40° vertikālo redzes lauku;
- ATC vides imitācija.

d) 4. posms – augstākais līmenis

FFS ir pilnīgi līdzvērtīgs D vai C līmenim ar paaugstināta līmeņa dienasgaismas vizuālo sistēmu, tostarp ar ATC vides imitāciju.

▼ B*6. papildinājums***IR moduļu mācību kursi****A. IR(A) – moduļu mācību lidojumu kurss****VISPĀRĪGĀS PRASĪBAS**

1. IR(A) moduļu mācību lidojumu kursa mērķis ir mācību nodrošināšana pilotiem, lai sasniegtu lidmašīnu lidojumiem nepieciešamo kvalifikācijas līmeni atbilstīgi IFR un ar IMC. Mācību kursā ir divi moduļi, ko var apgūt atsevišķi vai kopā.

- a) Pamata instrumentālo lidojumu modulis.

Tajā ir 10 instrumentu mācību stundas, no kurām 5 stundas var būt zemes instrumentālā treniņa laiks ar BITD, FNPT I vai II vai FFS. Pēc pamata instrumentālo lidojumu moduļa apguves kandidātam izsniedz mācību kursa apguves sertifikātu.

- b) Instrumentālo lidojumu procedūru modulis.

Tajā ir pārējās IR(A) mācību programmas daļas – 40 stundu viendzīnēja vai 45 stundu daudzdzīnēju lidmašīnas instrumentu mācības un IR(A) teorētiskais mācību kurss.

▼ M3

2. Modulāra IR(A) kursa pieteikuma iesniedzējs ir PPL(A) vai CPL(A) turētājs. Procedurālo instrumentālo lidojumu moduļa pieteikuma iesniedzējs, kam nav CPL(A), ir pamata instrumentālo lidojumu moduļa apmācības pabeigšanas sertifikāta turētājs.

ATO nodrošina, ka daudzdzīnēju IR(A) kursa pieteikuma iesniedzējs, kuram nav bijis daudzdzīnēju lidmašīnas klases vai tipa kvalifikācijas, pirms IR(A) kursa mācību lidojumu sākšanas ir izgājis H apakšsadaļā noteikto daudzdzīnēju apmācību

▼ B

3. Pretendents, kas vēlas apgūt IR(A) moduļu mācību kursa instrumentālo lidojumu procedūru moduli, visus mācību posmus apgūst vienā nepārtrauktā apstiprinātā mācību kursā. Pirms instrumentālo lidojumu procedūru moduļa sākšanas ATO nodrošina pretendenta atbilstību pamata instrumentālo lidojumu prasmēm. Ja nepieciešams, tiek nodrošinātas prasmju atsvaidzināšanas mācības.

4. Teorētisko mācību kursu apgūst 18 mēnešos. Instrumentālo lidojumu procedūru moduli un prasmju pārbaudi pabeidz, derīguma termiņa laikā nokārtojot teorētisko eksāmenu.

5. Mācību kursā ir:

- a) teorētiskās mācības IR nepieciešamajā zināšanu līmenī;

- b) instrumentālie mācību lidojumi.

TEORĒTISKĀS ZINĀŠANAS

6. Apstiprinātā IR(A) moduļu mācību kursā ir teorētiskās mācības vismaz 150 stundu apjomā.

▼B

MĀCĪBU LIDOJUMI

7. Viendzinēja IR(A) mācību kursā ir vismaz 50 instrumentu mācību stundas, no kurām ne vairāk kā 20 stundas var būt zemes instrumentālā treniņa laiks ar FNPT I vai ne vairāk kā 35 stundas ar FFS vai FNPT II. Ne vairāk kā 10 stundas no zemes instrumentālā treniņa laika ar FNPT II vai FFS var veikt ar FNPT I.
8. Daudzdzinēju IR(A) mācību kursā ir vismaz 55 instrumentu mācību stundas, no kurām ne vairāk kā 25 stundas var būt zemes instrumentālā treniņa laiks ar FNPT I vai ne vairāk kā 40 stundas ar FFS vai FNPT II. Ne vairāk kā 10 stundas no zemes instrumentālā treniņa laika ar FNPT II vai FFS var veikt ar FNPT I. Pārējie instrumentālie mācību lidojumi ir vismaz 15 lidojumu stundas ar daudzdzinēju lidmašīnām.
9. Viendzinēja IR(A) turētājs, kam ir arī daudzdzinēju klases vai tipa kvalifikācija un kas vēlas iegūt pirmreizējo daudzdzinēju IR(A), apgūst mācību kursu, ko nodrošina ATO un kur ir vismaz 5 instrumentālo mācību lidojumu stundas ar daudzdzinēju lidmašīnām, no kurām 3 stundas var veikt ar FFS vai FNPT II.
- 10.1. CPL(A) vai pamata instrumentālo lidojumu moduļa apguves sertifikāta turētājam 7. un 8. punktā noteikto mācību apjomu var samazināt par 10 stundām.

▼M3

- 10.2. IR(H) turētājam kopējo apmācības apjomu, kas prasīts iepriekš 7. vai 8. punktā, var samazināt līdz 10 stundām.

▼B

- 10.3. Kopējais instrumentālo mācību lidojumu laiks ar lidmašīnu atbilst attiecīgi 7. vai 8. punkta prasībām.

11. Lidojumu uzdevumus līdz IR(A) prasmju pārbaudei veido:
 - a) Pamata instrumentālo lidojumu modulis: Pamata instrumentālo lidojumu procedūras un manevri, tostarp vismaz:
 - pamata instrumentāls lidojums bez ārējiem vizuāliem orientieriem:
 - horizontāls lidojums,
 - augstuma uzņemšana,
 - augstuma samazināšana,
 - pagriezieni horizontālā lidojumā, uzņemot augstumu, samazinot augstumu;
 - instrumentāla lidojuma shēma;
 - ass pagrieziens;
 - radionavigācija;
 - iziešana no neparasta stāvokļa gaisā;
 - ierobežots instrumentu panelis;
 - sākotnējas vai pilnīgas ātruma zaudēšanas noteikšana un izešana no tās;
 - b) Instrumentālo lidojumu procedūru modulis:
 - i) pirmslidojuma procedūras, kas attiecas uz IFR lidojumiem, tostarp lidojumu rokasgrāmatas un attiecīgo gaisa satiksmes vadības dokumentu izmantošana IFR lidojuma plāna sagatavošanā;
 - ii) procedūras un manevri attiecībā uz IFR normālos, nestandarta un ārkārtas apstākļos, tostarp vismaz:

▼ B

- pāreja no vizuāla uz instrumentālu lidojumu pacelšanās laikā,
 - standarta instrumentāla izlidošana un ielidošana,
 - maršruta IFR procedūras,
 - procedūra, gaidot nosēšanās atļauju,
 - instrumentāla nolaišanās, ievērojot noteiktās obligātās prasības,
 - atkārtotas nolaišanās procedūras neizdošanās gadījumā,
 - nosēšanās pēc instrumentālas nolaišanas, tostarp riņķošanas;
- iii) manevri lidojuma laikā un lidaparāta lidojuma spējas;
- iv) ja nepieciešams, daudzdzinēju lidmašīnas izmantošana iepriekš norādītajos uzdevumos, tostarp lidmašīnas izmantošana, ņemot vērā tikai instrumentu rādījumus, imitējot viendzinēja darbības atteici, kā arī dzinēja izslēgšana un atkārtota iedarbināšana (pēdējo uzdevumu izpilda drošā augstumā, ja to neveic ar FFS vai FNPT II).

▼ M3

Aa **IR(A) – Uz kompetenci balstīts lidošanas apmācības moduļu kurss**
VISPĀRĪGĀS PRASĪBAS

▼ M4

1. Uz kompetenci balstīta moduļu lidojumu apmācības kursa mērķis ir apmācīt *PPL* vai *CPL* turētājus instrumentālo lidojumu kvalifikācijai, ņemot vērā iepriekšējos instrumentālos mācību lidojumus un pieredzi. Tas ir paredzēts, lai nodrošinātu kvalifikācijas līmeni, kāds nepieciešams lidmašīnu vadīšanai saskaņā ar *IFR* un *IMC*. Kursu apgūst saskaņā ar *ATO*, vai kurss apvieno instrumentālos mācību lidojumus pie *IRI(A)* vai *FI(A)*, kam ir tiesības nodrošināt *IR* apmācību, un mācību lidojumus saskaņā ar *ATO*.

▼ M3

2. Šāda uz kompetenci balstīta moduļu *IR(A)* kursa pieteikuma iesniedzējs ir *PPL(A)* vai *CPL(A)* turētājs.
3. Teorētiskās apmācības kursu pabeidz 18 mēnešos. Instrumentālos mācību lidojumus un prasmju pārbaudi pabeidz, derīguma termiņa laikā nokārtojot teorētiskos eksāmenus.
4. Mācību kursā ir:
 - a) teorētiskās mācības *IR(A)* nepieciešamajā zināšanu līmenī;
 - b) instrumentālie mācību lidojumi.

TEORĒTISKĀS ZINĀŠANAS

5. Apstiprinātā *IR(A)* uz kompetenci balstītā moduļu mācību kursā ietilpst teorētiskās mācības vismaz 80 stundu apjomā. Teorētisko zināšanu mācību kursā var iekļaut datorizētās apmācības un e-mācību elementus. Jānodrošina *ORA.ATO.305*. noteiktais teorētisko mācību minimālais apjoms.

MĀCĪBU LIDOJUMI

6. *IR(A)* iegūšanas metode pēc šā moduļu kursa ir balstīta uz kompetenci. Taču pieteikuma iesniedzējam jāizpilda tālāk norādītās obligātās prasības. Lai iegūtu vajadzīgo kompetenci, var būt nepieciešama papildu apmācība.
 - a) Viendzinēja uz kompetenci balstītajā moduļu *IR(A)* mācību kursā jābūt vismaz 40 instrumentu mācību stundām, no kurām ne vairāk kā 10 stundas var būt instrumentu mācības uz zemes ar *FNPT I* vai ne vairāk kā 25 stundas ar *FFS* vai *FNPT II*. Ne vairāk kā 5 stundas no instrumentu mācībām uz zemes ar *FNPT II* vai *FFS* var veikt ar *FNPT I*.

▼ M3

- i) Ja pieteikuma iesniedzējs:
 - A) ir pabeidzis instrumentālos mācību lidojumus pie IRI(A) vai FI(A), kam ir tiesības sniegt IR apmācību; vai

▼ M4

- B) viņam ir iepriekšēja instrumentālu lidojumu stundu pieredze ar lidmašīnu *PIC* statusā atbilstoši kvalifikācijai, kas dod tiesības veikt lidojumus *IFR* un *IMC* apstākļos,

▼ M3

ne vairāk kā 30 šo stundu var ieskaitīt noteikto 40 stundu prasību izpildē,

- ii) Ja pieteikuma iesniedzējam ir iepriekšējs instrumentālo lidojumu laiks, kas gūts tādā apmācībā, kura nav norādīta a) apakšpunkta i) daļā, ne vairāk kā 15 šo stundu var ieskaitīt noteikto 40 stundu prasību izpildē.
 - iii) Jebkurā gadījumā mācību lidojumos ietilpst vismaz 10 stundas instrumentālā mācību lidojuma laika ar lidmašīnu ATO ietvaros.
 - iv) Divējādai instrumentālajai apmācībai kopumā jābūt vismaz 25 stundas ilgi.
- b) Daudzdzinēju uz kompetenci balstītajā moduļu IR(A) mācību kursā jābūt vismaz 45 instrumentu mācību stundām, no kurām ne vairāk kā 10 stundas var būt instrumentu mācības uz zemes ar FNPT I vai ne vairāk kā 30 stundas ar FFS vai FNPT II. Ne vairāk kā 5 stundas no instrumentu mācībām uz zemes ar FNPT II vai FFS var veikt ar FNPT I.

- i) Ja pieteikuma iesniedzējs:
 - A) ir pabeidzis instrumentālos mācību lidojumus pie IRI(A) vai FI(A), kam ir tiesības sniegt IR apmācību; vai

▼ M4

- B) viņam ir iepriekšēja instrumentālu lidojumu stundu pieredze ar lidmašīnu *PIC* statusā atbilstoši kvalifikācijai, kas dod tiesības veikt lidojumus *IFR* un *IMC* apstākļos,

▼ M3

ne vairāk kā 35 šo stundu var ieskaitīt noteikto 45 stundu prasību izpildē,

- ii) Ja pieteikuma iesniedzējam ir iepriekšējs instrumentālo lidojumu laiks, kas gūts tādā apmācībā, kura nav norādīta b) apakšpunkta i) daļā, ne vairāk kā 15 šo stundu var ieskaitīt noteikto 45 stundu prasību izpildē.
 - iii) Jebkurā gadījumā mācību lidojumos ietilpst vismaz 10 stundas instrumentālā mācību lidojuma laika ar daudzdzinēju lidmašīnu ATO ietvaros.
 - iv) Divējādās instrumentālās apmācības kopējais apjoms ir vismaz 25 stundas, no kurām vismaz 15 stundas jāveic ar daudzdzinēju lidmašīnu.
- c) Lai noteiktu, cik stundu var ieskaitīt noteikto prasību izpildē, kā arī apzinātu apmācības vajadzības, pieteikuma iesniedzējs ATO aizpilda pirmsiestāšanās novērtējumu.
- d) Saskaņā ar a) apakšpunkta i) daļu vai b) apakšpunkta i) daļu IRI(A) vai FI(A) sniegtās instrumentālo lidojumu apmācības izpildi dokumentē īpašā mācību dokumentā, un to paraksta instruktors.

7. Uz kompetenci balstītajos moduļu IR(A) mācību lidojumos ietilpst:

- a) pamata instrumentālo lidojumu procedūras un manevri, tostarp vismaz:

▼ **M3**

- i) pamata instrumentāls lidojums bez ārējiem vizuāliem orientieriem;
 - ii) horizontāls lidojums;
 - iii) augstuma uzņemšana;
 - iv) augstuma samazināšana;
 - v) pagriezieni horizontālā lidojumā, uzņemot augstumu un samazinot augstumu;
 - vi) instrumentāla lidojuma shēma;
 - vii) ass pagrieziens;
 - viii) radionavigācija;
 - ix) iziešana no neparasta stāvokļa gaisā;
 - x) ierobežota paneļa instrumentu funkcionēšana; un
 - xi) sākotnējās vai pilnīgas ātruma zaudēšanas noteikšana un iziešana no tās;
- b) pirmslidojuma procedūras, kas attiecas uz IFR lidojumiem, tostarp lidojumu rokasgrāmatas un attiecīgo gaisa satiksmes vadības dokumentu izmantošana IFR lidojuma plāna sagatavošanā;
- c) procedūras un manevri attiecībā uz IFR normālos, nestandarta un ārkārtas apstākļos, tostarp vismaz:
- i) pāreja no vizuāla uz instrumentālu lidojumu pacelšanās laikā;
 - ii) standarta instrumentāla izlidošana un ielidošana;
 - iii) maršruta IFR procedūras;
 - iv) procedūras, gaidot nosēšanās atļauju;
 - v) instrumentāla pieeja, ievērojot noteiktās obligātās prasības;
 - vi) atkārtotas pieejas procedūras neizdošanās gadījumā; un
 - vii) nosēšanās pēc instrumentālām pieejām, tostarp riņķošanas;
- d) manevri lidojuma laikā un lidaparāta lidojuma spējas;
- e) ja vajadzīgs, daudzdzinēju lidmašīnas izmantošana iepriekš norādītajos uzdevumos, tostarp:
- i) lidmašīnas vadīšana, ņemot vērā tikai instrumentu rādījumus, imitējot viendzinēja darbības atteici;
 - ii) dzinēja izslēgšana un atkārtota iedarbināšana (izpilda drošā augstumā, ja to neveic ar FFS vai FNPT II).
8. Uz kompetenci balstītas moduļu IR(A) pieteikuma iesniedzējiem, kam ir FCL daļas PPL vai CPL un derīgs IR(A), ko izdevusi trešā valsts saskaņā ar Čikāgas konvencijas 1. pielikuma prasībām, var pilnā apmērā ieskaitīt šā punkta c) apakšpunktā norādīto mācību kursu prasību izpildi. Lai saņemtu EIR:
- a) pieteikuma iesniedzējs sekmīgi nokārto EIR prasmju pārbaudi saskaņā ar 7. papildinājuma prasībām;
 - b) prasmju pārbaudes laikā pieteikuma iesniedzējs eksaminētājam apliecina, ka pieteikuma iesniedzējam ir atbilstoša līmeņa teorētiskās zināšanas par aviācijas tiesību aktiem, meteoroloģiju un lidojumu plānošanu un veikšanu (IR); un
 - c) pieteikuma iesniedzējam ir vismaz 50 stundu lidojuma laika pieredze lidojumos ar lidmašīnām IFR apstākļos PIC statusā.
- PIRMSIESTĀŠANĀS NOVĒRTĒJUMS**
9. Pirmsiestāšanās novērtējuma saturu un ilgumu nosaka ATO, pamatojoties uz pieteikuma iesniedzēja iepriekšējo instrumentālo pieredzi.

▼ M3

VAIRĀKI DZINĒJI

10. Viendzinēja IR(A) turētājs, kam ir arī daudzdzinēju klases vai tipa kvalifikācija un kas vēlas iegūt pirmreizējo daudzdzinēju IR(A), apgūst mācību kursu, ko nodrošina ATO un kur ir vismaz 5 instrumentālo mācību lidojumu stundas ar daudzdzinēju lidmašīnām, no kurām 3 stundas var veikt ar FFS vai FNPT II, un nokārto prasmju pārbaudi.

▼ B**B. IR(H) – moduļu mācību lidojumu kurss**

1. IR(H) moduļu mācību lidojumu kursa mērķis ir mācību nodrošināšana pilotiem, lai sasniegtu helikopteru lidojumiem nepieciešamo kvalifikācijas līmeni atbilstīgi IFR un ar IMC.

▼ M3

2. Moduļu IR(A) kursa pieteikuma iesniedzējs ir PPL(A), CPL(A) vai ATPL(H) turētājs. Pirms IR(H) kursa apmācības posma gaisa kuģī sākuma pieteikuma iesniedzējam ir helikoptera tipa kvalifikācija, kas izmantota IR(H) prasmju pārbaudei, vai arī viņš ir pabeidzis apstiprinātu tipa kvalifikācijas apmācību par minēto tipu. Pieteikuma iesniedzējam ir sertifikāts, kas apliecina MCC kursa apmierinošu apguvi, ja prasmju pārbaude jāveic vairāku pilotu apstākļos.

▼ B

3. Pretendents, kas vēlas apgūt IR(H) moduļu mācību kursu, visus mācību posmus apgūst vienā nepārtrauktā apstiprinātā mācību kursā.
4. Teorētisko mācību kursu apgūst 18 mēnešos. Mācību lidojumus un prasmju pārbaudi pabeidz, derīguma termiņa laikā nokārtojot teorētisko eksāmenu.
5. Mācību kursā ir:

a) teorētiskās mācības IR nepieciešamajā zināšanu līmenī;

b) instrumentālie mācību lidojumi.

TEORĒTISKĀS ZINĀŠANAS

6. Apstiprinātā IR(H) moduļu mācību kursā ir mācības vismaz 150 stundu apjomā.

MĀCĪBU LIDOJUMI

7. Viendzinēja IR(H) moduļu mācību kursā ir vismaz 50 instrumentu mācību stundas, no kurām:
 - a) ne vairāk kā 20 stundas var būt zemes instrumentālā treniņa laiks ar FNPT I(H) vai (A). Šīs 20 mācību stundas ar FNPT I (H) vai (A) var aizstāt ar 20 mācību stundām IR(H) iegūšanai, izmantojot šim mācību kursam apstiprinātu lidmašīnu; vai
 - b) ne vairāk kā 35 stundas var būt zemes instrumentālā treniņa laiks ar FTD 2/3, FNPT II/III vai FFS.

Instrumentālie mācību lidojumi ir vismaz 10 stundu mācības ar helikopteru, kam ir IFR sertifikāts.

8. Daudzdzinēju IR(H) mācību kursā ir vismaz 55 instrumentu mācību stundas, no kurām:

▼B

- a) ne vairāk kā 20 stundas var būt zemes instrumentālā treniņa laiks ar FNPT I(H) vai (A). Šīs 20 mācību stundas ar FNPT I (H) vai (A) var aizstāt ar 20 mācību stundām IR(H) iegūšanai, izmantojot šim mācību kursam apstiprinātu lidmašīnu; vai
- b) ne vairāk kā 40 stundas var būt zemes instrumentālā treniņa laiks ar FTD 2/3, FNPT II/III vai FFS.

Instrumentālie mācību lidojumi ir vismaz 10 stundu mācības ar daudzdzinēju helikopteru, kam ir IFR sertifikāts.

9.1. ATPL(H) turētājiem teorētisko mācību apjomu samazina par 50 stundām.

▼M3

9.2. IR(A) turētājam prasīto apmācības apjomu var samazināt līdz 10 stundām.

9.3. PPL(H) turētājam ar kvalifikāciju helikoptera lidojumu veikšanai naktī vai CPL(H) turētājam instrumentālo lidojumu, kas veikts prasītajā apmācībā, kopējo laiku var samazināt par 5 stundām.

▼B

10. Lidojumu uzdevumus līdz IR(H) prasmju pārbaudei veido:

- a) pirmslidojuma procedūras, kas attiecas uz IFR lidojumiem, tostarp lidojumu rokasgrāmatas un attiecīgo gaisa satiksmes vadības dokumentu izmantošana IFR lidojuma plāna sagatavošanā;
- b) procedūras un manevri attiecībā uz IFR normālos, nestandarta un ārkārtas apstākļos, tostarp vismaz:

pāreja no vizuāla uz instrumentālu lidojumu pacelšanās laikā,

standarta instrumentāla izlidošana un ielidošana,

maršruta IFR procedūras,

procedūra, gaidot nosēšanās atļauju,

instrumentāla nolaišanās, ievērojot noteiktās obligātās prasības,

atkārtotas nolaišanās procedūras neizdošanās gadījumā,

nosēšanās pēc instrumentālas nolaišanās, tostarp riņķošanas;

- c) manevri lidojuma laikā un lidaparāta lidojuma spējas;

- d) ja nepieciešams, daudzdzinēju helikoptera izmantošana iepriekš norādītajos uzdevumos, tostarp helikoptera izmantošana, ņemot vērā tikai instrumentu rādījumus, imitējot viendzinēja darbības atteici, kā arī dzinēja izslēgšana un iedarbināšana (pēdējo uzdevumu izpilda drošā augstumā, ja to neveic ar FFS, FNPT II vai FTD 2/3).

C. IR(As) – moduļu mācību lidojumu kurss

VISPĀRĪGĀS PRASĪBAS

1. IR(As) moduļu mācību lidojumu kursa mērķis ir mācību nodrošināšana pilotiem, lai sasniegtu dirižabļu lidojumiem nepieciešamo kvalifikācijas līmeni atbilstīgi IFR un ar IMC. Mācību kursā ir divi moduļi, ko var apgūt atsevišķi vai kopā.

- a) Pamata instrumentālo lidojumu modulis.

Tajā ir 10 instrumentu mācību stundas, no kurām 5 stundas var būt zemes instrumentālā treniņa laiks ar BITD, FNPT I vai II vai FFS.

▼B

Pēc pamata instrumentālo lidojumu moduļa apguves kandidātam izsniedz mācību kursa apguves sertifikātu.

b) Instrumentālo lidojumu procedūru modulis.

Tajā ir pārējā IR(As) mācību programmas daļa – 25 instrumentu mācību stundas un IR(As) teorētiskais mācību kurss.

2. IR(As) moduļu mācību kursa pretendents ir PPL(As), tostarp nakts lidojumu tiesības, vai CPL(A). Instrumentālo lidojumu procedūru moduļa pretendents, kam nav CPL(As), ir pamata instrumentālo lidojumu moduļa mācību kursa apguves sertifikāts.
3. Pretendents, kas vēlas apgūt IR(As) moduļu mācību kursa instrumentālo lidojumu procedūru moduli, visus mācību posmus apgūst vienā nepārtrauktā mācību kursā. Pirms instrumentālo lidojumu procedūru moduļa sākšanas ATO nodrošina pretendenta atbilstību pamata instrumentālo lidojumu prasmēm. Ja nepieciešams, tiek nodrošinātas prasmju atsvaidzināšanas mācības.
4. Teorētisko mācību kursu apgūst 18 mēnešos. Instrumentālo lidojumu procedūru moduli un prasmju pārbaudi pabeidz, derīguma termiņa laikā nokārtojot teorētisko eksāmenu.
5. Mācību kursā ir:
 - a) teorētiskās mācības IR nepieciešamajā zināšanu līmenī;
 - b) instrumentālie mācību lidojumi.

TEORĒTISKĀS ZINĀŠANAS

6. Apstiprinātā IR(As) moduļu mācību kursā ir teorētiskās mācības vismaz 150 stundu apjomā.

MĀCĪBU LIDOJUMI

7. IR(As) mācību kursā ir vismaz 35 instrumentu mācību stundas, no kurām ne vairāk kā 15 stundas var būt zemes instrumentālā treniņa laiks ar FNPT I vai ne vairāk kā 20 stundas ar FFS vai FNPT II. Ne vairāk kā 5 stundas no zemes instrumentālā treniņa laika ar FNPT II vai FFS var veikt ar FNPT I.
8. CPL(As) vai pamata instrumentālo lidojumu moduļa apguves sertifikāta turētājam 7. punktā noteikto mācību apjomu var samazināt par 10 stundām. Kopējais instrumentālo mācību lidojumu laiks ar dirižabli atbilst 7. punkta prasībām.
9. Ja pretendents ir citas gaisa kuģa kategorijas IR, kopējo mācību lidojumu apjomu ar dirižabļiem var samazināt līdz 10 stundām.
10. Lidojumu uzdevumus līdz IR(As) prasmju pārbaudei veido:
 - a) Pamata instrumentālo lidojumu modulis:

Pamata instrumentālo lidojumu procedūras un manevri, tostarp vismaz:

▼B

pamata instrumentāls lidojums bez ārējiem vizuāliem orientieriem:

- horizontāls lidojums,
- augstuma uzņemšana,
- augstuma samazināšana,
- pagriezieni horizontālā lidojumā, uzņemot augstumu, samazinot augstumu;

instrumentāla lidojuma shēma;

radionavigācija;

iziešana no neparasta stāvokļa gaisā;

ierobežots instrumentu panelis;

b) Instrumentālo lidojumu procedūru modulis:

i) pirmslidojuma procedūras, kas attiecas uz IFR lidojumiem, tostarp lidojumu rokasgrāmatas un attiecīgo gaisa satiksmes vadības dokumentu izmantošana IFR lidojuma plāna sagatavošanā;

ii) procedūras un manevri attiecībā uz IFR normālos, nestandarta un ārkārtas apstākļos, tostarp vismaz:

- pāreja no vizuāla uz instrumentālu lidojumu pacelšanās laikā,
- standarta instrumentāla izlidošana un ielidošana,
- maršruta IFR procedūras,
- procedūra, gaidot nosēšanās atļauju,
- instrumentāla nolaišanās, ievērojot noteiktās obligātās prasības,
- atkārtotas nolaišanās procedūras neizdošanās gadījumā,
- nosēšanās pēc instrumentālas nolaišanās, tostarp riņķošanas;

iii) manevri lidojuma laikā un lidaparāta lidojuma spējas;

iv) dirižabļa izmantošana iepriekš norādītajos uzdevumos, tostarp dirižabļa izmantošana, ņemot vērā tikai instrumentu rādījumus, imitējot viendzinēja darbības atteici, kā arī dzinēja izslēgšana un iedarbināšana (pēdējo uzdevumu izpilda drošā augstumā, ja to neveic ar FFS vai FNPT II).

▼B7. *papildinājums***IR prasmju pārbaude****▼M5**

1. *IR* pretendents ir apguvis tādas pašas klases vai tipa gaisa kuģa mācības, kādu izmanto pārbaudē un kurš ir atbilstoši aprīkots mācību un pārbaūžu nolūkiem.

▼B

2. Pretendentam jānokārto visas attiecīgās prasmju pārbaudes iedaļas. Ja netiek nokārtots kāds no iedaļas punktiem, nav nokārtota visa iedaļa. Ja pretendents nenokārto vairākas iedaļas, tad vēlreiz jākārtota visa pārbaude. Ja pretendents nenokārto tikai vienu iedaļu, vēlreiz jākārtota tikai nenokārtotā iedaļa. Ja atkārtotajā pārbaudē netiek nokārtota kāda no iedaļām, tostarp iepriekšējā reizē nokārtotās iedaļas, pretendents vēlreiz kārtot visu pārbaudi. Visas attiecīgās prasmju pārbaudes iedaļas ir jānokārto 6 mēnešu laikā. *IR* pretendents ir apguvis tādas pašas klases vai tipa lidaparāta mācības, kādu izmanto pārbaudē.
3. Pēc nenokārtotas prasmju pārbaudes var būt nepieciešamas papildu mācības. Prasmju pārbaudes kārtšanas reižu skaits nav ierobežots.

PĀRBAUDES NORISE

4. Pārbaudes nolūks ir simulēt faktisku lidojumu. Lidojuma maršrutu izvēlas eksaminētājs. Būtiska iezīme ir pretendenta spēja plānot un veikt lidojumu, izmantojot ikdienas instruktāžas materiālus. Pretendents veic lidojuma plānošanu un nodrošina, ka uz gaisa kuģa ir viss lidojumam nepieciešamais aprīkojums un dokumenti. Lidojuma ilgums ir vismaz 1 stunda.
5. Ja pretendents izvēlas pārtraukt prasmju pārbaudi tādu iemeslu dēļ, kurus eksaminētājs uzskata par neadekvātiem, pretendents visu prasmju pārbaudi kārtot vēlreiz. Ja pārbaudes pārtraukšanas iemeslus eksaminētājs uzskata par adekvātiem, citā lidojumā pārbauda tikai nenokārtotās iedaļas.
6. Ja eksaminētājs uzskata par nepieciešamu, pretendents vēlreiz atkārtot jebkuru no manevriem vai procedūrām. Eksaminētājs jebkurā brīdī var pārtraukt pārbaudi, ja uzskata, ka pretendenta demonstrētās lidojuma prasmes liecina par nepieciešamību vēlreiz kārtot visu pārbaudi.
7. Pretendents vada gaisa kuģi no stāvokļa, kurā ir iespējams veikt PIC funkcijas, un veic pārbaudi tā, it kā gaisa kuģī nebūtu neviena cita apkalpes loceklis. Eksaminētājs nekādā veidā neiesaistās gaisa kuģa lidojumā, izņemot gadījumus, kad iejaukšanās nepieciešama drošības interesēs vai ja ir jānovērš nepieņemama satiksmes aizkavēšana. Atbildību par lidojumu nosaka saskaņā ar attiecīgās valsts noteikumiem.
8. Lēmumu par relatīvo/absolūto augstumu, minimālo augstuma samazināšanas relatīvo/absolūto augstumu un atkārtotas nolaišanās punktu neizdošanās gadījumā pieņem pretendents, saskaņojot ar eksaminētāju.
9. *IR* pretendents eksaminētājam norāda izpildītas pārbaudes un pienākumus, tostarp identificētos radiotehniskos līdzekļus. Pārbaudes veic saskaņā ar pārbaudes punktu tabulu gaisa kuģim, ar kuru veic prasmju pārbaudi. Sagatavošanās posmā pirms pārbaudes lidojuma pretendents nosaka dzinēja un ātruma režīmus. Pretendents aprēķina pacelšanās, nolaišanās un nosēšanās tehniskā raksturojuma parametrus saskaņā ar izmantotā gaisa kuģa ekspluatācijas rokasgrāmatu vai lidojumu rokasgrāmatu.

▼B

PĀRBAUDES LIDOJUMA PIELAIDES

10. Pretendents apliecina spēju:

vadīt gaisa kuģi, nepārsniedzot ierobežojumus;

izpildīt visus manevrus gludi un precīzi;

pareizi spriest un lidotmāku;

izmantot aeronavigācijas zināšanas praksē; un

pastāvīgi vadīt gaisa kuģi tā, lai nerastos nopietnas šaubas par procedūras vai manevra izdošanos.

▼M5

11. Uz turbulences apstākļiem, vadības īpašībām un gaisa kuģa tehnisko raksturojumu ir attiecināmas pielāides šādās robežās:

Augstums

viscaur	± 100 pēdas
riņķošanas sākšana lēmumu pieņemšanas relatīvajā/absolūtajā augstumā	+ 50 pēdas/- 0 pēdas
minimālais augstuma samazināšanas relatīvais/absolūtais augstums/MAP	+ 50 pēdas/- 0 pēdas

Atrašanās vietas noteikšana

ar radionavigācijas līdzekļiem	± 5°
attiecībā uz leņķiskām novirzēm	50 % novirze, azimuts un glisāde (piemēram, <i>LPV</i> , <i>ILS</i> , <i>MLS</i> , <i>GLS</i>)
2D (<i>LNAV</i>) un 3D (<i>LNAV/VNAV</i>) lineāras sānu novirzes	sānu kļūdu/novirzi no trases līnijas ierobežo līdz ± ½ <i>RNP</i> vērtības, kas saistīta ar procedūru. Ir pieļaujama īslaicīga novirze no šā standarta, novirzei nepārsniedzot <i>RNP</i> vērtību
3D lineāra vertikāla novirze (piemēram, <i>RNP APCH (LNAV/VNAV)</i> , izmantojot <i>BaroVNAV</i>)	jebkurā laikā ne vairāk kā – 75 pēdas zem vertikālā profila un ne vairāk kā + 75 pēdas virs vertikālā profila 1 000 pēdas virs lidlauka vai zemāk

Kurss

visi dzinēji darbojas	± 5°
ar imitētu dzinēja atteici	± 10°

Ātrums

visi dzinēji darbojas	± 5 mezgli
ar imitētu dzinēja atteici	+ 10 mezgli/- 5 mezgli

PĀRBAUDES SATURS

Lidmašīnas

I. IEDAĻA – PIRMSLIDOJUMA DARBĪBAS UN IZLIDOŠANA

Pārbaudes punktu saraksta izmantošana, lidotmāka, pretapledošanas un atleidošanas apstrādes procedūru u. c. procedūru izmantošana attiecas uz visām iedaļām

a	Lidojumu rokasgrāmatas (vai līdzvērtīga dokumenta) izmantošana, īpaši attiecībā uz gaisa kuģa lidojuma spēju aprēķiniem, masu un līdzsvaru
b	Gaisa satiksmes vadības dokumenta, meteoroloģisko apstākļu dokumenta izmantošana
c	<i>ATC</i> lidojuma plāna, <i>IFR</i> lidojuma plāna/žurnāla sagatavošana

▼ M5

d	Izlidošanas, ielidošanas un nolaišanās procedūrām nepieciešamā navigācijas aprīkojuma noteikšana
e	Pārbaude pirmslidojuma posmā
f	Obligātie meteoroloģisko apstākļu nosacījumi
g	Manevrēšana uz zemes
h	<i>PBN</i> izlidošana (piemērojamos gadījumos): — pārbaude, vai navigācijas sistēmā ir augšupielādēta pareizā procedūra, un — kontrolpārbaude, navigācijas sistēmas attēlu salīdzinot ar izlidošanas shēmu
i	Instruktaža pirms pacelšanās, pacelšanās
j (°)	Pāreja uz instrumentālu lidojumu
k (°)	Instrumentālas izlidošanas procedūras, tostarp <i>PNB</i> izlidošanas, un altimetra iestatījumi
l (°)	Sadarbība ar <i>ATC</i> – atbilstība, radiosakaru procedūras
2. IEDAĻA – VISPĀRĒJĀ VADĪBA (°)	
a	Lidmašīnas vadība, ņemot vērā tikai instrumentu rādījumus, tostarp: horizontāls lidojums dažādos ātrumos, balansēšana
b	Pagriezieni, uzņemot un samazinot augstumu, ar fiksētu 1. ātruma horizontālu pagrieziena
c	Iziešana no neparasta stāvokļa gaisā, tostarp fiksēts 45° sānsveres pagrieziena un asi pagriezieni, samazinot augstumu
d (*)	Iziešana no nolaišanās līdz ātruma zaudēšanai horizontālā lidojumā, pagriezieni, uzņemot un samazinot augstumu, un nosēšanās konfigurācijā – attiecas tikai uz lidmašīnām
e	Ierobežota paneļa instrumentu funkcionēšana: stabilizēta augstuma uzņemšana vai samazināšana, 1. ātruma horizontāli pagriezieni līdz norādītajam kursam, iziešana no neparasta stāvokļa gaisā – attiecas tikai uz lidmašīnām
3. IEDAĻA – MARŠRUTA <i>IFR</i> PROCEDŪRAS (°)	
a	Atrašanās vietas noteikšana, tostarp pārtveršana, piem., <i>NDB</i> , <i>VOR</i> , vai atrašanās vietas noteikšana starp maršruta punktiem
b	Navigācijas sistēmu un radionavigācijas līdzekļu izmantošana
c	Horizontāls lidojums, kursa vadīšana, augstums un ātrums gaisā, jaudas iestatīšana, balansēšanas metodes
d	Altimetra iestatījumi
e	<i>ETA</i> grafiks un pārskatīšana (ja nepieciešams, gaidīšana maršrutā)
f	Lidojuma procesa uzraudzīšana, lidojuma žurnāls, degvielas patēriņš, sistēmu pārvaldība
g	Pretapledošanas procedūras; ja nepieciešams, attiecīgos gadījumos imitē
h	Sadarbība ar <i>ATC</i> – atbilstība, radiosakaru procedūras
3.a IEDAĻA – IELIDOŠANAS PROCEDŪRAS	
a	Navigācijas tehnisko līdzekļu iestatīšana un pārbaude, attiecīgos gadījumos

▼ M5

b	Ielidošanas procedūras, altimetra pārbaude
c	Augstuma un ātruma ierobežojumi, attiecīgos gadījumos
d	<i>PBN</i> ielidošana (piemērojamos gadījumos): — pārbaude, vai navigācijas sistēmā ir augšupielādēta pareizā procedūra, un — kontrolpārbaude, navigācijas sistēmas attēlu salīdzinot ar ielidošanas shēmu
4. (°) IEDAĻA – 3D OPERĀCIJAS (++)	
a	Navigācijas tehnisko līdzekļu iestatīšana un pārbaude Vertikālās trajektorijas leņķa pārbaude <i>RNP APCH</i> : — pārbaude, vai navigācijas sistēmā ir augšupielādēta pareizā procedūra, un — kontrolpārbaude, navigācijas sistēmas attēlu salīdzinot ar nolaišanās shēmu
b	Nolaišanās un nosēšanās instruk tāža, tostarp augstuma samazināšanas/nolaišanās/nosēšanās pārbaude, tostarp tehnisko līdzekļu identificēšana
c (+)	Gaidīšanas procedūra
d	Atbilstība publicētajai nolaišanās procedūrai
e	Nolaišanās laiks
f	Augstums, ātrums, kursa vadīšana (stabilizēta nolaišanās)
g (+)	Riņķošana
h (+)	Otrā riņķa procedūra/nosēšanās
i	Sadarbība ar <i>ATC</i> – atbilstība, radiosakaru procedūras
5. (°) IEDAĻA – 2D OPERĀCIJAS (++)	
a	Navigācijas tehnisko līdzekļu iestatīšana un pārbaude <i>RNP APCH</i> : — pārbaude, vai navigācijas sistēmā ir augšupielādēta pareizā procedūra, un — kontrolpārbaude, navigācijas sistēmas attēlu salīdzinot ar nolaišanās shēmu
b	Nolaišanās un nosēšanās instruk tāža, tostarp augstuma samazināšanas/nolaišanās/nosēšanās pārbaude, tostarp tehnisko līdzekļu identificēšana
c (+)	Gaidīšanas procedūra
d	Atbilstība publicētajai nolaišanās procedūrai
e	Nolaišanās laiks
f	Augstums/attālums līdz <i>MAPT</i> , ātrums, kursa vadīšana (stabilizēta nolaišanās), nolaišanās zemāk punkti (<i>SDF</i>), attiecīgos gadījumos

▼ **M5**

g (+)	Riņķošana
h (+)	Otrā riņķa procedūra/nosēšanās
i	Sadarbība ar <i>ATC</i> – atbilstība, radiosakaru procedūras
6. IEDAĻA – LIDOJUMS AR VIENA DZINĒJA DARBĪBAS ATTEICI (tikai daudzdzinēju lidmašīnām) (°)	
a	Imitēta dzinēja atteice pēc pacelšanās vai riņķošanas laikā
b	Nolaišanās, riņķošana un otrā riņķa procedūra ar viena dzinēja darbības atteici
c	Nolaišanās un nosēšanās ar viena dzinēja darbības atteici
d	Sadarbība ar <i>ATC</i> – atbilstība, radiosakaru procedūras

(°) Jāveic, tikai vadoties pēc instrumentiem.

(*) Var veikt *FFS*, *FTD 2/3* vai *FNPT II*.

(+) Var veikt 5. vai 6. iedaļā.

(++) Lai iegūtu vai saglabātu *PBN* tiesības, 4. vai 5. iedaļā viena nolaišanās jāveic kā *RNP APCH*. Ja *RNP APCH* nav praktiski īstenojama, to veic atbilstoši aprīkotā *FSTD*.

Helikopteri**1. IEDAĻA – IZLIDOŠANA**

Pārbaudes punktu saraksta izmantošana, lidotmāka, pretapledošanas un atleidošanas apstrādes procedūru u. c. procedūru izmantošana attiecas uz visām iedaļām

a	Lidojumu rokasgrāmatas (vai līdzvērtīga dokumenta) izmantošana, īpaši attiecībā uz gaisa kuģa lidojuma spēju aprēķinu; masa un līdzsvars
b	Gaisa satiksmes vadības dokumenta, meteoroloģisko apstākļu dokumenta izmantošana
c	<i>ATC</i> lidojuma plāna, <i>IFR</i> lidojuma plāna/žurnāla sagatavošana
d	Izlidošanas, ielidošanas un nolaišanās procedūrām nepieciešamā navigācijas aprīkojuma noteikšana
e	Pārbaude pirmslidojuma posmā
f	Obligātie meteoroloģisko apstākļu nosacījumi
g	Manevrēšana uz zemes/gaisā saskaņā ar <i>ATC</i> vai instruktora norādījumiem
h	<i>PBN</i> izlidošana (piemērojamos gadījumos): — pārbaude, vai navigācijas sistēmā ir augšupielādēta pareizā procedūra, un — kontrolpārbaude, navigācijas sistēmas attēlu salīdzinot ar izlidošanas shēmu
i	Instruktāža, procedūras un pārbaudes pirms pacelšanās
j	Pāreja uz instrumentālu lidojumu

▼ M5

k	Instrumentālas izlidošanas procedūras, tostarp <i>PNB</i> procedūras
2. IEDAĻA – VISPĀRĒJĀ VADĪBA	
a	Helikoptera vadība, ņemot vērā tikai instrumentu rādījumus, tostarp:
b	Pagriezieni, uzņemot un samazinot augstumu, ar fiksētu l. ātruma horizontālu pagriezienu
c	Iziešana no neparasta stāvokļa gaisā, tostarp fiksēts 30° sānsveres pagrieziens un asi pagriezieni, samazinot augstumu
3. IEDAĻA – MARŠRUTA <i>IFR</i> PROCEDŪRAS	
a	Atrašanās vietas noteikšana, tostarp pārtveršana, piem., <i>NDB</i> , <i>VOR</i> , <i>RNAV</i>
b	Radionavigācijas līdzekļu izmantošana
c	Horizontāls lidojums, kursa vadīšana, augstums un ātrums gaisā, jaudas iestatīšana
d	Altimetra iestatījumi
e	<i>ETA</i> grafiks un pārskatīšana
f	Lidojuma procesa uzraudzīšana, lidojuma žurnāls, degvielas patēriņš, sistēmu pārvaldība
g	Pretapledojuma procedūras; ja nepieciešams, attiecīgos gadījumos imitē
h	Sadarbība ar <i>ATC</i> – atbilstība, radiosakaru procedūras
3.a IEDAĻA – IELIDOŠANAS PROCEDŪRAS	
a	Navigācijas tehnisko līdzekļu iestatīšana un pārbaude, attiecīgos gadījumos
b	Ielidošanas procedūras, altimetra pārbaude
c	Augstuma un ātruma ierobežojumi, attiecīgos gadījumos
d	<i>PBN</i> ielidošana (piemērojamos gadījumos): — pārbaude, vai navigācijas sistēmā ir augšupielādēta pareizā procedūra, un — kontrolpārbaude, navigācijas sistēmas attēlu salīdzinot ar ielidošanas shēmu
4. IEDAĻA – 3D OPERĀCIJAS (+)	
a	Navigācijas tehnisko līdzekļu iestatīšana un pārbaude Vertikālās trajektorijas leņķa pārbaude <i>RNP APCH</i> : a) pārbaude, vai navigācijas sistēmā ir augšupielādēta pareizā procedūra; un b) kontrolpārbaude, navigācijas sistēmas attēlu salīdzinot ar nolaišanās shēmu
b	Nolaišanās un nosēšanās instruktaža, tostarp augstuma samazināšanas/nolaišanās/nosēšanās pārbaude
c (*)	Gaidīšanas procedūra
d	Atbilstība publicētajai nolaišanās procedūrai

▼ M5

e	Nolaišanās laiks
f	Augstums, ātrums, kursa vadīšana (stabilizēta nolaišanās)
g (*)	Riņķošana
h (*)	Otrā riņķa procedūra/nosēšanās
i	Sadarbība ar <i>ATC</i> – atbilstība, radiosakaru procedūras
5. IEDAĻA – 2D OPERĀCIJAS (+)	
a	<p>Navigācijas tehnisko līdzekļu iestatīšana un pārbaude <i>RNP APCH</i>:</p> <p>— pārbaude, vai navigācijas sistēmā ir augšupielādēta pareizā procedūra, un</p> <p>— kontrolpārbaude, navigācijas sistēmas attēlu salīdzinot ar nolaišanās shēmu</p>
b	Nolaišanās un nosēšanās instrukcija, tostarp augstuma samazināšanas/nolaišanās/nosēšanās pārbaude un tehnisko līdzekļu identificēšana
c (*)	Gaidīšanas procedūra
d	Atbilstība publicētajai nolaišanās procedūrai
e	Nolaišanās laiks
f	Augstums, ātrums, kursa vadīšana (stabilizēta nolaišanās)
g (*)	Riņķošana
h (*)	Otrā riņķa procedūra (*)/nosēšanās
i	Sadarbība ar <i>ATC</i> – atbilstība, radiosakaru procedūras
6. IEDAĻA – NESTANDARTA UN ĀRKĀRTAS PROCEDŪRAS	
<p>Šo iedaļu var apvienot ar 1.–5. iedaļu. Pārbaude saistīta ar helikoptera vadību, dzinēja atteices identificēšanu, neatliekamām darbībām (praktiski veiktiem uzdevumiem), turpmākajām darbībām un pārbaudēm un lidojuma precizitāti šeit norādītajās situācijās:</p>	
a	Imitēta dzinēja atteice pēc pacelšanās un nolaišanās laikā (**) (drošā augstumā, ja neveic ar <i>FFS</i> vai <i>FNTP II/III</i> , <i>FTD 2/3</i>)
b	Stabilitātes palielināšanas ierīču/hidrauliskās sistēmas atteice (piemērojamos gadījumos)
c	Ierobežota paneļa instrumentu funkcionēšana
d	Autorotācija un atgriešanās iepriekš noteiktā augstumā

▼ **M5**

e	Manuālas 3D operācijas bez lidojuma pilotāžas komandierīces (***) Manuālas 3D operācijas ar lidojuma pilotāžas komandierīci (***)
---	--

(⁺) Lai iegūtu vai saglabātu *PBN* tiesības, 4. vai 5. iedaļā viena nolaišanās jāveic kā *RNP APCH*. Ja *RNP APCH* nav praktiski īstenojama, to veic atbilstoši aprīkotā *FSTD*.

(*) Jāveic 4. vai 5. iedaļā.

(**) Tikai daudzdzinēju helikopteriem.

(***) Pārbauda tikai vienu punktu.

▼ **B**

PĀRBAUDES SATURS

Lidmašīnas

1. IEDAĻA – PIRMSLIDOJUMA DARBĪBAS UN IZLIDOŠANA

Pārbaudes punktu saraksts, lidotmāka, atleidošanas un pretapleidošanas apstrādes procedūru u. c. procedūru izmantošana attiecas uz visām iedaļām

a	Lidojumu rokasgrāmatas (vai līdzvērtīga dokumenta) izmantošana, īpaši attiecībā uz gaisa kuģa lidojuma spēju aprēķiniem, masu un līdzsvaru
b	Gaisa satiksmes vadības dokumenta, meteoroloģisko apstākļu dokumenta izmantošana
c	ATC lidojuma plāna, IFR lidojuma plāna/žurnāla sagatavošana
d	Pārbaude pirmslidojuma posmā
e	Obligātie meteoroloģisko apstākļu nosacījumi
f	Manevrēšana uz zemes
g	Instruktāža pirms pacelšanās, pacelšanās
h (^o)	Pāreja uz instrumentālu lidojumu
i (^o)	Instrumentālas izlidošanas procedūras, altimetra iestatīšana
j (^o)	Sadarbība ar ATC – atbilstība, radiosakaru procedūras

2. IEDAĻA – VISPĀRĒJĀ VADĪBA (^o)

a	Lidmašīnas vadība, ņemot vērā tikai instrumentu rādījumus, tostarp: horizontāls lidojums dažādos ātrumos, balansēšana
b	Pagriezieni, uzņemot un samazinot augstumu, ar fiksētu 1. ātruma horizontālu pagriezienu
c	Iziešana no neparasta stāvokļa gaisā, tostarp fiksēts 45° sānsveres pagrieziens un asi pagriezieni, samazinot augstumu
d (*)	Iziešana no nolaišanās līdz ātruma zaudēšanai horizontālā lidojumā, pagriezieni, uzņemot un samazinot augstumu, un nosēšanās konfigurācijā – attiecas tikai uz lidmašīnām
e	Ierobežota paneļa instrumentu funkcionēšana: stabilizēta augstuma uzņemšana vai samazināšana, 1. ātruma horizontāli pagriezieni līdz norādītajam kursam, iziešana no neparasta stāvokļa gaisā – attiecas tikai uz lidmašīnām



3. IEDAĻA – MARŠRUTA IFR PROCEDŪRAS (°)	
a	Atrašanās vietas noteikšana, tostarp pārtveršana, piem., NDB, VOR, RNAV
b	Radionavigācijas līdzekļu izmantošana
c	Horizontāls lidojums, kursa vadīšana, augstums un ātrums gaisā, jaudas iestatīšana, balansēšanas metodes
d	Altimetra iestatījumi
e	ETA grafiks un pārskatīšana (ja nepieciešams, gaidīšana maršrutā)
f	Lidojuma procesa uzraudzīšana, lidojuma žurnāls, degvielas patēriņš, sistēmu pārvaldība
g	Pretapledošanas procedūras; ja nepieciešams, attiecīgos gadījumos imitē
h	Sadarbība ar ATC – atbilstība, radiosakaru procedūras
4. IEDAĻA – PRECĪZAS NOLAIŠANĀS PROCEDŪRAS (°)	
a	Navigācijas tehnisko līdzekļu iestatīšana un pārbaude, tehnisko līdzekļu identificēšana
b	Ielidošanas procedūras, altimetra pārbaude
c	Nolaišanās un nosēšanās instrukcīza, tostarp augstuma samazināšanas/nolaišanās/nosēšanās pārbaude
d (+)	Gaidīšanas procedūra
e	Atbilstība publicētajai nolaišanās procedūrai
f	Nolaišanās laiks
g	Augstums, ātrums, kursa vadīšana (stabilizēta nolaišanās)
h (+)	Riņķošana
i (+)	Atkārtotas nolaišanās procedūra neizdošanās gadījumā/nosēšanās
j	Sadarbība ar ATC – atbilstība, radiosakaru procedūras
5. IEDAĻA – NEPRECĪZAS NOLAIŠANĀS PROCEDŪRAS (°)	
a	Navigācijas tehnisko līdzekļu iestatīšana un pārbaude, tehnisko līdzekļu identificēšana
b	Ielidošanas procedūras, altimetra iestatījumi
c	Nolaišanās un nosēšanās instrukcīza, tostarp augstuma samazināšanas/nolaišanās/nosēšanās pārbaude
d (+)	Gaidīšanas procedūra
e	Atbilstība publicētajai nolaišanās procedūrai
f	Nolaišanās laiks
g	Augstums, ātrums, kursa vadīšana (stabilizēta nolaišanās)
h (+)	Riņķošana
i (+)	Atkārtotas nolaišanās procedūra neizdošanās gadījumā/nosēšanās

▼ **B**

j	Sadarbība ar ATC – atbilstība, radiosakaru procedūras
6. IEDAĻA – LIDOJUMS AR VIENA DZINĒJA DARBĪBAS ATTEICI (tikai daudzdzinēju lidmašīnām) (°)	
a	Imitēta dzinēja atteice pēc pacelšanās vai riņķošanas laikā
b	Nolaišanās, riņķošana un atkārtotas nolaišanās procedūra neizdošanās gadījumā ar viena dzinēja darbības atteici
c	Nolaišanās un nosēšanās ar viena dzinēja darbības atteici
d	Sadarbība ar ATC – atbilstība, radiosakaru procedūras

(*) Var veikt FFS, FTD 2/3 vai FNPT II.

(†) Var veikt 4. vai 5. iedaļā.

(°) Jāveic, tikai vadoties pēc instrumentiem.

Helikopteri**1. IEDAĻA – IZLIDOŠANA**

Pārbaudes punktu saraksts, lidotmāka, atleidošanas un pretapleidošanas apstrādes procedūru u. c. procedūru izmantošana attiecas uz visām iedaļām

a	Lidojumu rokasgrāmatas (vai līdzvērtīga dokumenta) izmantošana, īpaši attiecībā uz lidaparāta lidojuma spēju aprēķinu; masa un līdzsvars
b	Gaisa satiksmes vadības dokumenta, meteoroloģisko apstākļu dokumenta izmantošana
c	ATC lidojuma plāna, IFR lidojuma plāna/žurnāla sagatavošana
d	Pārbaude pirmslidojuma posmā
e	Obligātie meteoroloģisko apstākļu nosacījumi
f	Manevrēšana uz zemes/gaisā saskaņā ar ATC vai instruktora norādījumiem
g	Instruktāža, procedūras un pārbaudes pirms pacelšanās
h	Pāreja uz instrumentālu lidojumu
i	Instrumentālās izlidošanas procedūras

2. IEDAĻA – VISPĀRĒJĀ VADĪBA

a	Helikoptera vadība, ņemot vērā tikai instrumentu rādījumus, tostarp:
b	Pagriezieni, uzņemot un samazinot augstumu, ar fiksētu 1. ātruma horizontālu pagriezienu
c	Iziešana no neparasta stāvokļa gaisā, tostarp fiksēts 30° sānsveres pagrieziens un asi pagriezieni, samazinot augstumu

▼B

3. IEDAĻA – MARŠRUTA IFR PROCEDŪRAS	
a	Atrašanās vietas noteikšana, tostarp pārtveršana, piem., NDB, VOR, RNAV
b	Radionavigācijas līdzekļu izmantošana
c	Horizontāls lidojums, kursa vadīšana, augstums un ātrums gaisā, jaudas iestatīšana
d	Altimetra iestatījumi
e	ETA grafiks un pārskatīšana
f	Lidojuma procesa uzraudzīšana, lidojuma žurnāls, degvielas patēriņš, sistēmu pārvaldība
g	Pretapledojuma procedūras; ja nepieciešams, attiecīgos gadījumos imitē
h	Sadarbība ar ATC – atbilstība, radiosakaru procedūras
4. IEDAĻA – PRECĪZA NOLAIŠANĀS	
a	Navigācijas tehnisko līdzekļu iestatīšana un pārbaude, tehnisko līdzekļu identificēšana
b	Ielidošanas procedūras, altimetra pārbaude
c	Nolaišanās un nosēšanās instruktaža, tostarp augstuma samazināšanas/nolaišanās/nosēšanās pārbaude
d (*)	Gaidīšanas procedūra
e	Atbilstība publicētajai nolaišanās procedūrai
f	Nolaišanās laiks
g	Augstums, ātrums, kursa vadīšana (stabilizēta nolaišanās)
h (*)	Riņķošana
i (*)	Atkārtotas nolaišanās procedūra neizdošanās gadījumā/nosēšanās
j	Sadarbība ar ATC – atbilstība, radiosakaru procedūras
5. IEDAĻA – NEPRECĪZA NOLAIŠANĀS	
a	Navigācijas tehnisko līdzekļu iestatīšana un pārbaude, tehnisko līdzekļu identificēšana
b	Ielidošanas procedūras, altimetra pārbaude
c	Nolaišanās un nosēšanās instruktaža, tostarp augstuma samazināšanas/nolaišanās/nosēšanās pārbaude
d (*)	Gaidīšanas procedūra
e	Atbilstība publicētajai nolaišanās procedūrai
f	Nolaišanās laiks
g	Augstums, ātrums, kursa vadīšana (stabilizēta nolaišanās)
h (*)	Riņķošana
i (*)	Atkārtotas nolaišanās procedūra neizdošanās gadījumā (*) / nosēšanās
j	Sadarbība ar ATC – atbilstība, radiosakaru procedūras

▼B

6. IEDAĻA – NESTANDARTA UN ĀRKĀRTAS PROCEDŪRAS

Šo iedaļu var apvienot ar 1.–5. iedaļu. Pārbaude saistīta ar helikoptera vadību, dzinēja atteices identificēšanu, neatliekamām darbībām (praktiski veiktiem uzdevumiem), turpmākajām darbībām un pārbaudēm un lidojuma precizitāti šeit norādītajās situācijās:

a	Imitēta dzinēja atteice pēc pacelšanās un nolaišanās laikā (**) (drošā augstumā, ja neveic ar FFS vai FNTP II/III, FTD 2/3)
b	Stabilitātes palielināšanas ierīču/hidrauliskās sistēmas atteice (piemērojamos gadījumos)
c	Ierobežota paneļa instrumentu funkcionēšana
d	Autorotācija un atgriešanās iepriekš noteiktā augstumā
e	Manuāla precīza nolaišanās bez lidojuma pilotāžas komandierīces (***) Manuāla precīza nolaišanās ar lidojuma pilotāžas komandierīci (***)

(*) Jāveic 4. vai 5. iedaļā.

(**) Tikai daudzdzinēju helikopteriem.

(***) Pārbauda tikai vienu punktu.

Dirižabļi

1. IEDAĻA – PIRMSLIDOJUMA DARBĪBAS UN IZLIDOŠANA

Pārbaudes punktu saraksts, lidotmāka, atbilstības sadarbībai ar ATC, radiosakaru procedūru izmantošana attiecas uz visām iedaļām

a	Lidojumu rokasgrāmatas (vai līdzvērtīga dokumenta) izmantošana, īpaši attiecībā uz gaisa kuģa lidojuma spēju aprēķiniem, masu un līdzsvaru
b	Gaisa satiksmes vadības dokumenta, meteoroloģisko apstākļu dokumenta izmantošana
c	ATC lidojuma plāna, IFR lidojuma plāna/žurnāla sagatavošana
d	Pārbaude pirmslidojuma posmā
e	Obligātie meteoroloģisko apstākļu nosacījumi
f	Instruktaža pirms pacelšanās, procedūra atbrīvošanai no masta, manevrēšana uz zemes
g	Pacelšanās
h	Pāreja uz instrumentālu lidojumu
i	Instrumentālas izlidošanas procedūras, altimetra iestatīšana
j	Sadarbība ar ATC – atbilstība, radiosakaru procedūras

2. IEDAĻA – VISPĀRĒJĀ VADĪBA

a	Dirižabļa vadība, ņemot vērā tikai instrumentu rādījumus
b	Pagriezieni, uzņemot un samazinot augstumu, ar fiksētu pagriezienu ātrumu
c	Iziešana no neparasta stāvokļa gaisā
d	Ierobežota paneļa instrumentu funkcionēšana

3. IEDAĻA – MARŠRUTA IFR PROCEDŪRAS

a	Atrašanās vietas noteikšana, tostarp pārtveršana, piem., NDB, VOR, RNAV
b	Radionavigācijas līdzekļu izmantošana

▼B

c	Horizontāls lidojums, kursa vadīšana, augstums un ātrums gaisā, jaudas iestatīšana, balansēšanas metodes
d	Altimetra iestatījumi
e	ETA grafiks un pārskatīšana
f	Lidojuma procesa uzraudzīšana, lidojuma žurnāls, degvielas patēriņš, sistēmu pārvaldība
g	Sadarbība ar ATC – atbilstība, radiosakaru procedūras

4. IEDAĻA – PRECĪZAS NOLAIŠANĀS PROCEDŪRAS

a	Navigācijas tehnisko līdzekļu iestatīšana un pārbaude, tehnisko līdzekļu identificēšana
b	Ielidošanas procedūras, altimetra pārbaude
c	Nolaišanās un nosēšanās instruktaža, tostarp augstuma samazināšanas/nolaišanās/nosēšanās pārbaude
d (+)	Gaidīšanas procedūra
e	Atbilstība publicētajai nolaišanās procedūrai
f	Nolaišanās laiks
g	Stabilizēta nolaišanās (augstums, ātrums un kursa vadīšana)
h (+)	Riņķošana
i (+)	Atkārtotas nolaišanās procedūra neizdošanās gadījumā/nosēšanās
j	Sadarbība ar ATC – atbilstība, radiosakaru procedūras

5. IEDAĻA – NEPRECĪZAS NOLAIŠANĀS PROCEDŪRAS

a	Navigācijas tehnisko līdzekļu iestatīšana un pārbaude, tehnisko līdzekļu identificēšana
b	Ielidošanas procedūras, altimetra iestatījumi
c	Nolaišanās un nosēšanās instruktaža, tostarp augstuma samazināšanas/nolaišanās/nosēšanās pārbaude
d (+)	Gaidīšanas procedūra
e	Atbilstība publicētajai nolaišanās procedūrai
f	Nolaišanās laiks
g	Stabilizēta nolaišanās (augstums, ātrums un kursa vadīšana)
h (+)	Riņķošana
i (+)	Atkārtotas nolaišanās procedūra neizdošanās gadījumā/nosēšanās
j	Sadarbība ar ATC – atbilstība, radiosakaru procedūras

6. IEDAĻA – LIDOJUMS AR VIENA DZINĒJA DARBĪBAS ATTEICI

Šo iedaļu var apvienot ar 1.–5. iedaļu. Pārbaude saistīta ar dirižabļa vadību, dzinēja atteices identificēšanu, neatliekamām darbībām, turpmākajām darbībām un pārbaudēm un lidojuma precizitāti šeit minētajās situācijās

a	Imitēta dzinēja atteice pēc pacelšanās vai riņķošanas laikā
b	Nolaišanās, riņķošanas procedūra ar viena dzinēja darbības atteici

▼B

c	Nolaišanās un nosēšanās, atkārtotas nolaišanās procedūra neizdošanās gadījumā ar viena dzinēja darbības atteici
d	Sadarbība ar ATC – atbilstība, radiosakaru procedūras

([†]) Var veikt 4. vai 5. iedaļā.



8. papildinājums

Prasību izpildes ieskaitīšana daļai no klases vai tipa kvalifikācijas prasmju pārbaudes

A. Lidmašīnas

Prasību izpildi ieskaita tikai tad, ja turētājs pagarina IR tiesību termiņu attiecīgi viendzīnēja vai vienpilota daudzdzīnēju lidmašīnām.

Ja tiek kārtota kvalifikācijas pārbaude, tostarp IR, un turētājam ir derīga:	Prasību izpildes ieskaitīšana ir spēkā prasmju pārbaudes IR daļā attiecībā uz:
MP tipa kvalifikācija; Augstas veiktspējas sarežģītās lidmašīnas tipa kvalifikācija	SE klasi (*) un SE tipa kvalifikāciju (*), un SP ME klasi, un SP ME zemas veiktspējas sarežģītās lidmašīnas tipa kvalifikāciju, tikai 3.B iedaļas prasību izpildes ieskaitīšana prasmju pārbaudē ar vienpilota zemas veiktspējas sarežģītu lidmašīnu (9. pielikums) (*)
SP ME zemas veiktspējas sarežģītās lidmašīnas tipa kvalifikācija, veikta kā vienpilota lidojums	SP ME klasi (*) un SP ME zemas veiktspējas sarežģītās lidmašīnas tipa kvalifikāciju un SE klases un tipa kvalifikāciju (*)
SP ME zemas veiktspējas sarežģītās lidmašīnas tipa kvalifikācija, attiecas tikai uz MP lidojumu	a. SP ME klasi (*) un b. SP ME zemas veiktspējas sarežģītās lidmašīnas tipa kvalifikāciju (*), c. SE klases un tipa kvalifikāciju (*)
SP ME klases kvalifikācija, veikta kā vienpilota lidojums	SE klases un tipa kvalifikāciju, SP ME klasi, SP ME zemas veiktspējas sarežģītās lidmašīnas tipa kvalifikāciju
SP ME klases kvalifikācija, attiecas tikai uz MP lidojumu	SE klases un tipa kvalifikāciju (*), SP ME klasi (*) un SP ME zemas veiktspējas sarežģītās lidmašīnas tipa kvalifikāciju (*)
SP SE klase kvalifikācija	SE klases un tipa kvalifikāciju
SP SE tipa kvalifikācija	SE klases un tipa kvalifikāciju

(*) ► **M5** Ar nosacījumu, ka iepriekšējos 12 mēnešos pretendents ir veicis vismaz trīs *IFR* izlidošanas un nolaišanās, izmantojot *PBN* tiesības, tostarp vienu *RNP APCH* nolaišanos ar *SP* klases vai tipa lidmašīnu *SP* lidojumos, vai attiecībā uz daudzdzīnēju lidmašīnām, kas nav *HP* kompleksas lidmašīnas, pretendents ir nokārtojis prasmju pārbaudes 6. iedaļu attiecībā uz *SP*, kas nav *HP* kompleksas lidmašīnas, *SP* lidojumā ņemot vērā tikai instrumentu rādījumus. ◀

▼ **B****B. Helikopteri**

Prasību izpildi ieskaita tikai tad, ja turētājs pagarina IR tiesību termiņu attiecīgi vienzinēja vai vienpilota daudzdzinēju helikopteriem.

Ja tiek kārtota kvalifikācijas pārbaude, tostarp IR, un turētājam ir derīga:	Prasību izpildes ieskaitīšana ir spēkā attiecībā uz IR daļu kvalifikācijas pārbaudē, ko veic lai iegūtu:
MPH tipa kvalifikācija	SE tipa kvalifikāciju (*), un SP ME tipa kvalifikāciju (*)
SP ME tipa kvalifikācija, veikta kā vienpilota lidojums	SE tipa kvalifikāciju, SP ME tipa kvalifikāciju
SP ME tipa kvalifikācija, attiecas tikai uz daudzpilotu lidojumu	SE tipa kvalifikāciju, (*) SP ME tipa kvalifikāciju (*)

(*) ► **M5** Ar nosacījumu, ka iepriekšējos 12 mēnešos pretendents ir veicis vismaz trīs *IFR* izlidošanas un nolaišanās, izmantojot *PBN* tiesības, tostarp vienu *RNP APCH* nolaišanos (var būt arī maršruta punkta (*Point in Space*) nolaišanās) ar *SP* tipa helikopteri *SP* lidojumos. ◀

▼B*9. papildinājums***Mācības, prasmju pārbaudes un kvalifikācijas pārbaudes attiecībā uz MPL, ATPL, TIPA un klases kvalifikācijām, kā arī IR kvalifikācijas pārbaude****A. Vispārīga informācija**

1. Prasmju pārbaudes pretendents ir apguvis tādas pašas klases vai tipa gaisa kuģa mācības, kādu izmanto prasmju pārbaudē.
2. Ja visas iedaļas netiek nokārtotas divos mēģinājumos, ir nepieciešamas papildu mācības.
3. Prasmju pārbaudes kārtēšanas reīzu skaits nav ierobežots.

MĀCĪBU, PRASMJU PĀRBAUDES/KVALIFIKĀCIJAS PĀRBAUDES SATURS**▼M4**

4. Ja atbilstīgi 21. daļai noteiktie dati par piemērotību ekspluatācijai nenosaka citādi, mācību lidojumu programma, prasmju pārbaude un kvalifikācijas pārbaude atbilst šim papildinājumam. Programmu, prasmju pārbaudi un kvalifikācijas pārbaudi var sašaurināt, ieskaitot prasību izpildi par iepriekšēju pieredzi ar līdzīga tipa gaisa kuģiem saskaņā ar atbilstīgi 21. daļai noteiktajiem datiem par piemērotību ekspluatācijai.
5. Izņemot prasmju pārbaudes *ATPL* iegūšanai, ja attiecīgajam gaisa kuģim to nosaka atbilstīgi 21. daļai noteiktie dati par piemērotību ekspluatācijai, var ieskaitīt tādu prasmju pārbaudu punktu prasību izpildi, kas ir kopīgi citiem gaisa kuģu tipiem vai variantiem, kuru kvalifikāciju pilots ir ieguvis.

▼B**PĀRBAUDES NORISE**

6. Eksaminētājs var izvēlēties starp dažādiem prasmju pārbaudes vai kvalifikācijas pārbaudes norises scenārijiem, kur ietilpst attiecīgas imitētas darbības un ko izstrādājusi apstiprināta kompetenta iestāde. Pieejamos pilnīgos lidojumu trenāžierus un citas mācību ierīces izmanto saskaņā ar šo daļu.
7. Kvalifikācijas pārbaudē eksaminētājs pārliecinās, vai klases vai tipa kvalifikācijas turētājs uztur adekvātu teorētisko zināšanu līmeni.
8. Ja pretendents izvēlas pārtraukt prasmju pārbaudi tādu iemeslu dēļ, kurus eksaminētājs uzskata par neadekvātiem, pretendents visu prasmju pārbaudi kārtot vēlreiz. Ja pārbaudes pārtraukšanas iemeslus eksaminētājs uzskata par adekvātiem, citā lidojumā pārbauda tikai nenokārtotās iedaļas.
9. Ja eksaminētājs uzskata par nepieciešamu, pretendents vēlreiz atkārtot jebkuru no manevriem vai procedūrām. Eksaminētājs jebkurā brīdī var pārtraukt pārbaudi, ja uzskata, ka pretendenta demonstrētās lidojuma prasmes liecina par nepieciešamību vēlreiz kārtot visu pārbaudi.
10. Pretendents vada gaisa kuģi no stāvokļa, kurā ir iespējams veikt PIC vai otrā pilota funkcijas, un veic pārbaudi tā, it kā gaisa kuģī nebūtu neviena cita apkalpes loceklis, ja pārbaude tiek kārtota vienpilota lidojuma apstākļos. Atbildību par lidojumu nosaka saskaņā ar attiecīgās valsts noteikumiem.
11. Pārbaudes pirmslidojuma posmā pretendents nosaka dzinēja un ātruma režīmus. Pretendents eksaminētājam norāda izpildītās pārbaudes un pienākumus, tostarp radiotehniskos līdzekļus. Pārbaudes veic saskaņā ar pārbaudes punktu sarakstu gaisa kuģim, ar kuru veic prasmju pārbaudi, kā arī (piemērojamos gadījumos) saskaņā ar MCC koncepciju. Pretendents aprēķina pacelšanās, nolaišanās un nosēšanās tehniskā raksturojuma parametrus saskaņā ar izmantotā gaisa kuģa ekspluatācijas rokasgrāmatu vai lidojumu rokasgrāmatu. Lēmumu par relatīvo/absolūto augstumu, minimālo augstuma samazināšanas relatīvo/absolūto augstumu un atkārtotas nolaišanās punktu neizdošanās gadījumā saskaņā ar eksaminētāju.

▼B

12. Eksaminētājs nekādā veidā neiesaistās lidojuma norisē, izņemot gadījumu, kad iejaukšanās ir nepieciešama drošības interesēs vai ja ir jānovērš nepieņemama satiksmes aizkavēšana.

ĪPAŠAS PRASĪBAS PRASMJU PĀRBAUDEI/KVALIFIKĀCIJAS PĀRBAUDEI, LAI IEGŪTU DAUDZPILOTU GAISA KUĢA TIPA KVALIFIKĀCIJAS, VIENPILOTA LIDAPARĀTA TIPA KVALIFIKĀCIJAS, VEICOT DAUDZPILOTU LIDOJUMUS, UN MPL, UN ATPL

13. Prasmju pārbaudi ar daudzpilota gaisa kuģi vai ar vienpilota lidaparātu, veicot daudzpilota lidojumus, kārtot daudzpilota apkalpes apstākļos. Otrā pilota funkcijas var veikt cits pretendents vai cits pilots ar tipa kvalifikāciju. Ja tiek izmantots gaisa kuģis, otrais pilots ir eksaminētājs vai instruktors.
14. Pretendents visās prasmju pārbaudes iedaļās rīkojas kā PF, izņemot tās nestandarta un ārkārtas procedūras, ko var veikt kā PF vai PNF saskaņā ar MCC. Pretendents, kas piesakās uz pirmreizējo daudzpilota gaisa kuģa tipa kvalifikāciju vai ATPL, apliecina spēju rīkoties kā PNF. Pretendents prasmju pārbaudē var izvēlēties kreisās vai labās puses sēdekli, ja izvēlētajā sēdekļī ir iespējams izpildīt visus pārbaudes punktus.
15. Attiecībā uz pretendentiem, kas piesakās uz ATPL, daudzpilota gaisa kuģa tipa kvalifikāciju vai daudzpilota lidojumiem ar vienpilota lidmašīnu, pildot PIC pienākumus, neatkarīgi no tā, vai pretendents rīkojas kā PF vai PNF, eksaminētājs īpaši pārbauda šādas prasmes:
- a) apkalpes sadarbības pārvaldība;
 - b) pastāvīga vispārēja gaisa kuģa darbības uzraudzīšana; un
 - c) prioritāšu noteikšana un lēmumu pieņemšana saskaņā ar drošības apsvērumiem un attiecīgajiem noteikumiem, kas jāņem vērā konkrētajā darbības situācijā, tostarp ārkārtas situācijā.
16. Pārbaudi veic saskaņā ar IFR, ja ir iekļauta IR kvalifikācija, un pēc iespējas veic imitētos komerciālu gaisa pārvadājumu apstākļos. Ir būtiski pārbaudīt pretendenta spēju plānot un veikt lidojumu, izmantojot ikdienas instruktāžas materiālus.

17. Ja tipa kvalifikācijas mācību kursā mācību lidojumu ilgums ir bijis mazāk kā 2 stundas, prasmju pārbaudi var veikt ar FFS un kārtot pirms mācību lidojumiem ar gaisa kuģi. Šajā gadījumā tipa kvalifikācijas mācību kursa, kā arī mācību lidojumu apguves sertifikātu nosūta kompetentajai iestādei pirms jaunās tipa kvalifikācijas atzīmes iekļaušanas pretendenta apliecībā.

B. Īpašas prasības lidmašīnu kategorijai

SEKMĪGS NOVĒRTĒJUMS

1. Attiecībā uz vienpilota lidmašīnām, izņemot vienpilota augstas veiktspējas sarežģītās lidmašīnas, pretendents kārtot visas prasmju pārbaudes vai kvalifikācijas pārbaudes iedaļas. Ja netiek nokārtots kāds no iedaļas punktiem, nav nokārtota visa iedaļa. Ja pretendents nenokārto vairākas iedaļas, tad vēlreiz jākārtot visa pārbaude. Ja pretendents nenokārto tikai vienu iedaļu, vēlreiz jākārtot tikai nenokārtotā iedaļa. Ja atkārtotajā pārbaudē netiek nokārtota kāda no iedaļām, tostarp iepriekšējā reizē nokārtotās iedaļas, pretendents vēlreiz kārtot visu pārbaudi. Vienpilota daudzdzinēju lidmašīnām – kārtot attiecīgās pārbaudes 6. iedaļu saistībā ar asimetrisku lidojumu.

▼ B

2. Attiecībā uz daudzpilotu un vienpilota augstas veiktspējas sarežģītām lidmašīnām pretendents kārtu visas prasmju pārbaudes vai kvalifikācijas pārbaudes iedaļas. Ja pretendents nenokārto vairāk kā 5. punktus, tad vēlreiz jākārtu visa pārbaude. Ja pretendents nenokārto 5 vai mazāk punktus, vēlreiz jākārtu tikai nenokārtotie punkti. Ja atkārtotajā pārbaudē netiek nokārtots kāds no punktiem, tostarp iepriekšējā reizē nokārtotie punkti, pretendents vēlreiz kārtu visu pārbaudi. 6. iedaļa nav daļa no ATPL vai MPL prasmju pārbaudes. Ja pretendents nenokārto vai vispār nekārto tikai 6. iedaļu, tipa kvalifikāciju izsniedz bez CAT II vai CAT III tiesībām. Lai tipa kvalifikācijas tiesības attiecinātu uz CAT II vai CAT III, pretendents nokārto 6. iedaļu ar attiecīgā tipa gaisa kuģi.

PĀRBAUDES LIDOJUMA PIELAIDES

3. Pretendents apliecina spēju:
- vadīt lidaparātu, nepārsniedzot ierobežojumus;
 - izpildīt visus manevrus gludi un precīzi;
 - pareizi spriest un lidotmāku;
 - izmantot aeronavigācijas zināšanas praksē;
 - pastāvīgi vadīt lidmašīnu tā, lai nerastos nopietnas šaubas par procedūras vai manevra izdošanos.
 - attiecīgos gadījumos izprast un izmantot apkalpes sadarbības un darba nespējas procedūras; un
 - attiecīgos gadījumos lietpratīgi sazināties ar citiem apkalpes locekļiem.

▼ M5

4. Uz turbulences apstākļiem, vadības īpašībām un lidmašīnas tehnisko raksturojumu attiecināmas pielāides šeit norādītajās robežās:

Augstums

viscaur	± 100 pēdas
riņķošanas sākšana lēmumu pieņemšanas relatīvajā augstumā	+ 50 pēdas/- 0 pēdas
minimālais augstuma samazināšanas relatīvais/absolūtais augstums	+ 50 pēdas/- 0 pēdas

Atrašanās vietas noteikšana

ar radionavigācijas līdzekļiem	± 5°
attiecībā uz leņķiskām novirzēm	50 % novirze, azimuts un glisāde (piemēram, <i>LPV</i> , <i>ILS</i> , <i>MLS</i> , <i>GLS</i>)
2D (<i>LNAV</i>) un 3D (<i>LNAV/VNAV</i>) lineāras novirzes	sānu kļūdu/novirzi no trases līnijas ierobežo līdz ± ½ <i>RNP</i> vērtības, kas saistīta ar procedūru. Ir pieļaujama īslaicīga novirze no šā standarta, novirzei nepārsniedzot <i>RNP</i> vērtību
3D lineāra vertikāla novirze (piemēram, <i>RNP APCH (LNAV/VNAV)</i> , izmantojot <i>BaroVNAV</i>)	jebkurā laikā ne vairāk kā – 75 pēdas zem vertikālā profila un ne vairāk kā + 75 pēdas virs vertikālā profila 1 000 pēdas virs lidlauka vai zemāk

Kurss

visi dzinēji darbojas	± 5°
ar imitētu dzinēja atteici	± 10°

Ātrums

visi dzinēji darbojas	± 5 mezgli
ar imitētu dzinēja atteici	+ 10 mezgli/- 5 mezgli

▼B

MĀCĪBU, PRASMJU PĀRBAUDES, KVALIFIKĀCIJAS PĀRBAUDES SATURS

5. Vienpilota lidmašīnas, izņemot augstas veiktspējas sarežģītās lidmašīnas
- a) Simbolu nozīme:
- P = apmācīts PIC vai otrā pilota statusā un kā pilots, kas lido (PF) vai nelido (PNF)
- X = šajā uzdevumā izmanto lidojumu trenāžierus, ja tādi ir pieejami; pretējā gadījumā izmanto lidmašīnu, ja tā ir piemērota attiecīgajam manevram vai procedūrai;
- P# = mācības pabeidz, veicot uzraudzītu lidmašīnas pārbaudi.
- b) Praktiskās mācības veic vismaz ar tāda līmeņa mācību aprīkojumu, kas apzīmēts ar (P), vai ar jebkura augstāka līmeņa aprīkojumu, kas apzīmēts ar bultiņu (—>).
- Mācību aprīkojuma apzīmēšanai izmantoti šādi saīsinājumi:
- A = lidmašīna;
- FFS = pilnīgs lidojumu trenāžieris;
- FTD = lidojumu trenāžieru iekārta (tostarp FNTP II, kas paredzēta ME klases kvalifikācijai).
- c) Ar zvaigznīti (*) atzīmētos punktus 3.B iedaļā un – attiecībā uz daudzdzinēju lidmašīnām – 6. iedaļas punktus veic, ņemot vērā tikai instrumentu rādījumus, ja prasmju pārbaudē vai kvalifikācijas pārbaudē ir iekļauta IR derīguma termiņa pagarināšana vai atjaunošana. Ja prasmju pārbaudē vai kvalifikācijas pārbaudē ar zvaigznīti (*) atzīmētos punktus neveic, ņemot vērā tikai instrumentu rādījumus, un ja nav ieskaitīta prasību izpilde attiecībā uz IR tiesībām, klases vai tipa kvalifikācija attiecas tikai uz VFR.
- d) 3.A iedaļu kārto, lai pagarinātu tipa vai daudzdzinēju klases kvalifikācijas derīguma termiņu tikai ar VFR tiesībām, ja nav izpildītas pieredzes prasības par 10 maršruta sektoru veikšanu iepriekšējos 12 mēnešos. 3.A iedaļas kārtošana nav nepieciešama, ja ir nokārtota 3.B iedaļa.
- e) Burts “M” prasmju pārbaudes vai kvalifikācijas pārbaudes kolonnā norāda uz obligātu uzdevumu vai izvēli, ja ir redzami vairāki uzdevumi.
- f) Tipa vai daudzdzinēju klases kvalifikāciju praktiskajās mācībās izmanto FFS vai FNPT II, ja tās ir daļa no apstiprināta klases vai tipa kvalifikācijas mācību kursa. Mācību kursa apstiprināšanā ņem vērā šādus apsvērumus:

▼M3

- i) FFS vai FNPT II kvalifikācija, kā noteikts ARA daļas attiecīgajās prasībās un ORA daļā;

▼B

- ii) instruktoru kvalifikācija;
- iii) mācību kursā nodrošināto FFS vai FNPT II mācību apjoms; un
- iv) apmācāmā pilota citu tipu kvalifikācijas vai iepriekšējā pieredze.
- g) Ja prasmju pārbaude vai kvalifikācijas pārbaude tiek veikta daudzpilotu lidojumos, tipa kvalifikācija attiecas tikai uz daudzpilotu lidojumiem.



VIENPILOTA LIDMAŠĪNAS, IZŅEMOT AUGSTAS VEIKTSPĒJAS SAREŽĢĪTĀS LIDMAŠĪNAS		PRAKTISKĀS MĀCĪBAS				KLASES VAI TIPA KVALIF. PĀRBAUDE	
Manevri/procedūras		FTD	FFS	A	Instruktora iniciāļi pēc mācību apgaves	Pārb. ar	Eksaminētāja iniciāļi pēc pārbaudes pabeigšanas
						FFS A	
1. IEDAĻA							
1	Izlidošana						
1.1	Darbības pirmslidojuma posmā, tostarp: dokumentu sagatavošana, masa un līdzsvars, meteoroloģisko apstākļu instruktaža, NOTAM						
1.2	Pirmsiedarbināšanas pārbaudes						
1.2.1	Ārējās	P#		P			
1.2.2	Iekšējās			P		M	
1.3	Dzinēja iedarbināšana: normāla darbības traucējumi	P—>	—>	—>		M	
1.4	Manevrēšana uz zemes		P—>	—>		M	
1.5	Pirmsizlidošanas pārbaudes Dzinēja palaišana (piemērojamos gadījumos)	P—>	—>	—>		M	
1.6	Pacelšanās procedūra: normāla, ar lidojumu rokasgrāmatā norādītajiem aizspārņu iestatījumiem, sānvējā (ja ir nepieciešamie apstākļi)		P—>	—>			
1.7	Augstuma uzņemšana: Vx/Vy, Pagriezieni līdz kursam Izlīdzināšana		P—>	—>		M	
1.8	Sadarbība ar ATC – atbilstība, radiosakaru procedūra						
2. IEDAĻA							
2	Lidojums (VMC)						
2.1	Taisns un horizontāls lidojums dažādos ātrumos, tostarp lidojums kritiski zemā ātrumā ar un bez aizspārņiem (tostarp nolaišanās līdz VMCA – piemērojamos gadījumos)		P—>	—>			



VIENPILOTA LIDMAŠĪNAS, IZŅEMOT AUGSTAS VEIKTSPĒJAS SAREŽĢĪTĀS LIDMAŠĪNAS		PRAKTISKĀS MĀCĪBAS				KLASES VAI TIPA KVALIF. PĀRBAUDE	
Manevri/procedūras	FTD	FFS	A	Instruktora iniciāļi pēc mācību apgaves	Pārb. ar	Eksaminētāja iniciāļi pēc pārbaudes pabeigšanas	
					FFS A		
2.2	Asi pagriezieni (360° pa kreisi un pa labi ar 45° sānsveri)		P—>	—>		M	
2.3	Ātruma zaudēšana un iziešana: i) Tīrā ātruma zaudēšana ii) nolaišanās līdz ātruma zaudēšanai pagriezienā, samazinot augstumu ar sānsveri, ar nolaišanās konfigurāciju un jaudu iii) nolaišanās līdz ātruma zaudēšanai ar nosēšanās konfigurāciju un jaudu iv) nolaišanās līdz ātruma zaudēšanai, pagrieziens, uzņemot augstumu, ar pacelšanās aizspārņiem un augstuma uzņemšanas jaudu (tikai viendzinēja lidmašīnai)		P—>	—>		M	
2.4	Vadīšana, izmantojot autopilotu un lidojuma pilotāžas komandierīci (var veikt 3. iedaļā), piemērojamos gadījumos		P—>	—>		M	
2.5	Sadarbība ar ATC – atbilstība, radiosakaru procedūra						
3A IEDAĻA							
3A	Maršruta VFR procedūras (sk. B.5 c) un d))						
3A.1	Lidojuma plāns, ceļa aprēķins un kartes nolasišana						
3A.2	Augstuma, kursa un ātruma saglabāšana						
3A.3	Orientēšanās, ETA grafiks un pārskatīšana						
3A.4	Radionavigācijas līdzekļu izmantošana (piemērojamos gadījumos)						
3A.5	Lidojuma pārvaldība (lidojuma žurnāls, parastās pārbaudes, tostarp degviela, sistēmas un apledojums)						

▼ **B**

VIENPILOTA LIDMAŠĪNAS, IZŅEMOT AUGSTAS VEIKTSPĒJAS SAREŽĢĪTĀS LIDMAŠĪNAS	PRAKTISKĀS MĀCĪBAS				KLASES VAI TIPA KVALIF. PĀRBAUDE	
	FTD	FFS	A	Instruktora iniciāļi pēc mācību apgaves	Pārb. ar FFS A	Eksaminētāja iniciāļi pēc pārbaudes pabeigšanas
Manevri/procedūras						
3A.6 Sadarbība ar ATC – atbilstība, radiosakaru procedūra						
3B IEDAĻA						
3B Instrumentāls lidojums						
3B.1* Izlidošanas IFR procedūras		P→	→		M	
3B.2* Maršruta IFR procedūras		P→	→		M	
3B.3* Gaidīšanas procedūras		P→	→		M	
3B.4* 3D operācijas līdz 200 pēdām (60 m) <i>DH/A</i> vai augstākajiem minimumiem, ja nepieciešams nolaišanās procedūrai (autopilotu var izmantot pieejas pēdējā posmā vertikālās trajektorijas pārtveršanā)		P→	→		M	
3B.5* 2D operācijas līdz <i>MDH/A</i>		P→	→		M	
3B.6* Lidojuma uzdevumi, tostarp imitēta kompasa un augstuma indikatora atteice: 1. ātruma pagriezieni, iziešana no neparasta stāvokļa gaisā	P→	→	→		M	
3B.7* Lokalizētāja vai nolaišanās trajektorijas indikatora atteice	P→	→	→			
3B.8* Sadarbība ar ATC – atbilstība, radiosakaru procedūra						
Ar nolūku atstāts tukšs						
4. IEDAĻA						
4 Ielidošana un nosēšanās						
4.1 Ielidošanas procedūra lidlauka rajonā		P→	→		M	

▼ **M5**▼ **B**

▼B

VIENPILOTA LIDMAŠĪNAS, IZŅEMOT AUGSTAS VEIKTSPĒJAS SAREŽĢĪTĀS LIDMAŠĪNAS	PRAKTISKĀS MĀCĪBAS				KLASES VAI TIPA KVALIF. PĀRBAUDE	
	FTD	FFS	A	Instruktorā iniciāli pēc mācību apgaves	Pārb. ar FFS A	Eksaminē- tāja iniciāli pēc pārbaudes pabeigšanas
Manevri/procedūras						
4.2 Normāla nosēšanās		P—>	—>		M	
4.3 Nosēšanās bez aizspārņiem		P—>	—>		M	
4.4 Nosēšanās sānvējā (ja ir piemēroti apstākļi)		P—>	—>			
4.5 Nolaišanās un nosēšanās ar dīkstāves jaudu ne vairāk kā 2 000' virs skrejceļa (tikai viendzinēja lidmašīnām)		P—>	—>			
4.6 Riņķošana minimālā augstumā		P—>	—>		M	
4.7 Nakts riņķošana un nosēšanās (piemērojamos gadījumos)	P—>	—>	—>			
4.8 Sadarbība ar ATC – atbilstība, radiosakaru procedūra						
5. IEDAĻA						
5 Nestandarta un ārkārtas procedūras (Šo iedaļu var apvienot ar 1.–4. iedaļu)						
5.1 Atteikta pacelšanās adekvātā ātrumā		P—>	—>		M	
5.2 Imitēta dzinēja atteice pēc pacelšanās (tikai viendzinēja lidmašīnām)			P		M	
5.3 Imitēta piespiedu nosēšanās bez jaudas (tikai viendzinēja lidmašīnām)			P		M	
5.4 Imitētas ārkārtas situācijas: i) aizdegšanās vai dūmi lidobjekta laikā, ii) attiecīgo sistēmu darbības traucējumi	P—>	—>	—>			

▼ B

VIENPILOTA LIDMAŠĪNAS, IZŅEMOT AUGSTAS VEIKTSPĒJAS SAREŽĢĪTĀS LIDMAŠĪNAS	PRAKTISKĀS MĀCĪBAS				KLASES VAI TIPA KVALIF. PĀRBAUDE	
	FTD	FFS	A	Instruktora iniciāļi pēc mācību apgaves	Pārb. ar FFS A	Eksaminētāja iniciāļi pēc pārbaudes pabeigšanas
Manevri/procedūras						
5.5 Dzinēja izslēgšana un atkārtota iedarbināšana (tikai ME prasmju pārbaude) (drošā augstumā, ja veic ar gaisa kuģi)	P—>	—>	—>			
5.6 Sadarbība ar ATC – atbilstība, radiosakaru procedūra						
6. IEDAĻA						
6 Imitēts asimetriskis lidojums						
6.1* (Šo iedaļu var apvienot ar 1.–5. iedaļu) Imitēta dzinēja atteice pacelšanās laikā (drošā augstumā, ja neveic ar FFS vai FNTP II)	P—>	—>	—>X		M	
6.2* Asimetriska nolaišanās un riņķošana	P—>	—>	—>		M	
6.3* Asimetriska nolaišanās un nosēšanās ar pilnīgu apstāšanos	P—>	—>	—>		M	
6.4 Sadarbība ar ATC – atbilstība, radiosakaru procedūra						

▼ M5

h) Lai iegūtu vai saglabātu *PBN* tiesības, viena nolaišanās jāveic kā *RNP APCH*. Ja *RNP APCH* nav praktiski īstenojama, to veic atbilstoši aprīkotā *FSTD*.

▼ B

6. Daudzpilotu lidmašīnas un vienpilota augstas veiktspējas sarežģītās lidmašīnas

a) Simbolu nozīme:

P = apmācīts PIC vai otrā pilota statusā un kā PF vai PNF attiecīgās tipa kvalifikācijas saņemšanai.

X = šajā uzdevumā izmanto lidojumu trenāžierus, ja tādi ir pieejami; pretējā gadījumā izmanto gaisa kuģi, ja tas ir piemērots attiecīgajam manevram vai procedūrai;

▼B

P# = mācības pabeidz, veicot uzraudzītu lidmašīnas pārbaudi.

- b) Praktiskās mācības veic vismaz ar tāda līmeņa mācību aprīkojumu, kas apzīmēts ar (P), vai ar jebkura augstāka līmeņa aprīkojumu, kas apzīmēts ar bultiņu (—>).

Mācību aprīkojuma apzīmēšanai izmantoti šādi saīsinājumi:

A = lidmašīna;

FFS = pilnīgs lidojumu trenāžieris;

FTD = lidojumu trenāžieru iekārta;

OTD = citas trenāžieru iekārtas.

- c) Ar zvaigznīti (*) atzīmētos punktus veic, ņemot vērā tikai instrumentu rādījumus. Ja prasmju pārbaudē vai kvalifikācijas pārbaudē šis nosacījums netiek izpildīts, tipa kvalifikācijas tiesības attiecas tikai uz VFR.
- d) Burts "M" prasmju pārbaudes vai kvalifikācijas pārbaudes kolonnā norāda uz obligātu uzdevumu.
- e) Praktiskajās mācībās un pārbaudēs izmanto FFS, ja FFS veido daļu no apstiprināta tipa kvalifikācijas mācību kursa. Mācību kursa apstiprināšanā ņem vērā šādus apsvērumus:
- i) FFS vai FNPT II kvalifikācija;
 - ii) instruktoru kvalifikācija;
 - iii) mācību kursā nodrošināto FFS vai FNPT II mācību apjoms; un
 - iv) apmācāmā pilota citu tipu kvalifikācijas vai iepriekšējā pieredze.
- f) Manevros un procedūrās ir MMC daudzpilota lidmašīnām un vienpilota augstas veiktspējas sarežģītām lidmašīnām daudzpilota lidojumos.
- g) Manevros un procedūrās veic vienpilota statusā ar vienpilota augstas veiktspējas sarežģītām lidmašīnām vienpilota lidojumos.
- h) Attiecībā uz vienpilota augstas veiktspējas sarežģītām lidmašīnām, veicot prasmju pārbaudi vai kvalifikācijas pārbaudi daudzpilota lidojumos, tipa kvalifikācija attiecas tikai uz daudzpilota lidojumiem. Ja pretendents vēlas iegūt vienpilota lidojumu tiesības, tad vienpilota statusā veic arī 2.5., 3.9.3.4., 4.3., 5.5. iedaļas manevrus un procedūras un vismaz vienu 3.4. iedaļas manevru vai procedūru.
- i) Ciktāl tas attiecas uz tipa kvalifikāciju ar ierobežotām tiesībām saskaņā ar FCL.720.A e) punktu, pretendentiem jāizpilda tādas pašas prasības kā citiem tipa kvalifikācijas pretendentiem, izņemot praktiskos uzdevumus, kas attiecas uz pacelšanās un nosēšanās fāzi.



DAUDZPILOTU LIDMAŠĪNAS UN VIENPILOTA AUGSTAS VEIKT- SPĒJAS SAREŽĢĪTĀS LIDMAŠĪNAS		PRAKTISKĀS MĀCĪBAS					ATPL/MPL/TIPA KVALIF. PRASMJU/ KVALIFIKĀCIJAS PĀRBAUDE	
Manevri/procedūras						Instruktora iniciāli pēc mācību apgaves	Pārb. ar	Eksaminē- tāja iniciāli pēc pārbaudes pabeigšanas
		OTD	FTD	FFS	A		FFS A	
1. IEDAĻA								
1	Lidojuma sagatavošana							
1.1	Tehniskā raksturojuma aprēķins	P						
1.2	Lidmašīnas ārējā vizuālā pārbaude; katras daļas novietojums un pārbaudes mērķis	P#			P			
1.3	Kabīnes pārbaude		P→	→	→			
1.4	Pārbažu saraksta izman- tošana pirms dzinēju iedarbināšanas, startē- šanas procedūras, radio un navigācijas aprīko- juma pārbaude, navigā- cijas un komunikācijas ierīču frekvenču izvēle un iestatīšana	P→	→	→	→		M	
1.5	Manevrēšana uz zemes saskaņā ar gaisa satiksmes vadības vai instruktora norādījumiem			P→	→			
1.6	Pārbaudes pirms pacel- šanās		P→	→	→		M	
2. IEDAĻA								
2	Pacelšanās							
2.1	Normālas pacelšanās ar dažādiem aizspārņu iesta- tījumiem, tostarp paātri- nāta pacelšanās			P→	→			
2.2*	Instrumentāla pacelšanās; pāreja uz instrumentālu lidojumu ir nepieciešama pacelšanās brīdī vai pēc pacelšanās gaisā			P→	→			

▼B

DAUDZPILOTU LIDMAŠĪNAS UN VIENPILOTĀ AUGSTAS VEIKT- SPĒJAS SAREŽĢĪTĀS LIDMAŠĪNAS		PRAKTISKĀS MĀCĪBAS					ATPL/MPL/TIPA KVALIF. PRASMJU/ KVALIFIKĀCIJAS PĀRBAUDE	
Manevri/procedūras	OTD	FTD	FFS	A	Instruktora iniciāli pēc mācību apgaves	Pārb. ar	Eksaminē- tāja iniciāli pēc pārbaudes pabeigšanas	
						FFS A		
2.3	Pacelšanās sānvējā			P—>	—>			
2.4	Pacelšanās ar maksimālo pacelšanās masu (faktiskā vai imitēta maksimālā pacelšanās masa)			P—>	—>			
2.5	Pacelšanās ar imitētu dzinēja atteici:							
2.5.1*	neilgi pēc V2 sasnieg- šanas (Lidmašīnās, kas nav sertificētas kā pārvadā- jumu kategorijas vai reģionālās lidmašīnas (<i>commuter aeroplanes</i>), dzinēja atteici neimitē, kamēr nav sasniegts minimālais 500 pēdu augstums virs skrejceļa. Lidmašīnās, kas attiecībā uz pacelšanās masu un augstumu pēc blīvuma atbilst pārvadājumu kate- gorijas lidmašīnas techni- skajam raksturojumam, instruktors var imitēt dzinēja atteici neilgi pēc V2 sasniegšanas)			P—>	—>			
2.5.2*	starp V1 un V2			P	X	M tikai FFS		
2.6	Atteikta pacelšanās adekvātā ātrumā pirms V1 sasniegšanas			P—>	—>X	M		
3.	IEDAĻA							
3	Lidojuma manevri un procedūras							
3.1	Pagriezieni ar un bez spoileriem			P—>	—>			



DAUDZPILOTU LIDMAŠĪNAS UN VIENPILOTA AUGSTAS VEIKT- SPĒJAS SAREŽĢĪTĀS LIDMAŠĪNAS		PRAKTISKĀS MĀCĪBAS					ATPL/MPL/TIPA KVALIF. PRASMJU/ KVALIFIKĀCIJAS PĀRBAUDE	
Manevri/procedūras	OTD	FTD	FFS	A	Instruktora iniciāli pēc mācību apgaves	Pārb. ar	Eksaminē- tāja iniciāli pēc pārbaudes pabeigšanas	
						FFS A		
3.2 Pikēšana (“tuck under”) un viļņveida satricinājumi pēc kritiskā Maha skaitļa sasniegšanas, kā arī citi specifiski lidmašīnas lidojuma parametri (piemēram, zvalstīšanās (“dutch roll”))			P→	→X Šajā uzdevumā gaisa kuģi neizmanto				
3.3 Normāla sistēmu un vadības paneļa darbība	P→	→	→	→				
Sistēmu normāla un nestandarta darbība:						M	Obligātais minimums ir 3 nestandarta darbības, kas izvēlētas no 3.4.0. līdz 3.4.14. (ieskaitot)	
3.4.0 Dzinējs (ja nepieciešams, ar propelleru)	P→	→	→	→				
3.4.1 Pārspiediena sistēma un gaisa kondicionētājs	P→	→	→	→				
3.4.2 Pito/statiskā sistēma	P→	→	→	→				
3.4.3 Degvielas sistēma	P→	→	→	→				
3.4.4 Elektriskā sistēma	P→	→	→	→				
3.4.5 Hidrauliskā sistēma	P→	→	→	→				
3.4.6 Lidojuma vadība un balansēšanas sistēma	P→	→	→	→				
3.4.7 Pretapledošanas apstrādes un atledošanas sistēma, pretapzilbināšanas pārklājums	P→	→	→	→				

▼B

DAUDZPILOTU LIDMAŠĪNAS UN VIENPILOTA AUGSTAS VEIKT- SPĒJAS SAREŽĢĪTĀS LIDMAŠĪNAS		PRAKTISKĀS MĀCĪBAS					ATPL/MPL/TIPA KVALIF. PRASMJU/ KVALIFIKĀCIJAS PĀRBAUDE	
Manevri/procedūras		OTD	FTD	FFS	A	Instruktora iniciāli pēc mācību apgaves	Pārb. ar	Eksaminē- tāja iniciāli pēc pārbaudes pabeigšanas
							FFS A	
3.4.8	Autopilots/lidojuma pilo- tāžas komandierīce	P→	→	→	→		M(tikai viena pilota g. k.)	
3.4.9	Ātruma zaudēšanas brīdi- nājuma ierīces vai ātruma zaudēšanas novēršanas ierīces, stabilitātes palie- lināšanas ierīces	P→	→	→	→			
3.4.10	Zemes tuvošanās brīdinā- juma sistēma, meteorolo- ģisko apstākļu radars, radio altimetrs, uztvērēj- raidītājs		P→	→	→			
3.4.11	Radio, navigācijas aprī- kojums, instrumenti, lidojuma pārvaldības sistēma	P→	→	→	→			
3.4.12	Šasija un bremzes	P→	→	→	→			
3.4.13	Priekšplāksņu un aizspārņu sistēma	P→	→	→	→			
3.4.14	Palīgdzinējs	P→	→	→	→			
Ar nolūku atstāts tukšs								
3.6	Nestandarta un ārkārtas procedūras:						M	Obligātais minimums ir 3 nestan- darta darbības, kas izvē- lētas no 3.6.1. līdz 3.6.9. (ieskaitot)

▼B

DAUDZPILOTU LIDMAŠĪNAS UN VIENPILOTA AUGSTAS VEIKT- SPĒJAS SAREŽĢĪTĀS LIDMAŠĪNAS		PRAKTISKĀS MĀCĪBAS				ATPL/MPL/TIPA KVALIF. PRASMJU/ KVALIFIKĀCIJAS PĀRBAUDE	
Manevri/procedūras	OTD	FTD	FFS	A	Instruktora iniciāli pēc mācību apgaves	Pārb. ar	Eksaminē- tāja iniciāli pēc pārbaudes pabeigšanas
						FFS A	
3.6.1 Ugunsgrēka trauksmes imitācija, piemēram, dzinēja, palīgdzinēja, kabīnes, kravas nodalījuma, lidaparāta klāja, spārna un elektrisko ierīču aizdegšanās, tostarp evakuācija		P→	→	→			
3.6.2 Dūmu kontrole un izvadīšana		P→	→	→			
3.6.3 Dzinēja atteice, izslēgšana un atkārtota iedarbināšana drošā augstumā		P→	→	→			
3.6.4 Degvielas izliešana avārijas situācijā (imitēta)		P→	→	→			
3.6.5 Pēkšņa vēja virziena un/vai stipruma maiņa pacelšanās/nosēšanās laikā			P	X		Tikai- FFS	
3.6.6 Imitēta kabīnes spiediena atteice/avārijas augstuma samazināšana			P→	→			
3.6.7 Lidojuma apkalpes locekļa darba nespēja		P→	→	→			
3.6.8 Citas ārkārtas procedūras, kas noteiktas attiecīgajā lidojumu rokasgrāmatā		P→	→	→			
3.6.9 ACAS notikums	P→	→	→	Gaisa kuģi neizmanto		Tikai- FFS	
3.7 Asi pagriezieni ar 45° sānsveri, no 180° līdz 360° pa kreisi un pa labi		P→	→	→			

▼B

DAUDZPILOTU LIDMAŠĪNAS UN VIENPILOTA AUGSTAS VEIKT- SPĒJAS SAREŽĢĪTĀS LIDMAŠĪNAS		PRAKTISKĀS MĀCĪBAS				ATPL/MPL/TIPA KVALIF. PRASMJU/ KVALIFIKĀCIJAS PĀRBAUDE	
Manevri/procedūras	OTD	FTD	FFS	A	Instruktora iniciāli pēc mācību apgaves	Pārb. ar	Eksaminē- tāja iniciāli pēc pārbaudes pabeigšanas
						FFS A	
3.8 Ātruma zaudēšanas situā- cijas savlaicīga pamanī- šana un pretpasākumi, tuvojoties tai (līdz pat ātruma zaudēšanas brīdi- nājuma ierīces ieslēg- šanai), pacelšanās konfi- gurācijā (aizspārņi pacel- šanās stāvoklī), kreisē- šanas lidojuma konfigu- rācijā un nosēšanās konfigurācijā (aizspārņi nosēšanās stāvoklī, šasija izlaista)			P→	→			
3.8.1 Iziešana no pilnīgas ātruma zaudēšanas vai pēc ātruma zaudēšanas brīdinājuma ierīces ieslēgšanas un pāriešana augstuma uzņemšanas, kreisēšanas un nolaišanās konfigurācijā			P	X			
3.9 Instrumentāla lidojuma procedūras							
3.9.1* Izlidošanas un ielidošanas kursa un ATC norādī- jumu ievērošana		P→	→	→		M	
3.9.2* Gaidīšanas procedūras		P→	→	→			
3.9.3* 3D operācijas līdz 200 pēdām (60 m) <i>DH/A</i> vai augstākajiem minimu- miem, ja nepieciešams nolaišanās procedūrai							
3.9.3.1* Manuāli, bez lidojuma pilotāžas komandierīces			P→	→		M(tikai prasmju pārba- ude)	
3.9.3.2* Manuāli, ar lidojuma pilotāžas komandierīci			P→	→			

▼B

▼ **B**

DAUDZPILOTU LIDMAŠĪNAS UN VIENPILOTA AUGSTAS VEIKT- SPĒJAS SAREŽĢĪTĀS LIDMAŠĪNAS	PRAKTISKĀS MĀCĪBAS					ATPL/MPL/TIPA KVALIF. PRASMJU/ KVALIFIKĀCIJAS PĀRBAUDE	
	OTD	FTD	FFS	A	Instruktora iniciāli pēc mācību apgaves	Pārb. ar FFS A	Eksaminē- tāja iniciāli pēc pārbaudes pabeigšanas
Manevri/procedūras							
3.9.3.3* ar autopilotu			P→	→			
3.9.3.4* Manuāli, ar imitētu viena dzinēja darbības atteici; dzinēja atteici imitē pieejas pēdējā posma laikā, pirms tiek šķērsots 1 000 pēdu augstums virs lidlauka līdz piezemēšanās brīdim vai veicot visu atkārtotas nolaišanās procedūru neizdošanās gadījumā. Lidmašīnās, kas nav sertificētas kā pārvadājumu kategorijas (<i>JAR/FAR 25</i>) vai reģionālās lidmašīnas (<i>SFAR 23</i>), nolaišanos ar imitētu dzinēja atteici un tai sekojošu riņķošanu sāk kopā ar neprecīzu nolaišanos atbilstīgi 3.9.4. Riņķošanu sāk, sasniedzot publicēto pietiekamo augstumu virs šķēršļiem (<i>OCH/A</i>), tomēr ne vēlāk kā sasniedzot 500 pēdu minimālo augstuma samazināšanas relatīvo/absolūto augstumu (<i>MDH/A</i>) virs skrejceļa slietņa paceluma. Lidmašīnās, kas attiecībā uz pacelšanās masu un augstumu pēc blīvuma atbilst pārvadājumu kategorijas lidmašīnas tehnikajam raksturojumam, instruktors var imitēt dzinēja atteici saskaņā ar 3.9.3.4.			P→	→	M		

▼ **M5**

▼ M5

DAUDZPILOTU LIDMAŠĪNAS UN VIENPILOTA AUGSTAS VEIKT- SPĒJAS SAREŽĢĪTĀS LIDMAŠĪNAS	PRAKTISKĀS MĀCĪBAS					ATPL/MPL/TIPA KVALIF. PRASMJU/ KVALIFIKĀCIJAS PĀRBAUDE	
	OTD	FTD	FFS	A	Instruktorā iniciāli pēc mācību apgaves	Pārb. ar FFS A	Eksaminē- tāja iniciāli pēc pārbaudes pabeigšanas
Manevri/procedūras							
3.9.4* 2D operācijas līdz MDH/A			P*—>	—>		M	

▼ B

3.9.5 Nolaišanās pa riņķi šādos apstākļos: a)* nolaišanās līdz apstiprinātajam minimālajam nolaišanās pa riņķi augstumam attiecīgajā lidlaukā atbilstīgi vietējām instrumentālas nolaišanās iespējām imitēta instrumentāla lidojuma apstākļos; pēc tam veicot: b) nolaišanās pa riņķi līdz citam skrejceļam vismaz 90° no a) apakšpunktā izmantotās pieejas pēdējā posma centra līnijas apstiprinātajā minimālajā nolaišanās pa riņķi augstumā. Piezīme: ja a) un b) apakšpunkta izpilde nav iespējama ATC dēļ, var izpildīt imitētu zemas redzamības shēmu.			P*—>	—>			
--	--	--	------	----	--	--	--

4 IEDAĻA

4 Atkārtotas nolaišanās procedūras neizdošanās gadījumā

▼ M5

4.1 Riņķošana, visiem dzinējiem darbojoties* 3D operācijas laikā, sasniedzot lēmumu pieņemšanas augstumu

P*—> —>

▼ B

DAUDZPILOTU LIDMAŠĪNAS UN VIENPILOTA AUGSTAS VEIKT- SPĒJAS SAREŽĢĪTĀS LIDMAŠĪNAS		PRAKTISKĀS MĀCĪBAS				ATPL/MPL/TIPA KVALIF. PRASMJU/ KVALIFIKĀCIJAS PĀRBAUDE		
Manevri/procedūras		OTD	FTD	FFS	A	Instruktora iniciāli pēc mācību apgaves	Pārb. ar	Eksaminē- tāja iniciāli pēc pārbaudes pabeigšanas
							FFS A	
4.2	Citas atkārtotas nolai- šanās procedūras neizdo- šanās gadījumā			P*—>	—>			
4.3*	Manuāla riņķošana ar imitētu svarīgākā dzinēja darbības atteici pēc instrumentālas nolaišanās, sasniedzot DH, MDH vai MAPt			P*—>	—>		M	
4.4	Atteikta nosēšanās 15 m (50 pēdas) virs skrejceļa sliedīša un riņķošana			P—>	—>			
5 IEDAĻA								
5	Nosēšanās							
▼ <u>M5</u>								
5.1	Normāla nosēšanās*, izmantojot vizuālus orientierus, sasniedzot DA/H pēc instrumentālas nolaišanās operācijas			P				
▼ <u>B</u>								
5.2	Nosēšanās ar imitētu iestrēgušu horizontālo stabilizētāju jebkuru darbības traucējumu situācijā			P—>			Šajā uzde- vumā neiz- manto gaisa kuģi	
5.3	Nosēšanās sānvējā (lida- parātā, ja iespējams)			P—>	—>			
5.4	Satiksmes shēma un nosēšanās bez izlaistiem vai daļēji izlaistiem aizspārņiem un priekš- plākšņiem			P—>	—>			

▼B

DAUDZPILOTU LIDMAŠĪNAS UN VIENPILOTA AUGSTAS VEIKT- SPĒJAS SAREŽĢĪTĀS LIDMAŠĪNAS		PRAKTISKĀS MĀCĪBAS					ATPL/MPL/TIPA KVALIF. PRASMJU/ KVALIFIKĀCIJAS PĀRBAUDE	
Manevri/procedūras		OTD	FTD	FFS	A	Instruktoru iniciāli pēc mācību apgaves	Pārb. ar FFS A	Eksaminē- tāja iniciāli pēc pārbaudes pabeigšanas
5.5	Nosēšanās ar imitētu svarīgākā dzinēja darbības atteici			P—>	—>		M	
5.6	Nosēšanās ar divu dzinēju darbības atteici: — lidmašīnās ar 3 dzinē- jiem: centrālais dzinējs un 1 piekari- nāmais dzinējs, ja iespējams, atbilstīgi AFM datiem — lidmašīnās ar 4 dzinē- jiem: 2 dzinēji vienā pusē			P	X		M Tikai FFS (tikai prasmju pārbaude)	

Vispārīgas piezīmes:

Īpašas prasības tipa kvalifikācijas tiesību attiecināšanai uz instrumentālām nolaišanās līdz lēmumu pieņemšanas augstumam, kas ir zemāks nekā 200 pēdas (60 m), piemēram, CAT II/III darbības.

6 IEDAĻA								
Papildu pilnvarojums tipa kvalifi- kācijai, lai veiktu instrumentālas nolaišanās līdz lēmumu pieņem- šanas augstumam, kas ir zemāks nekā 60 m (200 pēdas) (CAT II/III)								
Šie manevri un procedūras ir minimālās mācību prasības, lai saņemtu atļauju veikt instrumen- tālas nolaišanās līdz DH, kas ir zemāks nekā 60 m (200 pēdas). Instrumentālas nolaišanās un atkārt- otās nolaišanās procedūras neizdo- šanās gadījumā izmanto visu lidmašīnas aprīkojumu, kas nepie- ciešams, lai piešķirtu tipa sertifikātu instrumentālām nolaišanās līdz DH, kas ir zemāks par 60 m (200 pēdām)								

▼ B

DAUDZPILOTU LIDMAŠĪNAS UN VIENPILOTA AUGSTAS VEIKT- SPĒJAS SAREŽĢĪTĀS LIDMAŠĪNAS	PRAKTISKĀS MĀCĪBAS					ATPL/MPL/TIPA KVALIF. PRASMJU/ KVALIFIKĀCIJAS PĀRBAUDE	
	OTD	FTD	FFS	A	Instruktora iniciāli pēc mācību apgaves	Pārb. ar FFS A	Eksaminē- tāja iniciāli pēc pārbaudes pabeigšanas
6.1* Manevri/procedūras							
6.1* Atteikta pacelšanās adekvātā minimālajā ap- stiprinātajā RVR			P*—>	—>X Šajā uzde- vumā gaisa kuģi neiz- manto		M*	
6.2* ►M5 CAT II/III◄ nolaišanās: imitēta instru- mentāla lidojuma apstāk- ļos līdz atbilstīgam DH, izmantojot lidojuma vadības sistēmu. Tiek ievērotas apkalpes sadar- bības standarta proce- dūras (pienākumu sadalī- jums, izsaukuma proce- dūras ārkārtas situācijās, savstarpējā uzraudzība, informācijas apmaiņa un atbalsts)			P—>	—>		M	
6.3* Riņķošana: pēc nolaišanās, kā norā- dīts 6.2. punktā, sasnie- dzot DH. Mācībās ir arī riņķošana, ko izraisa (imitēta) nepietiekama RVR, pēkšņa vēja virziena un/ vai stipruma maiņa, lidmašīnas novirze, kas pārsniedz priekš sekmīgas nolaišanās nepieciešamās robežas, un zemes/aviā- cijas aprīkojuma atteice pirms DH sasniegšanas, un riņķošana ar imitētu aviācijas aprīkojuma atteici			P—>	—>		M*	

▼ **B**

DAUDZPILOTU LIDMAŠĪNAS UN VIENPILOTA AUGSTAS VEIKT- SPĒJAS SAREŽĢĪTĀS LIDMAŠĪNAS	PRAKTISKĀS MĀCĪBAS					ATPL/MPL/TIPA KVALIF. PRASMJU/ KVALIFIKĀCIJAS PĀRBAUDE	
Manevri/procedūras					Instruktora iniciāli pēc mācību apgaves	Pārb. ar	Eksaminē- tāja iniciāli pēc pārbaudes pabeigšanas
	OTD	FTD	FFS	A		FFS A	
6.4* Nosēšanās: izmantojot vizuālus orientierus, kas noteikti DH pēc instrumentālas nolaišanās. Atbilstīgi konkrētajai lidojuma vadības sistēmai veic automātisku nosēšanos			P—>	—>		M	

Piezīme: CAT II/III darbības veic saskaņā ar attiecīgajām gaisa kuģu ekspluatācijas prasībām.

▼ **M5**

Piezīme: Saskaņā ar *AFM RNP APCH* procedūrās var būt nepieciešams izmantot autopilotu vai lidojuma pilotāžas komandieri. Manuālas lidošanas procedūru izvēlas, ņemot vērā šādus ierobežojumus (piemēram, šāda *AFM* ierobežojuma gadījumā attiecībā uz 3.9.3.1 izvēlas *ILS*).

- j) Lai iegūtu vai saglabātu *PBN* tiesības, viena nolaišanās jāveic kā *RNP APCH*. Ja *RNP APCH* nav praktiski īstenojama, to veic atbilstoši aprīkotā *FSTD*.

▼ **B**

7. Klases kvalifikācija – jūra

6. iedaļu kārtā, lai pagarinātu daudzdzinēju klases kvalifikācijas derīguma termiņu lidojumiem pāri jūrai tikai ar VFR tiesībām, ja nav izpildītas pieredzes prasības par 10 maršruta sektoru veikšanu iepriekšējos 12 mēnešos.

KLASES KVALIFIKĀCIJA – JŪRA	PRAKTISKĀS MĀCĪBAS	
Manevri/procedūras	Instruktora iniciāli pēc mācību apgaves	Eksaminētāja iniciāli pēc pārbaudes pabeigšanas
1. IEDAĻA		
1 Izlidošana		
1.1 Darbības pirmslidojuma posmā, tostarp: dokumentu sagatavošana, masa un līdzsvars, meteoroloģisko apstākļu instruk- tāža, NOTAM		
1.2 Pirmsiedarbināšanas pārbaudes Ārējās/iekšējās		

▼B

KLASES KVALIFIKĀCIJA – JŪRA	PRAKTISKĀS MĀCĪBAS	
Manevri/procedūras	Instruktora iniciāļi pēc mācību apguves	Eksaminētāja iniciāļi pēc pārbaudes pabeigšanas
1.3 Dzinēja iedarbināšana un izslēgšana Parasti darbības traucējumi		
1.4 Manevrēšana uz zemes		
1.5 Manevrēšana virs ūdens lielā ātrumā		
1.6 Pietauvošanās: pludmale molā/piestātnē, bojas		
1.7 Navigācija ar izslēgtu dzinēju		
1.8 Pirmsizlidošanas pārbaudes Dzinēja palaišana (piemērojamos gadījumos)		
1.9 Pacelšanās procedūra: normāla, ar lidojumu rokasgrāmatā norādītajiem aizspārņu iestatījumiem, sānvējā (ja ir nepieciešamie apstākļi)		
1.10 Augstuma uzņemšana Pagriezieni līdz kursam Izlīdzināšana		
1.11 Sadarbība ar ATC – atbilstība, radiosakaru procedūra		
2. IEDAĻA		
2 Lidojums (VFR)		
2.1 Taisns un horizontāls lidojums dažādos ātrumos, tostarp lidojums kritiski zemā ātrumā ar un bez aizspārņiem (tostarp nolaišanās līdz VMCA – piemērojamos gadījumos)		
2.2 Asi pagriezieni (360° pa kreisi un pa labi ar 45° sānsveri)		
2.3 Ātruma zaudēšana un iziešana: i) fīra ātruma zaudēšana		

▼B

KLASES KVALIFIKĀCIJA – JŪRA	PRAKTISKĀS MĀCĪBAS	
Manevri/procedūras	Instruktora iniciāļi pēc mācību apguves	Eksaminētāja iniciāļi pēc pārbaudes pabeigšanas
ii) nolaišanās līdz ātruma zaudēšanai pagriezienā, samazinot augstumu ar sānsveri, ar nolaišanās konfigurāciju un jaudu		
iii) nolaišanās līdz ātruma zaudēšanai ar nosēšanās konfigurāciju un jaudu		
iv) nolaišanās līdz ātruma zaudēšanai, pagrieziens, uzņemot augstumu, ar pacelšanās aizspārņiem un augstuma uzņemšanas jaudu (tikai viendzinēja lidmašīnai)		
2.4 Sadarbība ar ATC – atbilstība, radiosakaru procedūra		
3. IEDAĻA		
3 Maršruta VFR procedūras		
3.1 Lidojuma plāns, ceļa aprēķins un kartes nolasīšana		
3.2 Augstuma, kursa un ātruma saglabāšana		
3.3 Orientēšanās, ETA grafiks un pārskatīšana		
3.4 Radionavigācijas līdzekļu izmantošana (piemērojamos gadījumos)		
3.5 Lidojuma pārvaldība (lidojuma žurnāls, parastās pārbaudes, tostarp degviela, sistēmas un aplidojums)		
3.6 Sadarbība ar ATC – atbilstība, radiosakaru procedūra		
4. IEDAĻA		
4 Ielidošanas un nosēšanās		
4.1 Ielidošanas procedūras lidlauka rajonā (tikai amfībijām)		

▼ **B**

KLASES KVALIFIKĀCIJA – JŪRA	PRAKTISKĀS MĀCĪBAS	
Manevri/procedūras	Instruktora iniciāļi pēc mācību apguves	Eksaminētāja iniciāļi pēc pārbaudes pabeigšanas
4.2 Normāla nosēšanās		
4.3 Nosēšanās bez aizspārņiem		
4.4 Nosēšanās sānvējā (ja ir piemēroti apstākļi)		
4.5 Nolaišanās un nosēšanās ar samazinātu dzinēju jaudu no ne vairāk kā 2 000' virs ūdens (tikai viendzinēja lidmašīnai)		
4.6 Riņķošana minimālā augstumā		
4.7 Nosēšanās uz spoguļgludas ūdens virsmas Nosēšanās uz viļņainas ūdens virsmas		
4.8 Sadarbība ar ATC – atbilstība, radiosakaru procedūra		
5. IEDAĻA		
5 Nestandarta un ārkārtas procedūras		
(Šo iedaļu var apvienot ar 1.–4. iedaļu)		
5.1 Atteikta pacelšanās adekvātā ātrumā		
5.2 Imitēta dzinēja atteice pēc pacelšanās (tikai viendzinēja lidmašīnai)		
5.3 Imitēta piespiedu nosēšanās bez jaudas (tikai viendzinēja lidmašīnai)		
5.4 Imitētas ārkārtas situācijas: i) aizdegšanās vai dūmi lidobjekta laikā ii) attiecīgo sistēmu darbības traucējumi		

▼B

KLASES KVALIFIKĀCIJA – JŪRA	PRAKTISKĀS MĀCĪBAS	
Manevri/procedūras	Instruktoru iniciāļi pēc mācību apguves	Eksaminētāja iniciāļi pēc pārbaudes pabeigšanas
5.5 Sadarbība ar ATC – atbilstība, radiosakaru procedūra		
6. IEDAĻA		
6 Imitēts asimetriskais lidojums		
(Šo iedaļu var apvienot ar 1.–5. iedaļu)		
6.1 Imitēta dzinēja atteice pacelšanās laikā (drošā augstumā, ja neveic ar FFS vai FNTF II)		
6.2 Dzinēja izslēgšana un atkārtota iedarbināšana (tikai ME prasmju pārbaude)		
6.3 Asimetriska nolaišanās un riņķošana		
6.4 Asimetriska nolaišanās un nosēšanās ar pilnīgu apstāšanos		
6.5 Sadarbība ar ATC – atbilstība, radiosakaru procedūra		

C. Īpašas prasības helikopteru kategorijai

1. Veicot tipa kvalifikāciju un ATPL prasmju pārbaudi vai kvalifikācijas pārbaudi, pretendents kārto prasmju pārbaudes vai kvalifikācijas pārbaudes attiecīgi 1.–4. un 6. iedaļu. Ja pretendents nenokārto vairāk kā 5. punktus, tad vēlreiz jākārto visa pārbaude. Ja pretendents nenokārto ne vairāk kā 5. punktus, vēlreiz jākārto tikai nenokārtotie punkti. Ja atkārtotajā pārbaudē netiek nokārtots kāds no punktiem, tostarp iepriekšējā reizē nokārtotie punkti, pretendents vēlreiz kārto visu pārbaudi. Visas prasmju pārbaudes vai kvalifikācijas pārbaudes iedaļas nokārto 6 mēnešos.
2. Veicot IR kvalifikācijas pārbaudi, pretendents kārto kvalifikācijas pārbaudes 5. iedaļu. Ja pretendents nenokārto vairāk kā 3. punktus, tad vēlreiz jākārto visa 5. iedaļa. Ja pretendents nenokārto ne vairāk kā 3. punktus, vēlreiz jākārto tikai nenokārtotie punkti. Ja atkārtotajā pārbaudē netiek nokārtots kāds no punktiem vai jebkurš no jau nokārtotajiem 5. iedaļas punktiem, pretendents vēlreiz kārto visu pārbaudi.

▼ B

PĀRBAUDES LIDOJUMA PIELAIDES

3. Pretendents apliecina spēju:

- a) vadīt helikopteru, nepārsniedzot ierobežojumus;
- b) izpildīt visus manevrus gludi un precīzi;
- c) pareizi spriest un lidotmāku;
- d) izmantot aeronavigācijas zināšanas praksē;
- e) pastāvīgi vadīt helikopteru tā, lai nerastos nopietnas šaubas par procedūras vai manevra izdošanos;
- f) attiecīgos gadījumos izprast un izmantot apkalpes sadarbības un darba nespējas procedūras; un
- g) attiecīgos gadījumos lietpratīgi sazināties ar citiem apkalpes locekļiem.

▼ M3

4. Piemēro šādas robežvērtības, ko koriģē, lai rēķinātos ar turbulences apstākļiem un izmantojamā helikoptera vadības īpašībām un veiktspēju.

▼ M5

- a) *IFR* lidojuma ierobežojumi

Augstums

viscaur	± 100 pēdas
riņķošanas sākšana lēmumu pieņemšanas relatīvajā/absolūtajā augstumā	+ 50 pēdas/- 0 pēdas
minimālais augstuma samazināšanas relatīvais/absolūtais augstums	+ 50 pēdas/- 0 pēdas

Atrašanās vietas noteikšana

ar radionavigācijas līdzekļiem	± 5°
3D leņķiskās novirzes	50 % novirze, azimuts un gļisāde (piemēram, <i>LPV</i> , <i>ILS</i> , <i>MLS</i> , <i>GLS</i>)
2D (<i>LNAV</i>) un 3D (<i>LNAV/VNAV</i>) lineāra novirze	sānu kļūdu/novirzi no trases līnijas ierobežo līdz ± ½ <i>RNP</i> vērtības, kas saistīta ar procedūru. Ir pieļaujama īslaicīga novirze no šā standarta, novirzei nepārsniedzot <i>RNP</i> vērtību
3D lineāra vertikāla novirze (piemēram, <i>RNP APCH (LNAV/VNAV)</i> , izmantojot <i>BaroVNAV</i>):	jebkurā laikā ne vairāk kā – 75 pēdas zem vertikālā profila un ne vairāk kā + 75 pēdas virs vertikālā profila 1 000 pēdas virs lidlauka vai zemāk

Kurss

normālas darbības apstākļos	± 5°
nestandarta/ārkārtas situācijās	± 10°

Ātrums

viscaur	± 10 mezgli
ar imitētu dzinēja atteici	+ 10 mezgli/- 5 mezgli

▼ B

b) VFR lidojuma ierobežojumi

Augstums:

viscaur ± 100 pēdas

Kurss:

normālas darbības apstākļos $\pm 5^\circ$ nestandarta/ārkārtas situācijās $\pm 10^\circ$

Ātrums:

viscaur ± 10 mezgliar imitētu dzinēja atteici $+ 10$ mezgli/ $- 5$ mezgli

Nonesums:

pacelšanās, gaidīšana zemes
ietekmes zonā ± 3 pēdasnosēšanās ± 2 pēdas (ar 0 pēdām ar
asti pa priekšu vai sāniski)MĀCĪBU, PRASMJU PĀRBAUDES, KVALIFIKĀCIJAS PĀRBAUDES
SATURS

VISPĀRĪGĀS PRASĪBAS

5. Simbolu nozīme:

P = apmācīts PIC statusā SPH tipa kvalifikācijas saņemšanai vai apmācīts PIC vai otrā pilota statusā un kā PF un PNF attiecīgās MPH tipa kvalifikācijas saņemšanai.

6. Praktiskās mācības veic vismaz ar tāda līmeņa mācību aprīkojumu, kas apzīmēts ar (P), vai ar jebkura augstāka līmeņa aprīkojumu, kas apzīmēts ar bultiņu (\rightarrow).

Mācību aprīkojuma apzīmēšanai izmantoti šādi saīsinājumi:

FFS = pilnīgs lidojumu trenāžieris;

FTD = lidojumu trenāžieru iekārta;

H = helikopters.

7. Ar zvaigznīti (*) atzīmētos punktus veic īstos vai imitētos IMC, un tos veic tikai tie pretendenti, kas vēlas atjaunot vai pagarināt IR(H) derīguma termiņu vai attiecināt šīs kvalifikācijas tiesības uz citu tipu.

8. Instrumentāla lidojuma procedūras (5. iedaļa) veic tikai tie pretendenti, kas vēlas atjaunot vai pagarināt IR(H) derīguma termiņu vai attiecināt šīs kvalifikācijas tiesības uz citu tipu. Šim nolūkam var izmantot FFS vai FTD 2/3.

9. Burts "M" prasmju pārbaudes vai kvalifikācijas pārbaudes kolonnā norāda uz obligātu uzdevumu.

10. Praktiskajās mācībās un pārbaudēs izmanto FSTD, ja FSTD veido daļu no tipa kvalifikācijas mācību kursa. Mācību kursā ņem vērā šādus apsvērumus:

▼ **M3**

- i) FSTD kvalifikācija, kā noteikts ARA daļas attiecīgajās prasībās un ORA daļā;

▼ **B**

- ii) instruktora vai eksaminētāja kvalifikācija;
- iii) mācību kursā nodrošināto FSTD mācību apjoms;
- iv) apmācāmā pilota kvalifikācijas un iepriekšējā pieredze ar līdzīgiem tiem; un
- v) uzraudzītu lidojumu pieredzes apjoms pēc jaunas tipa kvalifikācijas saņemšanas.

DAUDZPILOTU HELIKOPTERI

11. Pretendenti, kas piesakās uz daudzpilota helikoptera tipa kvalifikāciju un ATPL, kārtā 1.–4. iedaļu un attiecīgos gadījumos arī 6. iedaļu.
12. Pretendenti, kas piesakās uz daudzpilota helikoptera tipa kvalifikācijas derīguma termiņa pagarināšanas vai atjaunošanas kvalifikācijas pārbaudi, kārtā 1.–4. iedaļu un attiecīgos gadījumos arī 6. iedaļu.

VIENPILOTA/DAUDZPILOTU HELIKOPTERI	PRAKTISKĀS MĀCĪBAS				PRAKTISKĀS MĀCĪBAS KVALIFIKĀCIJAS PĀRBAUDE	
	FTD	FFS	H	Instruktorā iniciāli pēc mācību apgaves	Pārb. ar FFS H	Eksaminētāja iniciāli pēc pārbaudes pabeigšanas
1. IEDAĻA — darbības un pārbaudes pirmslidojuma posmā						
1.1 Helikoptera ārēja vizuāla pārbaude; katras daļas novietojums un pārbaudes mērķis			P		M (ja veic ar helikopteri)	
1.2 Kabīnes pārbaude		P	—>		M	
1.3 Startēšanas procedūras, radio un navigācijas aprīkojuma pārbaude, navigācijas un komunikācijas ierīču frekvenču izvēle un iestatīšana	P	—>	—>		M	
1.4 Manevrēšana uz zemes/gaisā saskaņā ar gaisa satiksmes vadības vai instruktora norādījumiem		P	—>		M	
1.5 Procedūras un pārbaudes pirms pacelšanās	P	—>	—>		M	
2. IEDAĻA — lidojuma manevri un procedūras						
2.1 Pacelšanās (dažādi profili)		P	—>		M	
2.2 Nosēšanās un pacelšanās nogāzēs vai sānvējā		P	—>			
2.3 Pacelšanās ar maksimālo pacelšanās masu (faktiskā vai imitēta maksimālā pacelšanās masa)	P	—>	—>			



VIENPILOTA/DAUDZPILOTU HELIKOPTERI	PRAKTISKĀS MĀCĪBAS				PRAKTISKĀS MĀCĪBAS KVALIFIKĀCIJAS PĀRBAUDE	
	FTD	FFS	H	Instruktorā iniciāli pēc mācību apgaves	Pārb. ar FFS H	Eksaminētāja iniciāli pēc pārbaudes pabeigšanas
Manevri/procedūras						
2.4 Pacelšanās ar imitētu dzinēja atteici neilgi pirms TDP vai DPATO sasniegšanas		P	—>		M	
2.4.1 Pacelšanās ar imitētu dzinēja atteici neilgi pēc TDP vai DPATO sasniegšanas		P	—>		M	
2.5 Pagriezieni līdz kursam, uzņemot un samazinot augstumu	P	—>	—>		M	
2.5.1 Pagriezieni ar 30° sānsveri, 180° līdz 360° pa kreisi un pa labi, ņemot vērā tikai instrumentu rādījumus	P	—>	—>		M	
2.6 Augstuma samazināšana ar autorotāciju	P	—>	—>		M	
2.6.1 Nosēšanās ar autorotāciju (tikai SEH) vai jaudas atgū- šanu		P	—>		M	
2.7 Nosēšanās, dažādi profili		P	—>		M	
2.7.1 Nosēšanās vai riņķošana pēc imitētas dzinēja atteices pirms LDP vai DPBL		P	—>		M	
2.7.2 Nosēšanās pēc imitētas dzinēja atteices pēc LDP vai DPBL		P	—>		M	
3. IEDAĻA — sistēmu un procedūru tipiska un netipiska darbība						
3 Sistēmu un procedūru tipiska un netipiska darbība:					M	No šīs iedaļas obligāti izvēlas vismaz 3 punktus
3.1 Dzinējs	P	—>	—>			

▼B

VIENPILOTA/DAUDZPILOTU HELIKOPTERI	PRAKTISKĀS MĀCĪBAS				PRAKTISKĀS MĀCĪBAS KVALIFIKĀCIJAS PĀRBAUDE	
	FTD	FFS	H	Instruktorā iniciāli pēc mācību apgaves	Pārb. ar FFS H	Eksaminētāja iniciāli pēc pārbaudes pabeigšanas
3.2 Gaisa kondicionētājs (apsilde, ventilācija)	P	—>	—>			
3.3 Pito/statiskā sistēma	P	—>	—>			
3.4 Degvielas sistēma	P	—>	—>			
3.5 Elektriskā sistēma	P	—>	—>			
3.6 Hidrauliskā sistēma	P	—>	—>			
3.7 Lidojuma vadība un balansē- šanas sistēma	P	—>	—>			
3.8 Pretapledošanas apstrādes un atledošanas sistēma	P	—>	—>			
3.9 Autopilots/lidojuma pilotāžas komandierīce	P	—>	—>			
3.10 Stabilitātes palielināšanas ierīces	P	—>	—>			
3.11 Meteoroloģisko apstākļu radars, radio altimētrs, uztvē- rējraidītājs	P	—>	—>			
3.12 Zonālās navigācijas sistēma	P	—>	—>			
3.13 Šasijas sistēma	P	—>	—>			
3.14 Palīgdzinējs	P	—>	—>			
3.15 Radio, navigācijas aprīkojums, instrumenti, lidojuma pārval- dības sistēma	P	—>	—>			
4. IEDAĻA — nestandarta un ārkārtas procedūras						
4 Nestandarta un ārkārtas proce- dūras					M	No šīs iedaļas obligāti izvēlas vismaz 3 punktus
4.1 Ugunsgrēka trauksmes imitā- cija (tostarp evakuācija – piemērojamos gadījumos)	P	—>	—>			



VIENPILOTA/DAUDZPILOTU HELIKOPTERI	PRAKTISKĀS MĀCĪBAS				PRAKTISKĀS MĀCĪBAS KVALIFIKĀCIJAS PĀRBAUDE	
	FTD	FFS	H	Instruktorā iniciāli pēc mācību apgaves	Pārb. ar FFS H	Eksaminētāja iniciāli pēc pārbaudes pabeigšanas
Manevri/procedūras						
4.2 Dūmu kontrole un izvadīšana	P	—>	—>			
4.3 Dzinēja atteice, izslēgšana un atkārtota iedarbināšana drošā augstumā	P	—>	—>			
4.4 Degvielas izliešana avārijas situācijā (imitēta)	P	—>	—>			
4.5 Astes rotora vadības atteice (piemērojamos gadījumos)	P	—>	—>			
4.5.1 Astes rotora zaudēšana (piemērojamos gadījumos)	P	—>	Šajā uzdevumā neizmanto helikopteru			
4.6 Apkalpes locekļa darba nespēja – tikai MPH	P	—>	—>			
4.7 Transmisijas darbības traucējumi	P	—>	—>			
4.8 Citas ārkārtas procedūras, kas noteiktas attiecīgajā lidojumu rokasgrāmatā	P	—>	—>			
5. IEDAĻA — instrumentāla lidojuma procedūras (veic IMC vai imitētos IMC)						
5.1 Instrumentāla pacelšanās: pāreja uz instrumentālu lidojumu ir nepieciešama, līdzko tā ir iespējama pēc pacelšanās gaisā	P*	—>*	—>*			
5.1.1 Imitēta dzinēja atteice pēc izlidošanas	P*	—>*	—>*		M*	
5.2 Izlidošanas un ielidošanas kursa un ATC norādījumu ievērošana	P*	—>*	—>*		M*	

▼ **B**

VIENPILOTA/DAUDZPILOTU HELIKOPTERI	PRAKTISKĀS MĀCĪBAS				PRAKTISKĀS MĀCĪBAS KVALIFIKĀCIJAS PĀRBAUDE	
	FTD	FFS	H	Instruktorā iniciāli pēc mācību apgaves	Pārb. ar FFS H	Eksaminētāja iniciāli pēc pārbaudes pabeigšanas
Manevri/procedūras						
5.3 Gaidīšanas procedūras	p*	—>*	—>*			

▼ **M5**

5.4 3D operācijas līdz 200 pēdām (60 m) <i>DH/A</i> vai augstākajiem minimumiem, ja nepieciešams nolaišanās procedūrai	p*	—>*	—>*			
5.4.1 Manuāli, bez lidojuma pilotāžas komandierīces <i>Piezīme.</i> Saskaņā ar <i>AFM RNP APCH</i> procedūrās var būt nepieciešams izmantot autopilotu vai lidojuma pilotāžas komandierīci. Manuālas lidošanas procedūru izvēlas, ņemot vērā šādus ierobežojumus (piemēram, šāda <i>AFM</i> ierobežojuma gadījumā attiecībā uz 5.4.1 izvēlas <i>ILS</i>).	p*	—>*	—>*		M*	
5.4.2 Manuāli, ar lidojuma pilotāžas komandierīci	p*	—>*	—>*		M*	

▼ **B**

5.4.3 Ar radiotehniskajiem līdzekļiem saistīts autopilots	p*	—>*	—>*			
---	----	-----	-----	--	--	--

▼ **M5**

5.4.4 Manuāli, ar imitētu viena dzinēja darbības atteici; dzinēja atteici imitē pieejas pēdējā posma laikā pirms 1 000 pēdu augstuma pārsniegšanas virs lidlauka līdz piezemēšanās brīdim vai veicot visu atkārtotas nolaišanās procedūru neizdošanās gadījumā	p*	—>*	—>*		M*	
--	----	-----	-----	--	----	--

▼ **M5**

VIENPILOTA/DAUDZPILOTU HELIKOPTERI	PRAKTISKĀS MĀCĪBAS				PRAKTISKĀS MĀCĪBAS KVALIFIKĀCIJAS PĀRBAUDE	
	FTD	FFS	H	Instruktorā iniciāli pēc mācību apgaves	Pārb. ar FFS H	Eksaminētāja iniciāli pēc pārbaudes pabeigšanas
Manevri/procedūras						
5.5 2D operācijas līdz minimālajam augstuma samazināšanas absolūtajam augstumam <i>MDA/H</i>	P*	—>*	—>*		M*	
▼ B						
5.6 Riņķošana, visiem dzinējiem darbojoties, sasniedzot DA/DH vai MDA/MDH	P*	—>*	—>*			
5.6.1 Citas atkārtotas nolaišanās procedūras neizdošanās gadījumā	P*	—>*	—>*			
5.6.2 Riņķošana ar imitētu viena dzinēja darbības atteici, sasniedzot DA/DH vai MDA/MDH	P*				M*	
5.7 IMC autorotācija ar jaudas atgūšanu	P*	—>*	—>*		M*	
5.8 Iziešana no neparasta stāvokļa gaisā	P*	—>*	—>*		M*	
6. IEDAĻA — neobligātā aprīkojuma izmantošana						
6 Papildaprīkojuma izmantošana	P	—>	—>			

▼B**D. Īpašas prasības vertikālās pacelšanās un nosēšanās gaisa kuģu kategorijai**

1. Veicot vertikālās pacelšanās un nosēšanās gaisa kuģa tipa kvalifikāciju prasmju pārbaudi vai kvalifikācijas pārbaudi, pretendents kārtu prasmju pārbaudes vai kvalifikācijas pārbaudes attiecīgi 1.–5. un 6. iedaļu. Ja pretendents nenokārto vairāk kā 5. punktus, tad vēlreiz jākārtu visa pārbaude. Ja pretendents nenokārto ne vairāk kā 5. punktus, vēlreiz jākārtu tikai nenokārtotie punkti. Ja atkārtotajā pārbaudē netiek nokārtots kāds no punktiem, tostarp iepriekšējā reizē nokārtotie punkti, pretendents vēlreiz kārtu visu pārbaudi. Visas prasmju pārbaudes vai kvalifikācijas pārbaudes iedaļas nokārto sešos mēnešos.

PĀRBAUDES LIDOJUMA PIELAIDES

2. Pretendents apliecina spēju:
- vadīt vertikālās pacelšanās un nosēšanas gaisa kuģi, nepārsniedzot ierobežojumus;
 - izpildīt visus manevrus gludi un precīzi;
 - pareizi spriest un lidotmāku;
 - izmantot aeronavigācijas zināšanas praksē;
 - pastāvīgi vadīt vertikālās pacelšanās un nosēšanās gaisa kuģi tā, lai nerastos nopietnas šaubas par procedūras vai manevra izdošanos.
 - izprast un izmantot apkalpes sadarbības un darba nespējas procedūras; un
 - lietpratīgi sazināties ar citiem apkalpes locekļiem.
3. Uz turbulences apstākļiem, vadības īpašībām un vertikālās pacelšanās un nosēšanās gaisa kuģa tehnisko raksturojumu attiecināmas pielaiides šeit norādītajās robežās.

- a) IFR lidojuma ierobežojumi

Augstums:

viscaur	± 100 pēdas
riņķošanas sākšana lēmumu pieņemšanas relatīvajā/absolūtajā augstumā	+ 50 pēdas/– 0 pēdas
minimālais augstuma samazināšanas relatīvais/absolūtais augstums	+ 50 pēdas/– 0 pēdas

Atrašanās vietas noteikšana:

ar radionavigācijas līdzekļiem	± 5°
nolaišanās precizitāte	50 % novirze, azimuts un nolaišanās trajektorija

Kurss:

normālas darbības apstākļos	± 5°
nestandarta/ārkārtas situācijās	± 10°

Ātrums:

viscaur	± 10 mezgli
ar imitētu dzinēja atteici	+ 10 mezgli/– 5 mezgli

▼ B

b) VFR lidojuma ierobežojumi

Augstums:

viscaur ± 100 pēdas

Kurss:

normālas darbības apstākļos $\pm 5^\circ$ nestandarta/ārkārtas situācijās $\pm 10^\circ$

Ātrums:

viscaur ± 10 mezgliar imitētu dzinēja atteici $+ 10$ mezgli/ $- 5$ mezgli

Nonesums:

pacelšanās, gaidīšana zemes
ietekmes zonā ± 3 pēdasnosēšanās ± 2 pēdas (ar 0 pēdām ar asti
pa priekšu vai sāniski)MĀCĪBU, PRASMJU PĀRBAUDES, KVALIFIKĀCIJAS PĀRBAUDES
SATURS

4. Simbolu nozīme:

P = apmācīts PIC vai otrā pilota statusā un kā PF vai PNF attiecīgās tipa kvalifikācijas saņemšanai.

5. Praktiskās mācības veic vismaz ar tāda līmeņa mācību aprīkojumu, kas apzīmēts ar (P), vai ar jebkura augstāka līmeņa aprīkojumu, kas apzīmēts ar bultiņu (\rightarrow).

6. Mācību aprīkojuma apzīmēšanai izmantoti šādi saīsinājumi:

FFS = pilnīgs lidojumu trenāžieris;

FTD = lidojumu trenāžieru iekārta;

OTD = cita trenāžieru iekārta;

PL = vertikālās pacelšanās un nosēšanās gaisa kuģis.

a) Pretendenti, kas piesakās uz vertikālās pacelšanās un nosēšanās gaisa kuģa tipa kvalifikāciju, kārto 1.–5. iedaļu un attiecīgos gadījumos arī 6. iedaļu.

b) Pretendenti, kas piesakās uz vertikālās pacelšanās un nosēšanās gaisa kuģa tipa kvalifikācijas derīguma termiņa pagarināšanas vai atjaunošanas kvalifikācijas pārbaudi, kārto 1.–5. iedaļu un attiecīgos gadījumos arī 6. un/vai 7. iedaļu.

c) Ar zvaigznīti (*) atzīmētos punktus veic, ņemot vērā tikai instrumentu rādījumus. Ja prasmju pārbaudē vai kvalifikācijas pārbaudē šis nosacījums netiek izpildīts, tipa kvalifikācijas tiesības attiecas tikai uz VFR.

7. Burts "M" prasmju pārbaudes vai kvalifikācijas pārbaudes kolonnā norāda uz obligātu uzdevumu.

8. Praktiskajās mācībās un pārbaudēs izmanto lidojumu simulācijas trenāžieru iekārtas, ja tās veido daļu no apstiprināta tipa kvalifikācijas mācību kursa. Mācību kursa apstiprināšanā ņem vērā šādus apsvērumus:

▼ M3

- a) lidojumu simulatoru trenāžieru iekārtu kvalifikācija, kā noteikts ARA daļas un ORA daļas attiecīgajās prasībās;

▼ B

- b) instruktora kvalifikācija.

VERTIKĀLĀS PACELŠANĀS UN NOSĒŠANĀS GAISA KUĢU KATEGORIJA	PRAKTISKĀS MĀCĪBAS					PRAKTISKĀS MĀCĪBAS KVALIFIKĀCIJAS PĀRBAUDE	
	OTD	FTD	FFS	PL	Instruktoru iniciāļi pēc mācību apguves	Pārb. ar FFS PL	Eksaminētāja iniciāļi pēc pārbaudes pabeigšanas
1. IEDAĻA — darbības un pārbaudes pirmslidojuma posmā							
1.1 Vertikālās pacelšanās un nosēšanās gaisa kuģa ārēja vizuāla pārbaude; katras daļas novietojums un pārbaudes mērķis				P			
1.2 Kabīnes pārbaude	P	—>	—>	—>			
1.3 Startēšanas procedūras, radio un navigācijas aprīkojuma pārbaude, navigācijas un komunikācijas ierīču frekvenču izvēle un iestatīšana	P	—>	—>	—>		M	
1.4 Manevrēšana uz zemes saskaņā ar gaisa satiksmes vadības vai instruktora norādījumiem		P	—>	—>			
1.5 Procedūras un pārbaudes pirms pacelšanās, tostarp jaudas pārbaude	P	—>	—>	—>		M	
2. IEDAĻA — lidojuma manevri un procedūras							
2.1 Normālas VFR pacelšanās profili; Darbības uz skrejceļa (STOL un VTOL), tostarp sānvējā Paaugstināti helikopteru lidlauki Helikopteru lidlauki uz zemes		P	—>	—>		M	
2.2 Pacelšanās ar maksimālo pacelšanās masu (faktiskā vai imitēta maksimālā pacelšanās masa)		P	—>				
2.3.1 Atteikta pacelšanās: veicot darbības uz skrejceļa veicot darbības paaugstinātā helikopteru lidlaukā veicot darbības helikopteru lidlaukā uz zemes		P	—>			M	



VERTIKĀLĀS PACELŠANĀS UN NOSEŠANĀS GAISA KUĢU KATEGORIJA	PRAKTISKĀS MĀCĪBAS					PRAKTISKĀS MĀCĪBAS KVALIFIKĀCIJAS PĀRBAUDE	
	OTD	FTD	FFS	PL	Instruktorā iniciāli pēc mācību apgaves	Pārb. ar FFS PL	Eksaminētāja iniciāli pēc pārbaudes pabeigšanas
Manevri/procedūras							
2.3.2 Pacelšanās ar imitētu dzinēja atteici pēc lēmumu pieņemšanas punkta šķērsošanas: veicot darbības uz skrejceļa veicot darbības paaugstinātā helikopteru lidlaukā veicot darbības helikopteru lidlaukā uz zemes		P	—>			M	
2.4 Augstuma samazināšana ar autorotāciju helikoptera režīmā līdz zemei (šajā uzdevumā neizmanto gaisa kuģi)	P	—>	—>			MTika-iFFS	
2.4.1 Augstuma samazināšana ar autorotāciju lidmašīnas režīmā līdz zemei (šajā uzdevumā neizmanto gaisa kuģi)		P	—>			MTika-iFFS	
2.5 Normālas VFR nosēšanās profili: darbības uz skrejceļa (STOL un VTOL) paaugstināti helikopteru lidlauki helikopteru lidlauki uz zemes		P	—>	—>		M	
2.5.1 Nosēšanās ar imitētu dzinēja atteici pēc lēmumu pieņemšanas punkta sasniegšanas: veicot darbības uz skrejceļa veicot darbības paaugstinātā helikopteru lidlaukā veicot darbības helikopteru lidlaukā uz zemes							
2.6 Riņķošana vai nosēšanās pēc dzinēja simulētas atteices pirms lēmumu pieņemšanas punkta		P	—>			M	
3. IEDAĻA — sistēmu un procedūru tipiska un netipiska darbība							
3 Sistēmu un procedūru tipiska un netipiska darbība (var veikt ar šādam uzdevumam kvalificētu FSTD):						M	No šīs iedaļas obligāti izvēlas vismaz 3 punktus
3.1 Dzinējs	P	—>	—>				



VERTIKĀLĀS PACELŠANĀS UN NOSEŠANĀS GAISA KUGU KATEGORIJA	PRAKTISKĀS MĀCĪBAS					PRAKTISKĀS MĀCĪBAS KVALIFIKĀCIJAS PĀRBAUDE	
	OTD	FTD	FFS	PL	Instruktorā iniciāli pēc mācību apguves	Pārb. ar FFS PL	Eksaminētāja iniciāli pēc pārbaudes pabeigšanas
Manevri/procedūras							
3.2 Pārspiediena sistēma un gaisa kondicionētājs (apsilde, ventilācija)	P	—>	—>				
3.3 Pito/statiskā sistēma	P	—>	—>				
3.4 Degvielas sistēma	P	—>	—>				
3.5 Elektriskā sistēma	P	—>	—>				
3.6 Hidrauliskā sistēma	P	—>	—>				
3.7 Lidojuma vadība un balansēšanas sistēma	P	—>	—>				
3.8 Pretapledošanas apstrādes un atledošanas sistēma, pretapžilbināšanas pārklājuma apsilde (ja ir ierīkota)	P	—>	—>				
3.9 Autopilots/lidojuma pilotāžas komandierīce	P	—>	—>				
3.10 Ātruma zaudēšanas brīdinājuma ierīces vai ātruma zaudēšanas novēršanas ierīces, stabilitātes palielināšanas ierīces	P	—>	—>				
3.11 Meteoroloģisko apstākļu radars, radio altimetrs, uztvērējraidītājs, zemes tuvošanās brīdinājuma sistēma (ja ierīkota)	P	—>	—>				
3.12 Šasijas sistēma	P	—>	—>				
3.13 Palīgdzinētājs	P	—>	—>				
3.14 Radio, navigācijas aprīkojums, instrumenti un lidojuma pārvaldības sistēma	P	—>	—>				
3.15 Aizspārņu sistēma	P	—>	—>				
4. IEDAĻA — nestandarta un ārkārtas procedūras							
4 Nestandarta un ārkārtas procedūras (var veikt ar šādam uzdevumam kvalificētu FSTD)						M	No šīs iedaļas obligāti izvēlas vismaz 3 punktus

▼B

VERTIKĀLĀS PACELŠANĀS UN NOSĒŠANĀS GAISA KUĢU KATEGORIJA	PRAKTISKĀS MĀCĪBAS					PRAKTISKĀS MĀCĪBAS KVALIFIKĀCIJAS PĀRBAUDE	
	OTD	FTD	FFS	PL	Instruktorā iniciāli pēc mācību apguves	Pārb. ar FFS PL	Eksaminētāja iniciāli pēc pārbaudes pabeigšanas
Manevri/procedūras							
4.1 Ugunsgrēka trauksmes imitācija, dzinēja, palīgdzinēja, kravas nodalījuma, lidaparāta klāja un elektrisko ierīču aizdegšanās, kā arī evakuācija	P	—>	—>				
4.2 Dūmu kontrole un izvadišana	P	—>	—>				
4.3 Dzinēja atteice, izslēgšana un atkārtota iedarbināšana (šajā uzdevumā neizmanto gaisa kuģi), tostarp OEI pāreja no helikoptera uz lidmašīnas režīmu un pretēji	P	—>	—>			TikaiFFS	
4.4 Degvielas izliešana avārijas situācijā (imitēta, ja ir aprīkojums)	P	—>	—>				
4.5 Pēkšņa vēja virziena un/vai stipruma maiņa pacelšanās un nosēšanās laikā (šajā uzdevumā neizmanto gaisa kuģi)			P			TikaiFFS	
4.6 Imitēta kabīnes spiediena atteice/ārkārtas augstuma samazināšana (šajā uzdevumā neizmanto gaisa kuģi)	P	—>	—>			TikaiFFS	
4.7 ACAS notikums (šajā uzdevumā neizmanto gaisa kuģi)	P	—>	—>			TikaiFFS	
4.8 Apkalpes locekļa darba nespēja	P	—>	—>				
4.9 Transmisijas darbības traucējumi	P	—>	—>			TikaiFFS	
4.10 Iziešana no pilnīgas ātruma zaudēšanas vai pēc ātruma zaudēšanas brīdinājuma ierīces ieslēgšanas augstuma uzņemšanas, kreisēšanas un nolaišanas konfigurācijā (šajā uzdevumā neizmanto gaisa kuģi)	P	—>	—>			TikaiFFS	
4.11 Citas ārkārtas procedūras, kas norādītas attiecīgajā lidojumu rokasgrāmatā	P	—>	—>				



VERTIKĀLĀS PACELŠANĀS UN NOSEŠANĀS GAISA KUĢU KATEGORIJA	PRAKTISKĀS MĀCĪBAS					PRAKTISKĀS MĀCĪBAS KVALIFIKĀCIJAS PĀRBAUDE	
	OTD	FTD	FFS	PL	Instruktora iniciāļi pēc mācību apguves	Pārb. ar FFS PL	Eksaminētāja iniciāļi pēc pārbaudes pabeigšanas
5. IEDAĻA — instrumentāla lidojuma procedūras (veic IMC vai imitētos IMC)							
5.1 Instrumentāla pacelšanās: pāreja uz instrumentālu lidojumu ir nepieciešama, līdzko tā ir iespējama pēc pacelšanās gaisā	p*	—>*	—>*				
5.1.1 Imitēta dzinēja atteice izlidošanas laikā pēc lēmumu pieņemšanas punkta	p*	—>*	—>*			M*	
5.2 Izlidošanas un ielidošanas kursa un ATC norādījumu ievērošana	p*	—>*	—>*			M*	
5.3 Gaidīšanas procedūras	p*	—>*	—>*				
5.4 Precīza nolaišanās līdz lēmumu pieņemšanas augstumam ne zemāk par 60 m (200 pēdām)	p*	—>*	—>*				
5.4.1 Manuāli, bez lidojuma pilotāžas komandierīces	p*	—>*	—>*			M* (Tikai prasmju pārbaude)	
5.4.2 Manuāli, ar lidojuma pilotāžas komandierīci	p*	—>*	—>*				
5.4.3 Izmantojot autopilotu	p*	—>*	—>*				
5.4.4 Manuāli, ar imitētu viena dzinēja darbības atteici; dzinēja atteici imitē pieejas pēdējā posma laikā pirms ārējās atzīmes (OM) šķērsošanas, turpinot līdz pieņemšanas brīdim vai veicot visu atkārtotas nolaišanās procedūru neizdošanās gadījumā	p*	—>*	—>*			M*	
5.5 Neprecīza nolaišanās līdz minimālajam augstuma samazināšanas absolūtajam augstumam MDA/H	p*	—>*	—>*			M*	
5.6 Riņķošana, visiem dzinējiem darbojoties, sasniedzot DA/DH vai MDA/MDH	p*	—>*	—>*				



VERTIKĀLĀS PACELŠANĀS UN NOSEŠANĀS GAISA KUĢU KATEGORIJA	PRAKTISKĀS MĀCĪBAS					PRAKTISKĀS MĀCĪBAS KVALIFIKĀCIJAS PĀRBAUDE	
	OTD	FTD	FFS	PL	Instruktorā iniciāli pēc mācību apguves	Pārb. ar FFS PL	Eksaminētāja iniciāli pēc pārbaudes pabeigšanas
Manevri/procedūras							
5.6.1 Citas atkārtotas nolaišanās procedūras neizdošanās gadījumā	P*	—>*	—>*				
5.6.2 Riņķošana ar imitētu viena dzinēja darbības atteici, sasniežot DA/DH vai MDA/MDH	P*					M*	
5.7 IMC autorotācija ar jaudas atgūšanu, lai nosēstos uz skrejceļa – tikai helikoptera režīmā (šajā uzdevumā neizmanto gaisa kuģi)	P*	—>*	—>*			M* Tikai FFS	
5.8 Iziešana no neparasta stāvokļa gaisā (atbilstīgi FFS kvalitātei)	P*	—>*	—>*			M*	
6. IEDAĻA — papildu pilnvarojums tipa kvalifikācijai, lai veiktu instrumentālas nolaišanās līdz lēmumu pieņemšanas augstumam, kas ir zemāks nekā 60 m (CAT II/III)							
6 Papildu pilnvarojums tipa kvalifikācijai, lai veiktu instrumentālas nolaišanās līdz lēmumu pieņemšanas augstumam, kas ir zemāks nekā 60 m (CAT II/III). Šie manevri un procedūras ir minimālās mācību prasības, lai saņemtu atļauju veikt instrumentālas nolaišanās līdz DH, kas ir zemāks nekā 60 m (200 pēdas). Instrumentālās nolaišanās un atkārtotas nolaišanās procedūras neizdošanās gadījumā izmanto visu vertikālās pacelšanās un nolaišanās lidaparāta aprīkojumu, kas nepieciešams, lai piešķirtu tipa sertifikātu instrumentālām nolaišanās procedūrām līdz DH, kas ir zemāks par 60 m (200 pēdām)							
6.1 Atteikta pacelšanās adekvātā minimālajā apstiprinātajā RVR		P	—>			M*	

▼B

VERTIKĀLĀS PACELŠANĀS UN NOSEŠANĀS GAISA KUĢU KATEGORIJA	PRAKTISKĀS MĀCĪBAS					PRAKTISKĀS MĀCĪBAS KVALIFIKĀCIJAS PĀRBAUDE	
	OTD	FTD	FFS	PL	Instruktorā iniciāļi pēc mācību apguves	Pārb. ar FFS PL	Eksaminētāja iniciāļi pēc pārbaudes pabeigšanas
6.2 ILS nolaišanās imitēta instrumentāla lidojuma apstākļos līdz atbilstīgam DH, izmantojot lidojuma vadības sistēmu. Tiek ievērotas apkalpes standarta sadarbības procedūras (SOP)		P	—>	—>		M*	
6.3 Riņķošana pēc nolaišanās, kā norādīts 6.2. punktā, sasniedzot DH. Mācībās ir arī riņķošana, ko izraisa (imitēta) nepietiekama RVR, pēkšņa vēja virziena un/vai stipruma maiņa, lidaparāta novirze, kas pārsniedz priekš veiksmīgas nolaišanās nepieciešamās robežas, un zemes/aviācijas aprīkojuma atteice pirms DH sasniegšanas, un riņķošana ar imitētu aviācijas aprīkojuma atteici		P	—>	—>		M*	
6.4 Nosēšanās izmantojot vizuālus orientierus, kas noteikti DH pēc instrumentālas nolaišanās. Atbilstīgi konkrētajai lidojuma vadības sistēmai veic automātisku nosēšanos		P	—>			M*	
7. IEDAĻA — papildaprīkojums							
7 Papildaprīkojuma izmantošana		P	—>	—>			

E. Īpašas prasības dirižabļu kategorijai

1. Veicot dirižabļa tipa kvalifikāciju prasmju pārbaudi vai kvalifikācijas pārbaudi, pretendents kārtu prasmju pārbaudes vai kvalifikācijas pārbaudes attiecīgi 1.–5. un 6. iedaļu. Ja pretendents nenokārto vairāk kā 5. punktu, tad vēlreiz jākārt visu pārbaudi. Ja pretendents nenokārto ne vairāk kā 5. punktu, vēlreiz jākārt tikai nenokārtotie punkti. Ja atkārtotajā pārbaudē netiek nokārtots kāds no punktiem vai jebkurš no jau nokārtotajiem punktiem, pretendents vēlreiz kārtu visu pārbaudi. Visas prasmju pārbaudes vai kvalifikācijas pārbaudes iedaļas nokārto sešos mēnešos.

▼B**PĀRBAUDES LIDOJUMA PIELAIDES**

2. Pretendents apliecina spēju:

- i) vadīt dirižabli, nepārsniedzot ierobežojumus;
- ii) izpildīt visus manevrus gludi un precīzi;
- iii) pareizi spriest un lidotmāku;
- iv) izmantot aeronavigācijas zināšanas praksē;
- v) pastāvīgi vadīt gaisa kuģi tā, lai nerastos nopietnas šaubas par procedūras vai manevra izdošanos.
- vi) izprast un izmantot apkalpes sadarbības un darba nespējas procedūras; un
- vii) lietpratīgi sazināties ar citiem apkalpes locekļiem.

3. Uz turbulences apstākļiem, vadības īpašībām un dirižabļa tehnisko raksturojumu ir attiecināmas pielāides šādās robežās.

a) IFR lidojuma ierobežojumi

Augstums:

viscaur	± 100 pēdas
riņķošanas sākšana lēmumu pieņemšanas relatīvajā/absolūtajā augstumā	+ 50 pēdas/- 0 pēdas
minimālais augstuma samazināšanas relatīvais/absolūtais augstums	+ 50 pēdas/- 0 pēdas

Atrašanās vietas noteikšana:

ar radionavigācijas līdzekļiem	± 5°
nolaišanās precizitāte	50 % novirze, azimuts un nolaišanās trajektorija

Kurss:

normālas darbības apstākļos	± 5°
nestandarta/ārkārtas situācijās	± 10°

b) VFR lidojuma ierobežojumi

Augstums:

viscaur	± 100 pēdas
---------	-------------

Kurss:

normālas darbības apstākļos	± 5°
nestandarta/ārkārtas situācijās	± 10°

MĀCĪBU, PRASMJU PĀRBAUDES, KVALIFIKĀCIJAS PĀRBAUDES SATURS

4. Simbolu nozīme:

P = apmācīts PIC vai otrā pilota statusā un kā PF vai PNF attiecīgās tipa kvalifikācijas saņemšanai.

▼ B

5. Praktiskās mācības veic vismaz ar tāda līmeņa mācību aprīkojumu, kas apzīmēts ar (P), vai ar jebkura augstāka līmeņa aprīkojumu, kas apzīmēts ar bultiņu (—>).
6. Mācību aprīkojuma apzīmēšanai izmantoti šādi saīsinājumi:
- FFS = pilnīgs lidojumu trenāžieris;
- FTD = lidojumu trenāžieru iekārta;
- OTD = cita trenāžieru iekārta;
- As = dirižablis.
- a) Pretendenti, kas piesakās uz dirižabļa prasmju pārbaudi, kārto 1.–5. iedaļu un attiecīgos gadījumos arī 6. iedaļu.
- b) Pretendenti, kas piesakās uz dirižabļa tipa kvalifikācijas derīguma termiņa pagarināšanas vai atjaunošanas kvalifikācijas pārbaudi, kārto 1.–5. iedaļu un attiecīgos gadījumos arī 6. iedaļu.
- c) Ar zvaigznīti (*) atzīmētos punktus veic, ņemot vērā tikai instrumentu rādījumus. Ja prasmju pārbaudē vai kvalifikācijas pārbaudē šis nosacījums netiek izpildīts, tipa kvalifikācijas tiesības attiecas tikai uz VFR.
7. Burts “M” prasmju pārbaudes vai kvalifikācijas pārbaudes kolonnā norāda uz obligātu uzdevumu.

▼ M3

8. Lidojumu simulācijas trenāžieru iekārtas izmanto praktiskā apmācībā un pārbaudēs, ja tās ir daļa no tipa kvalifikācijas kursa. Uz kursu attiecas šādi apsvērumi:
- a) lidojumu simulatoru trenāžieru iekārtu kvalifikācija, kā noteikts ARA daļas un ORA daļas attiecīgajās prasībās;

▼ B

- b) instruktora kvalifikācija.

DIRIŽABĻU KATEGORIJA	PRAKTISKĀS MĀCĪBAS					PRAKTISKĀS MĀCĪBAS KVALIFIKĀCIJAS PĀRBAUDE	
	OTD	FTD	FFS	As	Instruktora iniciāļi pēc mācību apgaves	Pārb. ar FFS As	Eksaminētāja iniciāļi pēc pārbaudes pabeigšanas
1. IEDAĻA — darbības un pārbaudes pirmslidojuma posmā							
1.1 Pārbaude pirmslidojuma posmā				P			
1.2 Kabīnes pārbaude	P	—>	—>	—>			
1.3 Startēšanas procedūras, radio un navigācijas aprīkojuma pārbaude, navigācijas un komunikācijas ierīču frekvenču izvēle un iestatīšana		P	—>	—>		M	
1.4 Procedūra atbrīvošanai no masta un manevrēšana uz zemes			P	—>		M	



DIRIŽABĻU KATEGORIJA	PRAKTISKĀS MĀCĪBAS					PRAKTISKĀS MĀCĪBAS KVALIFIKĀCIJAS PĀRBAUDE	
	OTD	FTD	FFS	As	Instruktora iniciāli pēc mācību apgaves	Pārb. ar FFS As	Eksaminē- tāja iniciāli pēc pārbaudes pabeigšanas
1.5 Procedūras un pārbaudes pirms pacelšanās	P	—>	—>	—>		M	
2. IEDAĻA — lidojuma manevri un procedūras							
2.1 Normālas VFR pacelšanās profils			P	—>		M	
2.2 Pacelšanās ar imitētu dzinēja atteici			P	—>		M	
2.3 Pacelšanās ar smagumu > 0 (smagā pacelšanās)			P	—>			
2.4 Pacelšanās ar smagumu < 0 (vieglā pacelšanās)			P	—>			
2.5 Normāla augstuma uzņemšanas procedūra			P	—>			
2.6 Augstuma uzņemšana līdz barometriskajam augstumam			P	—>			
2.7 Barometriskā augstuma noteikšana			P	—>			
2.8 Lidojums barometriskā augstumā vai tā tuvumā			P	—>		M	
2.9 Normāla augstuma samazināšana un nolaišanās			P	—>			
2.10 Normālas VFR nosēšanās profils			P	—>		M	
2.11 Nosēšanās ar smagumu > 0 (smagā nosēšanās)			P	—>		M	
2.12 Nosēšanās ar smagumu < 0 (vieglā nosēšanās)			P	—>		M	
Ar nolūku atstāts tukšs							



DIRIŽABĻU KATEGORIJA	PRAKTISKĀS MĀCĪBAS					PRAKTISKĀS MĀCĪBAS KVALIFIKĀCIJAS PĀRBAUDE	
Manevri/procedūras					Instruktora iniciāli pēc mācību apgaves	Pārb. ar	Eksaminē- tāja iniciāli pēc pārbaudes pabeigšanas
	OTD	FTD	FFS	As		FFS As	
3. IEDAĻA — sistēmu un procedūru tipiska un netipiska darbība							
3 Sistēmu un procedūru tipiska un netipiska darbība (var veikt ar šādam uzdevumam kvalificētu FSTD):						M	No šīs iedaļas obligāti izvēlas vismaz 3 punktus
3.1 Dzinējs	P	—>	—>	—>			
3.2 Balona apvalka pārspiediena sistēma	P	—>	—>	—>			
3.3 Pito/statiskā sistēma	P	—>	—>	—>			
3.4 Degvielas sistēma	P	—>	—>	—>			
3.5 Elektriskā sistēma	P	—>	—>	—>			
3.6 Hidrauliskā sistēma	P	—>	—>	—>			
3.7 Lidojuma vadība un balansēšanas sistēma	P	—>	—>	—>			
3.8 Balonešu sistēma	P	—>	—>	—>			
3.9 Autopilots/lidojuma pilotāžas komandierīce	P	—>	—>	—>			
3.10 Stabilitātes palielināšanas ierīces	P	—>	—>	—>			
3.11 Meteoroloģisko apstākļu radars, radio altimetrs, uztvērējraidītājs, zemes tuvošanās brīdinājuma sistēma (ja ierīkota)	P	—>	—>	—>			
3.12 Šasijas sistēma	P	—>	—>	—>			
3.13 Palīgdzinējs	P	—>	—>	—>			



DIRIŽABĻU KATEGORIJA	PRAKTISKĀS MĀCĪBAS					PRAKTISKĀS MĀCĪBAS KVALIFIKĀCIJAS PĀRBAUDE	
	OTD	FTD	FFS	As	Instruktoru iniciāli pēc mācību apgaves	Pārb. ar FFS As	Eksaminētāja iniciāli pēc pārbaudes pabeigšanas
3.14 Radio, navigācijas aprīkojums, instrumenti un lidojuma pārvaldības sistēma	P	→	→	→			
Ar nolūku atstāts tukšs							
4. IEDAĻA — nestandarta un ārkārtas procedūras							
4 Nestandarta un ārkārtas procedūras (var veikt ar šādam uzdevumam kvalificētu FSTD)						M	No šīs iedaļas obligāti izvēlas vismaz 3 punktus
4.1 Ugunsgrēka trauksmes imitācija, dzinēja, palīgdzinēja, kravas nodalījuma, dirižabļa klāja un elektrisko ierīču aizdegšanās, kā arī evakuācija	P	→	→	→			
4.2 Dūmu kontrole un izvadīšana	P	→	→	→			
4.3 Dzinēja atteice, izslēgšana un atkārtota iedarbināšana Noteiktos lidojuma posmos – vairāku dzinēju atteice	P	→	→	→			
4.4 Apkalpes locekļa darba nespēja	P	→	→	→			
4.5 Transmisijas/pārnesumu kārbas darbības traucējumi	P	→	→	→		Tikai FFS	
4.6 Citas ārkārtas procedūras, kas noteiktas attiecīgajā lidojumu rokasgrāmatā	P	→	→	→			



DIRIŽABĻU KATEGORIJA	PRAKTISKĀS MĀCĪBAS					PRAKTISKĀS MĀCĪBAS KVALIFIKĀCIJAS PĀRBAUDE	
	OTD	FTD	FFS	As	Instruktora iniciāli pēc mācību apgaves	Pārb. ar FFS As	Eksaminē- tāja iniciāli pēc pārbaudes pabeigšanas
5. IEDAĻA — instrumentāla lidojuma procedūras (veic IMC vai imitētos IMC)							
5.1 Instrumentāla pacelšanās: pāreja uz instrumentālu lidojumu ir nepieciešama, līdzko tā ir iespējama pēc pacelšanās gaisā	P*	—>*	—>*	—>*			
5.1.1 Imitēta dzinēja atteice pēc izlidošanas	P*	—>*	—>*	—>*		M*	
5.2 Izlidošanas un ielidošanas kursa un ATC norādījumu ievērošana	P*	—>*	—>*	—>*		M*	
5.3 Gaidīšanas procedūras	P*	—>*	—>*	—>*			
5.4 Precīza nolaišanās līdz lēmumu pieņemšanas augstumam ne zemāk par 60 m (200 pēdām)	P*	—>*	—>*	—>*			
5.4.1 Manuāli, bez lidojuma pilotāžas komandierīces	P*	—>*	—>*	—>*		M* (tikai prasmju pārbaude)	
5.4.2 Manuāli, ar lidojuma pilotāžas komandierīci	P*	—>*	—>*	—>*			
5.4.3 Izmantojot autopilotu	P*	—>*	—>*	—>*			
5.4.4 Manuāli, ar imitētu viena dzinēja darbības atteici; dzinēja atteici imitē pieejas pēdējā posma laikā pirms ārējās atzīmes (OM) šķērsošanas, turpinot līdz piezemēšanās brīdim vai veicot visu atkārtotas nolaišanās procedūru neizdošanās gadījumā	P*	—>*	—>*	—>*		M*	
5.5 Neprecīza nolaišanās līdz minimālajam augstuma samazināšanas absolūtajam augstumam MDA/H	P*	—>*	—>*	—>*		M*	

▼B

DIRIŽABĻU KATEGORIJA	PRAKTISKĀS MĀCĪBAS					PRAKTISKĀS MĀCĪBAS KVALIFIKĀCIJAS PĀRBAUDE	
	OTD	FTD	FFS	As	Instruktora iniciāli pēc mācību apgaves	Pārb. ar FFS As	Eksaminē- tāja iniciāli pēc pārbaudes pabeigšanas
5.6 Riņķošana, visiem dzinējiem darbojoties, sasniedzot DA/DH vai MDA/MDH	P*	—>*	—>*	—>*			
5.6.1 Citas atkārtotas nolaišanās procedūras neizdošanās gadījumā	P*	—>*	—>*	—>*			
5.6.2 Riņķošana ar imitētu viena dzinēja darbības atteici, sasniedzot DA/DH vai MDA/MDH	P*					M*	
5.7 Iziešana no neparasta stāvokļa gaisā (atbilstīgi FFS kvalitātei)	P*	—>*	—>*	—>*		M*	
6. IEDAĻA — papildu pilnvarojums tipa kvalifikācijai, lai veiktu instrumentālas nolaišanās līdz lēmumu pieņemšanas augstumam, kas ir zemāks nekā 60 m (CAT II/III)							
6 Papildu pilnvarojums tipa kvalifikācijai, lai veiktu instrumentālas nolaišanās līdz lēmumu pieņemšanas augstumam, kas ir zemāks nekā 60 m (CAT II/III). Šie manevri un procedūras ir minimālās mācību prasības, lai saņemtu atļauju veikt instrumentālas nolaišanās līdz DH, kas ir zemāks nekā 60 m (200 pēdas). Instrumentālas nolaišanās un atkārtotas nolaišanās procedūras neizdošanās gadījumā izmanto visu dirižabļa aprīkojumu, kas nepieciešams, lai piešķirtu tipa sertifikātu instrumentālām nolaišanās līdz lēmumu pieņemšanas augstumam, kas ir zemāks par 60 m (200 pēdām).							

▼B

DIRIŽABĻU KATEGORIJA	PRAKTISKĀS MĀCĪBAS					PRAKTISKĀS MĀCĪBAS KVALIFIKĀCIJAS PĀRBAUDE	
	OTD	FTD	FFS	As	Instruktoru iniciāli pēc mācību apgaves	Pārb. ar FFS As	Eksaminē- tāja iniciāli pēc pārbaudes pabeigšanas
6.1 Atteikta pacelšanās adekvātā minimālajā apstiprinātajā RVR		P	→			M*	
6.2 ILS nolaišanās Imitēta instrumentāla lidojuma apstākļos līdz atbilstīgam DH, izmantojot lidojuma vadības sistēmu. Tiek ievērotas apkalpes standarta sadarbības procedūras (SOP)		P	→			M*	
6.3 Riņķošana pēc nolaišanās, kā norādīts 6.2. punktā, sasniedzot DH. Mācībās ir arī riņķo- šana, ko izraisa (imitēta) nepietiekama RVR, pēkšņa vēja virziena un/vai stipruma maiņa, lida- parāta novirze, kas pārsniedz priekš veik- smīgas nolaišanās nepieciešamās robežas, un zemes/aviācijas aprīkojuma atteice pirms DH sasnieg- šanas, un riņķošana ar imitētu aviācijas aprī- kojuma atteici		P	→			M*	
6.4 Nosēšanās Izmantojot vizuālus orientierus, kas noteikti DH pēc instrumentālas nolai- šanās. Atbilstīgi konkrētajai lidojuma vadības sistēmai veic		P	→			M*	

▼ **B**

DIRIŽABĻU KATEGORIJA	PRAKTISKĀS MĀCĪBAS					PRAKTISKĀS MĀCĪBAS KVALIFIKĀ- CIJAS PĀRBAUDE	
					Instruktorā iniciāli pēc mācību apgaves	Pārb. ar FFS As	Eksaminē- tāja iniciāli pēc pārbaudes pabeigšanas
Manevri/procedūras	OTD	FTD	FFS	As			
automātisku nosēšanos							
7. IEDAĻA — papildaprīkojums							
7 Papildaprīkojuma izmantošana		P	→				

▼ B

II PIELIKUMS

LIDMAŠĪNU UN HELIKOPTERU VALSTS APLIECĪBU UN
KVALIFIKĀCIJAS ATZĪMJU KONVERTĀCIJAS NOSACĪJUMI

A. LIDMAŠĪNAS

1. Pilotu apliecības

Pilota apliecību, ko dalībvalsts izsniegusi saskaņā ar valstī noteiktajām prasībām, konvertē FCL daļai atbilstīgā apliecībā, ja pretendents atbilst šādām prasībām:

- a) attiecībā uz ATPL(A) un CPL(A) – kā kvalifikācijas pārbaudi izpilda FCL daļā noteiktās tipa/klases un instrumentālo lidojumu kvalifikācijas derīguma termiņa pagarināšanas prasības, kas ir būtiskas saistībā ar apliecības tiesībām;

▼ M3

- b) apliecina darbības prasību un FCL daļas attiecīgo daļu zināšanas;

▼ B

- c) apliecina valodas zināšanas saskaņā ar FCL.055;

▼ M4

- d) atbilst tabulā norādītajām prasībām:

Iegūtā valsts apliecība	Kopējā lidojumu pieredze (stundas)	Citas prasības	FCL daļas aizstājēja apliecība un nosacījumi (piemērojamos gadījumos)	Nosacījumu atcelšana	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	
ATPL(A)	> 1 500 ar daudzpilotu lidmašīnām PIC statusā	Nav	ATPL(A)	Nepiemēro	a)
ATPL(A)	> 1 500 ar daudzpilotu lidmašīnām	Nav	Tāpat kā c) apakšpunkta 4) punktā	Tāpat kā c) apakšpunkta 5) punktā	b)
ATPL(A)	> 500 ar daudzpilotu lidmašīnām	Apliecina lidojuma plānošanas un tehniskā raksturojuma zināšanas atbilstīgi FCL.515	ATPL(A) tipa kvalifikācija, kas attiecas tikai uz otrā pilota statusu	Apliecina spēju pildīt PIC funkcijas atbilstīgi FCL daļas 9. papildinājumam	c)
CPL/IR(A) un nokārtota ICAO ATPL teorijas pārbaude apliecības izsniedzējā dalībvalstī		i) apliecina lidojuma plānošanas un tehniskā raksturojuma zināšanas atbilstīgi FCL.310 un FCL.615 b) apakšpunktam ii) izpilda citas FCL.720.A c) apakšpunkta prasības	CPL/IR(A) ar ieskaitītu ATPL teorijas prasību izpildi	Nepiemēro	d)

▼ M4

Iegūtā valsts apliecība	Kopējā lidojumu pieredze (stundas)	Citas prasības	<i>FCL</i> daļas aizstājēja apliecība un nosacījumi (piemērojamos gadījumos)	Nosacījumu atcelšana	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	
CPL/IR(A)	> 500 stundas ar daudzpilota lidmašīnām vai daudzpilota lidojumos ar vienpilota lidmašīnām; CS-23 reģionālo lidmašīnu vai līdzvērtīgu kategoriju saskaņā ar komerciālo gaisa pārvadājumu <i>CAT</i> daļas un <i>ORO</i> daļas prasībām	i) nokārtots <i>ATPL(A)</i> zināšanu eksāmens apliecības izsniedzējā dalībvalstī (*) ii) izpilda citas <i>FCL.720.A c)</i> apakšpunkta prasības	<i>CPL/IR(A)</i> ar ieskaitītu <i>ATPL</i> teorijas prasību izpildi	Nepiemēro	e)
CPL/IR(A)	> 500 stundas ar vienpilota lidmašīnām <i>PIC</i> statusā	Nav	<i>CPL/IR(A)</i> ar klases un tipa kvalifikāciju, kas attiecas tikai uz vienpilota lidmašīnām	Iegūta daudzpilota tipa kvalifikācija saskaņā ar <i>FCL</i> daļu	f)
CPL/IR(A)	< 500 stundas ar vienpilota lidmašīnām <i>PIC</i> statusā	Apliecina lidojuma plānošanas un tehniskā raksturojuma zināšanas <i>CPL/IR</i> līmenī	Tāpat kā 4) apakšpunkta f) punktā	Tāpat kā 5) apakšpunkta f) punktā	g)
CPL(A)	> 500 stundas ar vienpilota lidmašīnām <i>PIC</i> statusā	Nakts lidojumu kvalifikācija (piemērojamos gadījumos)	<i>CPL(A)</i> , ar tipa/klases kvalifikāciju, kas attiecas tikai uz vienpilota lidmašīnām		h)
CPL(A)	< 500 stundas ar vienpilota lidmašīnām <i>PIC</i> statusā	i) nakts lidojumu kvalifikācija (piemērojamos gadījumos) ii) apliecina lidojuma plānošanas un tehniskā raksturojuma zināšanas atbilstīgi <i>FCL.310</i>	Tāpat kā 4) apakšpunkta h) apakšpunktā		i)
PPL/IR(A)	≥ 75 atbilstoši <i>IFR</i>		<i>PPL/IR(A)</i> (<i>IR</i> attiecas tikai uz <i>PPL</i>)	Apliecina lidojuma plānošanas un tehniskā raksturojuma zināšanas atbilstīgi <i>FCL.615 b)</i> apakšpunktam	j)

▼ **M4**

Iegūtā valsts apliecība	Kopējā lidojumu pieredze (stundas)	Citas prasības	FCL daļas aizstājēja apliecība un nosacījumi (piemērojamos gadījumos)	Nosacījumu atcelšana	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	
PPL(A)	≥ 70 ar lidmašīnām	Apliecina prasmi izmantot radionavigācijas līdzekļus	PPL(A)		k)

(*) CPL turētājiem, kam jau ir daudzpilotu lidmašīnas tipa kvalifikācija, nav jābūt nokārtotam ATPL(A) teorētiskajam eksāmenam, ja tie turpina veikt lidojumus ar tāda paša tipa lidmašīnām, bet ATPL(A) teorijas prasību izpilde netiek ieskaitīta, lai izsniegtu FCL daļai atbilstīgu apliecību. Ja ir nepieciešama cita daudzpilotu lidmašīnas tipa kvalifikācija, jāizpilda iepriekšējās tabulas 3. slejas e) rindas i) punktā noteiktās prasības.

▼ **B**

2. Instruktoru sertifikāti

Instruktoru sertifikātu, ko dalībvalsts izsniegusi saskaņā ar valstī noteiktajām prasībām, konvertē FCL daļai atbilstīgā sertifikātā, ja pretendents atbilst šādām prasībām:

Iegūtais valsts sertifikāts vai tiesības	Pieredze	Citas prasības	FCL daļas aizstājējs sertifikāts
(1)	(2)	(3)	(4)
FI(A)/IRI(A)/TRI(A)/CRI(A)	Atbilstīgi FCL daļas prasībām, kas noteiktas attiecīgajam sertifikātā	Neattiecas	FI(A)/IRI(A)/TRI(A)/CRI(A)

3. SFI sertifikāts

SFI sertifikātu, ko dalībvalsts izsniegusi saskaņā ar valstī noteiktajām prasībām, konvertē FCL daļai atbilstīgā sertifikātā, ja pretendents atbilst šādām prasībām:

Iegūtais valsts sertifikāts	Pieredze	Citas prasības	FCL daļas aizstājējs sertifikāts
(1)	(2)	(3)	(4)
SFI(A)	> 1 500 stundas MPA pilota statusā	i) ir vai ir bijis dalībvalsts izsniegtas lidmašīnu CPL, MPL vai ATPL turētājs ii) ir apguvis trenāžieru mācības attiecīgā tipa kvalifikācijas mācību kursā, tostarp MCC	SFI(A)
SFI(A)	SFI pieredze iepriekšējos 3 gados	Ir apguvis trenāžieru mācības attiecīgā tipa kvalifikācijas mācību kursā, tostarp MCC	SFI(A)

Konversijas derīguma termiņš nepārsniedz 3 gadus. Derīguma termiņa pagarināšanai izpilda attiecīgās FCL daļā noteiktās prasības.

▼B**4. STI sertifikāts**

STI sertifikātu, ko dalībvalsts izsniegusi saskaņā ar valstī noteiktajām prasībām, konvertē FCL daļai atbilstīgā sertifikātā, ja turētājs atbilst tabulā noteiktajām prasībām:

Iegūtais valsts sertifikāts	Pieredze	Citas prasības	Aizstājējs sertifikāts
(1)	(2)	(3)	(4)
STI(A)	> 500 stundas SPA pilota statusā	i) ir vai ir bijis dalībvalsts izsniegtas pilota apliecības turētājs ii) ir nokārtojis kvalifikācijas pārbaudi saskaņā ar FCL daļas 9. pielikumu ar FSTD, kas atbilst instruktora tiesībām, kuras vēlas iegūt	STI(A)
STI(A)	STI pieredze iepriekšējos 3 gados	Ir nokārtojis kvalifikācijas pārbaudi saskaņā ar FCL daļas 9. pielikumu ar FSTD, kas atbilst instruktora tiesībām, kuras vēlas iegūt	STI(A)

Derīguma termiņa pagarināšanai izpilda attiecīgās FCL daļā noteiktās prasības.

B. HELIKOPTERI**1. Pilotu apliecības**

Pilota apliecību, ko dalībvalsts izsniegusi saskaņā ar valstī noteiktajām prasībām, konvertē FCL daļai atbilstīgā apliecībā, ja pretendents atbilst šādām prasībām:

- a) kā kvalifikācijas pārbaudi izpilda FCL daļā noteiktās tipa/klares un instrumentālo lidojumu kvalifikācijas derīguma termiņa pagarināšanas prasības, kas ir būtiskas saistībā ar apliecības tiesībām;

▼M3

- b) apliecina darbības prasību un FCL daļas attiecīgo daļu zināšanas;

▼B

- c) apliecina valodas zināšanas saskaņā ar FCL.055;

▼M3

- d) atbilst tabulā norādītajām prasībām:

Iegūta valsts apliecība	Kopējā lidojumu pieredze (stundas)	Citas prasības	FCL daļas aizstājēja apliecība un nosacījumi (<i>piemērojamos gadījumos</i>)	Nosacījumu 7atcelšana	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	
ATPL(H), derīga IR(H)	> 1 000 ar daudzpilotu helikopteriem PIC statusā	nav	ATPL(H) un IR	Nepiemēro	a)
ATPL(H), nav IR(H) tiesību	> 1 000 ar daudzpilotu helikopteriem PIC statusā	nav	ATPL(H)		b)

▼ M3

Iegūtā valsts apliecība	Kopējā lidojumu pieredze (stundas)	Citas prasības	FCL daļas aizstājēja apliecība un nosacījumi (<i>piemērojamos gadījumos</i>)	Nosacījumu 7atcelšana	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	
ATPL(H), derīga IR(H)	> 1 000 ar daudzpilota helikopteriem	Nav	ATPL(H) un IR ar tipa kvalifikāciju, kas attiecas tikai uz otrā pilota statusu	Apliecina spēju pildīt PIC funkcijas atbilstīgi FCL daļas 9. pielikumam	c)
ATPL(H), nav IR(H) tiesību	> 1 000 ar daudzpilota helikopteriem	Nav	ATPL(H) tipa kvalifikācija, kas attiecas tikai uz otrā pilota statusu	Apliecina spēju pildīt PIC funkcijas atbilstīgi FCL daļas 9. pielikumam	d)
ATPL(H), derīga IR(H)	> 500 ar daudzpilota helikopteriem	Apliecina lidojuma plānošanas un izpildes zināšanas atbilstīgi FCL.515 un FCL.615 b) apakšpunktam	Tāpat kā 4. punkta c) apakšpunktā	Tāpat kā 5. punkta c) apakšpunktā	e)
ATPL(H), nav IR(H) tiesību	> 500 ar daudzpilota helikopteriem	Tāpat kā 3. punkta e) apakšpunktā	Tāpat kā 4. punkta d) apakšpunktā	Tāpat kā 5. punkta d) apakšpunktā	f)
CPL/IR(H) un nokārtota ICAO ATPL(H) teorijas pārbaude apliecības izsniedzējā dalībvalstī		i) apliecina lidojuma plānošanas un lidojuma izpildes zināšanas atbilstīgi FCL.310 un FCL.615 b) apakšpunktam; ii) izpilda pārējās FCL.720.H b) apakšpunkta prasības	CPL/IR(H) ar ieskaitītu ATPL teorijas prasību izpildi, ja ICAO ATPL(H) teorijas pārbaude novērtēta FCL daļas ATPL līmenī	Nepiemēro	g)
CPL/IR(H)	> 500 ar daudzpilota helikopteriem	i) nokārtots FCL daļas ATPL(H) teorijas eksāmens apliecības izsniedzējā dalībvalstī (*); ii) izpilda pārējās FCL.720.H b) apakšpunkta prasības	CPL/IR(H) ar ieskaitītu FCL daļas ATPL(H) teorijas prasību izpildi	Nepiemēro	h)
CPL/IR(H)	> 500 ar vienpilota helikopteriem PIC statusā	Nav	CPL/IR(H) ar tipa/klases kvalifikācijām, kas attiecas tikai uz vienpilota helikopteriem	Iegūta daudzpilota tipa kvalifikācija saskaņā ar FCL daļu	i)

▼ M3

Iegūtā valsts apliecība	Kopējā lidojumu pieredze (stundas)	Citas prasības	FCL daļas aizstājēja apliecība un nosacījumi (<i>piemērojamos gadījumos</i>)	Nosacījumu 7atcelšana	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	
CPL/IR(H)	< 500 ar vienpilota helikopteriem PIC statusā	Apliecina lidojuma plānošanas un izpildes zināšanas atbilstīgi FCL.310 un FCL.615 b) apakšpunktam	Tāpat kā 4. punkta i) apakšpunktā		j)
CPL(H)	> 500 ar vienpilota helikopteriem PIC statusā	Nakts lidojumu kvalifikācija	CPL(H) ar tipa/klases kvalifikācijām, kas attiecas tikai uz vienpilota helikopteriem		k)
CPL(H)	< 500 ar vienpilota helikopteriem PIC statusā	aplēcina lidojuma plānošanas un izpildes zināšanas atbilstīgi FCL.310	Tāpat kā 4. punkta k) apakšpunktā		l)
CPL(H) Bez nakts lidojumu kvalifikācijas	> 500 ar vienpilota helikopteriem PIC statusā		Tāpat kā 4. punkta k) apakšpunktā; attiecas tikai uz VFR lidojumiem dienā	Iegūta daudzpilotu tipa kvalifikācija saskaņā ar FCL daļu un nakts lidojumu kvalifikācija	m)
CPL(H) Bez nakts lidojumu kvalifikācijas	< 500 ar vienpilota helikopteriem PIC statusā	Aplēcina lidojuma plānošanas un izpildes zināšanas atbilstīgi FCL.310	Tāpat kā 4. punkta k) apakšpunktā; attiecas tikai uz VFR lidojumiem dienā		n)
PPL/IR(H)	≥ 75 atbilstoši IFR		PPL/IR(H) (IR attiecas tikai uz PPL)	Aplēcina lidojuma plānošanas un izpildes zināšanas atbilstoši FCL.615 b) apakšpunktam	o)
PPL(H)	≥ 75 ar helikopteriem	Aplēcina prasmi izmantot radionavigācijas līdzekļus	PPL(H)		p)

(*) CPL turētājiem, kam jau ir daudzpilotu helikoptera tipa kvalifikācija, nav jābūt nokārtotam ATPL(H) teorētiskajam eksāmenam, veicot lidojumus ar tāda paša tipa helikopteriem, bet ATPL(H) teorijas prasību izpilde netiek ieskaitīta, lai izsniegtu FCL daļai atbilstīgu apliecību. Ja ir nepieciešama cita daudzpilotu helikoptera tipa kvalifikācija, jāizpilda tabulas 3) slejas h) rindas i) punktā noteiktās prasības.

▼B**2. Instruktora sertifikāti**

Instruktora sertifikātu, ko dalībvalsts izsniegusi saskaņā ar valstī noteiktajām prasībām, konvertē FCL daļai atbilstīgā sertifikātā, ja pretendents atbilst šādām prasībām:

Iegūtais valsts sertifikāts vai tiesības	Pieredze	Citas prasības	Aizstājējs sertifikāts
(1)	(2)	(3)	(4)
FI(H)/IRI(H)/TRI(H)	Atbilstīgi FCL daļas prasībām, kas noteiktas attiecīgajam sertifikātā		FI(H)/IRI(H)/TRI(H)*

Derīguma termiņa pagarināšanai izpilda attiecīgās FCL daļā noteiktās prasības.

3. SFI sertifikāts

SFI sertifikātu, ko dalībvalsts izsniegusi saskaņā ar valstī noteiktajām prasībām, konvertē FCL daļai atbilstīgā sertifikātā, ja turētājs atbilst šādām prasībām:

Iegūtais valsts sertifikāts	Pieredze	Citas prasības	Aizstājējs sertifikāts
(1)	(2)	(3)	(4)
SFI(H)	> 1 000 stundas MPH pilota statusā	i) ir vai ir bijis dalībvalsts izsniegtas CPL, MPL vai ATPL turētājs ii) ir apguvis trenāžieru mācības attiecīgā tipa kvalifikācijas mācību kursā, tostarp MCC	SFI(H)
SFI(H)	SFI pieredze iepriekšējos 3 gados	Ir apguvis trenāžieru mācības attiecīgā tipa kvalifikācijas mācību kursā, tostarp MCC	SFI(H)

Derīguma termiņa pagarināšanai izpilda attiecīgās FCL daļā noteiktās prasības.

4. STI sertifikāts

STI sertifikātu, ko dalībvalsts izsniegusi saskaņā ar valstī noteiktajām prasībām, konvertē FCL daļai atbilstīgā sertifikātā, ja turētājs atbilst tabulā noteiktajām prasībām:

Iegūtais valsts sertifikāts	Pieredze	Citas prasības	Aizstājējs sertifikāts
(1)	(2)	(3)	(4)
STI(H)	> 500 stundas SPH pilota statusā	i) ir vai ir bijis dalībvalsts izsniegtas pilota apliecības turētājs ii) ir nokārtojis kvalifikācijas pārbaudi saskaņā ar FCL daļas 9. pielikumu ar FSTD, kas atbilst instruktora tiesībām, kuras vēlas iegūt	STI(H)

▼B

iegūtais valsts sertifikāts	Pieredze	Citas prasības	Aizstājējs sertifikāts
(1)	(2)	(3)	(4)
STI(H)	STI pieredze iepriekšējos 3 gados	Ir nokārtojis kvalifikācijas pārbaudi saskaņā ar FCL daļas 9. pielikumu ar FSTD, kas atbilst instruktora tiesībām, kuras vēlas iegūt	STI(H)

Derīguma termiņa pagarināšanai izpilda attiecīgās FCL daļā noteiktās prasības.

▼ B

III PIELIKUMS

TREŠO VALSTU VAI TREŠO VALSTU VĀRDĀ IZSNIEGTO
APLIECĪBU ATZĪŠANAS NOSACĪJUMI

A. APLIECĪBU APSTIPRINĀŠANA

Vispārīga informācija

▼ M3

1. Dalībvalsts kompetentā iestāde var apstiprināt pilota apliecību, ko saskaņā ar Čikāgas konvencijas 1. pielikuma prasībām ir izsniegusi trešā valsts.

Piloti iesniedz pieteikumus tās dalībvalsts kompetentajai iestādei, kurā viņi dzīvo vai strādā. Ja piloti nedzīvo dalībvalsts teritorijā, viņi iesniedz pieteikumu tās dalībvalsts kompetentajai iestādei, kurā galvenā uzņēmējdarbības vieta ir operatoram, pie kura viņi veic vai plāno veikt lidojumus, vai kurā ir reģistrēts gaisa kuģis, ar kuru viņi veic vai plāno veikt lidojumus.

▼ B

2. Apliecības apstiprinājuma termiņš nepārsniedz 1 gadu, ja saglabājas pamata apliecības derīgums.

Apstiprinājuma izsniedzēja kompetentā iestāde var vienu reizi pagarināt šo termiņu, ja apstiprinājuma termiņā pilots ir pieteicies mācībām vai ir sācis mācības, lai saņemtu FCL daļai atbilstīgu apliecību. Pagarinātais termiņš atbilst laikam, kas nepieciešams FCL daļai atbilstīgas apliecības izsniegšanai.

Dalībvalsts apstiprinātas apliecības turētāji īsteno savas tiesības saskaņā ar FCL daļas prasībām.

Pilota apliecības komerciāliem gaisa pārvadājumiem un citām komercdarbībām

3. Attiecībā uz pilota apliecībām komerciālu gaisa pārvadājumu un citu komercdarbību veikšanai turētājs izpilda šādas prasības:

- a) kā prasmju pārbaudi izpilda FCL daļā noteiktās tipa vai klases kvalifikācijas derīguma termiņa pagarināšanas prasības, kas ir būtiskas saistībā ar apliecības tiesībām;

▼ M3

- b) apliecina, ka ir apguvis darbības prasību un FCL daļas attiecīgo daļu zināšanas;

- c) apliecina iegūtās valodas prasmes saskaņā ar FCL.055. punktu;

▼ B

- d) viņam/viņai ir 1. kategorijas veselības apliecība, kas izsniegta saskaņā ar medicīnisko noteikumu daļu;

▼ M3

- e) attiecībā uz lidmašīnām izpilda tabulā norādītās pieredzes prasības.

Iegūtā apliecība	Kopējā lidojumu pieredze (stundas)	Tiesības	
(1)	(2)	(3)	
ATPL(A)	> 1 500 ar daudzpilota lidmašīnām PIC statusā	Komerčiāli gaisa pārvadājumi ar daudzpilota lidmašīnām PIC statusā	a)
ATPL(A) vai CPL(A)/IR (*)	> 1 500 ar daudzpilota lidmašīnām PIC vai otrā pilota statusā atbilstīgi darbības prasībām	Komerčiāli gaisa pārvadājumi ar daudzpilota lidmašīnām otrā pilota statusā	b)
CPL(A)/IR	> 1 000 komerciālos gaisa pārvadājumos PIC statusā pēc IR iegūšanas	Komerčiāli gaisa pārvadājumi ar vienpilota lidmašīnām PIC statusā	c)

▼ M3

Iegūtā apliecība	Kopējā lidojumu pieredze (stundas)	Tiesības	
(1)	(2)	(3)	
CPL(A)/IR	> 1 000 ar vienpilota lidmašīnām PIC vai otrā pilota statusā atbilstīgi darbības prasībām	Komerčiāli gaisa pārvadājumi ar vienpilota lidmašīnām otrā pilota statusā atbilstīgi darbības prasībām	d)
ATPL(A), CPL (A)/IR, CPL(A)	> 700 ar lidmašīnām, kas nav TMG, ieskaitot 200 stundas, veicot funkcijas, kuru apstiprinājumu vēlas iegūt, un 50 stundas, veicot šīs funkcijas pēdējos 12 mēnešos	Tiesību izmantošana lidmašīnās, veicot lidojumus, kas nav komerčiāli gaisa pārvadājumi	e)
CPL(A)	> 1 500 PIC statusā, veicot komerčiālus gaisa pārvadājumus, ieskaitot 500 stundas ar hidroplānu	Komerčiāli gaisa pārvadājumi ar vienpilota lidmašīnām PIC statusā	f)

(*) Daudzpilotu lidmašīnu CPL(A)/IR turētāji pirms apstiprinājuma saņemšanas apliecina ICAO ATPL(A) līmeņa zināšanas.

▼ M4

f) attiecībā uz helikopteriem izpilda tabulā norādītās pieredzes prasības.

Iegūtā apliecība	Kopējā lidojumu pieredze (stundas)	Tiesības	
(1)	(2)	(3)	
ATPL(H), derīga IR	> 1 000 stundu ar daudzpilotu helikopteriem PIC statusā	Komerčiāli gaisa pārvadājumi ar daudzpilotu helikopteriem PIC statusā VFR un IFR lidojumos	a)
ATPL(H), nav IR tiesību	> 1 000 stundu ar daudzpilotu helikopteriem PIC statusā	Komerčiāli gaisa pārvadājumi ar daudzpilotu helikopteriem PIC statusā VFR lidojumos	b)
ATPL(H), derīga IR	> 1 000 stundu ar daudzpilotu helikopteriem pilota statusā	Komerčiāli gaisa pārvadājumi ar daudzpilotu helikopteriem otrā pilota statusā VFR un IFR lidojumos	c)
ATPL(H), nav IR tiesību	> 1 000 stundu ar daudzpilotu helikopteriem pilota statusā	Komerčiāli gaisa pārvadājumi ar daudzpilotu helikopteriem otrā pilota statusā VFR lidojumos	d)
CPL(H)/IR (*)	> 1 000 stundu ar daudzpilotu helikopteriem pilota statusā	Komerčiāli gaisa pārvadājumi ar daudzpilotu helikopteriem otrā pilota statusā	e)
CPL(H)/IR	> 1 000 stundu komerčiāli gaisa pārvadājumi PIC statusā pēc IR iegūšanas	Komerčiāli gaisa pārvadājumi ar vienpilota helikopteriem PIC statusā	f)
ATPL(H) ar vai bez IR tiesībām, CPL(H)/IR, CPL(H)	> 700 stundu ar helikopteriem, kas nav sertificēti atbilstīgi CS-27/29 vai līdzvērtīgām normām, tostarp 200 stundu, veicot funkcijas, kuru apstiprinājumu vēlas iegūt, un 50 stundu, veicot šīs funkcijas iepriekšējos 12 mēnešos	Tiesību izmantošana helikopteros, veicot lidojumus, kas nav komerčiāli gaisa pārvadājumi	g)

(*) (Daudzpilotu helikopteru CPL(H)/IR turētāji pirms apstiprinājuma saņemšanas apliecina ICAO ATPL(H) līmeņa zināšanas.

▼ B**Pilota apliecības nekomerciālām darbībām ar instrumentālo lidojumu kvalifikāciju**

4. Attiecībā uz privātpilota apliecībām ar instrumentālo lidojumu kvalifikāciju vai CPL un ATPL ar instrumentālo lidojumu kvalifikāciju, ja pilots vēlas izmantot tikai privātpilota tiesības, turētājs izpilda šādas prasības:

- a) nokārto prasmju pārbaudi instrumentālo lidojumu kvalifikācijai un tipa vai klases kvalifikācijām, kas ir būtiskas saistībā ar apliecības tiesībām, saskaņā ar FCL daļas 7. un 9. pielikumu;
- b) apliecina zināšanas par aviācijas tiesībām, aeronavigācijas meteoroloģisko apstākļu kodiem, lidojuma plānošanu un tehnisko raksturojumu (IR) un cilvēka veiktspēju;

▼ M3

c) apliecina iegūtās valodas prasmes saskaņā ar FCL.055. punktu;

▼ B

d) viņam/viņai ir vismaz 2. kategorijas medicīnas izziņa, kas izsniegta saskaņā ar Čikāgas konvencijas 1. pielikumu;

▼ M3

e) viņam ir vismaz 100 instrumentālo lidojumu stundu pieredze PIC statusā ar attiecīgās kategorijas gaisa kuģi.

▼ B**Pilota apliecības nekomerciālām darbībām bez instrumentālo lidojumu kvalifikācijas**

5. Attiecībā uz privātpilota apliecībām vai CPL un ATPL bez instrumentālo lidojumu kvalifikācijas, ja pilots vēlas izmantot tikai privātpilota tiesības, apliecības turētājs izpilda šādas prasības:

- a) apliecina zināšanas par aviāciju regulējošiem normatīviem aktiem un cilvēka veiktspēju;
- b) nokārto PPL prasmju pārbaudi, kā izklāstīts FCL daļā;
- c) izpilda FCL daļas attiecīgās prasības, lai izsniegtu tipa vai klases kvalifikāciju, ciktāl tas saistīts ar apliecības tiesībām;
- d) viņam/viņai ir vismaz 2. kategorijas veselības apliecība, kas izsniegta saskaņā ar Čikāgas konvencijas 1. pielikumu;
- e) apliecina valodas prasmes saskaņā ar FCL.055;
- f) viņam/viņai ir vismaz 100 lidojumu stundu pieredze pilota statusā ar attiecīgās kategorijas gaisa kuģi.

Apliecību apstiprināšana specifiskiem ierobežota ilguma uzdevumiem

6. Neatkarīgi no iepriekšējo punktu noteikumiem attiecībā uz ražotāja lidojumiem dalībvalsts var apstiprināt apliecību, ko trešā valsts izsniegusi saskaņā ar Čikāgas konvencijas 1. pielikumu uz ne vairāk kā 12 mēnešiem, lai veiktu specifiskus ierobežota ilguma uzdevumus, piemēram, ekspluatācijas sākšanas mācību lidojumus, demonstrācijas lidojumus, pārtransportēšanas vai izmēģinājuma lidojumus, ja pretendents izpilda šādas prasības:

a) viņam/viņai ir atbilstīga apliecība, medicīnas izziņa un saistītās kvalifikācijas, kas izsniegtas saskaņā ar Čikāgas konvencijas 1. pielikumu;

▼ M4

b) tiešā vai netiešā veidā viņš ir gaisa kuģa ražotāja vai aviācijas institūcijas darbinieks.

▼ B

Šādā gadījumā turētāja tiesības attiecas tikai uz mācību lidojumu vai pārbaužu vadīšanu pirmreizējai tipa kvalifikāciju izsniegšanai, ekspluatanta pilotu veikto sākotnējo lidojumu reisa apstākļos uzraudzīšanu, pārtransportēšanas lidojumiem, sākotnējiem lidojumiem reisa apstākļos, demonstrācijas lidojumiem vai izmēģinājuma lidojumiem.

▼ M4

7. Neatkarīgi no iepriekšējiem punktiem dalībvalstis ierobežota ilguma sacensību lidojumiem vai paraugdemonstrējumiem var pieņemt trešā valstī izsniegtu apliecību, kas ļauj tās turētājam izmantot *PPL*, *SPL* vai *BPL* tiesības, ja:
 - a) sacensību vai paraugdemonstrējumu organizators pirms pasākuma iesniedz kompetentajai iestādei atbilstīgus pierādījumus par to, kā tas nodrošinās, ka pilots tiks iepazīstināts ar attiecīgu drošības informāciju, un pārvaldīs risku, kas saistīts ar lidojumiem; un
 - b) pretendents ir atbilstīga apliecība, medicīnas izziņa un saistītās kvalifikācijas, kas izsniegta saskaņā ar Čikāgas konvencijas 1. pielikumu.
8. Neatkarīgi no iepriekšējo punktu noteikumiem dalībvalstis var pieņemt *PPL*, *SPL* vai *BPL*, ko saskaņā ar prasībām, kas noteiktas Čikāgas konvencijas 1. pielikumā, izdevusi trešā valsts, uz ne vairāk kā 28 dienām kalendārajā gadā attiecībā uz konkrētiem nekomerciāliem uzdevumiem, ja:
 - a) pieteikuma iesniedzējam ir atbilstīga apliecība, medicīnas izziņa un saistītās kvalifikācijas, kas izsniegta saskaņā ar Čikāgas konvencijas 1. pielikumu; un
 - b) pieteikuma iesniedzējs ir veicis vismaz vienu aklimatizācijas lidojumu ar kvalificētu instruktoru, pirms izpilda konkrētos ierobežota ilguma uzdevumus.

▼ B**B. APLIECĪBU KONVERSIJA****▼ M3**

1. Dalībvalsts kompetentā iestāde var konvertēt *PPL/BPL/SPL*, *CPL* vai *ATPL* licenci, ko trešā valsts izsniegusi saskaņā ar Čikāgas konvencijas 1. pielikuma prasībām, *FCL* daļai atbilstīgā *PPL/BPL/SPL* ar vienpilota klases vai tipa kvalifikāciju.

▼ B

2. Apliecības turētājs izpilda šādas minimālās prasības, kas attiecas uz attiecīgās kategorijas gaisa kuģi:
 - a) nokārto rakstveida eksāmenu par aviāciju regulējošiem normatīviem aktiem un cilvēka veiktspēju;
 - b) nokārto attiecīgi *PPL*, *BPL* vai *SPL* prasmju pārbaudi saskaņā ar *FCL* daļu;
 - c) izpilda attiecīgās klases vai tipa kvalifikācijas izsniegšanas prasības saskaņā ar *H* apakšiedaļu;
 - d) viņam/viņai ir vismaz 2. kategorijas veselības apliecība, kas izsniegta saskaņā ar medicīnisko noteikumu daļu;
 - e) apliecina valodas prasmes saskaņā ar *FCL.055*;
 - f) ir veiktas vismaz 100 lidojumu stundas pilota statusā.

▼B

C. KLASĒS UN TIPIA KVALIFIKĀCIJU APSTIPRINĀŠANA

1. Derīgu klases vai tipa kvalifikācijas atzīmi, kas iekļauta trešās valsts izsniegtā apliecībā, var iekļaut FCL daļai atbilstīgā apliecībā, ja pretendents:
 - a) izpilda attiecīgās klases vai tipa kvalifikācijas izsniegšanas pieredzes prasības saskaņā ar FCL daļu;
 - b) nokārto attiecīgās klases vai tipa kvalifikācijas izsniegšanas prasmju pārbaudi saskaņā ar FCL daļu;
 - c) veic lidojumus;
 - d) lidojumu pieredze:
 - i) lidmašīnas klases kvalifikācijām ir vismaz 100 lidojumu stundas šīs klases lidmašīnas pilota statusā;
 - ii) lidmašīnas tipa kvalifikācijām ir vismaz 500 lidojumu stundas šā tipa lidmašīnas pilota statusā;
 - iii) ar vienpilota helikopteriem ar maksimālo pacelšanās masu līdz 3 175 kg ir vismaz 100 lidojumu stundas šā tipa helikoptera pilota statusā;
 - iv) ar visiem citiem helikopteriem ir vismaz 350 lidojumu stundas šīs klases helikoptera pilota statusā.



IV PIELIKUMS

[PART-MED]

A APAKŠDAĻA

VISPĀRĪGĀS PRASĪBAS

1. IEDAĻA

Vispārīga informācija

MED.A.001 Kompetentā iestāde

Šajā daļā kompetentā iestāde ir:

- a) attiecībā uz aviācijas medicīnas centriem (AMC):
- 1) iestāde, ko izraudzījusies dalībvalsts, kurā ir AMC galvenā darbības vieta;
 - 2) ja AMC atrodas trešā valstī – aģentūra;
- b) attiecībā uz aviācijas medicīnas pārbaūžu veicējiem (AMPV):
- 1) iestāde, ko izraudzījusies dalībvalsts, kurā ir AMPV galvenā darbības vieta;
 - 2) ja AMPV galvenā darbības vieta ir trešā valstī – iestāde, ko izraudzījusies dalībvalsts, kurā AMPV piesakās AMPV sertifikāta izsniegšanai;
- c) attiecībā uz terapietiem [vispārējās medicīniskās prakses ārstiem] – iestāde, ko izraudzījusies dalībvalsts, kurā terapeits deklarē savu darbību;
- d) attiecībā uz arodveselības ārstiem, kas novērtē salona apkalpes medicīnisko piemērotību, – iestāde, ko izraudzījusies dalībvalsts, kam attiecīgie arodveselības ārsti ziņo par savu darbību.

MED.A.005 Darbības joma

Šajā daļā noteiktas šādas prasības attiecībā uz turpmāko:

- a) veselības apliecības izsniegšana, derīgums, atkārtota apstiprināšana un atjaunošana, kas ir nepieciešama pilota apliecības vai studentpilota tiesību izmantošanai;
- b) salona apkalpes medicīniskā piemērotība;
- c) AMPV sertifikācija; un
- d) terapeitu un arodveselības ārstu kvalifikācija.

MED.A.010 Definīcijas

Šajā daļā piemēro šādas definīcijas:

- “akreditēts medicīniskais slēdziens” ir slēdziens, ko izdevis viens vai vairāki medicīnas eksperti, kas ir pieņemami sertificēšanas iestādei, pamatojoties uz objektīviem un nediskriminējošiem kritērijiem, attiecīgā gadījuma nolūkā apspriežoties ar lidojuma ekspluatācijas un citiem ekspertiem, ja tas ir nepieciešams,
- “novērtējums” ir slēdziens par personas medicīnisko piemērotību, pamatojoties uz personas slimību vēstures novērtējumu un/vai aviācijas medicīnas pārbaudēm, kas pieprasītas šajā daļā, un nepieciešamības gadījumā papildu pārbaudēm, un/vai medicīniskiem testiem, piemēram, bet ne tikai EKG, asinsspiediena mērījums, asins analīze, rentgens,

▼B

- “krāsu drošs” ir pretendenta spēja viegli atšķirt krāsas, ko izmanto aeronavigācijā, un pareizi atpazīt aviācijas krāsainās gaismas,
- “acu speciālists” ir oftalmologs vai redzes aprūpes speciālists ar kvalifikāciju optometrijā un apmācīts, lai atpazītu patoloģiskus stāvokļus,
- “pārbaude” ir apskate, palpācija (iztaustīšana), perkusija (izklauvēšana), auskultācija (izklausišana) vai citi izmeklēšanas līdzekļi jo īpaši slimības diagnosticēšanai,
- “izmeklēšana” ir pretendenta iespējama patoloģiska stāvokļa novērtējums, izmantojot pārbaudes un testus, lai pārbaudītu medicīniska stāvokļa esību vai neesību,
- “sertificēšanas iestāde” ir dalībvalsts kompetentā iestāde, kas izdevusi apliecību vai kurā persona iesniegusi pieteikumu apliecības saņemšanai, vai, ja persona vēl nav iesniegusi pieteikumu apliecības saņemšanai, – kompetentā iestāde saskaņā ar šo daļu,
- “ierobežojums” ir nosacījums, kas iekļauts veselības apliecībā, apliecībā vai salona apkalpes medicīniskajā ziņojumā un kas jāievēro, izmantojot apliecības vai salona apkalpes atestācijas tiesības,
- “refraktīva kļūda” ir novirze no normālas redzes, ko mēra dioptrijās vislielākajā ametropijas meridiānā, ko mēra ar standarta metodēm.

MED.A.015 Medicīniskā konfidencialitāte

Visas personas, kas iesaistītas medicīniskajā pārbaudē, novērtējumā un sertifikācijā, nodrošina, lai vienmēr tiktu ievērota medicīniskā konfidencialitāte.

MED.A.020 Medicīniskās piemērotības samazināšanās

- a) Apliecības turētāji neizmanto savas apliecības un ar to saistīto kvalifikācijas atzīmju vai sertifikātu piešķirtās tiesības laikā, kad viņi:
 - 1) apzinās savas medicīniskās piemērotības samazināšanos, kas varētu viņus padarīt nespējīgus droši izmantot šīs tiesības;
 - 2) izmanto vai lieto parakstītas vai neparakstītas zāles, kas varētu traucēt piemērojamās apliecības piešķirto tiesību drošai izmantošanai;
 - 3) saņem medicīnisko, ķirurģisko vai citu ārstēšanu, kas varētu traucēt lidojuma drošībai.
- b) Turklāt apliecības turētāji bez liekas kavēšanās vērsas pēc aviācijas medicīnas konsultācijas, kad viņi:
 - 1) ir pārcietuši ķirurģisku operāciju vai procedūru ar iejaukšanos;
 - 2) ir sākuši regulāri lietot kādas zāles;
 - 3) ir guvuši nopietnu traumu, kas ietver nespēju darboties kā lidojuma apkalpes loceklim;
 - 4) cieš no nopietnas slimības, kas ietver nespēju darboties kā lidojuma apkalpes loceklim;
 - 5) ir grūtniecības stāvoklī;
 - 6) ir uzņemti slimnīcā vai medicīnas klīnikā;
 - 7) tiem pirmoreiz ir nepieciešamas korigējošas lēcas.

▼B

- c) Šajos gadījumos:
- 1) šie 1. un 2. klases veselības apliecību turētāji vēršas pēc AMC vai AMPV konsultācijas. AMC vai AMPV novērtē apliecības turētāja medicīnisko piemērotību un nolemj, vai viņi ir piemēroti atsākt savu tiesību izmantošanu;
 - 2) LAPL veselības apliecību turētāji vēršas pēc AMC vai AMPV, vai terapeita, kas parakstīja veselības apliecību, konsultācijas. AMC, AMPV vai terapeits novērtē apliecības turētāju medicīnisko piemērotību un nolemj, vai viņi ir piemēroti atsākt savu tiesību izmantošanu.
- d) Salona apkalpes locekļi nepilda pienākumus gaisa kuģī un attiecīgā gadījumā neizmanto salona apkalpes atestācijas tiesības, kad viņi apzinās savas medicīniskās piemērotības samazināšanos, ja šis stāvoklis viņus varētu padarīt nespējīgus pildīt savus ar drošību saistītos pienākumus un uzdevumus.
- e) Turklāt medicīniskos stāvokļos, kas aprakstīti b) punkta 1)–5) apakšpunktā, salona apkalpes locekļi bez liekas kavēšanās vēršas attiecīgi pēc AMPV, AMC vai arodveselības ārsta konsultācijas. AMPV, AMC vai arodveselības ārsts novērtē salona apkalpes locekļu medicīnisko piemērotību un nolemj, vai viņi ir piemēroti atsākt savus drošības pienākumus.

MED.A.025 AMC, AMPV, terapeitu un arodveselības ārstu pienākumi

- a) Veicot medicīniskās pārbaudes un/vai novērtējumus, AMC, AMPV, terapeiti un arodveselības ārsti:
- 1) nodrošina, lai saziņu ar personu var izveidot bez valodas barjerām;
 - 2) dara personai zināmas sekas, kādas ir nepilnīgu, neprecīzu vai nepatiesu apgalvojumu sniegšanai par savu slimību vēsturi.
- b) Pēc aviācijas medicīnas pārbaudi un/vai novērtējuma pabeigšanas AMC, AMPV, terapeiti un arodveselības ārsti:
- 1) paziņo personai, vai tā ir piemērota, nepiemērota vai nosūtīta attiecīgi uz sertificēšanas iestādi, AMC vai pie AMPV;
 - 2) informē personu par jebkuru ierobežojumu, kas var ierobežot attiecīgi mācību lidojumu vai ar apliecību piešķirto tiesību izmantošanu, vai salona apkalpes atestāciju;
 - 3) ja persona ir novērtēta kā nepiemērota, viņu informē par viņa/viņas tiesībām uz otrreizēju apskati; un
 - 4) ciktāl tas attiecas uz veselības apliecības pretendentiem, – nekavējoties iesniedz sertificēšanas iestādei parakstītu vai elektroniski autentificētu ziņojumu, kurā iekļauts novērtējuma rezultāts un veselības apliecības kopija.
- c) AMC, AMPV, terapeiti un arodveselības ārsti saglabā dokumentāciju ar ziņām par medicīniskām pārbaudēm un novērtējumiem, kas veikti saskaņā ar šo daļu, un to rezultātiem saskaņā ar valsts tiesību aktiem.
- d) Ja tas ir nepieciešams veselības apliecību izsniegšanai un/vai uzraudzības funkcijām, AMC, AMPV, terapeiti un arodveselības ārsti iesniedz kompetentās iestādes medicīniskajam vērtētājam pēc pieprasījuma visus aviācijas medicīnas dokumentus un ziņojumus, un jebkuru citu attiecīgu informāciju.

▼B

2. IEDAĻA

Prasības veselības apliecībām**MED.A.030 Veselības apliecības**

- a) Studentpilots nelido viens pats, ja vien šim studentpilotam nav veselības apliecības, kas ir nepieciešama attiecīgajai apliecībai.
- b) Viegla gaisa kuģa pilota apliecības (LAPL) pretendentiem un turētājiem ir nepieciešama vismaz LAPL veselības apliecība.
- c) Privāta pilota apliecības (PPL), planiera pilota apliecības (SPL) vai balona pilota apliecības (BPL) pretendentiem un turētājiem ir nepieciešama vismaz 2. klases veselības apliecība.
- d) SPL vai BPL pretendentiem un turētājiem, kas ir iesaistīti komerciālos planiera vai balona lidojumos, ir nepieciešama vismaz 2. klases veselības apliecība.
- e) Ja PPL vai LAPL pievienota nakts lidojumu kvalifikācija, apliecības turētājam ir jābūt krāsu drošam.
- f) Komerccpilota apliecības (CPL), daudzpilotu apkalpes pilota apliecības (MPL) vai aviokompāniju transporta pilota apliecības (ATPL) pretendentiem un turētājiem ir nepieciešama 1. klases veselības apliecība.
- g) Ja PPL pievieno instrumentālo lidojumu kvalifikāciju, apliecības turētājs veic tīrā toņa audiometrijas pārbaudes atbilstīgi periodiskumam un standartam, kas ir nepieciešams 1. klases veselības apliecību turētājiem.
- h) Apliecības turētājam vienlaikus nedrīkst būt vairāk kā viena veselības apliecība, kas izdota saskaņā ar šo daļu.

MED.A.035 Veselības apliecības pieteikums

- a) Veselības apliecības pieteikumu iesniedz formātā, ko noteikusi kompetentā iestāde.
- b) Veselības apliecības pretendenti iesniedz attiecīgi AMC, AMPV vai terapeitam:
 - 1) personu apliecinošu dokumentu;
 - 2) parakstītu deklarāciju:
 - i) par medicīniskiem faktiem attiecībā uz savu slimību vēsturi;
 - ii) par to, vai viņi iepriekš ir izgājuši pārbaudi veselības apliecības saņemšanai, un, ja jā, pie kā un ar kādu rezultātu;
 - iii) par to, vai viņi jebkad ir novērtēti kā nepiemēroti vai viņu veselības apliecība ir bijusi apturēta vai atcelta.
- c) Piesakoties uz veselības apliecības atkārtotu apstiprināšanu vai atjaunošanu, pretendenti veselības apliecību iesniedz AMC, AMPV vai terapeitam pirms attiecīgajām pārbaudēm.

MED.A.040 Veselības apliecību izsniegšana, atkārtota apstiprināšana un atjaunošana

- a) Veselības apliecību izdod, atkārtoti apstiprina vai atjauno tikai tad, kad ir pabeigtas nepieciešamās medicīniskās pārbaudes un/vai novērtējumi un veikts piemērotības novērtējums.
- b) Pirmreizēja izsniegšana
 - 1) Pirmās (1.) klases veselības apliecības izdod AMC.

▼B

- 2) Otrās (2.) klases veselības apliecības izdod AMC vai AMPV.
 - 3) LAPL veselības apliecības izdod AMC, AMPV vai, ja tas atļauts saskaņā ar tās dalībvalsts tiesību aktiem, kur apliecība ir izdota, – terapeiti.
- c) Atkārtota apstiprināšana un atjaunošana
- 1) Pirmās (1.) un otrās (2.) klases veselības apliecības atkārtoti apstiprina vai atjauno AMC vai AMPV.
 - 2) LAPL veselības apliecības atkārtoti apstiprina vai atjauno AMC, AMPV vai, ja tas atļauts saskaņā ar tās dalībvalsts tiesību aktiem, kur apliecība ir izdota, – terapeiti.
- d) AMC, AMPV vai terapeits izdod, atkārtoti atstiprina vai atjauno veselības apliecību tikai tad, ja:
- 1) pretendents tiem ir sniedzis pilnu slimību vēsturi un, ja to pieprasa AMC, AMPV vai terapeits, to medicīnisko pārbaūžu un testu rezultātus, ko veicis pretendenta ārsts vai medicīnas speciālisti; un
 - 2) AMC, AMPV vai terapeits ir veikuši aviācijas medicīnas novērtējumu, pamatojoties uz medicīniskajām pārbaudēm un testiem, kas ir nepieciešamas attiecīgajai veselības apliecībai, lai pārbaudītu, ka pretendents atbilst visām attiecīgajām šīs daļas prasībām.
- e) Pirms veselības apliecības izsniegšanas, atkārtotas apstiprināšanas vai atjaunošanas AMPV, AMC vai nosūtījuma gadījumā sertifikācijas iestāde var pieprasīt pretendentam iziet papildu medicīniskas pārbaudes un izmeklējumus, ja tas ir klīniski indicēts.
- f) Sertifikācijas iestāde var attiecīgi izdot vai atkārtoti izdot veselības apliecību, ja:
- 1) lieta ir nosūtīta;
 - 2) tā ir konstatējusi, ka ir nepieciešami labojumi apliecībā norādītajā informācijā.

MED.A.045 Veselības apliecību derīgums, atkārtota apstiprināšana un atjaunošana**a) Derīgums**

- 1) Pirmās (1.) klases veselības apliecības ir derīgas 12 mēnešu laikposmu.
- 2) Pirmās (1.) klases veselības apliecību derīguma termiņu samazina līdz sešiem mēnešiem apliecības turētājiem, kas:
 - i) veic viena pilota komerciālā gaisa transporta darbības, pārvaldājot pasażierus, un ir sasnieguši 40 gadu vecumu;
 - ii) ir sasnieguši 60 gadu vecumu.
- 3) Otrās (2.) klases veselības apliecības ir derīgas šādu laikposmu:
 - i) 60 mēnešus, līdz apliecības turētājs sasniedz 40 gadu vecumu. Veselības apliecība, kas izdota līdz 40 gadu vecuma sasniegšanai, zaudē spēku pēc tam, kad apliecības turētājs sasniedz 42 gadu vecumu;
 - ii) 24 mēnešus – no 40 līdz 50 gadu vecumam. Veselības apliecība, kas izdota līdz 50 gadu vecuma sasniegšanai, zaudē spēku pēc tam, kad apliecības turētājs sasniedz 51 gadu vecumu; un
 - iii) 12 mēnešus pēc 50 gadu vecuma.

▼B

- 4) LAPL veselības apliecības ir derīgas šādu laikposmu:
- i) 60 mēnešus, līdz apliecības turētājs sasniedz 40 gadu vecumu. Veselības apliecība, kas izdota līdz 40 gadu vecuma sasniegšanai, zaudē spēku pēc tam, kad apliecības turētājs sasniedz 42 gadu vecumu;
 - ii) 24 mēnešus pēc 40 gadu vecuma.
- 5) Veselības apliecības, tostarp jebkuras saistītas pārbaudes vai speciāla izmeklējuma, derīguma termiņu:
- i) nosaka pēc pretendenta vecuma dienā, kad notiek medicīniskā pārbaude; un
 - ii) aprēķina no medicīniskās pārbaudes dienas pirmreizējās izsniegšanas un atjaunošanas gadījumā un no iepriekšējās veselības – apliecības beigu termiņa atkārtotas apstiprināšanas gadījumā.
- b) *Atkārtota apstiprināšana*
- Pārbaudes un/vai novērtējumus veselības apliecības atkārtotai apstiprināšanai var veikt ne vēlāk kā 45 dienas pirms veselības apliecības derīguma beigu datuma.
- c) *Atjaunošana*
- 1) Ja veselības apliecības turētājs neatbilst b) apakšpunktam, ir nepieciešama atjaunošanas pārbaude un/vai novērtējums.
 - 2) Savukārt 1. un 2. klases veselības apliecību gadījumā:
 - i) ja veselības apliecības termiņš ir beidzies vairāk nekā divus gadus, AMC vai AMPV veic atjaunošanas pārbaudi tikai pēc tam, kad ir izvērtēti pretendenta aviācijas medicīnas dokumenti;
 - ii) ja veselības apliecības termiņš ir beidzies vairāk nekā piecus gadus, piemēro tādas pārbaudes prasības kā apliecības pirmreizējai izsniegšanai, un novērtējumu balsta uz atkārtotas apstiprināšanas prasībām.
 - 3) LAPL veselības apliecību gadījumā AMC, AMPV vai terapeits novērtē pretendenta slimību vēsturi un veic aviācijas medicīnas pārbaudi un/vai novērtējumu saskaņā ar MED.B.095.

MED.A.050 Nosūtījums

- a) Ja 1. vai 2. klases veselības apliecības pretendents tiek nosūtīts uz sertificēšanas iestādi saskaņā ar MED.B.001, AMC vai AMPV nodod sertificēšanas iestādei attiecīgo medicīnisko dokumentāciju.
- b) Ja LAPL veselības apliecības pretendents tiek nosūtīts pie AMPV vai uz AMC saskaņā ar MED.B.001, terapeits nodod AMC vai AMPV attiecīgo medicīnisko dokumentāciju.

B APAKŠDAĻA**PRASĪBAS PILOTU MEDICĪNAS APLIECĪBĀM****1. IEDAĻA****Vispārīga informācija****MED.B.001 Veselības apliecību ierobežojumi**

- a) *Ierobežojumi attiecībā uz 1. un 2. klases veselības apliecībām*
- 1) Ja pretendents pilnībā neatbilst veselības apliecības attiecīgās klases prasībām, bet tiek uzskatīts, ka, visticamāk, neapdraud lidojuma drošību, AMC vai AMPV:
 - i) pirmās (1.) klases veselības apliecību pretendentu gadījumā – nosūta sertificēšanas iestādei lēmumu par pretendenta piemērotību, kā norādīts šajā apakšdaļā;

▼B

- ii) gadījumos, kad nosūtīšana sertificēšanas iestādei nav norādīta šajā apakšdaļā, novērtē, vai pretendents spēj droši pildīt savus pienākumus, ievērojot vienu vai vairākus ierobežojumus, kas apstiprināti veselības apliecībā, un izdod veselības apliecību ar ierobežojumu(-iem) pēc nepieciešamības;
- iii) otrās (2.) klases veselības apliecību gadījumā – novērtē, vai pretendents ir spējīgs droši pildīt savus pienākumus, ievērojot vienu vai vairākus ierobežojumus, kas apstiprināti veselības apliecībā, un izdod veselības apliecību ar ierobežojumu(-iem) pēc nepieciešamības, apspriežoties ar sertificēšanas iestādi;
- iv) AMC vai AMPV var atkārtoti apstiprināt vai atjaunot veselības apliecību ar tādu pašu ierobežojumu, nenosūtot pretendentu uz sertificēšanas iestādi.

b) *Ierobežojumi attiecībā uz LAPL veselības apliecībām*

- 1) Ja terapeits pēc pretendenta slimību vēstures pienācīgas apsvēršanas secina, ka pretendents pilnībā neatbilst medicīniskās piemērotības prasībām, terapeits nosūta pretendentu uz AMC vai pie AMPV, izņemot tos, kam ir nepieciešams ierobežojums saistībā tikai ar korektīvu lēcu lietošanu.
- 2) Ja pretendents uz LAPL veselības apliecību ir nosūtīts, AMC vai AMPV pienācīgi apsver MED.B.095, novērtē, vai pretendents spēj droši pildīt savus pienākumus, ievērojot vienu vai vairākus ierobežojumus, kas apstiprināti veselības apliecībā, un izdod veselības apliecību ar ierobežojumu(-iem) pēc nepieciešamības. AMC vai AMPV vienmēr apsver nepieciešamību piemērot pilotam ierobežojumu attiecībā uz pasažieru pārvadāšanu (operatīvs ierobežojums “derīgs tikai lidojumiem bez pasažieriem” – *OPL*).
- 3) Terapeits var atkārtoti apstiprināt vai atjaunot LAPL veselības apliecību ar tādu pašu ierobežojumu, nenosūtot pretendentu uz AMC vai pie AMPV.

c) Novērtējot, vai ierobežojums ir nepieciešams, īpaši apsver:

- 1) vai akreditētā medicīniskā slēdzienā norādīts, ka īpašos apstākļos pretendenta neatbilstība kādai prasībai – skaitliskai vai citādi – ir tāda, ka pieprasītās apliecības piešķirto tiesību izmantošana, visticamāk, neapdraudēs lidojuma drošību;
- 2) pretendenta spēju, prasmes un pieredzi saistībā ar veicamo darbību.

d) *Operatīvo ierobežojumu kodi*

- 1) Operatīvs daudzpilotu ierobežojums (OML – tikai 1. klasei)
 - ii) Ja CPL, ATPL vai MPL turētājs pilnībā neatbilst 1. klases veselības apliecības prasībām un ir nosūtīts uz sertificēšanas iestādi, tiks novērtēts, vai var izdot veselības apliecību ar *OML* “derīgs tikai kā otrais pilots vai kopā ar kvalificētu otro pilotu”. Šo novērtējumu veic sertificēšanas iestāde.
 - ii) Veselības apliecības ar *OML* turētājs veic lidojumus ar gaisa kuģi tikai lidojumos ar daudzpilotu apkalpi, kad otrs pilots ir pilnībā kvalificēts attiecīgā tipa gaisa kuģim, viņam nav piemēroti *OML* ierobežojumi un viņš nav sasniedzis 60 gadu vecumu.

▼ B

- iii) *OML* 1. klases veselības apliecībām piemēro un atceļ tikai sertificēšanas iestāde.
- 2) Operatīvs ierobežojums ar dublējošo pilotu (*OSL* – 2. klases un *LAPL* tiesības)
 - i) Tādas veselības apliecības turētājs, kurai ir *OSL* ierobežojums, veic lidojumus ar gaisa kuģi tikai tad, ja kuģī atrodas vēl viens pilots, kas ir kvalificēts kā gaisa kuģa kapteinis attiecīgās klases vai tipa gaisa kuģī, gaisa kuģis ir aprīkots ar dubulto vadību, un šis cits pilots ieņem vietu pie vadības ierīcēm.
 - ii) *OSL* 2. klases veselības apliecībām var piemērot vai atcelt *AMC* vai *AMPV*, apspriežoties ar sertificēšanas iestādi.
- 3) Operatīvs ierobežojums attiecībā uz pasažieriem (*OPL* – 2. klases un *LAPL* tiesības)
 - i) Veselības apliecības ar *OPL* ierobežojumu turētājs veic lidojumus ar gaisa kuģi tikai bez pasažieriem.
 - ii) *OPL* 2. klases veselības apliecībām var piemērot *AMC* vai *AMPV*, apspriežoties ar sertificēšanas iestādi.
 - iii) *OPL* ierobežojumu *LAPL* veselības apliecībai var noteikt *AMC* vai *AMPV*.
- e) Veselības apliecības turētājam var piemērot jebkuru citu ierobežojumu, ja tas ir nepieciešams, lai nodrošinātu lidojuma drošību.
- f) Jebkuru ierobežojumu, kas piemērots veselības apliecības turētājam, norāda attiecīgajā apliecībā.

2. IEDAĻA

Medicīniskās prasības attiecībā uz 1. un 2. klases veselības apliecībām**MED.B.005 Vispārīgās prasības**

- a) Veselības apliecības pretendentiem nedrīkst būt:
 - 1) iedzimtas vai iegūtas anomālijas;
 - 2) aktīvas, latentas, akūtas vai hroniskas slimības vai nespējas;
 - 3) brūces, ievainojums vai komplikācijas pēc operācijas;
 - 4) parakstītu vai neparakstītu terapeitisku, diagnostisku vai profilaktisku zāļu iedarbības vai blakusiedarbības,

kas radītu funkcionālas nespējas pakāpi, kura, visticamāk, traucētu ar piemērojamo apliecību piešķirto tiesību drošai izmantošanai vai varētu padarīt pretendentu pēkšņi nespējīgu droši izmantot ar apliecību piešķirtās tiesības.
- b) Gadījumos, kad lēmumu par 1. klases veselības apliecības pretendenta medicīnisko piemērotību nosūta uz sertificēšanas iestādi, šī iestāde var deleģēt *AMC* pieņemt attiecīgo lēmumu, izņemot gadījumus, kad veselības apliecībai ir nepieciešams piemērot *OML*.
- c) Gadījumos, kad lēmumu par 2. klases veselības apliecības pretendenta medicīnisko piemērotību nosūta uz sertificēšanas iestādi, šī iestāde var deleģēt *AMC* vai *AMPV* pieņemt attiecīgo lēmumu, izņemot gadījumus, kad veselības apliecībai ir nepieciešams piemērot *OSL* vai *OPL*.

▼B**MED.B.010 Sirds un asinsvadu sistēma**a) *Pārbaude*

- 1) Standarta 12 novadījumu elektrokardiogrammu (EKG) miera stāvoklī un ziņojumu sagatavo klīniskas indikācijas gadījumā un:
 - i) pirmās (1.) klases veselības apliecībai – pārbaudē veselības apliecības pirmreizējai izsniegšanai, tad reizi piecos gados līdz 30 gadu vecumam, reizi divos gados līdz 40 gadu vecumam, reizi gadā līdz 50 gadu vecumam un visās atkārtotas apstiprināšanas vai atjaunošanas pārbaudēs pēc tam;
 - ii) otrās (2.) klases medicīnas apliecībai – pirmajā pārbaudē pēc 40 gadu vecuma un tad reizi divos gados pēc 50 gadu vecuma.
- 2) Paplašināts sirds un asinsvadu (kardiovaskulārais) novērtējums ir nepieciešams, ja klīniski indicēts.
- 3) Pirmās (1.) klases veselības apliecībai – sirds un asinsvadu paplašinātu novērtējumu veic pirmajā atkārtotas apstiprināšanas vai atjaunošanas pārbaudē pēc 65 gadu vecuma un reizi četros gados pēc tam.
- 4) Pirmās (1.) klases medicīnas apliecībai – lipīdu līmeņa asins serumā, tostarp holesterīna līmeņa, novērtējums ir nepieciešams pārbaudē veselības apliecības pirmreizējai izsniegšanai un pirmajā pārbaudē pēc 40 gadu vecuma sasniegšanas.

b) *Sirds un asinsvadu sistēma – vispārīga informācija*

- 1) Pretendentiem nedrīkst būt kardiovaskulāri traucējumi, kas varētu traucēt piemērojamās(-o) apliecības(-u) piešķirto tiesību drošu izmantošanu.
- 2) Pirmās (1.) klases medicīnas apliecības pretendents ar kādu no šādiem stāvokļiem atzīst par nepiemērotiem:
 - i) kuriem ir torakālās vai virsnieru abdominālās aortas aneirisma, pirms vai pēc operācijas;
 - ii) kuriem ir kāda no sirds vārstuļu būtiska funkcionāla anomālija;
 - iii) kuriem ir veikta sirds vai sirds/plaušu transplantācija.
- 3) Pirmās (1.) klases veselības apliecību pretendents ar šādu stāvokļu reģistrētu vēsturi vai diagnozi nosūta uz sertificēšanas iestādi:
 - i) perifēra arteriāla slimība pirms vai pēc operācijas;
 - ii) abdominālās aortas aneirisma, pirms vai pēc operācijas;
 - iii) funkcionāli nebūtiskas sirds vārstuļu anomālijas;
 - iv) pēc sirds vārstuļa operācijas;
 - v) perikarda, miokarda vai endokarda anomālija;
 - vi) iedzimta sirds anomālija, pirms vai pēc korektīvas operācijas;
 - vii) atkārtota vazovagāla sinkope;
 - viii) arteriāla vai venoza tromboze;
 - ix) plaušu embolija;
 - x) kardiovaskulārās sistēmas stāvoklis, kam ir nepieciešama sistēmiska antikoagulantu terapija.

▼B

- 4) Otrās (2.) klases veselības apliecības pretendētus ar vienu no iepriekš 2) un 3) apakšpunktā norādīto veselības stāvokļu reģistrētu diagnozi novērtē kardiologs, pirms, apspriežoties ar sertificēšanas iestādi, var apsvērt atzīt pretendentu par piemērotu.

c) *Asinsspiediens*

- 1) Asinsspiedienu pieraksta katrā pārbaudē.
- 2) Pretendenta asinsspiedienam jābūt normas robežās.
- 3) Pretendentus uz 1. klases veselības apliecību:
 - i) ar simptomātisku hipotoniju; vai
 - ii) kuru asinsspiediens pārbaudē konsekventi pārsniedz 160 mmHg sistolisko un/vai 95 mmHg diastolisko, ar vai bez ārstēšanas, novērtē kā nepiemērotus.
- 4) Asinsspiediena kontrolei paredzētu zāļu lietošanas sākšanai ir nepieciešams veselības apliecības pagaidu apturēšanas periods, lai konstatētu būtiskas blakusiedarbības neesību.

d) *Vainagartēriju slimība*

- 1) Pirmās (1.) klases veselības apliecības pretendētus:
 - i) attiecībā uz kuriem pastāv aizdomas par miokarda išēmiju;
 - ii) ar asimptomātisku nenozīmīgu vainagartēriju slimību, kam nav nepieciešama pretstenokardijas ārstēšana, nosūta uz sertificēšanas iestādi, un viņi iziet kardioloģisko novērtējumu, lai izslēgtu miokarda išēmiju, pirms var apsvērt atzīt kandidātu par piemērotu.
- 2) Otrās (2.) klases veselības apliecības pretendenti ar kādu no 1) apakšpunktā aprakstītajiem veselības stāvokļiem iziet kardioloģisko novērtēšanu, pirms var apsvērt atzīt kandidātu par piemērotu.
- 3) Pretendentus ar jebkuru no šādiem veselības stāvokļiem atzīst par nepiemērotiem:
 - i) miokarda išēmija;
 - ii) simptomātiska vainagartēriju slimība;
 - iii) vainagartēriju slimības simptomi, ko kontrolē ar zālēm.
- 4) Pretendentus uz 1. klases veselības apliecības pirmreizēju izsniegšanu ar kādu no šādu veselības stāvokļu vēsturi vai diagnozi atzīst par nepiemērotiem:
 - i) miokarda išēmija;
 - ii) miokarda infarkts;
 - iii) vainagartēriju slimības revaskularizācija.
- 5) Otrās (2.) klases veselības apliecības pretendenti, kas ir asimptomātiski pēc miokarda infarkta vai operācijas sakarā ar vainagartēriju slimību, iziet apmierinošu kardioloģisko novērtējumu, pirms, apspriežoties ar sertificēšanas iestādi, var apsvērt atzīt kandidātu par piemērotu. Pretendentus uz 1. klases veselības apliecības atkārtotu apstiprināšanu nosūta uz sertificēšanas iestādi.

▼Be) *Ritma/vadītspējas traucējumi*

1) Pirmās (1.) klases veselības apliecības pretendētus nosūta uz sertificēšanas iestādi, ja viņiem ir sirds vadītspējas vai ritma būtisks traucējums, tostarp šāds:

i) sirds priekškambara ritma traucējums, tostarp neregulāra vai reģistrēta sinoatriālā disfunkcija, atriālā mirgošanas aritmija un/vai mirgošana un asimptomātiskas sinusa pauzes;

ii) pilnīga kreisā kambara atzaru bloķēšana;

iii) Mobitz 2. tipa atrioventrikulāra blokāde;

iv) plaša un/vai šaura kompleksa tahikardija;

v) ventrikulāra preeksitācija;

vi) asimptomātiska QT pagarināšanās;

vii) Brugada modelis elektrokardiogrāfijā.

2) Otrās (2.) klases veselības apliecības pretendenti ar kādu no 1) apakšpunktā sīki aprakstītajiem veselības stāvokļiem iziet apmierinošu kardioloģisko novērtējumu, pirms, apspriežoties ar sertificēšanas iestādi, var apsvērt atzīt pretendentu par piemērotu.

3) Pretendentus ar šādiem veselības stāvokļiem:

i) nepilnīga kambara atzaru blokāde;

ii) pilnīga labā kambara atzaru blokāde;

iii) stabila kreisās ass novirze;

iv) asimptomātiska sinusa bradikardija;

v) asimptomātiska sinusa tahikardija;

vi) asimptomātiski izolēti vienmērīgi supraventrikulāri vai ventrikulāri ektopiski kompleksi;

vii) pirmās pakāpes atrioventrikulārā blokāde;

viii) Mobitz 1. tipa atrioventrikulāra blokāde;

var atzīt par piemērotiem, ja nav citas anomālijas un ja kardioloģiskais novērtējums ir apmierinošs.

4) Pretendenti ar šādu vēsturi:

i) kuriem veikta ablācijas terapija;

ii) elektrokardiostimulatora implantācija;

iziet apmierinošu kardiovaskulāro novērtējumu, pirms var apsvērt to atzīšanu par piemērotiem. 1. klases veselības apliecību pretendētus nosūta uz sertificēšanas iestādi. 2. klases veselības apliecību pretendētus novērtē, apspriežoties ar sertificēšanas iestādi.

5) Pretendentus ar jebkuru no šādiem veselības stāvokļiem atzīst par nepiemērotiem:

i) simptomātiska sinoatriāla slimība;

ii) pilna atrioventrikulārā blokāde;

▼B

- iii) simptomātiska QT pagarināšanās;
- iv) automātiska implantējama defibrilācijas sistēma;
- v) ventrikulāras antitahikardijas elektrokardiostimulators.

MED.B.015 Elpošanas sistēma

- a) Pretendentus ar plaušu funkcijas būtisku pasliktināšanos atzīst par nepiemērotiem. Pretendentu atzīt par piemērotu var apsvērt, kad plaušu funkcija ir atjaunojusies un ir apmierinoša.
- b) Pirmās (1.) klases veselības apliecības pretendenti iziet plaušu darbības testus pirmreizējā pārbaudē un klīniskas indikācijas gadījumā.
- c) Otrās (2.) klases veselības apliecības pretendenti iziet plaušu darbības testus klīniskas indikācijas gadījumā.
- d) Pretendenti ar šādu vēsturi vai reģistrētu diagnozi:
 - 1) astma, kam nepieciešamas zāles;
 - 2) elpošanas sistēmas aktīva iekaisuma slimība;
 - 3) aktīva sarkoidoze;
 - 4) pneimotorakss;
 - 5) elpošanas apstāšanās sindroms miega laikā;
 - 6) krūškurvja nozīmīga operācija;
 - 7) pneimonektomija;

iziet elpošanas novērtējumu ar apmierinošu rezultātu, pirms var apsvērt atzīt kandidātu par piemērotu. Pretendenti ar 3) un 5) apakšpunktā aprakstīto veselības stāvokļu reģistrētu diagnozi iziet atbilstošu kardioloģisko novērtējumu, pirms var apsvērt atzīt kandidātu par piemērotu.

- e) Aviācijas medicīnas novērtējums:
 - 1) pirmās (1.) klases veselības apliecību pretendents ar kādu no iepriekš d) apakšpunktā minētajiem veselības stāvokļiem nosūta uz sertificēšanas iestādi;
 - 2) otrās (2.) klases veselības apliecību pretendents ar kādu no iepriekš d) apakšpunktā minētajiem veselības stāvokļiem novērtē, apspriežoties ar sertificēšanas iestādi.
- f) Pirmās (1.) klases veselības apliecību pretendents, kam ir veikta pilna pneimonektomija, atzīst par nepiemērotiem.

MED.B.020 Gremošanas sistēma

- a) Pretendenti nedrīkst būt kuņģa un zarnu trakta vai tā piedēkļu funkcionālas vai strukturālas slimības, kas varētu traucēt piemērojamās(-o) apliecības(-u) piešķirto tiesību drošu izmantošanu.
- b) Pretendentus ar slimības vai ķirurģiskas iejaukšanās komplikācijām jebkurā gremošanas trakta vai tā piedēkļu daļā, kas varētu radīt nespēju lidojuma laikā, jo īpaši ar jebkuru obstrukciju striktūras vai kompresijas dēļ, atzīst par nepiemērotiem.
- c) Pretendenti nedrīkst būt trūces, kas varētu radīt darbnespējas simptomus.

▼B

d) Pretendentus, kam ir kuņģa un zarnu sistēmas traucējumi, tostarp:

- 1) atkārtots dispeptisks traucējums, kam nepieciešamas zāles;
- 2) pankreatīts;
- 3) simptomātiski žultsakmeņi;
- 4) hroniskas zarnu iekaisuma slimības reģistrēta diagnoze vai vēsture;
- 5) pēc gremošanas trakta vai tā piedēkļu ķirurģiskas operācijas, tostarp operācijas, kas ietver kāda no šo orgānu pilnīgu vai daļēju izgriešanu vai novirzīšanu;

atzīst par nepiemērotiem. Atzīt pretendentu par piemērotu var apsvērt pēc sekmīgas ārstēšanas vai pilnīgas atveseļošanās pēc operācijas un atkarībā no apmierinoša gastroenteroloģiska novērtējuma.

e) Aviācijas medicīnas novērtējums:

- 1) pirmās (1.) klases veselības apliecības pretendents ar 2), 4) un 5) apakšpunktā norādīto veselības stāvokļu diagnozi nosūta uz sertificēšanas iestādi;
- 2) otrās (2.) klases veselības apliecību pretendentu ar pankreatītu piemērotību izvērtē, apspriežoties ar sertificēšanas iestādi.

MED.B.025 Vielmaiņas un endokrīnā sistēma

a) Pretendenti nedrīkst būt funkcionāls vai strukturāls metabolisks, uztura vai endokrīns traucējums, kas varētu traucēt piemērojamās(-o) apliecības(-u) tiesību drošu izmantošanu.

b) Pretendentus ar metabolisku, uztura vai endokrīnu disfunkciju var atzīt par piemērotiem, ja pierāda to veselības stāvokļa stabilitāti un ja aviācijas medicīnas novērtējums ir apmierinošs.

c) *Cukura diabēts*

- 1) Pretendentus ar cukura diabētu, kuriem ir nepieciešams insulīns, atzīst par nepiemērotiem.
- 2) Pretendentus ar cukura diabētu, kuriem nav nepieciešams insulīns, atzīst par nepiemērotiem, ja vien nevar pierādīt, ka cukura līmeni asinīs ir iespējams kontrolēt.

d) Aviācijas medicīnas novērtējums:

- 1) pirmās (1.) klases veselības apliecību pretendents, kuriem ir nepieciešamas zāles, izņemot insulīnu, cukura līmeņa kontrolei asinīs, nosūta uz sertificēšanas iestādi;
- 2) otrās (2.) klases veselības apliecību pretendents, kuriem ir nepieciešamas zāles, izņemot insulīnu, cukura līmeņa kontrolei asinīs, piemērotību nosaka, apspriežoties ar sertificēšanas iestādi.

MED.B.030 Hematoloģija

a) Pretendenti nedrīkst būt hematoloģiskas slimības, kas varētu traucēt piemērojamās(-o) apliecības(-u) piešķirto tiesību drošu izmantošanu.

b) Pirmās (1.) klases veselības apliecībai – hemoglobīnu pārbauda katrā pārbaudē, ko veic veselības apliecības izsniegšanas nolūkā.

c) Pretendentus ar hematoloģisku stāvokli, piemēram:

- 1) recēšanas, hemorāģisku vai trombotisku traucējumu;

▼B

2) hronisku leukēmiju;

var atzīt par piemērotiem atkarībā no apmierinoša aviācijas medicīnas novērtējuma.

d) Aviācijas medicīnas novērtējums:

1) pirmās (1.) klases veselības apliecības pretendētus ar vienu no iepriekš c) apakšpunktā norādītajiem veselības stāvokļiem nosūta uz sertificēšanas iestādi;

2) otrās (2.) klases veselības apliecības pretendentu ar vienu no iepriekš c) apakšpunktā norādītajiem veselības stāvokļiem piemērotību nosaka, apspriežoties ar sertificēšanas iestādi.

e) Pirmās (1.) klases veselības apliecības pretendētus ar vienu no turpmāk norādītajiem hematoloģiskajiem stāvokļiem nosūta uz sertificēšanas iestādi:

1) anormāls hemoglobīns, tostarp, bet ne tikai mazasinība, policitēmija vai hemoglobīnopātija;

2) būtisks limfātisks palielinājums;

3) liesas palielinājums.

MED.B.035 Ģenitālā-urīnizvadsistēma

a) Pretendenti nedrīkst būt nieru vai ģenitālās-urīnizvadsistēmas vai tās piedēkļu funkcionālas vai strukturālas slimības, kas varētu traucēt piemērojamās(-o) apliecības(-u) piešķirto tiesību drošu izmantošanu.

b) Urīna analīze ir katras aviācijas medicīnas pārbaudes daļa. Urīnā nedrīkst būt anomāla elementa, kas tiek uzskatīts par patoloģiskas nozīmes elementu.

c) Pretendentus, kam ir nieru vai urīnizvadtrakta slimības vai ķirurģisku procedūru komplikācijas, kas varētu radīt nespēju, jo īpaši ar jebkādu obstrukciju striktūras vai kompresijas dēļ, atzīst par nepiemērotiem.

d) Pretendentus, kuriem ir šāds ģenitālās-urīnizvadsistēmas traucējums:

1) nieru slimība;

2) viens vai vairāki nierakmeņi vai nieru kolikas vēsture;

var atzīt par piemērotiem atkarībā no apmierinoša nieru/uroloģiskā novērtējuma.

e) Pretendentus, kam ir veikta liela ķirurģiska operācija urīnizvadsistēmā ar tās orgānu pilnīgu vai daļēju izgriešanu vai novirzīšanu, novērtē kā nepiemērotus un atkārtoti novērtē pēc pilnīgas atveseļošanās, pirms var apsvērt piemērotības novērtējumu. Pirmās (1.) klases veselības apliecību pretendētus nosūta uz sertificēšanas iestādi atkārtotam novērtējumam.

MED.B.040 Infekcijas slimība

a) Pretendenti nedrīkst būt tādas infekcijas slimības reģistrēta vēsture vai klīniska diagnoze, kas varētu traucēt piemērojamās apliecības piešķirto tiesību drošu izmantošanu.

b) Pretendentus, kas ir HIV pozitīvi, var atzīt par piemērotiem atkarībā no apmierinoša aviācijas medicīnas novērtējuma. Pirmās (1.) klases veselības apliecību pretendētus nosūta uz sertificēšanas iestādi.

▼ B**MED.B.045 Dzemdniecība un ginekoloģija**

- a) Pretendenti nedrīkst būt dzemdniecības vai ginekoloģijas funkcionāls vai strukturāls stāvoklis, kas varētu traucēt piemērojamās(-o) apliecības(-u) piešķirto tiesību drošu izmantošanu.
- b) Pretendentus, kam ir veikta liela ginekoloģiska operācija, atzīst par nepiemērotiem, līdz viņi ir pilnīgi atveseļojušies.
- c) *Grūtniecība*
 - 1) Grūtniecības gadījumā, ja AMC vai AMPV uzskata, ka apliecības turētāja ir piemērota savu tiesību izmantošanai, AMC/AMPV ierobežo veselības apliecības derīguma termiņu līdz grūtniecības 26. nedēļas beigām. Pēc šā brīža sertifikāta darbību aptur. Apturēšanu atceļ pēc pilnīgas atkopšanās pēc grūtniecības beigām.
 - 2) Pirmās (1.) klases veselības apliecību turētājas izmanto savas apliecības piešķirtās tiesības tikai ar *OML* līdz grūtniecības 26. nedēļai. Neatkarīgi no MED.B.001 šajā gadījumā AMC vai AMPV var noteikt *OML* un atcelt *OML*.

MED.B.050 Balsta un kustību aparāts

- a) Pretendenti nedrīkst būt kaulu, locītavu, muskuļu vai cīpslu iedzimtas vai iegūtas anomālijas, kas varētu traucēt piemērojamās(-o) apliecības(-u) piešķirto tiesību drošu izmantošanu.
- b) Pretendentam ir nepieciešams pietiekams garums sēdus stāvoklī, roku un kāju garums un muskuļu spēks piemērojamās(-o) apliecības(-u) piešķirto tiesību drošai izmantošanai.
- c) Pretendentam ir nepieciešams balstu un kustību aparāta apmierinošs funkcionāls izmantojums, lai nodrošinātu piemērojamās(-o) apliecības(-u) piešķirto tiesību drošu izmantošanu. Pretendentu piemēroftību novērtē, apspriežoties ar sertificēšanas iestādi.

MED.B.055 Psihiatrija

- a) Pretendenti nedrīkst būt akūtas vai hroniskas, iedzimtas vai iegūtas psihiatriskas slimības vai nespējas reģistrēta vēsture vai klīniska diagnoze, kas varētu traucēt piemērojamās(-o) apliecības(-u) piešķirto tiesību drošu izmantošanu.
- b) Pretendentus, kam ir garīgs vai uzvedības traucējums sakarā ar alkoholu vai psihotropo vielu citu izmantošanu vai pārmērīgu lietošanu, atzīst par nepiemērotiem, kamēr viņi nav atveseļojušies un atbrīvojušies no vielu izmantošanas, un atkarībā no apmierinoša psihiatriskā novērtējuma pēc sekmīgas ārstēšanas. Pirmās (1.) klases veselības apliecību pretendentus nosūta uz sertificēšanas iestādi. Otrās (2.) klases pretendentu piemēroftību nosaka, apspriežoties ar sertificēšanas iestādi.
- c) Pretendenti, kam ir šāds psihiatrisks stāvoklis:
 - 1) garastāvokļa traucējums;
 - 2) neirotisks traucējums;
 - 3) personības traucējums;
 - 4) garīgs vai uzvedības traucējums;
 iziet apmierinošu psihiatrisku novērtējumu, pirms var veikt novērtējumu par kandidātu piemēroftību.
- d) Pretendentus ar apzināta paškaitējuma vienas vai atkārtotu darbību vēsturi novērtē kā nepiemērotus. Pretendenti iziet apmierinošu psihiatrisku novērtējumu, pirms var apsvērt piemēroftības novērtējumu.

▼ B

e) Aviācijas medicīnas novērtējums:

- 1) pretendētus uz 1. klases veselības apliecību ar vienu no iepriekš b), c) vai d) apakšpunktā norādītajiem veselības stāvokļiem nosūta uz sertificēšanas iestādi;
- 2) otrās (2.) klases veselības apliecības pretendentu ar vienu no iepriekš b), c) vai d) apakšpunktā norādītajiem veselības stāvokļiem piemērotību novērtē, apspriežoties ar sertificēšanas iestādi.

f) Pretendentus ar šizofrēnijas, šizofrēnijai līdzīga vai mānijas traucējuma reģistrētu vēsturi vai klīnisku diagnozi atzīst par nepiemērotiem.

MED.B.060 Psihologija

- a) Pretendenti nedrīkst būt noteikti reģistrēti psiholoģiski trūkumi, kas varētu traucēt piemērojamās(-o) apliecības(-u) piešķirto tiesību drošu izmantošanu.
- b) Psiholoģisku novērtējumu var pieprasīt papildus speciālista veiktai psihiatriskai vai neiroloģiskai pārbaudei vai tās ietvaros.

MED.B.065 Neiroloģija

a) Pretendenti nedrīkst būt tāda neiroloģiska stāvokļa reģistrēta slimības vēsture vai klīniska diagnoze, kas varētu traucēt piemērojamās(-o) apliecības(-u) piešķirto tiesību drošu izmantošanu.

b) Pretendenti ar šādu reģistrētu vēsturi vai klīnisku diagnozi:

- 1) epilepsija;
- 2) samaņas nenoteikta cēloņa traucējuma atkārtotas epizodes;

atzīst par nepiemērotiem.

c) Pretendenti ar šādu reģistrētu vēsturi vai klīnisku diagnozi:

- 1) epilepsija, kas nav atkārtojusies pēc 5 gadu vecuma;
- 2) epilepsija, kas nav atkārtojusies un nav ārstēta vairāk nekā desmit gadus;
- 3) epilepsijas veida EEG anomālijas un būtiska aizture;
- 4) nervu sistēmas progresējoša vai neprogresējoša slimība;
- 5) samaņas nenoteikta cēloņa traucējuma viena epizode;
- 6) samaņas zudums pēc galvas traumas;
- 7) caurbjoša smadzeņu trauma;
- 8) muguras vai perifēriālo nervu trauma;

iziet papildu novērtējumu, pirms var apsvērt piemērotības novērtējumu. Pirmās (1.) klases veselības apliecību pretendētus nosūta uz sertificēšanas iestādi. Otrās (2.) klases pretendentu piemērotību nosaka, apspriežoties ar sertificēšanas iestādi.

MED.B.070 Redzes sistēma

a) Pretendenti nedrīkst būt acu vai to piedēkļu vai jebkura aktīva patoloģiska stāvokļa iedzimtas vai iegūtas, akūtas vai hroniskas anomālijas vai acu ķirurģijas vai traumas komplikācijas, kas varētu traucēt piemērojamās(-o) apliecības(-u) piešķirto tiesību drošu izmantošanu.

▼ Bb) *Pārbaude*

1) Pirmās (1.) klases veselības apliecībai:

- i) visaptveroša acu pārbaude ir pirmreizējās pārbaudes daļa, un to veic periodiski atkarībā no refrakcijas un acs funkcionālās darbības; un
- ii) kārtējā acu pārbaude ir visu atkārtotas apstiprināšanas un atjaunošanas pārbaūžu daļa.

2) Otrās (2.) klases veselības apliecībai:

- i) kārtējā acu pārbaude ir pirmreizējās un visu atkārtotas apstiprināšanas un atjaunošanas pārbaūžu daļa; un
- ii) visaptverošu acu pārbaudi veic, kad klīniski indicēts.

c) Redzes asums tālumā ar vai bez korekcijas ir:

- 1) pirmās (1.) klases veselības apliecību gadījumā – 6/9 (0,7) vai labāks katrā acī atsevišķi un redzes asums ar abām acīm ir 6/6 (1,0) vai labāks;
 - 2) otrās (2.) klases veselības apliecību gadījumā – 6/12 (0,5) vai labāks katrā acī atsevišķi un redzes asums ar abām acīm ir 6/9 (0,7) vai labāks. Pretendentu, kam ir standartam neatbilstoša redze vienā acī, var atzīt par piemērotu, apspriežoties ar sertificēšanas iestādi atkarībā no optiķa apmierinoša novērtējuma;
 - 3) tos pretendētus uz pirmreizējo 1. klases veselības apliecību, kam ir standartam neatbilstoša redze vienā acī, atzīst par nepiemērotiem. Atkārtotas apstiprināšanas gadījumā pretendētus, kam ir iegūta standartam neatbilstoša redze vienā acī, nosūta uz sertificēšanas iestādi un var atzīt par piemērotiem, ja tas, visticamāk, netraucē apliecības drošu izmantošanu.
- d) Pretendentam jāspēj nolasīt N5 tabula (vai līdzvērtīga) 30-50 cm attālumā un N14 tabula (vai līdzvērtīga) 100 cm attālumā, ar korekciju, ja tā ir parakstīta.
- e) Pretendentiem uz 1. klases veselības apliecību ir nepieciešami normāli redzes lauki un normāla binokulārā funkcija.
- f) Pretendentus, kam ir veikta acu operācija, var atzīt par piemērotiem atkarībā no optiķa apmierinoša novērtējuma.
- g) Pretendentus, kam ir keratokonusa klīniska diagnoze, var novērtēt kā piemērotus atkarībā no oftalmologa apmierinoša novērtējuma. Pirmās (1.) klases veselības apliecību pretendētus nosūta uz sertificēšanas iestādi.
- h) Pretendentus, kam ir:
- 1) astigmātisms;
 - 2) anisotropija;
- var atzīt par piemērotiem atkarībā no optiķa apmierinoša novērtējuma.
- i) Pretendentus, kam ir redzes dubultošanās, atzīst par piemērotiem.
- j) Brilles un kontaktlēcas. Ja apmierinoša redzes funkcija tiek panākta tikai, izmantojot korekciju:
- 1) i) tālredzības gadījumā lieto brilles vai kontaktlēcas, izmantojot piemērojamās(-o) apliecības(-u) piešķirtās tiesības;

▼B

- ii) tuvredzības gadījumā tuvredzībai paredzētu briļļu pāri tur pieejamu apliecības piešķirto tiesību izmantošanas laikā;
- 2) līdzīgi koriģējošu briļļu rezerves pārim jābūt viegli pieejamam tūlītējai lietošanai, izmantojot piemērojamās(-o) apliecības(-u) piešķirtās tiesības;
- 3) korekcijai jānodrošina optimāla redzes funkcija, jābūt labi panesamai un piemērotai aviācijas nolūkā;
- 4) ja lieto kontaktlēcas, tām jābūt tālredzībai, monofokālām, netonētām un labi panesamām;
- 5) pretendenti, kam ir liela refraktīva kļūda, lieto kontaktlēcas vai augsta indeksa brilles;
- 6) nedrīkst lietot vairāk kā vienu pāri briļļu redzes prasību apmierināšanai;
- 7) nedrīkst lietot ortokeratoloģijas lēcas.

MED.B.075 Krāsu redze

- a) Pretendentiem ir jāpierāda spēja viegli uztvert krāsas, kas ir nepieciešamas pienākumu drošai izpildei.
- b) *Pārbaude*
 - 1) Pretendenti nokārto Išihara testu veselības apliecības pirmreizējai izsniegšanai.
 - 2) Pretendenti, kas nenokārto Išihara testu, iziet papildu krāsu uztveres testēšanu, lai noteiktu, vai viņi ir krāsu droši.
- c) pirmās (1.) klases veselības apliecību gadījumā pretendentiem ir jābūt normālai krāsu uztverei vai jābūt krāsu drošiem. Pretendentus, kas nenokārto papildu krāsu uztveres testēšanu, atzīst par nepiemērotiem. Pirmās (1.) klases veselības apliecību pretendētus nosūta uz sertificēšanas iestādi.
- d) otrās (2.) klases veselības apliecību gadījumā, ja pretendentam nav apmierinošas krāsu uztveres, viņa lidošanas tiesības aprobežojas tikai ar lidojumiem dienas laikā.

MED.B.080 Otorinolaringoloģija

- a) Pretendentiem nedrīkst būt ausu, deguna, sinusu vai kakla, tostarp mutes dobuma, zobu un balsenes, funkcijas iedzīmtas vai iegūtas, akūtas vai hroniskas anomālijas vai aktīvs patoloģisks stāvoklis, vai ķirurģijas vai traumas komplikācijas, kas varētu traucēt piemērojamās(-o) apliecības(-u) piešķirto tiesību drošu izmantošanu.
- b) Dzirdi jābūt apmierinošai piemērojamās(-o) apliecības(-u) piešķirto tiesību drošai izmantošanai.
- c) *Pārbaude*
 - 1) Dzirdi pārbauda visās pārbaudēs.
 - i) Pirmās (1.) klases veselības apliecību un otrās (2.) klases veselības apliecību gadījumā, kad apliecībai jāpievieno instrumentu lidojumu kvalifikācija, dzirdi testē ar tūrā toņa audiometriju pirmreizējā pārbaudē un turpmākajās atkārtotās apstiprināšanas vai atjaunošanas pārbaudēs reizi piecos gados līdz 40 gadu vecumam un reizi divos gados pēc tam.

▼ B

- ii) Pārbaudot ar tīrā toņa audiometru, pirmreizējiem pretendentiem nedrīkst būt dzirdes zudums, kas pārsniedz 35 dB jebkurā no 500, 1 000 vai 2 000 Hz frekvencēm vai pārsniedz 50 dB 3 000 Hz frekvencē katrā ausī atsevišķi. Pretendenti uz atkārtotu apstiprināšanu vai atjaunošanu, kuriem ir lielāks dzirdes zudums, pierāda apmierinošu funkcionālu dzirdes spēju.
 - iii) Pretendenti ar hipoakūziju pierāda apmierinošu funkcionālu dzirdes spēju.
- 2) Visaptverošu ausu, deguna un kakla pārbaudi veic 1. klases veselības apliecības pirmreizējai izdošanai un periodiski pēc tam, kad klīniski indīcēts.
- d) Pirmās (1.) klases veselības apliecības pretendenti, kuriem ir:
- 1) iekšējās auss vai vidusauss akūts vai hronisks aktīvs patoloģisks process;
 - 2) bungādiņas(-u) neizārstēta perforācija vai disfunkcija;
 - 3) vestibulārās funkcijas traucējums;
 - 4) deguna kanālu būtisks ierobežojums;
 - 5) sinusa disfunkcija;
 - 6) mutes dobuma vai augšējo elpošanas ceļu būtisks izkropļojums vai būtiska akūta vai hroniska infekcija;
 - 7) runas vai balss būtisks traucējums;
- iziet papildu medicīnisko pārbaudi un novērtējumu, lai noteiktu, ka stāvoklis netraucē apliecības piešķirto tiesību drošu izmantošanu.
- e) Aviācijas medicīnas novērtējums:
- 1) pretendents uz 1. klases veselības apliecību, kuriem ir vestibulārās funkcijas traucējums, nosūta uz sertificēšanas iestādi;
 - 2) otrās (2.) klases pretendentu, kam ir vestibulārās funkcijas traucējums, piemērotību nosaka, apspriežoties ar sertificēšanas iestādi.

MED.B.085 Dermatoloģija

Pretendenti nav reģistrēta dermatoloģiska stāvokļa, kas varētu traucēt piemērojamās(-o) apliecības(-u) piešķirto tiesību drošu izmantošanu.

MED.B.090 Onkoloģija

- a) Pretendenti nedrīkst būt reģistrētas primāras vai sekundāras ļaundabīgas slimības, kas varētu traucēt piemērojamās(-o) apliecības(-u) piešķirto tiesību drošu izmantošanu.
- b) Pēc ļaundabīgas slimības ārstēšanas pretendenti iziet apmierinošu onkoloģisko novērtējumu, pirms var veikt piemērotības novērtējumu. Pirmās (1.) klases veselības apliecības pretendents nosūta uz sertificēšanas iestādi. Otrās (2.) klases pretendentu piemērotību nosaka, apspriežoties ar sertificēšanas iestādi.
- c) Pretendentus ar smadzeņu ļaundabīga audzēja reģistrētu vēsturi vai klīnisku diagnozi atzīst par nepiemērotiem.

▼B

3. IEDAĻA

*Īpašas prasības LAPL veselības apliecībām***MED.B.095 LAPL veselības apliecības pretendentu medicīniskā pārbaude un/vai novērtējums**

- a) LAPL veselības apliecības pretendentu novērtē, pamatojoties uz aviācijas medicīnas paraugpraksi.
- b) Īpašu uzmanību pievērš pretendenta pilnai slimību vēsturei.
- c) Veicot pirmreizējo novērtējumu, visus turpmākos novērtējumus pēc tam, kad pretendents sasniedzis 50 gadu vecumu, kā arī veicot novērtējumus gadījumos, kad medicīniskās pārbaudes veicējam nav pieejama pretendenta slimību vēsture, novērtējumā iekļauj vismaz turpmāko:
 - 1) klīnisku pārbaudi;
 - 2) asinsspiedienu;
 - 3) urīna analīzi;
 - 4) redzi;
 - 5) dzirdes spēju.
- d) Pēc pirmreizējā novērtējuma visos turpmākos novērtējumos līdz 50 gadu vecumam iekļauj turpmāko:
 - 1) LAPL turētāja slimību vēstures novērtējumu; un
 - 2) šā punkta c) apakšpunkta minētos elementus, ja tos uzskata par nepieciešamiem AMC, AMPV vai terapeits saskaņā ar aviācijas medicīnas paraugpraksi.

C APAKŠDAĻA

PRASĪBAS ATTIECĪBĀ UZ SALONA APKALPES MEDICĪNISKO PIEMĒROTĪBUI

1. IEDAĻA

*Vispārīgās prasības***MED.C.001 Vispārīgās prasības**

Salona apkalpes locekļi veic uzdevumus un pienākumus, ko pieprasa aviācijas drošības noteikumi, gaisa kuģī tikai tad, ja viņi atbilst šīs daļas piemērojamajām prasībām.

MED.C.005 Aviācijas medicīnas novērtējumi

- a) Salona apkalpes locekļi iziet aviācijas medicīnas novērtējumus, lai pārbaudītu, ka viņiem nav psihiskas vai garīgas slimības, kas varētu novest pie darbnespējas vai nespējas pildīt uzticētos ar drošību saistītos uzdevumus un pienākumus.
- b) Katrs salona apkalpes loceklis iziet aviācijas medicīnas novērtējumu pirms pienākumu pirmās uzticēšanas gaisa kuģī un pēc tam ne vairāk kā 60 mēnešu intervālos.
- c) Aviācijas medicīnas novērtējumus veic AMPV, AMC vai arodveselības ārsts, ja ievērotas MED.D.040 prasības.

2. IEDAĻA

*Prasības attiecībā uz salona apkalpes aviācijas medicīnas novērtējumu***MED.C.020 Vispārīgās prasības**

Salona apkalpes locekļiem nedrīkst būt:

- a) iedzītas vai iegūtas anomālijas;

▼B

- b) aktīvas, latentas, akūtas vai hroniskas slimības vai nespējas;
- c) brūces, ievainojums vai komplikācijas pēc operācijas; un
- d) lietoto parakstīto vai neparakstīto terapeitisko, diagnostisko vai preventīvo zāļu iedarbības vai blakusiedarbības, kas radītu funkcionālas nespējas pakāpi, kura varētu radīt darbnespēju vai nespēju pildīt drošības uzdevumus un pienākumus.

MED.C.025 Aviācijas medicīnas novērtējumu saturs

- a) Pirmreizējais aviācijas medicīnas novērtējums ietver vismaz:
 - 1) pretendenta–salona apkalpes locekļa slimību vēstures novērtējumu; un
 - 2) klīnisku izmeklējumu attiecībā uz:
 - i) sirds-asinsvadu sistēmu;
 - ii) elpošanas sistēmu;
 - iii) muskuļu-skeleta sistēmu;
 - iv) otorinolaringologiju;
 - v) redzes sistēmu; un
 - vi) krāsu redzi.
- b) Katrā turpmākā aviācijas medicīnas atkārtota novērtējumā ietver:
 - 1) salona apkalpes locekļa slimību vēstures novērtējumu;
 - 2) klīnisku izmeklējumu, ja to uzskata par nepieciešamu saskaņā ar aviācijas medicīnas paraugpraksi.
- c) a) un b) punkta nolūkā jebkuru šaubu gadījumā vai, ja klīniski indicēts, salona apkalpes locekļa aviācijas medicīnas novērtējumā ietver arī jebkuru papildu medicīnisku pārbaudi, testu vai izmeklējumu, ko AMPV, AMC vai arodveselības ārsts uzskata par nepieciešamu.

3. IEDAĻA***Papildu prasības salona apkalpes atestācijas pretendentiem vai turētājiem*****MED.C.030 Salona apkalpes medicīniskais ziņojums**

- a) Pēc katra aviācijas medicīnas novērtējuma pabeigšanas salona apkalpes atestācijas pretendenti un turētāji:
 - 1) saņem salona apkalpes medicīnisko ziņojumu no AMPV, AMC vai arodveselības ārsta; un
 - 2) sniedz saistīto informāciju vai salona apkalpes medicīniskā ziņojuma kopiju ekspluatantam(-iem), kas izmanto viņu pakalpojumus.
- b) *Salona apkalpes medicīniskais ziņojums*

Salona apkalpes medicīniskajā ziņojumā norāda aviācijas medicīnas novērtējuma datumu, to, vai salona apkalpes loceklis ir atzīts par piemērotu vai nepiemērotu, nākamā nepieciešamā aviācijas medicīnas novērtējuma datumu un attiecīgā gadījumā ierobežojumu(-s). Uz jebkuriem citiem elementiem attiecas medicīniskā konfidencialitāte saskaņā ar MED.A.015.

▼B**MED.C.035 Ierobežojumi**

- a) Ja salona apkalpes atestācijas turētāji pilnībā neatbilst 2. iedaļā noteiktajām medicīniskajām prasībām, AMPV, AMC vai arodveselības ārsts apsver, vai viņi var būt spējīgi droši pildīt salona apkalpes pienākumus, ja atbilst vienam vai vairākiem ierobežojumiem.
- b) Ierobežojumu(-s) to privilēģiju izmantošanā, ko piešķir salona apkalpes atestācija, norāda salona apkalpes medicīniskajā ziņojumā un atceļ tikai AMPV, AMC vai arodveselības ārsts, apspriežoties ar AMPV.

D APAKŠDAĻA**AVIĀCIJAS MEDICĪNAS PĀRBAUŽU VEICĒJI (AMPV), TERAPEITI, ARODVESELĪBAS ĀRSTI****1. IEDAĻA*****Aviācijas medicīnas pārbaužu veicēji*****MED.D.001 Tiesības**

- a) AMPV privilēģijas ir izsniegt, atkārtoti apstiprināt un atjaunot 2. klases veselības apliecības un LAPL veselības apliecības un veikt attiecīgās medicīniskās pārbaudes un novērtējumus.
- b) AMPV sertifikāta turētāji var pietiekties uz savu tiesību paplašināšanu, lai iekļautu medicīniskās pārbaudes 1. klases veselības apliecību atkārtotai apstiprināšanai un atjaunošanai, ja viņi atbilst MED.D.015 prasībām.
- c) AMPV tiesību darbības jomu un jebkuru tā stāvokli nosaka sertifikātā.
- d) Sertifikāta turētāji kā AMPV neveic aviācijas medicīnas pārbaudes un novērtējumus citā dalībvalstī, izņemot dalībvalsti, kas izsniedza viņu sertifikātu kā AMPV, ja vien:
 - 1) uzņēmēja dalībvalsts viņiem nav piešķirusi piekļuvi to profesionālās darbības kā specializēta ārsta veikšanai;
 - 2) viņi nav informējuši uzņēmējas dalībvalsts kompetento iestādi par savu nodomu veikt aviācijas medicīnas pārbaudes un novērtējumus un izdot veselības apliecības to tiesību kā AMPV darbības jomas ietvaros; un
 - 3) viņi nav saņēmuši instruktažu no uzņēmējas dalībvalsts kompetentās iestādes.

MED.D.005 Pieteikumi

- a) Pieteikumu uz sertifikātu kā AMPV iesniedz formā un veidā, ko noteikusi kompetentā iestāde.
- b) Pretendenti uz AMPV sertifikātu sniedz kompetentajai iestādei:
 - 1) personas datus un profesionālo adresi;
 - 2) dokumentāciju, kas pierāda, ka viņi atbilst MED.D.010 prasībām, tostarp sertifikātu par mācību kursu aviācijas medicīnā pabeigšanu atbilstīgi tiesībām, uz ko viņi piesakās;
 - 3) rakstisku deklarāciju, ka AMPV izsniegs veselības apliecības, pamatojoties uz šajā daļā izklāstītajām prasībām.
- c) Ja AMPV veic aviācijas medicīnas pārbaudes vairāk nekā vienā prakses vietā, viņi sniedz kompetentajai iestādei attiecīgo informāciju par visām prakses atrašanās vietām.

▼ B**MED.D.010 Prasības AMPV sertifikāta izdošanai**

Pretendenti uz AMPV sertifikātu ar privilēģijām 2. klases veselības apliecību pirmreizējai izsniegšanai, atkārtotai apstiprināšanai un atjaunošanai:

- a) ir pilnībā kvalificēti un sertificēti medicīnas praktizēšanai, un tiem ir speciālista apmācības pabeigšanas sertifikāts;
- b) ir izgājuši pamata mācību kursu aviācijas medicīnā;
- c) pierāda kompetentajai iestādei, ka viņiem:
 - 1) ir atbilstošas telpas, procedūras, dokumentācija un funkcionējošas iekārtas, kas ir piemērotas aviācijas medicīnas pārbaudēm; un
 - 2) ir nepieciešamās procedūras un apstākļi, lai nodrošinātu medicīnisko konfidencialitāti.

MED.D.015 Prasības tiesību paplašināšanai

Pretendenti uz AMPV sertifikātu, kas paplašina viņu tiesības izsniegt, atkārtoti apstiprināt un atjaunot 1. klases veselības apliecības, ir derīgs sertifikāts kā AMPV un viņi ir:

- a) veikuši vismaz 30 pārbaudes 2. klases veselības apliecību izsniegšanai, atkārtotai apstiprināšanai vai atjaunošanai ne vairāk kā piecu gadu laikā pirms pieteikuma;
- b) izgājuši progresīvus mācību kursus aviācijas medicīnā; un
- c) izgājuši praktisku apmācību AMV vai sertificēšanas iestādes uzraudzībā.

MED.D.020 Mācību kursi aviācijas medicīnā

- a) Mācību kursus aviācijas medicīnā apstiprina tās dalībvalsts kompetentā iestāde, kurā organizācijai, kas tos organizē, ir galvenā darbības vieta. Organizācija, kas organizē kursus, pierāda, ka kursu mācību programma ir atbilstoša un ka personām, kas atbildīgas par apmācības organizēšanu, ir atbilstošas zināšanas un pieredze.
- b) Izņemot kvalifikācijas celšanas apmācības gadījumā, kursu noslēgumā ir rakstisks eksāmens kursu saturā iekļautos priekšmetos.
- c) Organizācija, kas organizē kursus, izsniedz kursu pabeigšanas sertifikātu pretendentiem, kad viņi ir nokārtojuši eksāmenu.

MED.D.025 AMPV sertifikāta izmaiņas

- a) AMPV paziņo kompetentajai iestādei par šādām izmaiņām, kas varētu ietekmēt viņu sertifikātu:
 - 1) medicīnas regulācijas iestāde ir sākusi disciplināro procedūru vai izmeklēšanu pret AMPV;
 - 2) ir mainījušies nosacījumi, ar kādiem sertifikāts tika piešķirts, tostarp pieteikumā sniegto apgalvojumu saturs;
 - 3) vairs nav izpildītas prasības izdošanai;
 - 4) ir mainījušies aviācijas medicīnas pārbaudžu veicēja prakses atrašanās vieta(s) vai korespondences adrese.
- b) Ja kompetentajai iestādei attiecīgā informācija nav paziņota, apliecības piešķirtās tiesības aptur vai atsauc, pamatojoties uz tās kompetentās iestādes lēmumu, kas apliecību aptur vai atsauc.

▼B**MED.D.030 AMPV sertifikātu derīgums**

AMPV sertifikāts tiek izdots uz laikposmu, kas nepārsniedz trīs gadus. To atkārtoti apstiprina, ja turētājs:

- a) joprojām atbilst vispārīgajiem nosacījumiem, kas ir nepieciešami medicīnas praksei un reģistrācijas saglabāšanai kā ārstam saskaņā ar valsts tiesību aktiem;
- b) iziet kvalifikācijas celšanas apmācību aviācijas medicīnā pēdējo trīs gadu laikā;
- c) ir veicis vismaz 10 aviācijas medicīnas pārbaudes katru gadu;
- d) joprojām atbilst sertifikāta saņemšanas nosacījumiem; un
- e) izmanto savas tiesības saskaņā ar šo daļu.

2. IEDAĻA***Terapeiti*****MED.D.035 Prasības terapeitiem**

- a) Terapeits rīkojas kā AMPV tikai LAPL veselības apliecību izsniegšanai:
 - 1) ja viņi veic savu darbību dalībvalstī, kurā terapeitam ir atbilstoša piekļuve pretendentu pilnai medicīniskai dokumentācijai; un
 - 2) saskaņā ar jebkurām papildu prasībām, kas noteiktas atbilstīgi valsts tiesību aktiem.
- b) Lai izsniegtu LAPL veselības apliecības, terapeiti ir pilnībā kvalificēti un sertificēti medicīnas praksei saskaņā ar valsts tiesību aktiem.
- c) Terapeits, kas darbojas kā AMPV, dara zināmu savu darbību kompetentajai iestādei.

3. IEDAĻA***Arodveselības ārsti*****MED.D.040 Prasības arodveselības ārstiem**

Arodveselības ārsti veic salona apkalpes aviācijas medicīnas novērtējumus tikai tad, ja:

- a) kompetentā iestāde ir pārliecināta, ka attiecīgā valsts arodveselības sistēma var nodrošināt atbilstību šās daļas piemērojamām prasībām;
- b) viņi ir sertificēti medicīnas praksē un kvalificēti arodmedicīnā saskaņā ar valsts tiesību aktiem; un
- c) ir ieguvuši zināšanas aviācijas medicīnā atbilstīgi salona apkalpes darbības videi.

▼ **M1***V PIELIKUMS***GAISA KOMERCPĀRVADĀJUMOS IESAISTĪTO SALONA APKALPES
LOCEKĻU KVALIFIKĀCIJA****[CC DAĻA]****GEN APAKŠDAĻA*****VISPĀRĪGAS PRASĪBAS*****CC.GEN.001 Kompetentā iestāde**

Šajā daļā jēdziens “kompetentā iestāde” apzīmē dalībvalsts noteiktu iestādi, kurā jāiesniedz pieteikums, lai saņemtu salona apkalpes locekļa apliecību.

CC.GEN.005 Tvērums

Šajā daļā noteiktas prasības par salona apkalpes locekļu apliecību izdošanu, kā arī noteikumi par to derīgumu un lietošanu.

CC.GEN.015 Pieteikums salona apkalpes locekļa apliecības saņemšanai

Salona apkalpes locekļa apliecības saņemšanai jāpiesakās tādā formā un veidā, kā noteikusi kompetentā iestāde.

CC.GEN.020 Minimālais vecums

Salona apkalpes locekļa apliecības pretendenta minimālais vecums ir 18 gadi.

CC.GEN.025 Tiesības un nosacījumi

a) Salona apkalpes locekļa apliecības turētājam ir tiesības strādāt par salona apkalpes locekli gaisa komercpārvadājumos, ko veic ar gaisa kuģiem, kas minēti Regulas (EK) Nr. 216/2008 4. panta 1. punkta b) un c) apakšpunktā.

b) Salona apkalpes locekļi var izmantot a) apakšpunktā noteiktās tiesības tikai šādos gadījumos:

- 1) ja viņiem ir derīga salona apkalpes locekļa apliecība, kā noteikts CC.CCA.105. punktā, un
- 2) ja viņi atbilst CC.GEN.030. un CC.TRA.225. punkta prasībām, kā arī piemērojamām MED daļas prasībām.

CC.GEN.030 Dokumenti un uzskaitē

Lai apliecinātu atbilstību piemērojamām prasībām, kas noteiktas CC.GEN.025. punkta b) apakšpunktā, apliecības turētājam ir jāuzglabā un pēc pieprasījuma jāiesniedz salona apkalpes locekļa apliecība, apmācības un pārbaūžu dokumenti, kas saistīti ar turētāja gaisa kuģa tipa vai varianta kvalifikāciju(-ām), ka arī šo dokumentu saraksts, ja vien ekspluatants, kas izmanto apliecības turētāja pakalpojumus, neveic šādu dokumentu uzskaiti un nevar šos dokumentus nodrošināt pēc kompetentās iestādes vai turētāja pieprasījuma.

CCA APAKŠDAĻA***KONKRĒTAS PRASĪBAS SALONA APKALPES LOCEKĻU APLIECĪBĀM*****CC.CCA.100 Salona apkalpes locekļa apliecības izdošana**

a) Salona apkalpes locekļu apliecības var izsniegt tikai tiem pretendentiem, kas saskaņā ar šīs daļas noteikumiem nokārtojuši eksāmenu pēc sākotnējās apmācības kursa pabeigšanas.

b) Salona apkalpes locekļu apliecības izdod:

- 1) kompetentā iestāde un/vai

▼ **M1**

- 2) organizācija, kurai kompetentā iestāde ir deleģējusi šādas funkcijas.

CC.CCA.105 Salona apkalpes locekļa apliecības derīgums

Salona apkalpes locekļa apliecību izdod uz neierobežotu laiku, un tā ir derīga, kamēr:

- a) kompetentā iestāde to neaptur vai neanulē vai
- b) apliecības turētājs vismaz 60 iepriekšējo mēnešu laikā ir izmantojis savas tiesības vismaz viena tipa gaisa kuģī.

CC.CCA.110 Salona apkalpes locekļa apliecības apturēšana un anulēšana

- a) Ja salona apkalpes locekļa apliecības turētājs neatbilst šīs daļas noteikumiem, tad kompetentā iestāde var apturēt vai anulēt šo apliecību.
- b) Ja kompetentā iestāde aptur vai anulē salona apkalpes locekļa apliecību, apliecības turētājs:
- 1) rakstveidā jāinformē par šo lēmumu un valsts tiesību aktos paredzētajām pārsūdzības tiesībām;
 - 2) nedrīkst izmantot tiesības, ko sniedz salona apkalpes locekļa apliecība;
 - 3) bez nepamatotas kavēšanās informē ekspluatantu(-s), kas izmanto turētāja pakalpojumus, un
 - 4) atdod apliecību saskaņā ar piemērojamo procedūru, ko noteikusi kompetentā iestāde.

TRA APAKŠDAĻA

***APMĀCĪBAS PRASĪBAS SALONA APKALPES LOCEKĻU APLIECĪBU
PRETENDENTIEM UN ŠO APLIECĪBU TURĒTĀJIEM*****CC.TRA.215 Nosacījumi par apmācību**

Šajā daļā noteikto apmācību:

- a) nodrošina mācību organizācijas vai gaisa komercpārvaldījumu ekspluatanti, kam kompetentā iestāde ir deleģējusi šādas funkcijas;
- b) nodrošina personāls ar pienācīgu pieredzi un kvalifikāciju attiecībā uz apmācībā ietveramajiem elementiem; un
- c) vada saskaņā ar mācību programmu un organizācijas apstiprinājumā norādīto programmu.

CC.TRA.220 Sākotnējās apmācības kurss un eksāmens

- a) Salona apkalpes locekļa apliecības pretendents jāpabeidz sākotnējais apmācības kurss, lai iepazītos ar aviācijas vidi un gūtu pietiekamas vispārējās zināšanas un pamatprasmes, kas nepieciešamas, lai parastos, nestandarta un ārkārtas apstākļos varētu uzdevumus un veikt pienākumus saistībā ar pasažieru un lidojuma drošību.
- b) Sākotnējās apmācības kursa programmā ir vismaz tie elementi, kas noteikti šīs daļas 1. papildinājumā. Programmā ir teorētiskā un praktiskā apmācība.
- c) Lai pierādītu, ka salona apkalpes locekļa apliecības pretendents ieguvis a) apakšpunktā noteikto nepieciešamo zināšanu un prasmju līmeni, pretendents jānokārto eksāmens, kurā iekļauti visi b) apakšpunktā norādītie mācību programmas elementi, izņemot apkalpes darba optimizācijas (*CRM*) apmācību.

▼ M1**CC.TRA.225 Gaisa kuģa tipa vai varianta kvalifikācija(-as)**

- a) Derīgas salona apkalpes locekļa apliecības turētāji var strādāt gaisa kuģī tikai tad, ja ir ieguvuši kvalifikāciju saskaņā ar *ORO daļas* piemērojamām prasībām.
- b) Lai iegūtu kvalifikāciju attiecībā uz kādu gaisa kuģa tipu vai variantu, turētājam ir:
 - 1) jāatbilst piemērojamām apmācības, pārbaudes un derīguma prasībām, kas atkarībā no ekspluatējamā gaisa kuģa ietver prasības par:
 - i) gaisa kuģa tipam specifisku apmācību, ekspluatanta nodrošinātu pārkvalifikācijas apmācību un iepazīšanas apmācību;
 - ii) atšķirību apmācību;
 - iii) periodisko apmācību un
 - 2) iepriekšējo 6 mēnešu laikā ir strādājis attiecīgā tipa gaisa kuģī vai pirms atkārtotas strādāšanas šā tipa gaisa kuģī ir pabeidzis atbilstīgu zināšanu atsvaidzināšanas kursu un nokārtojis pārbaudes.

▼ **M1***CC daļas 1. papildinājums***Sākotnējās apmācības kurss un eksāmens****MĀCĪBU PROGRAMMA**

Sākotnējās apmācības kursa mācību programmā jābūt šajā sadaļā norādītajiem tematiem.

1. Vispārīgas teorētiskās zināšanas par aviāciju un aviācijas noteikumiem, proti, visi elementi saistībā ar uzdevumiem un pienākumiem, ko veic salona apkalpe:

- 1.1. aviācijas terminoloģija, lidojumu teorija, pasažieru izvietojums, ekspluatācijas reģioni, meteoroloģija un gaisa kuģa virsmas kontaminācijas ietekme;
- 1.2. aviācijas noteikumi par salona apkalpi un kompetentās iestādes nozīmi;
- 1.3. salona apkalpes uzdevumi un pienākumi ekspluatācijas laikā un nepieciešamība ātri un efektīvi reaģēt ārkārtas situācijās;
- 1.4. pastāvīga kompetence un fiziska piemērotība salona apkalpes locekļa darbam, tostarp attiecībā uz lidojumu un darba laika ierobežojumiem un atpūtas prasībām;
- 1.5. attiecīgo dokumentu un rokasgrāmatu atjaunināšanas svarīgums; ja piemērojams, ar ekspluatanta ieviestiem labojumiem;
- 1.6. par to, cik svarīgi, lai salona apkalpe uzdevumus veiktu saskaņā ar ekspluatanta rokasgrāmatu;
- 1.7. par to, cik svarīga ir salona apkalpes pirmslidojuma instruktaža un vajadzīgās drošības informācijas sniegšana par salona apkalpes locekļu īpašajiem pienākumiem; un
- 1.8. par to, cik svarīgi noteikt, kādos gadījumos salona apkalpei ir tiesības un atbildība sākt evakuāciju un citas ārkārtas procedūras.

2. Saziņa:

Mācībās tiek uzsvērts, cik svarīga ir efektīva saziņa starp salona apkalpi un lidojuma apkalpi, tostarp saziņas veidi, kopēja valoda un terminoloģija.

3. Ievadkurss par cilvēka faktoriem aviācijā (HF) un apkalpes darba optimizāciju (CRM)

Šo kursu vada vismaz viens salona apkalpes CRM instruktors. Apmācības elementus aplūko padziļināti, un apmācībā iekļauti vismaz tālāk norādītie aspekti.

- 3.1. *Vispārīgi*: cilvēka faktori aviācijā, vispārīgas instrukcijas par CRM principiem un mērķiem, cilvēka darbības spējas un ierobežojumi.
- 3.2. *Attiecībā uz konkrētu salona apkalpes locekli*: personības apzināšanās, cilvēka kļūdas un uzticamība, attieksme un uzvedība, pašnovērtējums; stress un stresa vadība; nogurums un modrība; pašpārliecinātība; situācijas izpratne, informācijas iegūšana un apstrādāšana.

4. Darbs ar pasažieriem un salona uzraudzība:

- 4.1. pareiza pasažieru izvietojuma svarīgums, ievērojot lidmašīnas masu un līdzsvaru, īpašu kategoriju pasažieri un vajadzība veselos un spēcīgos pasažierus sēdināt pie neuzraudzītām izejām;

▼ M1

- 4.2. noteikumi par salona bagāžas un salona servisa piederumu drošu novietošanu un risku, ka tie varētu apdraudēt lidmašīnas pasažieru nodalījumā esošos cilvēkus un aizšķērsot vai bojāt avārijas ierīces vai izejas;
 - 4.3. ieteikumi par tādu pasažieru atpazīšanu un apvaldīšanu, kas ir alkohola ietekmē, narkotiku ietekmē vai ir agresīvi;
 - 4.4. pasākumi, kas jāveic, ja pasažieru nodalījumā pārvadā dzīvus dzīvniekus;
 - 4.5. pienākumi, kas jāveic turbulences gadījumā, tostarp pasažieru nodalījuma nodrošināšana; un
 - 4.6. metodes, kādas izmanto pasažieru motivēšanā un pūļa vadīšanā, lai paātrinātu ārkārtas evakuāciju.
5. **Aviācijas medicīnas jautājumi un pirmā palīdzība:**
- 5.1. vispārēja instruktāža par aviācijas medicīnas jautājumiem un izdzīvošanu;
 - 5.2. lidošanas fizioloģiskā ietekme, īpaši uzsverot hipoksiju, prasības attiecībā uz skābekli; dzirdes (Eistahija) kanāla funkcija un barotraumas;
 - 5.3. pamata pirmā palīdzība, tostarp šādos gadījumos:
 - a) kinetoze;
 - b) kuņģa un zarnu trakta darbības traucējumi;
 - c) hiperventilācija;
 - d) apdegumi;
 - e) ievainojumi;
 - f) bezsamaņa; un
 - g) lūzumi un mīksto audu ievainojumi;
 - 5.4. neatliekamā medicīniskā palīdzība lidojuma laikā un ar to saistītā pirmā palīdzība vismaz šādos gadījumos:
 - a) astma;
 - b) stress un alerģiskas reakcijas;
 - c) šoks;
 - d) diabēts;
 - e) aiztīšanās;
 - f) epilepsija;
 - g) dzemdības;
 - h) insults; un
 - i) infarkts;
 - 5.5. piemērota aprīkojuma, tostarp pirmās palīdzības skābekļa, pirmās palīdzības komplektu un ārkārtas medicīniskās palīdzības komplektu un to satura lietošana;

▼ M1

- 5.6. katram salona apkalpes loceklim nodrošināta praktiska apmācība par atdzīvināšanu ar elpināšanu un sirds masāžu, kas apgūta, izmantojot īpašu manekenu un ņemot vērā apstākļus gaisa kuģī; un
- 5.7. veselības aprūpe un higiēna ceļojumā, tostarp:
 - a) higiēna lidmašīnā;
 - b) risks saskarties ar infekcijas slimībām un līdzekļi šāda riska pazemināšanai;
 - c) rīcība ar klīniskajiem atkritumiem;
 - d) gaisa kuģa dezinficēšana;
 - e) rīcība saistībā ar nāves gadījumiem lidmašīnā; un
 - f) modrības uzturēšana, noguruma fizioloģiskā ietekme, miega fizioloģija, diennakts ritms un laika joslu maiņa.
6. **Bīstamas kravas saskaņā ar piemērojamajām ICAO tehniskajām instrukcijām.**
7. **Vispārīgi drošības jautājumi aviācijā, tostarp izpratne par Regulā (EK) Nr. 300/2008 paredzētajiem nosacījumiem.**
8. **Uguns un dūmu mācības:**
 - 8.1. uzsvāru liek uz salona apkalpes atbildību nekavējoties rīkoties ārkārtas situācijās, kas saistītas ar ugunsgrēku un dūmiem, konkrēti uzsverot, cik svarīgi ir noteikt faktisko degšanas avotu;
 - 8.2. norādījums par to, cik svarīgi ir nekavējoties informēt lidojumu apkalpi, kā arī veikt konkrētas darbības, nodrošinot koordināciju un palīdzību, kad konstatēta degšana vai dūmi;
 - 8.3. prasība bieži pārbaudīt potenciālās ugunsgrēka zonas, tostarp tualetes, un attiecīgos dūmu detektorus;
 - 8.4. ugunsgrēku klasifikācija un atbilstīgais ugunsdzēsīgo vielu veids un procedūras konkrētās ugunsgrēka situācijās;
 - 8.5. ugunsdzēsīgo vielu lietošanas metodes, sekas, kas rodas šādu vielu nepareiza lietojuma rezultātā un tās lietojot slēgtās telpās, tostarp praktiskas ugunsgrēka dzēšanas mācības, mācības, kā uzstādīt un izmantot aviācijā izmantoto pretdūmu aizsardzības aprīkojumu; un
 - 8.6. uz zemes esošo avārijas dienestu vispārīgās procedūras lidlaukos.
9. **Izdzīvošanas mācības:**
 - 9.1. izdzīvošanas principi draudīgā vidē (piemēram, polārajos apgabalos, džungļos, jūrā); un
 - 9.2. mācības izdzīvošanā uz ūdens, kurās ietilpst reāla individuālo peldēšanas līdzekļu uzvilšana un lietošana ūdenī un piepūšamo plostu vai citu līdzīgu ierīču izmantošana, kā arī reāla praktiska apmācība ūdenī.

▼ **M1**

VI PIELIKUMS

IESTĀŽU PRASĪBAS LIDOJUMA APKALPEI

[ARA DAĻA]

GEN APAKŠDAĻA

VISPĀRĪGAS PRASĪBAS

I SADAĻA

Vispārīga informācija

▼ **M7**▼ **M1****ARA.GEN.115 Uzraudzības dokumentācija**

Kompetentā iestāde attiecīgajiem darbiniekiem nodrošina visus tiesību aktus, standartus, noteikumus, tehniskās publikācijas un saistītos dokumentus, lai šie darbinieki varētu veikt savas funkcijas un izpildīt pienākumus.

ARA.GEN.120 Līdzekļi atbilstības panākšanai

- a) Aģentūra izstrādā attiecīgos līdzekļus atbilstības panākšanai (*AMC*), ko var izmantot, lai panāktu atbilstību Regulas (EK) Nr. 216/2008 un tās īstenošanas noteikumu prasībām. Nodrošinot atbilstību *AMC*, tiek panākta atbilstība attiecīgajām īstenošanas noteikumu prasībām.
- b) Atbilstību īstenošanas noteikumiem var nodrošināt arī ar alternatīviem līdzekļiem atbilstības panākšanai.
- c) Kompetentā iestāde izveido sistēmu, ar kuru konsekventi izvērtē, vai visi alternatīvie līdzekļi atbilstības panākšanai, ko izmanto pati kompetentā iestāde un tās uzraudzītās organizācijas un personas, ļauj nodrošināt atbilstību Regulas (EK) Nr. 216/2008 un tās īstenošanas noteikumu prasībām.
- d) Lai izvērtētu visus alternatīvos līdzekļus atbilstības panākšanai, ko organizācijas ierosinājušas saskaņā ar ORA.GEN.120. punktu, kompetentā iestāde analizē nodrošināto dokumentāciju un nepieciešamības gadījumā veic organizācijas pārbaudi.

Kad kompetentā iestāde ir konstatējusi, ka alternatīvie līdzekļi atbilstības panākšanai ir saskaņā ar īstenošanas noteikumiem, tā bez nepamatotas kavēšanās:

- 1) informē pieteikuma iesniedzēju par to, ka var īstenot alternatīvos līdzekļus atbilstības panākšanai, un vajadzības gadījumā attiecīgi groza apstiprinājumu vai sertifikātu; un
 - 2) informē Aģentūru par to saturu, tostarp iesniedz attiecīgo dokumentu kopijas.
 - 3) informē pārējās dalībvalstis par pieņemtajiem alternatīvajiem līdzekļiem atbilstības panākšanai.
- e) Kad kompetentā iestāde izmanto alternatīvos līdzekļus, lai panāktu atbilstību Regulas (EK) Nr. 216/2008 un tās īstenošanas prasībām, tā:
- 1) nodrošina, lai šie līdzekļi būtu pieejami visām tās uzraudzītajām organizācijām un personām; un
 - 2) bez nepamatotas kavēšanās informē Aģentūru.

Kompetentā iestāde Aģentūrai sniedz pilnīgu alternatīvo līdzekļu atbilstības panākšanai raksturojumu, tostarp visus būtiskos procedūru labojumus, kā arī novērtējumu, kas pierāda īstenošanas noteikumu izpildi.

▼ **M1****ARA.GEN.125 Informācija Aģentūrai**

- a) Kompetentā iestāde bez nepamatotas kavēšanās informē Aģentūru, ja radušās būtiskas problēmas ar Regulas (EK) Nr. 216/2008 un tās īstenošanas noteikumu izpildi.
- b) Kompetentā iestāde sniedz Aģentūrai drošības ziņā nozīmīgu informāciju, kas izriet no ziņojumiem par notikumiem, kurus saņēmusi kompetentā iestāde.

ARA.GEN.135 Tūlītēja reakcija uz drošības problēmām

- a) Neskarot Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2003/42/EK ⁽¹⁾ noteikumus, kompetentā iestāde ievieš sistēmu pienācīgai drošības informācijas vākšanai, analizēšanai un izplatīšanai.
- b) Aģentūra īsteno sistēmu pienācīgai visas saņemtās attiecīgās drošības informācijas analizēšanai un bez nepamatotas kavēšanās nodod dalībvalstīm un Komisijai visu nepieciešamo informāciju, tostarp ieteikumus vai informāciju par veicamajām koriģējošām darbībām, lai savlaicīgi reaģētu uz drošības problēmu, kas saistīta ar Regulas (EK) Nr. 216/2008 un tās īstenošanas noteikumu darbības jomā ietilpstošajiem izstrādājumiem, daļām, ierīcēm, personām vai organizācijām.
- c) Saņemot a) un b) apakšpunktā norādīto informāciju, kompetentā iestāde veic attiecīgus pasākumus drošības problēmas risināšanai.
- d) Par c) apakšpunktā minētajiem pasākumiem nekavējoties jāinformē visas personas vai organizācijas, kam šie pasākumi jāveic saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 216/2008 un tās īstenošanas noteikumu prasībām. Kompetentā iestāde par šiem pasākumiem informē arī Aģentūru un gadījumā, ja nepieciešama kopīga rīcība, – arī citas iesaistītās dalībvalstis.

*II SADAĻA**Pārvaldība***ARA.GEN.200 Pārvaldības sistēma**

- a) Kompetentā iestāde izveido un uztur pārvaldības sistēmu ar vismaz šādiem elementiem:
 - 1) tās struktūru raksturojošas dokumentētas politikas nostādnes un procedūras, kā arī līdzekļi un metodes, ar kuriem panākt atbilstību Regulai (EK) Nr. 216/2008 un tās īstenošanas noteikumiem. Procedūras ir regulāri jāatjaunina, un tās ir kompetentās iestādes darba pamatdokumenti visu attiecīgo uzdevumu veikšanai;
 - 2) pietiekams darbinieku skaits kompetentās iestādes funkciju veikšanai un pienākumu izpildei. Šiem darbiniekiem jābūt atbilstīgai kvalifikācijai, lai veiktu viņiem uzticētos uzdevumus, un nepieciešamajām zināšanām, pieredzei, sākotnējai un periodiskai apmācībai, lai nodrošinātu pastāvīgu kompetenci. Jābūt sistēmai, ar kuru plānot darbinieku pieejamību, lai nodrošinātu visu uzdevumu pienācīgu izpildi;
 - 3) piemērotas iekārtas un biroju telpas uzticēto uzdevumu izpildei;
 - 4) funkcija pārvaldības sistēmas atbilstības attiecīgajām prasībām uzraudzīšanai un procedūru, tostarp iekšējā revīzijas un drošības riska pārvaldības procesa izveides, piemērotība. Atbilstības uzraudzība iekļauj atgriezeniskās saites sistēmu revīzijā gūto atzinumu nosūtīšanai kompetentās iestādes galvenajai vadībai, lai vajadzības gadījumā veiktu koriģējošas darbības; un
 - 5) persona vai personu grupa, kas attiecībā uz atbilstības uzraudzības funkciju ir tieši pakļauta kompetentās iestādes galvenajai vadībai.

⁽¹⁾ OV L 167, 4.7.2003., 23. lpp.

▼ M1

- b) Kompetentā iestāde katrai darbības jomai, tostarp pārvaldības sistēmai, iecel vismaz vienu personu, kas ir pilnībā atbildīga par attiecīgo uzdevumu pārvaldību.

▼ M7

- c) Kompetentā iestāde izveido procedūras, lai iesaistītos visas nepieciešamās informācijas apmaiņā ar citām kompetentajām iestādēm un savstarpējā palīdzības sniegšanā, tostarp apmaiņā ar visiem secinājumiem, turpmākajiem korektīvajiem pasākumiem, kas veikti pēc šādiem secinājumiem, un veiktajiem izpildes nodrošināšanas pasākumiem to personu un organizāciju uzraudzības rezultātā, kuras darbojas vienas dalībvalsts teritorijā, bet kuras ir sertificējusi citas dalībvalsts kompetentā iestāde vai Aģentūra vai kuras iesniegušas deklarācijas citas dalībvalsts kompetentajai iestādei vai Aģentūrai.

▼ M1

- d) Standartizācijas nolūkos Aģentūrai tiek nodrošinātas ar pārvaldības sistēmu saistīto procedūru un to grozījumu kopijas.

ARA.GEN.205 Uzdevumu sadale kvalificētajām vienībām

- a) Uzdevumus saistībā ar personu vai organizāciju sākotnējo sertificēšanu vai pastāvīgo uzraudzību, piemērojot Regulu (EK) Nr. 216/2008 un tās īstenošanas noteikumus, dalībvalstis uztic tikai kvalificētām vienībām. Uzdevumu sadalē kompetentā iestāde nodrošina, lai tai būtu:

- 1) sistēma, ar kuru veikt sākotnējo un periodisko novērtējumu tam, vai kvalificētā vienība atbilst Regulas (EK) Nr. 216/2008 V pielikumam.

Šī sistēma un novērtējumu rezultāti ir jādokumentē;

- 2) ar kvalificēto vienību panākta dokumentēta vienošanās, kas abpusēji apstiprināta attiecīgajā vadības līmenī un kur skaidri noteikti:

- i) veicamie uzdevumi;
- ii) sniedzamās deklarācijas, ziņojumi un dokumenti;
- iii) tehniskie nosacījumi, kas jāizpilda šādu uzdevumu veikšanā;
- iv) attiecīgais atbildības nodrošinājums; un
- v) šādu uzdevumu izpildes laikā iegūtās informācijas aizsardzība.

- b) Kompetentā iestāde nodrošina, ka ARA.GEN.200. punkta a) apakšpunkta 4. punktā pieprasītais iekšējās revīzijas process un drošības riska pārvaldības process aptver visus kompetentās iestādes vārdā veiktos sertificēšanas vai pastāvīgas uzraudzības uzdevumus.

ARA.GEN.210 Izmaiņas pārvaldības sistēmā

- a) Kompetentajā iestādē ir jābūt sistēmai, lai noteiktu izmaiņas, kuras ietekmē tās spēju veikt uzdevumus un pildīt pienākumus, kas noteikti Regulā (EK) Nr. 216/2008 un tās īstenošanas noteikumos. Šī sistēma nodrošina, ka kompetentā iestāde var veikt nepieciešamās darbības, lai uzturētu pārvaldības sistēmas piemērotību un efektivitāti.

- b) Kompetentā iestāde atjaunina pārvaldības sistēmu, laikus atspoguļojot visas Regulai (EK) Nr. 216/2008 un tās īstenošanas noteikumiem veiktās izmaiņas, lai nodrošinātu to efektīvu īstenošanu.

- c) Kompetentā iestāde informē Aģentūru par izmaiņām, kas ietekmē kompetentās iestādes spēju veikt uzdevumus un pildīt pienākumus, kuri noteikti Regulā (EK) Nr. 216/2008 un tās īstenošanas noteikumos.

▼ M1**ARA.GEN.220 Uzskaitē**

a) Kompetentā iestāde izveido uzskaites sistēmu, kas nodrošina pietiekami labu uzglabāšanu, piekļuvi un uzticamu izsekojamību attiecībā uz šādiem dokumentiem:

- 1) pārvaldības sistēmas dokumentētās politikas nostādnes un procedūras;
- 2) personāla apmācība, kvalifikācija un apstiprināšana;
- 3) uzdevumu sadale, iekļaujot gan ARA.GEN.205. punktā pieprasītos elementus, gan informāciju par uzticētajiem uzdevumiem;

▼ M7

4) sertificēšanas un deklarēšanas procesi, kā arī sertificēto un paziņoto organizāciju uzraudzība;

▼ M1

5) procesi darbinieku apliecību, kvalifikācijas atzīmju, sertifikātu un atestātu izdošanai un šo apliecību, kvalifikācijas atzīmju, sertifikātu un atestātu turētāju pastāvīgai uzraudzībai;

6) procesi *FSTD* kvalifikācijas sertifikātu izdošanai un *FSTD*, kā arī tos izmantojošo organizāciju pastāvīgai uzraudzībai;

7) to personu un organizāciju uzraudzība, kas veic darbības vienas dalībvalsts teritorijā, bet ko pārtrauga vai ir sertificējusi citas dalībvalsts kompetentā iestāde vai Aģentūra saskaņā ar šo iestāžu vienošanos;

8) organizāciju ierosināto alternatīvo līdzekļu atbilstības panākšanai novērtējums un to paziņošana Aģentūrai, kā arī kompetentās iestādes izmantoto alternatīvo līdzekļu atbilstības panākšanai novērtējums;

9) atzinumi, koriģējošās darbības un pasākumu pabeigšanas datums;

10) veiktie izpildes nodrošināšanas pasākumi;

11) drošības informācija un papildu pasākumi; un

12) elastīguma noteikumu izmantošana saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 216/2008 14. pantu.

▼ M7

b) Kompetentā iestāde izveido un regulāri atjaunina sarakstu, kurā norādīti tās izdotie visu organizāciju sertifikāti, *FSTD* kvalifikācijas sertifikāti un darbinieka apliecības, sertifikāti un apliecības, *DTO* deklarācijas, ko tā saņēmusi, un *DTO* mācību programmas, kuru atbilstību I pielikumam (*FCL* daļa) tā ir pārbaudījusi vai apstiprinājusi.

▼ M1

c) Visi dokumenti jāuzglabā vismaz šajā regulā noteikto laika periodu. Ja šāds periods nav noteikts, dokumenti jāuzglabā vismaz 5 gadus, attiecīgi piemērojot noteikumus par datu aizsardzību.

*III SADAĻA**Uzraudzība, sertificēšana un izpildes nodrošināšana***ARA.GEN.300 Uzraudzība**

a) Kompetentajai iestādei jāpārbauda:

- 1) organizāciju un personu atbilstība prasībām, kas jāizpilda attiecīgi pirms organizācijas sertifikāta, apstiprinājuma, *FSTD* kvalifikācijas sertifikāta vai darbinieka apliecības, sertifikāta, kvalifikācijas atzīmes vai atestāta saņemšanas;

▼ M7

- 2) apliecību, kvalifikācijas atzīmju un sertifikātu turētāju, organizāciju, ko tā ir sertificējusi, *FSTD* kvalifikācijas turētāju un organizāciju, no kurām tā ir saņēmusi deklarāciju, pastāvīga atbilstība piemērojamām prasībām;

▼ M1

- 3) kompetentās iestādes uzticēto attiecīgo drošības pasākumu izpilde, kā noteikts ARA.GEN.135. punkta c) un d) apakšpunktā.
- b) Šīs pārbaudes:
- 1) ir jāpamato ar dokumentiem, kas īpaši paredzēti, lai par drošības uzraudzību atbildīgajiem darbiniekiem sniegtu norādes par to funkciju veikšanu;
 - 2) attiecīgajām personām un organizācijām nodrošina drošības uzraudzības rezultātus;
 - 3) ir jāpamato ar revīzijām un inspekcijām, tostarp gaisa kuģa perona pārbaudēm un nepaziņotām pārbaudēm; un
 - 4) sniedz kompetentajai iestādei nepieciešamos pierādījumus, ja jāveic nākamās darbības, tostarp ARA.GEN.350. un ARA.GEN.355. punktā paredzētie pasākumi.
- c) Iepriekš a) un b) apakšpunktā minētajā uzraudzības tvērumā ņem vērā līdzšinējās uzraudzības rezultātus un drošības prioritātes.
- d) Neskarot ARO.RAMP apakšdaļā noteikto dalībvalstu kompetenci un to pienākumus, to uzraudzības darbību tvērumu, kuras vienas dalībvalsts teritorijā veic citā dalībvalstī dibinātas organizācijas vai dzīvojošas personas, nosaka atbilstīgi drošības prioritātēm, kā arī līdzšinējām uzraudzības darbībām.
- e) Ja personas vai organizācijas veiktās darbības ir saistītas ar vairākām dalībvalstīm vai Aģentūru, kompetentā iestāde, kas saskaņā ar a) apakšpunktu atbild par uzraudzību, var vienoties, ka uzraudzības uzdevumus veic Aģentūra vai tās(to) dalībvalsts(-u) kompetentā(-ās) iestāde(-es), kur notiek darbības. Visām personām vai organizācijām, uz kurām attiecas šī vienošanās, jāsaņem informācija par šādas vienošanās esamību un tās darbības tvērumu.
- f) Kompetentā iestāde savāc un apstrādā visu informāciju, kas uzskatāma par noderīgu uzraudzībai, tostarp gaisa kuģa perona pārbaudēm un nepaziņotām pārbaudēm.

ARA.GEN.305 Uzraudzības programma

- a) Kompetentā iestāde izveido un uztur uzraudzības programmu ar ARA.GEN.300. punktā un ARO.RAMP apakšdaļā paredzētajām uzraudzības darbībām.
- b) Kompetentās iestādes sertificēto organizāciju un *FSTD* kvalifikācijas sertifikātu turētāju uzraudzības programma jāizstrādā, ņemot vērā organizācijas īpatnības, tās darbību sarežģītību un iepriekšējo sertifikācijas un/vai uzraudzības darbību rezultātus, un jāpamato ar saistīto risku novērtējumu. Katrā uzraudzības plānošanas ciklā jābūt:
 - 1) revīzijām un pārbaudēm, tostarp pēc vajadzības gaisa kuģa perona pārbaudēm un nepaziņotām pārbaudēm; un
 - 2) atbildīgā vadītāja un kompetentās iestādes savstarpējām sanāksmēm, kad abas puses tiek informētas par būtiskiem jautājumiem.
- c) Kompetentās iestādes sertificētajām organizācijām un *FSTD* kvalifikācijas sertifikātu turētājiem piemēro uzraudzības plānošanas ciklu, kas nav ilgāks par 24 mēnešiem.

▼ M1

Uzraudzības plānošanas ciklu var saīsināt, ja tiek pierādīts, ka organizācijas vai *FTSD* kvalifikācijas sertifikātu turētāju drošības rādītāji ir pazeminājušies.

Uzraudzības plānošanas ciklu var pagarināt līdz ne vairāk par 36 mēnešiem, ja kompetentā iestāde šā cikla iepriekšējo 24 mēnešu laikā konstatējusi, ka:

- 1) organizācija ir lietpratīgi noteikusi visus aviācijas drošību apdraudošos faktorus un veikusi ar tiem saistīto risku vadību;
- 2) atbilstīgi ORA.GEN.130. punktam organizācija ir pastāvīgi pierādījusi, ka tā pilnībā kontrolē visas izmaiņas.
- 3) nav noformētas 1. līmeņa neatbilstības; un
- 4) visas koriģējošās darbības ir izpildītas pieņemtajā laika periodā vai kompetentās iestādes pagarinātajā laika periodā, kā noteikts ARA.GEN.350. punkta d) apakšpunkta 2. punktā.

Uzraudzības plānošanas ciklu var pagarināt vēl par maksimāli 48 mēnešiem, ja papildus iepriekš minētajiem kritērijiem organizācija izveidojusi un kompetentā iestāde apstiprinājusi efektīvu sistēmu kompetentās iestādes pastāvīgai informēšanai par drošības rādītājiem un organizācijas atbilstību regulatīvo noteikumu prasībām.

▼ M4

- ca) Neatkarīgi no c) apakšpunkta organizācijām, kas nodrošina apmācību tikai *LAPL*, *PPL*, *SPL* vai *BPL* un saistītajām kvalifikācijām un sertifikātiem, piemēro uzraudzības plānošanas ciklu, kas nav ilgāks par 48 mēnešiem. Uzraudzības plānošanas ciklu saīsina, ja tiek pierādīts, ka organizācijas drošības rādītāji ir pazeminājušies.

Uzraudzības plānošanas ciklu var pagarināt līdz ne vairāk kā 72 mēnešiem, ja kompetentā iestāde šā cikla iepriekšējo 48 mēnešu laikā ir konstatējusi, ka:

- 1) organizācija ir pierādījusi, ka lietpratīgi identificē aviācijas drošību apdraudošos faktorus un pārvalda ar tiem saistītos riskus, par ko liecina gada pārskata rezultāti saskaņā ar ORA.GEN.200. punkta c) apakšpunktu;
- 2) organizācija ir pastāvīgi paturējusi kontrolē visas izmaiņas saskaņā ar ORA.GEN.130. punktu, par ko liecina gada pārskata rezultāti saskaņā ar ORA.GEN.200. punkta c) apakšpunktu;
- 3) nav izdoti 1. līmeņa konstatējumi; un
- 4) visas koriģējošās darbības ir izpildītas pieņemtajā laika periodā vai kompetentās iestādes pagarinātajā laika periodā, kā noteikts ARA.GEN.350. punkta d) apakšpunkta 2. punktā.

▼ M1

- d) Kompetentās iestādes izdotas apliecības, sertifikāta, kvalifikācijas atzīmes vai atestāta turētājiem piemērojamā uzraudzības programmā ir attiecīgas pārbaudes, tostarp vajadzības gadījumā nepaziņotas pārbaudes.
- e) Uzraudzības programmā jābūt informācijai par datumiem, kad būtu jāveic revīzija un pārbaudes un jāriko sanāksmes, un šīs revīzijas pārbaūžu un sanāksmju faktiskās norises datumiem.

▼ M7

- f) Neskarot b), c) un ca) apakšpunktu, *DTO* uzraudzības programmu izstrādā, ņemot vērā organizācijas īpatnības, tās darbību sarežģītību un iepriekšējo uzraudzības darbību rezultātus, un tā balstās uz tādu risku novērtējuma, kas saistīti ar sniegtās apmācības veidu. Uzraudzības darbības ietver pārbaudes, tostarp nepaziņotas pārbaudes, un, ja kompetentā iestāde uzskata par nepieciešamu, var ietvert revīzijas.

▼ M1**ARA.GEN.310 Sākotnējās sertificēšanas procedūra – organizācijas**

- a) Saņemot pieteikumu organizācijas sertifikāta sākotnējai izsniegšanai, kompetentā iestāde pārbauda organizācijas atbilstību piemērojamām prasībām.

▼ **M1**

- b) Ja organizācija atbilst piemērojamām prasībām, kompetentā iestāde izdod sertifikātu(-us), kā noteikts šīs daļas III un V papildinājumā. Sertifikātu(-us) izdod uz neierobežotu laiku. Organizācijai piemērojamās tiesības un darbības joma ir noteikta sertifikātam(-iem) pievienotajos apstiprinājuma noteikumos.
- c) Lai organizācija varētu veikt izmaiņas, iepriekš nesaņemot kompetentās iestādes apstiprinājumu saskaņā ar ORA.GEN.130. punktu, kompetentā iestāde apstiprina organizācijas iesniegto procedūru, kurā noteikts šo izmaiņu tvērums un aprakstīta izmaiņu īstenošanas un paziņošanas kārtība.

ARA.GEN.315 **Apliecību, kvalifikācijas atzīmju, sertifikātu vai atestātu izdošanas, pagarināšanas, atjaunošanas vai mainīšanas procedūra – personas**

- a) Saņemot pieteikumu par personas apliecības, kvalifikācijas atzīmes, sertifikāta vai atestāta izdošanu, pagarināšanu, atjaunošanu vai maiņu, kā arī saistīto dokumentāciju, kompetentā iestāde pārbauda pieteikuma iesniedzēja atbilstību piemērojamām prasībām.
- b) Ja pieteikuma iesniedzējs atbilst piemērojamām prasībām, kompetentā iestāde izdod, pagarina, atjauno vai maina apliecību, sertifikātu, kvalifikācijas atzīmi vai atestātu.

ARA.GEN.330 **Izmaiņas – organizācijas**

- a) Saņemot pieteikumu par izmaiņām, kas iepriekš jāapstiprina, kompetentā iestāde pirms atļaujas sniegšanas pārbauda organizācijas atbilstību piemērojamām prasībām.

Kompetentā iestāde norāda, saskaņā ar kādiem nosacījumiem organizācija var darboties izmaiņu laikā, ja vien kompetentā iestāde nav konstatējusi, ka organizācijas sertifikāts ir jāaptur.

Ja organizācija atbilst piemērojamām prasībām, kompetentā iestāde atļauj veikt izmaiņas.

- b) Neskarot papildu izpildes nodrošināšanas pasākumus, gadījumos, kad organizācija ievieš iepriekš apstiprināmas izmaiņas un tam nav saņemta kompetentās iestādes atļauja, kā noteikts a) apakšpunktā, kompetentā iestāde aptur, ierobežo vai anulē organizācijas sertifikātu.
- c) Attiecībā uz izmaiņām, kas nav iepriekš jāapstiprina, kompetentā iestāde izvērtē informāciju, ko organizācija sniegusi paziņojumā saskaņā ar ORA.GEN.130. punktu, lai novērtētu organizācijas atbilstību piemērojamām prasībām. Ja konstatēta neatbilstība prasībām, kompetentā iestāde:

- 1) informē organizāciju par neatbilstību un prasa veikt izmaiņas; un
- 2) 1. vai 2. līmeņa neatbilstību gadījumā rīkojas saskaņā ar ARA.GEN.350. punktu.

▼ **M7**

- d) Neskarot a), b) un c) apakšpunktu, ja mainās kompetentajai iestādei paziņotā informācija, kas ietverta no *DTO* saņemtajā deklarācijā, vai ja mainās kompetentajai iestādei paziņotā *DTO* mācību programma, un minētās izmaiņas paziņotas saskaņā ar VIII pielikuma (*DTO* daļa) *DTO.GEN.116.* punktu, kompetentā iestāde rīkojas saskaņā ar attiecīgi *ARA.DTO.105.* vai *ARA.DTO.110.* punkta prasībām.

▼ **M1****ARA.GEN.350** **Atzinumi un koriģējošās darbības – organizācijas**

- a) Saskaņā ar *ARA.GEN.300.* punkta a) apakšpunktu kompetentajā iestādē jābūt ar uzraudzību saistītai sistēmai, lai analizētu neatbilstību nozīmīgumu attiecībā uz drošību.
- b) Kompetentā iestāde noformē 1. līmeņa neatbilstību, ja ir konstatēta būtiska, drošības līmeni pazeminoša vai lidojumu drošību ievērojami apdraudoša neatbilstība Regulas (EK) Nr. 216/2008 un tās īstenošanas noteikumu prasībām, organizācijas procedūrām un rokasgrāmatām vai apstiprinājuma vai sertifikācijas noteikumiem.

▼ M1

1. līmeņa neatbilstības ir šādas:
 - 1) situācija, kad parastajā darba laikā un pēc diviem rakstveida pieprasījumiem kompetentajai iestādei netiek nodrošināta piekļuve organizācijas telpām, kā noteikts ORA.GEN.140. punktā;
 - 2) organizācijas sertifikāta iegūšana vai tā uzturēšana spēkā, viltojot iesniegtos dokumentāros pierādījumus;
 - 3) pierādījumi par organizācijas sertifikāta nelikumīgu vai krāpniecisku izmantošanu; un
 - 4) atbildīgā vadītāja neesamība.
- c) Kompetentā iestāde noformē 2. līmeņa neatbilstības, ja ir konstatēts, ka neatbilstība Regulas (EK) Nr. 216/2008 un tās īstenošanas noteikumu prasībām, organizācijas procedūrām un rokasgrāmatām vai apstiprinājuma vai sertifikācijas noteikumiem varētu pazemināt drošības līmeni vai apdraudēt lidojumu drošību.
- d) Ja, veicot uzraudzību vai izmantojot citus līdzekļus, ir atklāta neatbilstība, kompetentā iestāde, neskarot Regulā (EK) Nr. 216/2008 un tās īstenošanas noteikumos pieprasītās papildu darbības, rakstveidā paziņo organizācijai par šo atzinumu un pieprasa veikt koriģējošas darbības, lai novērstu atklāto neatbilstību. Vajadzības gadījumā kompetentā iestāde informē valsti, kurā gaisa kuģis ir reģistrēts.
 - 1) Ja ir atklātas 1. līmeņa neatbilstības, kompetentā iestāde nekavējoties un atbilstīgi rīkojas, lai novērstu vai ierobežotu darbības un nepieciešamības gadījumā anulētu sertifikātu vai konkrētu apstiprinājumu vai atbilstīgi 1. līmeņa atzinuma apmēram ierobežotu vai pilnībā vai daļēji apturētu to, līdz organizācija sekmīgi izpildījusi koriģējošo darbību.
 - 2) Ja ir 2. līmeņa neatbilstības, kompetentā iestāde:
 - i) atbilstīgi neatbilstības būtībai nodrošina organizācijai piemērotu laiku periodu, lai tā veiktu koriģējošās darbības, bet šis laika periods jebkurā gadījumā sākotnēji nedrīkst būt ilgāks par 3 mēnešiem. Šā laika perioda beigās un atbilstīgi neatbilstības būtībai kompetentā iestāde drīkst 3 mēnešu periodu pagarināt, ja kompetentā iestāde ir apstiprinājusi pienācīgu koriģējošās rīcības plānu; un
 - ii) izvērtē organizācijas ierosināto koriģējošo rīcību un īstenošanas plānu un pieņem tos, ja novērtējumā secināts, ka tie ir pietiekami neatbilstības novēršanai.
 - 3) Ja organizācija neiesniedz pieņemamu koriģējošās rīcības plānu vai kompetentās iestādes pieņemtajā vai pagarinātajā laika periodā neveic koriģējošas darbības, neatbilstības līmenis jāpaaugstina līdz 1. līmenim un jāveic d) apakšpunkta 1. punktā noteiktās darbības.
 - 4) Kompetentā iestāde dokumentē visus tās veiktos vai tai paziņotos atzinumus un, ja piemērojams, noteiktos izpildes pasākumus, kā arī koriģējošās darbības un neatbilstību noslēgšanas datumu.

▼ M7

- da) Neskarot a) līdz d) apakšpunktu, *DTO* gadījumā, ja kompetentā iestāde uzraudzības pasākumu laikā vai citiem līdzekļiem atklāj pierādījumus, kas liecina par *DTO* neatbilstību Regulas (EK) Nr. 216/2008 III pielikumā noteiktajām pamatprasībām vai šīs regulas I pielikumā (*FCL* daļa) un VIII pielikumā (*DTO* daļa) noteiktajām prasībām, kompetentā iestāde:
- 1) sagatavo atzinumu, dokumentē to, rakstveidā paziņo to *DTO* pārstāvim un nosaka samērīgu laikposmu, kurā *DTO* jāveic VIII pielikuma (*DTO* daļa) *DTO.GEN.150.* punktā paredzētie pasākumi;

▼ **M7**

- 2) jebkura turpmāk norādīta iemesla dēļ veic tūlītējas un piemērotas darbības, lai ierobežotu vai aizliegtu mācības, attiecībā uz kurām konstatēta neatbilstība, līdz brīdim, kad *DTO* ir veikusi 1) punktā minētās koriģējošās darbības:
 - i) ir konstatēta drošības problēma;
 - ii) *DTO* neveic koriģējošās darbības saskaņā ar *DTO.GEN.150.* punktu;
 - 3) attiecībā uz VIII pielikuma (*DTO* daļa) *DTO.GEN.230.* punkta c) apakšpunktā minētajām mācību programmām ierobežo, aptur vai anulē to apstiprinājumu;
 - 4) veic nepieciešamos papildu izpildes nodrošināšanas pasākumus, lai nodrošinātu neatbilstības izbeigšanu un, ja nepieciešams, novērstu tās sekas.
- e) Neskarot papildu izpildes pasākumus, ja dalībvalsts iestāde, rīkojoties saskaņā ar *ARA.GEN.300.* punkta d) apakšpunktu, konstatē, ka citas dalībvalsts kompetentās iestādes vai Aģentūras sertificēta organizācija vai organizācija, kas citas dalībvalsts kompetentajai iestādei vai Aģentūrai iesniegusi deklarāciju, neatbilst Regulas (EK) Nr. 216/2008 III pielikumā noteiktajām pamatprasībām vai šīs regulas I pielikumā (*FCL* daļa) un VIII pielikumā (*DTO* daļa) noteiktajām prasībām, dalībvalsts iestāde par minēto neatbilstību informē attiecīgo kompetento iestādi.

▼ **M1****ARA.GEN.355 Neatbilstības un izpildes nodrošināšanas pasākumi – personas**

- a) Ja, veicot uzraudzību vai izmantojot citus līdzekļus, saskaņā ar *ARA.GEN.300.* punkta a) apakšpunktu par uzraudzību atbildīgā kompetentā iestāde ir guvusi pierādījumus, ka persona, kurai saskaņā ar Regulu (EK) Nr. 216/2008 un tās īstenošanas noteikumiem ir izsniegta apliecība, sertifikāts, kvalifikācijas atzīme vai atestāts, neatbilst piemērojamām prasībām, kompetentā iestāde sagatavo atzinumu, dokumentē to un rakstveidā paziņo apliecības, sertifikāta, kvalifikācijas atzīmes vai atestāta turētājam.
- b) Atklājot šādu neatbilstību, kompetentā iestāde veic izmeklēšanu. Ja neatbilstība tiek apstiprināta, kompetentā iestāde:
 - 1) attiecīgi ierobežo, aptur vai anulē apliecību, sertifikātu, kvalifikācijas atzīmi vai atestātu, ja ir konstatēta drošības problēma; un
 - 2) veic nepieciešamos papildu izpildes nodrošināšanas pasākumus, lai novērstu vēl lielāku neatbilstību.
- c) Ja piemērojams, kompetentā iestāde informē personu vai organizāciju, kas izdevusi veselības apliecību vai citu apliecību.
- d) Neskarot nekādus papildu izpildes nodrošināšanas pasākumus, kad dalībvalsts pārvaldes iestāde, rīkojoties saskaņā ar *ARA.GEN.300.* punkta d) apakšpunktu, gūst pierādījumus tam, ka persona, kurai ir citas dalībvalsts kompetentās iestādes izdota apliecība, sertifikāts, kvalifikācijas atzīme vai atestāts, neatbilst piemērojamām prasībām, pārvaldes iestāde informē šo kompetento iestādi.
- e) Ja, veicot uzraudzību vai izmantojot citus līdzekļus, tiek gūti pierādījumi tam, ka persona, uz kuru attiecas Regulas (EK) Nr. 216/2008 un tās īstenošanas noteikumu prasības un kurai nav saskaņā ar regulu un tās īstenošanas noteikumiem izdota apliecības, sertifikāta, kvalifikācijas atzīmes vai atestāta, neatbilst piemērojamām prasībām, kompetentā iestāde, kas konstatējusi neatbilstību, veic jebkādu nepieciešamos izpildes nodrošināšanas pasākumus, lai novērstu vēl lielāku neatbilstību.

▼ **M1**

FCL APAKŠNODAĻA

ĪPAŠAS PRASĪBAS LIDOJUMU APKALPES LICENCĒŠANAI

I SADAĻA

*Vispārīga informācija***ARA.FCL.120 Uzskaitē**

Papildus ARA.GEN.220. punkta a) apakšpunktā pieprasītajiem dokumentiem kompetentā iestāde savā sistēmā veic rezultātu uzskaiti informācijai par teorētisko zināšanu eksāmeņiem un pilotu prasmju novērtējumiem.

II SADAĻA

*Apliecības, kvalifikācijas atzīmes un sertifikāti***ARA.FCL.200 Apliecību, kvalifikācijas atzīmju vai sertifikātu izdošanas, pagarināšanas vai atjaunošanas procedūra**▼ **M6**

- a) Apliecību un kvalifikācijas atzīmju izdošana. Kompetentā iestāde izdod lidojuma apkalpes locekļu apliecības un ar tām saistītās kvalifikācijas atzīmes, izmantojot šīs daļas I papildinājumā noteikto veidlapu.

Ja pilots plāno lidot ārpus Savienības teritorijas ar gaisa kuģi, kas reģistrēts citā dalībvalstī, nevis tajā, kas izdevusi lidojuma apkalpes locekļa apliecību, kompetentā iestāde:

- 1) lidojuma apkalpes locekļa apliecības XIII punktā pievieno šādu piezīmi: “Šī apliecība ir automātiski apstiprināta saskaņā ar šai apliecībai pievienoto ICAO pielikumu”; un
- 2) ICAO pielikumu drukātā vai elektroniskā formātā dara pieejamu pilotam.

▼ **M1**

- b) Instruktoru un eksaminētāju sertifikātu izdošana. Kompetentā iestāde izdod instruktoru vai eksaminētāju sertifikātus kā:

- 1) pilota apliecībā ietverto attiecīgo šīs daļas I papildinājumā noteikto tiesību apstiprinājumu, vai
- 2) kā atsevišķu dokumentu, kura formu un veidu nosaka kompetentā iestāde.

- c) Eksaminētāju veikta apliecību apstiprināšana. Lai īpaši pilnvarotiem eksaminētājiem ļautu pagarināt vai atjaunot kvalifikācijas atzīmes vai sertifikātus, kompetentajai iestādei jāizstrādā piemērotas procedūras.

▼ **M4**

- d) Instruktoru veicamā pretendenta apliecības apstiprināšana. Pirms konkrētu instruktoru pilnvarošanas pagarināt viena virzuldzinēja vai TMG klases kvalifikācijas derīguma termiņu kompetentā iestāde izstrādā piemērotas procedūras.

▼ **M1****ARA.FCL.205 Eksaminētāju pārraudzība**

- a) Kompetentā iestāde izstrādā uzraudzības programmu eksaminētāju rīcības un darbības rādītāju uzraudzībai, ņemot vērā:

- 1) šīs kompetentās iestādes sertificēto eksaminētāju skaitu; un
- 2) citu kompetento iestāžu sertificēto eksaminētāju skaitu, kuri izmanto savas tiesības attiecīgās kompetentās iestādes uzraudzītajā teritorijā.

▼ **M3**

- b) Kompetentā iestāde uztur sevīs sertificēto eksaminētāju sarakstu. Sarakstā ir noteiktas eksaminētāju tiesības, un kompetentā iestāde to publicē un atjauno.

▼ M1

- c) Kompetentā iestāde izstrādā procedūras, ar kurām norīkot eksaminētājus prasmju pārbaudēm.

▼ M3**ARA.FCL.210 Informācija eksaminētājiem**

- a) Kompetentā iestāde informē Aģentūru par valsts administratīvajām procedūrām, prasībām attiecībā uz personas datu aizsardzību, atbildību, nelaimes gadījumu apdrošināšanu un nodevām, kas piemērojamas tās teritorijā, kas jāizmanto eksaminētājiem, vadot prasmju pārbaudes, kvalifikācijas pārbaudes vai kompetences pārbaudes pieteikuma iesniedzējam, kura kompetentā iestāde nav tā pati, kas izsniegusi eksaminētāja sertifikātu.
- b) Lai atvieglinātu informācijas izplatīšanu un piekļuvi informācijai, kas saņemta no kompetentajām iestādēm saskaņā ar a) apakšpunktu, Aģentūra publicē šo informāciju tās noteiktajā formā.
- c) Kompetentā iestāde tās sertificētajiem eksaminētājiem un citas kompetentās iestādes sertificētajiem eksaminētājiem, kuri izmanto savas tiesības attiecīgās kompetentās iestādes teritorijā, var sniegt informāciju par drošības kritērijiem, kas jāievēro prasmju un iemaņu pārbaudē gaisa kuģī.

▼ M1**ARA.FCL.215 Derīguma termiņš**

- a) Izdotot vai atjaunojot kvalifikācijas atzīmi vai sertifikātu, kompetentā iestāde vai – atjaunošanas gadījumā – kompetentās iestādes īpaši pilnvarots eksaminētājs pagarina tā derīguma termiņu līdz attiecīgā mēneša beigām.
- b) Atkārtoti apstiprinot kvalifikācijas atzīmi vai instruktoru vai eksaminētāju sertifikātus, kompetentā iestāde vai tās īpaši pilnvarots eksaminētājs pagarina kvalifikācijas atzīmes vai sertifikāta derīguma termiņu līdz attiecīgā mēneša beigām.
- c) Kompetentā iestāde vai šā uzdevuma veikšanai īpaši pilnvarots eksaminētājs apliecībā vai sertifikātā ieraksta derīguma termiņu.
- d) Kompetentā iestāde var izstrādāt procedūras, lai apliecības vai sertifikāta turētājam nodrošinātu iespēju izmantot savas tiesības ne ilgāk kā 8 nedēļas pēc attiecīgā(-o) eksāmena(-u) veiksmīgas nokārtošanas, kamēr tiek gaidīta apliecības vai sertifikāta apstiprināšana.

ARA.FCL.220 Pilota apliecības atkārtotas izdošanas procedūra

- a) Kompetentā iestāde atkārtoti izdod apliecību vienmēr, ja ir attiecīgi administratīvie iemesli, un:
 - 1) pēc kvalifikācijas atzīmes sākotnējās izdošanas vai
 - 2) ja ir aizpildīts šīs daļas I papildinājumā ietvertā apliecības parauga XII punkts un vairs nav brīvu vietu.
- b) Jaunajā apliecības dokumentā ieraksta tikai derīgās kvalifikācijas atzīmes un sertifikātus.

ARA.FCL.250 Apliecību, kvalifikācijas atzīmju un sertifikātu ierobežošana, apturēšana vai anulēšana

- a) Kompetentā iestāde saskaņā ar ARA.GEN.355 pēc vajadzības ierobežo, aptur vai anulē pilota apliecību un ar to saistītās kvalifikācijas atzīmes vai sertifikātus šādos gadījumos, bet neaprobežojoties ar tiem:
 - 1) pilota apliecības, kvalifikācijas atzīmes vai sertifikāta iegūšana, viltojot iesniegtos ar dokumentiem apstiprinātos pierādījumus;
 - 2) reģistrācijas žurnāla un apliecības vai sertifikācijas dokumentu viltošana;
 - 3) apliecības turētāja neatbilstība *FCL* daļas piemērojamām prasībām;
 - 4) apliecības, kvalifikācijas atzīmes vai sertifikāta nodrošināto tiesību izmantošana alkohola vai narkotisko vielu ietekmē;

▼ **M1**

- 5) piemērojamo ekspluatācijas prasību neievērošana;
 - 6) pierādījumi par sertifikāta nelikumīgu vai krāpniecisku izmantošanu; vai
 - 7) nepieņemami darbības rādītāji jebkurā lidojumu eksaminētāja funkciju vai atbildības fāzē.
- b) Kompetentā iestāde var ierobežot, apturēt vai anulēt apliecību, kvalifikācijas atzīmi vai sertifikātu arī pēc apliecības vai sertifikāta turētāja rakstveida pieprasījuma.
- c) Visas prasmju pārbaudes, iemaņu pārbaudes vai kompetences novērtējumi, kas veikti eksaminētāja sertifikāta apturēšanas laikā vai pēc tā anulēšanas, ir nederīgi.

*III SADAĻA**Teorētisko zināšanu pārbaudes***ARA.FCL.300 Pārbaudes procedūras**

- a) Kompetentā iestāde veic nepieciešamos pasākumus un procedūras, lai pretendentiem nodrošinātu teorētisko zināšanu pārbaudes saskaņā ar *FCL* daļas piemērojamām prasībām.
- b) *ATPL*, *MPL*, komercpilotu apliecību (*CPL*) un instrumentālo lidojumu kvalifikācijas atzīmes gadījumā šīm procedūrām jāatbilst šādiem nosacījumiem:
- 1) eksāmeniem jānotiek rakstveidā vai izmantojot datoru;
 - 2) eksāmena jautājumus izvēlas kompetentā iestāde, izmantojot vispārpieņemtu Eiropas Centrālās jautājumu bankas (*ECQB*) metodi, kas nodrošina katra mācību priekšmeta pilnīgas programmas iekļaušanu. *ECQB* ir Aģentūras uzturēta datubāze ar jautājumiem un atbilžu variantiem;
 - 3) sakaru eksāmenu var nodrošināt atsevišķi no eksāmeniem citos mācību priekšmetos. Pretendentam, kas iepriekš nokārtojis vizuālo lidojumu noteikumu (*VFR*) eksāmenu un/vai instrumentālo lidojumu noteikumu (*IFR*) sakaru eksāmenu, atkārtots eksāmens par attiecīgo sadaļu nav jākārt;
- c) kompetentā iestāde informē pretendētus par to, kādās valodās iespējams kārtot eksāmenus;
- d) kompetentā iestāde izveido piemērotas procedūras, lai nodrošinātu eksāmenu integritāti;
- e) ja kompetentā iestāde eksāmena laikā konstatē, ka pretendents pārkāpj eksāmena procedūras, to izvērtē, lai noteiktu, vai pretendentam anulēt eksāmenu vienā mācību priekšmetā vai eksāmenu kopumā;
- f) ja eksāmena laikā iegūti pretendenta negodīgas rīcības pierādījumi, kompetentā iestāde šim pretendentam neļauj kārtot eksāmenus vismaz 12 mēnešus pēc eksāmena, kad tika konstatētas pretendenta krāpnieciskās darbības.

*CC APAKŠDAĻA**ĪPAŠAS PRASĪBAS SALONA APKALPEI**I SADAĻA**Salona apkalpes locekļu apliecības***ARA.CC.100 Procedūras saistībā ar salona apkalpes locekļu apliecībām**

- a) Kompetentā iestāde izveido procedūras salona apkalpes locekļu apliecību izdošanai, uzskaiti un uzraudzībai saskaņā ar *ARA.GEN.315*, *ARA.GEN.220* un, attiecīgi, *ARA.GEN.300*. punktu.
- b) Salona apkalpes locekļu apliecības izdod saskaņā ar šīs daļas II papildinājumā noteikto formātu un specifikācijām

▼ M1

vai nu

- 1) kompetentā iestāde
un/vai, ja to nolemj dalībvalsts,
 - 2) organizācija, kam kompetentā iestāde ir deleģējusi šādas funkcijas.
- c) Kompetentā iestāde publisko šādu informāciju:
- 1) kura struktūra attiecīgas valsts teritorijā izdod salona apkalpes locekļu apliecības un,
 - 2) ja organizācijām ir tam nepieciešamais apstiprinājums, šādu organizāciju sarakstu.

ARA.CC.105 Salona apkalpes locekļu apliecību apturēšana vai anulēšana

Kompetentā iestāde veic pasākumus saskaņā ar ARA.GEN.355. punktu, arī aptur vai anulē salona apkalpes locekļa apliecību, vismaz šādos gadījumos:

- a) neatbilstība CC daļai vai ORO daļas un CAT daļas piemērojamām prasībām, ja konstatēta drošības problēma;
- b) salona apkalpes locekļa apliecības iegūšana vai tā derīguma uzturēšana spēkā, viltojot iesniegtos dokumentāros pierādījumus;
- c) salona apkalpes locekļa apliecībā paredzēto tiesību izmantošana alkohola vai narkotisku vielu ietekmē; un
- d) pierādījumi par salona apkalpes locekļa apliecības nelikumīgu vai krāpniecisku izmantošanu.

*II SADAĻA****Organizācijas, kas nodrošina salona apkalpes apmācību vai izdod salona apkalpes locekļu apliecības*****ARA.CC.200 Organizāciju, kas nodrošina salona apkalpes apmācību vai izdod salona apkalpes locekļu apliecības, apstiprināšana**

- a) Pirms apmācību organizācijai vai gaisa komercpārvaldījumu operatoram izsniedz atļauju nodrošināt salona apkalpes apmācību, kompetentā iestāde pārbauda, vai:
 - 1) organizācijas nodrošināto apmācības kursu vadība, to mācību programmas un saistītās programmas atbilst CC daļas attiecīgajām prasībām;
 - 2) organizācijas izmantotās mācību iekārtas reālistiski atspoguļo gaisa kuģa tipa(-u) pasažieru nodalījuma apstākļus un salona apkalpes izmantotā aprīkojuma tehniskās īpašības; un
 - 3) pasniedzējiem un instruktoriem, kas vada apmācību, ir atbilstīga pieredze un kvalifikācija attiecīgajā mācību priekšmetā.
- b) Ja dalībvalstī organizācijām var sniegt atļauju izdot salona apkalpes locekļu apliecības, kompetentā iestāde piešķir šādas atļaujas organizācijām, kas atbilst a) apakšpunktā minētajām prasībām. Pirms atļaujas piešķiršanas kompetentā iestāde:
 - 1) novērtē organizācijas iespējas un atbildību attiecīgo uzdevumu veikšanā;
 - 2) pārlicinās, vai organizācijā ir izveidotas dokumentētas procedūras attiecīgo uzdevumu izpildei, tostarp, vai eksāmenu(-us) vada šim mērķim atbilstīgi kvalificēti darbinieki, kas nav iesaistīti interešu konfliktos, un vai salona apkalpes locekļu apliecības tiek izdotas saskaņā ar ARA.GEN.315. punktu un ARA.CC.100. punkta b) apakšpunktu; un

▼ **M1**

- 3) pieprasa no organizācijas informāciju un dokumentus par tās izdotajām salona apkalpes locekļu apliecībām un to turētājiem, lai kompetentā iestāde varētu veikt uzskaites, uzraudzības un izpildes uzdevumus.

ATO APAKŠNODAĻA

ĪPAŠAS PRASĪBAS APSTIPRINĀTĀM MĀCĪBU ORGANIZĀCIJĀM (ATO)

I SADAĻA

*Vispārīga informācija***ARA.ATO.105 Uzraudzības programma**

ATO uzraudzības programmā iekļauj kursu standartu pārraudzību, tostarp izlases veidā kontrolējot kursu dalībnieku mācību lidojumus ar izmantojamo gaisa kuģi, ja piemērojams.

ARA.ATO.120 Uzskaitē

Papildus ARA.GEN.220. punktā pieprasītajiem dokumentiem kompetentā iestāde savā sistēmā uzglabā detalizētu informāciju par *ATO* nodrošinātajiem kursiem un, ja piemērojams, dokumentus par apmācībai izmantotajām *FSTD*.

FSTD APAKŠNODAĻA**ĪPAŠAS PRASĪBAS LIDOJUMU SIMULĀCIJAS TRENAŽIERU IEKĀRTU (FSTD) KVALIFIKĀCIJAI**

I SADAĻA

*Vispārīga informācija***ARA.FSTD.100 Sākotnējās novērtēšanas procedūra**

a) Saņēmusi pieteikumu *FSTD* kvalifikācijas sertifikātam, kompetentā iestāde:

- 1) saskaņā ar piemērojamām kvalifikācijas pamatprasībām novērtē *FSTD*, kas tika pieteikta sākotnējai novērtēšanai vai uzlabošanai;
- 2) novērtē *FSTD* tajās jomās, kas ir svarīgas lidojumu apkalpes locekļu apmācības, eksaminēšanas un pārbaužu procesu izpildei;
- 3) saskaņā ar kvalifikācijas pamatprasībām veic objektīvus, subjektīvus un funkcionālus testus un izvērtē šo testu rezultātus, lai izveidotu kvalifikācijas pārbaužu rokasgrāmatu (*QTG*); un
- 4) pārbauda, vai organizācija, kas izmanto *FSTD*, atbilst piemērojamām prasībām. Tas neattiecas uz pamatinstrumentu trenāžieru iekārtu (*BITD*) sākotnējo novērtēšanu.

b) Kompetentā iestāde apstiprina *QTG* tikai pēc tam, kad ir pabeigta *FSTD* sākotnējā izvērtēšana un pēc kompetentās iestādes ieskatiem ir novērstas visas *QTG* neatbilstības. Pēc sākotnējās novērtēšanas izstrādātā *QTG* ir galvenā *QTG* (*MQTG*), ko izmanto kā *FSTD* kvalifikācijas un nākamo atkārtoto *FSTD* novērtējumu pamatprasības.

c) Kvalifikācijas pamats un īpaši nosacījumi.

- 1) Kompetentā iestāde var paredzēt īpašus nosacījumus *FSTD* kvalifikācijas pamatprasībām, ja ir izpildītas ORA.FSTD.210. punkta a) apakšpunktā noteiktās prasības un kompetentā iestāde ir pierādījusi, ka īpašie nosacījumi nodrošinās līdzvērtīgu drošības līmeni tam, kāds noteikts piemērojamajam sertifikācijas s specifikācijā.

▼ **M1**

- 2) Kad kompetentā iestāde, kas nav Aģentūra, ir noteikusi īpašus nosacījumus attiecībā uz *FSTD* kvalifikācijas pamatprasībām, tā bez nepamatotas kavēšanās par to ziņo Aģentūrai. Paziņojumam jāpievieno paredzēto īpašo nosacījumu pilns apraksts un drošības novērtējums, lai pierādītu, ka tiek nodrošināts līdzvērtīgs drošības līmenis tam, kāds noteikts piemērojamā sertifikācijas specifikācijā.

ARA.FSTD.110 *FSTD* kvalifikācijas sertifikāta izdošana

- a) Pēc *FSTD* novērtējuma pabeigšanas, kad apliecināts, ka *FSTD* atbilst piemērojamajam kvalifikācijas pamatprasībām saskaņā ar ORA.FSTD.210. punktu un ka organizācija, kas to izmanto, atbilst piemērojamajām prasībām, lai uzturētu spēkā *FSTD* kvalifikāciju saskaņā ar ORA.FSTD.100. punktu, kompetentā iestāde izdot *FSTD* kvalifikācijas sertifikātu uz neierobežotu laiku, izmantojot šīs daļas IV papildinājumā norādīto paraugu.

ARA.FSTD.115 *FSTD* pagaidu kvalifikācija

- a) Ieviešot jaunas gaisa kuģu programmas, kompetentā iestāde var apstiprināt *FSTD* pagaidu kvalifikācijas līmeni, ja nav iespējams nodrošināt atbilstību šīs apakšnodaļas prasībām par *FSTD* kvalifikāciju.
- b) Pilnīgiem lidojumu trenāžieriem (*FFS*) var piešķirt vienīgi A, B vai C pagaidu kvalifikācijas līmeni.
- c) Pagaidu kvalifikācijas līmenis ir derīgs, līdz iespējams apstiprināt galīgo kvalifikācijas līmeni un jebkurā gadījumā ne ilgāk kā trīs gadus.

ARA.FSTD.120 *FSTD* kvalifikācijas uzturēšana spēkā

- a) Kompetentā iestāde pastāvīgi uzrauga organizāciju, kas izmanto *FSTD*, lai pārbaudītu, vai:
- 1) 12 mēnešu periodā tiek veikti visi *MQTG* paredzētie testi;
 - 2) kārtējā novērtējuma rezultāti joprojām atbilst kvalifikācijas standartiem, rezultāti tiek datēti un uzglabāti; un
 - 3) ir ieviesta konfigurācijas kontroles sistēma, lai nodrošinātu kvalificētās *FSTD* aparatūras un programmatūras pastāvīgu integritāti.
- b) Kompetentā iestāde veic *FSTD* atkārtotu novērtēšanu saskaņā ar ARA.FSTD.100. punktā noteiktajām procedūrām. Šī novērtēšana jāveic:
- 1) katru gadu – pilnīgiem lidojumu trenāžieriem (*FFS*), lidojumu trenāžieru iekārtām (*FTD*) un lidojumu un navigācijas procedūru trenāžieriem (*FNPT*). Šis 12 mēnešu periods sākas ar sākotnējās kvalifikācijas izsniegšanas datumu. *FSTD* atkārtoti jānovērtē 60 dienu laikā pirms šā 12 mēnešu atkārtotas novērtēšanas perioda beigām;
 - 2) reizi 3 gados – *BITD*.

ARA.FSTD.130 Izmaiņas

- a) Saņemot pieteikumu par izmaiņām *FSTD* kvalifikācijas sertifikātā, kompetentā iestāde ievēro sākotnējās novērtēšanas procedūras prasību piemērojamās elementus, kā noteikts ARA.FSTD.100. punkta a) un b) apakšpunktā.

▼ **M1**

- b) Kompetentā iestāde var veikt īpašu novērtējumu pēc būtisku izmaiņu ieviešanas vai tad, ja tai šķiet, ka *FSTD* nedarbojas atbilstīgi tās sākotnējās kvalifikācijas līmenim.
- c) Kompetentā iestāde vienmēr veic īpašu novērtējumu, pirms *FSTD* piešķir augstāku kvalifikācijas līmeni.

ARA.FSTD.135 Atzinumi un koriģējošas darbības – *FSTD* kvalifikācijas sertifikāts

Kompetentā iestāde saskaņā ar ARA.GEN.350. punktu pēc vajadzības ierobežo, aptur vai anulē *FSTD* kvalifikācijas sertifikātu šādos gadījumos, bet neaprobežojoties ar tiem:

- a) *FSTD* kvalifikācijas sertifikāts iegūts, viltojot iesniegtos dokumentāros pierādījumus;
- b) organizācija, kas izmanto *FSTD*, vairs nevar pierādīt *FSTD* atbilstību tās kvalifikācijas pamatam; vai
- c) organizācija, kas izmanto *FSTD*, vairs neatbilst ORA daļas piemērojamām prasībām.

ARA.FSTD.140 Uzskaitē

Līdztekus ARA.GEN.220. punktā prasītajai uzskaitē kompetentā iestāde uztur un atjaunina sarakstu ar tās uzraudzītām kvalificētām *FSTD*, ar datumiem, kad jāveic novērtēšana, un ar novērtēšanas faktiskās izpildes datumiem.

AeMC APAKŠDAĻA

ĪPAŠAS PRASĪBAS AVIĀCIJAS MEDICĪNAS CENTRIEM (*AeMC*)

I SADAĻA

Vispārīga informācija**ARA.AeMC.110 Sākotnējās sertifikācijas procedūra**

AeMC sertifikācijas procedūrā jāievēro ARA.GEN.310. punkta noteikumi.

ARA.AeMC.150 Atzinumi un koriģējošas darbības – *AeMC*

Neskarot ARA.GEN.350. punkta noteikumus, 1. līmeņa atzinumi nozīmē šādas situācijas, bet neaprobežojas ar tām:

- a) *AeMC* vadītāja neiecelšana;
- b) aviācijas medicīnas datu konfidencialitātes neievērošana; un
- c) uzraudzības veikšanai vajadzīgo medicīnas un statistikas datu nesniegšana kompetentajai iestādei.

MED APAKŠDAĻA

ĪPAŠAS PRASĪBAS AVIĀCIJAS MEDICĪNISKAJĀM VESELĪBAS PĀRBAUDĒM

I SADAĻA

Vispārīga informācija**ARA.MED.120 Ārsti, kas izsniedz veselības apliecības**

Kompetentā iestāde ieceļ vienu vai vairākus ārstus, kas izsniedz veselības apliecības, lai veiktu šajā sadaļā aprakstītos uzdevumus. Ārstam, kas izsniedz veselības apliecību, jābūt licencei un kvalifikācijai medicīnā, kā arī:

- a) vismaz 5 gadu ilgai darba pieredzei medicīnā pēc diploma saņemšanas;
- b) īpašām zināšanām un pieredzei aviācijas medicīnā; un
- c) īpašai apmācībai medicīnisko veselības pārbaūžu veikšanā.

▼ M1**ARA.MED.125 Nosūtījums uz licencēšanas iestādi**

Kad *AeMC* vai aviācijas medicīnas eksperts (AME) ir licencēšanas iestādei nodevis lēmumu par pretendenta piemērotību:

- a) ārsts, kas izsniedz veselības apliecību, vai kompetentās iestādes noteikts medicīnas personāls izvērtē attiecīgo medicīnisko dokumentāciju un vajadzības gadījumā pieprasa papildu medicīniskos dokumentus, izmeklējumus un pārbaudes; un
- b) ārsts, kas izsniedz veselības apliecību, nosaka pretendenta piemērotību veselības apliecības saņemšanai, vajadzības gadījumā paredzot vienu vai vairākus ierobežojumus.

▼ M3**ARA.MED.130 Veselības apliecības formāts**

Veselības apliecībai jāatbilst norādītajām specifiskajām.

- a) Saturs
 - 1) valsts, kurā pilota apliecība izdota vai pieprasīta (I);
 - 2) veselības apliecības kategorija (II);
 - 3) apliecības numurs, kas sākas ar tās valsts ANO kodu, kurā pilota apliecība izdota vai pieprasīta, kam seko kods ar arābu cipariem un/vai latīņu alfabēta burtiem (III);
 - 4) turētāja uzvārds un vārds (IV);
 - 5) turētāja valstspiederība (VI);
 - 6) turētāja dzimšanas datums: (dd/mm/gggg) (XIV);
 - 7) turētāja paraksts (VII);
 - 8) ierobežojums(-i) (XIII);
 - 9) veselības apliecības derīguma termiņš (IX) attiecībā uz:
 - i) 1. kategorijas viena pilota komerciālā gaisa transporta darbību, pārvaļājot pasažierus;
 - ii) citiem 1. kategorijas komerciāliem lidojumiem;
 - iii) 2. kategoriju;
 - iv) LAPL;
 - 10) veselības pārbaudes datums;
 - 11) pēdējās elektrokardiogrammas veikšanas datums;
 - 12) pēdējās audiogrammas veikšanas datums;
 - 13) izdošanas datums un sertifikātu izdevušā AME vai ārsta, kas izsniedz veselības apliecību, paraksts. Šajā lauciņā var ievadīt arī informāciju par vispārējās prakses ārstu, ja viņi drīkst izdot veselības apliecības saskaņā ar tās dalībvalsts tiesību aktiem, kurā apliecība izdota;
 - 14) zīmogs vai spiedogs (XI).
- b) Materiāls. Izņemot gadījumus, kad LAPL izdevējs ir vispārējās prakses ārsts, izmantotajam papīram vai citam materiālam jābūt tādām, uz kura nevar izdarīt izmaiņas vai dzēsumus, vai uz kura tas uzreiz redzams. Lai izdarītu ierakstus vai dzēstu ierakstus, ir jāsaņem skaidra licencēšanas iestādes atļauja.
- c) Valoda. Apliecības jāsaņemas valsts valodā(-ās) un angļu valodā, kā arī citās valodās pēc licencēšanas iestādes ieskatiem.
- d) Visi datumi veselības apliecībā jāraksta šādā formātā: dd/mm/gggg.

▼ M1**ARA.MED.135 Aviācijas medicīnas veidlapas**

Kompetentā iestāde izmanto šādas veidlapas:

- a) veselības apliecības pieteikuma veidlapu;
- b) 1. kategorijas un 2. kategorijas pretendentu veselības pārbaudes ziņojuma veidlapu; un
- c) vieglā gaisa kuģa pilota apliecības (LAPL) pretendentu veselības pārbaudes ziņojuma veidlapu.

▼ **M1****ARA.MED.145 Vispārējās prakses ārsta paziņojums kompetentajai iestādei**

Kompetentā iestāde attiecīgā gadījumā izveido vispārējās prakses ārstu informēšanas procesu, lai nodrošinātu, ka vispārējās prakses ārsti zina MED.B.095. punktā noteiktās medicīniskās prasības.

ARA.MED.150 Uzskaitē

- a) Papildus ARA.GEN.220. punktā noteiktajiem dokumentiem kompetentā iestāde savā sistēmā uzglabā AME, *AeMC* vai vispārējās prakses ārstu iesūtīto informāciju par aviācijas medicīniskajām veselības pārbaudēm un novērtējumiem.
- b) Visi licenču turētāju aviācijas medicīnas dokumenti jāuzglabā vismaz 10 gadus pēc viņu pēdējās veselības apliecības derīguma termiņa beigām.
- c) Aviācijas medicīnas novērtējuma un standartizācijas nolūkā aviācijas medicīnas dokumentus var darīt pieejamus pēc pretendenta/apliecības turētāja rakstveida piekrišanas šādām personām vai struktūrām:
 - 1) *AeMC*, AME vai vispārējās prakses ārstu aviācijas medicīnas novērtējuma veikšanai;
 - 2) veselības stāvokļa pārskatīšanas padomei, kuru kompetentā iestāde var izveidot apšaubāmu gadījumu pārskatīšanai;
 - 3) attiecīgiem medicīnas speciālistiem aviācijas medicīnas novērtējuma veikšanai;
 - 4) citas dalībvalsts kompetentās iestādes ārstam, kas izsniedz veselības apliecības, kooperatīvās uzraudzības veikšanai;
 - 5) attiecīgajam pretendentam/apliecības turētājam pēc viņa rakstveida pieprasījuma; un
 - 6) Aģentūrai, lai nodrošinātu standartizāciju pēc pretendenta/apliecības turētāja anonimizācijas.
- d) Kompetentā iestāde var aviācijas medicīnas dokumentus darīt pieejamus arī citos nolūkos, kas nav minēti c) apakšpunktā, ievērojot Direktīvu 95/46/EK, kā noteikts valsts tiesību aktos.
- e) Kompetentā iestāde uztur sarakstus, kuros norādīti:
 - 1) visi AME, kam ir šīs iestādes izdots derīgs sertifikāts; un,
 - 2) attiecīgā gadījumā – visi vispārējās prakses ārsti, kas attiecīgajā teritorijā darbojas kā AME.

Pēc pieprasījuma šie saraksti ir jādara pieejami citām dalībvalstīm un Aģentūrai.

*II SADAĻA**Aviācijas medicīnas eksperti (AME)***AR.MED.200 Procedūra AME sertifikāta izsniegšanai, pagarināšanai, atjaunošanai vai mainīšanai**

- a) AME sertifikācijas procedūrā jāievēro ARA.GEN.315. punkta noteikumi. Pirms sertifikāta izsniegšanas kompetentajai iestādei jāgūst pierādījumi, ka AME prakse ir pilnībā aprīkota, lai veiktu aviācijas medicīniskās pārbaudes pieprasītā AME sertifikāta darbības jomas ietvaros.

▼ **M3**

- b) Kad apliecināts, ka AME atbilst piemērojamajām prasībām, kompetentā iestāde izdod, pagarina, atjauno vai maina AME sertifikātu ne vairāk kā uz trīs gadiem, izmantojot šīs daļas VII papildinājumā noteikto modeli.

▼ **M1****ARA.MED.240 Vispārējās prakses ārsti, kas darbojas kā AME**

Dalībvalsts kompetentā iestāde informē Aģentūru un citu dalībvalstu kompetentās iestādes, ja tās teritorijā vispārējās prakses ārsti var veikt ar *LAPL* saistītos aviācijas medicīniskās pārbaudes.

▼ M1**ARA.MED.245 AME un vispārējās prakses ārstu pastāvīga uzraudzība**

Izstrādājot ARA.GEN.305. punktā minēto pastāvīgās uzraudzības programmu, kompetentā iestāde ņem vērā to, cik AME un vispārējās prakses ārstu izmanto savas tiesības kompetentās iestādes pārraudzītajā teritorijā.

ARA.MED.250 AME sertifikāta ierobežošana, apturēšana vai anulēšana

a) Kompetentā iestāde ierobežo, aptur vai anulē AME sertifikātu šādos gadījumos:

- 1) ja AME vairs neatbilst piemērojamām prasībām;
- 2) ja nav izpildīti sertifikācijas kritēriji vai sertifikācijas turpināšanas kritēriji;
- 3) ja aviācijas medicīnas dokumentu uzskaitē ir nepilnīga vai ir iesniegti nepareizi dati vai informācija;
- 4) medicīnas dokumentu, veselības apliecību vai dokumentācijas viltošanas gadījumā;
- 5) ja tiek slēpti fakti par pieteikumu uz veselības apliecību vai par tā turētāju vai kompetentajai iestādei tiek sniegti nepatiesi vai krāpnieciski paziņojumi vai viedokļi;
- 6) ja netiek veiktas koriģējošas darbības pēc atzinumiem revīzijas laikā AME praksē; un
- 7) ja to pieprasījis sertificētais AME.

b) AME sertifikātus automātiski anulē jebkurā no šiem gadījumiem:

- 1) ja tiek anulēta ārsta prakses licence vai
- 2) ja AME tiek izslēgts no ārstu reģistra.

ARA.MED.255 Izpildes pasākumi

Ja, veicot uzraudzību vai izmantojot citus līdzekļus, ir gūti pierādījumi par *AeMC*, AME vai vispārējās prakses ārsta neatbilstību, licencēšanas iestāde veic procesu nolūkā pārskatīt šā *AeMC*, AME vai vispārējās prakses ārsta izsniegtās veselības apliecības un vajadzības gadījumā var atzīt tās par nederīgām, lai garantētu lidojumu drošību.

*III SADAĻA**Veselības apliecību izsniegšana***ARA.MED.315 Veselības pārbaudes ziņojumu izskatīšana**

Licencēšanas iestāde izveido procesu, kā

- a) izskata veselības pārbaudes un veselības pārbaudes novērtējuma ziņojumus, kas saņemti no *AeMC*, AME un vispārējās prakses ārstiem, un informē viņus par neatbilstībām, neprecizitātēm vai kļūdām veselības stāvokļa pārbaudes procesā; un
- b) sniedz palīdzību, strīdīgos gadījumos saņemot no AME un *AeMC* lūgumu saistībā ar lēmumu par veselības stāvokļa piemērotību aviācijai.

ARA.MED.325 Papildu izskatīšanas procedūra

Kompetentā iestāde izveido procedūru ziņojumu apšaubāmu un strīdīgu gadījumu izskatīšanai kopīgi ar neatkarīgiem medicīniskajiem konsultantiem, kam ir pieredze aviācijas medicīnas praksē, lai izskatītu pretendenta piemērotību veselības apliecības saņemšanai un sniegtu konsultācijas par to.

▼ M4**ARA.MED.330. Īpaši veselības apstākļi**

- a) Ja tiek konstatēta jauna medicīniska tehnoloģija, medikaments vai procedūras, kas varētu pamatot tādu pretendentu piemērotību, kuri citādi neatbilst prasībām, var veikt pētījumus, lai savāktu liecības par to, vai ir droši izmantot apliecības dotās tiesības.

▼ **M4**

- b) Lai veiktu pētījumus, kompetentā iestāde, sadarbojoties ar vismaz vienu citu kompetento iestādi, var izstrādāt un izvērtēt medicīniskās novērtēšanas protokolu, uz kura pamata šīs kompetentās iestādes var izdot noteiktu skaitu pilota medicīnisko izziņu ar attiecīgiem ierobežojumiem.
- c) *AeMC* un *AME* var izdot medicīniskās izziņas uz pētījuma protokola pamata tikai tad, ja to pieprasa kompetentā iestāde.
- d) Protokolu saskaņo attiecīgās kompetentās iestādes, un tajā ietver vismaz:
- 1) riska novērtējumu;
 - 2) literatūras pārskatu un izvērtējumu, lai sniegtu pierādījumus, ka medicīniskās izziņas izdošana uz pētījuma protokola pamata neapdraud apliecības doto tiesību drošu izmantošanu;
 - 3) detalizētus atlases kritērijus pilotu iekļaušanai protokolā;
 - 4) ierobežojumus, kas būs apstiprināti medicīniskajā izziņā;
 - 5) uzraudzības procedūras, kas jāsteno attiecīgajām kompetentajām iestādēm;
 - 6) noteiktos beigu punktus protokola izbeigšanai.
- e) Protokolā ievēro attiecīgos ētikas principus.
- f) Apliecības dotās tiesības apliecības turētāji ar medicīnisko izziņu, kas izdota uz protokola pamata, var izmantot tikai lidojumos ar gaisa kuģiem, kas reģistrēti dalībvalstī, kura ir iesaistīta pētījuma protokolā. Šo ierobežojumu norāda medicīniskajā izziņā.
- g) Iesaistītās kompetentās iestādes:
- 1) iesniedz Aģentūrai:
 - i) pētījuma protokolu pirms īstenošanas;
 - ii) katras iesaistītās kompetentās iestādes izraudzītā kontaktpunkta datus un kvalifikāciju;
 - iii) dokumentētus ziņojumus par tā darbības efektivitātes regulāru izvērtēšanu;
 - 2) informācijas nolūkos piegādā to jurisdikcijā esošajiem *AeMC* un *AME* sīku informāciju par protokolu pirms īstenošanas.

▼ **M7***DTO* APAKŠDAĻA**ĪPAŠAS PRASĪBAS DEKLARĒTĀM MĀCĪBU ORGANIZĀCIJĀM (DTO)****ARA.DTO.100. Deklarēšana kompetentajai iestādei**

- a) Saņēmusi deklarāciju no *DTO*, kompetentā iestāde pārbauda, vai deklarācijā ir iekļauta visa VIII pielikuma (*DTO* daļa) *DTO.GEN.115.* punktā noteiktā informācija, un *DTO* pārstāvim izsniedz apstiprinājumu par deklarācijas saņemšanu, tostarp piešķirot deklarācijai individuālu *DTO* atsauces numuru.
- b) Ja deklarācijā nav ietverta nepieciešamā informācija vai arī tajā ir ietverta informācija, kas norāda uz neatbilstību Regulas (EK) Nr. 216/2008 III pielikumā noteiktajām pamatprasībām vai šīs regulas I pielikumā (*FCL* daļa) un VIII pielikumā (*DTO* daļa) noteiktajām prasībām, kompetentā iestāde rīkojas saskaņā ar *ARA.GEN.350.* punkta da) apakšpunktu.

▼ M7**ARA.DTO.105. Deklarācijas izmaiņas**

Saņēmusi paziņojumu par *DTO* deklarācijā ietvertās informācijas izmaiņām, kompetentā iestāde rīkojas saskaņā ar ARA.DTO.100. punktu.

ARA.DTO.110. Mācību programmas atbilstības pārbaude

- a) Saņēmusi *DTO* mācību programmu un jebkuras minētās mācību programmas izmaiņas, kas tai paziņotas saskaņā ar VIII pielikuma (*DTO* daļa) DTO.GEN.115. punkta c) apakšpunktu, vai pieteikumu *DTO* mācību programmas apstiprinājuma saņemšanai, kas tai iesniegts saskaņā ar minētā pielikuma DTO.GEN.230. punkta c) apakšpunktu, kompetentā iestāde pārbauda minēto mācību programmu atbilstību I pielikuma (*FCL* daļa) prasībām.
- b) Pārlicinājusies par to, ka *DTO* mācību programma un visas vēlākas šīs mācību programmas izmaiņas atbilst minētajām prasībām, kompetentā iestāde par to rakstiski informē *DTO* pārstāvi vai VIII pielikuma (*DTO* daļa) DTO.GEN.230. punkta c) apakšpunktā minētajā gadījumā apstiprina minēto mācību programmu. Šāda apstiprinājuma izsniegšanai tā izmanto šā pielikuma (*ARA* daļa) VIII papildinājumā ietverto veidlapu.
- c) Ja konstatēta neatbilstība, kompetentā iestāde rīkojas saskaņā ar ARA.GEN.350. punkta da) apakšpunktu vai, VIII pielikuma (*DTO* daļa) DTO.GEN.230. punkta c) apakšpunktā minētajā gadījumā, noraida pieteikumu mācību programmas apstiprinājuma saņemšanai.

▼ **M4***I papildinājums***Lidojuma apkalpes locekļa apliecība**

Lidojuma apkalpes locekļa apliecībai, ko dalībvalsts izdod saskaņā ar *FCL* daļu, jāatbilst noteiktām prasībām.

a) Saturs. Nodrukātajam elementa numuram vienmēr jābūt saistītam ar elementa nosaukumu. I–XI elements ir “pastāvīgie” elementi, bet XII–XIV elements ir “mainīgie” elementi, kas var parādīties galvenās veidlapas atsevišķā vai atdalāmā daļā. Visas atsevišķās vai atdalāmās daļas skaidri jāapzīmē kā piederīgas apliecībai.

1. Pastāvīgie elementi:

- I. apliecības izdevēja valsts;
- II. apliecības nosaukums;
- III. apliecības sērijas numurs, kas sākas ar apliecības izdevējas valsts ANO kodu un kam seko “*FCL*” un kods ar arābu cipariem un/vai latīņu alfabēta burtiem;
- IV. turētāja uzvārds un vārds (ar latīņu alfabēta burtiem, pat ja oriģinālvērdā rakstība nav ar latīņu alfabēta burtiem);
 - IV.a dzimšanas datums;
- V. turētāja adrese;
- VI. turētāja valstspiederība;
- VII. turētāja paraksts;
- VIII. kompetentā iestāde un, ja nepieciešams, apliecības izdošanas nosacījumi;
- IX. derīguma apstiprinājums un piešķirto tiesību apstiprinājums;
- X. apliecības izsniedzēja amatpersonas paraksts un apliecības izsniegšanas datums; un
- XI. kompetentās iestādes zīmogs vai spiedogs.

2. Mainīgie elementi:

XII. klasifikācijas atzīmes un sertifikāti: klases, tipa, instruktoru sertifikāti utt. un to derīguma termiņš. Radiotelefonijas (R/T) tiesības var būt norādītas apliecības veidlapā vai atsevišķā sertifikātā;

▼ **M6**

XIII. piezīmes, piemēram, īpaši apstiprinājumi attiecībā uz ierobežojumiem un tiesību apstiprinājumi, tostarp valodas prasmes apstiprinājumi, piezīmes par apliecības automātisku apstiprināšanu un kvalifikācijas atzīmes II pielikuma gaisa kuģiem, ja tos izmanto komerciālos gaisa pārvadājumos; un

▼ **M4**

XIV. cita kompetentās iestādes pieprasīta informācija (piemēram, dzimšanas vieta/izcelsmes vieta).

b) Materiāls. Izmantotajam papīram vai citam materiālam jābūt tādā, uz kura nevar izdarīt izmaiņas vai dzēsumus vai uz kura tas uzreiz redzams. Lai izdarītu ierakstus vai dzēstu ierakstus veidlapās, jāsaņem skaidra kompetentās iestādes atļauja.

c) Valoda. Apliecības jāsaņem valsts valodā(-ās) un angļu valodā, kā arī citās valodās pēc kompetentās iestādes ieskatiem.

▼ **M4**

Titullapa

<p>Kompetentās iestādes nosaukums un logotips (angļu valodā un valodā(-ās), ko noteikusi kompetentā iestāde)</p> <p><i>EUROPEAN UNION</i> (tikai angļu valodā)</p> <p>LIDOJUMA APKALPES LOCEKĻA APLIECĪBA (angļu valodā un valodā(-ās), ko noteikusi kompetentā iestāde)</p> <p>Izdota saskaņā ar <i>FCL</i> daļu</p> <p>Šī apliecība, izņemot <i>LAPL</i> un <i>EIR</i> tiesības, atbilst <i>ICAO</i> standartiem</p> <p>(angļu valodā un valodā(-ās), ko noteikusi kompetentā iestāde)</p> <p>EASA 141. veidlapas 2. izdevums</p>	<p>Prasības</p> <p>Valstīm, kas nav ES dalībvalstis, jādzēš vārdi "<i>European Union</i>".</p> <p>Lapai jābūt astoņreiz mazākai par A4 formāta lapu</p>
---	---

2. lapa

I.	Izdevēja valsts	Prasības
III.	Apliecības numurs	Apliecības sērijas numurs vienmēr sākas ar apliecības izdevēja valsts ANO kodu, kam seko " <i>FCL</i> ".
IV.	Turētāja uzvārds un vārds	
IV.a	Dzimšanas datums (sk. instrukcijas)	Jāizmanto datuma standartformāts, dd/mm/gggg pilnībā.
XIV.	Dzimšanas vieta	
V.	Turētāja adrese: iela, pilsēta, rajons, pasta indekss	
VI.	Valstspiederība	
VII.	Turētāja paraksts	
VIII.	Kompetentā iestāde, kas izdod apliecību Piemērs. Šīs <i>CPL(A)</i> izdošanu pamato <i>ATPL</i> , ko izdevusi (trešā valsts)	
X.	Izdevēja amatpersonas paraksts un datums	
XI.	Kompetentās iestādes, kas izdevusi apliecību, zīmogs vai spiedogs	

▼ **M4**

3. lapa

II.	Apliecības nosaukums, sākotnējās izdošanas datums un valsts kods	Saīsinājumus izmanto atbilstīgi <i>FCL</i> daļai (piemēram, <i>PPL(H)</i> , <i>ATPL(A)</i> utt.) Jāizmanto datuma standartformāts, dd/mm/gggg pilnībā.
IX.	Derīgums: apliecībā paredzētās tiesības var izmantot tikai tad, ja apliecības turētājam ir derīga attiecīgo tiesību izpildei nepieciešamā veselības apliecība. Identifikācijas nolūkos apliecības turētājam jānēsā līdzī dokuments ar savu fotogrāfiju.	Šā dokumenta veids nav noteikts, bet, atrodoties ārpus apliecības izdevējas valsts, pietiek ar pasi.
XII.	Radiotelefonijas tiesības: šīs apliecības turētājs ir pierādījis kompetenci radiotelefonijas (R/T) aprīkojuma izmantošanā gaisa kuģī (norādīt, kādā(-ās) valodā(-ās)).	
XIII.	Piezīmes. Valodu prasmes: (valoda(-as) / līmenis / derīguma termiņš)	Šeit jāievada visa papildu informācija par licencēšanu un tiesībām, kas noteiktas <i>ICAO</i> un <i>EK</i> vai <i>ES</i> direktīvās un noteikumos. Jānorāda valodas prasmes apliecinājums(-i), līmenis un derīguma termiņš. <i>LAPL</i> gadījumā: <i>LAPL</i> netiek izdota saskaņā ar <i>ICAO</i> standartiem.

Papildu lapas – prasības

Apliecības 1., 2. un 3. lapa ir šajā punktā noteiktajā paraugformātā. Kompetentā iestāde iekļauj papildu individualizētas lapas, kas satur tabulu, kura ietver vismaz šādu informāciju:

- kvalifikācijas atzīmes, sertifikāti, apstiprinājumi un tiesības,
- kvalifikācijas, instruktora un eksaminētāja apliecināšanas tiesību beigu datumi,
- testa vai pārbaudes datumi,
- piezīmes un ierobežojumi (darbības ierobežojumi),
- lauki eksaminētāja un/vai instruktora apliecības numuram un parakstam, ja vajadzīgs,
- saīsinājumi.

Šīs papildu lapas paredzētas kompetentās iestādes vai īpaši pilnvarotu instruktoru vai eksaminētāju vajadzībām.

Informāciju par klasifikācijas atzīmju vai apliecību sākotnējo izdošanu ievada kompetentās iestādes. Informāciju par kvalifikācijas atzīmju vai sertifikātu pagarināšanu vai atjaunošanu var aizpildīt kompetentā iestāde vai tās īpaši pilnvaroti instruktori vai eksaminētāji.

Darbības ierobežojumus ieraksta sadaļā "Piezīmes un ierobežojumi" pie attiecīgajām ierobežotajām tiesībām, piemēram, *IR* prasmju pārbaude veikta kopā ar otro pilotu, ierobežotas instruktora tiesības tikai uz 1. gaisa kuģu tipu.

Kvalifikācijas atzīmes, kas nav apstiprinātas, kompetentā iestāde var no apliecības izņemt.

▼ **M1**

ARA DAĻAS VI PIELIKUMA II papildinājums

Salona apkalpes locekļa apliecības EASA standarta formāts

Salona apkalpes locekļu apliecībām, kuras dalībvalstī izdotas saskaņā ar CC daļas noteikumiem, ir jāatbilst norādītajām specifikācijām.

<p>1. SALONA APKALPES LOCEKĻA APLIECĪBA Izdota saskaņā ar CC daļu</p> <p>2. Atsauces numurs: 3. Izdevēja valsts: 4. Turētāja vārds un uzvārds: 5. Dzimšanas datums un vieta: 6. Valstspiederība: 7. Turētāja paraksts: 8. Kompetentā iestāde: 9. Izdevējierstāde: <i>oficiālais zīmogs, spiedogs vai logotips</i> 10. Izdevējas amatpersonas paraksts: 11. Izdošanas datums: 12. Šis apliecības turētājs ir tiesīgs darboties kā salona apkalpes loceklis komerciālā gaisa transporta ekspluatācijā vienīgi tad, ja apliecības turētājs atbilst CC daļas prasībām par pastāvīgu piemērotību un derīgu gaisa kuģa tipa kvalifikāciju.</p> <p>EASA 142. veidlapas 1. izdevums</p>
--

Norādījumi:

▼ **M3**

- a) salona apkalpes atestācijā ietilpst visi punkti, kas noteikti EASA 142. veidlapā saskaņā ar tālāk aprakstītajiem 1.–12. punktu.
- b) izmēri ir vai nu 105 mm × 74 mm (astotdaļa no A4), vai 85 mm × 54 mm, un izmantotajam materiālam jābūt tādā, uz kura nevar izdarīt izmaiņas vai dzēsumus, vai uz kura tas uzreiz redzams.

▼ **M1**

- c) šis dokuments ir sagatavots angļu valodā un citās valodās pēc kompetentās iestādes uzskatiem;
- d) šo dokumentu izdod kompetentā iestāde vai organizācija, kurai atļauts izdot salona apkalpes locekļu apliecības. Ja apliecības izdod kāda organizācija, jānorāda atsauce uz dalībvalsts kompetentās iestādes pilnvarojumu;
- e) salona apkalpes locekļa apliecību atzīst visās dalībvalstīs, un, strādājot citā dalībvalstī, dokuments nav jāmaina.

- 1. elements: virsraksts "SALONA APKALPES LOCEKĻA APLIECĪBA" un atsauce uz CC daļu.
- 2. elements: apliecības atsauces numurs sākas ar dalībvalsts ANO valsts kodu, kam seko vismaz 2 pēdējie izdošanas gada cipari un individuāls atsauces numurs/numurs, kas atbilst kompetentās iestādes noteiktajam kodam (piemēram, BE-08-xxxx).
- 3. elements: dalībvalsts, kurā apliecība ir izdota.
- 4. elements: turētāja oficiālajā identifikācijas dokumentā norādītais uzvārds un vārds.

▼ M1

5. un 6. elements: turētāja oficiālajā identifikācijas dokumentā norādītais dzimšanas datums un vieta, kā arī valstspiederība.
7. elements: turētāja paraksts.

▼ M3

8. elements: identifikācijas informācija par dalībvalsts kompetento iestādi, kura izdevusi apliecību, un kompetentās iestādes pilns nosaukums, adrese un attiecīgi oficiālais zīmogs, spiedogs vai logotips.

▼ M4

9. elements: 9. punkts. Ja kompetentā iestāde ir izdevējiestāde, jāievada termins "kompetentā iestāde" un jānorāda arī tās oficiālais zīmogs, spiedogs vai logotips. Tikai šajā gadījumā kompetentā iestāde var noteikt, vai tās oficiālais zīmogs, spiedogs vai logotips jānorāda arī 8. punktā.

▼ M1

10. elements: amatpersonas, kas rīkojas izdevējiestādes vārdā, paraksts.
11. elements: jāizmanto datuma standarta formāts, t. i., diena/mēnesis/pilns gads (piemēram, 22/02/2008).
12. elements: šis pats teikums angļu valodā un tā pilnīgs un precīzs tulkojums citās valodās pēc kompetentās iestādes ieskatiem.



ARA DAĻAS VI PIELIKUMA III papildinājums

APSTIPRINĀTU MĀCĪBU ORGANIZĀCIJU (ATO) SERTIFIKĀTS

Eiropas Savienība (*)

Kompetentā iestāde

APSTIPRINĀTAS MĀCĪBU ORGANIZĀCIJAS SERTIFIKĀTS

[SERTIFIKĀTA NR./ATSAUCES NR.]

Saskaņā ar Komisijas Regulu (ES) Nr. 1178/2011 un atbilstīgi turpmāk norādītajiem nosacījumiem [kompetentā iestāde] ar šo apstiprina, ka

[MĀCĪBU ORGANIZĀCIJAS NOSAUKUMS]

[MĀCĪBU ORGANIZĀCIJAS ADRESE]

ir saskaņā ar ORA daļu sertificēta organizācija un tai ir tiesības nodrošināt FCL daļas noteikumiem atbilstīgus mācību kursus, tostarp arī ar *FSTD* izmantošanu, kā norādīts pievienotajā mācību kursu apstiprinājumā.

NOSACĪJUMI

Ar šo sertifikātu piešķirtās tiesības un noteiktā darbības joma attiecas tikai uz mācību kursu nodrošināšanu, tostarp arī ar *FSTD* izmantošanu, kā norādīts pievienotajā mācību kursu apstiprinājumā.

Šis sertifikāts ir spēkā, kamēr apstiprinātā organizācija atbilst ORA daļai, FCL daļai un citiem piemērojamiem noteikumiem.

Ja tiek ievērota atbilstība iepriekšminētajiem nosacījumiem, šis sertifikāts ir spēkā, ja vien tas netiek iepriekš atdots, aizstāts, ierobežots, apturēts vai anulēts.

Izdošanas datums:

Paraksts:

[Kompetentā iestāde]

(*) Valstīm, kas nav ES dalībvalstis, jādzēš vārdi "Eiropas Savienība".
EASA 143. VEIDLAPAS 1. izdevums – 1. lpp. no 2



**APSTIPRINĀTAS MĀCĪBU ORGANIZĀCIJAS SERTIFIKĀTS
MĀCĪBU KURSU APSTIPRINĀJUMS**

Pielikums ATO sertifikātam Nr.:

[SERTIFIKĀTA NR./ATSAUCES NR.]

[MĀCĪBU ORGANIZĀCIJAS NOSAUKUMS]

ir ieguvusi tiesības nodrošināt un vadīt FCL daļas noteikumiem atbilstīgos mācību kursus un izmantot norādītās *FSTD*.

Mācību kurss	Izmantotā(-ās) <i>FSTD</i> , arī burtu kods ⁽¹⁾

⁽¹⁾ Kā norādīts kvalifikācijas sertifikātā.

Mācību kursu apstiprinājums ir spēkā, kamēr:

- a) ATO sertifikāts netiek atdots, aizstāts, ierobežots, apturēts vai anulēts;
- b) visas darbības tiek veiktas saskaņā ar ORA daļu, FCL daļu un citiem piemērojamiem noteikumiem un attiecīgi saskaņā ar organizācijas dokumentācijā norādītajām procedūrām, kā noteikts ORA daļā.

Izdošanas datums:

Paraksts: [Kompetentā iestāde]

Dalībvalsts/EASA vārdā

EASA 143. VEIDLAPAS 1. izdevums – 2. lpp. no 2

▼ M1*ARA DAĻAS VI PIELIKUMA IV papildinājums***LIDOJUMU SIMULĀCIJAS TRENAŽIERU IEKĀRTAS KVALIFIKĀCIJAS SERTIFIKĀTS****Ievads**

FSTD kvalifikācijas sertifikātam jāizmanto *EASA* 145. veidlapa. Šajā dokumentā jābūt *FSTD* specifikācijām, tostarp visiem ar attiecīgo *FSTD* saistītajiem ierobežojumiem un īpašiem pilnvarojumiem vai apstiprinājumiem. Kvalifikācijas sertifikāts jā sagatavo angļu valodā un jebkurā(-ās) citā(-ās) valodā(-ās), kā noteikusi kompetentā iestāde.

Pārveidojamām *FSTD* nepieciešams atsevišķs kvalifikācijas sertifikāts attiecībā uz katru gaisa kuģu tipu. Vienā *FSTD* uzstādītiem dažādiem dzinējiem un aprīkojumam nav nepieciešami atsevišķi kvalifikācijas sertifikāti. Visos kvalifikācijas sertifikātos jānorāda sērijas numurs, pirms kura ir burtu kods un kurš identificē šo *FSTD*. Burtu kods identificē kompetento iestādi, kas izdevusi sertifikātu.



Eiropas Savienība (*)
Kompetentā iestāde

LIDOJUMU SIMULĀCIJAS TRENAŽIERU IEKĀRTAS KVALIFIKĀCIJAS SERTIFIKĀTS

ATSAUCE

Saskaņā ar Komisijas Regulu (ES) Nr. 1178/2011 un turpmāk norādītajiem nosacījumiem [kompetentā iestāde] ar šo apstiprina, ka

FSTD [TIPS UN BURTU KODS],

kas atrodas [ORGANIZĀCIJAS NOSAUKUMS un ADRESE],

atbilst OR daļā noteiktajām kvalifikācijas prasībām saskaņā ar pievienotās *FSTD* specifiskācijas nosacījumiem.

Šis kvalifikācijas sertifikāts ir spēkā, kamēr *FSTD* un kvalifikācijas sertifikāta turētājs atbilst OR daļas piemērojamām prasībām, ja vien sertifikāts netiek atcelts, aizstāts, apturēts vai anulēts.

Izdošanas datums:

Paraksts:

(*) Valstīm, kas nav ES dalībvalstis, jādzēš vārdi "Eiropas Savienība".
EASA 145. veidlapas 1. izdevums – 1. lpp. no 2



[kompetentā iestāde]

FSTD KVALIFIKĀCIJAS SERTIFIKĀTS: [atsauces Nr.]

FSTD SPECIFIKĀCIJAS

- A. Gaisa kuģa tips vai variants:
 B. FSTD kvalifikācijas līmenis:
 C. Primārais atsauces dokuments:
 D. Vizuālā sistēma:
 E. Pievadsistēma:
 F. Dzinēju iekārta:
 G. Instrumentu aprīkojums:
 H. ACAS aprīkojums:
 I. Vēja nobīde:
 J. Papildu iespējas:
 K. Ierobežojumi:

L. Norādījumi par mācību, eksaminēšanas un pārbaūžu nosacījumiem

CAT I	RVR	m	DH	pēdas	
CAT II	RVR	m	DH	pēdas	
CAT III	RVR	m	DH	pēdas	
(Zemākā minimuma vērtība)					
LVTO	RVR	m			
Prasmes uzturēšana					
IFR apmācība/pārbaude					/
Tipa kvalifikācija					
Prasmju pārbaudes					
Pieeja ar autopilotu					
Nosēšanās/izskrējens ar autopilotu					/
ACAS I/II					/
Vēja nobīdes brīdinājuma sistēma/paredzamā vēja nobīde					/
WX radars					
HUD/HUGS					/
Nākamās paaudzes aeronavigācijas sistēmas (FANS)					
GPWS/EGPWS					/
ETOPS spēja					
GPS					
Citi					

Izdošanas datums:

Paraksts:

Dalībvalsts/EASA vārdā

EASA 145. veidlapas 1. izdevums – 2. lpp. no 2

▼ **M3**

ARA DAĻAS VI PIELIKUMA V papildinājums

AVIĀCIJAS MEDICĪNAS CENTRA (AeMC) SERTIFIKĀTS

Eiropas Savienība ⁽¹⁾

Kompetentā iestāde

AVIĀCIJAS MEDICĪNAS CENTRA SERTIFIKĀTS

ATSAUCE

Saskaņā ar Komisijas Regulu (ES) Nr. 1178/2011 un turpmāk norādītajiem nosacījumiem [kompetentā iestāde] ar šo apstiprina, ka

[ORGANIZĀCIJAS NOSAUKUMS]

[ORGANIZĀCIJAS ADRESE]

ir saskaņā ar ORA daļu sertificēts aviācijas medicīnas centrs, kura tiesības un darbības joma norādīta pievienotajos apstiprināšanas noteikumos.

NOSACĪJUMI

1. Šā sertifikāta darbības joma ir ierobežota, kā noteikts apstiprinātās organizācijas rokasgrāmatas sadaļā par apstiprināšanas jomu.
2. Šis sertifikāts pieprasa atbilstību organizācijas dokumentācijā norādītajām procedūrām, kā noteikts ORA daļā.
3. Šis sertifikāts ir spēkā, kamēr tas atbilst ORA daļas prasībām, ja vien sertifikāts nav ticis atdots, aizstāts, apturēts vai anulēts.

Izdošanas datums Paraksts

⁽¹⁾ Valstīm, kas nav ES dalībvalstis, jādzēš vārds "Eiropas Savienība".
EASA 146. veidlapas 1. izdevums.

▼ M1

ARA DAĻAS VI PIELIKUMA VI papildinājums

▼ M3

(TUKŠA LAPPUSE)



ARA DAĻAS VI PIELIKUMA VII Papildinājums

AVIĀCIJAS MEDICĪNAS EKSPERTU (AME) SERTIFIKĀTS

**Eiropas Savienība (*)
Kompetentā iestāde**

AVIĀCIJAS MEDICĪNAS EKSPERTA SERTIFIKĀTS

SERTIFIKĀTA NR./ATSAUCES NR.:

Saskaņā ar Komisijas Regulu (ES) Nr. 1178/2011 un turpmāk norādītajiem nosacījumiem [kompetentā iestāde] ar šo apstiprina, ka

[AVIĀCIJAS MEDICĪNAS EKSPERTA VĀRDS UN UZVĀRS]

[AVIĀCIJAS MEDICĪNAS EKSPERTA ADRESE]

ir aviācijas medicīnas eksperts.

NOSACĪJUMI

1. Ar šo sertifikātu piešķirtas tiesības attiecas uz tiesībām, kas precizētas AME sertifikāta pielikumā.
2. Šis sertifikāts pieprasa atbilstību īstenošanas noteikumiem un procedūrām, kas precizētas MED daļā.
3. Šis sertifikāts ir spēkā trīs gadus līdz [xx/yy/zzzz (**)], kamēr tas atbilst MED daļas prasībām, ja vien sertifikāts nav ticis atdots, aizstāts, apturēts vai anulēts.

Izdošanas datums: xx/yy/zzzz

Paraksts: [Kompetentā iestāde]

(*) Valstīm, kas nav ES dalībvalstis, jādzēš vārds "Eiropas Savienība".

(**) Zaudē spēku: Diena/mēnesis/gads

**AVIĀCIJAS MEDICĪNAS EKSPERTA SERTIFIKĀTS**

Pielikums AME sertifikātam Nr.:

TIESĪBAS UN TVĒRUMS

[Aviācijas medicīnas eksperta vārds, uzvārds un akadēmiskais nosaukums] ir ieguvis tiesības veikt aviācijas medicīniskās veselības pārbaudes un novērtējumus veselības apliecību izdošanai, kā noteikt turpmāk norādītajā tabulā, uz izdot šīs veselības apliecības:

LAPL	[jā/datums]
2. kategorija	[jā/datums]
1. kategorijas pagarināšana/atjaunošana	[jā/datums]/[nē]

Izdošanas datums: xx/yy/zzzz

Paraksts: [Kompetentā iestāde]

▼ **M7**

ARA daļas VI pielikuma VIII papildinājums

Mācību programmas apstiprinājums

deklarētā mācību organizācija (DTO)

Eiropas Savienība (*)

Kompetentā iestāde

Izdevēja iestāde:

DTO nosaukums:

DTO atsauces numurs:

Apstiprinātā(-ās) mācību programma(-as):

Eksaminētāju standartizācija – FE(S), FIE(S), FE(B), FIE(B) (**)

Eksaminētāju prasmju atsvaidzināšanas seminārs – FE(S), FIE(S), FE(B), FIE(B) (**)

Dok. Nr.:

Piezīmes:

Iepriekš minētā kompetentā iestāde ir pārbaudījusi iepriekš minēto(-ās) mācību programmu(-as), un tā (tāss) ir atzīta(-as) par atbilstošām Komisijas Regulas (ES) Nr. 1178/2011 I pielikuma (FCL daļa) prasībām.

Izdošanas datums:

Paraksts: [kompetentā iestāde]

(*) Valstīm, kas nav ES dalībvalstis, jāsvītiro vārdi “Eiropas Savienība”.

(**) Pielāgot pēc vajadzības.

EASA XXX. veidlapas 1. izdevums – 1./1. lpp.

▼ **M1***VII PIELIKUMS***ORGANIZĀCIJAS PRASĪBAS GAISA KUĢA APKALPEI****[ORA DAĻA]**

GEN APAKŠNODAĻA

VISPĀRĪGAS PRASĪBAS*I SADAĻA***Vispārīga informācija****ORA.GEN.105 Kompetentā iestāde**

a) Šajā daļā noteikts, ka kompetentā iestāde, kura uzrauga:

1) organizācijas, kam ir piemērojams sertifikācijas pienākums:

i) attiecībā uz organizācijām, kuru galvenā uzņēmējdarbības vieta ir kādā dalībvalstī, ir šīs dalībvalsts deleģēta iestāde;

ii) attiecībā uz organizācijām ar galveno uzņēmējdarbības vietu trešajā valstī, ir Aģentūra;

2) *FSTD*:

i) ir Aģentūra, ja *FSTD*:

— kas atrodas ārpus dalībvalstu teritorijas; vai

— *FSTD* atrodas kādas dalībvalsts teritorijā un to izmanto organizācijas, kuru galvenā uzņēmējdarbības vieta ir trešajā valstī;

ii) attiecībā uz *FSTD*, kas atrodas kādas dalībvalsts teritorijā un ko izmanto organizācijas ar galveno uzņēmējdarbības vietu kādā no dalībvalstīm, kompetentā iestāde ir iestāde, kuru deleģējusi dalībvalsts, kurā atrodas organizācijas galvenā uzņēmējdarbības vieta, vai arī Aģentūra, ja to lūgusi attiecīgā dalībvalsts.

b) Ja *FSTD* atrodas ārpus dalībvalsts teritorijas un ja to izmanto kādas dalībvalsts sertificēta organizācija, Aģentūra šo *FSTD* kvalificē koordinācijā ar to dalībvalsti, kas sertificējusi organizāciju, kura šādu *FSTD* izmanto.

ORA.GEN.115 Organizācijas sertifikāta pieteikums

a) Organizācijas sertifikātam jāpiesakās vai tas jāgroza tādā formā un veidā, kā noteikusi kompetentā iestāde, ņemot vērā Regulas (EK) Nr. 216/2008 un tās īstenošanas noteikumu piemērojamās prasības.

b) Pretendenti uz sākotnējo sertifikātu iesniedz kompetentajai iestādei dokumentus, kas pierāda, kā pretendenti izpildīs Regulā (EK) Nr. 216/2008 un tās īstenošanas noteikumos paredzētās prasības. Šajos dokumentos jāapraksta procedūra, kā tiks pārvaldītas izmaiņas, kam nevajag iepriekšēju apstiprinājumu, un kā par šīm izmaiņām tiks paziņots kompetentajai iestādei.

ORA.GEN.120 Līdzekļi atbilstības panākšanai

a) Lai panāktu atbilstību Regulai (EK) Nr. 216/2008 un tās īstenošanas noteikumiem, organizācija var izmantot tādus līdzekļus atbilstības panākšanai, kas ir alternatīvi Aģentūras pieņemtajiem līdzekļiem.

▼ M1

- b) Ja organizācija vēlas izmantot alternatīvus līdzekļus, pirms šo līdzekļu īstenošanas organizācijai kompetentajā iestādē ir jāiesniedz pilns apraksts par šiem alternatīvajiem līdzekļiem atbilstības panākšanai. Aprakstā jāiekļauj visas izmaiņas rokasgrāmatās vai procedūrās, kas var būt būtiskas, kā arī novērtējums, kas pierāda, ka tiek ievēroti Regulas (EK) Nr. 216/2008 un īstenošanas noteikumi.

Alternatīvus līdzekļus atbilstības panākšanai organizācija var īstenot pēc tam, kad saņemta iepriekšēja atļauja no kompetentās iestādes un saņemts informatīvs paziņojums saskaņā ar ARA.GEN.120. punkta d) apakšpunktu.

ORA.GEN.125 Apstiprināšanas noteikumi un organizācijas tiesības

Sertificētajai organizācijai jāievēro darbības joma un tiesības, kas noteiktas organizācijas sertifikātam pievienotajos apstiprināšanas noteikumos.

ORA.GEN.130 Izmaiņas organizācijās

- a) Par visām izmaiņām, kas attiecas uz

- 1) sertifikāta darbības jomu vai organizācijas apstiprināšanas noteikumiem vai
- 2) jebkādiem organizācijas pārvaldības sistēmas elementiem, kā noteikts ORA.GEN.200. punkta a) apakšpunkta 1. un 2. punktā,

ir jāsaņem iepriekšējs kompetentās iestādes apstiprinājums.

- b) Attiecībā uz izmaiņām, par kurām saskaņā ar Regulu (EK) Nr. 216/2008 un tās īstenošanas noteikumiem ir jāsaņem iepriekšējs apstiprinājums, organizācija kompetentajai iestādei iesniedz pieteikumu uz apstiprinājumu un kompetentā iestāde izdod apstiprinājumu. Pieteikumu iesniedz pirms šo izmaiņu veikšanas, lai kompetentā iestāde varētu izvērtēt, vai izmaiņas atbilst Regulai (EK) Nr. 216/2008 un tās īstenošanas noteikumiem, un vajadzības gadījumā grozīt organizācijas sertifikātu un tam pievienotos attiecīgos apstiprināšanas noteikumus.

Organizācija kompetentajai iestādei iesniedz visus nepieciešamos dokumentus.

Izmaiņas drīkst īstenot tikai pēc tam, kad saskaņā ar ARA.GEN.330. punktu no kompetentās iestādes ir saņemts oficiāls apstiprinājums.

Veicot izmaiņas, organizācija darbojas saskaņā ar kompetentās iestādes nosacījumiem, kā piemērojams.

- c) Visas izmaiņas, kas nav iepriekš jāapstiprina, ir jāveic un par tām kompetentajai iestādei jāpaziņo, kā noteikts kompetentās iestādes apstiprinātajā procedūrā saskaņā ar ARA.GEN.310. punkta c) apakšpunktu.

ORA.GEN.135 Derīguma uzturēšana

- a) Organizācijas sertifikāts ir derīgs, kamēr:

- 1) organizācija atbilst Regulas (EK) Nr. 216/2008 un tās īstenošanas noteikumu prasībām, ņemot vērā ORA.GEN.150. punkta prasības par rīcību saistībā ar atzinumiem;
- 2) saskaņā ar ORA.GEN.140. punktu kompetentajai iestādei tiek nodrošināta piekļuve organizācijai, lai varētu izvērtēt organizācijas atbilstību Regulas (EK) Nr. 216/2008 un tās īstenošanas noteikumu attiecīgajām prasībām; un
- 3) sertifikāts nav ticis atcelts vai anulēts.

- b) Pēc anulēšanas vai atcelšanas sertifikāts nekavējoties jānosūta kompetentajai iestādei.

▼ M1**ORA.GEN.140 Piekļuve**

Lai konstatētu atbilstību Regulas (EK) Nr. 216/2008 un tās īstenošanas noteikumu prasībām, organizācija nodrošina, lai ikvienai turpmāk uzskaitīto iestāžu pilnvarotai personai būtu piekļuve visām organizācijas telpām, gaisa kuģiem, dokumentiem, pierakstiem, datiem, procedūrām vai citiem dokumentiem, kas saistīti ar organizācijas darbību atbilstīgi sertifikācijai, līgumiski vienojoties par to vai ne:

- a) kompetentā iestāde ORA.GEN.105. punkta izpratnē; vai
- b) iestāde, kas darbojas saskaņā ar ARA.GEN.300. punkta d) apakšpunkta, ARA.GEN.300. punkta e) apakšpunkta vai ARO.RAMP apakšdaļas noteikumiem.

ORA.GEN.150 Atzinumi

Saņemot paziņojumu par atzinumiem, organizācija:

- a) nosaka neatbilstības galveno iemeslu;
- b) izstrādā koriģējošas rīcības plānu; un
- c) veic koriģējošas darbības kompetentajai iestādei pieņemamā veidā un laika periodā, kuru kompetentā iestāde noteikusi saskaņā ar ARA.GEN.350. punkta d) apakšpunktu.

ORA.GEN.155 Tūlītēja reakcija uz drošības problēmām

Organizācijai jāīsteno:

- a) visi drošības pasākumi, kurus kompetentā iestāde tai deleģējusi saskaņā ar ARA.GEN.135. punkta c) apakšpunktu; un
- b) visi pienākumi saistībā ar Aģentūras izdoto obligāto drošības informāciju, tostarp lidojumderīguma direktīvām.

ORA.GEN.160 Ziņošana par notikumiem

- a) Organizācija kompetentajai iestādei un citām ekspluatētājas valsts noteiktajām organizācijām sniedz informāciju par visiem negadījumiem, nopietniem incidentiem vai notikumiem, kā noteikts Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) Nr. 996/2010⁽¹⁾ un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 2003/42/EK⁽²⁾.

▼ M2

- b) Neskarot a) apakšpunktu, organizācija kompetentajai iestādei un par gaisa kuģa projektu atbildīgajai organizācijai paziņo par visiem incidentiem, nepareizu darbību, tehniskiem defektiem, tehnisko ierobežojumu pārsniegšanu un par visiem notikumiem, kas liecina par neprecīzu, nepilnīgu vai neskaidru informāciju datus par piemērotību ekspluatācijai, kas izveidoti saskaņā ar Komisijas Regulu (ES) Nr. 748/2012⁽³⁾, vai par citiem nestandarta apstākļiem, kas ir apdraudējuši vai var apdraudēt gaisa kuģa drošu ekspluatāciju un kas nav izraisījuši starpgadījumu vai nopietnu incidentu.

▼ M1

- c) Neskarot Regulas (ES) Nr. 996/2010, Direktīvas 2003/42/EK, Komisijas Regulas (EK) Nr. 1321/2007⁽⁴⁾ un Komisijas Regulas (EK) Nr. 1330/2007⁽⁵⁾ noteikumus, a) un b) apakšpunktā minētie ziņojumi jāizveido tādā formā un veidā, kā noteikusi kompetentā iestāde, un tajos jābūt visai attiecīgajai informācijai par apstākļiem, kādi zināmi organizācijai.
- d) Ziņojumi jāsniedz iespējami drīz, bet ne vēlāk kā 72 stundu laikā no brīža, kad organizācija konstatējusi konkrētos apstākļus, par kuriem tiek ziņots, ja vien nav izņēmuma situācija, kas neļauj to izdarīt.

⁽¹⁾ OV L 295, 12.11.2010., 35. lpp.

⁽²⁾ OV L 167, 4.7.2003., 23. lpp.

⁽³⁾ OV L 224, 21.8.2012., 1. lpp.

⁽⁴⁾ OV L 294, 13.11.2007., 3. lpp.

⁽⁵⁾ OV L 295, 14.11.2007., 7. lpp.

▼ M1

- e) Vajadzības gadījumā organizācija sagatavo papildu ziņojumu ar līdzīgu notikumu turpmākai novērtšanai plānoto darbību sīku aprakstu, tiklīdz ir noteiktas šādas darbības. Ziņojums jā sagatavo tādā formā un veidā, kā noteikusi kompetentā iestāde.

*II SADAĻA**Pārvaldība***ORA.GEN.200 Pārvaldības sistēma**

- a) Organizācija izveido, ievieš un uztur pārvaldības sistēmu, kurā ir šādi elementi:
- 1) skaidri noteikti atbildības un pakļautības virzieni visā organizācijā, tostarp tieša pakļautība atbildīgajam vadītājam drošības jautājumos;
 - 2) organizācijas vispārējās drošības noteikumu un principu apraksts saskaņā ar drošības politiku;
 - 3) ar organizācijas darbību saistīto aviācijas apdraudējuma faktoru noteikšana, to novērtēšana un saistīto risku vadība, tostarp darbības riska mazināšanai un to efektivitātes pārbaudīšanai;
 - 4) uzdevumu veikšanai nepieciešamās personāla apmācības un kompetences uzturēšana;
 - 5) visu pārvaldības sistēmas galveno procesu dokumentēšana, tostarp procesi darbinieku informēšanai par viņu pienākumiem un procedūra dokumentācijas grozīšanai;
 - 6) funkcija, ar kuru uzraudzīt organizācijas atbilstību attiecīgajām prasībām. Atbilstības uzraudzība ietver atgriezeniskās saites sistēmu, ar kuru atzinumus paziņot atbildīgajam vadītājam, lai pēc vajadzības nodrošinātu koriģējošo darbību lietpratīgu īstenošanu; un
 - 7) visas šīs daļas vai citu piemērojamo daļu attiecīgajās apakšdaļās noteiktās papildu prasības.
- b) Pārvaldības sistēmai jāatbilst organizācijas lielumam un tās darbību sarežģītībai, ņemot vērā ar šīm darbībām saistītos apdraudējumus un riskus.

▼ M4

- c) Neatkarīgi no a) apakšpunkta organizācijā, kas nodrošina apmācību vienīgi *LAPL*, *PPL*, *SPL* vai *BPL* un ar to saistītās kvalifikācijas atzīmes vai apliecības, drošības riska pārvaldību un atbilstības uzraudzību, kas noteikta a) apakšpunkta 3) un 6) punktā, var veikt ar organizācijas pārskatīšanu, kas veicama vismaz reizi kalendārajā gadā. Organizācija kompetentajai iestādei bez liekas kavēšanās ziņo par šīs pārskatīšanas rezultātiem.

▼ M1**ORA.GEN.205 Ar līgumu nodotās darbības**

- a) Ar līgumu nodotās darbības nozīmē visas organizācijas apstiprinājuma jomā ietilpstošās darbības, ko veic cita organizācija, kura ir sertificēta šādu darbību izpildei vai, ja tā nav sertificēta, darbojas ar pasūtītājas organizācijas apstiprinājumu. Slēdzot ārpakalpojumu vai iepirkuma līgumu par daļu no savām darbībām, organizācijai jānodrošina, ka pakalpojums vai produkts, par kuru noslēgts līgums vai veikts iepirkums, atbilst piemērojamām prasībām.
- b) Ja sertificētā organizācija slēdz līgumu, lai daļu no savām darbībām uzticētu citai organizācijai, kas saskaņā ar šo daļu nav sertificēta šādu darbību veikšanai, nolīgta organizācija darbojas ar pasūtītājas organizācijas apstiprinājumu. Pasūtītāja organizācija nodrošina, ka kompetentā iestāde var piekļūt nolīgtajai organizācijai, lai noteiktu pastāvīgu atbilstību piemērojamām prasībām.

ORA.GEN.210 Prasības personālam

- a) Organizācija norīko atbildīgo vadītāju, kas ir pilnvarots nodrošināt, lai visām darbībām būtu finansējums un tās tiktu veiktas saskaņā ar piemērojamām prasībām. Atbildīgais vadītājs atbild par efektīvas pārvaldības sistēmas izveidi un uzturēšanu.

▼ M1

- b) Organizācija norīko personu vai personu grupu, kas gādā par organizācijas pastāvīgu atbilstību piemērojamām prasībām. Šī(-īs) persona(-as) ir tieši pakļauta(-as) atbildīgajam vadītājam.
- c) Organizācijā jābūt pietiekami daudz kvalificētiem darbiniekiem, lai plānotos uzdevumus un darbības varētu veikt saskaņā ar piemērojamām prasībām.
- d) Organizācija uztur attiecīgu uzskaiti par pieredzi, kvalifikāciju un apmācību, lai pierādītu atbilstību c) apakšpunktam.
- e) Organizācija nodrošina, ka visi tās darbinieki pārzina ar savu pienākumu izpildi saistītos noteikumus un procedūras.

ORA.GEN.215 Prasības telpām

Organizācijai ir jābūt telpām, kur visus iepļānotos uzdevumus un darbības var veikt un vadīt saskaņā ar piemērojamām prasībām.

ORA.GEN.220 Uzskaitē

- a) Organizācija izveido dokumentu uzskaites sistēmu, lai atbilstīgi uzglabātu un uzticami izsekotu visas izstrādātās darbības, īpaši visus ORA.GEN.200. punktā norādītos elementus.
- b) Uzskaites dokumentu formāts ir noteikts organizācijas procedūrās.
- c) Dokumenti jāuzglabā tā, lai tos pasargātu no bojājumiem, izmaiņām un zādībām.

ATO APAKŠDAĻA

APSTIPRINĀTAS MĀCĪBU ORGANIZĀCIJAS

I SADAĻA

Vispārīga informācija**ORA.ATO.100 Darbības joma**

Šajā apakšdaļā noteiktas prasības organizācijām, kas nodrošina apmācību pilotu apliecību un saistīto kvalifikācijas atzīmju un sertifikātu saņemšanai.

ORA.ATO.105 Pieteikšanās

- a) Pretendenti, kas iesnieguši pieteikumu, lai saņemtu apstiprinātas mācību organizācijas (ATO) sertifikātu, kompetentajai iestādei nodrošina
 - 1) šādu informāciju:
 - i) mācību organizācijas nosaukumu un adresi;
 - ii) iepļānoto darbības sākšanas datumu;
 - iii) mācību kursa vadītāju (HT), lidojumu instruktoru, trenera instruktoru un teorētisko mācību instruktoru personas datus un kvalifikācijas informāciju;
 - iv) mācību norises lidlauka(-u) un/vai ekspluatācijas objekta(-u) nosaukumu(-us) un adresi(-es);
 - v) sarakstu ar mācību lidojumiem izmantojamiem gaisa kuģiem, norādot gaisa kuģa grupu, kategoriju vai tipu, reģistrāciju, īpašniekus un lidojumderīguma sertifikāta kategoriju, ja piemērojams;
 - vi) sarakstu ar lidojumu simulācijas treneru iekārtām (FSTD), ko mācību organizācija plāno izmantot, ja piemērojams;

▼ M1

- vii) mācību organizācijas plānoto apmācības veidu un attiecīgo mācību programmu; un
- 2) darbības un mācību rokasgrāmatas.
- b) Izmēģinājumu lidojumu mācību organizācijas. Neskarot a) apakšpunkta 1. punkta iv) un v) apakšpunkta noteikumus, mācību organizācija, kas nodrošina lidojuma pārbaudes apmācību, sniedz tikai šādu informāciju:
- 1) mācību norises galvenā lidlauka(-u) un/vai ekspluatācijas objekta(-u) nosaukumu(-us) un adresi(-es); un
 - 2) izmēģinājumu lidojumu apmācībai izmantoto gaisa kuģu tipu vai kategoriju.
- c) Mainot sertifikātu, pieteikuma iesniedzēji kompetentajai iestādei iesniedz attiecīgo a) apakšpunktā norādīto informāciju un dokumentus.

ORA.ATO.110 Prasības personālam

- a) Ir jāieceļ mācību kursa vadītājs. Mācību kursa vadītājam jābūt plašai pieredzei kā instruktoram tajās jomās, kas saistītas ar ATO nodrošināto apmācību, un šai personai jābūt arī atbilstīgām vadītāja spējām.
- b) Mācību kursa vadītāja pienākumi:
- 1) panākt, lai nodrošinātā apmācība atbilstu FCL daļas prasībām un – izmēģinājumu lidojumu apmācības gadījumā – attiecīgajām 21. daļas prasībām, un lai būtu izveidota mācību programma;
 - 2) nodrošināt gaisa kuģi vai lidojumu simulācijas trenāžieru iekārtā (*FSTD*) veikto mācību lidojumu un teorētisko mācību veiksmīgu integrēšanu; un
 - 3) uzraudzīt katra studenta progresu.
- c) Teorētisko mācību instruktoriem:
- 1) jābūt praktiskai pieredzei aviācijā, kas attiecas uz nodrošināto apmācību, un jābūt pabeigtiem apmācības metožu mācību kursiem; vai
 - 2) jābūt iepriekšējai pieredzei teorētisko zināšanu pasniegšanā un piemērotām teorētiskām zināšanām par tematu, kādā viņi sniedz teorētiskās zināšanas.
- d) Lidojumu instruktoriem un trenāžiera instruktoriem jābūt kvalifikācijai atbilstīgi FCL daļas prasībām apmācības jomā, kuru viņi nodrošina.

ORA.ATO.120 Uzskaitē**▼ M7**

Šādi dokumenti ir jāuzglabā visu kursa laiku un trīs gadus pēc apmācības pabeigšanas:

▼ M1

- a) informācija par katram apmācību dalībniekam nodrošināto apmācību uz zemes, mācību lidojumos un apmācību lidojumu simulācijas trenāžieros;
- b) instruktoru sagatavoti sīki izstrādāti un regulāri progresu ziņojumi ar novērtējumu un regulāri progresu ziņojumi par pārbaudes lidojumiem un uz zemes veiktiem eksāmeņiem; un
- c) informācija par apmācību dalībnieku apliecībām un saistītajām kvalifikācijas atzīmēm un sertifikātiem, tostarp par veselības apliecību un kvalifikācijas atzīmju derīguma termiņu.

▼ **M1****ORA.ATO.125 Mācību programma**

- a) Katram piedāvātajam kursa veidam izstrādā mācību programmu.
- b) Mācību programmai jāatbilst FCL daļas prasībām un izmēģinājumu lidojumu gadījumā – 21. daļas prasībām.

ORA.ATO.130 Mācību rokasgrāmata un darbības rokasgrāmata

- a) *ATO* izveido un uztur mācību rokasgrāmatu un darbības rokasgrāmatu ar informāciju un instrukcijām, kas darbiniekiem nodrošina iespēju veikt viņu pienākumus un mācību dalībniekiem sniedz norādes par to, kā panākt atbilstību apmācības prasībām.
- b) *ATO* nodrošina, ka darbiniekiem un vajadzības gadījumā apmācību dalībniekiem ir pieejama mācību rokasgrāmatas, darbības rokasgrāmatas un *ATO* apstiprināšanas dokumentu informācija.
- c) Ja *ATO* nodrošina izmēģinājumu lidojumu apmācību, darbības rokasgrāmatai jāatbilst 21. daļā noteiktajām prasībām par izmēģinājumu lidojumu darbības rokasgrāmatu.
- d) Darbības rokasgrāmatā saskaņā ar *ORO* daļas prasībām jānosaka lidojuma laika ierobežošanas shēmas lidojumu instruktoriem, tostarp maksimāli pieļaujamais lidojuma ilgums, maksimāli pieļaujamais lidojuma ilgums, veicot darba pienākumus, un minimālais atpūtas laiks, pildot instruktora pienākumus.

ORA.ATO.135 Mācību gaisa kuģis un *FSTD*▼ **M5**

- a) *ATO* izmanto piemērotu mācību gaisa kuģu floti vai *FSTD* iekārtas, kas ir atbilstoši aprīkotas paredzētajiem mācību kursiem.

▼ **M1**

- b) *ATO* nodrošina apmācību *FSTD* iekārtās tikai pēc tam, kad kompetentajai iestādei tā ir pierādījusi:

- 1) ka *FSTD* specifikācijas atbilst attiecīgajai mācību programmai;
- 2) ka izmantotās *FSTD* atbilst FCL daļas prasībām;
- 3) ka pilnīgi lidojumu trenāžieri (*FFS*) pienācīgi atbilst attiecīgo gaisa kuģu tipam; un
- 4) ka ir ieviesta sistēma, ar kuru atbilstīgi uzraudzīt *FSTD* izmaiņas un nodrošināt, ka šīs izmaiņas neietekmē mācību programmas piemērotību.

- c) Ja prasmju pārbaudei izmantotā gaisa kuģa tips atšķiras no vizuālo lidojumu apmācībai izmantotā *FFS* tipa, maksimālais kredītpunktu skaits jāierobežo līdz tam skaitam, kāds attiecīgajā mācību lidojumu programmā tiek piešķirts par lidojumu un navigācijas procedūru trenāžieri II (*FNPT II*) lidmašīnās un *FNPT II/III* – helikopteros.
- d) Izmēģinājumu lidojumu mācību organizācijas. Izmēģinājumu lidojumu apmācībā izmantotajam gaisa kuģim atbilstīgi apmācības mērķim jābūt aprīkotam ar lidojuma pārbaudes instrumentiem.

ORA.ATO.140 Lidlauki un ekspluatācijas vietas

Nodrošinot mācību lidojumus gaisa kuģī, *ATO* izmanto lidlaukus vai ekspluatācijas vietas ar piemērotām iekārtām un apstākļiem, lai nodrošinātu apmācību attiecīgajiem manevriem, ņemot vērā noteiktās apmācības veidu un izmantotā gaisa kuģa kategoriju un tipu.

▼ M2**ORA.ATO.145 Apmācības priekšnoteikumi**

- a) ATO nodrošina, lai studenti izpildītu visus apmācības priekšnoteikumus, kas paredzēti medicīniskajā daļā, FCL daļā un, ja piemērojams, noteikti saskaņā ar Regulu (ES) Nr. 748/2012 izveidoto datu par piemērotību ekspluatācijai obligātajā daļā.
- b) Ja ATO nodrošina izmēģinājumu lidojumu apmācību, studenti izpilda visus apmācības priekšnoteikumus, kas paredzēti saskaņā ar Regulu (ES) Nr. 748/2012.

▼ M1**ORA.ATO.150 Apmācība trešajās valstīs**

Ja ATO ir apstiprināta nodrošināt apmācību instrumentālo lidojumu kvalifikācijas (IR) saņemšanai trešajās valstīs:

- a) pirms IR prasmju pārbaudes mācību programmā jābūt aklimatizācijas lidojumiem vienā no dalībvalstīm; un
- b) IR prasmju pārbaude jāveic kādā no dalībvalstīm.

II SADAĻA

Papildu prasības ATO, kas nodrošina apmācību CPL, MPL un ATPL, kā arī saistīto kvalifikācijas atzīmju un sertifikātu saņemšanai

ORA.ATO.210 Prasības personālam

- a) *Mācību kursa vadītājs* (HT). Izņemot ATO, kas nodrošina izmēģinājumu lidojumu apmācību, ieceltajam mācību kursa vadītājam jābūt plašai apmācības pieredzei kā instruktoram profesionāla pilota apliecības saņemšanai un pieredzei apmācības nodrošināšanā saistīto kvalifikācijas atzīmju vai sertifikātu saņemšanai.
- b) *Vecākais lidojumu instruktors* (CFI). ATO, kas nodrošina lidojumu apmācību, ieceļ CFI, kurš atbild par mācību lidojumu un trenāžieru instruktoru uzraudzību un visu mācību lidojumu un lidojumu simulācijas apmācības standartizāciju. CFI jābūt augstākā līmeņa profesionālā pilota apliecībai un attiecīgām kvalifikācijas atzīmēm atbilstoši vadītajiem mācību lidojumu kursiem, kā arī instruktora sertifikātam, kas dod tiesības sniegt apmācību vismaz vienā no nodrošinātajiem apmācību kursiem.
- c) *Vecākais teorētisko zināšanu pasniedzējs* (CTKI). ATO, kas nodrošina teorētisko zināšanu apmācību, ieceļ CTKI, kurš atbild par visu teorētisko zināšanu pasniedzēju uzraudzību un visu teorētisko zināšanu apmācības standartizāciju. CTKI jābūt plašai pieredzei kā teorētisko zināšanu pasniedzējam jomās, kas saistītas ar ATO paredzēto apmācību.

ORA.ATO.225 Mācību programma

- a) Mācību programmā lidojumu un teorētiskā apmācība ir sadalīta pa nedēļām vai posmiem, tajā ir standarta uzdevumi un mācību programmas kopsavilkums.
- b) Mācību programmas saturs un rezultāti ir norādīti mācību rokasgrāmatā.

ORA.ATO.230 Mācību rokasgrāmata un darbības rokasgrāmata

- a) Mācību rokasgrāmatā norāda katra apmācību posma standartus, uzdevumus un mērķus, kas studentiem jāievēro, un kas attiecas uz šādiem tematiem:

— apmācību plāns,

— instruktāža un mācību lidojumi,

— lidojumu apmācība ar FSTD, ja piemērojams,

▼ M1

— teorētisko zināšanu apmācība.

- b) Darbības rokasgrāmatā jābūt attiecīgai informācijai konkrētām darbinieku grupām, piemēram, lidojumu instruktoriem, trenāžieru instruktoriem un ekspluatācijas un tehniskās apkopes darbiniekiem, un tajā jāiekļauj vispārīgā, tehniskā, ar maršrutiem un darbinieku apmācību saistītā informācija.

*III SADAĻA**papildu prasības ATO, kas nodrošina īpašu veidu apmācību*

1. nodaļa

Tālmācības kursi**ORA.ATO.300 Vispārīga informācija**

ATO var tikt pilnvarota vadīt modulāras apmācību programmas, izmantojot tālmācību, šādos gadījumos:

- a) teorētisko zināšanu apmācības modulārie kursi;
- b) papildu teorētisko zināšanu apmācība kategorijas vai tipa kvalifikācijas atzīmes saņemšanai; vai
- c) teorētisko zināšanu apmācība, kas apstiprināta pirms iestāšanās, daudzdzinēju helikoptera pirmā tipa kvalifikācijas atzīmes iegūšanai.

ORA.ATO.305 Apmācība klasē

- a) Apmācība klasē jāiekļauj katrā mācību priekšmetā kā modulāro tālmācības kursu elementus.
- b) Faktiskais klases nodarbību laiks nedrīkst būt mazāks par 10 % no apmācību kopējā laika.
- c) Tālab jānodrošina, lai ATO galvenajā uzņēmējdarbības vietā vai jebkurā citā piemērotā vietā būtu pieejamas teorētisko mācību telpas.

ORA.ATO.310 Instruktori

Visiem instruktoriem pilnībā jāpārzina tālmācības kursu programmas prasības.

2. nodaļa

Mācības bez prakses lidmašīnā**ORA.ATO.330 Vispārīga informācija**

- a) Atļauju nodrošināt mācības bez prakses lidmašīnā (*ZFTT*), kā norādīts *FCL daļā*, piešķir tikai tām ATO, kam arī ir komerciālā gaisa transporta ekspluatācijas tiesības, vai ATO, kam ir īpaša vienošanās ar komerciālā gaisa transporta ekspluatantiem.
- b) Atļauju nodrošināt *ZFTT* piešķir tikai tiem ekspluatantiem, kam ir vismaz 90 dienu ekspluatācijas pieredze attiecīgā tipa lidmašīnā.
- c) Ja *ZFTT* apmācību nodrošina ATO, kam ir īpaša vienošanās ar ekspluatantu, prasības par 90 dienu ekspluatācijas pieredzi nav spēkā, ja papildu pacelšanās un nosēšanās procesos iesaistītajam tipa kvalifikācijas instruktoram (*TRI(A)*) saskaņā ar ORO daļas ir pieredze attiecīgā lidmašīnas tipa ekspluatācijā.

▼ **M1****ORA.ATO.335 Pilnīgi lidojumu trenāžieri**

- a) *FFS*, kas apstiprināti izmantošanai *ZFTT* apmācībā, jābūt darba kārtībā saskaņā ar *ATO* pārvaldības sistēmas kritērijiem.
- b) *FFS* imitācijas un vizuālajai sistēmai jābūt pilnīgā darba kārtībā saskaņā ar *FSTD* piemērojamām sertifikācijas specifikācijām, kā noteikts *ORA.FSTD.205*. punktā.

3. nodaļa

Kursi daudzpilotu apkalpes pilota apliecības (*MPL*) saņemšanai**ORA.ATO.350 Vispārīga informācija**

Tiesības vadīt *MPL* integrētos mācību kursus un *MPL* instruktoru kursus piešķir tikai tām *ATO*, kam ir komerciālā gaisa transporta ekspluatācijas tiesības vai kam ir īpaša vienošanās ar komerciālā gaisa transporta ekspluatantu.

4. nodaļa

Lidotāju izmēģinātāju apmācība**ORA.ATO.355 Izmēģinājumu lidojumu mācību organizācijas**

- a) *ATO*, kam atļauts nodrošināt izmēģinājumu lidojumu apmācību 1. vai 2. kategorijas izmēģinājumu lidojumu kvalifikācijas atzīmes saņemšanai saskaņā ar *FCL* daļu, var paplašināt savas tiesības, lai varētu nodrošināt arī citu kategoriju izmēģinājumu lidojumu apmācību un izmēģinājumu lidojumu personāla apmācību, ja:
- 1) ir izpildītas 21. daļas attiecīgās prasības; un
 - 2) ir īpaša vienošanās starp *ATO* un 21. daļai noteikumiem atbilstīgu organizāciju, kas ir pieņēmusi darbā vai plāno pieņemt darbā šādus darbiniekus.
- b) Apmācību dokumentos jābūt apmācību dalībnieku rakstītiem ziņojumiem, kā noteikts mācību programmā, tostarp vajadzības gadījumā ar izmēģinājumu lidojumu veidu saistīto datu apstrādei un dokumentēto parametru analīzei.

FSTD APAKŠNODAĻA***PRASĪBAS ORGANIZĀCIJĀM, KAS IZMANTO LIDOJUMU SIMULĀCIJAS TRENAŽIERU IEKĀRTAS (FSTD), UN FSTD KVALIFIKĀCIJAI****I SADAĻA****Prasības organizācijām, kas izmanto FSTD*****ORA.FSTD.100 Vispārīga informācija**

- a) *FSTD* kvalifikācijas sertifikāta pretendents kompetentajai iestādei pierāda, ka ir izveidojis pārvaldības sistēmu saskaņā ar II sadaļas *ORA.GEN.200*. punktu. Šiem pierādījumiem jāapliecina, ka pretendents ir tiešas vai līguma ceļā iegūtas iespējas uzturēt noteiktajam *FSTD* kvalifikācijas līmenim raksturīgos darbības rādītājus, funkcijas un īpatnības, kā arī kontrolēt *FSTD* uzstādīšanu.
- b) Ja pretendents ir kvalifikācijas sertifikāts, kas izdots saskaņā ar šo daļu, detalizētas *FSTD* specifikācijas ir jāiekļauj:
- 1) *ATO* sertifikāta noteikumos vai
 - 2) *AOC* turētājam – mācību rokasgrāmatā.

▼ **M1****ORA.FSTD.105 FSTD kvalifikācijas uzturēšana**

- a) Lai uzturētu spēkā *FSTD* kvalifikāciju, *FSTD* kvalifikācijas sertifikāta turētājam pēc tās saņemšanas 12 mēnešu laikā jāizpilda visas galvenajā kvalifikācijas pārbaūžu rokasgrāmatā (*MQTG*) iekļautās pārbaudes, kā arī visas funkcionālās un subjektīvās pārbaudes.
- b) Jānorāda rezultātu iegūšanas datums, rezultāti jāapzīmē kā analizēti un novērtēti, un tie jāuzglabā saskaņā ar ORA.FSTD.240. punktu, lai pierādītu, ka tiek uzturēta atbilstība *FSTD* standartiem.
- c) Jāizveido konfigurācijas kontroles sistēma, lai nodrošinātu kvalificētās *FSTD* aparatūras un programmatūras pastāvīgu integritāti.

ORA.FSTD.110 Pārveidojumi

- a) *FSTD* kvalifikācijas sertifikāta turētājam jāizveido un jāuztur sistēma, ar kuru noteikt un izvērtēt visus tā ekspluatētajai *FSTD* veiktus būtiskus pārveidojumus, jo īpaši:
 - 1) visus gaisa kuģa pārveidojumus, kas ir nozīmīgi attiecībā uz apmācību, eksaminēšanu un pārbaudēm, neatkarīgi no tā, vai tie ir vai nav paredzēti lidojumperīguma direktīvā; un
 - 2) visus *FSTD* pārveidojumus, tostarp imitācijas un vizuālo sistēmu pārveidojumus, ja tie ir nozīmīgi attiecībā uz apmācību, eksaminēšanu un pārbaudēm, piemēram, datu pārskatīšanas gadījumā.
- b) *FSTD* aparatūras un programmatūras pārveidojumi, kas ietekmē darbu ar sistēmām, tās darbības rādītājus un ekspluatāciju, vai jebkādi imitācijas vai vizuālajai sistēmai veikti būtiski pārveidojumi ir jānovērtē, lai noteiktu to ietekmi uz sākotnējiem kvalifikācijas kritērijiem. Organizācija sagatavo visu ietekmēto apstiprināšanas pārbaūžu grozījumus. Organizācija pārbauda *FSTD* atbilstību jaunajiem kritērijiem.
- c) Organizācija iepriekš informē kompetento iestādi par visām būtiskajām izmaiņām, lai noteiktu, vai pārbaudes ir veiktas apmierinoši. Kompetentā iestāde nosaka, vai pēc pārveidojumu veikšanas *FSTD* ir īpaši jānovērtē pirms tās atkārtotas izmantošanas apmācībā.

ORA.FSTD.115 Uzstādīšana

- a) *FSTD* kvalifikācijas sertifikāta turētājs nodrošina, ka:
 - 1) *FSTD* tiek uzglabāta piemērotā vidē, kur iespējama droša un uzticama izmantošana;
 - 2) visi *FSTD* lietotāji un tehniskās apkopes darbinieki ir instruēti par *FSTD* drošību, lai ārkārtas gadījumā pārzinātu *FSTD* drošības aprīkojumu un procedūras; un
 - 3) *FSTD* un tās uzstādīšanai jāatbilst vietējiem veselības aprūpes un drošības noteikumiem.
- b) Vismaz reizi gadā jāpārbauda *FSTD* drošības funkcijas, piemēram, ārkārtas apturēšanas un ārkārtas apgaismojuma ierīces, un jādokumentē pārbaudes rezultāti.

ORA.FSTD.120 Papildaprīkojums

Ja *FSTD* ir pievienots papildaprīkojums, pat ja tas nav nepieciešams kvalifikācijai, kompetentā iestāde novērtē šo papildaprīkojumu, lai pārliecinātos, vai tas nerada negatīvu ietekmi uz apmācības kvalitāti.

▼ **M1***II SADAĻA***FSTD kvalifikācijas prasības****ORA.FSTD.200 Pieteikšanās uz FSTD kvalifikāciju**

- a) Uz *FSTD* kvalifikācijas sertifikātu jāpiesakās tādā formā un veidā, kā noteikusi kompetentā iestāde:
- 1) pamatinstrumentu trenāžieru iekārtu (*BITD*) gadījumā pieteikumu iesniedz *BITD* ražotājs;
 - 2) visos citos gadījumos pieteikumu iesniedz organizācija, kas plāno izmantot *FSTD*.
- b) Sākotnējās kvalifikācijas pretendenti iesniedz kompetentajai iestādei dokumentus, kas pierāda, kā pretendenti nodrošinās atbilstību šīs regulas prasībām. Šajos dokumentos jābūt izstrādātai procedūrai, ar kuras palīdzību nodrošināt atbilstību ORA.GEN.130. un ORA.FSTD.230. punkta prasībām.

ORA.FSTD.205 FSTD sertifikācijas specifikācijas

- a) Aģentūra saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 216/2008 19. pantu izdod sertifikācijas specifikācijas kā standarta līdzekli, ar kuru pierādīt *FSTD* atbilstību Regulas (EK) Nr. 216/2008 III pielikuma pamatprasībām.
- b) Šīm sertifikācijas specifikācijām jābūt pietiekami detalizētām un precīzām, lai pretendenti norādītu, kādi ir kvalifikācijas izdošanas nosacījumi.

ORA.FSTD.210 Kvalifikācijas pamats

- a) *FSTD* kvalifikācijas sertifikāta izdošanas pamatā ir šādi elementi:
- 1) Aģentūras noteiktas sertifikācijas specifikācijas, kas ir spēkā tajā datumā, kad tiek iesniegts pieteikums par sākotnējo kvalifikāciju;

▼ **M2**

- 2) gaisa kuģa validācijas dati, kas noteikti datu par piemērotību ekspluatācijai obligātajā daļā, kā apstiprināts saskaņā ar Regulu (ES) Nr. 748/2012, ja piemērojams; un

▼ **M1**

- 3) īpaši nosacījumi, kurus kompetentā iestāde nosaka, ja attiecīgajās sertifikācijas specifikācijās nav piemērotu vai atbilstīgu *FSTD* standartu, jo *FSTD* ir novatoriskas funkcijas vai funkcijas, kas atšķiras no tām, ar kurām pamatotas piemērojamās sertifikācijas specifikācijas.
- b) Kvalifikācijas pamats ir piemērojams *FSTD* atkārtotajām kvalifikācijām, ja vien netiek mainīta *FSTD* kategorija.

ORA.FSTD.225 Derīguma laiks un derīguma uzturēšana

- a) Pilnīgu lidojumu trenāžieru (*FFS*), lidojumu trenāžieru iekārtu (*FTD*) vai lidojumu un navigācijas procedūru trenāžieru (*FNPT*) kvalifikācija paliek spēkā, kamēr:
- 1) *FSTD* un organizācija, kas to ekspluatē, atbilst piemērojamām prasībām;
 - 2) saskaņā ar ORA.GEN.140. punktu kompetentajai iestādei tiek nodrošināta piekļuve organizācijai, lai varētu izvērtēt organizācijas atbilstību Regulas (EK) Nr. 216/2008 un tās īstenošanas noteikumu attiecīgajām prasībām; un
 - 3) kvalifikācijas sertifikāts nav atcelts vai anulēts.

▼ **M1**

- b) Šo ARA.FSTD.120. punkta b) apakšpunkta 1. punktā noteikto 12 mēnešu periodu var pagarināt līdz ne vairāk par 36 mēnešiem šādos apstākļos:
- 1) ja *FSTD* ir veikts sākotnējais novērtējums un vismaz viens atkārtots novērtējums un novērtējumos ir konstatēta *FSTD* atbilstība kvalifikācijas pamatam;
 - 2) ja *FSTD* kvalifikācijas sertifikāta turētājs iepriekšējos 36 mēnešos ir saņēmis sekmīgus regulējošās iestādes sniegtos *FSTD* novērtējumus;
 - 3) ja kompetentā iestāde ik pēc 12 mēnešiem veic oficiālu organizācijas atbilstības uzraudzības sistēmas revīziju, kā noteikts ORA.GEN.200. punkta a) apakšpunkta 6. punktā; un
 - 4) ja organizācijas norīkotā persona, kam ir atbilstīga pieredze, pārskata kvalifikācijas pārbaūžu rokasgrāmatas (*QTG*) periodiskos atjauninājumus, ik pēc 12 mēnešiem veic attiecīgās funkcionālās un subjektīvās pārbaudes un paziņo to rezultātus kompetentajai iestādei.
- c) *BITD* kvalifikācija ir spēkā, kamēr kompetentā iestāde saskaņā ar ARA.FSTD.120. punktu regulāri novērtē atbilstību piemērojamām kvalifikācijas pamatprasībām.
- d) Atceltie vai anulētie *FSTD* kvalifikācijas sertifikāti ir jānosūta kompetentajai iestādei.

ORA.FSTD.230 Kvalificētu *FSTD* izmaiņas

- a) *FSTD* kvalifikācijas sertifikāta turētājs kompetento iestādi informē par visām ierosinātajām izmaiņām *FSTD*, piemēram:
- 1) būtiskiem pārveidojumiem;
 - 2) *FSTD* pārvietošanu; un
 - 3) *FSTD* izmantošanas pārtraukšanu.
- b) Paaugstinot *FSTD* kvalifikācijas līmeni, organizācija kompetentajai iestādei iesniedz pieteikumu par novērtējuma līmeņa paaugstināšanu. Organizācija veic visas pieprasītajam kvalifikācijas līmenim atbilstīgās pārbaudes. Iepriekšējo novērtējumu rezultātus nevar izmantot *FSTD* darbības rādītāju apstiprināšanai attiecībā uz līmeņa paaugstināšanu.
- c) Pārvietojot *FSTD*, organizācija informē kompetento iestādi pirms plānotās darbības veikšanas, norādot saistīto pasākumu grafiku.

Pirms *FSTD* izmantošanas atsākšanas jaunajā vietā organizācijai jāveic vismaz trešdaļa no validācijas pārbaudēm, kā arī funkcionālās un subjektīvās pārbaudes, lai pārliecinātos, ka *FSTD* veikspēja atbilst sākotnējiem kvalifikācijas standartiem. Pārbaūžu dokumentācija jāuzglabā kopā ar *FSTD* dokumentiem, lai kompetentā iestāde varētu tos izskatīt.

Kompetentā iestāde var veikt *FSTD* novērtējumu pēc iekārtas pārvietošanas. Novērtējumam jāatbilst *FSTD* sākotnējās kvalifikācijas pamatprasībām.

- d) Ja organizācija plāno uz ilgāku laiku pārtraukt *FSTD* aktīvu izmantošanu, tai jāinformē kompetentā iestāde un jānosaka piemēroti kontroles pasākumi uz laiku, kamēr *FSTD* ir neaktīva.

Organizācija ar kompetento iestādi vienojas par izmantošanas pārtraukšanas, uzglabāšanas un izmantošanas atjaunošanas plānu, lai nodrošinātu, ka *FSTD* var atkārtoti izmantot atbilstīgi sākotnējam kvalifikācijas līmenim.

▼ M1**ORA.FSTD.235 FSTD kvalifikācijas nodošana**

- a) Ja mainās *FSTD* ekspluatētāja organizācija, jaunā organizācija iepriekš informē kompetento iestādi, lai vienotos par *FSTD* nodošanas plānu.
- b) Kompetentā iestāde var veikt novērtējumu saskaņā ar *FSTD* sākotnējās kvalifikācijas pamatprasībām.
- c) Ja *FSTD* vairs neatbilst sākotnējās kvalifikācijas pamatprasībām, organizācija iesniedz pieteikumu, lai saņemtu jaunu *FSTD* kvalifikācijas sertifikātu.

ORA.FSTD.240 Uzskaitē

FSTD kvalifikācijas sertifikāta turētājs reģistrē:

- a) visus dokumentus, kas apraksta un pierāda *FSTD* sākotnējās kvalifikācijas pamatprasības un līmeni, – tie jāuzglabā visu *FSTD* darbmūžu; un
- b) visus periodiskos dokumentus un ziņojumus par katru *FSTD* un par atbilstības uzraudzības pasākumiem – tie jāuzglabā vismaz 5 gadus.

AeMC APAKŠDAĻA**AVIĀCIJAS MEDICĪNAS CENTRI***I SADAĻA***Vispārīga informācija****ORA.AeMC.105 Darbības joma**

Šajā apakšdaļā noteiktas papildu prasības, kas organizācijai jāizpilda, lai tā varētu saņemt vai pagarināt apstiprinājumu darboties kā aviācijas medicīnas centrs (*AeMC*) un izdot veselības apliecības, tostarp sākotnējās 1. kategorijas veselības apliecības.

ORA.AeMC.115 Pieteikšanās

AeMC sertifikātu pretendentiem:

- a) jāatbilst MED.D.005. punkta prasībām; un
- b) papildus ORA.GEN.115. punktā pieprasītajai organizācijas apstiprināšanas dokumentācijai jāsniedz informācija par saistību vai sadarbību ar noteiktām slimnīcām vai medicīnas iestādēm gadījumos, kad nepieciešama specializēta veselības pārbaude.

ORA.AeMC.135 Derīguma uzturēšana

AeMC sertifikātu izdod uz neierobežotu laiku. Tas ir spēkā, kamēr tā turētājs un organizācijas personas, kas veic aviācijas medicīnas pārbaudes:

- a) atbilst MED.D.005. punkta prasībām un
- b) nodrošina pastāvīgu pieredzi, katru gadu veicot pietiekamu 1. kategorijas veselības pārbaūžu skaitu.

*II SADAĻA***Pārvaldība****ORA.AeMC.200 Pārvaldības sistēma**

AeMC izveido un uztur pārvaldības sistēmu ar ORA.GEN.200. punktā minētajiem elementiem, kā arī šādus procesus:

- a) veselības stāvokļa pārbaudes procesu saskaņā ar *MED daļu*; un

▼ M1

- b) pastāvīgu medicīniskās informācijas konfidencialitātes nodrošināšanas procesu.

ORA.AeMC.210 Prasības personālam

- a) *AeMC* jābūt:

- 1) aviācijas medicīnas ekspertam (*AME*), kas iecelts par *AeMC* vadītāju un ir tiesīgs izdot 1. kategorijas veselības apliecības un kam ir pietiekama pieredze aviācijas medicīnā, lai pildītu pienākumus; un
- 2) pietiekamam kvalificētu *AME* un citu tehnisko darbinieku un ekspertu skaitam.

- b) *AeMC* vadītājs atbild par veselības pārbauzu rezultātu koordināciju, kā arī par ziņojumu, sertifikātu un sākotnējo 1. kategorijas veselības apliecību parakstīšanu.

ORA.AeMC.215 Prasības attiecībā uz iekārtām

AeMC jābūt aprīkotam ar pienācīgām medicīniski tehniskajām iekārtām, lai veiktu nepieciešamās aviācijas medicīniskās veselības pārbaudes saskaņā ar apstiprinātajām tiesībām.

ORA.AeMC.220 Uzskaitē

Papildus ORA.GEN.220. punktā noteiktajai uzskaites sistēmai aviācijas medicīnas centrs (*AeMC*):

- a) vismaz 10 gadus kopš pēdējās veselības pārbaudes datuma uzglabā dokumentāciju par veselības pārbaudēm un veselības pārbauzu rezultātu novērtējumiem, kas veikti veselības apliecību izdošanas, pagarināšanas vai atjaunošanas nolūkā, kā arī veselības pārbauzu un novērtējumu rezultātus; un
- b) visu medicīnisko dokumentāciju uzglabā, pastāvīgi ievērojot medicīnisko datu konfidencialitāti.

▼ **M7***VIII PIELIKUMS***PRASĪBAS DEKLARĒTĀM MĀCĪBU ORGANIZĀCIJĀM (DTO)****[DTO DAĻA]****DTO.GEN.100. Vispārīga informācija**

Saskaņā ar 10.a panta 1. punkta otro daļu šajā pielikumā (*DTO daļa*) noteiktas prasības, ko piemēro pilotu mācību organizācijām, kuras, pamatojoties uz deklarāciju, kas sniegta atbilstoši DTO.GEN.115. punktam, nodrošina DTO.GEN.110. punktā minēto apmācību.

DTO.GEN.105. Kompetentā iestāde

Šajā pielikumā (*DTO daļa*) kompetentā iestāde saistībā ar *DTO* ir tās dalībvalsts iecelta iestāde, kuras teritorijā ir *DTO* galvenā darbības vieta.

DTO.GEN.110. Mācību joma

a) *DTO* ir tiesīga nodrošināt šādu apmācību, ar nosacījumu, ka *DTO* ir iesniegusi deklarāciju atbilstīgi DTO.GEN.115. punktam:

1) attiecībā uz lidmašīnām:

- a) *LAPL(A)* un *PPL(A)* teorētisko mācību kursu;
- b) *LAPL(A)* un *PPL(A)* mācību lidojumus;
- c) apmācību saistībā ar *SEP(land)*, *SEP(sea)* un *TMG* klases kvalifikāciju;
- d) apmācību saistībā ar papildu kvalifikācijām: nakts, akrobātisko, kalnu, planieru un reklāmkaroga vilkšanas lidojumu kvalifikācijām;

2) attiecībā uz helikopteriem:

- a) *LAPL(H)* un *PPL(H)* teorētisko mācību kursu;
- b) *LAPL(H)* un mācību lidojumus;
- c) tādu viendzinēja helikopteru klases kvalifikācijai, kuru maksimālā sertificētā vietu konfigurācija nepārsniedz piecas vietas;
- d) apmācību saistībā ar nakts lidojumu kvalifikāciju;

3) attiecībā uz planieriem:

- a) *LAPL(S)* un *SPL* teorētisko mācību kursu;
- b) *LAPL(S)* un *SPL* mācību lidojumus;
- c) apmācību saistībā ar tiesību attiecināšanu uz *TMG* saskaņā ar FCL.135.S. punktu;
- d) apmācību saistībā ar papildu palaišanas metodēm saskaņā ar FCL.130.S. punktu;
- e) apmācību saistībā ar papildu kvalifikācijām: akrobātisko, planiera vilkšanas lidojumu kvalifikācijām un kvalifikāciju lidošanai ar planieri mākoņos;
- f) apmācību saistībā ar lidojumu instruktora kvalifikāciju *FI(S)*;
- g) *FI(S)* prasmju atsvaidzināšanas semināru;

4) attiecībā uz gaisa baloniem:

- a) *LAPL(B)* un *BPL* teorētisko mācību kursu;
- b) *LAPL(B)* un *BPL* mācību lidojumus;
- c) apmācību saistībā ar tiesību attiecināšanu uz citu klasi saskaņā ar FCL.135.B. punktu;

▼ **M7**

- d) apmācību saistībā ar tiesību attiecināšanu uz citu klasi vai grupu saskaņā ar FCL.225.B. punktu;
 - e) apmācību saistībā ar tiesību attiecināšanu uz sasaites lidojumiem saskaņā ar FCL.130.B. punktu;
 - f) apmācību saistībā ar nakts lidojumu kvalifikāciju;
 - g) apmācību saistībā ar lidojumu instruktora kvalifikāciju *FI(B)*;
 - h) *FI(B)* prasmju atsvaidzināšanas semināru;
- b) *DTO* ir tiesīga nodrošināt arī *FE(S)*, *FIE(S)*, *FE(B)* un *FIE(B)* eksaminētāju apmācību, kas minēta I pielikuma (*FCL* daļa) FCL.1015. punkta a) apakšpunktā un FCL.1025 b) apakšpunkta 2) punktā, ar nosacījumu, ka *DTO* ir iesniegusi deklarāciju saskaņā ar *DTO.GEN.115.* punktu un kompetentā iestāde ir apstiprinājusi mācību programmu saskaņā ar *DTO.GEN.230.* punkta c) apakšpunktu.

DTO.GEN.115. Deklarācija

- a) Pirms nodrošināt kādu no *DTO.GEN.110.* punktā minētajām apmācībām, organizācija, kas plāno veikt minēto apmācību, kompetentajai iestādei iesniedz deklarāciju. Deklarācijā iekļauj vismaz šādu informāciju:
- 1) *DTO* nosaukums;
 - 2) *DTO* galvenās darbības vietas kontaktinformācija un vajadzības gadījumā *DTO* lidlauku un ekspluatācijas vietu kontaktinformācija;
 - 3) šādu personu vārds un uzvārds un kontaktinformācija:
 - i) *DTO* pārstāvis;
 - ii) *DTO* mācību kursu vadītājs; un
 - iii) visi mācību kursu vadītāja vietnieki, ja tādi nepieciešami saskaņā ar *DTO.GEN.250.* punkta b) apakšpunkta 1) punktu;
 - 4) apmācības veidu, kas norādīts *DTO.GEN.110.* punktā un kas tiek nodrošināts katrā lidlaukā un/vai ekspluatācijas vietā;
 - 5) visu to gaisa kuģu un *FSTD* saraksts, ko paredzēts izmantot apmācībā (ja nepieciešams);
 - 6) plānotais apmācības sākšanas datums;
 - 7) apliecinājums, ar ko apstiprina, ka *DTO* ir izstrādājusi drošības politiku un to piemēros visās apmācībās, uz kurām attiecas deklarācija, saskaņā ar *DTO.GEN.210.* punkta a) apakšpunkta 1) punkta ii) apakšpunktu;
 - 8) apliecinājums, ar ko apstiprina, ka *DTO* atbilst un visas tās apmācības laikā, uz kuru attiecas deklarācija, atbildīs Regulas (EK) Nr. 216/2008 III pielikumā noteiktajām pamatprasībām un šīs regulas I pielikumā (*FCL* daļa) un VIII pielikumā (*DTO* daļa) noteiktajām prasībām.
- b) Deklarāciju un jebkuras vēlākas šīs deklarācijas izmaiņas iesniedz, izmantojot 1. papildinājumā ietvertu veidlapu.
- c) Kopā ar deklarāciju *DTO* iesniedz kompetentajai iestādei mācību programmu vai programmas, kuras tā izmanto vai plāno izmantot apmācības nodrošināšanā, kā arī pieteikumu mācību programmas vai programmu apstiprinājuma saņemšanai, ja šāds apstiprinājums ir nepieciešams saskaņā ar *DTO.GEN.230.* punkta c) apakšpunktu.
- d) Atkāpjoties no c) apakšpunkta, organizācija, kurai ir saskaņā ar VII pielikuma (*ORA* daļa) *ATO* apakšdaļu izdots apstiprinājums, var kopā ar deklarāciju iesniegt vienīgi atsauci uz jau apstiprināto mācību rokasgrāmatu vai rokasgrāmatām.

▼ **M7****DTO.GEN.116. Paziņojums par apmācības izmaiņām vai tās izbeigšanu**

DTO bez liekas kavēšanās informē kompetento iestādi par:

- a) visām izmaiņām informācijā, kas ietverta *DTO.GEN.115.* punkta a) apakšpunktā norādītajā deklarācijā un mācību programmā vai programmās vai apstiprinātajā mācību rokasgrāmatā vai rokasgrāmatās, kas minētas *DTO.GEN.115.* punkta attiecīgi c) un d) apakšpunktā;
- b) dažu vai visu to apmācību izbeigšanu, uz kurām attiecas deklarācija.

DTO.GEN.135. Apmācības nodrošināšanas tiesību pārtraukšana

DTO vairs nav tiesīga, pamatojoties uz savu deklarāciju, nodrošināt daļu vai visas apmācības, kas norādītas minētajā deklarācijā, ja tiek konstatēts viens no šiem apstākļiem:

- a) *DTO* saskaņā ar *DTO.GEN.116.* punkta b) apakšpunktu ir paziņojusi kompetentajai iestādei par dažu vai visu to apmācību izbeigšanu, uz kurām attiecas deklarācija;
- b) *DTO* vairāk nekā 36 secīgus mēnešus nav nodrošinājusi apmācību.

DTO.GEN.140. Piekļuve

Lai konstatētu, vai *DTO* darbojas saskaņā ar tās deklarāciju, *DTO* jebkurā laikā nodrošina ikvienai kompetentās iestādes pilnvarotai personai piekļuvi jebkurām telpām, gaisa kuģiem, dokumentiem, pierakstiem, datiem, procedūrām vai citiem materiāliem, kas saistīti ar tās veikto apmācību atbilstīgi deklarācijai.

DTO.GEN.150. Konstatējumi

Pēc tam, kad kompetentā iestāde saskaņā ar *ARA.GEN.350.* punkta da) apakšpunkta 1) punktu ir paziņojusi *DTO* konstatējumu, *DTO* kompetentās iestādes noteiktajā laikposmā veic šādas darbības:

- a) nosaka neatbilstības galveno iemeslu;
- b) veic nepieciešamās koriģējošās darbības neatbilstības izbeigšanai un, ja nepieciešams, seku novēršanai;
- c) informē kompetento iestādi par veiktajām koriģējošajām darbībām.

DTO.GEN.155. Reakcija uz drošības problēmu

Reaģējot uz drošības problēmu, *DTO* īsteno:

- a) drošības pasākumus, kuru īstenošanu kompetentā iestāde tai uzdevusi saskaņā ar *ARA.GEN.135.* punkta c) apakšpunktu;
- b) pienākumus saistībā ar Aģentūras izdoto obligāto drošības informāciju, tostarp lidojumderīguma direktīvām.

DTO.GEN.210. Prasības personālam

a) *DTO* iecel:

- 1) pārstāvi, kurš ir atbildīgs un pienācīgi pilnvarots veikt vismaz šādas darbības:
 - i) nodrošināt *DTO* un tās darbību atbilstību piemērojamajām prasībām un tās deklarācijai;
 - ii) izstrādāt un izveidot drošības politiku, ar ko nodrošina, ka *DTO* darbības tiek veiktas droši, un nodrošināt, ka *DTO* ievēro minēto drošības politiku un veic nepieciešamos pasākumus minētās drošības politikas mērķu sasniegšanai;
 - iii) veicināt drošību *DTO*;
 - iv) nodrošināt pietiekamus resursus *DTO*, lai i), ii) un iii) apakšpunktā minētās darbības varētu veikt efektīvi;

▼ **M7**

- 2) mācību kursu vadītāju, kurš ir atbildīgs un atbilstīgi kvalificēts, lai vismaz nodrošinātu:
- i) ka sniegtā apmācība atbilst I pielikuma (*FCL* daļa) prasībām un *DTO* mācību programmai;
 - ii) gaisa kuģī vai lidojumu simulācijas trenāžieru iekārtā (*FSTD*) veiktās lidojuma apmācības un teorētisko mācību kursu veiksmīgu integrēšanu;
 - iii) studentu progresu uzraudzību;
 - iv) *DTO.GEN.250.* punkta b) apakšpunktā minētajā gadījumā – mācību kursu vadītāja vietnieka vai vietnieku pārraudzību.
- b) Par savu pārstāvi un mācību kursu vadītāju *DTO* var iecelt vienu personu.
- c) *DTO* par savu pārstāvi vai mācību kursu vadītāju neieceļ personu, ja objektīvas pazīmes norāda, ka aviācijas drošības nodrošināšanas un veicināšanas nolūkos šai personai nevar uzticēt a) apakšpunktā norādītos uzdevumus. Tas, ka personai pēdējo trīs gadu laikā ir piemēroti izpildes nodrošināšanas pasākumi saskaņā ar *ARA.GEN.355.* punktu, ir uzskatāms par pietiekamu šādu objektīvu pazīmi, ja vien minētā persona nevar pierādīt, ka konstatējums, kā rezultātā ir piemēroti minētie pasākumi, pēc savas būtības, apmēra vai ietekmes uz aviācijas drošību, nav tāds, kas norāda, ka viņai nevar uzticēt minētos uzdevumus šādā veidā.
- d) *DTO* nodrošina, ka tās teorētisko mācību instruktoriem ir viena no šādām kvalifikācijām:
- 1) praktiskas zināšanas tajās aviācijas jomās, kas attiecas uz nodrošināto apmācību, un ir pabeigti instruktāžas metožu apmācības kursi;
 - 2) iepriekšēja pieredze teorētisko mācību kursu pasniegšanā un piemērotas teorētiskās zināšanas par tematu, kādā viņi sniedz teorētiskās zināšanas.
- e) Lidojumu instruktoriem un trenāžiera instruktoriem ir kvalifikācija atbilstīgi I pielikuma (*FCL* daļa) prasībām apmācības jomā, kuru viņi nodrošina.

DTO.GEN.215. Prasības telpām

DTO ir telpas, kur visas tās darbības var veikt un vadīt saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 216/2008 III pielikuma pamatprasībām un šā pielikuma (*DTO* daļa) prasībām.

DTO.GEN.220. Uzskaitē

- a) *DTO* par katru studentu visu kursa laiku un trīs gadus pēc pēdējās nodarbības uzglabā šādus dokumentus:
- 1) informācija par nodrošināto apmācību uz zemes, mācību lidojumos un mācību lidojumu simulācijas trenāžieros;
 - 2) informāciju par studenta individuālo progresu;
 - 3) tādu informāciju par apliecībām un ar to saistītajām kvalifikācijām, kas saistītas ar nodrošināto apmācību, tostarp informāciju par veselības apliecību un kvalifikācijas atzīmju derīguma termiņu.
- b) Ikgadējā iekšējā pārskata ziņojumu un darbības pārskatu, kas minēti *DTO.GEN.270.* punkta attiecīgi a) un b) apakšpunktā, *DTO* uzglabā trīs gadus no dienas, kad *DTO* minētos ziņojumus ir sagatavojusi.
- c) Savu mācību programmu *DTO* uzglabā trīs gadus no dienas, kad tā nodrošināja pēdējo nodarbību saskaņā ar minēto programmu.
- d) Saskaņā ar personas datu aizsardzībai piemērojamajiem tiesību aktiem a) apakšpunktā minētos ierakstus *DTO* glabā tā, lai ar attiecīgiem rīkiem un

▼ **M7**

protokoliem nodrošinātu to aizsardzību, un veic nepieciešamos pasākumus, kas paredzēti, lai ierobežotu piekļuvi minētajiem ierakstiem, piekļuvi nodrošinot vienīgi personām, kas ir attiecīgi pilnvarotas tiem piekļūt.

DTO.GEN.230. DTO mācību programma

- a) *DTO* izstrādā mācību programmu katrai mācību jomai, kas noteikta *DTO.GEN.110.* punktā un ko tā nodrošina.
- b) Mācību programma atbilst I pielikuma (*FCL* daļa) prasībām.
- c) *DTO* ir tiesīga nodrošināt *DTO.GEN.110.* punkta b) apakšpunktā minēto apmācību vienīgi tad, ja attiecībā uz tās apmācības mācību programmu un visām tās izmaiņām kompetentā iestāde saskaņā ar *ARA.DTO.110.* punktu pēc *DTO* pieteikuma ir izdevusi apstiprinājumu par to, ka mācību programma un visas tās izmaiņas atbilst I pielikuma (*FCL* daļa) prasībām. Lai saņemtu šādu apstiprinājumu, *DTO* to pieprasa, iesniedzot deklarāciju saskaņā ar *DTO.GEN.115.* punktu.
- d) Šā punkta c) apakšpunktu nepiemēro organizācijai, kurai ir arī saskaņā ar VII pielikuma (*ORA* daļa) *ATO* apakšdaļu izdots apstiprinājums, kas ietver tiesības uz minēto apmācību.

DTO.GEN.240. Mācību gaisa kuģis un *FSTD*

- a) *DTO* izmanto piemērotu mācību gaisa kuģu floti vai *FSTD* iekārtas, kas atbilst paredzētajai apmācībai.
- b) *DTO* izveido un regulāri atjaunina savā apmācībā izmantoto gaisa kuģu, tostarp to reģistrācijas numuru, sarakstu.

DTO.GEN.250. Lidlauki un ekspluatācijas vietas

- a) Nodrošinot mācību lidojumus gaisa kuģī, *DTO* izmanto vienīgi lidlaukus vai ekspluatācijas vietas ar piemērotām iekārtām un apstākļiem, lai nodrošinātu apmācību attiecīgajiem manevriem, ņemot vērā nodrošinātās apmācības veidu un izmantotā gaisa kuģa kategoriju un tipu.
- b) Ja *DTO.GEN.110.* punkta a) apakšpunkta 1) un 2) punktā paredzētās apmācības nodrošināšanai *DTO* izmanto vairāk nekā vienu lidlauku, tā:
 - 1) attiecībā uz katru papildu lidlauku ieceļ mācību kursu vadītāja vietnieku, kurš attiecīgajā lidlaukā ir atbildīgs par *DTO.GEN.210.* punkta a) apakšpunkta 2) punkta i) līdz iii) apakšpunktā minēto uzdevumu izpildi; un
 - 2) nodrošina pietiekamus resursus drošai darbībai visos lidlaukos atbilstoši šā pielikuma (*DTO* daļa) prasībām.

DTO.GEN.260. Teorētisko mācību kursi

- a) Nodrošinot teorētisko mācību kursus, *DTO* var izmantot vai nu apmācību uz vietas, vai arī tālmācību.
- b) *DTO* uzrauga un reģistrē visu to studentu progresu, kas apgūst teorētisko mācību kursu.

DTO.GEN.270. Ikgadējais iekšējais pārskats un ikgadējais darbības pārskats

DTO veic šādas darbības:

- a) sagatavo ikgadējo iekšējo pārskatu par uzdevumiem un pienākumiem, kas noteikti *DTO.GEN.210.* punktā, un sagatavo ziņojumu par minēto pārskatu;
- b) sagatavo ikgadējo darbības pārskatu;
- c) ziņojumu par ikgadējo iekšējo pārskatu un ikgadējo darbības pārskatu ne vēlāk kā kompetentās iestādes noteiktajā dienā iesniedz kompetentajai iestādei.



VIII pielikuma (DTO daļa) 1. papildinājums

DEKLARĀCIJA

saskaņā ar Komisijas Regulu (ES) Nr. 1178/2011

 Sākotnējā deklarācija

 Paziņojums par izmaiņām ⁽¹⁾ – DTO atsauces numurs:

1.	Deklarētā mācību organizācija (DTO) Nosaukums:
2.	Darījumdarbības vieta(-as) DTO galvenās darījumdarbības vietas kontaktinformācija (adrese, tālruna nr., e-pasts):
3.	Personāls DTO pārstāvja vārds un uzvārds un kontaktinformācija (adrese, tālruna nr., e-pasts): DTO mācību kursu vadītāja un DTO mācību kursu vadītāja vietnieka(-u), ja tāds vai tādi ir, vārds un uzvārds un kontaktinformācija (adrese, tālruna nr., e-pasts):
4.	Apmācības joma Visu nodrošināto mācību saraksts: Visu mācību nodrošināšanai izmantoto mācību programmu saraksts (dokumenti jāpievieno šai deklarācijai) vai, Regulas (ES) Nr. 1178/2011 VIII pielikuma (DTO daļa) DTO.GEN.230. punkta d) apakšpunktā minētajā gadījumā, atsauce uz visām apstiprinātajām mācību rokasgrāmatām, ko izmanto mācību nodrošināšanai:
5.	Mācību gaisa kuģis un FSTD Apmācībā izmantoto gaisa kuģu saraksts: Apmācībā izmantoto kvalificēto FSTD saraksts (vajadzības gadījumā ietverot burtu kodu, kas norādīts kvalifikācijas sertifikātā):
6.	Lidlauks(-i) un ekspluatācijas vieta(-as) Visu to lidlauku un ekspluatācijas vietu kontaktinformācija, ko DTO izmanto apmācības nodrošināšanā (adrese, tālruna nr., e-pasts):
7.	Plānotais apmācības sākšanas datums:
8.	Pieteikums eksaminētāju standartizācijas kursu un prasmju atsvaidzināšanas semināru apstiprinājuma saņemšanai (ja nepieciešams) <input type="checkbox"/> Ar šo DTO iesniedz pieteikumu iepriekš norādītās(-o) planieru vai gaisa balonu eksaminētāju kursu mācību programmas(-u) apstiprinājuma saņemšanai saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1178/2011 VIII pielikuma (DTO daļa) DTO.GEN.110. punkta b) apakšpunktu un DTO.GEN.230. punkta c) apakšpunktu.
9.	Paziņojumi DTO ir izstrādājusi drošības politiku atbilstoši Regulas (ES) Nr. 1178/2011 VIII pielikumam (DTO daļa), proti, tā DTO.GEN.210. punkta a) apakšpunkta 1) punkta ii) apakšpunktam, un šo politiku piemēros visās apmācībās, uz kurām attiecas deklarācija. DTO atbilst un visas tās apmācības laikā, uz kuru attiecas deklarācija, atbildīs Regulas (EK) Nr. 216/2008 III pielikumā noteiktajām pamatprasībām un Regulas (ES) Nr. 1178/2011 I pielikumā (FCL daļa) un VIII pielikumā (DTO daļa) noteiktajām prasībām. Mēs apstiprinām, ka visa šajā deklarācijā, tostarp tās pielikumos (ja tādi ir), ietvertā informācija ir pilnīga un pareiza. DTO pārstāvja vārds un uzvārds, datums un paraksts DTO mācību kursu vadītāja vārds un uzvārds, datums un paraksts

⁽¹⁾ Izmaiņu gadījuma jāaizpilda vienīgi 1. punkts un tie lauki, kuros ir izmaiņas.